لغات و مفاهیم قرآن کریم

(شامل لغات و مفاهیم جلد ۱ تا ۱۰ تفسیر نوجوان)

تألیف: دکتر محمد بیستونی

جلد ۱

لغات و مفاهیم قرآن کریم

مشخصات کتاب

سرشناسه : بیستونی، محمد، 1337 -

عنوان و نام پدیدآور : لغات و مفاهیم قرآن کریم/ تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر : قم: بیان جوان، 1387.

مشخصات ظاهری : 3ج. 11 × 17 س م.

شابک : 978-964-5640-62-3 ؛ ج. 1 978-964-5640-62-8: ؛ ج. 2 978-964-5640-63-5: ؛ ج. 3 978-964-5640-64-2:

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب " تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه " اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات : ج. 1. شامل لغات و مفاهیم جلد 1 تا 10 تفسیر نوجوان.-ج. 2 . شامل لغات و مفاهیم جلد 11 تا 20 تفسیر نوجوان.-ج. 3. شامل لغات و مفاهیم جلد 21 تا 30 تفسیر نوجوان .--

عنوان دیگر : تفسیر نمونه.

عنوان دیگر : تفسیر نوجوان.

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 - .تفسیر نوجوان -- واژه نامه ها .

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 - .تفسیر نوجوان -- فهرست مطالب .

شناسه افزوده : مکارم شیرازی، ناصر، 1305 - .تفسیر نمونه

رده بندی کنگره : BP98 /ب59ت6047 7831

رده بندی دیویی : [ج]971/792

شماره کتابشناسی ملی : 1202618

جلد 1 : شامل لغات و مفاهیم جلد 1 تا 10

مشخصات کتاب

سرشناسه : بیستونی، محمد، 1337

عنوان و نام پدیدآور : لغات و مفاهیم قرآن کریم/ تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر : قم: بیان جوان، 1387.

مشخصات ظاهری : 3ج. 11 × 17 س م.

شابک : 9789645640623 ؛ ج. 1 9789645640628: ؛ ج. 2 9789645640635: ؛ ج. 3 9789645640642:

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب " تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه " اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات : ج. 1. شامل لغات و مفاهیم جلد 1 تا 10 تفسیر نوجوان.ج. 2 . شامل لغات و مفاهیم جلد 11 تا 20 تفسیر نوجوان.ج. 3. شامل لغات و مفاهیم جلد 21 تا 30 تفسیر نوجوان .

عنوان دیگر : تفسیر نمونه.

عنوان دیگر : تفسیر نوجوان.

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 .تفسیر نوجوان واژه نامه ها .

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 .تفسیر نوجوان فهرست مطالب .

شناسه افزوده : مکارم شیرازی، ناصر، 1305 .تفسیر نمونه

رده بندی کنگره : BP98/ب95ت7406 1387

رده بندی دیویی : [ج]297/179

شماره کتابشناسی ملی : 1202618

ص:1

اشاره

ص:2

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره حمد»••• 17

«سوره بقره»••• 20

«سوره آل عمران»••• 110

«سوره نساء»••• 181

«سوره مائده»••• 254

«سوره انعام»••• 283

«سوره اعراف»••• 363

«سوره انفال»••• 443

«سوره توبه»••• 471

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم

12 ویژگی منحصر بفرد در آثار مکتوب مؤسسه

قرآنی تفسیر جوان

1 اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

2 طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با«جمعیت هدف هر کتاب».

3 صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

4 آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

5 همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

6 فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

«توسط خریدار».

7 امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

8 آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

9 همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

10 برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

11 تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

12 نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می گیرد.

در صورتی که هر کس از صدراسلام تا سال 1420 هجری قمری

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیرجوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «12 ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «000/000/10 تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «000/10 دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه برمبنای 12 ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص(تخصصی کودکان)،مؤسسه قرآنی نورپیامبران(تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی اللّٰه (تخصصی خانواده)،مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی باآموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

اعجاز علمی قرآن) ،مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسالخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:3

تقدیم به

سَیِّدِنا وَ نَبِیِّنا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللّهِ وَ خاتَمِ النَّبِیّینَ وَ اِلی مَوْلانا وَ مَوْلَی الْمُوَحِّدینَ عَلِیٍّ اَمیرِ الْمُؤْمِنینَ وَ اِلی بِضْعَهِ الْمُصْطَفی وَ بَهْجَهِ قَلْبِهِ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمینَ وَ اِلی سَیِّدَیْ شَبابِ اَهْلِ الْجَنَّهِ، السِبْطَیْنِ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ اِلَی الاَئِمَّهِ التِّسْعَهِ الْمَعْصُومینَ الْمُکَرَّمینَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَیْنِ لاسِیَّما بَقِیَّهِ اللّهِ فِی الاَرَضینَ وَ وارِثِ عُلُومِ الاَنْبیاءِ وَ الْمُرْسَلینَ، الْمُعَدِّ لِقَطْعِ دابِرِالظَّلَمَهِ وَ الْمُدَّخِرِ لاِحْیاءِ الْفَرائِضِ وَ مَعالِمِ الدّینِ ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صاحِبِ الْعَصْرِ وَ الزَّمانِ عَجَّلَ اللّهُ تَعالی فَرَجَهُ الشَّریفَ فَیا مُعِزَّ الاَوْلِیاءَ وَ یا مُذِلَّ الاَعْداءِ اَیُّهَا السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَیْنَ الاَرْضِ وَ السَّماءِ قَدْ مَسَّنا وَ اَهْلَنَا الضُّرَّ فی غَیْبَتِکَ وَ فِراقِکَ وَ جِئْنا بِبِضاعَهٍ مُزْجاهٍ مِنْ وِلائِکَ وَ مَحَبَّتِکَ فَاَوْفِ لَنَا الْکَیْلَ مِنْ مَنِّکَ وَ فَضْلِکَ وَ تَصَدَّقْ عَلَیْنا بِنَظْرَهٍ رَحْمَهٍ مِنْکَ اِنّا نَریکَ مِنَ الْمُحْسِنینَ

متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه اللّه العظمی مکارم شیرازی»

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منّان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات 44 سوره فصّلت و 82 اسراء و 57 یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول

ص:5

محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت 10 سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیرا مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند.ناصر مکارم شیرازی

1/12/85

ص:6

زندگینامه مؤلف

در بسیاری از کتابهای خارجی زندگی نامه و عکس چهره نویسنده در اولین صفحه یا پشت جلد آن کتاب درج می شود تا خواننده متوجه باشد که نوشته چه کسی را می خواند و از طریق دنیای نامرئی اندیشه و تفکر و نیز صفحات کتاب با نویسنده ارتباط برقرار کند. بنابراین به استناد آیه شریفه «وَ اَمّا بِنِعْمَهِ رَبِّکَ فَحَدِّثْ» (11 / ضحی) که دستور می دهد «نعمت های پروردگار مهربان را بیان کنید» و نه ازباب خودنمایی و ریاکاری (که گناه کبیره و موجب دخول در آتش است) خود را معرفی می نمایم.

من در 14 اردیبهشت ماه 1337 شمسی در شهر آبادان متولد شدم. پدرم کارگر شرکت نفت و اهل

بیستون کرمانشاه و مادرم شیرازی بود (خدا آنها را بیامرزد).

سال اول دبستان را بدون حضور در مدرسه و به صورت جهشی گذراندم. از سن 14 سالگی با خانواده

به شیراز مهاجرت کرده و لطف الهی شامل حال بنده شد و در کنار بیت معظم حضرت آیه اللّه شهید سیدعبدالحسین دستغیب «قُدِّسَ سِرُّه» در شیراز مقیم شدیم. هیچگاه چهره ملکوتی و اخلاص در گفتار و رفتار وی را در طول سالیانی که تا زمان شهادت در محضرشان بودم فراموش نخواهم کرد.

پس از مدتی وضع مالی پدر بهتر شد و به منطقه قصرالدشت شیراز نقل مکان کردیم. عنایت ویژه الهی دوباره نصیب من شد و در همسایگی منزل روحانی برجسته و انقلابی و مجاهد و مخلص

حضرت آیه اللّه سیدعلی اصغر دستغیب ساکن گردیده و به مسجدالرضا علیه السلام که معظمٌ له امام جماعت آنجا بودند راه یافتم و در این هنگام 14 ساله بودم. ضمن مشورت با ایشان در آغاز سنّ تکلیف، امام خمینی «قُدِّسَ سِرُّه» را به عنوان مرجع تقلید برگزیده و مسئولیت فعالیت های فرهنگی و سیاسی مسجدالرضا علیه السلام را عهده دار شده و همراه با استاد و مراد و والد معنوی ام حضرت آیه اللّه سید علی اصغر

دستغیب در مبارزه علیه رژیم شب زده پهلوی حضور داشته و در سن 19 سالگی به جرم «اقدام علیه امنیت شاهنشاهی» دستگیر و روانه شکنجه گاه ساواک و زندان عادل آباد شیراز شدم.

با پیروزی انقلاب اسلامی در فعالیت های متعدد اجتماعی و مردمی نظیر احداث کتابخانه، مراکز

ورزشی، ساخت غسالخانه و مسجد در روستاهای محروم و حضور در جبهه های جنگ تحمیلی شرکت نموده و با پایان جنگ نور علیه ظلمت، فعالیت های متفرقه خود را تعطیل کرده و بر روی پژوهش، تألیف یا تلخیص و نشرکتابهای موضوعی و کاربردی با محوریت قرآن، حدیث وعلوم روزبرای گروه های سنّی «کودک، نوجوان، جوان، زنان، مردان و خانواده» متمرکز شده و تاکنون حدود 500 کتاب را به محضرامام زمان «عجل الله تعالی فرجه الشریف» و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام و جامعه هدف آثار خود اهداء و منتشر نموده ام که بحمدالله با استقبال کم نظیر مخاطبین عزیز مواجه گردیده و به دفعات

مکرر چاپ و منتشر شده است.

مدارک تحصیلی این حقیر بدین ترتیب می باشد:

دیپلم: ریاضی در شیراز

لیسانس: الهیات (دانشجوی ممتاز در تهران)

فوق لیسانس: جامعه شناسی ازدانشگاه پونای هند (تحت لیسانس دانشگاه آکسفورد لندن)

دکترا: جامعه شناسی از دانشگاه پونای هند (تحت لیسانس دانشگاه آکسفورد لندن)

مدیریت استراتژیک: سازمان مدیریت صنعتی.

آثاراینجانب صرفا درحوزه تفسیر و تحقیقات تخصصی و کاربردی بر اساس قرآن، حدیث و علوم روزمی باشد.تاکنون بیش از 000/500 نفر که 90% آنها جوان بوده اند را به صورت حضوری و چهره به چهره از طریق کارگاههای آموزشی «قرآن و مهارت های زندگی» به طور رایگان آموزش داده ام و از بین آنها بیش از 3000 نفر را به عنوان

گروه های تحقیق موضوعی جذب، سازماندهی و بکارگیری نموده ام. همه آثار پژوهشی افراد مذکور

حسب موضوع توسط یکی از اعضای هیئت علمی 100نفره عضو «گروه مؤسسات قرآنی تفسیرجوان» بازبینی، نظارت و کنترل شده و پس از تأیید حداقل یک مجتهد جامع الشرایط با نظارت نهایی بنده چاپ و منتشر می شود و هر هفته حداقل یک اثر قرآنی جدید به همین سبک در اختیار علاقمندان قرار داده می شود.

ترجمه آثار این حقیر توسط ناشرین بین المللی خارج از کشور به زبانهای عربی، انگلیسی، فرانسه، آلمانی و اردو در حال انجام است. هر یک از ده مؤسسه قرآنی که توسط بنده راه اندازی و تأسیس شده است برای یک «جامعه هدف» یا در یک موضوع

تخصصی نظیر تغذیه، گل ها و گیاهان دارویی و مسائل ماورائی فعالیت می نمایند.

راه طی شده قطره ناچیزی از اقیانوس بیکران فرهنگ و معارف زندگی ساز و نشاط آفرین قرآن کریم می باشد.

لذااز همه صاحبنظران واساتید حوزه و دانشگاه

ص:11

درسراسر جهان تقاضا می کنم با ارائه نظرات اصلاحی و حمایت های فکری و طرح موضوعات و روش های جدید و جوان پسند، گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان را در رسالتی که به عهده گرفته است یاری نمایند.

امید است این قبیل تلاشهای قرآنی ما و شما برای روزی ذخیره شود که به جز اعمال و نیات خالصانه هیچ چیز دیگری کارساز نخواهد بود.

دکتر محمد بیستونی

تهران 8/8/88

سالروز ولادت سلطان قلب ها

علی بن موسی الرضا علیه السلام

ص:12

مقدمه

بعد از انتشار «تفسیرنوجوان» که دربردارنده حدود 2000 آیه کاربردی از مجموع 6236 آیه قرآن کریم برای گروه سنی مقطع راهنمایی و دبیرستان و برگرفته از متن تفسیر نمونه می باشد، مراجعات فراوانی از سوی دانش آموزان عزیز صورت گرفت که متقاضی حفظ آیات، لغات ترجمه و تفسیر کل مجموعه 30 جلدی اشاره شده بودند. تنها مشکلی که برای اجرای چنین اقدام خداپسندانه ای وجود داشت گزینشی بودن لغات مندرج در تفسیر یاد شده و عدم درج تمامی لغات و مفاهیم آیات بود. لذا تصمیم گرفتم کل لغات و مفاهیم آیات تفسیر نوجوان را در 3 جلد با قطع جیبی تألیف و منتشر نمایم که هر جلد دربردارنده لغات 10 جلد از مجموعه 30 جلدی تفسیرنوجوان می باشد. در جریان

کتابشناسی برای این اقدام با کتاب «پیام نور» تألیف ارزنده سرکار خانم طاهره لاجوردی مواجه شدم که کل لغات قرآن کریم را در یک مجموعه 10 جلدی با قطع وزیری شامل می شود. بنابراین برای پرهیز از دوباره

کاری کتاب مذکور را اساس کار قرار دادم و آن را براساس آیات مندرج درتفسیرنوجوان خلاصه کرده و با استفاده از کتاب یک جلدی لغت شناسی و مفاهیم قرآن کریم که از تألیفات قبلی بنده می باشد و نیزترجمه استاد بهرامپور بر قرآن کریم اضافات ضروری را لحاظ نموده و بالاخره کتاب «لغات و مفاهیم تفسیر نوجوان» برای چاپ آماده شد.

مؤسسه قرآنی تفسیرجوان برای فرهنگ سازی آیات قرآن کریم در زندگی نوجوانان و جوانان عزیز مسابقه ای را با استفاده از متن تفسیر 30 جلدی نوجوان و

مجموعه سه جلدی لغات و مفاهیم این تفسیر تدارک دیده است که روش شرکت در مسابقه و مراحل اجرای آن به شرح زیر می باشد:

1 ارسال نامه تقاضای برگزاری مسابقه: با امضای بالاترین مسئول مراکز متقاضی یا نماینده نفرات علاقمند برای شرکت در مسابقه.

2 حد نصاب برای برگزاری مسابقه: 500 نفر.

3 زمان و مکان برگزاری مسابقه: به انتخاب مرکز

متقاضی یا نماینده نفرات شرکت کننده می باشد.

4 نوع مسابقه: سئوالات به صورت کتبی و پاسخ ها ترکیبی از تشریحی و گزینه ای می باشد.

5 جایزه مسابقه:

1/5: تشرف حافظین تفسیر نوجوان به سفر عمره به صورت گروهی یا پرداخت معادل هزینه ریالی

رسمی آن تا زمان حیات بنده.

2/5: عضویت رایگان در «گروه های پژوهشی تحقیق موضوعی از قرآن، حدیث و علوم روز» و چاپ آثار بادرج نام گروه تحقیق بر روی جلد کتاب همراه با پرداخت حق التألیف به آن ها.

3/5: اعطای فرم اشتراک برای دریافت «رایگان» آثار برگزیده گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان در صورت ادامه همکاری با مؤسسه .

4/5: عضویت در خانواده بزرگ گروه مؤسسات قرآنی تفسیرجوان و ارائه خدمات حمایتی نظیرمشاوره حقوقی رایگان،شغل یابی،سفرهای علمی،تفریحی،زیارتی و...

به امید روزی که از «لایه های سطحی» دریای

زیبای قرآن کریم عبور کرده و «گوهرهای عمق این دریا» را از درون آن بیرون آورده و به عنوان «سرمایه ماندگار»

برای خوشبختی و رفاه و آسایش دنیا و آخرت خود در زندگی بکارگیریم.

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان

شامل:

1 مؤسسه قرآنی قصص (تخصصی کودکان)

2 مؤسسه قرآنی نورپیامبران (تخصصی نوجوانان)

3 مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)

4 مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)

5 مؤسسه قرآنی شعیب نبی اللّه (تخصصی خانواده)

6 مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)

7 مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)

8 مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی اعجاز علمی قرآن)

9 مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسالخانه در روستاها و مناطق محروم)

10 مؤسسه انتشاراتی بیان جوان (ناشر تخصصی گروه مؤسسات قرآنی تفسیرجوان)

«سوره حمد»

1 بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحيمِ

بِسْمِ: به نام

اللّهِ: خداوند

الرَّحْمنِ: بخشنده

الرَّحيمِ: مهربان.

2 اَلْحَمْدُ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمينَ

اَلْحَمْدُ: حمد و ستایش

لِلّهِ: برای خداوندی است که

رَبِّ: پرورش دهنده

الْعالَمينَ: جهانیان است.

3 اَلرَّحْمنِ الرَّحيمِ

سوره حمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (23)

اَلرَّحْمنِ: بخشنده و

الرَّحيمِ: مهربان است.

ص:17

4 مالِکِ یَوْمِ الدّینِ

مالِکِ: صاحب

یَوْمِ الدّینِ: روز جزاست.

5 اِیّاکَ نَعْبُدُ وَ اِیّاکَ نَسْتَعینُ

اِیّاکَ: فقط تو را

نَعْبُدُ: عبادت می کنیم

وَ اِیّاکَ: و فقط از تو

نَسْتَعینُ: یاری می جوییم.

6 اِهْدِنَا الصِّراطَ الْمُسْتَقیمَ

اِهْدِنَا: هدایت نما ما را

الصِّراطَ: به راه

الْمُسْتَقیمَ: راست.

7 صِراطَ الَّذينَ اَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِالْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ لاَ الضّالّينَ

صِراطَ الَّذينَ: راه کسانی که

اَنْعَمْتَ: نعمت دادی

عَلَيْهِمْ: به ایشان

غَيْرِ: نه (راه)

الْمَغْضُوبِ: غضب شدگان

عَلَيْهِمْ: برایشان

وَ لاَ الضّالّينَ: و نه (راه) گمراهان.

سوره حمد لغات و مفاهیم قرآن کریم (25)

(26) جلد 1 سوره حمد

ص:19

21 یا اَیُّهَا النّاسُ اعْبُدُوا رَبَّکُمُ الَّذی خَلَقَکُمْ وَ الَّذینَ مِنْ قَبْلِکُمْ لَعَلَّکُمْ تَتَّقُونَ

یا اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم

اعْبُدُوا: پرستش کنید

رَبَّکُمُ الَّذی: پروردگارتان را که

خَلَقَکُمْ: خلق کرد شما را

وَ الَّذینَ: و کسانی را که

مِنْ قَبْلِکُمْ: قبل از شما (بودند)،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ:پرهیزگار شوید.

22 اَلَّذی جَعَلَ لَکُمُ الْأَرْضَ فِراشا وَ السَّماءَ بِناءً وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَراتِ رِزْقا

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (27)

لَکُمْ فَلا تَجْعَلُوا لِلّهِ اَنْدادا وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

اَلَّذی: آن که

جَعَلَ: قرارداد

لَكُمُ: برای شما

الْأَرْضَ: زمین را

فِراشا: فرشی

وَ السَّماءَ: و آسمان را

بِناءً: سرپناهی (چون سقف)

وَ اَنْزَلَ: و فروفرستاد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی را

فَأَخْرَجَ: پس خارج کرد

بِهِ: بوسیله آن

مِنَ الثَّمَراتِ: از میوه ها

(28) جلد 1 سوره بقره

رِزْقا: روزی ای

لَكُمْ: برای شما

فَلا تَجْعَلُوا: پس قرار ندهید

لِلّهِ: برای خداوند

ص:21

اَنْدادا: شریکانی

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

تَعْلَمُونَ: می دانید.

23 وَ اِنْ كُنْتُمْ فی رَيْبٍ مِمّا نَزَّلْنا عَلی عَبْدِنا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهِ وَ ادْعُوا شُهَداءَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صادِقينَ

وَ اِنْ كُنْتُمْ: و اگر بودید

فی رَيْبٍ: در شکی

مِمّا: از آنچه

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (29)

نَزَّلْنا: فرستادیم

عَلی عَبْدِنا: بر بنده مان

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِسُورَةٍ: سوره ای

مِنْ مِثْلِهِ: مثل آن

وَ ادْعُوا: و دعوت کنید، بخوانید

شُهَداءَکُمْ: گواهانتان را

مِنْ دُونِ: از غیر

اللّهِ: خدا

اِنْ کُنْتُمْ: اگر هستید

صادِقینَ: از راستگویان.

25 وَ بَشِّرِالَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُواالصّالِحاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الاَْنْهارُ کُلَّما رُزِقُوا

(30) جلد 1 سوره بقره

مِنْها مِنْ ثَمَرَهٍ رِزْقا قالُوا هذَا الَّذی رُزِقْنا مِنْ قَبْلُ وَ اُتُوا بِهِ مُتَشابِها وَ لَهُمْ فیها اَزْواجٌ مُطَهَّرَهٌ وَ هُمْ فیها خالِدُونَ

وَ بَشِّرِ: و بشارت بده

الَّذینَ: کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و عمل کردند

الصّالِحاتِ:به کارهای خوب

ص:23

اَنَّ: این که

لَهُمْ: برای ایشان

جَنّاتٍ: باغ هایی است

تَجْری: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: نهرها

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (31)

کُلَّما: هر زمان

رُزِقُوا: روزی یابند

مِنْها: از آن

مِنْ ثَمَرَةٍ: از میوه ای

رِزْقا: روزی ای

قالُوا: گفتند (گویند):

هذَا الَّذی: این (همان) است که

رُزِقْنا: روزی داده شده بودیم

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

وَ اُتُوا: و داده شوند

بِهِ: به آن

مُتَشابِها: همانند آن.

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

فیها: در آن

(32) جلد 1 سوره بقره

اَزْواجٌ: همسرانی

مُطَهَّرَهٌ: پاکیزه و پاک.

وَ هُمْ: و ایشان

فیها: در آن

خالِدُونَ: جاودانند.

26 اِنَّ اللّهَ لا یَسْتَحْیی اَنْ یَضْرِبَ مَثَلاً ما بَعُوضَةً فَما فَوْقَها فَاَمَّا الَّذینَ امَنُوا فَیَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَ اَمَّا الَّذینَ کَفَرُوا فَیَقُولُونَ ماذا اَرادَ اللّهُ بِهذا مَثَلاً یُضِلُّ بِهِ کَثیرا وَ یَهْدی بِهِ کَثیرا وَ ما یُضِلُّ بِهِ اِلاَّ الْفاسِقینَ

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خدا

لا یَسْتَحْیی: حیا نمی کنند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (33)

اَنْ یَضْرِبَ: این که بزند

مَثَلاً: مثلی

ما بَعُوضَةً: به پشه

فَما فَوْقَها: پس بالاتر از آن،

فَاَمَّا: پس امّا

الَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

فَیَعْلَمُونَ: پس می دانند

اَنَّهُ: همانا آن

الْحَقُّ: حق است

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان.

وَ اَمَّا: و امّا

الَّذینَ: کسانی که

(34) جلد 1 سوره بقره

کَفَرُوا: کافر شدند

فَیَقُولُونَ: پس می گویند:

ماذا اَرادَ: چه اراده کرده

اللّهُ: خدا

بِهذا: به این

مَثَلاً: مثل؟

یُضِلُّ: گمراه می کند

بِهِ: به آن

کَثیرا: بسیاری را

وَ یَهْدی: و هدایت می کند

بِهِ: به آن

کَثیرا: بسیاری را.

وَ ما یُضِلُّ: و گمراه نمی کند

بِهِ: به آن

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (35)

اِلاَّ الْفاسِقینَ: مگر فاسقان را.

ص:27

27 اَلَّذینَ یَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّهِ مِنْ بَعْدِ میثاقِهِ وَ یَقْطَعُونَ ما اَمَرَ اللّهُ بِهِ اَنْ یُوصَلَ وَ یُفْسِدُونَ فِی الْاَرْضِ اوُلئِکَ هُمُ الْخاسِرُونَ

اَلَّذینَ: کسانی که

یَنْقُضُونَ: می شکنند

عَهْدَ: پیمان

اللّهِ: خدا را

مِنْ بَعْدِ: از بعد

میثاقِهِ: پیمانش،

وَ یَقْطَعُونَ: و قطع می کنند

ما اَمَرَ: آن چه امر کرده

(36) جلد 1 سوره بقره

اللّهُ بِهِ: خدا به آن

اَنْ: این که

یُوصَلَ: وصل کنند،

وَ یُفْسِدُونَ: و فساد می کنند

فِی الْاَرْضِ: در زمین،

ص:28

اوُلئِکَ: آنان

هُمُ: ایشانند

الْخاسِرُونَ: زیانکاران.

35 وَ قُلْنا یا ادَمُ اسْکُنْ اَنْتَ وَ زَوْجُکَ الْجَنَّهَ وَ کُلا مِنْها رَغَدا حَیْثُ شِئْتُما وَ لا تَقْرَبا هذِهِ الشَّجَرَهَ فَتَکُونا مِنَ الظّالِمینَ

وَ قُلْنا یا ادَمُ: و گفتیم: ما ای آدم!

اسْکُنْ اَنْتَ: سکونت کن تو

وَ زَوْجُکَ: و همسرت

الْجَنَّهَ: در بهشت

وَ کُلا مِنْها: و بخورید از آن

رَغَدا: فراوان

حَیْثُ شِئْتُما: هر جا می خواهید

وَ لا تَقْرَبا: و نزدیک نشوید

هذِهِ الشَّجَرَهَ: به این درخت

فَتَکُونا مِنَ: پس می شوید از

الظّالِمینَ: ستمکاران.

36 فَاَزَلَّهُمَاالشَّیْطانُ عَنْهافَأَخْرَجَهُمامِمّا کانا فیهِ وَ قُلْنَااهْبِطُوا بَعْضُکُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَ لَکُمْ فِی الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتاعٌ اِلی حینٍ

فَاَزَلَّهُمَا: پس به لغزش کشانید آن دو را

(38) جلد 1 سوره بقره

الشَّیْطانُ: شیطان

عَنْها: از آن،

فَأَخْرَجَهُما: پس خارج کرد آن دو را

مِمّا کانا فیهِ: از آن چه بودند در آن.

وَ قُلْنَااهْبِطُوا: و گفتیم فرود آیید

بَعْضُکُمْ: بعضی از شما

لِبَعْضٍ: بر بعضی دیگر

عَدُوٌّ: دشمنید.

وَ لَکُمْ: و برای شماست

فِی الاْرْضِ: در زمین،

مُسْتَقَرٌّ: قرارگاهی

وَ مَتاعٌ: و بهره مندی است.

اِلی حینٍ: تا وقت معیّن.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (39)

43 وَ اَقیمُوا الصَّلوهَ وَ اتُوا الزَّکوهَ وَ ارْکَعُوا مَعَ الرّاکِعینَ

وَ اَقیمُوا: و به پا دارید

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اتُوا: و بدهید، ادا کنید

الزَّکوهَ:زکات را

وَ ارْکَعُوا: و رکوع کنید

مَعَ الرّاکِعینَ: با رکوع کنندگان.

45 وَ اسْتَعینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلوهِ وَ اِنَّها لَکَبیرَهٌ اِلاّ عَلَی الْخاشِعینَ

وَ اسْتَعینُوا: و یاری جوئید

بِالصَّبْرِ: (به وسیله) صبر

وَ الصَّلوهِ: و نماز

(40) جلد 1 سوره بقره

وَ اِنَّها: و به درستی که آن

لَکَبیرَهٌ: هر آینه گران و سنگین و بزرگ است

اِلاّ: مگر

عَلَی الْخاشِعینَ: بر خاشعان.

62 اِنَّ الَّذینَ امَنُوا وَ الَّذینَ هادُوا وَ النَّصاری وَ الصّابِئینَ مَنْ امَنَ بِاللّهِ وَ الْیَوْمِ الاْخِرِ وَ عَمِلَ صالِحا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ لا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لا هُمْ یَحْزَنُونَ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ الَّذینَ: و کسانی که

هادُوا: یهودی (گشتند)

وَ النَّصاری: و نصاری

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (41)

ص:32

وَ الصّابِئينَ: و صابئين

مَنْ: همان ها كه

امَنَ: ايمان آوردند

بِاللّهِ: به خداوند

وَ الْيَوْمِ الاْخِرِ: و روز قيامت

وَ عَمِلَ صالِحا: و عمل صالح انجام دادند،

فَلَهُمْ: پس برايشان است

اَجْرُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پرورگارشان

وَ لا خَوْفٌ: و نه ترسى

عَلَيْهِمْ: برايشان است

وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ: و نه غمگين مى شوند.

67 وَ اِذْ قالَ مُوسى لِقَوْمِهِ اِنَّ اللّهَ يَأْمُرُكُمْ اَنْ

تَذْبَحُوا بَقَرَةً قالُوا اَتَتَّخِذُنا هُزُوا قالَ اَعُوذُ بِاللّهِ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْجاهِلينَ

وَ اِذْ قالَ: و هنگامى كه كه گفت:

مُوسی لِقَوْمِهِ: موسی به قومش

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

یَأْمُرُکُمْ: فرمان می دهد شما را

اَنْ تَذْبَحُوا: این که بکُشید

بَقَرَةً: گاوی را،

قالُوا: گفتند:

اَتَتَّخِذُنا: آیا گرفتی ما را

هُزُوا: به مسخرگی؟

قالَ: گفت:

اَعُوذُ بِاللّهِ: پناه می برم به خدا

اَنْ اَکُونَ: این که باشم

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (43)

مِنَ الْجاهِلینَ: از نادانان.

68 قالُوا ادْعُ لَنا رَبَّکَ یُبَیِّنْ لَنا ما هِیَ قالَ اِنَّهُ یَقُولُ اِنَّها بَقَرَةٌ لا فارِضٌ وَ لا بِکْرٌ عَوانٌ بَیْنَ ذلِکَ فَافْعَلُوا ما تُؤْمَرُونَ

قالُوا: گفتند:

ادْعُ لَنا: بخوان برای ما

رَبَّکَ: از پروردگارتان

یُبَیِّنْ لَنا: تا بیان کند برای ما

ما هِیَ: چیست آن؟

قالَ: گفت:

اِنَّهُ یَقُولُ: همانا او می گوید:

اِنَّها: به درستی که آن

بَقَرَهٌ: گاوی است

(44) جلد 1 سوره بقره

لا فارِضٌ: که پیر نباشد

وَ لا بِکْرٌ: و جوان هم نباشد

عَوانٌ بَیْنَ: بین این دو باشد

ذلِکَ:

فَافْعَلُوا: پس انجام دهید

ما تُؤْمَرُونَ:آنچه را که به آن امر شده اید.

69 قالُوا ادْعُ لَنا رَبَّکَ یُبَیِّنْ لَنا ما لَوْنُها قالَ اِنَّهُ

ص:35

يَقُولُ اِنَّها بَقَرَةٌ صَفْراءُ فاقِعٌ لَوْنُها تَسُرُّ النّاظِرينَ

قالُوا: گفتند:

ادْعُ لَنا: بخوان برای ما

رَبَّکَ: از پروردگارت

يُبَيِّنْ لَنا: تا بیان کند برای ما

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (45)

ما لَوْنُها: رنگش چگونه باشد؟

قالَ: گفت:

اِنَّهُ يَقُولُ: همانا او می گوید:

اِنَّها: به درستی که آن

بَقَرَةٌ: گاوی است

صَفْراءُ: زرد،

فاقِعٌ: خالص و یکدست

لَوْنُها: که رنگ آن

تَسُرُّ: شاد می کند

النّاظِرينَ: بینندگان را.

ص:36

70 قالُوا ادْعُ لَنا رَبَّکَ يُبَيِّنْ لَنا ما هِيَ اِنَّ الْبَقَرَ تَشابَهَ عَلَيْنا وَ اِنّا اِنْ شاءَ اللّهُ لَمُهْتَدُونَ

قالُوا ادْعُ لَنا: گفتند: بخوان برای ما

(46) جلد 1 سوره بقره

رَبَّکَ: از پروردگارت

يُبَيِّنْ لَنا: که بیان کند برای ما

ما هِيَ: چیست آن؟

اِنَّ الْبَقَرَ: به درستی که گاو

تَشابَهَ: مشتبه است

عَلَيْنا: بر ما.

وَ اِنّا: و به درستی که ما

اِنْ شاءَ اللّهُ: اگر بخواهد خدا

لَمُهْتَدُونَ: هر آینه هدایت خواهیم شد.

71 قالَ اِنَّهُ يَقُولُ اِنَّها بَقَرَةٌ لا ذَلُولٌ تُثيرُ الْأَرْضَ وَ لا تَسْقِى الْحَرْثَ مُسَلَّمَةٌ لاشِيَةَ فيها قالُوا الْآنَ جِئْتَ بِالْحَقِّ فَذَبَحُوها وَ ما كادُوا يَفْعَلُونَ

قالَ اِنَّهُ: گفت: همانا او (خدا)

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (47)

ص:37

يَقُولُ: می گوید:

اِنَّها بَقَرَةٌ: همانا آن گاوی است

لا ذَلُولٌ: رام نشده باشد

تُثيرُ: که شخم بزند

الأَرْضَ: زمین را ،

وَ لا تَسْقِی: و آبیاری نکند

الْحَرْثَ: زراعت را،

مُسَلَّمَةٌ: از هر عیبی برکنار باشد،

لاشِيَةَ فيها: هیچ گونه رنگ دیگری در آن نباشد، (شِيَه به معنای لکه و رنگ مخالف عمومیِ بدن حیوان می باشد)،

قالُوا الْآنَ: گفتند: الان

جِئْتَ بِالْحَقِّ: آوردی حق را،

فَذَبَحُوها: پس ذبح کردند آن را،

وَ ما كادُوا: و نزدیک بود که

يَفْعَلُونَ: انجام ندهند.

72 وَ اِذْ قَتَلْتُمْ نَفْسا فَادّارَأْتُمْ فيها وَ اللّهُ مُخْرِجٌ ما كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ

وَ اِذْ: و هنگامی که

قَتَلْتُمْ: به قتل رساندید

نَفْسا: فردی را،

فَادّارَأْتُمْ: پس به نزاع پرداختید

فیها: در آن،

وَ اللّهُ: و خداوند

مُخْرِجٌ: خارج کننده است

ما: آن چه را که

کُنْتُمْ تَکْتُمُونَ: کتمان می کردید.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (49)

73 فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِها کَذلِکَ یُحْیِی اللّهُ الْمَوْتی وَ یُریکُمْ اياتِهِ لَعَلَّکُمْ تَعْقِلُونَ

فَقُلْنَا: پس گفتیم ما

اضْرِبُوهُ: بزنید او را

بِبَعْضِها: به بعض آن.

کَذلِکَ: این چنین

یُحْیِی اللّهُ: زنده می کند خدا

الْمَوْتی: مردگان را،

وَ یُریکُمْ: و نشان می دهد به شما

ایاتِهِ: نشانه هایش را،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَعْقِلُونَ: اندیشه کنید.

74 ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُکُمْ مِنْ بَعْدِ ذلِکَ فَهِیَ

(50) جلد 1 سوره بقره

کَالْحِجارَهِ اَوْ اَشَدُّ قَسْوَهً وَ اِنَّ مِنَ الْحِجارَهِ لَما یَتَفَجَّرُ مِنْهُ الْاَنْهارُ وَ اِنَّ مِنْها لَما یَشَّقَّقُ فَیَخْرُجُ مِنْهُ الْماءُ وَ اِنَّ مِنْها لَما یَهْبِطُ مِنْ خَشْیَهِ اللّهِ وَ مَا اللّهُ بِغافِلٍ عَمّا تَعْمَلُونَ

ثُمَّ قَسَتْ: سپس سخت شد

قُلُوبُکُمْ: دلهایتان

مِنْ بَعْدِ ذلِکَ: از بعد آن،

فَهِیَ: پس آن

کَالْحِجارَهِ: مانند سنگ شد

اَوْ اَشَدُّ: یا سخت تر

قَسْوَةً: در قساوت،

وَ اِنَّ: و همانا

مِنَ الْحِجارَهِ: از سنگ ها

لَما يَتَفَجَّرُ: هر آينه می شكافد

مِنْهُ الأنْهارُ: از آن نهرها،

وَ اِنَّ مِنْها: و همانا بعضی از آن

لَما يَشَّقَّقُ: شكاف برمی دارد

فَيَخْرُجُ: پس خارج می شود

مِنْهُ الْماءُ: از آن آب،

وَ اِنَّ مِنْها: و همانا بعضی از آن

لَما يَهْبِطُ: هر آينه (از كوه) فرود می آيد

مِنْ خَشْيَهِ: از ترس

اللّهِ: خدا.

وَ مَا اللّهُ: و نيست خداوند

بِغافِلٍ: غافل

عَمّا: از آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید.

(52) جلد 1 سوره بقره

102 وَ اتَّبَعُوا ما تَتْلُوا الشَّياطينُ عَلى مُلْكِ سُلَيْمانَ وَ ما كَفَرَ سُلَيْمانُ وَلكِنَّ الشَّياطينَ كَفَرُوا يُعَلِّمُونَ النّاسَ السِّحْرَ وَ ما اُنْزِلَ عَلَى الْمَلَكَيْنِ بِبابِلَ هارُوتَ وَ مارُوتَ وَ ما يُعَلِّمانِ مِنْ اَحِدٍ حَتّى يَقُولا اِنَّما نَحْنُ فِتْنَةٌ فَلا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُما ما يُفَرِّقُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ زَوْجِهِ وَ ماهُمْ بِضارّينَ بِهِ مِنْ اَحَدٍ اِلاّ بِاِذْنِ اللّهِ وَ يَتَعَلَّمُونَ ما يَضُرُّهُمْ وَ لا يَنْفَعُهُمْ وَ لَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَريهُ ما لَهُ فِى الاْخِرَهِ مِنْ خَلاقٍ وَ لَبِئْسَ ما شَرَوْا بِهِ اَنْفُسَهُمْ لَوْ كانُوا يَعْلَمُونَ

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی کردند

ما تَتْلُوا: آن چه می خوانند

الشَّياطينُ: شیطان ها

عَلى مُلْكِ: بر فرمانروائی، عصرِ

سُلَيْمانَ: سلیمان،

وَ ما كَفَرَ: و کافر نشد

سُلَيْمانُ: سلیمان

وَلكِنَّ: ولیکن

الشَّياطينَ: شیطان ها

كَفَرُوا: کافر شدند.

يُعَلِّمُونَ: تعلیم می دهند

النّاسَ: مردم را

السِّحْرَ: سحر و جادو

وَ ما: و آن چه

أُنْزِلَ: نازل شد

عَلَى الْمَلَكَيْنِ: بر دو فرشته

بِبابِلَ: در بابل

هارُوتَ: هاروت

(54) جلد 1 سوره بقره

وَ مارُوتَ: و ماروت

وَ ما يُعَلِّمانِ: و نمی آموختند، یاد نمی دادند

ص:43

مِنْ اَحِدٍ: هیچ کسی را

حَتّی یَقُولا: تا می گویند، می گفتند

اِنَّما: جز این نیست

نَحْنُ: که ما

فِتْنَهٌ: (وسیله) آزمایشیم

فَلا تَکْفُرْ: پس کافر نشو.

فَیَتَعَلَّمُونَ: پس یاد می گرفتند

مِنْهُما: از آن دو

ما یُفَرِّقُونَ: آن چه را که جدائی می افکندند

بِهِ بَیْنَ: بوسیله آن بین

الْمَرْءِ: مرد

وَ زَوْجِهِ: و همسرش.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (55)

وَ ما هُمْ: و نمی توانند ایشان

بِضارّینَ: ضرر برسانند

بِهِ: به وسیله آن

مِنْ اَحَدٍ: هیچ کسی را

اِلاّ: مگر

بِاِذْنِ: به اجازه

اللّهِ: خداوند.

وَ یَتَعَلَّمُونَ:و می آموختند

ما یَضُرُّهُمْ: آنچه را که ضرر می رساند ایشان را

وَ لا یَنْفَعُهُمْ: و نفعی نداشت برایشان،

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

عَلِمُوا: دانستند

لَمَنِ: کسی که

اشْتَریهُ: بخرد آن را،

(56) جلد 1 سوره بقره

ما لَهُ: نیست برای او

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت

مِنْ خَلاقٍ: هیچ بهره ای،

وَ لَبِئْسَ: و چه بد است

ما شَرَوْا: آن چه فروختند

بِهِ: به وسیله آن

ص:45

اَنْفُسَهُمْ: خودشان را

لَوْ: اگر

كانُوا يَعْلَمُونَ: می دانستند.

121 اَلَّذينَ اتَيْناهُمُ الْكِتابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلاوَتِهِ اوُلئِکَ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَ مَنْ يَكْفُرْ بِهِ فَاوُلئِکَ هُمُ الْخاسِرُونَ

اَلَّذينَ:کسانی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (57)

اتَيْناهُمُ: دادیم ما به آنها

الْكِتابَ: کتاب را

يَتْلُونَهُ: تلاوت می کنند آن را

حَقَّ: (به جا می آورند) حقّ

تِلاوَتِهِ: تلاوتش را

اوُلئِکَ: آنان

يُؤْمِنُونَ بِهِ: ایمان می آورند به آن.

وَ مَنْ يَكْفُرْ: و کسی که کفر بورزد

بِهِ: به آن،

فَاوُلئِکَ: پس آنان

هُمُ الْخاسِرُونَ: ایشانند زیانکاران،

130 وَ مَنْ یَرْغَبُ عَنْ مِلَّهِ اِبْراهیمَ اِلاّ مَنْ سَفِهَ نَفْسَهُ وَ لَقَدِ اصْطَفَیْناهُ فِی الدُّنْیا وَ اِنَّهُ فِی الْاْخِرَهِ

(58) جلد 1 سوره بقره

لَمِنَ الصّالِحینَ

وَ مَنْ: و چه کسی

یَرْغَبُ: روی گردان خواهد شد

عَنْ مِلَّهِ: از آئین

اِبْراهیمَ: ابراهیم

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

سَفِهَ: نادان شد

نَفْسَهُ: خودش؟

وَ لَقَدِ: و هر آینه به تحقیق

اصْطَفَیْناهُ: برگزیدیم ما او را

ص:47

فِی الدُّنْیا: در دنیا،

وَ اِنَّهُ: و همانا او

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت

لَمِنَ: هر آینه از

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (59)

الصّالِحینَ: صالحان است.

«پایان جزء 1»

(60) جلد 1 سوره بقره

ص:48

143 وَ كَذلِکَ جَعَلْناکُمْ اُمَّةً وَسَطا لِتَکُونُوا شُهَداءَ عَلَی النّاسِ وَ یَکُونَ الرَّسُولُ عَلَیْکُمْ شَهیدا وَ ما جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتی کُنْتَ عَلَیْها اِلاّ لِنَعْلَمَ مَنْ یَتَّبِعُ الرَّسُولَ مِمَّنْ یَنْقَلِبُ عَلی عَقِبَیْهِ وَ اِنْ کانَتْ لَکَبیرَةً اِلاّ عَلَی الَّذینَ هَدَی اللّهُ وَ ما کانَ اللّهُ لِیُضیعَ ایمانَکُمْ اِنَّ اللّهَ بِالنّاسِ لَرَؤُفٌ رَحیمٌ

وَ کَذلِکَ: و این چنین

جَعَلْناکُمْ: قراردادیم ما شما را

اُمَّةً: اُمّتی

وَسَطا: میانه،

لِتَکُونُوا: تا باشید

شُهَداءَ: گواهان

عَلَی النّاسِ: بر مردم.

وَ یَکُونَ: و می باشد

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (61)

الرَّسُولُ: رسول

عَلَیْکُمْ: بر شما

شَهیدا: گواه.

وَ ما جَعَلْنَا: و قرار ندادیم

الْقِبْلَهَ: قبله ای را

الَّتی: که

کُنْتَ: بودی تو

عَلَیْها: بر آن

اِلاّ لِنَعْلَمَ: مگر تا بدانیم (معلوم کنیم)

مَنْ: چه کسی

یَتَّبِعُ: پیروی می کند

الرَّسُولَ: رسول را

مِمَّنْ: از کسی که

یَنْقَلِبُ: برمی گردد

(62) جلد 2 سوره بقره

عَلی عَقِبَیْهِ: بر عقبش.

وَ اِنْ: و اگر چه

کانَتْ: بود، باشد

لَکَبیرَهً: هر آینه بزرگ و گران

ص:50

اِلاّ عَلَی: مگر بر

الَّذینَ: کسانی که

هَدَی اللّهُ: هدایت کرد خدا.

وَ ما کانَ: و نبود

اللّهُ: خداوند

لِیُضیعَ: تا ضایع کند

ایمانَکُمْ: ایمانتان را

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

بِالنّاسِ: به مردم

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (63)

لَرَؤُوفٌ: هر آینه رحیم (دلسوز)

رَحیمٌ: مهربان است.

144 قَدْ نَری تَقَلُّبَ وَجْهِکَ فِی السَّماءِ فَلَنُوَلِّیَنَّکَ قِبْلَةً تَرْضیها فَوَلِّ وَجْهَکَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ وَ حَیْثُ ما کُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَکُمْ شَطْرَهُ وَ اِنَّ الَّذینَ

اوُتُوا الْكِتابَ لَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَ مَا اللّهُ بِغافِلٍ عَمّا يَعْمَلُونَ

قَدْ: گاهی

نَرى: می بینیم

تَقَلُّبَ: گرداندن

وَجْهِکَ: رویت را

فِی السَّماءِ: در آسمان،

فَلَنُوَلِّيَنَّکَ: پس برمی گردانیم تو را

(64) جلد 2 سوره بقره

قِبْلَةً: به قبله ای که

تَرْضيها: خشنودی تو در آن است

فَوَلِّ وَجْهَکَ: پس بگردان رویت را

شَطْرَ: به سمت

الْمَسْجِدِ: مسجد

الْحَرامِ: الحرام

وَ حَيْثُ ما: و هر کجا

كُنْتُمْ: باشید

فَوَلُّوا: پس بگردانید

وُجُوهَکُمْ: رویهایتان را

شَطْرَهُ: به سمت آن

وَ اِنَّ الَّذینَ: و همانا کسانی که

اوُتُوا الْکِتابَ: داده شدند کتاب

لَیَعْلَمُونَ: هر آینه می دانند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (65)

اَنَّهُ الْحَقُّ: همانا او حقّ است

مِنْ: از

رَبِّهِمْ:(جانب) پروردگارشان.

وَ مَا اللّهُ: و نیست خداوند

بِغافِلٍ: غافل

عَمّا: از آن چه

یَعْمَلُونَ: انجام می دهند.

151 کَما اَرْسَلْنا فیکُمْ رَسُولاً مِنْکُمْ یَتْلُوا عَلَیْکُمْ اٰیاتِنا وَیُزَکّیکُمْ وَ یُعَلِّمُکُمُ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَةَ

وَ يُعَلِّمُكُمْ مالَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ

كَما: چنان كه

اَرْسَلْنا: فرو فرستاديم

فيكُمْ: در (ميان) شما

(66) جلد 2 سوره بقره

رَسُولاً: رسولى

مِنْكُمْ: از شما، از خودتان

يَتْلُوا: بخواند، مى خواند

عَلَيْكُمْ: براى شما

اياتِنا: آيات ما را

وَيُزَكّيكُمْ: و پاک مى گرداند شما را

وَ يُعَلِّمُكُمُ: و مى آموزد به شما

الْكِتابَ: كتاب را

وَ الْحِكْمَةَ: و حكمت را

وَ يُعَلِّمُكُمْ: و ياد مى دهد به شما

ما: آن چه را

لَمْ تَکُونُوا تَعْلَمُونَ: که نمی دانستید.

152 فَاذْکُرُونی اَذْکُرْکُمْ وَاشْکُرُوالی وَ لاتَکْفُرُونِ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (67)

فَاذْکُرُونی: پس یاد کنید مرا

اَذْکُرْکُمْ: تا یاد کنم شما را

وَ اشْکُرُوا لی: و شکر کنید مرا

وَ لا تَکْفُرُونِ: و کفران نکنید مرا، ناسپاسی ام نکنید.

153 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا اسْتَعینُوا بِالصَّبْرِ وَ الصَّلوهِ اِنَ اللّهَ مَعَ الصّابِرینَ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

اسْتَعینُوا: طلب کمک کنید

بِالصَّبْرِ: از صبر

وَ الصَّلوهِ: و نماز،

اِنَ اللّهَ: به درستی که خدا

مَعَ الصّابِرینَ: با صبرکنندگانست.

(68) جلد 2 سوره بقره

ص:55

164 اِنَّ فی خَلْقِ السَّماواتِ وَ الاْرْضِ وَ اخْتِلافِ اللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَ الْفُلْکِ الَّتی تَجْری فِی الْبَحْرِ بِمایَنْفَعُ النّاسَ وَ ما اَنْزَلَ اللّهُ مِنَ السَّماءِ مِنْ ماءٍ فَاَحْیا بِهِ الاْرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ بَثَّ فیها مِنْ کُلِّ دابَّهٍ وَ تَصْریفِ الرِّیاحِ وَ السَّحابِ الْمُسَخَّرِ بَیْنَ السَّماءِ وَ الاْرْضِ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ

اِنَّ فی: همانا در

خَلْقِ: خلفت

السَّماواتِ: آسمان ها

وَ الاْرْضِ: و زمین

وَ اخْتِلافِ: و اختلاف

اللَّیْلِ وَ النَّهارِ: شب و روز

وَ الْفُلْکِ الَّتی: و کشتی هایی که

تَجْری: جریان دارد

فِی الْبَحْرِ: در دریا

بِما یَنْفَعُ النّاسَ: به آن چه که نفع می رساند به مردم

وَ ما اَنْزَلَ: و آن چه نازل کرد

اللّهُ: خداوند

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

مِنْ ماءٍ: از آبی،

فَاَحْیا بِهِ: پس زنده کرد به آن

الْاَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مردنش

وَ بَثَّ فیها: و گسترد در آن

مِنْ کُلِّ دابَّهٍ: از هر جنبنده ای

وَ تَصْریفِ: و حرکت دادن

الرِّیاحِ: بادها

وَ السَّحابِ: و ابرهایی که

(70) جلد 2 سوره بقره

الْمُسَخَّرِ: معلّق

بَیْنَ السَّماءِ: بین آسمان

وَ الْاَرْضِ: و زمین است

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

ص:57

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَعْقِلُونَ: می اندیشند.

168 یا اَیُّهَاالنّاسُ کُلُوا مِمّا فِی الاْرْضِ حَلالاً طَیِّبا وَ لاتَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّیْطانِ اِنَّهُ لَکُمْ عَدُوٌّ مُبینٌ

یا اَیُّهَاالنّاسُ: ای مردم

کُلُوا: بخورید

مِمّا: از آن چه

فِی الاْرْضِ: در زمین است

حَلالاً: که حلال و

طَیِّبا: پاکیزه است

وَ لاتَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

خُطُواتِ: گام ها، خط های

الشَّیْطانِ: شیطان را،

اِنَّهُ: همانا او

لَکُمْ: برای شما

عَدُوٌّ: دشمنی

مُبینٌ: آشکار است.

169 اِنَّما یَأْمُرُکُمْ بِالسُّوءِ وَالْفَحْشاءِ وَ اَنْ تَقُولُوا عَلَی اللّهِ ما لا تَعْلَمُونَ

اِنَّما: جز این نیست که

یَأْمُرُکُمْ: امر می کند به شما

بِالسُّوءِ: به بدی

وَ الْفَحْشاءِ: و زشتی

وَ اَنْ تَقُولُوا: و این که بگوئید

عَلَی اللّهِ: بر خداوند

ما لا تَعْلَمُونَ: آنچه را که نمی دانید.

172 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا کُلُوا مِنْ طَیِّباتِ ما رَزَقْناکُمْ وَاشْکُرُوا لِلّهِ اِنْ کُنْتُمْ اِیّاهُ تَعْبُدُونَ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

كُلُوا مِنْ: بخورید از

طَيِّباتِ: پاکیزه ها

ما رَزَقْناكُمْ: آن چه روزی دادیم به شما

وَاشْكُرُوا: و شکر کنید

لِلّهِ: خدا را

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (73)

اِنْ كُنْتُمْ اِيّاهُ: اگر فقط او را

تَعْبُدُونَ: پرستش می کنید.

173 اِنَّماحَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنْزيرِ وَ ماأُحِلَّ بِهِ لِغَيْرِ اللّهِ فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ باغٍ وَ لا عادٍ فَلااِثْمَ عَلَيْهِ اِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحيمٌ

اِنَّما: جز این نیست که

حَرَّمَ: حرام است

عَلَيْكُمُ: بر شما

الْمَيْتَةَ: گوشت مردار

وَ الدَّمَ: و خون

وَ لَحْمَ الْخِنْزيرِ: و گوشت خوک

وَ ما اُهِلَّ بِهِ: و آن چه به آن بانگ زده شده

لِغَيْرِ اللّهِ: به غير خدا،

(74) جلد 2 سوره بقره

فَمَنِ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار شود

غَيْرَ باغٍ: غير از ستمگر

وَ لا عادٍ: و نه متجاوز

فَلا اِثْمَ: پس گناهی نيست

عَلَيْهِ: بر او.

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

غَفُورٌ رَحيمٌ: آمرزنده مهربان است.

183 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيامُ كَما كُتِبَ عَلَى الَّذينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

يا اَيُّهَا: ای

الَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (75)

کُتِبَ: نوشته شد

عَلَیْکُمُ: بر شا

الصِّیامُ: روزه

کَما کُتِبَ: همچنان که نوشته شد

عَلَی الَّذینَ: بر کسانی که

مِنْ قَبْلِکُمْ: قبل از شما بودند

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ: پرهیزگار شوید.

184 اَیّاما مَعْدُوداتٍ فَمَنْ کانَ مِنْکُمْ مَریضا اَوْ عَلی سَفَرٍفَعِدَّهٌ مِنْ اَیّامٍ اُخَرَ وَعَلَی الَّذینَ یُطیقُونَهُ فِدْیَهٌ طَعامُ مِسْکینٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَیْرًا فَهُوَ خَیْرٌ لَهُ وَاَنْ تَصُومُوا خَیْرٌ لَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

اَیّاما: روزهایی

(76) جلد 2 سوره بقره

ص:62

مَعْدُوداتٍ: معیّن و معدود

فَمَنْ كانَ: پس کسی که باشد

مِنْكُمْ: از شما

مَريضا: مریض

اَوْ عَلى سَفَرٍ:یا بر سفری،

فَعِدَّهٌ: پس تعدادی

مِنْ اَيّامٍ: از روزهای

اُخَرَ: دیگر را (روزه بگیرد).

وَ عَلَى الَّذينَ: و بر کسانی که

يُطيقُونَهُ: روزه برای آنها طاقت فرسا می باشد

فِدْيَهٌ: کفّاره، (عوض بدهند)

طَعامُ: خوراندن

مِسْكينٍ: بینوائی.

فَمَنْ: پس کسی که

تَطَوَّعَ: فرمانبرداری کند

خَيْرا: بهتر است

فَهُوَ: پس آن

خَيْرٌ: بهتر است

لَهُ: برای او.

وَ اَنْ: و این که

تَصُومُوا: روزه بگیرید

خَيْرٌ: بهتر است

لَكُمْ: برای شما

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ:می دانستید.

185 شَهْرُ رَمَضانَ الَّذی اُنْزِلَ فيهِ الْقُرْاآنُ هُدًی لِلنّاسِ وَ بَيِّناتٍ مِنَ الْهُدی وَ الْفُرْقانِ فَمَنْ شَهِدَ

(78) جلد 2 سوره بقره

مِنْكُمُ الشَّهْرَفَلْيَصُمْهُ وَ مَنْ كانَ مَريضا اَوْ عَلی سَفَرٍ فَعِدَّهٌ مِنْ اَيّامٍ اُخَرَ يُريدُ اللّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَ لايُريدُ بِكُمُ الْعُسْرَوَ لِتُكْمِلُوا الْعِدَّهَ وَ لِتُكَبِّرُوا اللّهَ عَلی ما هَديكُمْ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

شَهْرُ رَمَضانَ: ماه رمضان

الَّذی: (ماهی است) که

اُنْزِلَ: نازل شده

فیهِ الْقُرْآنُ: در آن قرآن

هُدًی: هدایتی است

لِلنّاسِ: برای مردم

وَ بَیِّناتٍ: و روشنگری هایی است

مِنَ الْهُدی از هدایت

وَ الْفُرْقانِ: و جدایی حق از باطل،

فَمَنْ: پس کسی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (79)

شَهِدَ: حضور داشت (در وطن)

مِنْکُمُ الشَّهْرَ: از شما ماه را

فَلْیَصُمْهُ: پس باید روزه بگیرد آن را.

وَ مَنْ کانَ: و کسی که باشد

مَریضا: مریض

اَوْ عَلی سَفَرٍ: یا بر سفری

فَعِدَّهٌ: پس تعدادی

مِنْ اَیّامٍ: از روزهای

اُخَرَ: دیگر را.

یُریدُ: می خواهد

اللّهُ: خداوند

بِکُمُ :برای شما

الْیُسْرَ: راحتی را

وَ لا یُریدُ: و نمی خواهد

(80) جلد 2 سوره بقره

بِکُمُ: برای شما

الْعُسْرَ: سختی را،

وَ لِتُکْمِلُوا: و باید کامل کنید

الْعِدَّهَ: تعداد (روزه ها را)

وَ لِتُکَبِّرُوا: و باید به بزرگی یاد کنید

اللّهَ: خدا را

عَلی ما هَدیکُمْ: بر آن چه هدایت کرد شما را

وَ لَعَلَّکُمْ: و شاید شما

تَشْکُرُونَ: شکرگزاری کنید.

186 وَ اِذا سَأَلَکَ عِبادی عَنّی فَاِنّی قَریبٌ اُجیبُ دَعْوَهَ الدّاعِ اِذا دَعانِ فَلْیَسْتَجیبُوا لی وَ لْیُؤْمِنُوا

ص:66

بی لَعَلَّهُمْ یَرْشُدُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (81)

سَأَلَکَ: سؤال کردند از تو

عِبادی: بندگانم

عَنّی: از من (درباره من)،

فَاِنّی: پس همانا من

قَریبٌ: نزدیکم

اُجیبُ: اجابت می کنم

دَعْوَهَ: خواندن، دعای

الدّاعِ: خواننده را، دعا کننده را

اِذا دَعانِ: هنگامی که بخواند مرا.

فَلْیَسْتَجیبُوا: پس باید اجابت کنند، بپذیرند

لی: مرا (دعوت مرا)

وَ لْیُؤْمِنُوا: و باید ایمان بیاورند

بی: به من

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

(82) جلد 2 سوره بقره

یَرْشُدُونَ: به رشد برسند.

ص:67

201 وَ مِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ رَبَّنا اتِنا فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ فِی الْاٰخِرَهِ حَسَنَةً وَ قِنا عَذابَ النّارِ

وَ مِنْهُمْ: و از ایشان

مَنْ: کسی است که

یَقُولُ: می گوید

رَبَّنا: پروردگار ما

اتِنا: عطا کن به ما

فِی الدُّنْیا: در دنیا

حَسَنَةً: خوبی و خیر و نیکی

وَ فِی الْاٰخِرَهِ: و در آخرت

حَسَنَةً: خوبی و خیر و نیکی

وَ قِنا: و نگه دار ما را

عَذابَ: از عذاب

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (83)

النّارِ: آتش.

207 وَ مِنَ النّاسِ مَنْ یَشْری نَفْسَهُ ابْتِغاءَ مَرْضاتِ اللّهِ وَ اللّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبادِ

وَ مِنَ النّاسِ: و از مردم

مَنْ: کسی است که

یَشْری: می فروشد

نَفْسَهُ: خودش را، جانش را

ابْتِغاءَ: (برای) طلب کردن

مَرْضاتِ اللّهِ: رضای خدا.

وَ اللّهُ: و خداوند

رَؤُوفٌ: مهربان است

بِالْعِبادِ: به بندگان.

(84) جلد 2 سوره بقره

208 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا ادْخُلُوا فِی السِّلْمِ کافَّةً وَ لاتَتَّبِعُواخُطُواتِ الشَّیْطانِ اِنَّهُ لَکُمْ عَدُوٌّ مُبینٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

ادْخُلُوا: داخل شوید

فِی السِّلْمِ: در صلح و آشتی

کافَّةً: همگی،

وَ لاتَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

خُطُواتِ: از گام های

الشَّيْطانِ: شیطان،

اِنَّهُ لَكُمْ: همانا او برای شما

عَدُوٌّ: دشمنی

مُبينٌ: آشکار است.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (85)

211 سَلْ بَنى اِسْرائيلَ كَمْ اتَيْناهُمْ مِنْ ايَهٍ بَيِّنَهٍ وَ مَنْ يُبَدِّلْ نِعْمَهَ اللّهِ مِنْ بَعْدِ ما جاءَتْهُ فَاِنَّ اللّهَ شَديدُ الْعِقابِ

سَلْ: بپرس

بَنياِسْرائيلَ: از بنی اسرئیل

كَمْ اتَيْناهُمْ: چه بسیار دادیم ما به ایشان

مِنْ ايَهٍ: از نشانه ای

بَيِّنَهٍ: روشن.

وَ مَنْ يُبَدِّلْ: و کسی که تبدیل کند

نِعْمَهَ اللّهِ: نعمت خدا را

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ما جاءَتْهُ: آن چه آمد آن،

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خدا

شَديدُ: سخت

(86) جلد 2 سوره بقره

الْعِقابِ: عقوبت (می کند).

215 يَسْأَلُونَکَ ماذا يُنْفِقُونَ قُلْ ما اَنْفَقْتُمْ مِنْ خَيْرٍ فَلِلْوالِدَيْنِ وَ الْأَقْرَبينَ وَ الْيَتامى وَ الْمَساكينِ وَ ابْنِ السَّبيلِ وَما تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍفَاِنَ اللّهَ بِهِ عَليمٌ

يَسْأَلُونَکَ: سئوال می کنند از تو

ماذا يُنْفِقُونَ: چه چيز انفاق کنند؟

قُلْ ما اَنْفَقْتُمْ: بگو: آن چه انفاق کنيد

مِنْ خَيْرٍ: از خيری

فَلِلْوالِدَيْنِ: پس برای پدر و مادر

وَ الْأَقْرَبينَ: و نزديکان

وَ الْيَتامى: و يتيمان

وَ الْمَساكينِ: و مستمندان

وَ ابْنِ السَّبیلِ: و در راه ماندگان.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (87)

وَما تَفْعَلُوا: و آن چه انجام می دهید

مِنْ خَیْرٍ: از هر خیری

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خداوند

بِهِ عَلیمٌ: به آن آگاه است.

224 وَ لا تَجْعَلُوا اللّهَ عُرْضَةً لاَِیْمانِکُمْ اَنْ تَبَرُّوا وَ تَتَّقُواوَ تُصْلِحُوا بَیْنَ النّاسِ وَ اللّهُ سَمیعٌ عَلیمٌ

وَ لا تَجْعَلُوا: و قرار ندهید

اللّهَ: خدا را

عُرْضَةً: در معرض، دستاویز

لاَِیْمانِکُمْ: سوگندهایتان،

اَنْ تَبَرُّوا: این که نیکی کنید

وَ تَتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

وَ تُصْلِحُوا: و اصلاح کنید

(88) جلد 2 سوره بقره

بَیْنَ النّاسِ: بین مردم.

وَ اللّهُ: و خداوند

ص:72

سَمیعٌ: شنوای

عَلیمٌ:دانا، آگاه است.

225 لایُؤاخِذُکُمُ اللّهُ بِاللَّغْوِ فی اَیْمانِکُمْ وَ لکِنْ یُؤاخِذُکُمْ بِما کَسَبَتْ قُلُوبُکُمْ وَ اللّهُ غَفُورٌ حَلیمٌ

لایُؤاخِذُکُمُ: بازخواست نمی کند شما را

اللّهُ: خدا

بِاللَّغْوِ: به سبب لغو (بدون توجّه)

فی اَیْمانِکُمْ: در سوگندهایتان،

وَ لکِنْ: ولیکن

یُؤاخِذُکُمْ: بازخواست می کند شما را

بِما کَسَبَتْ: به آن چه کسب که کسب کرده

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (89)

قُلُوبُکُمْ: دل های شما.

وَ اللّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

حَلیمٌ: بردبار است.

ص:73

238 حافِظُوا عَلَى الصَّلَواتِ وَ الصَّلوهِ الْوُسْطى وَ قُومُواِللّهِ قانِتينَ

حافِظُوا: محافظت کنید

عَلَى الصَّلَواتِ: بر نمازها

وَ الصَّلوهِ: و نماز

الْوُسْطى: میانه (ظهر)

وَ قُومُواِللّهِ: و بپاخیزید برای خدا

قانِتينَ: از روی خضوع و اطاعت.

(90) جلد 2 سوره بقره

«پایان جزء 2»

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (91)

ص:74

255 اَللّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ اَلْحَىُّ الْقَيُّومُ لا تَأْخُذُهُ سِنَهٌ وَلانَوْمٌ لَهُ مافِى السَّمواتِ وَمافِى الاَْرْضِ مَنْ ذَاالَّذى يَشْفَعُ عِنْدَهُ اِلاّ بِاِذْنِهِ يَعْلَمُ ما بَيْنَ اَيْديهِمْ وَ ما خَلْفَهُمْ وَ لا يُحيطُونَ بِشَىْ ءٍ مِنْ عِلْمِهِ اِلاَّ بِماشاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمواتِ وَ الاَْرْضَ وَ لا يَؤُدُهُ حِفْظُهُما وَ هُوَ الْعَلِىُّ الْعَظيمُ

اَللّهُ لا اِلهَ: خداست كه نيست خدايى

اِلاّ هُوَ: مگر او

اَلْحَىُّ: كه زنده و پاينده و

اَلْقَيُّومُ: قائم به ذات است.

لا تَأْخُذُهُ: نمى گيرد او را

سِنَهٌ: خواب سبک، چرت

وَ لا نَوْمٌ: و نه خواب سنگين.

لَهُ ما: براى اوست آن چه

(92) جلد 3 سوره بقره

فِى السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ ما: و آن چه

فِى الاَْرْضِ: در زمين است.

ص:75

مَنْ ذَا الَّذی: کیست آن که

یَشْفَعُ: شفاعت کند

عِنْدَهُ: نزد او

اِلاّ بِاِذْنِهِ: مگر به اِذن او.

یَعْلَمُ: می داند

ما بَیْنَ اَیْدیهِمْ: آن چه پیش رویشان

وَ ما خَلْفَهُمْ: و آن چه پشت سرشان است.

وَ لا یُحیطُونَ: و احاطه ندارند

بِشَیْ ءٍ: به چیزی

مِنْ عِلْمِهِ: از علمش،

اِلاّ بِماشاءَ: مگر به آن چه که بخواهد.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (93)

وَسِعَ: در برگرفته، فراگرفته

کُرْسِیُّهُ: تخت حکومت او

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را.

وَ لا یَؤُدُهُ: و خسته نمی کند او را

حِفْظُهُما: نگهداری آن دو.

وَ هُوَ الْعَلِیُّ: و او بلند مرتبه

الْعَظیمُ: بزرگ است.

256 لا اِکْراهَ فِی الدّینِ قَدْ تَبَیَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَیِّ فَمَنْ یَکْفُرْ بِالطّاغُوتِ وَ یُؤْمِنْ بِاللّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَکَ بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقی لاَ انْفِصامَ لَها وَ اللّهُ سَمیعٌ عَلیمٌ

لا اِکْراهَ: اِکراهی نیست، اجباری نیست

فِی الدّینِ: در دین.

(94) جلد 3 سوره بقره

قَدْ تَبَیَّنَ: به تحقیق روشن شده است

الرُّشْدُ: راه درست و راه کمال

مِنَ الْغَیِّ: از راه انحرافی و بی هدف.

فَمَنْ: پس کسی که

یَکْفُرْ: کفر بورزد

بِالطّاغُوتِ: به طاغوت،

وَ یُؤْمِنْ: و ایمان بیاورد

بِاللّهِ: به خداوند

فَقَدِ اسْتَمْسَکَ: پس به تحقیق چنگ زده است

ص:77

بِالْعُرْوَهِ: به دستگیره

الْوُثْقی: محکمی

لاَ انْفِصامَ: که گسستن نیست

لَها: برای آن.

وَ اللّهُ: و خداوند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (95)

سَمیعٌ: شنوای

عَلیمٌ: داناست.

257 اَللّهُ وَلِیُّ الَّذینَ امَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُماتِ اِلَی النُّورِ وَ الَّذینَ کَفَرُوا اَوْلِیاؤُهُمُ الطّاغُوتُ یُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ اِلَی الظُّلُماتِ اوُلئِکَ اَصْحابُ النّارِ هُمْ فیها خالِدُونَ

اَللّهُ: خداوند

وَلِیُّ: سرپرست

الَّذینَ: کسانی است که

امَنُوا: ایمان آوردند.

یُخْرِجُهُمْ: خارج می کند آن ها را

مِنَ الظُّلُماتِ: از تاریکی ها

اِلَی النُّورِ: به سوی نور.

(96) جلد 3 سوره بقره

وَ الَّذینَ: و کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

اَوْلِیاؤُهُمُ: سرپرست هایشان

الطّاغُوتُ: طاغوت است

یُخْرِجُونَهُمْ: خارج می کنند آن ها را

مِنَ النُّورِ: از نور

اِلَی: به سوی

الظُّلُماتِ: تاریکی ها.

اوُلئِکَ: آنان

اَصْحابُ: یاران

النّارِ: آتشند.

هُمْ فیها: آن ها در آن (آتش)

خالِدُونَ:جاودانند.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (97)

258 اَلَمْ تَرَ اِلَی الَّذی حاجَّ اِبْراهیمَ فی رَبِّهِ اَنْ

ص:79

اِتیهُ اللّهُ الْمُلْکَ اِذْ قالَ اِبْراهیمُ رَبِّیَ الَّذی یُحْیی وَ یُمیتُ قالَ اَنَا اُحْیی وَ اُمیتُ قالَ اِبْراهیمُ فَاِنَّ اللّهَ یَأْتی بِالشَّمْسِ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِها مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذی کَفَرَ وَ اللّهُ لا یَهْدِی الْقَوْمَ الظّالِمینَ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی، ننگریستی

اِلَی الَّذی: به کسی که

حاجَّ: محاجّه کرد، گفتگو کرد

اِبْراهیمَ: با ابراهیم

فی رَبِّهِ: باابراهیم

اَنْ اتیهُ اللّهُ: این که داده بود به او خدا

الْمُلْکَ: حکومت را

اِذْ قالَ: هنگامی که گفت:

اِبْراهیمُ: ابراهیم

رَبِّیَ الَّذی: پروردگار من کسی است که

یُحْیی: زنده می کند

وَ یُمیتُ: و می میراند.

قالَ اَنَا: گفت: (نمرود) من

اُحْیی: زنده می کنم

وَ اُمیتُ: و می میرانم.

قالَ اِبْراهیمُ: گفت: ابراهیم

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خداوند

یَأْتی: برمی آورد

بِالشَّمْسِ: خورشید را

مِنَ الْمَشْرِقِ: از مشرق

فَأْتِ بِها: پس بیاور آن را

مِنَ الْمَغْرِبِ: از مغرب.

فَبُهِتَ: پس مبهوت شد

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (99)

الَّذی: آن که

کَفَرَ: کفر ورزید

وَ اللّهُ: و خداوند

لا یَهْدِی: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: گروه

الظّالِمینَ: ستمگر را.

259 اَوْ كَالَّذی مَرَّ عَلی قَرْیَهٍ وَ هِیَ خاوِیَهٌ عَلی عُرُوشِها قالَ اَنّی یُحْیی هذِهِ اللّهُ بَعْدَ مَوْتِها فَاَماتَهُ اللّهُ مِائَهَ عامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قالَ کَمْ لَبِثْتَ قالَ لَبِثْتُ یَوْما اَوْ بَعْضَ یَوْمٍ قالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَهَ عامٍ فَانْظُرْ اِلی طَعامِکَ وَ شَرابِکَ لَمْ یَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ اِلی حِمارِکَ وَ لِنَجْعَلَکَ ایَهً لِلنّاسِ وَ انْظُرْ اِلَی الْعِظامِ کَیْفَ نُنْشِزُها ثُمَّ نَکْسُوها لَحْما فَلَمّا تَبَیَّنَ

(100) جلد 3 سوره بقره

لَهُ قالَ اَعْلَمُ اَنَّ اللّهَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

اَوْ كَالَّذی: یا مانند آن کسی که

مَرَّ عَلی قَرْیَهٍ: عبور کرد بر دهکده ای

وَ هِیَ خاوِیَهٌ: و آن (دهکده) فروریخته بود

عَلی عُرُوشِها: گفت: چگونه

قالَ اَنّی: زنده می کند

یُحْیی: این را خدا

هذِهِ اللّهُ: این را خدا

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مرگش؟

فَاَماتَهُ: پس میراند او را

اللّهُ: خداوند

مِائَهَ عامٍ: یکصد سال،

ثُمَّ بَعَثَهُ: سپس برانگیخت

قالَ: گفت:

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (101)

کَمْ لَبِثْتَ: چقدر درنگ کردی؟

قالَ: گفت:

لَبِثْتُ: درنگ کردم

یَوْما: یک روز

اَوْ بَعْضَ: یا قسمتی از

یَوْمٍ: یک روز.

قالَ: گفت:

بَلْ: بلکه

لَبِثْتَ: درنگ کردی

مِائَهَ عامٍ: یکصد سال.

فَانْظُرْ: پس نگاه کن

اِلی طَعامِکَ: به غذایت

وَ شَرابِکَ: و نوشیدنت

لَمْ یَتَسَنَّهْ: که تغییر نیافته،

(102) جلد 3 سوره بقره

وَانْظُرْ: و نگاه کن

اِلی حِمارِکَ: به الاغت،

وَ لِنَجْعَلَکَ: و برای این که قراردهیم تو را

ایَهً: نشانه ای

لِلنّاسِ: برای مردم.

وَ انْظُرْ: و نگاه کن

اِلَی الْعِظامِ: به استخوان ها

کَیْفَ: چگونه

نُنْشِزُها: پیوند می دهیم آن را،

ثُمَّ: سپس

نَکْسُوها: می پوشانیم آن را

لَحْما: گوشت،

فَلَمّا: پس وقتی که

تَبَیَّنَ لَهُ: آشکار شد برای او

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (103)

قالَ اَعْلَمُ: گفت: می دانم

اَنَّ اللّهَ: همانا خداوند

ص:84

عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ: بر هر چیزی

قَدیرٌ: قادر است.

260 وَ اِذْ قالَ اِبْراهیمُ رَبِّ اَرِنی کَیْفَ تُحْیِی الْمَوْتی قالَ اَوَ لَمْ تُؤْمِنْ قالَ بَلی وَ لکِنْ لِیَطْمَئِنَّ قَلْبی قالَ فَخُذْ اَرْبَعَةً مِنَ الطَّیْرِ فَصُرْهُنَّ اِلَیْکَ ثُمَّ اجْعَلْ عَلی کُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْءا ثُمَّ ادْعُهُنَّ یَأْتینَکَ سَعْیا وَ اعْلَمْ اَنَّ اللّهَ عَزیزٌ حَکیمٌ

وَ اِذْ: و هنگامی که

قالَ: گفت:

اِبْراهیمُ: ابراهیم

رَبِّ: پروردگار من

(104) جلد 3 سوره بقره

اَرِنی: نشان بده به من

کَیْفَ: چگونه

تُحْیِی: زنده می کنی

الْمَوْتی: مردگان را؟

قالَ: گفت:

ص:85

اَوَ لَمْ تُؤْمِنْ: آیا ایمان نیاورده ای؟

قالَ بَلی: گفت: بله

وَ لکِنْ: ولیکن

لِیَطْمَئِنَّ: (می خواهیم) تا مطمئن شود

قَلْبی: قلبم.

قالَ: گفت:

فَخُذْ: پس بگیر

اَرْبَعَةً: چهار (نوع)

مِنَ الطَّیْرِ: پرنده را

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (105)

فَصُرْهُنَّ: پس قطعه قطعه کن آن ها را

اِلَیْکَ: به سوی خودت،

ثُمَّ اجْعَلْ: سپس قرار بده

عَلی کُلِّ: بر هر

جَبَلٍ: کوهی

مِنْهُنَّ: از آن ها

جُزْءا: قسمتی،

ثُمَّ ادْعُهُنَّ: سپس بخوان آن ها را،

يَأْتينَکَ: می آیند به سوی تو

سَعْیا: به سرعت

وَ اعْلَمْ: و بدان

اَنَّ اللّهَ: که همانا خداوند

عَزیزٌ: با عزّت

حَکیمٌ: حکمت دان است.

(106) جلد 3 سوره بقره

261 مَثَلُ الَّذینَ یُنْفِقُونَ اَمْوالَهُمْ فی سَبیلِ اللّهِ کَمَثَلِ حَبَّةٍ اَنْبَتَتْ سَبْعَ سَنابِلَ فی کُلِّ سُنْبُلَةٍ مِائَةُ حَبَّةٍ وَ اللّهُ یُضاعِفُ لِمَنْ یَشاءُ وَ اللّهُ واسِعٌ عَلیمٌ

مَثَلُ الَّذینَ: و مَثَل کسانی که

یُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

اَمْوالَهُمْ: مال هایشان را

فی سَبیلِ: در راه

اللّهِ: خدا

کَمَثَلِ: مانند مَثَل

حَبَّةٍ: دانه ای است که

اَنْبَتَتْ: برویاند

سَبْعَ: هفت

سَنابِلَ: خوشه (خوشه ها)

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (107)

فی کُلِّ: در هر

سُنْبُلَةٍ: خوشه

مِائَةُ: صد

حَبَّةٍ: دانه.

وَ اللّهُ: و خداوند

یُضاعِفُ: اضافه می کند، چند برابر می کند

لِمَنْ: برای هر که

یَشاءُ: بخواهد.

وَ اللّهُ: و خداوند

واسِعٌ: وسعت دهنده

عَلیمٌ: داناست.

262 اَلَّذینَ یُنْفِقُونَ اَمْوالَهُمْ فی سَبیلِ اللّهِ ثُمَّ لا یُتْبِعُونَ ما اَنْفَقُوا مَنّا وَلا اَذًی لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ

(108) جلد 3 سوره بقره

ص:88

رَبِّهِمْ وَلا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ

اَلَّذينَ: کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

اَمْوالَهُمْ:

فی سَبيلِ اللّهِ: در راه خدا،

ثُمَّ: سپس

لا يُتْبِعُونَ: سرکوفتی نیاورند

ما: در پی آن چه

اَنْفَقُوا: انفاق کردند

مَنّا: منّی

وَ لا: و نه

اَذًی: آزاری،

لَهُمْ: برای ایشان است

اَجْرُهُمْ: پاداششان

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (109)

عِنْدَ: نزد

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَ لا: و نه

خَوْفٌ: ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

وَ لا هُمْ: و نه ایشان

يَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

263 قَوْلٌ مَعْرُوفٌ وَ مَغْفِرَةٌ خَيْرٌمِنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُها اَذًى وَ اللّهُ غَنِىٌّ حَليمٌ

قَوْلٌ: گفتار

مَعْرُوفٌ: پسندیده

وَ مَغْفِرَةٌ: و آمرزش و گذشت

خَيْرٌ مِنْ: بهتر است از

صَدَقَةٍ: صدقه ای که

يَتْبَعُها: آزاری به دنبال آن باشد

اَذًى: آزار و اذیّتی

وَ اللّهُ: و خداوند

غَنِىٌّ: بی نیاز

حَلیمٌ: بردبار است.

264 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا لاتُبْطِلُوا صَدَقاتِکُمْ بِالْمَنِّ وَ الاْذی کَالَّذی یُنْفِقُ مالَهُ رِئاءَ النّاسِ وَ لا یُؤْمِنُ بِاللّهِ وَ الْیَوْمِ الاْخِرِ فَمَثَلُهُ کَمَثَلِ صَفْوانٍ عَلَیْهِ تُرابٌ فَاَصابَهُ وابِلٌ فَتَرَکَهُ صَلْداً لا یَقْدِرُونَ عَلی شَیْ ءٍ مِمّا کَسَبُوا وَ اللّهُ لا یَهْدِی الْقَوْمَ الْکافِرینَ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

لاتُبْطِلُوا: باطل نکنید

صَدَقاتِکُمْ: صدقه هایتان را

بِالْمَنِّ: با منّت

وَ الاْذی: و آزار

کَالَّذی: مانند کسی که

یُنْفِقُ: انفاق می کند

مالَهُ: مالش را

رِئاءَ: (برای) نمایش دادن

النّاسِ: به مردم

وَ لا یُؤْمِنُ: و ایمان نمی آورد

بِاللّهِ: به خداوند

وَ الْیَوْمِ: و روز

الاْخِرِ:قیامت.

(112) جلد 3 سوره بقره

فَمَثَلُهُ: پس مَثَل آن

کَمَثَلِ: مانند مَثَلِ

صَفْوانٍ: تخته سنگی است که

عَلَیْهِ: بر آن

تُرابٌ: خاکی باشد

فَاَصابَهُ: پس برسد به آن

وابِلٌ: باران درشتی، رگباری،

فَتَرَکَهُ: پس رها کند آن را

صَلْداً: صاف.

لا یَقْدِرُونَ: قادر نیستند

عَلی شَیْ ءٍ: بر چیزی

مِمّا: از آن چه

کَسَبُوا: کسب کرده اند.

وَ اللّهُ: و خداوند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (113)

لا یَهْدِی: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: گروه

الْکافِرینَ: کافران را.

265 وَ مَثَلُ الَّذینَ یُنْفِقُونَ اَمْوالَهُمُ ابْتِغاءَ مَرْضاتِ اللّهِ وَ تَثْبیتا مِنْ اَنْفُسِهِمْ کَمَثَلِ جَنَّهٍ بِرَبْوَهٍ اَصابَها وابِلٌ فَاتَتْ اُکُلَها ضِعْفَیْنِ فَاِنْ لَمْ یُصِبْها وابِلٌ فَطَلٌّ وَ اللّهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصیرٌ

وَ مَثَلُ الَّذینَ: و مَثَل کسانی که

یُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

اَمْوالَهُمُ: مال هایشان را

ابْتِغاءَ: برای (طلب کردن)

مَرْضاتِ: خشنودی و رضای

اللّهِ: خدا

(114) جلد 3 سوره بقره

وَ تَثْبیتا: و تثبیت (ملکات انسان)

مِنْ اَنْفُسِهِمْ: از خودشان،

کَمَثَلِ جَنَّةٍ: مانند مَثَل باغی است

بِرَبْوَةٍ: در نقطه بلندی که

اَصابَها: برسد به آن

وابِلٌ: باران های درشت.

فَاَتَتْ: پس بیاورد

اُکُلَها: میوه اش را

ضِعْفَیْنِ: دو چندان.

فَاِنْ لَمْ یُصِبْها: پس اگر نرسد به آن

وابِلٌ: باران درشت و سنگین،

فَطَلٌّ: پس شبنمی.

وَ اللّهُ: و خداوند

بِما تَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دهید

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (115)

بَصیرٌ: بیناست.

266 اَیَوَدُّ اَحَدُکُمْ اَنْ تَکُونَ لَهُ جَنَّهٌ مِنْ نَخیلٍ وَ اَعْنابٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهارُ لَهُ فیها مِنْ کُلِّ الثَّمَراتِ وَ اَصابَهُ الْکِبَرُ وَ لَهُ ذُرِّیَّهٌ ضُعَفاءُ فَاَصابَها اِعْصارٌ فیهِ نارٌ فَاحْتَرَقَتْ کَذلِکَ یُبَیِّنُ اللّهُ لَکُمُ الْآیاتِ لَعَلَّکُمْ تَتَفَکَّرُونَ

اَیَوَدُّ: آیا دوست دارد

اَحَدُکُمْ: یکی از شما

اَنْ تَکُونَ لَهُ: این که باشد برای او

جَنَّهٌ مِنْ نَخیلٍ: باغی از خرماها

وَ اَعْنابٍ: انگورها

تَجْری مِنْ: که جاری شود از

تَحْتِهَا الْاَنْهارُ: زیر آن نهرها

(116) جلد 3 سوره بقره

لَهُ فیها مِنْ کُلِّ: برای او در آن از هر

الثَّمَراتِ: میوه ای

وَ اَصابَهُ الْکِبَرُ: و در حالی که او به سن پیری رسیده

وَ لَهُ ذُرِّیَّهٌ: و برای او فرزندانی

ضُعَفاءُ: ناتوان (باشد)

فَاَصابَها: پس برسد به آن

اِعْصارٌ: گِردبادی

فیهِ نارٌ: که در آن آتشی است

فَاحْتَرَقَتْ: پس شعله ور شود بسوزد.

کَذلِکَ: این چنین

یُبَیِّنُ: آشکار می سازد

اللّهُ: خداوند

لَکُمُ الْایاتِ: برای شما نشانه ها را،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَتَفَکَّرُونَ: بیندیشید.

267 یااَیُّهَاالَّذینَ امَنُوا اَنْفِقُوا مِنْ طَیِّباتِ ما

كَسَبْتُمْ وَ مِمّا اَخْرَجْنا لَكُمْ مِنَ الاْرْضِ وَ لاتَيَمَّمُوا الْخَبيثَ مِنْهُ تُنْفِقُونَ وَ لَسْتُمْ بِاخِذيهِ اِلاّ اَنْ تُغْمِضُوا فيهِ وَ اعْلَمُوا اَنَّ اللّهَ غَنِيٌّ حَميدٌ

يا اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

اَنْفِقُوا: انفاق کنید

مِنْ طَيِّباتِ: از (اموال) پاکیزه ها را،

ما كَسَبْتُمْ: آن چه کسب کردید.

وَ مِمّا اَخْرَجْنا: و از آن چه خارج کردیم ما

لَكُمْ: برای شما

مِنَ الاْرْضِ: از زمین

وَ لاتَيَمَّمُوا: و قصد نکنید، روی نیاورید

الْخَبيثَ: (به چیزهای) پست و بی ارزش

مِنْهُ تُنْفِقُونَ: که از آن انفاق کنید

وَ لَسْتُمْ: و نیستید شما (حاضر نیستید)

بِاخِذيهِ: به گرفتن آن

اِلاّ اَنْ تُغْمِضُوا: مگر این که از روی کراهت

فیهِ: در آن.

وَ اعْلَمُوا: و بدانید

اَنَّ اللّهَ: همانا خداوند

غَنِیٌّ حَمیدٌ: بیندیشید.

268 اَلشَّیْطانُ یَعِدُکُمُ الْفَقْرَ وَ یَأْمُرُکُمْ بِالْفَحْشاءِ وَاللّهُ یَعِدُکُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ وَفَضْلاً وَاللّهُ واسِعٌ عَلیمٌ

اَلشَّیْطانُ: شیطان

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (119)

یَعِدُکُمُ: وعده می دهد شما را

الْفَقْرَ: به فقر

وَ یَأْمُرُکُمْ: و امر می کند شما را

بِالْفَحْشاءِ: به زشتی ها.

وَ اللّهُ: و خداوند

یَعِدُکُمْ: وعده می دهد شما را

مَغْفِرَةً مِنْهُ: به آمرزشی از خود

وَ فَضْلاً: و فزونی و برتری.

وَ اللّهُ: و خداوند

واسِعٌ: وسعت دهنده

عَليمٌ: داناست.

271 اِنْ تُبْدُوا الصَّدَقاتِ فَنِعِمّا هِیَ وَ اِنْ تُخْفُوها وَ تُؤْتُوهَا الْفُقَراءَ فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَ يُكَفِّرُ عَنْكُمْ

(120) جلد 3 سوره بقره

مِنْ سَيِّئاتِكُمْ وَ اللّهُ بِما تَعْمَلُونَ خَبيرٌ

اِنْ تُبْدُوا: اگر آشکار کنید

الصَّدَقاتِ: صدقه ها را

فَنِعِمّا هِیَ: پس خوب است آن.

وَ اِنْ تُخْفُوها: و اگر مخفی کنید آن را

وَ تُؤْتُوهَا: و بدهید آن را

الْفُقَراءَ: به بینوایان

فَهُوَ خَيْرٌ: پس آن بهتر است

لَكُمْ: برای شما.

ص:99

وَ یُکَفِّرُ: و می پوشاند

عَنْکُمْ: از شما

مِنْ: بعضی از

سَیِّئاتِکُمْ: گناهانتان را.

وَ اللّهُ: و خداوند

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (121)

بِماتَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دهید

خَبیرٌ: آگاه است.

272 لَیْسَ عَلَیْکَ هُدیهُمْ وَ لکِنَّ اللّهَ یَهْدی مَنْ یَشاءُ وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ خَیْرٍ فَلِاَنْفُسِکُمْ وَ ما تُنْفِقُونَ اِلاَّ ابْتِغاءَ وَجْهِ اللّهِ وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ خَیْرٍ یُوَفَّ اِلَیْکُمْ وَ اَنْتُمْ لا تُظْلَمُونَ

لَیْسَ عَلَیْکَ: نیست برای تو

هُدیهُمْ: هدایتشان

وَ لکِنَّ اللّهَ: ولیکن خداوند

یَهْدی: هدایت می کند

مَنْ یَشاءُ: کسی را که بخواهد.

وَ ما تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق می کنید

مِنْ خَیْرٍ: از خیری ،

(122) جلد 3 سوره بقره

فَلِاَنْفُسِکُمْ: پس برای خودتان است.

وَ ما تُنْفِقُونَ: و انفاق نمی کنید

اِلاَّ ابْتِغاءَ: مگر برای طلب

وَجْهِ اللّهِ: روی خدا.

وَ ما تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق کنید

مِنْ خَیْرٍ: از خیری، خوبی ای

یُوَفَّ: یکسر داده می شود

اِلَیْکُمْ: به شما

وَ اَنْتُمْ: و شما

لا تُظْلَمُونَ: ستم نمی شوید.

273 لِلْفُقَراءِ الَّذینَ اُحْصِرُوا فی سَبیلِ اللّهِ لایَسْتَطیعُونَ ضَرْبا فِی الْاَرْضِ یَحْسَبُهُمُ الْجاهِلُ

اَغْنِیاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسیماهُمْ لا یَسْأَلُونَ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (123)

النّاسَ اِلْحافا وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ خَیْرٍفَاِنَّ اللّهَ بِهِ عَلیمٌ

لِلْفُقَراءِ الَّذینَ: برای بینوایانی که

اُحْصِرُوا: در تنگنا قرار گرفته

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا،

لایَسْتَطیعُونَ: نمی توانند

ضَرْبا: زدن

فِی الأَرْضِ: در زمین را،

یَحْسَبُهُمُ: می پندارند ایشان را

الْجاهِلُ: افراد ناآگاه

اَغْنِیاءَ: بی نیاز،

مِنَ: از

التَّعَفُّفِ: شدّت خویشتنداری،

تَعْرِفُهُمْ: می شناسی آن ها را

بِسیماهُمْ: به چهره هایشان.

(124) جلد 3 سوره بقره

لا یَسْأَلُونَ: سئوال نمی کنند

النّاسَ اِلْحافا: از مردم با اصرار

وَ ما تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق کنید

مِنْ خَيْرٍ: از خیری، خوبی

فَاِنَّ: پس به درستی که

اللّهَ: خداوند

بِهِ عَليمٌ: به آن داناست.

274 اَلَّذينَ يُنْفِقُونَ اَمْوالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَ النَّهارِ سِرّا وَ عَلانِيَةً فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ

اَلَّذينَ: کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

اَمْوالَهُمْ: مال هایشان را

بِاللَّيْلِ وَ النَّهارِ: در شب و روز

سِرّا: پنهانی

وَ عَلانِيَةً: و آشکار،

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

اَجْرُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان.

وَ لا خَوْفٌ: و نه ترسی

عَلَيْهِمْ: برایشان است

وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ: و نه غمگین می شوند.

277 اِنَّ الَّذينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ اَقامُواالصَّلوهَ وَ اتَوُا الزَّكوهَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ

اِنَّ الَّذينَ: همانا کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و عمل

الصّالِحاتِ: صالح انجام دادند

وَ اَقامُوا: و به پا داشتند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اتَوُا الزَّکوةَ: و دادند زکوت را

لَهُمْ: برای ایشان است

اَجْرُهُمْ: اجرشان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

وَ لا خَوْفٌ: و نه ترسی

عَلَیْهِمْ: بر آنهاست

وَ لا هُمْ یَحْزَنُونَ: و نه ایشان غمگین می شوند.

285 امَنَ الرَّسُولُ بِما اُنْزِلَ اِلَیْهِ مِنْ رَبِّهِ

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (127)

وَ الْمُؤْمِنُونَ کُلٌّ امَنَ بِاللّهِ وَ مَلائِکَتِهِ وَ کُتُبِهِ وَ رُسُلِهِ لا نُفَرِّقُ بَیْنَ اَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَ قالُوا سَمِعْنا وَ اَطَعْنا غُفْرانَکَ رَبَّنا وَ اِلَیْکَ الْمَصیرُ

امَنَ الرَّسُولُ: ایمان آورده رسول

بِما اُنْزِلَ: به آن چه نازل شده

اِلَیْهِ: به سویش

مِنْ رَبِّهِ: از جانب پروردگارش

وَ الْمُؤْمِنُونَ: و مؤمنین.

كُلٌّ: همگی

امَنَ بِاللّهِ: ایمان آورده اند به خدا

وَ مَلائِكَتِهِ: و فرشتگان او

وَ كُتُبِهِ: و کتاب های او

وَ رُسُلِهِ: و رسولان او،

لا نُفَرِّقُ: فرقی نمی گذاریم

(128) جلد 3 سوره بقره

بَيْنَ اَحَدٍ: بین هیچ یک

مِنْ رُسُلِهِ: از رسولانش.

وَ قالُوا: و گفتند:

سَمِعْنا: شنیدیم ما

وَ اَطَعْنا: و اطاعت کردیم ما.

غُفْرانَكَ: آمرزشت را (خواهیم)

رَبَّنا: پروردگار ما!

وَ اِلَيْكَ: و به سوی توست

الْمَصيرُ: بازگشت.

ص:106

286 لا يُكَلِّفُ اللّهُ نَفْساإِلاّ وُسْعَها لَها ما كَسَبَتْ وَ عَلَيْها مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنا لا تُؤاخِذْنا اِنْ نَسينا اَوْ اَخْطَأْنا رَبَّنا وَ لا تَحْمِلْ عَلَيْنا اِصْرا كَما حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذينَ مِنْ قَبْلِنا رَبَّنا وَ لا تُحَمِّلْنا ما لا طاقَةَ

سوره بقره لغات و مفاهيم قرآن كريم (129)

لَنا بِهِ وَ اعْفُ عَنّا وَ اغْفِرْ لَنا وَ ارْحَمْنا اَنْتَ مَوْلينا فَانْصُرْنا عَلَى الْقَوْمِ الْكافِرينَ

لا يُكَلِّفُ اللّهُ: تكليف نمى كند خدا

نَفْسا: كسى را

اِلاّ وُسْعَها: مگر به اندازه توانش.

لَها ما كَسَبَتْ: براى اوست آن چه به دست آورده

وَ عَلَيْها: و به ضرر اوست

مَا اكْتَسَبَتْ: آن چه به (بدى) به دست آورده.

رَبَّنا: پروردگار ما!

لا تُؤاخِذْنا: مؤاخذه مكن ما را

اِنْ نَسينا: اگر فراموش كرديم

اَوْ اَخْطَأْنا: يا خطا نموديم.

رَبَّنا: پروردگار ما!

وَ لا تَحْمِلْ: و تحمیل مکن

(130) جلد 3 سوره بقره

عَلَيْنا: بر ما

اِصْرا: بار سنگینی را

كَما حَمَلْتَهُ: هم چنان که حمل کردی آن را

عَلَى الَّذينَ: بر کسانی که

مِنْ قَبْلِنا: قبل از ما (بودند).

رَبَّنا: پروردگار ما!

وَ لا تُحَمِّلْنا: و قرار مده ما را

ما لا طاقَةَ: آن چه را که طاقتی نیست

لَنا: بر ما

بِهِ: به آن.

وَ اعْفُ: و عفو کن

عَنّا: ما را

وَ اغْفِرْ لَنا: و ببخش و بیامرز ما را

وَ ارْحَمْنا: و رحم کن بر ما.

سوره بقره لغات و مفاهیم قرآن کریم (131)

ص:108

اَنْتَ: تویی

مَوْلینا: سرپرست ما،

فَانْصُرْنا: پس یاری کن ما را

عَلَی: بر

الْقَوْمِ: گروه

الْکافِرینَ: کافرین.

(132) جلد 3 سوره بقره

ص:109

6 هُوَ الَّذی یُصَوِّرُکُمْ فِی الاْرْحامِ کَیْفَ یَشاءُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

هُوَ الَّذی: او کسی است که

یُصَوِّرُکُمْ: تصویر می کند شما را

فِی الاْرْحامِ: در رَحِم ها

کَیْفَ: هر طور که

یَشاءُ: بخواهد.

لا اِلهَ: نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او که

الْعَزیزُ: توانا و

الْحَکیمُ: حکیم است.

8 رَبَّنا لا تُزِغْ قُلُوبَنا بَعْدَ اِذْ هَدَیْتَنا وَ هَبْ لَنا

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (133)

مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَةً اِنَّکَ اَنْتَ الْوَهّابُ

رَبَّنا لا تُزِغْ: پروردگارا! منحرف مگردان

قُلُوبَنا: دل های ما را

بَعْدَ اِذْ: بعد از آن که

هَدَیْتَنا: هدایت کردی ما را،

وَهَبْ: و ببخش

لَنا: بر ما

مِنْ لَدُنْکَ: از نزد خودت

رَحْمَةً: رحمتی،

اِنَّکَ اَنْتَ: همانا تو، توئی

الْوَهّابُ: بسیار بخشنده.

9 رَبَّنا اِنَّکَ جامِعُ النّاسِ لِیَوْمٍ لارَیْبَ فیهِ اِنَّ اللّهَ لایُخْلِفُ الْمیعادَ

(134) جلد 3 سوره آل عمران

رَبَّنا اِنَّکَ: پروردگارا! همانا تو

جامِعُ النّاسِ: جمع کننده مردم هستی

لِیَوْمٍ: برای روزی که

لارَیْبَ فیهِ: نیست شکی در آن،

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

لایُخْلِفُ: تخلّف نمی کند

الْمیعادَ: از وعده خود.

18 شَهِدَ اللّهُ اَنَّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ وَ الْمَلائِکَهُ وَ اوُلُوا الْعِلْمِ قائِما بِالْقِسْطِ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

شَهِدَ: گواهی داده

اللّهُ: خداوند

اَنَّهُ: همانا او

لا اِلهَ: نیست معبودی

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (135)

اِلاّ هُوَ: مگر او

وَ الْمَلائِکَهُ: و فرشتگان

وَ اوُلُوا: و صاحبان

الْعِلْمِ: دانش

قائِما: که قیام کننده

بِالْقِسْطِ: به عدالت (است).

ص:112

لا اِلهَ: نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او

الْعَزیزُ: که توانا

الْحَکیمُ: و حکیم است.

19 اِنَ الدّینَ عِنْدَ اللّهِ الاِسْلامُ وَ مَا اخْتَلَفَ الَّذینَ اوُتُوا الْکِتابَ اِلاّ مِنْ بَعْدِماجاءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْیا بَیْنَهُمْ وَمَنْ یَکْفُرْبِاٰیاتِ اللّهِ فَاِنَ اللّهَ سَریعُ الْحِسابِ

(136) جلد 3 سوره آل عمران

اِنَّ: به درستی که

الدّینَ: دین

عِنْدَ: نزد

اللّهِ: خدا

الاِسْلامُ: اسلام است.

وَ مَا اخْتَلَفَ: و اختلاف نکردند

الَّذینَ: کسانی که

اوُتُوا: داده شدند

الْكِتابَ: کتاب

اِلاّ مِنْ بَعْدِ: مگر بعد از

ما جاءَهُمُ: آن که آمد ایشان را

الْعِلْمُ: علم

بَغْيا: (به سبب) ظلم

بَيْنَهُمْ: در میان خودشان.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (137)

وَ مَنْ: و کسی که

يَكْفُرْ: کافر شود

بِآياتِ: به آیات

اللّهِ: خدا

فَاِنَّ: پس همانا

اللّهَ: خداوند

سَريعُ الْحِسابِ: سریع الحساب است.

27 تُولِجُ اللَّيْلَ فِى النَّهارِ وَ تُولِجُ النَّهارَ فِى اللَّيْلِ وَ تُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ تُخْرِجُ الْمَيِّتَ

مِنَ الْحَیِّ وَ تَرْزُقُ مَنْ تَشاءُ بِغَیْرِ حِسابٍ

تُولِجُ: داخل می کنی

اللَّیْلَ: شب را

فِی النَّهارِ: در روز

(138) جلد 3 سوره آل عمران

وَ تُولِجُ: و داخل می کنی

النَّهارَ: روز را

فِی اللَّیْلِ: در شب.

وَ تُخْرِجُ: و خارج می کنی

الْحَیَّ: زنده را

مِنَ الْمَیِّتِ: از مرده

وَ تُخْرِجُ: و خارج می کنی

الْمَیِّتَ: مرده را

مِنَ الْحَیِّ: از زنده.

وَ تَرْزُقُ: و روزی می دهی

مَنْ تَشاءُ: به هر که بخواهی

بِغَیْرِ حِسابٍ: بدون حساب.

ص:115

28 لا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكافِرينَ اَوْلِياءَ مِنْ دُونِ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (139)

الْمُؤْمِنينَ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذلِکَ فَلَيْسَ مِنَ اللّهِ فى شَىْ ءٍ اِلاّ اَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقيةً وَ يُحَذِّرُكُمُ اللّهُ نَفْسَهُ وَ اِلَى اللّهِ الْمَصيرُ

لا يَتَّخِذِ: (نباید) بگیرند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

الْكافِرينَ: کافران را

اَوْلِياءَ: دوست

مِنْ دُونِ: غیر از

الْمُؤْمِنينَ: مؤمنان،

وَ مَنْ: و هر که

يَفْعَلْ ذلِکَ: چنین کند

فَلَيْسَ: پس نیست

مِنَ اللّهِ: از خدا

فى شَىْ ءٍ: در چیزی

(140) جلد 3 سوره آل عمران

اِلاّ اَنْ: مگر این که

تَتَّقُوا: بپرهیزید

مِنْهُمْ تُقیةً: از آنان (نوعی پرهیز کردن).

وَ یُحَذِّرُکُمُ: و بر حذر می دارد

اللّهُ: خدا

نَفْسَهُ: از خودش.

وَ اِلَی اللّهِ: و به سوی خداست.

الْمَصیرُ: بازگشت.

31 قُلْ اِنْ کُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللّهَ فَاتَّبِعُونی یُحْبِبْکُمُ اللّهُ وَ یَغْفِرْلَکُمْ ذُنُوبَکُمْ وَاللّهُ غَفُورٌ رَحیمٌ

قُلْ اِنْ: بگو: اگر

کُنْتُمْ تُحِبُّونَ: دوست می دارید

اللّهَ: خدا را،

فَاتَّبِعُونی: پس پیروی کنید مرا

یُحْبِبْکُمُ: (تا) دوست بدارد شما را

اللّهُ: خدا،

وَ يَغْفِرْ لَكُمْ: و می آمرزد بر شما

ذُنُوبَكُمْ: گناهانتان را.

وَ اللّهُ: و خداوند

غَفُورٌ رَحيمٌ: آمرزنده مهربانست.

32 قُلْ اَطيعُوا اللّهَ وَ الرَّسُولَ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَاِنَّ اللّهَ لا يُحِبُّ الْكافِرينَ

قُلْ اَطيعُوا: بگو: اطاعت کنید

اللّهَ: خدا

وَ الرَّسُولَ: و رسول را

فَاِنْ تَوَلَّوْا: پس اگر سرپیچی کنید،

فَاِنَّ: پس همانا

اللّهَ: خداوند

لا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

الْكافِرينَ: کافران را.

51 اِنَّ اللّهَ رَبّی وَ رَبُّکُمْ فَاعْبُدُوهُ هذا صِراطٌ مُسْتَقیمٌ

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

رَبّی: پروردگار من

وَ رَبُّکُمْ: و پروردگار شماست

فَاعْبُدُوهُ: پس بپرستید او را.

هذا: این است

صِراطٌ: راه

مُسْتَقیمٌ: راست.

53 رَبَّنا امَنّا بِما اَنْزَلْتَ وَ اتَّبَعْنَا الرَّسُولَ فَاکْتُبْنا مَعَ الشّاهِدینَ

رَبَّنا: پروردگارا!

امَنّا: ایمان آوردیم

بِما: به آن چه

اَنْزَلْتَ: نازل کردی تو

وَ اتَّبَعْنَا: و پیروی نمودیم

الرَّسُولَ: فرستاده را،

فَاکْتُبْنا: پس بنویس ما را

مَعَ الشّاهِدینَ: با گواهان.

55 اِذْ قالَ اللّهُ یا عیسی اِنّی مُتَوَفّیکَ وَ رافِعُکَ

(144) جلد 3 سوره آل عمران

اِلَیَّ وَ مُطَهِّرُکَ مِنَ الَّذینَ کَفَرُوا وَ جاعِلُ الَّذینَ اتَّبَعُوکَ فَوْقَ الَّذینَ کَفَرُوا اِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ ثُمَّ اِلَیَّ مَرْجِعُکُمْ فَاَحْکُمُ بَیْنَکُمْ فیما کُنْتُمْ فیهِ تَخْتَلِفُونَ

اِذْ قالَ: زمانی که گفت:

اللّهُ: خداوند

یا عیسی: ای عیسی!

اِنّی: همانا من

مُتَوَفّیکَ: می گیرم (جان) تو را

وَ رافِعُکَ: و بالا می برم تو را

اِلَیَّ: به سوی خود

وَ مُطَهِّرُکَ: و پاک می کنم تو را

مِنَ الَّذینَ: از کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

وَ جاعِلُ و قرار دهنده ام

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (145)

الَّذینَ: کسانی را که

اتَّبَعُوکَ: پیروی کردند تو را

فَوْقَ: بالاتر از

الَّذینَ: کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

اِلی یَوْمِ: تا روز

الْقِیامَهِ: قیامت،

ثُمَّ اِلَیَّ: سپس به سوی من است

مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما.

فَاَحْکُمُ: سپس حکم می کنم

بَیْنَکُمْ: بین شما

فیما کُنْتُمْ فیهِ: در آن چه که در آن

تَخْتَلِفُونَ: اختلاف می کردید.

(146) جلد 3 سوره آل عمران

61 فَمَنْ حاجَّکَ فیهِ مِنْ بَعْدِ ماجاءَکَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعالَوْا نَدْعُ اَبْناءَنا وَ اَبْناءَکُمْ وَ نِساءَنا وَ نِساءَکُمْ وَ اَنْفُسَنا وَ اَنْفُسَکُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللّهِ عَلَی الْکاذِبینَ

فَمَنْ: پس کسی که

حاجَّکَ: ستیزه کند با تو

فیهِ مِنْ بَعْدِ: در آن از بعد

ما جاءَکَ: آن چه آمد تو را

مِنَ الْعِلْمِ: از علم

فَقُلْ: پس بگو:

تَعالَوْا: بیائید،

نَدْعُ: می خوانیم ما

اَبْناءَنا: فرزندانمان را، پسرانمان را

وَ اَبْناءَکُمْ: و شما هم فرزندانتان را،

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (147)

وَ نِساءَنا: و ما زنانمان را،

وَ نِساءَکُمْ: و شما زنانتان را،

وَ اَنْفُسَنا: و خود ما، و جان های ما،

وَ اَنْفُسَکُمْ: و خود شما، و جان های شما،

ثُمَّ نَبْتَهِلْ: سپس مباهله کنیم

فَنَجْعَلْ: پس قرار دهیم

لَعْنَتَ اللّهِ: لعنت خداوند را

عَلَی الْکاذِبینَ: بر دروغگویان.

64 قُلْ یا اَهْلَ الْکِتابِ تَعالَوْا اِلی کَلِمَهٍ سَواءٍ بَیْنَنا وَ بَیْنَکُمْ اَلاّ نَعْبُدَ اِلاَّ اللّهَ وَ لا نُشْرِکَ بِهِ شَیْئا وَ لا یَتَّخِذَ بَعْضُنا بَعْضا اَرْبابا مِنْ دُونِ اللّهِ فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِاَنّا مُسْلِمُونَ

قُلْ: بگو:

(148) جلد 3 سوره آل عمران

یا اَهْلَ: ای اهل

الْكِتابِ: کتاب!

تَعالَوْا: بیائید

اِلی کَلِمَةٍ: به سوی کلمه ای

سَواءٍ: که یکسان است

بَیْنَنا وَ: بین ما و

بَیْنَکُمْ: بین شما،

اَلاّ نَعْبُدَ: این که نپرستیم

اِلاَّ اللّهَ: مگر خدا را،

وَ لا نُشْرِکَ: و شریک نسازیم

بِهِ شَیْئا: با او چیزی را،

وَ لا یَتَّخِذَ: و نگیرد، نپذیرد

بَعْضُنا: بعضی از ما

بَعْضا: بعض دیگر را

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (149)

اَرْبابا: به خدائی

مِنْ دُونِ: به غیر از

اللّهِ: خداوند.

فَاِنْ: پس اگر

تَوَلَّوْا: روی گردانند

فَقُولُوا: پس بگوئید:

اشْهَدُوا: گواه باشید

بِاَنّا: به این که ما

مُسْلِمُونَ: تسلیم شدگانیم.

83 اَفَغَيْرَ دينِ اللّهِ يَبْغُونَ وَ لَهُ اَسْلَمَ مَنْ فِى السَّمواتِ وَ الاْرْضِ طَوْعا وَ كَرْها وَ اِلَيْهِ يُرْجَعُونَ

اَفَغَيْرَ: آیا پس غیر

(150) جلد 3 سوره آل عمران

دينِ اللّهِ: دین خدا

يَبْغُونَ: طلب می کنند

وَ لَهُ اَسْلَمَ: و برای او تسلیم اند؟

مَنْ: آن چه (آن که)

فِى السَّمواتِ: در آسمان ها

ص:125

وَ الْأَرْضِ: و زمین هستند

طَوْعا: از روی اختیار

وَ کَرْها: یا اجبار

وَ اِلَیْهِ: و به سوی او

یُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

85 وَ مَنْ یَبْتَغِ غَیْرَ الْاِسْلامِ دینا فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ وَ هُوَ فِی الْآخِرَهِ مِنَ الْخاسِرینَ

وَ مَنْ یَبْتَغِ: و هر کس طلب کند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (151)

غَیْرَ الْاِسْلامِ: غیر از اسلام

دینا: دینی را،

فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْهُ: پس پذیرفته نخواهد شد از او

وَ هُوَ فِی: و او

فِی الْآخِرَهِ: در آخرت

مِنَ الْخاسِرینَ: از زیان کاران است.

ص:126

91 اِنَّ الَّذینَ کَفَرُوا وَ ماتُوا وَ هُمْ کُفّارٌ فَلَنْ یُقْبَلَ مِنْ اَحَدِهِمْ مِلْ ءُ الْاَرْضِ ذَهَبا وَ لَوِ افْتَدی بِهِ اوُلئِکَ لَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ وَ ما لَهُمْ مِنْ ناصِرینَ

اِنَّ: همانا

الَّذینَ: کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

وَ ماتُوا: و مردند

(152) جلد 3 سوره آل عمران

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

کُفّارٌ: کافر بودند

فَلَنْ: هرگز

یُقْبَلَ: قبول نشود

مِنْ: از هیچ

اَحَدِهِمْ: کدامشان

مِلْ ءُ: (به اندازه) پُری

الاَْرْضِ: زمین

ذَهَبا: از طلا.

ص:127

وَ لَوِ: و اگر

افْتَدی: فدیه بپردازد

بِهِ: آن را

اوُلئِکَ: آنان

لَهُمْ: برایشان

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (153)

عَذابٌ: عذابی

اَلیمٌ: دردناک است

وَ ما: و نیست

لَهُمْ: برایشان

مِنْ: هیچ

ناصِرینَ: یاوری.

92 لَنْ تَنالُوا الْبِرَّ حَتّی تُنْفِقُوا مِمّا تُحِبُّونَ وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ شَیْ ءٍ فَاِنَّ اللّهَ بِه عَلیمٌ

لَنْ تَنالُوا: هرگز نمی رسید

الْبِرَّ: به نیکی

حَتّی تُنْفِقُوا: تا انفاق کنید

مِمّا: از آن چه

تُحِبُّونَ: دوست می دارید.

(154) جلد 3 سوره آل عمران

وَ ما تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق می کنید

مِنْ شَیْ ءٍ: از چیزی،

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خداوند

بِه عَلیمٌ: به آن آگاه است.

«پایان جزء 3»

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (155)

ص:129

104 وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ اُمَّةٌ يَدْعُونَ اِلَى الْخَيْرِ وَ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ يَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ اُولآئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

وَلْتَكُنْ: و باید باشد

مِنْكُمْ: از شما

اُمَّةٌ: گروهی، امّتی

يَدْعُونَ: که دعوت کنند

اِلَى الْخَيْرِ: به خیر و نیکی،

وَ يَأْمُرُونَ: و امر کنند

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف (خوبی)

وَ يَنْهَوْنَ: و نهی کنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر (بدی)

وَ اُولآئِکَ: و آنان

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران

(156) جلد 4 سوره آل عمران

110 كُنْتُمْ خَيْرَ اُمَّةٍ اُخْرِجَتْ لِلنّاسِ تَأْمُرُونَ

ص:130

بِالْمَعْرُوفِ وَ تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَ تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَ لَوْ امَنَ اَهْلُ الْكِتابِ لَكانَ خَيْرا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَ اَكْثَرُهُمُ الْفاسِقُونَ

كُنْتُمْ: بوديد

خَيْرَ: بهترين

اُمَّةٍ: امّتى كه

اُخْرِجَتْ: خارج كرده شد

لِلنّاسِ: براى مردم،

تَأْمُرُونَ: امر مى كنيد

بِالْمَعْرُوفِ: به نيكى ها، خوبى ها

وَ تَنْهَوْنَ: و نهى مى كنيد

عَنِ الْمُنْكَرِ: از بدى ها

وَ تُؤْمِنُونَ: و ايمان مى آوريد

بِاللّهِ: به خدا.

وَ لَوْ: و اگر

امَنَ: ايمان آورند

اَهْلُ: اهل

الْكِتابِ: كتاب

لَكانَ: هر آينه باشد

خَيْرا: خيرى

لَهُمْ: برايشان.

مِنْهُمُ: عده اى از آن ها

الْمُؤْمِنُونَ: با ايمانند

وَ اَكْثَرُهُمُ: و بيشترشان

الْفاسِقُونَ: فاسقند.

(158) جلد 4 سوره آل عمران

113 لَيْسُوا سَواآءً مِنْ اَهْلِ الْكِتابِ اُمَّهٌ قائِمَهٌ يَتْلُونَ اياتِ اللّهِ اناءَ اللَّيْلِ وَ هُمْ يَسْجُدُونَ

لَيْسُوا:نيستند

سَواآءً: يكسان .

مِنْ: از

اَهْلِ الْكِتابِ: اهل كتاب

ص:132

اُمَّهٌ: جمعیّتی، گروهی

قائِمَهٌ: به پا خواسته اند

یَتْلُونَ: که می خوانند

ایاتِ: آیات

اللّهِ: خدا را

اناءَ اللَّیْلِ: در اثناء (اوقات) شب،

وَ هُمْ یَسْجُدُونَ:در حالی که آن ها سجده می کنند.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (159)

114 یُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَ الْیَوْمِ الاْخِرِ وَ یَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یُسارِعُونَ فِی الْخَیْراتِ وَاُولآئِکَ مِنَ الصّالِحینَ

یُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند

بِاللّهِ: به خدا

وَ الْیَوْمِ: و روز

الاْخِرِ: قیامت،

وَ یَأْمُرُونَ: و امر می کنند

بِالْمَعْرُوفِ: به خوبی ها

وَ یَنْهَوْنَ: و نهی می کنند

عَنِ الْمُنْکَرِ: از بدی ها،

وَ یُسارِعُونَ: و سبقت می گیرند

فِی الْخَیْراتِ: در کارهای خیر،

وَأُولآئِکَ: و آنان

(160) جلد 4 سوره آل عمران

مِنَ الصّالِحینَ: از صالحانند.

133 وَ سارِعُوا اِلی مَغْفِرَهٍ مِنْ رَبِّکُمْ وَ جَنَّهٍ عَرْضُهَا السَّمواتُ وَ الأرْضُ اُعِدَّتْ لِلْمُتَّقینَ

وَ سارِعُوا: و سرعت گیرید

اِلی مَغْفِرَهٍ: به سوی آمرزش

مِنْ: از جانب

رَبِّکُمْ: پروردگارتان،

وَ جَنَّهٍ: و بهشتی که

عَرْضُهَا: وسعت آن

ص:134

السَّمواتُ: آسمان ها

وَ الأَرْضُ: و زمین است

أُعِدَّتْ: آماده شده است

لِلْمُتَّقينَ: برای پرهیزگاران

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (161)

134 الَّذينَ يُنْفِقُونَ فِی السَّرّاآءِ وَ الضَّرّاآءِ وَ الْكاظِمينَ الْغَيْظَ وَ الْعافينَ عَنِ النّاسِ وَ اللّٰهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنينَ

الَّذينَ: کسانی که

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند

فِی السَّرّآءِ: در توانگری

وَ الضَّرّآءِ: و سختی،

وَ الْكاظِمينَ: و فروبرندگان

الْغَيْظَ: خشم،

وَ الْعافينَ: و در گذرندگان

عَنِ النّاسِ: از مردمند.

ص:135

وَ اللّهُ: و خداوند

يُحِبُّ: دوست می دارد

(162) جلد 4 سوره آل عمران

الْمُحْسِنينَ: نيكوكاران را.

135 وَ الَّذينَ اِذا فَعَلُوا فاحِشَةً اَوْ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ ذَكَرُواالله فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَ مَنْ يَغْفِرُالذُّنُوبَ اِلاَّاللّهُ وَ لَمْ يُصِرُّوا عَلى مافَعَلُوا وَ هُمْ يَعْلَمُونَ

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

اِذا فَعَلُوا: وقتى انجام دادند

فاحِشَةً: كار زشتى را،

اَوْ ظَلَمُوا: يا ظلم كردند

اَنْفُسَهُمْ: به خودشان،

ذَكَرُوا: ياد كنند

اللّهَ: خدا را

فَاسْتَغْفَرُوا: پس طلب آمرزش كنند

لِذُنُوبِهِمْ: براى گناهانشان.

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (163)

ص:136

وَ مَنْ: و چه کسی

یَغْفِرُ: می آمرزد

الذُّنُوبَ: گناهان را

اِلاَّ اللّهُ: به جز خداوند؟

وَ لَمْ یُصِرُّوا: و اصرار نمی ورزند

عَلی ما: بر آن چه

فَعَلُوا: انجام دادند.

وَ هُمْ: در حالی که ایشان

یَعْلَمُونَ: می دانند

136 اُولآئِکَ جَزاؤُهُمْ مَغْفِرَهٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ جَنّاتٌ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الأنْهارُ خالِدینَ فیها وَ نِعْمَ اَجْرُ الْعامِلینَ

اُولآئِکَ: آنان

(164) جلد 4 سوره آل عمران

جَزاؤُهُمْ: پاداششان

مَغْفِرَهٌ: آمرزشی است

ص:137

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

وَ جَنّاتٌ: و بهشت هایی که

تَجْری: جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: رودها.

خالِدینَ فیها: جاودانند در آن.

وَ نِعْمَ: و چه نیکوست

اَجْرُ: پاداش

الْعامِلینَ: عمل کنندگان، اهل عمل

137 قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِکُمْ سُنَنٌ فَسیرُوا فِی الأرْضِ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (165)

فَانْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَهُ الْمُکَذِّبینَ

قَدْ: به تحقیق

خَلَتْ: گذشته

مِنْ قَبْلِکُمْ: پیش از شما

سُنَنٌ: روش هایی،

فَسیرُوا: پس سیر کنید

فِی الأَرْضِ: در زمین،

فَانْظُرُوا: پس نظر کنید، ببینید

کَیْفَ: چگونه

کانَ: بود

عاقِبَهُ: سرانجام

الْمُکَذِّبینَ: تکذیب کنندگان؟

138 هذا بَیانٌ لِلنّاسِ وَ هُدیً وَ مَوْعِظَهٌ لِلْمُتَّقینَ

(166) جلد 4 سوره آل عمران

هذا: این

بَیانٌ: بیانی است

لِلنّاسِ: برای مردم

وَ هُدیً: و هدایتی

وَ مَوْعِظَهٌ: و پندی است

لِلْمُتَّقینَ: برای پرهیزگاران

ص:139

139 وَ لا تَهِنُوا وَ لا تَحْزَنُوا وَ اَنْتُمُ الْاَعْلَوْنَ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ

وَ لا تَهِنُوا: و سست نشويد

وَ لا تَحْزَنُوا: و غمگين نباشيد.

وَ اَنْتُمُ: و شما

الْاَعْلَوْنَ: برتر هستيد

اِنْ: اگر

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (167)

كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ: مؤمن باشيد

159 فَبِما رَحْمَةٍ مِنَ اللّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَ لَوْ كُنْتَ فَظّا غَليظَ الْقَلْبِ لاَنْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَ شاوِرْهُمْ فِى الْاَمْرِ فَاِذا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللّهِ اِنَّ اللّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلينَ

فَبِما رَحْمَةٍ: پس به سبب لطف و رحمت

مِنَ اللّهِ: از جانب خدا

لِنْتَ لَهُمْ: نرم خو (و خوش اخلاق) شدى برايشان.

وَ لَوْ كُنْتَ: و اگر بودی

فَظّا: تند و خشن

غَليظَ الْقَلْبِ: سنگدل،

لاَنْفَضُّوا: هر آینه پراکنده می شدند

مِنْ حَوْلِکَ: از اطرافت.

(168) جلد 4 سوره آل عمران

فَاعْفُ عَنْهُمْ: پس عفو کن ایشان را.

وَ اسْتَغْفِرْ: و طلب آمرزش کن

لَهُمْ: برای آن ها

وَ شاوِرْهُمْ: و مشورت کن با آن ها

فِی الأَمْرِ: در کار.

فَاِذا: پس هنگامی که

عَزَمْتَ: تصمیم گرفتی

فَتَوَکَّلْ: پس توکل کن

عَلَی اللّهِ: بر خدا.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

یُحِبُّ: دوست می دارد

الْمُتَوَكِّلينَ: توکل کنندگان را

160 اِنْ يَنْصُرْكُمُ اللّهُ فَلا غالِبَ لَكُمْ وَ اِنْ يَخْذُلْكُمْ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (169)

فَمَنْ ذَا الَّذى يَنْصُرُكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَ عَلَى اللّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

اِنْ يَنْصُرْكُمُ: اگر یاری کند شما را

اللّهُ: خداوند،

فَلا غالِبَ: پس پیروز نخواهد شد

لَكُمْ: بر شما (هیچ کس)

وَ اِنْ: و اگر

يَخْذُلْكُمْ: دست بردارد از شما،

فَمَنْ ذَا الَّذى: پس کیست، چه کسی است آن که

يَنْصُرُكُمْ: یاری کند شما را

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن؟

وَ عَلَى اللّهِ: و بر خداوند

فَلْيَتَوَكَّلِ: پس باید توکّل کند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

(170) جلد 4 سوره آل عمران

161 وَ ما كانَ لِنَبِيٍّ اَنْ يَغُلَّ وَ مَنْ يَغْلُلْ يَأْتِ بِما غَلَّ يَوْمَ الْقِيمَهِ ثُمَّ تُوَفّى كُلُّ نَفْسٍ ما كَسَبَتْ وَ هُمْ لا يُظْلَمُونَ

وَ ما كانَ لِنَبِيٍّ: و نباشد بر پيامبرى

اَنْ يَغُلَّ: اين كه خيانت كند.

وَ مَنْ: و كسى كه

يَغْلُلْ: خيانت كند،

يَأْتِ بِما: مى آورد آن چه را كه

غَلَّ يَوْمَ: خيانت كرده روز

الْقِيمَهِ: قيامت.

ثُمَّ تُوَفّى: سپس داده مى شود

كُلُّ نَفْسٍ: هر نفسى

ما كَسَبَتْ: آن چه را كسب كرده.

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (171)

وَ هُمْ: و ايشان

لا يُظْلَمُونَ: ستم نخواهند شد.

162 اَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوانَ اللّهِ كَمَنْ بآءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللّهِ وَ مَأْويهُ جَهَنَّمُ وَ بِئْسَ الْمَصيرُ

اَفَمَنِ: آيا پس كسى كه

اتَّبَعَ: پيروى كرده

رِضْوانَ: رضاى

اللّهِ: خدا را،

كَمَنْ: مانند كسى است كه

بآءَ: گرفتار شده

بِسَخَطٍ: به خشم و غضب

مِنَ اللّهِ: از جانب خدا؟

وَ مَأْويهُ: و جايگاهش

(172) جلد 4 سوره آل عمران

جَهَنَّمُ: جهنّم است.

وَ بِئْسَ: و چه بد

الْمَصيرُ: بازگشتگاهى است

ص:144

163 هُمْ دَرَجاتٌ عِنْدَ اللّهِ وَ اللّهُ بَصیرٌ بِما یَعْمَلُونَ

هُمْ: ایشان را

دَرَجاتٌ: درجاتی است

عِنْدَاللّهِ: نزد خدا.

وَ اللّهُ: و خداوند

بَصیرٌ: بیناست

بِما: به آن چه

یَعْمَلُونَ: انجام می دهند.

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (173)

164 لَقَدْ مَنَّ اللّهُ عَلَی الْمُؤْمِنینَ اِذْ بَعَثَ فیهِمْ رَسُولاً مِنْ اَنْفُسِهِمْ یَتْلُوا عَلَیْهِمْ ایاتِهِ وَ یُزَکّیهِمْ وَ یُعَلِّمُهُمُ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ اِنْ کانُوا مِنْ قَبْلُ لَفی ضَلالٍ مُبینٍ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

مَنَّ: منت نهاد

اللّهُ: خداوند

عَلَی الْمُؤْمِنینَ: بر مؤمنان،

اِذْ بَعَثَ: هنگامی که برانگیخت

فیهِمْ رَسُولاً: در میانشان رسولی

مِنْ اَنْفُسِهِمْ: از خودشان،

یَتْلُوا عَلَیْهِمْ: بخواند بر آن ها

اٰیاتِهِ: آیاتش را.

وَ یُزَکّیهِمْ: و پاک گرداند آن ها را

(174) جلد 4 سوره آل عمران

وَ یُعَلِّمُهُمُ: و بیاموزد آن ها را

الْکِتابَ: کتاب (آسمانی)

وَالْحِکْمَةَ: و حکمت.

وَ اِنْ کانُوا: و اگر (چه) بودند

مِنْ قَبْلُ: از قبل

لَفی ضَلالٍ: هر آینه در گمراهی

مُبینٍ: آشکاری

ص:146

165 اَوَ لَمّا اَصابَتْكُمْ مُصيبَهٌ قَدْ اَصَبْتُمْ مِثْلَيْها قُلْتُمْ اَنّى هذا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اَنْفُسِكُمْ اِنَّ اللّهَ عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ قَديرٌ

اَوَ لَمّا: آيا و هنگامى كه

اَصابَتْكُمْ: رسيد به شما

مُصيبَهٌ: مصيبتى

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (175)

قَدْ اَصَبْتُمْ: به تحقيق رسانديد

مِثْلَيْها: دو برابر آن را

قُلْتُمْ: گفتيد:

اَنّى هذا: از كجاست اين؟

قُلْ هُوَ: بگو: آن

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اَنْفُسِكُمْ: خود شماست.

اِنَّ اللّهَ: به درستى كه خداوند

عَلى كُلِّ: بر هر

شَىْ ءٍ: چيزى

قَديرٌ: قادر است

166 وَ ما اَصابَکُمْ یَوْمَ الْتَقَی الْجَمْعانِ فَبِاِذْنِ اللّهِ وَ لِیَعْلَمَ الْمُؤْمِنینَ

(176) جلد 4 سوره آل عمران

وَ ما اَصابَکُمْ: و آن چه رسید به شما

یَوْمَ الْتَقَی: در روز روبه رو شدن

الْجَمْعانِ: دو جمعیت، دو گروه

فَبِاِذْنِ: پس به اجازه

اللّهِ: خدا (بود)،

وَ لِیَعْلَمَ: و تا شناخته شوند

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنین

167 وَ لِیَعْلَمَ الَّذینَ نافَقُوا وَ قیلَ لَهُمْ تَعالَوْا قاتِلُوا فی سَبیلِ اللّهِ اَوِادْفَعُوا قالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتالاً لاَ تَّبَعْناکُمْ هُمْ لِلْکُفْرِ یَوْمَئِذٍ اَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلاِْیْمانِ یَقُولُونَ بِاَفْواهِهِمْ ما لَیْسَ فی قُلُوبِهِمْ وَ اللّهُ اَعْلَمُ

بِما یَکْتُمُونَ

وَ لِیَعْلَمَ: و تا شناخته شوند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (177)

الَّذینَ: کسانی که

نافَقُوا: منافق بودند، نفاق کردند

وَ قیلَ لَهُمْ: و گفته شد به ایشان

تَعالَوْا قاتِلُوا: بیایید نبرد کنید

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

اَوِ ادْفَعُوا: یا دفع کنید، دفاع نمایید

قالُوا: گفتند:

لَوْ نَعْلَمُ: اگر می دانستیم

قِتالاً: جنگی است

لاَ تَّبَعْناکُمْ: هر آینه پیروی می کردیم شما را.

هُمْ لِلْکُفْرِ: آن ها به کفر

یَوْمَئِذٍ: در آن روز

اَقْرَبُ: نزدیک تر بودند

مِنْهُمْ لِلاِْیْمانِ: از ایشان به ایمان،

(178) جلد 4 سوره آل عمران

ص:149

يَقُولُونَ: می گویند:

بِاَفْواهِهِمْ: با دهان هایشان

ما لَیْسَ: آن چه را که نیست

فی قُلُوبِهِمْ: در دل هایشان.

وَ اللّهُ اَعْلَمُ: و خداوند داناتر است

بِما: به آن چه که

یَکْتُمُونَ: کتمان می کنند

168 اَلَّذینَ قالُوا لِاِخْوانِهِمْ وَ قَعَدُوا لَوْ اَطاعُونا ما قُتِلُوا قُلْ فَادْرَؤُا عَنْ اَنْفُسِکُمُ الْمَوْتَ اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ

اَلَّذینَ قالُوا: کسانی که گفتند:

لِاِخْوانِهِمْ: به برادرانشان

وَ قَعَدُوا: و نشستند، کناره گیری کردند،

لَوْ: اگر

اَطاعُونا: پیروی می کردند ما را

ما قُتِلُوا: کشته نمی شدند.

قُلْ: بگو:

فَادْرَؤُا: پس دور کنید

عَنْ اَنْفُسِکُمُ: از خودتان

الْمَوْتَ: مرگ را

اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ: اگر راست می گویید.

169 وَ لا تَحْسَبَنَّ الَّذینَ قُتِلُوا فی سَبیلِ اللّهِ اَمْواتا بَلْ اَحْیاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ یُرْزَقُونَ

وَ لا تَحْسَبَنَّ: و به حساب نیاور، گمان مبر

الَّذینَ: کسانی که

قُتِلُوا: کشته شدند

(180) جلد 4 سوره آل عمران

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

اَمْواتا: مردگانند،

بَلْ اَحْیاءٌ: بلکه زنده اند،

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

ص:151

يُرْزَقُونَ: روزی داده می شوند

170 فَرِحينَ بِما اتيهُمُ اللّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ يَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ اَلاّ خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَ لا هُمْ يَحْزَنُونَ

فَرِحينَ: خوشحالند

بِما: به آن چه که

اتيهُمُ اللّهُ: داده به ایشان خداوند

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

وَ يَسْتَبْشِرُونَ: و بشارت می دهند

بِالَّذينَ: به کسانی که

لَمْ يَلْحَقُوا: هنوز ملحق نشدند

بِهِمْ: به ایشان

مِنْ خَلْفِهِمْ: از پشتشان،

اَلاّ خَوْفٌ: این که نه ترسی

عَلَيْهِمْ: بر آن هاست

وَ لا هُمْ: و نه ایشان

یَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

171 یَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّهِ وَ فَضْلٍ وَ اَنَّ اللّهَ لا یُضیعُ اَجْرَ الْمُؤْمِنینَ

یَسْتَبْشِرُونَ: بشارت می دهند

بِنِعْمَةٍ: به نعمتی

مِنَ اللّهِ: از جانب خداوند

وَ فَضْلٍ: و فضلی.

وَ اَنَّ اللّهَ: و همانا خداوند

لا یُضیعُ: ضایع نمی کند

اَجْرَ الْمُؤْمِنینَ: پاداش مؤمنان را

172 اَلَّذینَ اسْتَجابُوا لِلّهِ وَ الرَّسُولِ مِنْ بَعْدِ ما اَصابَهُمُ الْقَرْحُ لِلَّذینَ اَحْسَنُوا مِنْهُمْ وَ اتَّقَوْا اَجْرٌ عَظیمٌ

اَلَّذینَ: کسانی که

اسْتَجابُوا: اجابت کردند

لِلّهِ: (دعوت) خدا

وَ الرَّسُولِ: و رسول را،

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ما اَصابَهُمُ: آن چه رسید به ایشان

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (183)

الْقَرْحُ: زخم کاری، جراحات

لِلَّذینَ: برای کسانی که

اَحْسَنُوا: نیکی کردند

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَ اتَّقَوْا: و تقوا پیش گرفتند

اَجْرٌ عَظیمٌ: پاداشی بزرگ است.

173 اَلَّذینَ قالَ لَهُمُ النّاسُ اِنَّ النّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَکُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزادَهُمْ ایمانا وَ قالُوا حَسْبُنَا اللّهُ وَ نِعْمَ الْوَکیلُ

اَلَّذینَ: آن کسانی که

قالَ لَهُمُ: گفتند به ایشان

النّاسُ: مردم

اِنَّ النّاسَ: همانا مردم (منظور دشمنان)

(184) جلد 4 سوره آل عمران

قَدْ: به تحقیق

جَمَعُوا: اجتماع کردند

لَکُمْ: بر شما

فَاخْشَوْهُمْ: پس بترسید از آن ها،

فَزادَهُمْ: پس زیاد شد

ایمانا: ایمانشان

وَ قالُوا: و گفتند:

حَسْبُنَا: کافی است ما را

اللّهُ: خداوند

وَ نِعْمَ الْوَکیلُ: و بهترین حامی است.

174 فَانْقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِنَ اللّهِ وَ فَضْلٍ لَمْ یَمْسَسْهُمْ

سُوآءٌ وَ اتَّبَعُوا رِضْوانَ اللّهِ وَاللّهُ ذُو فَضْلٍ عَظیمٍ

فَانْقَلَبُوا: پس زیر و رو کردند، بازگشتند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (185)

بِنِعْمَهٍ: با نعمتی

مِنَ اللّهِ: از جانت خدا

وَ فَضْلٍ: و فضلی،

لَمْ یَمْسَسْهُمْ: نرسید به ایشان

سُوآءٌ: بدی ای، ناراحتی ای،

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی کردند

رِضْوانَ: خشنودی

اللّهِ: خدا را.

وَ اللّهُ: و خداوند

ذُو فَضْلٍ: دارای فضلی

عَظیمٍ: بزرگ است

175 اِنَّما ذلِکُمُ الشَّیْطانُ یُخَوِّفُ اَوْلِیاءَهُ فَلا تَخافُوهُمْ وَ خافُونِ اِنْ کُنْتُمْ مُؤْمِنینَ

(186) جلد 4 سوره آل عمران

ص:156

اِنَّما: جز این نیست که

ذلِکُمُ: این برای شما،

الشَّیْطانُ: شیطان است

یُخَوِّفُ: که می ترساند

اَوْلِیاءَهُ: دوستانش را،

فَلا تَخافُوهُمْ: پس نترسید از آن ها،

وَ خافُونِ: و بترسید از من

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ مُؤْمِنینَ: مؤمن هستید

176 وَ لایَحْزُنْکَ الَّذینَ یُسارِعُونَ فِی الْکُفْرِ اِنَّهُمْ لَنْ یَضُرُّوا اللّهَ شَیْئا یُریدُ اللّهُ اَلاّ یَجْعَلَ لَهُمْ حَظّا فِی الاْخِرَهِ وَ لَهُمْ عَذابٌ عَظیمٌ

وَ لا یَحْزُنْکَ: و غمگین نکنند تو را

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (187)

الَّذینَ: کسانی که

یُسارِعُونَ: شتاب می کنند

فِی الْکُفْرِ: در کفر

اِنَّهُمْ: در کفر

لَنْ یَضُرُّوا: هرگز ضرر نمی رسانند

اللّهَ: خدا را

شَیْئا: چیزی.

یُریدُ: می خواهد

اللّهُ: خداوند

اَلاّ یَجْعَلَ: این که قرار ندهد

لَهُمْ حَظّا: برای ایشان بهره ای

فِی الاْخِرَهِ: در آخرت.

وَ لَهُمْ عَذابٌ: و برای ایشان عذابی

عَظیمٌ: بزرگ است

(188) جلد 4 سوره آل عمران

177 اِنَّ الَّذینَ اشْتَرَوُا الْکُفْرَ بِالاْیمانِ لَنْ یَضُرُّوا اللّهَ شَیْئا وَ لَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

اشْتَرَوُا: خریدند

الْكُفْرَ: کفر را

بِالاْيمانِ: به ایمان،

لَنْ يَضُرُّوا: هرگز ضرر نمی رسانند

اللّهَ: خدا را

شَيْئا: چیزی،

وَ لَهُمْ عَذابٌ: و برای ایشان عذابی

اَليمٌ: دردناک است.

178 وَ لا يَحْسَبَنَّ الَّذينَ كَفَرُوا اَنَّما نُمْلى لَهُمْ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (189)

خَيْرٌ لاِنْفُسِهِمْ اِنَّما نُمْلى لَهُمْ لِيَزْدادُوا اِثْما وَ لَهُمْ عَذابٌ مُهينٌ

وَ لا يَحْسَبَنَّ: و گمان نکنند، خیال نکنند

الَّذينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

اَنَّما: فقط، حتما

نُمْلی: مهلت می دهیم

لَهُمْ: به ایشان

خَیْرٌ: بهتر است

لِاَنْفُسِهِمْ: برای خودشان،

اِنَّما: جز این نیست که

نُمْلی: مهلت می دهیم

لَهُمْ: به ایشان

لِیَزْدادُوا: تا زیاد کنند، بیفزایند

(190) جلد 4 سوره آل عمران

اِثْما: گناه را،

وَ لَهُمْ عَذابٌ: و برای ایشان عذابی

مُهینٌ: خوارکننده است

179 ما کانَ اللّهُ لِیَذَرَ الْمُؤْمِنینَ عَلی ما اَنْتُمْ عَلَیْهِ حَتّی یَمیزَ الْخَبیثَ مِنَ الطَّیِّبِ وَ ما کانَ اللّهُ لِیُطْلِعَکُمْ عَلَی الْغَیْبِ وَ لکِنَّ اللّهَ یَجْتَبی مِنْ رُسُلِهِ مَنْ یَشاآءُ فَامِنُوا بِاللّهِ وَ رُسُلِهِ وَ اِنْ تُؤْمِنُوا

وَ تَتَّقُوا فَلَكُمْ اَجْرٌ عَظيمٌ

ما كانَ اللّهُ: چنين نباشد كه خدا

لِيَذَرَ: واگذارد

الْمُؤْمِنينَ: مؤمنان را

عَلى ما اَنْتُمْ: بر آن چه شما

عَلَيْهِ حَتّى: بر آن (هستيد) تا

سوره آل عمران لغات و مفاهيم قرآن كريم (191)

يَميزَ: جدا سازد

الْخَبيثَ: ناپاک را

مِنَ الطَّيِّبِ: از پاک.

وَ ما كانَ اللّهُ: و چنين نباشد كه خدا

لِيُطْلِعَكُمْ: مطلع كند شما را

عَلَى الْغَيْبِ: بر اسرار، غيب،

وَ لكِنَّ: وليكن

اللّهَ: خداوند

يَجْتَبى: انتخاب مى كند

مِنْ رُسُلِهِ: از فرستادگانش

مَنْ یَشاآءُ: هر که رابخواهد.

فَامِنُوا: پس ایمان بیاورید

بِاللّهِ: به خداوند

وَ رُسُلِهِ: و فرستادگانش.

(192) جلد 4 سوره آل عمران

وَ اِنْ تُؤْمِنُوا: و اگر ایمان بیاورید

وَ تَتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

فَلَکُمْ: پس برای شما

اَجْرٌ عَظیمٌ: پاداشی بزرگ است

180 وَ لا یَحْسَبَنَّ الَّذینَ یَبْخَلُونَ بِما اتیهُمُ اللّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَیْرا لَهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَیُطَوَّقُونَ ما بَخِلُوا بِهِ یَوْمَ الْقِیمَهِ وَ لِلّهِ میراثُ السَّمواتِ وَ الاْرْضِ وَ اللّهُ بِما تَعْمَلُونَ خَبیرٌ

وَ لا یَحْسَبَنَّ: و گمان نکنند، خیال نکنند

الَّذینَ: کسانی که

یَبْخَلُونَ: بخل می ورزند

بِما اتيهُمُ: به آن چه داده به ایشان

اللّهُ: خداوند

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (193)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

هُوَ خَيْرا لَهُمْ: او بهتر است برایشان،

بَلْ هُوَ شَرٌّ: بلکه او بد است

لَهُمْ: برایشان

سَيُطَوَّقُونَ: به زودی (به گردنشان) طوق می افکنند

ما بَخِلُوا: آن چه را بخل ورزیدند

بِهِ: به آن

يَوْمَ الْقِيمَهِ: روز قیامت.

وَ لِلّهِ: و برای خداست

میراثُ: میراث

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین.

وَ اللّهُ بِما: و خداوند به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

(194) جلد 4 سوره آل عمران

ص:163

خَبیرٌ: آگاه است

185 کُلُّ نَفْسٍ ذائِقَهُ الْمَوْتِ وَ اِنَّما تُوَفَّوْنَ اُجُورَکُمْ یَوْمَ الْقِیمَهِ فَمَنْ زُحْزِحَ عَنِ النّارِ وَ اُدْخِلَ الْجَنَّهَ فَقَدْ فازَ وَ مَا الْحَیوهُ الدُّنْیا اِلاّ مَتاعُ الْغُرُورِ

کُلُّ نَفْسٍ: هر کسی، هر نفسی

ذائِقَهُ: چشنده

الْمَوْتِ: مرگ است.

وَ اِنَّما: و جز این نیست که

تُوَفَّوْنَ: دریافت می کنید

اُجُورَکُمْ: پاداشتان را

یَوْمَ: روز

الْقِیمَهِ: قیامت.

فَمَنْ: پس هر کس

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (195)

زُحْزِحَ: دور شد

عَنِ النّارِ: از آتش

ص:164

وَ اُدْخِلَ: و داخل

الْجَنَّهَ: بهشت شد

فَقَدْ: پس به تحقیق

فازَ: رستگار شد.

وَ مَا الْحَیوهُ: و نیست زندگانی

الدُّنْیا: دنیا

اِلاّ: مگر

مَتاعُ: سرمایه، کالای

الْغُرُورِ: فریب.

186 لَتُبْلَوُنَّ فی اَمْوالِکُمْ وَ اَنْفُسِکُمْ وَ لَتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذینَ اُوتُوا الْکِتابَ مِنْ قَبْلِکُمْ وَ مِنَ الَّذینَ

(196) جلد 4 سوره آل عمران

اَشْرَکُوا اَذیً کَثیرا وَ اِنْ تَصْبِرُوا وَ تَتَّقُوا فَاِنَّ ذلِکَ مِنْ عَزْمِ الاُْمُورِ

لَتُبْلَوُنَّ: قطعا آزمایش می شوید

فی اَمْوالِکُمْ: در مال هایتان

ص:165

وَ اَنْفُسِكُمْ: و جان هایتان

وَ لَتَسْمَعُنَّ: و حتما می شنوید

مِنَ الَّذينَ: از کسانی که

اُوتُوا: داده شدند

الْكِتابَ: کتاب (آسمانی)

مِنْ قَبْلِكُمْ: قبل از شما،

وَ مِنَ: و از

الَّذينَ: کسانی که

اَشْرَكُوا: شرک ورزیدند

اَذىً: اذیت و آزار

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (197)

كَثيرا: بسیاری.

وَ اِنْ: و اگر

تَصْبِرُوا: صبر کنید

وَ تَتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

فَاِنَّ: پس همانا

ذلِكَ: آن

مِنْ عَزْمِ: از تصمیم قاطع

الاُمُورِ: کارهاست

188 لا تَحْسَبَنَّ الَّذینَ یَفْرَحُونَ بِماآ اَتَوْا وَ یُحِبُّونَ اَنْ یُحْمَدُوا بِما لَمْ یَفْعَلُوا فَلا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفازَهٍ مِنَ الْعَذابِ وَ لَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ

لا تَحْسَبَنَّ: گمان مبر

الَّذینَ: کسانی که

(198) جلد 4 سوره آل عمران

یَفْرَحُونَ: خوشحال می شوند

بِماآ: به آن چه

اَتَوْا: آورند (از اعمال خود)،

وَ یُحِبُّونَ: و دوست می دارند

اَنْ یُحْمَدُوا: که ستایش شوند

بِما: به آن چه

لَمْ یَفْعَلُوا: انجام ندادند،

فَلا تَحْسَبَنَّهُمْ: پس گمان مبر که ایشان

بِمَفازَةٍ: به نجاتی

مِنَ الْعَذابِ: از عذاب هستند.

وَ لَهُمْ عَذابٌ: و برای ایشان عذابی

اَلیمٌ: دردناک است.

189 وَ لِلّهِ مُلْکُ السَّمواتِ وَ الاْرْضِ وَ اللّهُ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (199)

عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

وَ لِلّهِ: و برای خداست

مُلْکُ: پادشاهی، حکومت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الاْرْضِ: و زمین.

وَ اللّهُ: و خداوند

عَلی کُلِّ: بر همه

شَیْ ءٍ قَدیرٌ: چیز قادر است

190 اِنَّ فی خَلْقِ السَّمواتِ وَ الاْرْضِ

ص:168

وَ اخْتِلافِ اللَّيْلِ وَ النَّهارِ لاَياتٍ لاُِولِى الاَلْبابِ

اِنَّ فى خَلْقِ: همانا در خلقت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الاَرْضِ: و زمين

(200) جلد 4 سوره آل عمران

وَ اخْتِلافِ: و آمد و رفت

اللَّيْلِ: شب

وَ النَّهارِ: و روز

لاَياتٍ: هر آينه نشانه هايى

لاُِولِى: براى صاحبان

الاَلْبابِ: خرد است.

191 اَلَّذينَ يَذْكُرُونَ اللّهَ قِياما وَ قُعُودا وَ عَلى جُنُوبِهِمْ وَ يَتَفَكَّرُونَ فى خَلْقِ السَّمواتِ وَ الاَرْضِ رَبَّنا ما خَلَقْتَ هذا باطِلاً سُبْحانَکَ فَقِنا عَذابَ النّارِ

اَلَّذينَ: كسانى كه

يَذْكُرُونَ: ياد مى كنند

اللّهَ: خدا را

قِياما: در حال ایستاده

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (201)

وَ قُعُودا: و در حال نشسته

وَ عَلی جُنُوبِهِمْ: و بر پهلوهایشان

وَ یَتَفَکَّرُونَ: و می اندیشند

فی خَلْقِ: در خلقت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین

رَبَّنا: (و می گویند:) پروردگارا!

ما خَلَقْتَ: خلق نکردی

هذا باطِلاً: این ها را بیهوده؟

سُبْحانَکَ: منزهی تو.

فَقِنا: پس نگه دار ما را

عَذابَ النّارِ: از عذاب آتش

192 رَبَّنا اِنَّکَ مَنْ تُدْخِلِ النّارَ فَقَدْ اَخْزَیْتَهُ

(202) جلد 4 سوره آل عمران

ص:170

وَ ما لِلظّالِمينَ مِنْ اَنْصارٍ

رَبَّنا: پروردگارا

اِنَّکَ: همانا تو

مَنْ تُدْخِلِ: هر که در داخل

النّارَ: آتش کنی

فَقَدْ: پس به تحقیق

اَخْزَیْتَهُ: خوار کرده ای او را.

وَ ما لِلظّالِمینَ: و نیست برای ستمگران

مِنْ اَنْصارٍ: هیچ یاوری

193 رَبَّنا اِنَّنا سَمِعْنا مُنادِیا یُنادی لِلْایمانِ اَنْ آمِنُوا بِرَبِّکُمْ فَآمَنّا رَبَّنا فَاغْفِرْ لَنا ذُنُوبَنا وَ کَفِّرْ عَنّا سَیِّئاتِنا وَ تَوَفَّنا مَعَ الْاَبْرارِ

رَبَّنا: پروردگارا!

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (203)

اِنَّنا: همانا ما

سَمِعْنا: شنیدیم

مُنادِیا: ندا دهنده ای را

یُنادی: که ندا می دهد

لِلْایمانِ: برای ایمان

اَنْ آمِنُوا: این که ایمان بیاورید

بِرَبِّکُمْ: به پروردگارتان

فَآمَنّا: پس ایمان آوردیم

رَبَّنا: پروردگارا!

فَاغْفِرْ لَنا: پس بیامرز بر ما

ذُنُوبَنا: گناهانمان را

وَ کَفِّرْ عَنّا: و بپوشان از ما

سَیِّئاتِنا: بدی های ما را

وَ تَوَفَّنا: و بمیران ما را

(204) جلد 4 سوره آل عمران

مَعَ الْأبْرارِ: با نیکان

194 رَبَّنا و آتِنا ما وَعَدْتَنا عَلی رُسُلِکَ وَلاتُخْزِنا یَوْمَ الْقِیمَهِ اِنَّکَ لاتُخْلِفُ الْمیعادَ

ص:172

رَبَّنا: پروردگارا!

و آتِنا: و عطا کن به ما

ما: آن چه را

وَعَدْتَنا: وعده کردی به ما

عَلی رُسُلِکَ: به وسیله پیامبرانت،

وَلاتُخْزِنا: و خوار مکن ما را

یَوْمَ: روز

الْقِیمَهِ: قیامت.

اِنَّکَ: به درستی که تو

لاتُخْلِفُ: تخلّف نمی کنی

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (205)

الْمیعادَ: از وعده .

195 فَاسْتَجابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ اَنّی لا اُضِیعُ عَمَلَ عامِلٍ مِنْکُمْ مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثی بَعْضُکُمْ مِنْ بَعْضٍ فَالَّذینَ هاجَرُوا وَ اُخْرِجُوا مِنْ دِیارِهِمْ وَ اُوذُوا فی سَبیلی وَ قاتَلُوا وَ قُتِلُوا لاُکَفِّرَنَّ عَنْهُمْ سَیِّئاتِهِمْ وَ

لأُدْخِلَنَّهُمْ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الأنْهارُ ثَوابا مِنْ عِنْدِاللّهِ وَ اللّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوابِ

فَاسْتَجابَ: پس اجابت کرد

لَهُمْ رَبُّهُمْ: برایشان پروردگارشان

اَنّی: (و فرمود:) همانا من

لا اُضیعُ: ضایع نمی کنم

عَمَلَ عامِلٍ: عمل عمل کننده ای

مِنْکُمْ مِنْ: از شما را از

(206) جلد 4 سوره آل عمران

ذَکَرٍ اَوْ اُنْثی: مرد یا زن.

بَعْضُکُمْ: بعضی از شما

مِنْ بَعْضٍ: از بعض دیگرید.

فَالَّذینَ: پس کسانی که

هاجَرُوا: مهاجرت کردند

وَ اُخْرِجُوا: و بیرون رانده شدند

مِنْ دِیارِهِمْ: از سرزمین شان

وَ اُوذُوا: و اذیّت شدند

فی سَبیلی: در راه من

وَ قاتَلُوا: و جنگ کردند

وَ قُتِلُوا: و کشته شدند

لَاُکَفِّرَنَّ: حتما می پوشانم

عَنْهُمْ سَیِّئاتِهِمْ: از آن ها بدی هایشان را

وَ لَاُدْخِلَنَّهُمْ: و قطعا وارد می کنم آن ها را

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (207)

جَنّاتٍ: (در) باغ هایی

تَجْری مِنْ: که جاری می شود از

تَحْتِهَاالْاَنْهارُ: زیر آن نهرها،

ثَوابا: پاداشی است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللّهِ: پروردگار.

وَ اللّهُ: و خداوند

عِنْدَهُ: نزد اوست

حُسْنُ الثَّوابِ: بهترین پاداش

ص:175

196 لا يَغُرَّنَّکَ تَقَلُّبُ الَّذينَ کَفَرُوا فِی الْبِلادِ

لا يَغُرَّنَّکَ: نَفَريبد تو را

تَقَلُّبُ: زير و رو گرديدن، تسلّط

الَّذينَ: کسانی که

(208) جلد 4 سوره آل عمران

کَفَرُوا: کافر شدند

فِی الْبِلادِ: در شهرها

197 مَتاعٌ قَليلٌ ثُمَّ مَأْويهُمْ جَهَنَّمُ وَ بِئْسَ الْمِهادُ

مَتاعٌ: بهره ای

قَليلٌ: اندک است،

ثُمَّ مَأْويهُمْ: سپس جايگاهشان

جَهَنَّمُ: جهنّم است.

وَ بِئْسَ: و چه بد

الْمِهادُ: جايگاهی است.

198 لکِنِ الَّذينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنّاتٌ تَجْری مِنْ

تَحْتِهَا الأَنْهارُ خالِدينَ فيها نُزُلاً مِنْ عِنْدِ اللّهِ وَ ما عِنْدَ اللّهِ خَيْرٌ لِلأَبْرارِ

سوره آل عمران لغات و مفاهیم قرآن کریم (209)

لکِنِ الَّذینَ: ولیکن کسانی که

اتَّقَوْا: ترسیدند

رَبَّهُمْ: از پروردگارشان

لَهُمْ: برای ایشان است

جَنّاتٌ: باغ هایی

تَجْری: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأَنْهارُ: نهرها

خالِدینَ: جاودانند

فیها: در آن

نُزُلاً: پذیرایی ای است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللّهِ: پروردگار.

وَ ما عِنْدَ: و آن چه نزد

(210) جلد 4 سوره آل عمران

ص:177

اللّهِ: خداست

خَيْرٌ: بهتر است

لِلأبْرارِ: برای نیکان

199 وَ اِنَّ مِنْ اَهْلِ الْكِتابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَ ما اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ وَ مااُنْزِلَ اِلَيْهِمْ خاشِعينَ لِلّهِ لايَشْتَرُونَ بِآياتِ اللّهِ ثَمَنا قَليلاً اُولآئِکَ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ اِنَّ اللّهَ سَريعُ الْحِسابِ

وَ اِنَّ مِنْ: و همانا از

اَهْلِ الْكِتابِ: اهل كتاب

لَمَنْ: هر آينه كسانى هستند كه

يُؤْمِنُ: ايمان مى آورند

بِاللّهِ: به خدا

وَ ما اُنْزِلَ: و آن چه نازل شده

اِلَيْكُمْ: به سوى شما

وَ ما اُنْزِلَ: و آن چه نازل شده

اِلَیْهِمْ: به خودشان

خاشِعینَ: فروتنانه،

لِلّهِ: برای خدا.

لا یَشْتَرُونَ: نمی فروشند

بِآیاتِ اللّهِ: آیات خدا را

ثَمَنا: به بهای

قَلیلاً: کمی.

اُولآئِکَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

اَجْرُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

(212) جلد 4 سوره آل عمران

سَریعُ: سریع است

الْحِسابِ: (در رسیدگی) به حساب

200 یا اَیُّهَا الَّذینَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَ صابِرُوا

وَ رابِطُوا وَ اتَّقُوا اللّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

يا اَيُّهَا: اى

الَّذينَ: كسانى كه

آمَنُوا: ايمان آورديد

اصْبِرُوا: صبر كنيد

وَ صابِرُوا: و صابر باشيد

وَ رابِطُوا: و رابطه داشته باشيد (با يكديگر)

وَ اتَّقُوا: و تقوا پيشه كنيد

اللّهَ: خدا را

لَعَلَّكُمْ: تا شايد شما

تُفْلِحُونَ: رستگار شويد

«سوره نساء»

1 یا اَیُّهَا النّاسُ اتَّقُوا رَبَّکُمُ الَّذی خَلَقَکُمْ مِنْ نَفْسٍ واحِدَهٍ وَ خَلَقَ مِنْها زَوْجَها وَ بَثَّ مِنْهُما رِجالاً کَثیرا وَ نِساءً وَ اتَّقُوا اللّهَ الَّذی تَساآئَلُونَ بِهِ وَ الْاَرْحامَ اِنَ اللّهَ کانَ عَلَیْکُمْ رَقیبا

یا اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم

اتَّقُوا: بترسید از

رَبَّکُمُ: پروردگارتان

الَّذی خَلَقَکُمْ: که خلق کرد شما را

مِنْ نَفْسٍ واحِدَهٍ: از یک تن

وَ خَلَقَ: و خلق کرد

مِنْها: از آن

زَوْجَها: همسرش را،

وَ بَثَّ: و پراکنده ساخت

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (215)

مِنْهُما: از آن دو

رِجالاً کَثیرا: مردان بسیاری

ص:181

وَ نِساءً: و زنانی.

وَ اتَّقُوا: و تقوا پیشه کنید

اللّهَ الَّذی: خدایی را که

تَسآئَلُونَ بِهِ: درخواست می کنید از یکدیگر به نام او

وَ الأرْحامَ: و خویشاوندان.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

کانَ عَلَیْکُمْ: باشد بر شما

رَقیبا: مراقب.

10 اِنَّ الَّذینَ یَأْکُلُونَ اَمْوالَ الْیَتامی ظُلْما اِنَّما یَأْکُلُونَ فی بُطُونِهِمْ نارا وَ سَیَصْلَوْنَ سَعیرا

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

یَأْکُلُونَ: می خورند

اَمْوالَ: مال های

الْیَتامی: یتیمان را

ظُلْما: به ظلم و ستم،

اِنَّما: جز این نیست که

یَأْکُلُونَ: می خورند

فی بُطُونِهِمْ: در شکم هایشان

نارا: آتشی را.

وَ سَیَصْلَوْنَ: و به زودی وارد می شوند

سَعیرا: در شعله های آتش

17 اِنَّمَاالتَّوْبَهُ عَلَی اللّهِ لِلَّذینَ یَعْمَلُونَ السُّوآءَ بِجَهالَهٍ ثُمَّ یَتُوبُونَ مِنْ قَریبٍ فَاُولآئِکَ یَتُوبُ اللّهُ عَلَیْهِمْ وَ کانَ اللّهُ عَلیما حَکیما

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (217)

اِنَّمَا: جز این نیست که

التَّوْبَهُ: توبه

عَلَی اللّهِ: بر خدا (نزد خدا)

لِلَّذینَ: برای کسانی است که

یَعْمَلُونَ: انجام می دهند

السُّوآءَ: کار بدی را

بِجَهالَهٍ: از روی نادانی.

ثُمَّ: سپس

یَتُوبُونَ: توبه می کنند

مِنْ قَریبٍ: زود

فَاُولآئِکَ: پس از آنان

یَتُوبُ: می پذیرد توبه را

اللّهُ: خداوند

عَلَیْهِمْ: برایشان.

(218) جلد 4 سوره نساء

وَ کانَ: و باشد

اللّهُ: خدا

عَلیما: دانای

حَکیما: با حکمت

18 وَ لَیْسَتِ التَّوْبَهُ لِلَّذینَ یَعْمَلُونَ السَّیِّئاتِ حَتّی اِذا حَضَرَ اَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قالَ اِنّی تُبْتُ الْآنَ وَ لاَالَّذینَ یَمُوتُونَ وَ هُمْ کُفّارٌ اُولآئِکَ اَعْتَدْنا لَهُمْ عَذابا اَلیما

وَ لَيْسَتِ: و نیست

التَّوْبَهُ: توبه

لِلَّذينَ: برای کسانی که

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

السَّيِّئاتِ: بدی را

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (219)

حَتّى اِذا: تا هنگامی که

حَضَرَ: حاضر شود، فرا رسد

اَحَدَهُمُ: یکی از آن ها را

الْمَوْتُ: مرگ،

قالَ: بگوید

اِنّى: به درستی که من

تُبْتُ: توبه کردم

الْاٰنَ: حالا

وَ لاَالَّذينَ: و نه آنان که

يَمُوتُونَ: می میرند

وَ هُمْ: در حالی که ایشان

کُفّارٌ: کافرند.

اُولآئِکَ: آنان را

اَعْتَدْنا: فراهم کردیم

(220) جلد 4 سوره نساء

لَهُمْ: برایشان

عَذابا: عذابی

اَلیما: دردناک

«پایان جزء 4»

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (221)

ص:186

29 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ اآمَنُوا لا تَأْکُلُوآا اَمْوالَکُمْ بَیْنَکُمْ بِالْباطِلِ اِلاّ اَنْ تَکُونَ تِجارَةً عَنْ تَراضٍ مِنْکُمْ وَلاتَقْتُلُوآا اَنْفُسَکُمْ اِنَّ اللّهَ کانَ بِکُمْ رَحیما

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که ایمان آورده اید

آمَنُوا: ایمان آوردید

لا تَأْکُلُوآا: نخورید

اَمْوالَکُمْ: مال هایتان را

بَیْنَکُمْ: بین خودتان

بِالْباطِلِ: به باطل،

اِلاّ اَنْ: مگر این که

تَکُونَ: باشد

تِجارَةً: تجارتی

عَنْ تَراضٍ: از روی رضایت

مِنْکُمْ: از شما،

وَ لا تَقْتُلُوآ ا: و نکشید

اَنْفُسَکُمْ: خودتان را.

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خداوند

كانَ بِكُمْ: باشد به شما

رَحيما: مهربان.

30 وَ مَنْ يَفْعَلْ ذلِکَ عُدْوانا وَ ظُلْما فَسَوْفَ نُصْليهِ ناراوَ كانَ ذلِکَ عَلَى اللّهِ يَسيرا

وَ مَنْ: و هر كس

يَفْعَلْ: انجام دهد

ذلِکَ: آن (كار) را

عُدْوانا: از روى دشمنى

وَ ظُلْما: و ظلم و ستم،

فَسَوْفَ: پس به زودى

نُصْليهِ: مى كشانيم او را

نارا: به آتشى،

وَ كانَ: و باشد

ذلِکَ: آن

عَلَی اللّهِ: بر خداوند

یَسیرا: آسان.

31 اِنْ تَجْتَنِبُوا کَبآئِرَ ماتُنْهَوْنَ عَنْهُ نُکَفِّرْ عَنْکُمْ سَیِّئاتِکُمْ وَ نُدْخِلْکُمْ مُدْخَلاً کَریما

اِنْ تَجْتَنِبُوا: اگر اجتناب کنید

کَبآئِرَ: از گناهان بزرگی

ما تُنْهَوْنَ: که نهی می شوید

عَنْهُ: از آن،

نُکَفِّرْ: می پوشانیم

عَنْکُمْ: از شما

سَیِّئاتِکُمْ: بدی های شما را،

وَ نُدْخِلْکُمْ: و وارد می کنیم شما را

مُدْخَلاً: جایگاه

کَریما: نیکویی،

32 وَ لا تَتَمَنَّوْا ما فَضَّلَ اللّهُ بِهِ بَعْضَكُمْ عَلى بَعْضٍ لِلرِّجالِ نَصيبٌ مِمَّا اكْتَسَبُوا وَ لِلنِّساآءِ نَصيبٌ مِمَّا اكْتَسَبْنَ وَ اسْئَلُوا اللّهَ مِنْ فَضْلِهِآ اِنَّ اللّهَ كانَ بِكُلِّ شَىْ ءٍ عَليما

وَ لاتَتَمَنَّوْا: و آرزو نكنيد

ما: آن چه را

فَضَّلَ: برترى بخشيده

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن كريم (225)

اللّهُ بِهِ: خداوند به آن

بَعْضَكُمْ: بعضى از شما را

عَلى بَعْضٍ: بر بعض ديگر.

لِلرِّجالِ: براى مردان

نَصيبٌ: سهمى است

مِمَّا: از آن چه

اكْتَسَبُوا: به دست آورند،

وَ لِلنِّساآءِ: و براى زنان

نَصيبٌ: سهمى است

ص:190

مِمَّا: از آن چه

اکْتَسَبْنَ: به دست آورند،

وَ اسْئَلُوا: و خواستار شوید

اللّهَ: خدا را

مِنْ فَضْلِهآ: از فضلش.

(226) جلد 5 سوره نساء

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خداوند

کانَ بِکُلِّ: باشد بر هر

شَیْ ءٍ: چیزی

عَلیما: دانا.

36 وَ اعْبُدُوا اللّهَ وَ لا تُشْرِکُوا بِهِ شَیْئا وَ بِالْوالِدَیْنِ اِحْسانا وَ بِذِی الْقُرْبی وَ الْیَتامی وَالْمَساکینِ وَالْجارِ ذِی الْقُرْبی وَ الْجارِ الْجُنُبِ وَ الصّاحِبِ بِالْجَنْبِ وَ ابْنِ السَّبیلِ وَ ما مَلَکَتْ اَیْمانُکُمْ اِنَّ اللّهَ لایُحِبُّ مَنْ کانَ مُخْتالاً فَخُورا

وَ اعْبُدُوا: و عبادت کنید

اللّهَ: خدا را

وَ لا تُشْرِکُوا: و شریک قرار ندهید

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (227)

بِهِ شَیْئا: با او چیزی را،

وَ بِالْوالِدَیْنِ: و به پدر و مادر

اِحْسانا: نیکی کردن،

وَ بِذِی القُرْبی: و به نزدیکان

وَ الْیَتامی: و یتیمان

وَ الْمَساکینِ: و بینوایان

وَ الْجارِ: و همسایه

ذِی الْقُرْبی: نزدیک

وَ الْجارِ: و همسایه

الْجُنُبِ: دور

وَ الصّاحِبِ: و معاشر، دوست

بِالْجَنْبِ: نزدیک

وَ ابْنِ السَّبیلِ: و در راه ماندگان

وَ ما مَلَکَتْ: و آن چه مالک شد

(228) جلد 5 سوره نساء

اَیْمانُکُمْ: دست های شما.

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خداوند

لایُحِبُّ: دوست ندارد

مَنْ: کسی را که

کانَ: باشد

مُخْتالاً: متکبر

فَخُورا: فخر فروش.

37 اَلَّذینَ یَبْخَلُونَ وَ یَأْمُرُونَ النّاسَ بِالْبُخْلِ وَ یَکْتُمُونَ ما اتیهُمُ اللّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ اَعْتَدْنا لِلْکافِرینَ عَذابا مُهینا

اَلَّذینَ: کسانی که

یَبْخَلُونَ: بخل می ورزند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (229)

وَ یَأْمُرُونَ: و امر می کنند

ص:193

النّاسَ: مردم را

بِالْبُخْلِ: به بخل ورزیدن،

وَ یَکْتُمُونَ: و می پوشانند

ما اتیهُمُ: آن چه داده به ایشان

اللّهُ: خداوند

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش.

وَ اَعْتَدْنا: و آماده کردیم ما

لِلْکافِرینَ: برای کافران

عَذابا: عذابی

مُهینا: خوارکننده.

40 اِنَّ اللّهَ لا یَظْلِمُ مِثْقالَ ذَرَّهٍ وَ اِنْ تَکُ حَسَنَهً یُضاعِفْهاوَ یُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ اَجْرا عَظیما

(230) جلد 5 سوره نساء

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

لا یَظْلِمُ: ظلم نمی کند

مِثْقالَ: به اندازه وزن

ذَرَّهٍ: ذرّه ای،

وَ اِنْ تَکُ: و اگر باشد

حَسَنَةً: کار نیکی

یُضاعِفْها: اضافه می کند آن را

وَ یُؤْتِ: و می دهد

مِنْ لَدُنْهُ: از نزد خودش

اَجْرا عَظیما: پاداشی بزرگ.

48 اِنَّ اللّهَ لا یَغْفِرُ اَنْ یُشْرَکَ بِهِ وَ یَغْفِرُ مادُونَ ذلِکَ لِمَنْ یَشاآ ءُ وَ مَنْ یُشْرِکْ بِاللّهِ فَقَدِ افْتَری اِثْما عَظیما

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (231)

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

لا یَغْفِرُ: نمی آمرزد

اَنْ یُشْرَکَ بِهِ: که شرک بورزند به او،

وَ یَغْفِرُ: و می آمرزد

مادُونَ ذلِکَ: آن چه فروتر از آن است

لِمَنْ یَشاآءُ: برای هر که بخواهد.

ص:195

وَ مَنْ یُشْرِکْ: و کسی که شرک بورزد

بِاللّهِ: به خداوند

فَقَدِ: پس به تحقیق

افْتَری: دروغ بافته

اِثْما: گناه

عَظیما: بزرگی (انجام داده).

58 اِنَّ اللّهَ یَأْمُرُکُمْ اَنْ تُؤَدُّوا الْاماناتِ اِلی اَهْلِها

(232) جلد 5 سوره نساء

وَ اِذاحَکَمْتُمْ بَیْنَ النّاسِ اَنْ تَحْکُمُوا بِالْعَدْلِ اِنَّ اللّهَ نِعِمّایَعِظُکُمْ بِهِ اِنَّ اللّهَ کانَ سَمیعا بَصیرا

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

یَأْمُرُکُمْ: امر می کند شما را

اَنْ تُؤَدُّوا: به این که برگردانید

الْاماناتِ: امانت ها را

اِلی اَهْلِها: به صاحبش،

وَ اِذا: و وقتی که

حَکَمْتُمْ: حکم کردید

بَیْنَ النّاسِ: بین مردم

اَنْ تَحْکُمُوا: داوری کنید

بِالْعَدْلِ: به عدالت.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

نِعِمّا: چه خوب است آن چه

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (233)

یَعِظُکُمْ بِهِ: پند می دهد شما را به آن.

اِنَّ اللّهَ کانَ: همانا خداوند باشد

سَمیعا بَصیرا: شنوای بینا.

59 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ اآمَنُواآ اَطیعُوا اللّهَ وَ اَطیعُوا الرَّسُولَ وَاُولِی الاْمْرِ مِنْکُمْ فَاِنْ تَنازَعْتُمْ فی شَیْ ءٍ فَرُدُّوهُ اِلَی اللّهِ وَالرَّسُولِ اِنْ کُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَ الْیَوْمِ الاْخِرِ ذلِکَ خَیْرٌ وَ اَحْسَنُ تَأویلاً

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

آمَنُوآ: ایمان آورده اید

اَطیعُوا اللّهَ: اطاعت کنید خدا را

وَ اَطیعُوا: و اطاعت کنید

الرَّسُولَ: رسول را

وَ اُولِی الْاَمْرِ: و صاحبان امر

(234) جلد 5 سوره نساء

مِنْکُمْ: از خودتان را،

فَاِنْ تَنازَعْتُمْ: پس اگر نزاع داشتید

فی شَیْ ءٍ: در چیزی

فَرُدُّوهُ: پس بازگردانید آن را

اِلَی اللّهِ: به خدا

وَ الرَّسُولِ: و رسول

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ: ایمان آورده اید

بِاللّهِ: به خدا

وَ الْیَوْمِ الْاَخِرِ: و روز قیامت.

ذلِکَ خَیْرٌ: این، آن بهتر است

وَ اَحْسَنُ: و نیکوتر است

تَأْویلاً: عاقبت و پایانش.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (235)

60 اَلَمْ تَرَ‌اِلَی الَّذینَ یَزْعُمُونَ اَنَّهُمْ اٰمَنُوا بِماآ اُنْزِلَ اِلَیْکَ وَماآ اُنْزِلَ مِنْ قَبْلِکَ یُریدُونَ اَنْ یَتَحاکَمُوآا اِلَی الطّٰاغُوتِ وَ قَدْ اُمِرُوآا اَنْ یَکْفُرُوا بِهِ وَ یُریدُ الشَّیْطانُ اَنْ یُضِلَّهُمْ ضَلالاً بَعیدا

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اِلَی الَّذینَ: کسانی را که

یَزْعُمُونَ: گمان می کنند

اَنَّهُمْ: همانا ایشان

آمَنُوا: ایمان آورده اند

بِمآ اُنْزِلَ: به آن چه نازل شد

اِلَیْکَ: به سوی تو؟

وَ مآ اُنْزِلَ: و آن چه نازل شد

مِنْ قَبْلِکَ: از قبل از تو؟

یُریدُونَ: می خواهند

(236) جلد 5 سوره نساء

ص:199

اَنْ یَتَحاکَمُوآ ا: که به داوری بروند

اِلَی الطّاغُوتِ: به سوی طاغوت

وَ قَدْ: در حالی که به تحقیق

اُمِرُوآ ا: امر کرده شدند

اَنْ یَکْفُرُوا بِهِ: که کافر شوند به آن،

وَ یُرِیدُ: و می خواهد

الشَّیْطانُ: شیطان

اَنْ یُضِلَّهُمْ: که گمراه کند ایشان را

ضَلالاً بَعیدا: گمراهی دوری

64 وَ ماآ اَرْسَلْنا مِنْ رَسُولٍ اِلاّ لِیُطاعَ بِاِذْنِ اللّهِ وَ لَوْ اَنَّهُمْ اِذْ ظَلَمُوآا اَنْفُسَهُمْ جاآؤُکَ فَاسْتَغْفَرُوا اللّهَ وَ اسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللّهَ تَوّابا رَحیما

وَ ماآ اَرْسَلْنا: و نفرستادیم

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (237)

مِنْ رَسُولٍ: هیچ رسولی را

اِلاّ: مگر

لِيُطاعَ: برای آن که اطاعت

بِاِذْنِ: به اجازه

اللّهِ: خدا.

وَ لَوْ اَنَّهُمْ: و اگر همانا ایشان

اِذْ: در آن هنگام که

ظَلَمُوآ ا: ستم کردند

اَنْفُسَهُمْ: به خودشان

جآؤُکَ: می آمدند نزد تو،

فَاسْتَغْفَرُوا: پس طلب آمرزش می کردند

اللّهَ: از خدا،

وَ اسْتَغْفَرَ: و آمرزش می طلبید

لَهُمُ الرَّسُولُ: برایشان پیامبر

(238) جلد 5 سوره نساء

لَوَجَدُوا: هر آینه می یافتند

اللّهَ: خداوند را

تَوّابا: توبه پذیر

رَحیما: مهربان.

ص:201

65 فَلا وَ رَبِّکَ لایُؤْمِنُونَ حَتّییُحَکِّمُوکَ فیما شَجَرَبَیْنَهُمْ ثُمَّ لا یَجِدُوا فی اَنْفُسِهِمْ حَرَجا مِمّا قَضَیْتَ وَیُسَلِّمُوا تَسْلیما

فَلا وَ رَبِّکَ: پس نه چنین است سوگند به پروردگارت

لایُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

حَتّی یُحَکِّمُوکَ: تا داور سازند تو را

فیما شَجَرَ: در آن چه اختلاف دارند

بَیْنَهُمْ: بینشان،

ثُمَّ لا یَجِدُوا: سپس نیابند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (239)

فی اَنْفُسِهِمْ: در خودشان

حَرَجا: تنگی، ناراحتی، شکّی

مِمّا: از آن چه

قَضَیْتَ: قضاوت نمودی،

وَ یُسَلِّمُوا: و تسلیم می شوند

تَسْلیما: تسلیم شدنی.

ص:202

66 وَ لَوْ اَنّا كَتَبْنا عَلَيْهِمْ اَنِ اقْتُلُوا اَنْفُسَكُمْ اَوِ اخْرُجُوا مِنْ دِيارِكُمْ ما فَعَلُوهُ اِلاّ قَليلٌ مِنْهُمْ وَ لَوْ اَنَّهُمْ فَعَلُوا ما يُوعَظُونَ بِهِ لَكانَ خَيْرا لَهُمْ وَ اَشَدَّ تَثْبيتا

وَ لَوْ اَنّا: و اگر همانا ما

كَتَبْنا: می نوشتیم

عَلَيْهِمْ: برایشان

(240) جلد 5 سوره نساء

اَنِ اقْتُلُوا: که بکشید

اَنْفُسَكُمْ: خودتان را

اَوِاخْرُجُوا: یا خارج شوید

مِنْ دِيارِكُمْ: از وطن تان

ما فَعَلُوهُ: انجام نمی دادند آن را

اِلاّ قَليلٌ: مگر عدّه کمی

مِنْهُمْ: از آن ها.

وَ لَوْ اَنَّهُمْ: و اگر همانا ایشان

فَعَلُوا: انجام می دادند

ما: آن چه

يُوعَظُونَ بِهِ: اندرز شدند به آن

لَكانَ: هر آينه بود

خَيْرا لَهُمْ: بهتر برايشان

وَ اَشَدَّ: و محكم تر، استوارتر

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن كريم (241)

تَثْبيتا: از نظر تثبيت و تقويت (ايمان).

67 وَ اِذا لاَتَيْناهُمْ مِنْ لَدُنّاآ اَجْرا عَظيما

وَ اِذا: و در آن وقت

لاَتَيْناهُمْ: هر آينه مى داديم به آن ها

مِنْ لَدُنّاآ: از نزد خودمان

اَجْرا عَظيما: پاداشى بزرگ.

68 وَ لَهَدَيْناهُمْ صِراطا مُسْتَقيما

وَ لَهَدَيْناهُمْ: و هر آينه هدايت مى كرديم آن ها را

صِراطا: به راهى

مُسْتَقيما: راست.

69 وَ مَنْ يُطِعِ اللّهَ وَ الرَّسُولَ فَأُولآئِکَ مَعَ الَّذينَ

(242) جلد 5 سوره نساء

اَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيّنَ وَ الصِّدّيقينَ وَ الشُّهَداءِ وَالصّالِحينَ وَ حَسُنَ اُولآئِکَ رَفيقا

وَ مَنْ يُطِعِ: و هر کس اطاعت کند

اللّهَ: خدا

وَ الرَّسُولَ: و رسول را

فَأُولآئِکَ: پس آنان

مَعَ الَّذينَ: با کسانی هستند

اَنْعَمَ اللّهُ: که نعمت داد خدا

عَلَيْهِمْ: به ايشان

مِنَ النَّبِيّنَ: از پيامبران،

وَ الصِّدّيقينَ: و راست گويان،

وَ الشُّهَداءِ: و شهيدان

وَالصّالِحينَ: و نيکوکاران، صالحان،

وَ حَسُنَ: و چه نيکو هستند

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن کريم (243)

اُولآئِکَ: آن ها

رَفیقا: از نظر رفاقت!

70 ذلِکَ الْفَضْلُ مِنَ اللّهِ وَ کَفی بِاللّهِ عَلیما

ذلِکَ الْفَضْلُ: این فضل و امتیاز

مِنَ اللّهِ: از جانب خداست.

وَ کَفی بِاللّهِ: و کافی است خدا

عَلیما: که آگاه است.

71 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا خُذُوا حِذْرَکُمْ فَانْفِرُوا ثُباتٍ اَوِانْفِرُوا جَمیعا

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید

خُذُوا: بگیرید

حِذْرَکُمْ: اسلحه تان را

فَانْفِرُوا: پس حرکت نمایید

ثُباتٍ: دسته دسته

اَوِانْفِرُوا: یا حرکت کنید

جَمیعا: سپاه مانند.

72 وَ اِنَّ مِنْکُمْ لَمَنْ لَیُبَطِّئَنَّ فَاِنْ اَصابَتْکُمْ مُصیبَهٌ قالَ قَدْاَنْعَمَ اللّهُ عَلَیَ اِذْلَمْ اَکُنْ مَعَهُمْ شَهیدا

وَ اِنَّ مِنْکُمْ: و به درستی که از شما

لَمَنْ: هر آینه کسانی هستند

لَیُبَطِّئَنَّ: که سستی می کنند

فَاِنْ: پس اگر

اَصابَتْکُمْ: برسد به شما

مُصیبَهٌ: مصیبتی،

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (245)

قالَ قَدْ: گویند: به تحقیق

اَنْعَمَ اللّهُ: اِنعام کرد خدا

عَلَیَّ اِذْ: بر من در آن هنگام،

لَمْ اَکُنْ: که نبودم

مَعَهُمْ: با آن ها

ص:207

شَهیدا: گواه، شاهد.

73 وَ لَئِنْ اَصابَکُمْ فَضْلٌ مِنَ اللّهِ لَیَقُولَنَّ کَأَنْ لَمْ تَکُنْ بَیْنَکُمْ وَ بَیْنَهُ مَوَدَّهٌ یالَیْتَنی کُنْتُ مَعَهُمْ فَاَفُوزَ فَوْزاعَظیما

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

اَصابَکُمْ: برسد به شما

فَضْلٌ مِنَ: فزونی ای از جانب

اللّهِ: خداوند،

(246) جلد 5 سوره نساء

لَیَقُولَنَّ: هر آینه می گویند:

کَأَنْ: مانند این که

لَمْ تَکُنْ: نبوده است

بَیْنَکُمْ: بین شما

وَ بَیْنَهُ: بین شما

مَوَدَّهٌ: دوست و مودّتی

یا لَیْتَنی: ای کاش، من

كُنْتُ مَعَهُمْ: بودم با ایشان

فَاَفُوزَ: پس می رسیدم، پیروز می شدم

فَوْزا عَظیما: به پیروزی بزرگی.

74 فَلْیُقاتِلْ فی سَبیلِ اللّهِ الَّذینَ یَشْرُونَ الْحَیوهَ الدُّنْیابِالاْخِرَهِ وَ مَنْ یُقاتِلْ فی سَبیلِ اللّهِ فَیُقْتَلْ اَوْ یَغْلِبْ فَسَوْفَ نُؤْتیهِ اَجْرا عَظیما

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (247)

فَلْیُقاتِلْ: پس باید پیکار کنند

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

الَّذینَ: کسانی که

یَشْرُونَ: می فروشند

الْحَیوهَ الدُّنْیا: زندگانی دنیا را

بِالاْخِرَهِ: به آخرت.

وَ مَنْ یُقاتِلْ: و هر کس پیکار کند

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

فَیُقْتَلْ: پس کشته شود

اَوْ یَغْلِبْ: یا پیروز شود،

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُؤْتیهِ: می دهیم به او

اَجْرا: پاداشی

عَظیما: بزرگ.

(248) جلد 5 سوره نساء

75 وَ ما لَکُمْ لا تُقاتِلُونَ فی سَبیلِ اللّهِ وَ الْمُسْتَضْعَفینَ مِنَ الرِّجالِ وَ النِّساآءِ وَ الْوِلْدانِ الَّذینَ یَقُولُونَ رَبَّنااَخْرِجْنا مِنْ هذِهِ الْقَرْیَهِ الظّالِمِ اَهْلُها وَ اجْعَلْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ وَلِیّا وَ اجْعَلْ لَنا مِنْ لَدُنْکَ نَصیرا

وَ ما لَکُمْ: چه شده شما را که

لا تُقاتِلُونَ: پیکار نمی کنید

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

وَ الْمُسْتَضْعَفینَ: و ناتوانان

مِنَ الرِّجالِ: از مردان

وَ النِّسآءِ: و زنان

وَ الْوِلْدانِ: و کودکانی؟

الَّذینَ یَقُولُونَ: که می گویند:

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (249)

رَبَّنا: پروردگارا

اَخْرِجْنا: خارج کن ما را

مِنْ هذِهِ الْقَرْیَهِ: از این شهر

الظّالِمِ اَهْلُها: که ظالمند اهلش.

وَ اجْعَلْ لَنا مِنْ: و قرار بده برای ما از

لَدُنْکَ وَلِیّا: نزد خودت سرپرستی.

وَ اجْعَلْ لَنا مِنْ: و قرار بده برای ما از

لَدُنْکَ نَصیرا: نزد خودت یاوری.

76 اَلَّذینَ امَنُوا یُقاتِلُونَ فی سَبیلِ اللّهِ وَ الَّذینَ کَفَرُوا یُقاتِلُونَ فی سَبیلِ الطّاغُوتِ فَقاتِلُوآا اَوْلِیاآءَ الشَّیْطانِ اِنَّ کَیْدَالشَّیْطانِ کانَ ضَعیفا

اَلَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

(250) جلد 5 سوره نساء

ص:211

يُقاتِلُونَ: پیکار می کنند

فی سَبیلِ: در راه

اللّهِ: خدا.

وَالَّذینَ: و کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

یُقاتِلُونَ: پیکار می کنند

فی سَبیلِ: در راه

الطّاغُوتِ: طاغوت.

فَقاتِلُوآا: پس پیکار کنید

اَوْلِیاآءَ: با دوستان

الشَّیْطانِ: شیطان.

اِنَّ کَیْدَ: همانا فریب

الشَّیْطانِ: شیطان

کانَ ضَعیفا: باشد ضعیف.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (251)

78 اَیْنَ ما تَکُونُوا یُدْرِکْکُمُ الْمَوْتُ وَ لَوْ کُنْتُمْ

ص:212

فی بُرُوجٍ مُشَیَّدَهٍ وَ اِنْ تُصِبْهُمْ حَسَنَهٌ یَقُولُوا هذِه مِنْ عِنْدِاللّهِ وَ اِنْ تُصِبْهُمْ سَیِّئَهٌ یَقُولُوا هذِه مِنْ عِنْدِکَ قُلْ کُلٌّ مِنْ عِنْدِ اللّهِ فَمالِ هؤُلاآءِ الْقَوْمِ لا یَکادُونَ یَفْقَهُونَ حَدیثا

اَیْنَ ما تَکُونُوا: هر کجا باشید

یُدْرِکْکُمُ: در می یابد شما را

الْمَوْتُ: مرگ

وَ لَوْ کُنْتُمْ: و اگر چه باشید

فی بُرُوجٍ: در برج های

مُشَیَّدَهٍ: محکم

وَ اِنْ تُصِبْهُمْ: و اگر برسد به آن ها

حَسَنَهٌ: حسنه ای، پیروزیی

(252) جلد 5 سوره نساء

یَقُولُوا هذِه مِنْ: می گویند این از

عِنْدِاللّهِ: نزد خداست.

وَ اِنْ تُصِبْهُمْ: و اگر برسد به آن ها

سَیِّئَهٌ: بدی ای، شکستی

يَقُولُوا: می گویند:

هذِه مِنْ: این از

عِنْدِکَ: نزد توست.

قُلْ کُلٌّ مِنْ: بگو همه از

عِنْدِ اللّهِ: نزد خداست.

فَمالِ: پس چرا

هؤُلاآءِ: آن

الْقَوْمِ: قوم، جمعیت

لا یَکادُونَ: نزدیک نیست، حاضر نیستند

یَفْقَهُونَ: که درک کنند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (253)

حَدیثا: سخنان را، سخنی را؟

80 مَنْ یُطِعِ الرَّسُولَ فَقَدْ اَطاعَ اللّهَ وَ مَنْ تَوَلّی فَماآ اَرْسَلْناکَ عَلَیْهِمْ حَفیظا

مَنْ یُطِعِ: هر کس پیروی کند

الرَّسُولَ: رسول را

فَقَدْ: پس به تحقیق

اَطاعَ: پیروی کرده

اللّهَ: خدا را،

وَ مَنْ: و هر کس

تَوَلّی: روی گردان شود

فَماآ اَرْسَلْناکَ: پس نفرستادیم تو را

عَلَیْهِمْ: برایشان

حَفیظا: حافظ و نگهبان.

(254) جلد 5 سوره نساء

82 اَفَلا یَتَدَبَّرُونَ الْقُرْاآنَ وَ لَوْ کانَ مِنْ عِنْدِ غَیْرِ اللّهِ لَوَجَدُوا فیهِ اخْتِلافا کَثیرا

اَفَلا: آیا پس (چرا)

یَتَدَبَّرُونَ: تدبّر نمی کنند

الْقُرْآنَ: در قرآن؟

وَ لَوْ کانَ: و اگر بود

مِنْ عِنْدِ: از نزد

غَيْرِ اللّهِ: غير خدا

لَوَجَدُوا: هر آينه می يافتند

فيهِ: در آن

اخْتِلافا: اختلاف

كَثيرا: بسياری.

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن كريم (255)

83 وَ اِذا جاآءَهُمْ اَمْرٌ مِنَ الاْمْنِ اَوِ الْخَوْفِ اَذاعُوا بِه وَ لَوْرَدُّوهُ اِلَى الرَّسُولِ وَ اِلى اُولِى الاْمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذينَ يَسْتَنْبِطُونَهُ مِنْهُمْ وَ لَوْلا فَضْلُ اللّهِ عَلَيْكُمْ وَ رَحْمَتُهُ لاَتَّبَعْتُمُ الشَّيْطانَ اِلاّ قَليلاً

وَ اِذا: و وقتی كه

جآءَهُمْ: آمد ايشان را

اَمْرٌ: كاری، مطلبی، خبری

مِنَ الاْمْنِ: از ايمنی

اَوِ الْخَوْفِ: با ترس (بدون تحقيق)

اَذاعُوا بِه: فاش كنند آن را

وَ لَوْ: در حالی که اگر

رَدُّوهُ: رد می کردند آن را

اِلَی الرَّسُولِ: به رسول

وَ اِلی: و به

(256) جلد 5 سوره نساء

اُولِی الْاَمْرِ: زمامداران

مِنْهُمْ: از خودشان

لَعَلِمَهُ: هر آینه می دانستند

الَّذینَ: کسانی که

یَسْتَنْبِطُونَهُ: استنباط می کنند آن را

مِنْهُمْ: از خودشان.

وَ لَوْلا فَضْلُ: و اگر نبود فضل

اللّهِ: خداوند

عَلَیْکُمْ: بر شما

وَ رَحْمَتُهُ: و رحمتش،

لاَتَّبَعْتُمُ: هر آینه پیروی می کردند

الشَّیْطانَ: شیطان را

ص:217

اِلاّ قَلیلاً: مگر عدّه کمی.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (257)

85 مَنْ یَشْفَعْ شَفاعَةً حَسَنَةً یَکُنْ لَهُ نَصیبٌ مِنْها وَ مَنْ یَشْفَعْ شَفاعَةً سَیِّئَةً یَکُنْ لَهُ کِفْلٌ مِنْها وَ کانَ اللّهُ عَلی کُلِّ شَیْی ءٍ مُقیتا

مَنْ یَشْفَعْ: هر کس شفاعت کند

شَفاعَةً حَسَنَةً: شفاعتی نیکو

یَکُنْ لَهُ: می باشد برای او

نَصیبٌ مِنْها: بهره ای از آن،

وَ مَنْ یَشْفَعْ: و هر کس شفاعت کند

شَفاعَةً سَیِّئَةً: شفاعتی بد

یَکُنْ لَهُ: می باشد برای او

کِفْلٌ مِنْها: سهمی از آن،

وَ کانَ اللّهُ: و باشد خداوند

عَلی کُلِّ شَیْی ءٍ: بر هر چیزی

مُقیتا: حسابگر دقیق.

(258) جلد 5 سوره نساء

ص:218

86 وَ اِذا حُيِّيْتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِاَحْسَنَ مِنْهاآ اَوْرُدُّوها اِنَّ اللّهَ كانَ عَلى كُلِّ شَيْى ءٍ حَسيبا

وَ اِذا: و هنگامی که

حُيِّيْتُمْ: تحيّت گفته شديد

بِتَحِيَّةٍ: به تحيّتی،

فَحَيُّوا: پس تحيّت گوييد

بِاَحْسَنَ مِنْهآ: به بهتر از آن

اَوْرُدُّوها: يا رد کنيد آن را (همان طور).

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

كانَ عَلى: باشد بر

كُلِّ شَيْى ءٍ: همه چيز

حَسيبا: حسابگر.

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن کريم (259)

87 اَللّهُ لاآ اِلهَ اِلاّ هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ اِلى يَوْمِ الْقِيمَهِ لا رَيْبَ فيهِ وَ مَنْ اَصْدَقُ مِنَ اللّهِ حَديثا

اَللّهُ: خدا که

لاآ اِلهَ: نیست خدایی

اِلاّ هُوَ: مگر او

لَیَجْمَعَنَّکُمْ: حتما جمع می کند شما را

اِلی یَوْمِ الْقِیمَهِ: در روز قیامت

لا رَیْبَ فیهِ: که نیست شکی در آن.

وَ مَنْ اَصْدَقُ: و چه کسی راستگوتر

مِنَ اللّهِ: از خداست

حَدیثا: در سخن گفتن؟

94 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوآا اِذا ضَرَبْتُمْ فی سَبیلِ اللّهِ فَتَبَیَّنُوا وَ لا تَقُولُوا لِمَنْ اَلْقی اِلَیْکُمُ السَّلامَ

(260) جلد 5 سوره نساء

لَسْتَ مُؤْمِناتَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَیوهِ الدُّنْیافَعِنْدَ اللّهِ مَغانِمُ کَثیرَهٌ کَذلِکَ کُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللّهُ عَلَیْکُمْ فَتَبَیَّنُوآا اِنَّ اللّهَ کانَ بِما تَعْمَلُونَ خَبیرا

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوآا: ایمان آورده اید

اِذا: هنگامی که

ضَرَبْتُمْ: زدید

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا.

فَتَبَیَّنُوا: پس فرق بگذارید (بین مؤمن و کافر)

وَ لا تَقُولُوا: و نگویید

لِمَنْ: به کسی که

اَلْقی: اظهار کرد

اِلَیْکُمُ: به شما

السَّلامَ: صلح و اسلام را

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (261)

لَسْتَ: نیستی

مُؤْمِنا: مؤمن.

تَبْتَغُونَ: می جویید

عَرَضَ: مال و منال

الْحَیوهِ: زندگانی

الدُّنْیا: دنیا را،

فَعِنْدَ: پس نزد

ص:221

اللّهِ: خداست

مَغانِمُ: غنیمت های

کَثیرَهٌ: بسیاری.

کَذلِکَ: این چنین

کُنْتُمْ: بودید

مِنْ قَبْلُ: از قبل

فَمَنَّ: پس منّت گذارد

(262) جلد 5 سوره نساء

اللّهُ: خداوند

عَلَیْکُمْ: بر شما

فَتَبَیَّنُوآا: پس فرق بگذارید.

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خداوند

کانَ: باشد

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَبیرا: آگاه.

ص:222

95 لا یَسْتَوِی الْقاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنینَ غَیْرُ اُولِی الضَّرَرِ وَ الْمُجاهِدُونَ فی سَبیلِ اللّهِ بِاَمْوالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ فَضَّلَ اللّهُ الْمُجاهِدینَ بِاَمْوالِهِمْ وَ اَنْفُسِهِمْ عَلَی الْقاعِدینَ دَرَجَةً وَ کُلاًّ

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (263)

وَعَدَ اللّهُ الْحُسْنی وَ فَضَّلَ اللّهُ الْمُجاهِدینَ عَلَی الْقاعِدینَ اَجْرا عَظیما

لا یَسْتَوِی: برابر نیستند

الْقاعِدُونَ: نشستگان

مِنَ الْمُؤْمِنینَ: از مؤمنان

غَیْرُ: بدون این که

اُولِی الضَّرَرِ: دارای نقصی باشند،

وَ الْمُجاهِدُونَ: و جهاد کنندگان

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

بِاَمْوالِهِمْ: با مال هایشان

وَ اَنْفُسِهِمْ: و جان هایشان

فَضَّلَ اللّهُ: برتری داده خداوند

الْمُجاهِدينَ: جهاد كنندگان را

بِاَمْوالِهِمْ: با مال هايشان

(264) جلد 5 سوره نساء

وَ اَنْفُسِهِمْ: و جان هايشان.

عَلَى الْقاعِدينَ: بر نشستگان

دَرَجَةً: از نظر درجه و منزلت

وَ كُلاًّ وَعَدَ: و همگى را وعده داد

اللّهُ: خداوند

الْحُسْنى: به (پاداش) نيكوتر.

وَ فَضَّلَ اللّهُ: و برترى داده خداوند

الْمُجاهِدينَ: جهادكنندگان را

عَلَى الْقاعِدينَ: بر نشستگان

اَجْرا عَظيما: به اجرى بزرگ.

96 دَرَجاتٍ مِنْهُ وَ مَغْفِرَةً وَ رَحْمَةً وَ كانَ اللّهُ غَفُوراًرَحيما

دَرَجاتٍ مِنْهُ: درجاتى از اوست

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن كريم (265)

ص:224

وَ مَغْفِرَةً: و آمرزشی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی

وَ كانَ اللّٰهُ: و باشد خداوند

غَفُورا: آمرزنده

رَحيما: مهربان.

104 وَ لا تَهِنُوا فِی ابْتِغاآءِ الْقَوْمِ اِنْ تَكُونُوا تَأْلَمُونَ فَاِنَّهُمْ يَأْلَمُونَ كَما تَأْلَمُونَ وَ تَرْجُونَ مِنَ اللّٰهِ مالا يَرْجُونَ وَ كانَ اللّٰهُ عَليما حَكيما

وَ لا تَهِنُوا: و سست نشوید

فِی ابْتِغآءِ: در رسیدن، تعقیب

الْقَوْمِ: آن قوم (دشمن)

اِنْ تَكُونُوا: اگر هستید

تَأْلَمُونَ: در رنج

فَاِنَّهُمْ: پس به درستی که آن ها

يَأْلَمُونَ: رنج می برند

كَما: همچنان كه

تَأْلَمُونَ: شما رنج می برید.

وَ تَرْجُونَ: در حالی كه شما امید دارید

مِنَ اللّهِ: (چیزهایی) از خدا

ما لا یَرْجُونَ: (و آن ها) امید ندارند.

وَ كانَ اللّهُ: و باشد خداوند

عَلیما: دانای

حَكیما: با حكمت.

110 وَ مَنْ یَعْمَلْ سُوآءً اَوْ یَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ یَسْتَغْفِرِ اللّهَ یَجِدِ اللّهَ غَفُورا رَحیما

وَ مَنْ یَعْمَلْ: و هر كس انجام دهد

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن كریم (267)

سُوآءً: (كار) بدی را

اَوْ یَظْلِمْ: یا ستم روا دارد

نَفْسَهُ: به خودش

ثُمَّ: سپس

یَسْتَغْفِرِ: طلب آمرزش كند

اللّهَ: از خدا

يَجِدِ اللّهَ: می یابد خدا را.

غَفُورا رَحيما: آمرزنده مهربان.

111 وَ مَنْ يَكْسِبْ اِثْما فَاِنَّما يَكْسِبُهُ عَلى نَفْسِه وَ كانَ اللّهُ عَليما حَكيما

وَ مَنْ يَكْسِبْ: و هر كس كسب كند

اِثْما: گناهی را

فَاِنَّما: پس جز اين نيست كه

يَكْسِبُهُ: كسب كرده آن را

عَلى نَفْسِه: بر خودش.

وَ كانَ اللّهُ: و باشد خداوند

عَليما: دانای

حَكيما: حكيم.

112 وَ مَنْ يَكْسِبْ خَطيآئَةً اَوْ اِثْما ثُمَّ يَرْمِ بِه بَريآئا فَقَدِاحْتَمَلَ بُهْتانا وَ اِثْما مُبينا

وَ مَنْ یَکْسِبْ: و هر کس انجام دهد

خَطیآئَةً: خطایی

اَوْ اِثْما: یا گناهی.

ثُمَّ: سپس،

یَرْمِ: پرتاب کند، نسبت دهد

بِه بَریآئا: آن را به دیگری.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (269)

فَقَدِ: پس به تحقیق

احْتَمَلَ: بر دوش دارد

بُهْتانا: تهمت

وَ اِثْما: و گناه

مُبینا: آشکاری را.

113 وَ لَوْلا فَضْلُ اللّهِ عَلَیْکَ وَ رَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ طاآئِفَةٌ مِنْهُمْ اَنْ یُضِلُّوکَ وَ ما یُضِلُّونَ اِلاّ اَنْفُسَهُمْ وَ ما یَضُرُّونَکَ مِنْ شَیْ ءٍ وَ اَنْزَلَ اللّهُ عَلَیْکَ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ عَلَّمَکَ ما لَمْ تَکُنْ تَعْلَمُ وَ کانَ

فَضْلُ اللّهِ عَلَيْکَ عَظيما

وَ لَوْلا: و اگر نبود

فَضْلُ اللّهِ: احسان و رحمت خداوند

عَلَيْکَ: بر تو

(270) جلد 5 سوره نساء

وَ رَحْمَتُهُ: و لطف و مهربانی او ،

لَهَمَّتْ: هر آینه تصمیم داشتند

طاآئِفَةٌ: گروهی

مِنْهُمْ: از ایشان

اَنْ يُضِلُّوکَ: که گمراه کنند تو را

وَ ما يُضِلُّونَ: و گمراه نمی کنند

اِلاّ اَنْفُسَهُمْ: مگر خودشان را.

وَ ما يَضُرُّونَکَ: و زیان و ضرر نمی رسانند به تو

مِنْ شَیْ ءٍ: از چیزی.

وَ اَنْزَلَ: و فروفرستاد

اللّهُ: خداوند

عَلَيْکَ الْکِتابَ: بر تو کتاب را

وَ الْحِكْمَةَ: و حکمت را

وَ عَلَّمَکَ: و آموخت به تو

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (271)

ما: آن چه را

لَمْ تَکُنْ تَعْلَمُ: نمی دانستی.

وَ کانَ: و باشد

فَضْلُ اللّهِ: لطف و احسان خدا

عَلَیْکَ عَظیما: بر تو بزرگ.

114 لاخَیْرَ فی کَثیرٍ مِنْ نَجْویهُمْ اِلاّ مَنْ اَمَرَ بِصَدَقَهٍ اَوْ مَعْرُوفٍ اَوْاِصْلاحٍ بَیْنَ النّاسِ وَ مَنْ یَفْعَلْ ذلِکَ ابْتِغاآءَمَرْضاتِ اللّهِ فَسَوْفَ نُؤْتیهِ اَجْرا عَظیما

لا خَیْرَ: نیست خبری

فی کَثیرٍ: در بسیاری

مِنْ نَجْویهُمْ: از سخنان درِگوشی آن ها

اِلاّ مَنْ اَمَرَ: مگر آن که امر کنند

بِصَدَقَهٍ: به صدقه

(272) جلد 5 سوره نساء

ص:230

اَوْ مَعْرُوفٍ: یا نیکی

اَوْ اِصْلاحٍ: یا اصلاح

بَیْنَ النّاسِ: بین مردم

وَ مَنْ: و هر کس

یَفْعَلْ: انجام دهد

ذلِکَ: آن را (برای)

ابْتِغآءَ: طلب، رسیدن

مَرْضاتِ: به خشنودی

اللّهِ: خدا،

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُؤْتیهِ: می دهیم به او

اَجْرا: پاداشی

عَظیما: بزرگ.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (273)

116 اِنَّ اللّهَ لا یَغْفِرُ اَنْ یُشْرَکَ بِه وَ یَغْفِرُ ما دُونَ ذلِکَ لِمَنْ یَشاآءُ وَ مَنْ یُشْرِکْ بِاللّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلالاً

ص:231

بَعیدا

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

لا یَغْفِرُ: نمی آمرزد

اَنْ یُشْرَکَ بِه: که شرک به او آورند

وَ یَغْفِرُ: و می آمرزد

ما دُونَ ذلِکَ: گناهان پایین تر از آن را

لِمَنْ: برای هر کس که

یَشاآءُ: بخواهد.

وَ مَنْ: و هر کس

یُشْرِکْ: شریک قرار دهد

بِاللّهِ: برای خدا،

فَقَدْ: پس به تحقیق

(274) جلد 5 سوره نساء

ضَلَّ: گمراه شده

ضَلالاً: گمراهی ای

بَعیدا: دور.

ص:232

118 لَعَنَهُ اللّهُ وَ قالَ لاَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبادِکَ نَصیبا مَفْرُوضا

لَعَنَهُ: لعنت کرد او را

اللّهُ: خداوند

وَ قالَ: (و شیطان به خدا) گفته

لاَتَّخِذَنَّ: حتما می گیرم

مِنْ عِبادِکَ: از بندگانت

نَصیبا: بهره ای، سهمی

مَفْرُوضا: وافی، معیّن.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (275)

119 وَ لاُضِلَّنَّهُمْ وَ لاُمَنِّیَنَّهُمْ وَ لاَمُرَنَّهُمْ فَلَیُبَتِّکُنَّ اذانَ الاْنْعامِ وَ لاَمُرَنَّهُمْ فَلَیُغَیِّرُنَّ خَلْقَ اللّهِ وَ مَنْ یَتَّخِذِ الشَّیْطانَ وَلِیّا مِنْ دُونِ اللّهِ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرانا مُبینا

وَ لاُضِلَّنَّهُمْ: و قطعا گمراهشان می کنم

وَ لاُمَنِّیَنَّهُمْ: و به آرزوهای باطلشان می فریبم

وَ لَاٰمُرَنَّهُمْ: و حتما دستورشان می دهم

فَلَيُبَتِّكُنَّ: پس بِبُرند، بشکافند

اذانَ: گوش های

الْأَنْعامِ: چهارپایان را،

وَ لَاٰمُرَنَّهُمْ: و دستورشان خواهم داد

فَلَيُغَيِّرُنَّ: پس تغییر دهند

خَلْقَ اللّٰهِ: خلقت خدا را.

وَ مَنْ: و هر کس

يَتَّخِذِ: بگیرد، انتخاب کند

الشَّيْطانَ: شیطان را

وَلِيًّا: دوست، ولیّ

مِنْ دُونِ اللّٰهِ: به جای خدا،

فَقَدْ: پس به تحقیق

خَسِرَ: زیان کرده

خُسْرانا: زیانی، ضرری

مُبينا: آشکار.

123 لَيْسَ بِاَمانِيِّكُمْ وَ لاآ اَمانِىِّ اَهْلِ الْكِتابِ مَنْ يَعْمَلْ سُوآءً يُجْزَ بِه وَ لا يَجِدْ لَهُ مِنْ دُونِ اللّهِ وَلِيّا وَ لانَصيرا

لَيْسَ: (فضيلت و برترى) نيست

بِاَمانِيِّكُمْ: به آرزوهاى شما

وَ لاآ اَمانِىِّ: و نه آرزوهاى

اَهْلِ الْكِتابِ: اهل كتاب.

مَنْ يَعْمَلْ: كسى كه عمل مى كند

سُوآءً: به بدى

يُجْزَ: جزا داده مى شود

بِه: به آن،

وَ لا يَجِدْ لَهُ: و نمى يابد او

مِنْ دُونِ: غير از

اللّهِ: خدا

وَلِيّا: سرپرست، سرپرستى

وَ لا نَصيرا: و نه ياورى.

124 وَ مَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصّالِحاتِ مِنْ ذَكَرٍ اَوْاُنْثى وَ هُوَمُؤْمِنٌ فَاُولآئِکَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلايُظْلَمُونَ نَقيرا

وَ مَنْ يَعْمَلْ: و هر كس انجام دهد

مِنَ الصّالِحاتِ: از كارهاى خوب

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

اَوْ اُنْثى: يا زن

وَ هُوَ مُؤْمِنٌ: و او مؤمن باشد

فَاُولآئِکَ: پس آنان

يَدْخُلُونَ: داخل مى شوند

الْجَنَّةَ: به بهشت

وَ لا يُظْلَمُونَ: و ظلم كرده نمى شوند

نَقيرا: به اندازه سوراخ كوچک پشت هسته خرما.

125 وَ مَنْ اَحْسَنُ دينا مِمَّنْ اَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ وَ اتَّبَعَ مِلَّةَ اِبْراهيمَ حَنيفا وَ اتَّخَذَ اللّهُ اِبْراهيمَ خَليلاً

وَ مَنْ: و چه کسی

اَحْسَنُ: بهتر است

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (279)

دینا: (از نظر) دین

مِمَّنْ: از کسی که

اَسْلَمَ: تسلیم کند

وَجْهَهُ: رویش را

لِلّهِ: به خدا؟

وَ هُوَ مُحْسِنٌ: و او نیکوکار باشد

وَ اتَّبَعَ: و پیروی کند

مِلَّةَ: از آیین

اِبْراهیمَ: ابراهیم

حَنیفا: که خالص و پاک است.

وَ اتَّخَذَ: و گرفت

اللّهُ: خداوند

اِبْراهیمَ: ابراهیم را

خَلیلاً: دوست (خود).

(280) جلد 5 سوره نساء

ص:237

126 وَ لِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الاْرْضِ وَ کانَ اللّهُ بِکُلِّ شَیْ ءٍ مُحیطا

وَ لِلّهِ: و برای خداوند است

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الاْرْضِ: زمین است

وَ کانَ: و باشد

اللّهُ: خداوند

بِکُلِّ شَیْ ءٍ: به هر چیزی

مُحیطا: محیط.

135 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا کُونُوا قَوّامینَ بِالْقِسْطِ

شُهَداآءَلِلّهِ وَلَوْ عَلیاَنْفُسِکُمْ اَوِالْوالِدَیْنِ وَالاْقْرَبینَ اِنْ یَکُنْ غَنِیّا اَوْ فَقیرا فَاللّهُ اَوْلی بِهِما فَلا تَتَّبِعُوا الْهَوآی اَنْ تَعْدِلُوا وَ اِنْ تَلْوُوآا اَوْ تُعْرِضُوا فَاِنَّ اللّهَ

كانَ بِماتَعْمَلُونَ خَبيرا

يآ اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید

كُونُوا قَوّامينَ: باشید قیام کنندگان

بِالْقِسْطِ: به عدالت

شُهَدآءَ: گواهان

لِلّهِ: برای خدا

وَ لَوْ عَلى: و اگر چه بر

اَنْفُسِكُمْ: خودتان باشد

اَوِ الْوالِدَيْنِ: یا پدر و مادر

وَالاْقْرَبينَ: و نزدیکان،

(282) جلد 5 سوره نساء

اِنْ يَكُنْ غَنِيّا: اگر باشند بی نیاز

اَوْ فَقيرا: یا فقیر،

فَاللّهُ: پس خداوند

اَوْلى بِهِما: سزاوارتر است به آن ها.

فَلا تَتَّبِعُوا: پس پیروی نکنید

الْهَوآی: هوی (نفس) را

اَنْ تَعْدِلُوا: که (نتوانید) به عدالت رفتار کنید.

وَ اِنْ تَلْوُوآ ا: و اگر تحریف کنید

اَوْ تُعْرِضُوا: یا اعراض نمایید

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خداوند

کانَ بِما: باشد به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَبیرا: آگاه.

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (283)

140 وَ قَدْ نَزَّلَ عَلَیْکُمْ فِی الْکِتابِ اَنْ اِذا سَمِعْتُمْ اٰیاتِ اللّهِ یُکْفَرُ بِها وَ یُسْتَهْزَءُ بِها فَلا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتّی یَخُوضُوا فی حَدیثٍ غَیْرِه اِنَّکُمْ اِذا مِثْلُهُمْ اِنَ اللّهَ جامِعُ الْمُنافِقینَ وَالْکافِرینَ فیجَهَنَّمَ جَمیعا

وَ قَدْ: و به تحقیق

نَزَّلَ عَلَیْکُمْ: نازل کرده بر شما

فِی الْکِتابِ: در کتاب

اَنْ اِذا: هنگامی که

سَمِعْتُمْ: بشنوید، شنیدید

اآیاتِ: آیه های

اللّهِ: خدا را

یُکْفَرُ: کفر آورده می شود

بِها: به آن،

وَ یُسْتَهْزَءُ: و استهزاء می شود

(284) جلد 5 سوره نساء

بِها: به آن،

فَلا تَقْعُدُوا: پس ننشینید

مَعَهُمْ: با ایشان

حَتّی یَخُوضُوا: تا فرو روند

فی حَدیثٍ: در سخنی، داستانی

غَیْرِه: دیگر، به غیر آن،

اِنَّکُمْ: همانا شما

اِذا: در آن هنگام

مِثْلُهُمْ: مثل آن ها هستید.

ص:241

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

جامِعُ: جمع کننده است

الْمُنافِقینَ: منافقین

وَ الْکافِرینَ: و کافرین را

فی جَهَنَّمَ: در جهنم

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (285)

جَمیعا: همگی را.

141 اَلَّذینَ یَتَرَبَّصُونَ بِکُمْ فَاِنْ کانَ لَکُمْ فَتْحٌ مِنَ اللّهِ قالُوآا اَلَمْ نَکُنْ مَعَکُمْ وَ اِنْ کانَ لِلْکافِرینَ نَصیبٌ قالُوآااَلَمْ نَسْتَحْوِذْ عَلَیْکُمْ وَ نَمْنَعْکُمْ مِنَ الْمُؤْمِنینَ فَاللّهُ یَحْکُمُ بَیْنَکُمْ یَوْمَ الْقِیمَهِ وَ لَنْ یَجْعَلَ اللّهُ لِلْکافِرینَ عَلَی الْمُؤْمِنینَ سَبیلاً

اَلَّذینَ: کسانی که

یَتَرَبَّصُونَ بِکُمْ: انتظار می کشند شما را

فَاِنْ کانَ: پس اگر باشد

لَکُمْ: برای شما

فَتْحٌ: فتحی

مِنَ اللّٰهِ: از جانب خدا

قالُوآاَ: گویند

(286) جلد 5 سوره نساء

اَلَمْ نَكُنْ: آیا نبودیم

مَعَكُمْ: ما با شما؟

وَ اِنْ كانَ: و اگر باشد

لِلْكافِرينَ: برای کافران

نَصيبٌ: بهره ای، نصیبی

قالُوآاَ: گویند

اَلَمْ نَسْتَحْوِذْ: آیا ما به غلبه وا نداشتیم

عَلَيْكُمْ: شما را؟

وَ نَمْنَعْكُمْ: و منع نکردیم شما را

مِنَ الْمُؤْمِنينَ: از مؤمنین؟

فَاللّٰهُ: پس خداوند

يَحْكُمُ: حکم می کند

بَيْنَكُمْ: بین شما

يَوْمَ الْقِيمَهِ: روز قيامت.

سوره نساء لغات و مفاهيم قرآن كريم (287)

وَ لَنْ: و هرگز

يَجْعَلَ: قرار نداده است

اللّهُ: خداوند

لِلْكافِرينَ: براى كافرين

عَلَى الْمُؤْمِنينَ: بر مؤمنين، عليه مؤمنين

سَبيلاً: راهى.

142 اِنَّ الْمُنافِقينَ يُخادِعُونَ اللّهَ وَ هُوَ خادِعُهُمْ وَ اِذاقامُوا اِلَى الصَّلوهِ قامُواكُسالى يُرآؤُنَ النّاسَ وَ لايَذْكُرُونَ اللّهَ اِلاّ قَليلاً

اِنَّ الْمُنافِقينَ: همانا منافقين

يُخادِعُونَ: خدعه مى كنند

اللّهَ: با خدا

وَ هُوَ خادِعُهُمْ: در حالى كه او خدعه مى كند با آنها، فريب

(288) جلد 5 سوره نساء

مى دهد آن ها را

ص:244

وَ اِذا قامُوا: و هنگامی که بایستند

اِلَی الصَّلوهِ: به نماز

قامُوا: می ایستند

کُسالی: از روی کسالت.

یُرآؤُنَ: ریا می کنند

النّاسَ: در برابر مردم.

وَ لایَذْکُرُونَ: و یاد نمی کنند

اللّهَ: خدا را

اِلاّ قَلیلاً: مگر کمی.

143 مُذَبْذَبینَ بَیْنَ ذلِکَ لآ اِلی هآؤُلآءِ وَ لآ اِلی هآؤُلآءِ وَ مَنْ یُضْلِلِ اللّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبیلاً

مُذَبْذَبینَ: تردیدکنندگانند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (289)

بَیْنَ ذلِکَ: بین آن

لآ اِلی هآؤُلآءِ: نه بسوی آنان (این دسته)

وَ لآ اِلی آ: و نه بسوی

ص:245

هآؤُلآءِ: آنان (آن دسته).

وَ مَنْ: و هر کس را

يُضْلِلِ: گمراه کند

اللّهُ: خداوند

فَلَنْ تَجِدَ: پس هرگز نمی یابی

لَهُ سَبيلاً: برای او راهی.

«پایان جزء 5»

(290) جلد 5 سوره نساء

ص:246

148 لا يُحِبُّ اللّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوآءِ مِنَ الْقَوْلِ اِلاّ مَنْ ظُلِمَ وَكانَ اللّهُ سَميعا عَليما

لا يُحِبُّ: دوست ندارد

اللّهُ: خداوند

الْجَهْرَ: بلند كردن

بِالسُّوآءِ: به بدى

مِنَ الْقَوْلِ: از گفتار را،

اِلاّ مَنْ: مگر به كسى كه

ظُلِمَ: ظلم شده باشد.

وَ كانَ اللّهُ: و باشد خداوند

سَميعا: شنواى

عَليما: دانا

149 اِنْ تُبْدُوا خَيْرا اَوْ تُخْفُوهُ اَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوآءٍ

فَاِنَّ اللّهَ كانَ عَفُوّا قَديرا

اِنْ تُبْدُوا: اگر ظاهر سازيد

خَيْرا: خوبى را

اَوْ تُخْفُوهُ: يا مخفى كنيد آن را

اَوْ تَعْفُوا: يا گذشت كنيد

عَنْ سُوآءٍ: از بدى اى،

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خدا

كانَ عَفُوّا: باشد عفوكننده

قَديرا: توانا.

171 ياآ اَهْلَ الْكِتابِ لا تَغْلُوا فى دينِكُمْ وَ لا تَقُولُوا عَلَى اللّهِ اِلاَّ الْحَقَّ اِنَّمَا الْمَسيحُ عيسَى بْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللّهِ وَ كَلِمَتُهُ اَلْقيها اِلى مَرْيَمَ وَ رُوحٌ مِنْهُ فَامِنُوا بِاللّهِ وَ رُسُلِه وَ لا تَقُولُوا ثَلاثَةٌ انْتَهُوا

(292) جلد 6 سوره نساء

خَيْرا لَكُمْ اِنَّمَا اللّهُ اِلهٌ واحِدٌ سُبْحانَهُ اَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ ما فِى السَّماواتِ وَ ما فِى الاَْرْضِ وَ كَفى بِاللّهِ وَكيلاً

يآ اَهْلَ الْكِتابِ: اى اهل كتاب

لا تَغْلُوا: غلو نکنید، زیاده روی نکنید

فی دینِکُمْ: در دینتان،

وَ لا تَقُولُوا: و نگویید

عَلَی اللّهِ: بر خدا

اِلاَّ الْحَقَّ: غیر از حق،

اِنَّمَا: جز این نیست که

الْمَسیحُ: مسیح

عیسَی: عیسی

بْنُ مَرْیَمَ: پسر مریم

رَسُولُ اللّهِ: فرستاده خدا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (293)

وَ کَلِمَتُهُ: و کلمه اوست.

اَلْقیها: القا نمود آن را

اِلی مَرْیَمَ: به مریم

وَ رُوحٌ: و روحی

مِنْهُ: از طرف خودش،

فَامِنُوا: پس ایمان بیاورید

بِاللّهِ: به خداوند

وَ رُسُلِه: و پیامبرانش،

وَ لا تَقُولُوا: و نگویید

ثَلاثَةٌ: سه تاست (خدا).

انْتَهُوا: دست بردارید

خَيْرا لَكُمْ: بهتر است برای شما.

اِنَّمَا: جز این نیست که

اللّهُ: خدا

(294) جلد 6 سوره نساء

اِلهٌ واحِدٌ: معبودی یگانه است.

سُبْحانَهُ: منزه است او

اَنْ يَكُونَ لَهُ: از این که باشد برای او

وَلَدٌ: فرزندی.

لَهُ ما فِی: برای اوست آن چه در

السَّماواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الاْرْضِ: زمین است.

ص:250

وَ کَفی بِاللّهِ: و کافی است خدا

وَکیلاً: (برای) وکالت

172 لَنْ یَسْتَنْکِفَ الْمَسیحُ اَنْ یَکُونَ عَبْدا لِلّهِ وَلاَ الْمَلاآئِکَهُ الْمُقَرَّبُونَ وَ مَنْ یَسْتَنْکِفْ عَنْ عِبادَتِه وَ یَسْتَکْبِرْ فَسَیَحْشُرُهُمْ اِلَیْهِ جَمیعا

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (295)

لَنْ یَسْتَنْکِفَ: هرگز سرپیچی نکرد، سرباز نزد

الْمَسیحُ: مسیح

اَنْ یَکُونَ: از این که باشد

عَبْدا لِلّهِ: بنده ای برای خدا،

وَلاَ الْمَلاآئِکَهُ: و نه ملائکه

الْمُقَرَّبُونَ: مقرّب (نزدیک).

وَ مَنْ یَسْتَنْکِفْ: و هر کس سرباز زند

عَنْ عِبادَتِه: از پرستش او

وَ یَسْتَکْبِرْ: و تکبر ورزد،

فَسَیَحْشُرُهُمْ: پس به زودی محشور خواهد کرد ایشان را

اِلَیْهِ: به سوی خود

جَمیعا: همگی را

173 فَاَمَّا الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ

(296) جلد 6 سوره نساء

فَیُوَفّیهِمْ اُجُورَهُمْ وَ یَزیدُهُمْ مِنْ فَضْلِه وَ اَمَّا الَّذینَ اسْتَنْکَفُوا وَ اسْتَکْبَرُوا فَیُعَذِّبُهُمْ عَذابا اَلیما وَ لایَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللّهِ وَلِیّا وَ لا نَصیرا

فَاَمَّا الَّذینَ: پس اما کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

فَیُوَفّیهِمْ: پس به طور کامل خواهد داد ایشان را

اُجُورَهُمْ: پاداشش هایشان را،

وَ یَزیدُهُمْ: و زیاد می کند برای آن ها

مِنْ فَضْلِه: از فضلش،

وَ اَمَّا: و اما

الَّذینَ: کسانی را که

اسْتَنْکَفُوا: سرباز زنند

سوره نساء لغات و مفاهیم قرآن کریم (297)

وَاسْتَکْبَرُوا: و تکبر ورزند

فَیُعَذِّبُهُمْ: پس عذابشان می کند

عَذابا: عذابی

اَلیما: دردناک.

وَ لایَجِدُونَ: و نخواهند یافت

لَهُمْ: برای خودشان

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا

وَلِیّا: سرپرستی

وَ لا نَصیرا: و نه یاوری

(298) جلد 6 سوره نساء

ص:253

«سوره مائده»

1 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا اَوْفُوا بِالْعُقُودِ اُحِلَّتْ لَکُمْ بَهیمَهُ الاْنْعامِ اِلاّ ما یُتْلی عَلَیْکُمْ غَیْرَ مُحِلِّی الصَّیْدِ وَ اَنْتُمْ حُرُمٌ اِنَّ اللّهَ یَحْکُمُ ما یُریدُ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید

اَوْفُوا: وفا کنید

بِالْعُقُودِ: به پیمان ها

اُحِلَّتْ لَکُمْ: حلال شده برای شما

بَهیمَهُ: جنبندگانِ

الاْنْعامِ: چهارپا

اِلاّ ما: مگر آن چه

یُتْلی: خوانده می شود

عَلَیْکُمْ: بر شما،

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (299)

غَیْرَ مُحِلِّی: (جز آن که) حلال نیست

الصَّیْدِ: صید،

ص:254

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

حُرُمٌ: مُحْرِم هستید.

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

یَحْکُمُ: حکم می کند

ما یُریدُ: آن چه بخواهد .

2 یآ اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا لا تُحِلُّوا شَعآئِرَ اللّهِ وَ لاَالشَّهْرَ الْحَرامَ وَ لاَالْهَدْیَ وَ لاَالْقَلآئِدَ وَ لاَآآمّینَ الْبَیْتَ الْحَرامَ یَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنْ رَبِّهِمْ وَ رِضْوانا وَ اِذا حَلَلْتُمْ فَاصْطادُوا وَ لا یَجْرِمَنَّکُمْ شَنَئانُ قَوْمٍ اَنْ صَدُّوکُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ اَنْ تَعْتَدُوا وَ تَعاوَنُوا عَلَی الْبِرِّ وَ التَّقْوی وَ لا تَعاوَنُوا

(300) جلد 6 سوره مائده

عَلَی الاِْثْمِ وَ الْعُدْوانِ وَ اتَّقُوا اللّهَ اِنَّ اللّهَ شَدیدُ الْعِقابِ

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید

ص:255

لا تُحِلُّوا: حلال ندانید

شَعآئِرَ: شعائر

اللّهِ: الهی را،

وَ لاَالشَّهْرَ: و نه ماه

الْحَرامَ: حرام،

وَ لاَالْهَدْیَ: و نه قربانی که برای حج برده می شود،

وَ لاَالْقَلآئِدَ: و نه قربانی که قلاده دارد و برای حج مشخص شده،

وَ لاآآمّینَ: و نه قاصدین

الْبَیْتَ: بیت اللّه

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (301)

الْحَرامَ: حرام را (که)

یَبْتَغُونَ: طلب می کنند

فَضْلاً: فضلی را

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَ رِضْوانا: و خشنودی (او را).

ص:256

وَ اِذا: و هنگامی که از

حَلَلْتُمْ: اِحرام خارج شدید

فَاصْطادُوا: پس صید کنید، شکار کنید.

وَ لا یَجْرِمَنَّکُمْ: و وادار نکند شما را

شَنَئانُ قَوْمٍ: دشمنی با قومی

اَنْ صَدُّوکُمْ: که شما را بازداشتند

عَنِ الْمَسْجِدِ: از مسجد

الْحَرامِ: الحرام،

(302) جلد 6 سوره مائده

اَنْ تَعْتَدُوا: این که تجاوز کنید.

وَ تَعاوَنُوا: و همکاری کنید

عَلَی الْبِرِّ: بر نیکی

وَ التَّقْوی: و پرهیزکاری،

وَ لا تَعاوَنُوا: و همکاری نکنید

عَلَی الاِْثْمِ: بر گناه

وَ الْعُدْوانِ: و دشمنی.

وَ اتَّقُوا اللّهَ: و بترسید که خدا

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

شَديدُ: سخت

الْعِقابِ: عقوبت (می کند)

3 حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَهُ وَ الدَّمُ وَ لَحْمُ الْخِنْزيرِ وَ ماآ اُهِلَّ لِغَيْرِ اللّهِ بِه وَالْمُنْخَنِقَهُ وَالْمَوْقُوذَهُ

سوره مائده لغات و مفاهيم قرآن كريم (303)

وَ الْمُتَرَدِّيَهُ وَالنَّطيحَهُ وَ ماآ اَكَلَ السَّبُعُ اِلاّ ما ذَكَّيْتُمْ وَ ما ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَ اَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالاَْزْلامِ ذلِكُمْ فِسْقٌ اَلْيَوْمَ يَئِسَ الَّذينَ كَفَرُوا مِنْ دينِكُمْ فَلا تَخْشَوْهُمْ وَ اخْشَوْنِ اَلْيَوْمَ اَكْمَلْتُ لَكُمْ دينَكُمْ وَ اَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتى وَ رَضيتُ لَكُمُ الاِْسْلامَ دينا فَمَنِ اضْطُرَّ فى مَخْمَصَهٍ غَيْرَ مُتَجانِفٍ لاِِثْمٍ فَاِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحيمٌ

حُرِّمَتْ: حرام است

عَلَيْكُمُ: بر شما

الْمَيْتَهُ وَ الدَّمُ: مردار و خون

وَ لَحْمُ الْخِنْزيرِ: و گوشت خوک

وَ ما: و آن چه

اُهِلَ لِغَيْرِ: بانگ زده شده به غير

اللّهِ بِه: از (نام) خدا به آن

(304) جلد 6 سوره مائده

وَالْمُنْخَنِقَهُ: و حيوان خفه شده

وَالْمَوْقُوذَهُ: و حيوان به زجر كشته شده

وَ الْمُتَرَدِّيَهُ: و حيوان پرت شده از بلندى

وَ النَّطيحَهُ: و حيوان شاخ زده شده

وَ ماَ اَكَلَ: و باقيمانده آن چه كه

السَّبُعُ: خورده باشد حيوان درنده

اِلاّ ما: مگر آن چه كه

ذَكَّيْتُمْ: تزكيه كنيد

وَ ما: و آن چه كه

ذُبِحَ عَلَى: ذبح شده باشد روى

النُّصُبِ: سنگ هاى مقدس

وَ اَنْ: و اين كه

تَسْتَقْسِمُوا: قسمت کنید (گوشت آن را)

بِالأَزْلامِ: به وسیله تیرهای قمار،

ذلِکُمْ فِسْقٌ: این ها همه فسق است.

الْیَوْمَ یَئِسَ: امروز ناامید شدند

الَّذینَ کَفَرُوا: کسانی که کافر شدند

مِنْ دینِکُمْ: از دین شما،

فَلا تَخْشَوْهُمْ: پس نترسید از آن ها

وَ اخْشَوْنِ: و بترسید از من.

الْیَوْمَ اَکْمَلْتُ: امروز کامل کردم

لَکُمْ: برای شما

دینَکُمْ: دین شما را،

وَ اَتْمَمْتُ: و تمام نمودم

عَلَیْکُمْ نِعْمَتی: بر شما نعمتم را

وَ رَضیتُ: و راضی و خشنود شدم، پسندیدم

لَکُمُ الْاِسْلامَ: برای شما اسلام را

دینا: از جهت دین.

فَمَنِ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار باشد

فی مَخْمَصَةٍ: در گرسنگی.

غَیْرَ مُتَجانِفٍ: متمایل نباشد

لِاِثْمٍ فَاِنَّ: به گناه، پس همانا

اللّهَ: خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحیمٌ: مهربان است.

6 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا اِذا قُمْتُمْ اِلَی الصَّلوهِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَکُمْ وَاَیْدِیَکُمْ اِلَی الْمَرافِقِ وَامْسَحُوا بِرُؤُوسِکُمْ وَ اَرْجُلَکُمْ اِلَی الْکَعْبَیْنِ وَ اِنْ کُنْتُمْ جُنُبا فَاطَّهَّرُوا وَ اِنْ کُنْتُمْ مَرْضیاَوْ عَلیسَفَرٍ اَوْجاآءَ اَحَدٌمِنْکُمْ مِنَ الْغاآئِطِ اَوْ لمَسْتُمُ النِّساآءَ فَلَمْ تَجِدُوا

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (307)

ماآءً فَتَیَمَّمُوا صَعیدا طَیِّبا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِکُمْ وَ اَیْدیکُمْ مِنْهُ ما یُریدُ اللّهُ لِیَجْعَلَ عَلَیْکُمْ مِنْ حَرَجٍ

وَ لكِنْ يُريدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَ لِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

يا اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید

اِذا: هنگامی که

قُمْتُمْ: برخاستید

اِلَی الصَّلوهِ: برای نماز

فَاغْسِلُوا: بشویید

وُجُوهَكُمْ: صورت هایتان

وَ اَيْدِيَكُمْ: و دست هایتان را

اِلَی الْمَرافِقِ: تا آرنج ها،

وَامْسَحُوا: و مسح کنید

(308) جلد 6 سوره مائده

بِرُؤُوسِكُمْ: سرهایتان

وَ اَرْجُلَكُمْ: و پاهایتان را

اِلَی الْكَعْبَيْنِ: تا دو برجستگی پا.

وَ اِنْ كُنْتُمْ: و اگر بودید

جُنُبا: جنب

فَاطَّهَّرُوا: پس پاک کنید.

وَ اِنْ کُنْتُمْ: و اگر بودید

مَرْضی: مریض

اَوْ عَلی سَفَرٍ: یا مسافر

اَوْ جآءَ اَحَدٌ: یا آمد یکی

مِنْکُمْ: از شما

مِنَ الْغآئِطِ:از مستراح، توالت

اَوْ لمَسْتُمُ: یا لمس کردید

النِّسآءَ: زنان را

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (309)

فَلَمْ تَجِدُوا: پس نیافتید

مآءً: آبی،

فَتَیَمَّمُوا: پس تیمم کنید

صَعیدا: (با) خاک، غبار

طَیِّبا: پاکی،

فَامْسَحُوا: پس مسح کنید

ص:263

بِوُجُوهِكُمْ: صورت هایتان

وَ اَیْدیکُمْ: و دست هایتان را

مِنْهُ: با آن.

ما یُریدُ: نمی خواهد

اللّهُ: خداوند

لِیَجْعَلَ: تا قرار دهد

عَلَیْکُمْ: بر شما

مِنْ حَرَجٍ: هیچ سختی ای،

(310) جلد 6 سوره مائده

وَ لکِنْ یُریدُ: و لیکن می خواهد

لِیُطَهِّرَکُمْ: تا پاکیزه گرداند شما را،

وَ لِیُتِمَّ: و تمام کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَیْکُمْ: بر شما،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَشْکُرُونَ: سپاسگزاری کنید

ص:264

55 اِنَّما وَلِيُّكُمُ اللّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذينَ امَنُوا الَّذينَ يُقيمُونَ الصَّلوهَ وَ يُؤْتُونَ الزَّكوهَ وَ هُمْ راكِعُونَ

اِنَّما: جز اين نيست كه

وَلِيُّكُمُ: سرپرست شما

اللّهُ: خداست

سوره مائده لغات و مفاهيم قرآن كريم (311)

وَ رَسُولُهُ: و فرستاده او

وَ الَّذينَ: و آنان كه

امَنُوا الَّذينَ: ايمان آوردند همان ها كه

يُقيمُونَ الصَّلوهَ: برپامى دارند نماز را

وَ يُؤْتُونَ: و مى پردازند

الزَّكوهَ: زكات را

وَ هُمْ راكِعُونَ: در حالى كه آن ها ركوع كننده اند

56 وَ مَنْ يَتَوَلَّ اللّهَ وَ رَسُولَهُ وَ الَّذينَ امَنُوا فَاِنَّ حِزْبَ اللّهِ هُمُ الْغالِبُونَ

وَ مَنْ: و هر کس

یَتَوَلَّ اللّهَ: دوست بدارد خدا را

وَ رَسُولَهُ: و رسولش را

وَ الَّذینَ: و کسانی را که

(312) جلد 6 سوره مائده

امَنُوا: ایمان آوردند

فَاِنَّ حِزْبَ: پس همانا (در) حزب

اللّهِ: خداست.

هُمُ الْغالِبُونَ: ایشانند پیروز شدگان.

58 وَ اِذا نادَیْتُمْ اِلَی الصَّلوهِ اتَّخَذُوها هُزُوا وَ لَعِبا ذلِکَ بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لا یَعْقِلُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

نادَیْتُمْ: ندا کردید

اِلَی الصَّلوهِ: به سوی نماز

اتَّخَذُوها: گرفتید آن را

هُزُوا وَ لَعِبا: به مسخره و بازی.

ص:266

ذلِکَ بِاَنَّهُمْ: این به جهت آن است که آن ها

قَوْمٌ: قومی هستند که

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (313)

لا یَعْقِلُونَ: بی خردند.

67 یأَیُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ ما أُنْزِلَ اِلَیْکَ مِنْ رَّبِّکَ وَ اِنْ لَّمْ تَفْعَلْ فَما بَلَّغْتَ رِسالَتَهُ وَ اللّهُ یَعْصِمُکَ مِنَ النّاسِ اِنَّ اللّهَ لا یَهْدِی الْقَوْمَ الْکفِرینَ

یأَیُّهَا الرَّسُولُ: ای رسول!

بَلِّغْ: برسان

ما أُنْزِلَ: آن چه نازل شده

اِلَیْکَ: به سوی تو

مِنْ رَّبِّکَ: از جانب پروردگارت

وَ اِنْ لَّمْ تَفْعَلْ: و اگر انجام ندهی

فَما بَلَّغْتَ: پس نرساندی

رِسالَتَهُ: رسالتش را.

وَ اللّهُ: و خداوند

(314) جلد 6 سوره مائده

ص:267

يَعْصِمُکَ: نگه می دارد تو را

مِنَ النّاسِ: از (خطر) مردم.

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خدا

لا يَهْدِی: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم

الْکفِرينَ: کافر را.

«پایان جزء 6»

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (315)

ص:268

89 لا يُؤاخِذُكُمُ اللّهُ بِاللَّغْوِ فى اَيْمنِكُمْ وَ لكِنْ يُؤاخِذُكُمْ بِما عَقَّدْتُّمُ الاْيْمنَ فَكَفّرَتُهُ اِطْعامُ عَشَرَهِ مَسكينَ مِنْ أَوْسَطِ مائُطْعِمُونَ أَهْليكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ أَوْ تَحْريرُ رَقَبَهٍ فَمَنْ لَّمْ يَجِدْ فَصيامُ ثَلثَهِ أَيّامٍ ذلِكَ كَفّرَهُ أَيْمنِكُمْ اِذَا حَلَفْتُمْ وَاحْفَظُوآا اَيْمنَكُمْ كَذلِكَ يُبَيِّنُ اللّهُ لَكُمْ ءَايتِهِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

لا يُؤاخِذُكُمُ: "و مؤاخذه نمى كند شما را

اللّهُ: خداوند

بِاللَّغْوِ: به بيهوده

فى اَيْمنِكُمْ: در قَسَم هايتان،

وَ لكِنْ: وليكن

يُؤاخِذُكُمْ: مؤاخذه مى كند شما را

بِما: به آن چه

عَقَّدْتُّمُ: پيمان بسته ايد

الاْيْمنَ: از قَسَم ها،

فَكَفّرَتُهُ: پس كفّاره آن

أِطْعامُ: اطعام کردن

عَشَرَهِ: ده نفر

مَسکینَ: مستمند است

مِنْ أَوْسَطِ: از (غذاهای) متوسط

ما: آن چه را که

تُطْعِمُونَ: اطعام می کنید

أَهْلیکُمْ: به خانواده تان،

أَوْکِسْوَتُهُمْ: یا لباسی که به آن ها می پوشانید،

أَوْ تَحْریرُ: یا آزاد کردن

رَقَبَهٍ: بنده ای (گردن).

فَمَنْ: پس کسی که

لَّمْ یَجِدْ: نمی یابد (نمی تواند)

فَصِیامُ: پس روزه گرفتن

ثَلثَهِ أَیّامٍ: سه روز،

ذلِکَ کَفّرَهُ: این کفّاره

أَیْمنِکُمْ: سوگندهای شماست

أِذَا: هنگامی که

حَلَفْتُمْ: قَسَم خوردید.

وَاحْفَظُوآا: حفظ کنید

اَیْمنَکُمْ: سوگندهایتان را

کَذلِکَ: این چنین

یُبَیِّنُ اللّهُ: بیان می کند خدا

لَکُمْ: برای شما

ءَایتِهِ: نشانه هایش را،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَشْکُرُونَ: تشکّر کنید

(318) جلد 7 سوره مائده

93 لَیْسَ عَلَی الَّذینَ ءَامَنُوا وَ عَمِلُوا الصّلِحتِ جُناحٌ فیما طَعِمُوآا اِذَا مَااتَّقَوا وَءَامَنُوا وَ عَمِلُوا الصّلِحتِ ثُمَّ اتَّقَوا وَ ءَامَنُوا ثُمَّ اتَّقَوا وَ اَحْسَنُوا وَاللّهُ یُحِبُّ الْمُحْسِنینَ

لَیْسَ عَلَی: نیست بر

الَّذينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّلِحتِ: عمل صالح

جُناحٌ فیما: گناهی در آن چه

طَعِمُوآا اِذَا: خورده اند هنگامی که

مَااتَّقَوا: تقوا پیشه کنند

وَءَامَنُوا: و ایمان آورند

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (319)

وَ عَمِلُوا: و انجام دهند

الصّلِحتِ: عمل صالح

ثُمَّ: سپس

اتَّقَوا: تقوا پیشه کنند

وَ ءَامَنُوا: و ایمان آورند

ثُمَّ: سپس

اتَّقَوا: تقوا پیشه کنند.

وَ اَحْسَنُوا: و نیکی کنند.

ص:272

وَ اللّهُ: و خداوند

یُحِبُّ: دوست می دارد

الْمُحْسِنینَ: نیکOژjǏOơاrşØژ.

100 قُلْ لاّ یَسْتَوِی الْخَبیثُ وَ الطَّیِّبُ وَ لَوْ اَعْجَبَکَ کَثْرَهُ الْخَبیثِ فَاتَّقُواْ اللّهَ یاُوْلِی الاَلْبابِ

(320) جلد 7 سوره مائده

لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ

قُلْ: بگو:

لاّ یَسْتَوِی: مساوی نیستند

الْخَبیثُ: ناپاک، پلید

وَ الطَّیِّبُ: و پاک،

وَ لَوْ: و گر چه به

اَعْجَبَکَ: شگفت آورد تو را

کَثْرَهُ: بسیاری

الْخَبیثِ: ناپاکان،

فَاتَّقُواْ: پس بترسید

ص:273

اللّهَ: از خدا

یأُوْلِی: ای صاحبان

الاْلْبِ: خِرَد!

لَعَلَّکُمْ: باشد که شما

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (321)

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

101 یاَیُّهَا الَّذینَ ءَامَنُواْ لا تَسْئَلُواْ عَنْ اَشْیاآءَ اِنْ تُبْدَلَکُمْ تَسُؤْکُمْ وَ اِنْ تَسْئَلُواْ عَنْها حینَ یُنَزَّلُ الْقُرْءَانُ تُبْدَلَکُمْ عَفَا اللّهُ عَنْها وَ اللّهُ غَفُورٌ حَلیمٌ

یاَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

ءَامَنُواْ: ایمان آورده اید!

لا تَسْئَلُواْ: سؤال نکنید

عَنْ اَشْیآءَ: از چیزهایی که

اِنْ تُبْدَ: اگر آشکار شود

لَکُمْ: برایتان

تَسُؤْکُمْ: ناراحت می کند شما را

ص:274

وَ اِنْ تَسْئَلُواْ: و اگر سؤال کنید

عَنْها حینَ: از آن به هنگام

(322) جلد 7 سوره مائده

یُنَزَّلُ: نازل شدن

الْقُرْءَانُ: قرآن،

تُبْدَلَکُمْ: آشکار شود برایتان.

عَفَا: بخشیده

اللّهُ عَنْها: خدا آن ها را.

وَ اللّهُ: و خداوند

غَفُورٌ حَلیمٌ: آمرزنده حلیم است.

105 یاَیُّهَاالَّذینَ ءَامَنُواْ عَلَیْکُمْ اَنْفُسَکُمْ لا یَضُرُّکُمْ مَنْ ضَلَّ اِذَا اهْتَدَ یْتُمْ اِلَی اللّهِ مَرْجِعُکُمْ جَمیعا فَیُنَبِّئُکُمْ بِما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

یاَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

ءَامَنُواْ: ایمان آورده اید!

عَلَیْکُمْ: بر شما باد

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (323)

ص:275

اَنْفُسَکُمْ: خودتان،

لا یَضُرُّکُمْ: ضرر نمی رساند به شما

مَنْ ضَلَّ: کسی که گمراه شد

اِذَا: هنگامی که

اهْتَدَ یْتُمْ: هدایت یافتید شما.

اِلَی اللّهِ: به سوی خداست

مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما

جَمیعا: همگی،

فَیُنَبِّئُکُمْ: پس خبر می دهد به شما

بِما: به آن چه که

کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

116 وَ اِذْ قالَ اللّهُ یعیسَی ابْنَ مَرْیَمَ ءَأَنْتَ قُلْتَ لِلنّاسِ اتَّخِذُونی وَ اُمِّیَ اِلهَیْنِ مِنْ دُونِ اللّهِ قالَ

(324) جلد 7 سوره مائده

سُبْحنَکَ ما یَکُونُ لیآ اَنْ اَقُولَ ما لَیْسَ لی بِحَقٍّ اِنْ کُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ ما فی نَفْسی وَ لآ أَعْلَمُ

ص:276

ما فی نَفْسِکَ إِنَّکَ أَنْتَ عَلّمُ الْغُیُوبِ

وَ اِذْ قالَ: و هنگامی که گفت:

اللّهُ: خداوند

یعیسَی: ای عیسی

ابْنَ مَرْیَمَ: پسر مریم!

ءَأَنْتَ: آیا تو

قُلْتَ: گفتی

لِلنّاسِ: به مردم

اتَّخِذُونی: انتخاب کنید مرا، بگیرید مرا

وَ اُمِّیَ: و مادر را

اِلهَیْنِ: دو معبود

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا؟

قالَ: گفت:

سُبْحنَکَ: منزهی تو

ما یَکُونُ لیآ: نمی باشد بر من، شایسته من نیست

اَنْ اَقُولَ: که بگویم

ما لَیْسَ: آن چه را که نیست

لی بِحَقٍّ: بر من به حق.

اِنْ کُنْتُ قُلْتُهُ: اگر گفته باشم آن را

فَقَدْ: پس به تحقیق

عَلِمْتَهُ: تو می دانی آن را،

تَعْلَمُ ما فی: می دانی آن چه در

نَفْسی: جان (روح) من است،

وَ لاآ أَعْلَمُ: و نمی دانم

ما فی: آن چه در

(326) جلد 7 سوره مائده

نَفْسِکَ: ذات توست.

أِنَّکَ: به درستی که تو،

أَنْتَ عَلّامُ: تویی داننده

الْغُیُوبِ: غیب ها.

117 ما قُلْتُ لَهُمْ اِلاّ ما اَمَرْتَنی بِه اَنِ اعْبُدُواْ اللّهَ

ص:278

رَبّی وَ رَبَّکُمْ وَ کُنْتُ عَلَیْهِمْ شَهیدا ما دُمْتُ فیهِمْ فَلَمّا تَوَفَّیْتَنی کُنْتَ اَنْتَ الرَّقیبَ عَلَیْهِمْ وَ اَنْتَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ شَهیدٌ

ما قُلْتُ: نگفتم

لَهُمْ اِلاّ: به آن ها مگر

ما اَمَرْتَنی بِه: امر کردی مرا به آن

اَنِ اعْبُدُواْ: که بپرستید

اللّهَ: خدا را که

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (327)

رَبّی: پروردگار من

وَ رَبَّکُمْ: و پروردگار شماست.

وَ کُنْتُ: و بودم

عَلَیْهِمْ: بر آن ها

شَهیدا: گواه

ما دُمْتُ: مادامی که بودم

فیهِمْ: در میانشان،

فَلَمّا: پس وقتی که

تَوَفَّيْتَنى: برگرفتى مرا،

كُنْتَ اَنْتَ: بودى تو

الرَّقيبَ: مراقب

عَلَيْهِمْ: بر آن ها.

وَ اَنْتَ: و تو

عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ: بر هر چيزى

(328) جلد 7 سوره مائده

شَهيدٌ: گواهى.

118 اِنْ تُعَذِّبْهُمْ فَأِنَّهُمْ عِبادُکَ وَ أِنْ تَغْفِرْ لَهُمْ فَأِنَّکَ أَنْتَ الْعزيزُ الْحَكيمُ

اِنْ: اگر

تُعَذِّبْهُمْ: عذاب كنى آن ها را

فَأِنَّهُمْ: پس به درستى كه آن ها

عِبادُکَ: بندگان تو هستند،

وَ أِنْ: و اگر

تَغْفِرْ لَهُمْ: ببخشى آن ها را

فَأِنَّکَ: پس همانا تو،

أَنْتَ الْعزیزُ: تویی توانا

الْحَکیمُ: و با حکمت.

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (329)

119 قالَ اللّهُ هذا یَوْمُ یَنْفَعُ الصّدِقینَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنّتٌ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الأنْهرُ خلِدینَ فیها اَبَدا رَضِیَ اللّهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ ذلِکَ الْفَوْزُ الْعَظیمُ

قالَ: گفت:

اللّهُ: خداوند

هذا یَوْمُ: امروز روزی است

یَنْفَعُ: که نفع می دهد

الصّدِقینَ: راستگویان را

صِدْقُهُمْ: راستی شان.

لَهُمْ: برای آن ها.

جَنّتٌ: باغ هایی است

تَجْری: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: که زیر آن

الأنْهرُ: نهرها

(330) جلد 7 سوره مائده

خلِدینَ: که جاودانند

فیها: در آن

اَبَدا: تا ابد.

رَضِیَ اللّهُ: خشنود است خدا

عَنْهُمْ: از آن ها

وَ رَضُواْ: و خشنودند (آن ها)

عَنْهُ: از او،

ذلِکَ الْفَوْزُ: این رستگاری

الْعَظیمُ: بزرگ است.

سوره مائده لغات و مفاهیم قرآن کریم (331)

ص:282

6 أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنّٰهُمْ فِی الأَرْضِ ما لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمٰآءَ عَلَيْهِمْ مِدْرٰارا وَ جَعَلْنَا الأَنْهرَ تَجْری مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنٰهُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَ أَنْشَأنا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنا ءَاخَرينَ

أَلَمْ يَرَوْا: آیا ندیدند

كَمْ: چه بسیار

أَهْلَكْنا: هلاک نمودیم

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها

مِنْ قَرْنٍ: از اقوامی

مَكَّنّٰهُمْ: که قدرت دادیم به آن ها

فِی الأَرْضِ: در زمین

ما: آن چه را که

لَمْ نُمَكِّنْ: قدرت ندادیم

لَكُمْ وَ أَرْسَلْنَا: به شما و فرستادیم

السَّمٰآءَ: آسمان را، باران را

عَلَيْهِمْ: برایشان

مِدْرارا: پی در پی، فراوان

وَ جَعَلْنَا: و قرار دادیم

الأَنْهرَ: نهرها

تَجْری: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهِمْ: از زیر آن ها،

فَأَهْلَكْنهُمْ: پس هلاک نمودیم آن ها را

بِذُنُوبِهِمْ: به خاطر گناهانشان

وَ أَنْشَأْنا: و به وجود آوردیم

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعد آن ها

قَرْنا: اقوامی

ءَاخَرينَ: دیگر.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (333)

11 قُلْ سيرُوا فِی الأَرْضِ ثُمَّ انْظُرُوا كَيْفَ كانَ عقِبَهُ الْمُكَذِّبينَ

قُلْ سيرُوا: بگو سیر کنید

فِی الْاَرْضِ: در زمین،

ثُمَّ انْظُرُوا: پس بنگرید

کَیْفَ: چگونه

کانَ عقِبَهُ: بود سرانجام

الْمُکَذِّبینَ: تکذیب کنندگان.

14 قُلْ اَغَیْرَ اللّهِ اَتَّخِذُ وَلِیّا فاطِرِ السَّموتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ یُطْعِمُ وَ لا یُطْعَمُ قُلْ اِنّی اُمِرْتُ اَنْ اَکُونَ اَوَّلَ مَنْ اَسْلَمَ وَ لا تَکُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِکینَ

قُلْ اَغَیْرَ: بگو: آیا غیر

(334) جلد 7 سوره انعام

اللّهِ: خدا را

اَتَّخِذُ: بگیرم

وَلِیّا: ولیّ،

فاطِرِ: که آفریننده

السَّموتِ: آسمان ها

وَ الْاَرْضِ: و زمین است؟

ص:285

وَ هُوَ: در حالی که او

یُطْعِمُ: روزی می دهد

وَ لا یُطْعَمُ: و روزی نمی گیرد.

قُلْ اِنّی: بگو: به درستی که من

اُمِرْتُ: امر شده ام

اَنْ اَکُونَ: که باشم

اَوَّلَ مَنْ: اولین کسی که

اَسْلَمَ: اسلام آورد

وَ لا تَکُونَنَّ: و (گفته است) نباش

مِنَ الْمُشْرِکینَ: از مشرکان.

36 اِنَّما یَسْتَجیبُ الَّذینَ یَسْمَعُونَ وَ الْمَوْتی یَبْعَثُهُمُ اللّهُ ثُمَّ اِلَیْهِ یُرْجَعُونَ

اِنَّما: جز این نیست که

یَسْتَجیبُ: اجابت می کنند

الَّذینَ: کسانی که

يَسْمَعُونَ: می شنوند،

وَ الْمَوْتی: و (امّا) مردگان،

يَبْعَثُهُمُ: برمی انگيزد آن ها را

اللّهُ: خدا،

ثُمَّ: سپس

اِلَيْهِ: به سوی او

(336) جلد 7 سوره انعام

يُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

38 وَ ما مِنْ دآبَّةٍ فِی الْأَرْضِ وَ لا طئِآرٍ يَطيرُ بِجَناحَيْهِ اِلاّ اُمَمٌ اَمْثالُكُمْ ما فَرَّطْنا فِی الْكِتبِ مِنْ شَىْ ءٍ ثُمَّ اِلی رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ

وَ ما: و نيست

مِنْ: هيچ

داآ بَّةٍ: جنبنده ای

فِی الْأَرْضِ: در زمين

وَ لا طئِآرٍ: و نه پرنده ای

يَطيرُ: که پرواز می کند

بِجَناحَيْهِ: با دو بالش،

اِلاّ اُمَمٌ: مگر امت هایی، گروه هایی

اَمْثالُكُمْ: مانند شما هستند.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (337)

ما فَرَّطْنا: ما فروگذار نکردیم، کوتاهی نکردیم

فِی الْكِتبِ: در کتاب

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی را،

ثُمَّ: سپس

اِلی: به سوی

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

يُحْشَرُونَ: محشور می گردند.

39 وَ الَّذينَ كَذَّبُواْ بِايتِنا صُمٌّ وَ بُكْمٌ فِی الظُّلُمتِ مَنْ يَشاءِ اللّهُ يُضْلِلْهُ وَ مَنْ يَشَأْ يَجْعَلْهُ عَلی صرطٍ مُسْتَقيمٍ

وَ الَّذينَ: و کسانی که

كَذَّبُواْ: تكذيب كردند

بِايتِنا: آيات ما را

(338) جلد 7 سوره انعام

صُمٌّ وَ بُكْمٌ: كر و لالند

فِى الظُّلُمتِ: در تاريكى ها

مَنْ يَشاءِ: هر كس را بخواهد

اللّهُ: خدا،

يُضْلِلْهُ: گمراه مى كند او را

وَ مَنْ: و هر كس را

يَشَأْ: بخواهد،

يَجْعَلْهُ: قرار مى دهد او را

عَلى صرطٍ: بر راهى

مُسْتَقيمٍ: راست.

46 قُلْ أَرَءَيْتُمْ اِنْ اَخَذَ اللّهُ سَمْعَكُمْ وَ اَبْصرَكُمْ وَخَتَمَ عَلى قُلُوبِكُمْ مَنْ اِلهٌ غَيْرُ اللّهِ يَأْتيكُمْ بِه اُنْظُرْ كَيْفَ نُصَرِّفُ اَلاْيتِ ثُمَّ هُمْ يَصْدِفُونَ

سوره انعام لغات و مفاهيم قرآن كريم (339)

ص:289

قُلْ أَرَءَيْتُمْ: بگو آیا دیدید، بگو آیا فکر کرده اید

اِنْ اَخَذَ اللّٰهُ: اگر بگیرد خداوند

سَمْعَكُمْ: گوش شما

وَ اَبْصرَكُمْ: و چشم های شما را

وَ خَتَمَ عَلی: و مهر نهد بر

قُلُوبِكُمْ: دل هایتان

مَنْ اِلهٌ: کیست معبودی

غَيْرُ اللّٰهِ: غیر از خدا

يَأْتيكُمْ بِه: که بدهد به شما آن را؟

اُنْظُرْ: نگاه کن، ببین

كَيْفَ: چگونه

نُصَرِّفُ: شرح می دهیم

اَلاْيتِ: آیات را

ثُمَّ هُمْ: سپس ایشان

يَصْدِفُونَ: روی می گردانند.

50 قُلْ لاّ اَقُولُ لَکُمْ عِنْدی خَزاآئِنُ اللّهِ وَ لا اَعْلَمُ الْغَیْبَ وَ لاآ اَقُولُ لَکُمْ اِنّی مَلَکٌ اِنْ اَتَّبِعُ اِلاّ ما یُوحی آ اِلَیَّ قُلْ هَلْ یَسْتَوِی الْأَعْمی وَالْبَصیرُ اَفَلا تَتَفَکَّرُونَ

قُلْ لاّ اَقُولُ: بگو: نمی گویم

لَکُمْ: به شما

عِنْدی: نزد من است

خَزائِنُ اللّهِ: خزائن خدا،

وَ لا اَعْلَمُ: و آگاه نیستم

الْغَیْبَ: به غیب

وَ لا اَقُولُ: و نمی گویم

لَکُمْ اِنّی: به شما که همانا من

مَلَکٌ: فرشته ای هستم،

اِنْ اَتَّبِعُ: که پیروی می کنم

اِلاّ ما: مگر آن چه را که

یُوحی: وحی می شود

اِلَیَّ: به من.

قُلْ هَلْ: بگو: آیا

یَسْتَوِی: مساوی هستند

الْأَعْمی: نابینا

وَ الْبَصیرُ: و بینا؟

اَفَلا تَتَفَکَّرُونَ: آیا پس فکر نمی کنید؟

52 وَ لا تَطْرُدِ الَّذینَ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَوهِ وَ الْعَشِیِّ یُریدُونَ وَجْهَهُ ما عَلَیْکَ مِنْ حِسابِهِمْ مِنْ شَیْ ءٍ وَ ما مِنْ حِسابِکَ عَلَیْهِمْ مِنْ شَیْ ءٍ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَکُونَ مِنَ الظّٰلِمینَ

(342) جلد 7 سوره انعام

وَ لا تَطْرُدِ: و طرد مکن

الَّذینَ: کسانی را که

یَدْعُونَ: می خوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان

بِالْغَدَوهِ: صبح

وَ الْعَشِیِّ: و شام،

ص:292

يُريدُونَ: می خواهند، اراده می کنند

وَجْهَهُ: ذات او را.

ما عَلَيْکَ: نیست بر تو

مِنْ حِسابِهِمْ: از حساب آن ها

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی،

وَ ما مِنْ: و نیست از

حِسابِکَ عَلَيْهِمْ: حساب تو بر ایشان

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی،

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (343)

فَتَطْرُدَهُمْ: پس دور می کنی آن ها را

فَتَکُونَ: پس می شوی

مِنَ الظّالِمينَ: از ستمکاران.

53 وَ کَذلِکَ فَتَنّا بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لِيَقُولُوآا اَهؤُلاآءِ مَنَّ اللّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِناآ اَلَيْسَ اللّهُ بِأَعْلَمَ بِالشّکِرينَ

وَ کَذلِکَ: و این چنین

فَتَنّا: آزمودیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها را

بِبَعْضٍ: به بعض دیگر

لِیَقُولُوا: تا بگویند:

اَهؤُلاآءِ: آیا اینان بودند

مَنَّ اللّهُ: که منّت گزارده خدا

(344) جلد 7 سوره انعام

عَلَیْهِمْ: بر ایشان

مِنْ بَیْنِنا: از بین ما؟

اَلَیْسَ: آیا نیست

اللّهُ: خداوند

بِأَعْلَمَ: داناتر

بِالشّکِرینَ: به شاکران؟

55 وَ کَذلِکَ نُفَصِّلُ الأْیتِ وَ لِتَسْتَبینَ سَبیلُ الْمُجْرِمینَ

وَ کَذلِکَ: و این چنین

نُفَصِّلُ: تفصیل می دهیم، برمی شمردیم

الْأیتِ: آیات را،

وَ لِتَسْتَبینَ: و تا روشن گردد

سَبیلُ: راه

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (345)

الْمُجْرِمینَ: گنهگاران.

59 وَ عِنْدَهُ مَفاتِحُ الْغَیْبِ لا یَعْلَمُهاآ اِلاّ هُوَ وَ یَعْلَمُ ما فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَ ما تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَهٍ اِلاّ یَعْلَمُها وَ لا حَبَّهٍ فی ظُلُمتِ الْأرْضِ وَ لا رَطْبٍ وَ لا یابِسٍ اِلاّ فی کِتبٍ مُبینٍ

وَ عِنْدَهُ: و نزد اوست

مَفاتِحُ: کلیدهای

الْغَیْبِ: غیب،

لا یَعْلَمُها: نمی داند آن را

اِلاّ هُوَ: مگر او.

وَ یَعْلَمُ ما: و می داند آن چه را که

فِی الْبَرِّ: در خشکی، بیابان

وَ الْبَحْرِ: و دریاست.

(346) جلد 7 سوره انعام

وَ ما تَسْقُطُ: و ساقط نمی شود، نمی افتد

مِنْ وَرَقَةٍ: هیچ برگی

اِلاّ یَعْلَمُها: مگر می داند او.

وَ لا حَبَّةٍ: و نیست دانه ای

فی ظُلُماتِ: در تاریکی های

الأَرْضِ: زمین

وَ لا رَطْبٍ: و هیچ تری

وَ لا یابِسٍ: و هیچ خشکی ای،

اِلاّ فی: مگر در

کِتابٍ: کتاب (خدا)

مُبینٍ: آشکار است.

60 وَ هُوَ الَّذی یَتَوَفّکُمْ بِالَّیْلِ وَ یَعْلَمُ ما جَرَحْتُمْ بِالنَّهارِ ثُمَّ یَبْعَثُکُمْ فیهِ لِیُقْضیآ اَجَلٌ مُسَمّیً ثُمَّ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (347)

ص:296

اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ يُنَبِّئُكُمْ بِما كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

يَتَوَفّكُمْ: می میراند شما را

بِالَّيْلِ: در شب،

وَ يَعْلَمُ: و می داند

ما جَرَحْتُمْ: آن چه انجام دادید

بِالنَّهارِ: در روز،

ثُمَّ: سپس

يَبْعَثُكُمْ: برمی انگیزد شما را

فيهِ: در آن،

لِيُقْضى: تا بگذرد

اَجَلٌ: موعدی که

مُسَمّىً: معین نموده،

ثُمَّ اِلَيْهِ: سپس به سوی اوست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما،

ثُمَّ: سپس

يُنَبِّئُكُمْ: آگاه می سازد شما را

بِما: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

63 قُلْ مَنْ يُنَجّيكُمْ مِنْ ظُلُمتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ تَدْعُونَهُ تَضَرُّعا وَ خُفْيَةً لَئِنْ اَنْجنا مِنْ هذِه لَنَكُونَنَّ مِنَ الشّكِرينَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

يُنَجّيكُمْ: نجات می دهد شما را

مِنْ ظُلُمتِ: از تاریکی های

الْبَرِّ: خشکی

وَ الْبَحْرِ: و دریا؟

تَدْعُونَهُ: می خوانید او را

تَضَرُّعا: با حالت تضرّع

وَ خُفْيَةً: و پنهانی (می گویید:)

لَئِنْ: هر آینه اگر

اَنْجنا: نجات دهد ما را

مِنْ هذِه: از این (خطرات)،

لَنَکُونَنَّ: البته می باشیم

مِنَ الشّکِرینَ: از شکرگزاران.

64 قُلِ اللّهُ یُنَجّیکُمْ مِنْها وَ مِنْ کُلِّ کَرْبٍ ثُمَّ اَنْتُمْ تُشْرِکُونَ

قُلِ اللّهُ: بگو: خدا

یُنَجّیکُمْ: نجات می دهد شما را

(350) جلد 7 سوره انعام

مِنْها: از آن،

وَ مِنْ کُلِّ: و از هر

کَرْبٍ: سختی (دیگری)،

ثُمَّ اَنْتُمْ: سپس شما

تُشْرِکُونَ: شرک می آورید.

ص:299

65 قُلْ هُوَ الْقادِرُ عَلیآ اَنْ یَّبْعَثَ عَلَیْکُمْ عَذابا مِنْ فَوْقِکُمْ اَوْ مِنْ تَحْتِ اَرْجُلِکُمْ اَوْ یَلْبِسَکُمْ شِیَعا وَ یُذیقَ بَعْضَکُمْ بَأسَ بَعْضٍ اُنْظُرْ کَیْفَ نُصَرِّفُ الْایتِ لَعَلَّهُمْ یَفْقَهُونَ

قُلْ هُوَ: بگو: او

الْقادِرُ: قادر است

عَلی اَنْ: بر این که

یَّبْعَثَ: برانگیزد، بفرستد

عَلَیْکُمْ عَذابا: بر شما عذابی را

مِنْ فَوْقِکُمْ: از بالای سرتان،

اَوْ مِنْ تَحْتِ: یا از زیر

اَرْجُلِکُمْ: پاهایتان،

اَوْ یَلْبِسَکُمْ: یا بپوشاند، بیامیزد شما را

شِیَعا: گروه، گروه

وَ یُذیقَ: و بچشاند

بَعْضَکُمْ: بعضی از شما را

بَأسَ: به آزار

بَعْضٍ: بعضی دیگر،

اُنْظُرْ: ببین، نگاه کن

کَیْفَ: چگونه

نُصَرِّفُ: می گردانیم، بیان می کنیم

الْایتِ: آیات را،

(352) جلد 7 سوره انعام

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

یَفْقَهُونَ: بفهمند.

66 وَ کَذَّبَ بِه قَوْمُکَ وَ هُوَ الْحَقُّ قُلْ لَسْتُ عَلَیْکُمْ بِوَکیلٍ

وَ کَذَّبَ: و تکذیب نمودند

بِه: آن را

قَوْمُکَ: قوم تو

وَ هُوَ: در حالی که او

الْحَقُّ: حق است.

ص:301

قُلْ لَسْتُ: بگو: نیستم

عَلَيْكُمْ: بر شما

بِوَكيلٍ: وكيل.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (353)

67 لِكُلِّ نَبَاءٍ مُسْتَقَرٌّ وَ سَوْفَ تَعْلَمُونَ

لِكُلِّ نَبَاءٍ: برای هر خبری

مُسْتَقَرٌّ: قرارگاهی است

وَ سَوْفَ: و به زودی

تَعْلَمُونَ: خواهید دانست.

68 وَ اِذا رَأَيْتَ الَّذينَ يَخُوضُونَ فيآ ءايتِنا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتّى يَخُوضُوا فى حَديثٍ غَيْرِه وِ اِمّا يُنْسِيَنَّكَ الشَّيْطنُ فَلا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرى مَعَ الْقَوْمِ الظّلِمينَ

وَ اِذا رَأَيْتَ: و هنگامی که دیدید

الَّذينَ: کسانی را که

يَخُوضُونَ: سخريه می کنند، استهزاء می کنند، یاوه می گویند

(354) جلد 7 سوره انعام

فی آ ءایتِنا: آیات ما را،

فَأَعْرِضْ: پس روی گردان

عَنْهُمْ حَتّی: از ایشان تا

یَخُوضُوا: فرو روند، بپردازند

فی حَدیثٍ: در سخنی

غَیْرِه: غیر از آن.

وِ اِمّا: و اگر، یا

یُنْسِیَنَّکَ: از یادت بُرد

الشَّیْطنُ: شیطان،

فَلا تَقْعُدْ: پس منشین

بَعْدَ الذِّکْری: بعد از یاد آمدن،

مَعَ الْقَوْمِ: با گروه

الظّلِمینَ: ستمکار.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (355)

ص:303

69 وَ ما عَلی الَّذینَ یَتَّقُونَ مِنْ حِسابِهِمْ مِنْ شَیْ ءٍ وَ لکِنْ ذِکْری لَعَلَّهُمْ یَتَّقُونَ

وَ ما عَلی: و نیست بر

الَّذینَ: کسانی که

یَتَّقُونَ: پرهیزگارند

مِنْ حِسابِهِمْ: از حساب آن ها

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی،

وَ لکِنْ: ولیکن

ذِکْری: یادآوری (لازم است)

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

یَتَّقُونَ: پرهیزگاری پیشه کنند.

70 وَ ذَرِ الَّذینَ اتَّخَذُوا دینَهُمْ لَعِبا وَ لَهْوا وَ غَرَّتْهُمُ الْحَیوهُ الدُّنْیا وَ ذَکِّرْ بِه اَنْ تُبْسَلَ نَفْسٌ بِما

کَسَبَتْ لَیْسَ لَها مِنْ دُونِ اللّهِ وَلِیٌّ وَ لا شَفیعٌ وَ اِنْ تَعْدِلْ کُلَّ عَدْلٍ لا یُؤْخَذْ مِنْها اُوْلآئِکَ الَّذینَ اُبْسِلُوا

بِما كَسَبُوا لَهُمْ شَرابٌ مِنْ حَميمٍ وَ عَذابٌ اَليمٌ بِما كانُوا يَكْفُرُونَ

وَ ذَرِ: و رها کن

الَّذينَ: کسانی را که

اتَّخَذُوا: گرفتند

دينَهُمْ: دینشان را

لَعِبا وَ لَهْوا: به بازی و سرگرمی

وَ غَرَّتْهُمُ: و مغرور ساخته آن ها را

الْحَيوهُ: زندگانی

الدُّنْيا: دنیا،

وَ ذَكِّرْ: و یادآوری کن

بِه: به آن (قرآن)

اَنْ تُبْسَلَ: که (مبادا) گرفتار شود

نَفْسٌ: نفسی، شخصی

بِما: به آن چه که

كَسَبَتْ: کسب کرد،

لَيْسَ لَها: نیست برای او

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا

وَلِیٌّ: دوستی

وَ لا شَفیعٌ: و نه شفیعی،

وَ اِنْ: و اگر

تَعْدِلْ: عوض دهد، رشوه دهد،

کُلَّ عَدْلٍ: هر عوضی، هر فرضی

لا یُؤْخَذْ: پذیرفته نخواهد شد

مِنْها: از او.

(358) جلد 7 سوره انعام

اُوْلآئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانیند که

اُبْسِلُوا: گرفتار شدند

بِما: به آن چه

کَسَبُوا: کسب کردند.

لَهُمْ: برای ایشان است

شَرابٌ: شرابی

مِنْ حَمیمٍ: از آب سوزان

وَ عَذابٌ: و عذابی

اَلیمٌ بِما: دردناک به خاطر

کانُوا یَکْفُرُونَ: کفری که می ورزیدند.

71 قُلْ اَنَدْعُوا مِنْ دُونِ اللّهِ ما لا یَنْفَعُنا وَ لا یَضُرُّنا وَ نُرَدُّ عَلیآ اَعْقابِنا بَعْدَ اِذْ هَدینَا اللّهُ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (359)

کَالَّذِی اسْتَهْوَتْهُ الشَّیطینُ فِی الْاَرْضِ حَیْرانَ لَهُ اَصْحبٌ یَدْعُونَهُ اِلَی الْهُدَی ائْتِنا قُلْ اِنَّ هُدَی اللّهِ هُوَ الْهُدی وَ اُمِرْنا لِنُسْلِمَ لِرَبِّ الْعلَمینَ

قُلْ: بگو:

اَنَدْعُوا: آیا بخوانیم، بپرستیم

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا را

ما لا یَنْفَعُنا: که نه نفع می دهد به ما

وَ لا یَضُرُّنا: و نه ضرر می رساند به ما

وَ نُرَدُّ عَلی: و برگردیم بر

اَعْقابِنا: عقبمان، (کفر قبلی)

بَعْدَ اِذْ: بعد از آن که

هَدینَا: هدایت نمود ما را

اللّهُ: خدا؟

(360) جلد 7 سوره انعام

کَالَّذِی: مانند کسی که

اسْتَهْوَتْهُ: برده باشند او را، به هوا و هوس انداخته باشند او را

الشَّیطینُ: شیاطین

فِی الأَرْضِ: در زمین

حَیْرانَ: حیران.

لَهُ: برای اوست

اَصْحبٌ: یارانی که

یَدْعُونَهُ: دعوت می کنند او را

اِلَی الْهُدَی: به سوی هدایت

ص:308

ائْتِنا: که به سوی ما بیا.

قُلْ اِنَّ: بگو: به درستی که

هُدَی: هدایت

اللّهِ: خداوند

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (361)

هُوَ: آن است

الْهُدی: هدایت.

وَ اُمِرْنا: و امر شده ایم ما

لِنُسْلِمَ: تا تسلیم شویم

لِرَبِّ: به پروردگار

الْعلَمینَ: جهانیان.

72 وَ اَنْ اَقیمُوا الصَّلوهَ وَ اتَّقُوهُ وَ هُوَ الَّذی اِلَیْهِ تُحْشَرُونَ

وَ اَنْ اَقیمُوا: و این که به پا دارید

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اتَّقُوهُ: و بترسید از او،

وَ هُوَ الَّذی: و اوست آن که

اِلَیْهِ: به سویش

(362) جلد 7 سوره انعام

تُحْشَرُونَ: محشور می شوید.

73 وَ هُوَ الَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَ یَوْمَ یَقُولُ کُنْ فَیَکُونُ قَوْلُهُ الْحَقُّ وَ لَهُ الْمُلْکُ یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ عالِمُ الْغَیْبِ وَ الشَّهدَهِ وَ هُوَ الْحَکیمُ الْخَبیرُ

وَ هُوَ الَّذی: و اوست آن که

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق.

وَ یَوْمَ یَقُولُ: و روزی که می گوید:

کُنْ: موجود باش

فَیَکُونُ: پس می شود.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (363)

ص:310

قَوْلُهُ الْحَقُّ: سخن او حق است.

وَ لَهُ: و برای اوست

الْمُلْکُ: حکومت

یَوْمَ: آن روز که

یُنْفَخُ: دمیده شود

فِی الصُّورِ: در صور.

عِلِمُ: داناست

الْغَیْبِ: به پنهان

وَ الشَّهدَهِ: و آشکار.

وَ هُوَ الْحَکیمُ: و اوست حکیم

الْخَبیرُ: آگاه.

74 وَ اِذْ قالَ اِبْراهیمُ لِاَبیهِ ءَ ازَرَ اَتَتَّخِذُ اَصْناما ءالِهَةً اِنیّ اَریکَ وَ قَوْمَکَ فیضَللٍ مُبینٍ

(364) جلد 7 سوره انعام

وَ اِذْ قالَ: و هنگامی که گفت:

اِبْراهیمُ: ابراهیم

ص:311

لِاَبیهِ: به پدرش

ءَازَرَ: آذر

اَتَتَّخِذُ: آیا می گیری

اَصْناما: بت ها را

ءالِهَةً: خدایان؟

اِنیّ: به درستی که من

اَریکَ: می بینم تو را

وَ قَوْمَکَ: و قومت را

فی ضَللٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکاری.

75 وَ کَذلِکَ نُرِیآ اِبْراهیمَ مَلَکُوتَ السَّمواتِ

وَ الأرْضِ وَ لِیَکُونَ مِنَ الْمُوقِنینَ

وَ کَذلِکَ: و این چنین

نُرِی: نشان می دهیم

اِبْراهیمَ: به ابراهیم

مَلَکُوتَ: ملکوت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین را،

وَ لِیَکُونَ: و برای (این که) باشد

مِنَ الْمُوقِنینَ: از یقین کنندگان

76 فَلَمّا جَنَّ عَلَیْهِ الَّیْلُ رَءَا کَوْکَبا قالَ هذا رَبّی فَلَمّا اَفَلَ قالَ لا اُحِبُّ الاْفِلینَ

فَلَمّا: پس وقتی که

جَنَّ عَلَیْهِ: پوشانید او را

(366) جلد 7 سوره انعام

الَّیْلُ: شب،

رَءَا کَوْکَبا: دید ستاره ای را،

قالَ هذا: گفت: این

رَبّی: خدای من است

فَلَمّا: پس وقتی که

اَفَلَ قالَ: غروب کرد، گفت:

ص:313

لا اُحِبُّ: دوست ندارم

الْاٰفِلِينَ: غروب كنندگان را.

77 فَلَمّا رَءَا الْقَمَرَ بازِغا قالَ هذا رَبّى فَلَمّآ اَفَلَ قالَ لَئِنْ لَمْ يَهْدِنى رَبّى لَاَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضّآلّينَ

فَلَمّا: پس وقتى كه

رَءَا الْقَمَرَ: ديد ماه را

بازِغا: طلوع كننده،

قالَ هذا: گفت: اين

رَبّى: خداى من است.

فَلَمّا: پس وقتى كه

اَفَلَ: غروب كرد،

قالَ: گفت:

لَئِنْ: هر آينه اگر

لَمْ يَهْدِنى: هدايت نكند مرا

رَبّى: پروردگارم

لاَكُونَنَّ: مسلّما

مِنَ الْقَوْمِ: از گروه

الضّاآلّينَ: گمراهان.

78 فَلَمّا رَءَ الشَّمْسَ بازِغَةً قالَ هذا رَبّی هذاآ اَكْبَرُ فَلَمّا اَفَلَتْ قالَ يقَوْمِ اِنّی بَرِيآءٌ مِمّا تُشْرِكُونَ

(368) جلد 7 سوره انعام

فَلَمّا: پس وقتی كه

رَءَ الشَّمْسَ: ديد خورشيد را

بازِغَةً: طلوع كننده،

قالَ هذا: گفت: اين

رَبّی: خدای من است

هذا: اين

اَكْبَرُ: بزرگ تر است.

فَلَمّا: پس وقتی كه

اَفَلَتْ: غروب كرد،

قالَ يقَوْمِ: گفت: ای قوم!

ص:315

اِنّی: همانا من

بَرِی آءٌ: بیزارم

مِمّا: از آن چه که

تُشْرِکُونَ: شریک قرار می دهید.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (369)

79 اِنّی وَجَّهْتُ وَجْهِیَ لِلَّذی فَطَرَ السَّمواتِ وَ الأَرْضَ حَنیفا وَ ما اَنَا مِنَ الْمُشْرِکینَ

اِنّی: به درستی که من

وَجَّهْتُ: روی نمودم

وَجْهِیَ: روی خودم را

لِلَّذی: به سوی کسی که

فَطَرَ السَّمواتِ: آفرید آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را،

حَنیفا: میانه رو هستم، حق گرا و خالصم.

وَ ما اَنَا: و نیستم من

مِنَ الْمُشْرِکینَ: از مشرکان.

ص:316

80 وَ حاجَّهُ قَوْمُهُ قالَ اَتُحآجُّونّی فِی اللّهِ وَ قَدْ

(370) جلد 7 سوره انعام

هَدینِ وَ لاآ اَخافُ ما تُشْرِکُونَ بِه اِلاّ اَنْ یَشاآءَ رَبّی شَیْئا وَسِعَ رَبّی کُلَّ شَیْ ءٍ عِلْماَ اَفَلا تَتَذَکَّرُونَ

وَ حاجَّهُ: و به گفتگو پرداختند با او، و به جدال برخاستند با او

قَوْمُهُ: قومش،

قالَ: گفت:

اَتُحآجُّونّی: آیا جدل می کنید با من

فِی اللّهِ: درباره خدا

وَ قَدْ: در حالی که به تحقیق

هَدینِ: هدایت کرده مرا؟

وَ لاآ اَخافُ: و نمی ترسم

ما تُشْرِکُونَ: از آن چه

بِه: او را،

اِلاّ اَنْ: مگر این که

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (371)

یَشآءَ: بخواهد

ص:317

رَبّی: پروردگارم

شَیْئا: چیزی را.

وَسِعَ: وسعت دارد

رَبّی: پروردگارم

کُلَّ: به هر

شَیْ ءٍ: چیزی

عِلْما: از نظر علم و آگاهی.

اَفَلا تَتَذَکَّرُونَ: آیا پس متذکر نمی شوید؟

81 وَ کَیْفَ اَخافُ ماآ اَشْرَکْتُمْ وَ لا تَخافُونَ اَنَّکُمْ اَشْرَکْتُمْ بِاللّهِ ما لَمْ یُنَزِّلْ بِه عَلَیْکُمْ سُلْطنا فَأَیُّ الْفَریقَیْنِ أَحَقُّ بِالاْمْنِ اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَ کَیْفَ: و چگونه

(372) جلد 7 سوره انعام

اَخافُ: بترسم

مآ: از آن چه

اَشْرَکْتُمْ: شریک (خدا) قرار داده اید

ص:318

وَ لا تَخافُونَ: در حالی که نمی ترسند؟

اَنَّکُمْ: به درستی که شما

اَشْرَکْتُمْ: شریک قرار داده اید

بِاللّهِ: برای خدا

ما: چیزی را که

لَمْ یُنَزِّلْ: نازل نکرده

بِه: درباره آن

عَلَیْکُمْ: بر شما

سُلْطنا: دلیلی، حجّتی.

فَأَیُّ: پس کدام یک

الْفَریقَیْنِ: از دو گروه، دو طایفه

أَحَقُّ: شایسته تر است

بِالاْمْنِ: به امنیت

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: شما می دانید؟

82 اَلَّذينَ ءَامَنُواْ وَ لَمْ يَلْبِسُوآا ايمنَهُمْ بِظُلْمٍ اُوْلآئِکَ لَهُمُ الاْمْنُ وَ هُمْ مُهْتَدُونَ

اَلَّذينَ: کسانی که

ءَامَنُواْ: ایمان آوردند

وَ لَمْ يَلْبِسُوآا: و نپوشانید

ایمنَهُمْ: ایمانشان را

بِظُلْمٍ: با ظلم،

اُوْلآئِکَ: آنان

لَهُمُ: برای ایشان است

(374) جلد 7 سوره انعام

الاْمْنُ: امنیّت.

وَ هُمْ: و آن ها

مُهْتَدُونَ: هدایت یافتگانند.

83 وَ تِلْکَ حُجَّتُناآ ءَاتَيْنهاآ اِبْرهيمَ عَلى قَوْمِهِ نَرْفَعُ دَرَجتٍ مَنْ نَشاآءُ اِنَّ رَبَّکَ حَکيمٌ عَليمٌ

وَ تِلْکَ: و این است

ص:320

حُجَّتُنا: دلایل ما

ءَاتَیْنها: که دادیم آن را

اِبْرهیمَ: به ابراهیم

عَلی قَوْمِهِ: در برابر قومش.

نَرْفَعُ: بالا می بریم

دَرَجتٍ: درجاتِ

مَنْ نَشاآءُ: هر که را بخواهیم.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (375)

اِنَّ: به درستی که

رَبَّکَ: پروردگار تو

حَکیمٌ: حکیم

عَلیمٌ: داناست.

84 وَ وَهَبْنا لَهُ اِسْحقَ وَ یَعْقُوبَ کُلاًّ هَدَیْنا وَ نُوحا هَدَیْنا مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ ذُرِّیَّتِه داوُدَ وَ سُلَیْمنَ وَ اَیُّوبَ وَ یُوسُفَ وَ مُوسی وَ هرُونَ وَ کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنینَ

وَ وَهَبْنا لَهُ: و بخشیدیم ما به او

اِسْحقَ: اسحاق

وَ یَعْقُوبَ: و یعقوب را.

کُلاًّ: همه را

هَدَیْنا: هدایت نمودیم.

(376) جلد 7 سوره انعام

وَ نُوحا: و نوح را

هَدَیْنا: هدایت کردیم

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

وَ مِنْ ذُرِّیَّتِه: و از فرزندان او

داوُدَ: داود

وَ سُلَیْمنَ: و سلیمان

وَ اَیُّوبَ: و ایّوب

وَ یُوسُفَ: و یوسف

وَ مُوسی: و موسی

وَ هرُونَ: و هارون را.

وَ کَذلِکَ: و این چنین

ص:322

نَجْزِی: جزا می دهیم

الْمُحْسِنینَ: نیکوکاران را.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (377)

85 وَ زَکَرِیّا وَ یَحْیی وَ عِیسی وَ اِلْیاسَ کُلٌّ مِنَ الصّلِحینَ

وَ زَکَرِیّا: و زکریّا

وَ یَحْیی: و یحیی

وَ عِیسی: و عیسی

وَ اِلْیاسَ: و الیاس ،

کُلٌّ مِنَ: که همگی از

الصّلِحینَ: صالحان بودند.

86 وَ اِسْمعیلَ وَ الْیَسَعَ وَ یُونُسَ وَ لُوطا وَ کُلاًّ فَضَّلْنا عَلَی الْعلَمینَ

وَ اِسْمعیلَ: و اسماعیل

وَ الْیَسَعَ: و یسع

ص:323

وَ يُونُسَ: و يونس

(378) جلد 7 سوره انعام

وَ لُوطا: و لوط را

وَ كُلاًّ: و همگی را

فَضَّلْنا: برتری دادیم

عَلَى الْعلَمينَ: بر جهانیان (بر اهل زمانه).

87 وَ مِنْ ءآبائِهِمْ وَ ذُرِّيّتِهِمْ وَ اِخْوِنِهِمْ وَ اجْتَبَيْنهُمْ وَ هَدَيْنهُمْ اِلى صِرطٍ مُسْتَقيمٍ

وَ مِنْ ءاآبائِهِمْ: و از پدرانشان

وَ ذُرِّيّتِهِمْ: و فرزندانشان

وَ اِخْوِنِهِمْ: و برادرانشان،

وَ اجْتَبَيْنهُمْ: و برگزیدیم ما آن ها را

وَ هَدَيْنهُمْ: و هدایت کردیم ما آن ها را

اِلى صِرطٍ: به سوی راه

مُسْتَقيمٍ: راست.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (379)

ص:324

88 ذلِکَ هُدَی اللّهِ یَهْدی بِه مَنْ یَشاآءُ مِنْ عِبادِهِ وَ لَوْ اَشْرَکُواْ لَحَبِطَ عَنْهُمْ مّا کانُوا یَعْمَلُونَ

ذلِکَ: آن

هُدَی اللّهِ: هدایت خداست.

یَهْدی: هدایت می کند

بِه مَنْ: به آن هر که را

یَشآءُ: بخواهد

مِنْ عِبادِهِ: از بندگانش.

وَ لَوْ اَشْرَکُواْ: و اگر مشرک شوند

لَحَبِطَ: هر آینه نابود شود

عَنْهُمْ مّا: از آن ها آن چه

کانُوا یَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

89 اُوْلآئِکَ الَّذینَ ءَاتَیْنهُمُ الْکِتبَ وَ الْحُکْمَ وَ النُّبُوَّهَ فَإِنْ یَکْفُرْ بِها هؤُلاآءِ فَقَدْ وَکَّلْنا بِها قَوْما لَّیْسُوا بِها بِکفِرینَ

اُوْلآئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند

ءَاتَیْنهُمُ: که دادیم ما به آن ها

الْکِتبَ: کتاب

وَ الْحُکْمَ: و حکم

وَ النُّبُوَّةَ: و نبوّت را.

فَأِنْ یَکْفُرْ: پس اگر کفر بورزند

بِها: به آن (مهم نیست زیرا)

هؤُلاآءِ: آنان

فَقَدْ: پس به تحقیق

وَکَّلْنا: گماشته ایم

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (381)

بِها قَوْما: به آن گروهی را

لَّیْسُوا بِها: که نیستند به آن

بِکفِرینَ: کافر.

90 اُوْلآئِکَ الَّذینَ هَدَی اللّهُ فَبِهُدیهُمُ اقْتَدِهْ

ص:326

قُلْ لاّ اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ اَجْرا اِنْ هُوَ اِلاّ ذِکْری لِلْعلَمینَ

اُوْلآئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانیند

هَدَی: که هدایت کرده

اللّهُ: خدا (آن ها را)،

فَبِهُدیهُمُ: پس به هدایتشان

اقْتَدِهْ: اقتدا کن.

قُلْ: بگو:

لاّ اَسْئَلُکُمْ: سؤال نمی کنم، طلب نمی کنم

عَلَیْهِ: در برابر آن

اَجْرا: اجری را.

اِنْ هُوَ: نیست او، آن

اِلاّ ذِکْری: مگر یادآوری

لِلْعلَمینَ: برای جهانیان.

92 وَ هذا کِتبٌ اَنْزَلْنهُ مُبارَکٌ مُصَدِّقُ الَّذی

بَيْنَ يَدَيْهِ وَ لِتُنْذِرَ اُمَّ الْقُرى وَ مَنْ حَوْلَها وَ الَّذينَ يُؤْمِنُونَ بِالْاخِرَهِ يُؤْمِنُونَ بِه وَ هُمْ عَلى صَلاتِهِمْ يُحافِظُونَ

وَ هذا كِتبٌ: و اين كتابى كه

اَنْزَلْنهُ: نازل كرديم ما آن را

مُبارَكٌ: پر بركت

مُصَدِّقُ: و تصديق كننده (كتاب هايى است)

سوره انعام لغات و مفاهيم قرآن كريم (383)

الَّذى بَيْنَ: كه بين

يَدَيْهِ وَ: دو دستش است و

لِتُنْذِرَ: تا بترسانى

اُمَّ الْقُرى: (مردم) مكّه

وَ مَنْ حَوْلَها: و اطرافش را.

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

يُؤْمِنُونَ: ايمان آورند

بِالْاخِرَهِ: به آخرت

يُؤْمِنُونَ بِه: ايمان مى آورند به آن.

ص:328

وَ هُمْ عَلی: و ایشان بر

صَلاتِهِمْ: نمازشان

یُحافِظُونَ: محافظت می کنند.

95 اِنَّ اللّهَ فالِقُ الْحَبِّ وَ النَّوی یُخْرِجُ الْحَیَّ

(384) جلد 7 سوره انعام

مِنَ الْمَیِّتِ وَ مُخْرِجُ الْمَیِّتِ مِنَ الْحَیِّ ذلِکُمُ اللّهُ فَأَنّی تُؤْفَکُونَ

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

فالِقُ الْحَبِّ: شکافنده دانه

وَ النَّوی: و هسته است.

یُخْرِجُ: خارج می سازد

الْحَیَّ مِنَ: زنده را از

الْمَیِّتِ: مرده،

وَ مُخْرِجُ: و خارج کننده

الْمَیِّتِ: مرده

مِنَ الْحَیِّ: از زنده است.

ص:329

ذلِكُمُ اللّهُ: این است خدای شما

فَأَنّی: پس کجا

تُؤْفَكُونَ: سرگردان می شوید، منحرف می شوید؟

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (385)

96 فالِقُ الاِْصْباحِ وَ جَعَلَ الَّيْلَ سَكَنا وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ حُسْبانا ذلِكَ تَقْديرُ الْعَزيزِ الْعَليمِ

فالِقُ: شکافنده

الاِْصْباحِ: صبحدم است

وَ جَعَلَ الَّيْلَ: و قرار داد شب را

سَكَنا: مایه آرامش

وَ الشَّمْسَ: و خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

حُسْبانا: (وسیله) حساب.

ذلِكَ: این

تَقْديرُ: نظم و تدبیر

الْعَزيزِ: (خدای) توانای

ص:330

الْعَلیمِ: داناست.

(386) جلد 7 سوره انعام

97 وَ هُوَ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا بِها فی ظُلُمتِ الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْایتِ لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ

وَ هُوَ الَّذی: و او کسی است که

جَعَلَ لَکُمُ: قرار داد برای شما

النُّجُومَ: ستارگان را،

لِتَهْتَدُوا: تا هدایت شوید

بِها فی ظُلُمتِ: به آن تاریکی های

الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ: خشکی و دریا.

قَدْ فَصَّلْنَا: به تحقیق شرح دادیم

الْایتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَعْلَمُونَ: می دانند.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (387)

ص:331

98 وَ هُوَ الَّذی اَنْشَأَکُمْ مِنْ نَفْسٍ واحِدَهٍ فَمُسْتَقَرٌّ وَ مُسْتَوْدَعٌ قَدْ فَصَّلْنَا الْایتِ لِقَوْمٍ یَفْقَهُونَ

وَ هُوَ الَّذی: و او کسی است که

اَنْشَأَکُمْ: بوجود آورد شما را

مِنْ نَفْسٍ: از نفسی، از یک نفس

واحِدَهٍ: یکتا، از یک تن

فَمُسْتَقَرٌّ: پس بعضی پایدارند

وَ مُسْتَوْدَعٌ: و بعضی ناپایدار و در ودیعتگاه.

قَدْ فَصَّلْنَا: به تحقیق شرح دادیم

الْایتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَفْقَهُونَ: می فهمند.

99 وَ هُوَ الَّذی اَنْزَلَ مِنَ السَّماآءِ ماآءً فَأَخْرَجْنا بِه نَباتَ کُلِّ شَیْ ءٍ فَأَخْرَجْنا مِنْهُ خَضِرا نُخْرِجُ مِنْهُ حَبّا مُتَراکِبا وَ مِنَ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِها قِنْوانٌ دانِیَهٌ وَ

جَنّٰتٍ مِنْ اَعْنابٍ وَ الزَّيْتُونَ وَ الرُّمّانَ مُشْتَبِها وَ غَيْرَ مُتَشبِهٍ انْظُرُوآا اِلى ثَمَرِه اِذا اَثْمَرَ وَ يَنْعِه اِنَّ فى ذلِكُمْ لاَيتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

وَ هُوَ الَّذى: و او کسی است که

اَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّمآءِ: از آسمان

مآءً:آبی،

فَأَخْرَجْنا: پس خارج نمودیم

بِه نَباتَ: بوسیله آن گیاه،

كُلِّ شَىْ ءٍ: هر چیز را،

فَأَخْرَجْنا: پس خارج نمودیم

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (389)

مِنْهُ خَضِرا: از آن سبزه ای،

نُخْرِجُ مِنْهُ: خارج می کنیم از آن

حَبّا: دانه ای

مُتَراكِبا: روی هم چیده،

وَ مِنَ النَّخْلِ: و از نخل

ص:333

مِنْ طَلْعِها: از شکوفه آن

قِنْوانٌ: خوشه هایی

دانِیَهٌ: پایین آمده،

وَ جَنّٰتٍ: و باغ هایی

مِنْ اَعْنابٍ: از انگورها

وَ الزَّیْتُونَ: و زیتون

وَ الرُّمّانَ: و انار

مُشْتَبِها: شبیه به هم

وَ غَیْرَ مُتَشبِهٍ: و بی شباهت.

(390) جلد 7 سوره انعام

انْظُرُوآا: نظر کنید، بنگرید

اِلی ثَمَرِه: به میوه اش

اِذا اَثْمَرَ: هنگامی که میوه داد

وَ یَنْعِه: و رسیدنش.

أِنَّ فی: به درستی که در

ذلِکُمْ: آن برای شما

لاَیتٍ: هر آینه نشانه هایی است

ص:334

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان دارند.

101 بَديعُ السَّمواتِ وَ الأرْض اَنّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَ لَمْ تَكُنْ لَهُ صحِبَهٌ وَ خَلَقَ كُلَّ شَىْ ءٍ وَ هُوَ بِكُلِّ شَىْ ءٍ عَلَيمٌ

بَديعُ: ابداع کننده

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین است.

اَنّى يَكُونُ: چگونه می باشد

لَهُ وَلَدٌ: برای او فرزندی

وَ لَمْ تَكُنْ: در حالی که نبوده است

لَهُ صحِبَهٌ: برای او همسری.

وَ خَلَقَ كُلَّ: و خلق کرد هر

شَىْ ءٍ: چیزی را.

وَ هُوَ بِكُلِّ: و او به هر

شَىْ ءٍ عَليمٌ: چيزى داناست.

102 ذلِكُمُ اللّهُ رَبُّكُمْ لاآ اِلهَ اِلاّ هُوَ خلِقُ كُلِّ شَىْ ءٍ فَاعْبُدُوهُ وَ هُوَ عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ وَكيلٌ

ذلِكُمُ اللّهُ: اين است خدا

(392) جلد 7 سوره انعام

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

لاآ اِلهَ: نيست معبودى

اِلاّ: مگر

هُوَ: او،

خلِقُ كُلِّ: آفريدگار همه

شَىْ ءٍ: چيز است

فَاعْبُدُوهُ: پس بپرستيد او را،

وَ هُوَ عَلى: و او بر

كُلِّ شَىْ ءٍ: هر چيزى

وَكيلٌ: وكيل است.

ص:336

103 لا تُدْرِكُهُ الأبْصرُ وَ هُوَ يُدْرِكُ الأبْصرَ وَ هُوَ اللَّطيفُ الْخَبيرُ

لا تُدْرِكُهُ: درک نمی کند او را

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (393)

الأبْصرُ: چشم ها،

وَ هُوَ: در حالی که او

يُدْرِكُ: درک می کند

الأبْصرَ: چشم ها را،

وَ هُوَ اللَّطيفُ: و او لطیف

الْخَبيرُ: و آگاه است

104 قَدْ جاءَكُمْ بَصائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ اَبْصَرَ فَلِنَفْسِه وَ مَنْ عَمِىَ فَعَلَيْها وَ ماآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفيظٍ

قَدْ به تحقیق

جاءَكُمْ: آمد برای شما

بَصائِرُ: بصیرت ها

مِنْ: از جانب

رَبِّکُمْ: پروردگارتان،

(394) جلد 7 سوره انعام

فَمَنْ اَبْصَرَ: پس کسی که ببیند

فَلِنَفْسِه: پس برای خودش است.

وَ مَنْ عَمِیَ: و کسی که کوری کند

فَعَلَیْها: پس به ضرر خودش است.

وَ ماَ اَنَا: و نیستم من

عَلَیْکُمْ: بر شما

بِحَفیظٍ: حافظ و نگهبان.

105 وَ کَذلِکَ نُصَرِّفُ الْایتِ وَلِیَقُولُوا دَرَسْتَ وَ لِنُبَیِّنَهُ لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ

وَ کَذلِکَ: و این چنین

نُصَرِّفُ: گوناگون می گردانیم

الْایتِ: آیات را

وَلِیَقُولُوا: و (بگذار) بگویند

دَرَسْتَ: درس گرفته ای،

وَ لِنُبَيِّنَهُ: و ما بیان می کنیم آن را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْلَمُونَ: می دانند.

106 أِتَّبِعْ ما اُوحِیَ اِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ لا اِلهِ اِلاّ هُوَ وَ اَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِکینَ

أِتَّبِعْ: پیروی کن

ما اُوحِیَ: از آن چه وحی شده

اِلَیْکَ: به سوی تو

مِنْ: از جانب

رَبِّکَ: پروردگارت،

لا اِلهِ اِلاّ: نیست معبودی مگر

هُوَ: او.

(396) جلد 7 سوره انعام

وَ اَعْرِضْ: و روی بگردان

عَنِ الْمُشْرِکینَ: از مشرکان.

ص:339

107 وَ لَوْ شاآءَ اللّهُ ماآ اَشْرَکُوا وَ ما جَعَلْنکَ عَلَیْهِمْ حَفیظا وَ ما اَنْتَ عَلَیْهِمْ بِوَکیلٍ

وَ لَوْ شآءَ: و اگر می خواست

اللّهُ: خدا

مآ اَشْرَکُوا: مشرک نمی شدند.

وَ ما جَعَلْنکَ: و قرار ندادیم ما تو را

عَلَیْهِمْ: برایشان

حَفیظا: نگهبان.

وَ ما اَنْتَ: و نیستی تو

عَلَیْهِمْ: برایشان

بِوَکیلٍ: وکیل.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (397)

108 وَ لا تَسُبُّوا الَّذینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ فَیَسُبُّوا اللّهَ عَدْوا بِغَیْرِ عِلْمٍ کَذلِکَ زَیَّنّا لِکُلِّ اُمَّهٍ عَمَلَهُمْ ثُمَّ اِلی رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ فَیُنَبِّئُهُمْ بِما کانُوا یَعْمَلُونَ

وَ لا تَسُبُّوا: و دشنام ندهید

الَّذینَ: کسانی را که

یَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا را،

فَیَسُبُّوا: پس دشنام دهند

اللّهَ: خدا را،

عَدْوا: از روی دشمنی،

بِغَیْرِ: بدون

(398) جلد 7 سوره انعام

عِلْمٍ: علم و دانایی.

کَذلِکَ: این چنین

زَیَّنّا: زینت دادیم ما

لِکُلِّ اُمَّهٍ: برای هر امتی

عَمَلَهُمْ: عملشان را،

ثُمَّ اِلی: سپس به سوی

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

ص:341

مَرْجِعُهُمْ: بازگشتشان است.

فَيُنَبِّئُهُمْ: پس خبر می دهد آن ها را

بِما: به آن چه که

كانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

«پایان جزء 7»

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (399)

ص:342

116 وَ اِنْ تُطِعْ اَکْثَرَ مَنْ فِی الاْرْضِ یُضِلُّوکَ عَنْ سَبیلِ اللّهِ اِنْ یَتَّبِعُونَ اِلاَّالظَّنَّ وَاِنْ هُمْ اِلاّ یَخْرُصُونَ

وَ اِنْ تُطِعْ: و اگر پیروی کنی

اَکْثَرَ: بیشتر

مَنْ: کسانی را که

فِی الاْرْضِ: در زمین هستند،

یُضِلُّوکَ: گمراه می کنند تو را

عَنْ سَبیلِ: از راه

اللّهِ: خدا،

اِنْ یَتَّبِعُونَ: پیروی نمی کنند

اِلاَّ الظَّنَّ: مگر (از) گمان

وَ اِنْ: و نیستند

هُمْ اِلاّ: ایشان مگر

یَخْرُصُونَ: (این که) تخمین می زنند، حدس می زنند.

(400) جلد 8 سوره انعام

122 اَوَ مَنْ کانَ مَیْتا فَأَحْیَیْنهُ وَ جَعَلْنا لَهُ نُورا

ص:343

يَمْشی بِه فِی النّاسِ كَمَنْ مَثَلُهُ فِی الظُّلُمتِ لَيْسَ بِخارِجٍ مِنْها كَذلِكَ زُيِّنَ لِلْكفِرينَ ما كانُوا يَعْمَلُونَ

اَوَ مَنْ كانَ: آيا كسی كه بود

مَيْتا: مرده،

فَأَحْيَيْنهُ: پس زنده كرديم او را

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم

لَهُ نُورا: برای او نوری

يَمْشی بِه: كه راه برود با آن

فِی النّاسِ: در ميان مردم،

كَمَنْ: مانند كسی است

مَثَلُهُ: مثل او

فِی الظُّلُمتِ: در تاريكی ها؟

سوره انعام لغات و مفاهيم قرآن كريم (401)

لَيْسَ: نيست

بِخارِجٍ: خارج شدنی

مِنْها: از آن.

كَذلِكَ: اين چنين

زُیِّنَ: تزیین شده

لِلْکفِرینَ: برای کافران

ما: آن چه

کانُوا یَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

124 وَ اِذا جاآءَتْهُمْ ءایَهٌ قالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتّی نُؤْتی مِثْلَ ماآ اُوتِیَ رُسُلُ اللّهِ اللّهُ اَعْلَمُ حَیْثُ یَجْعَلُ رِسالَتَهُ سَیُصیبُ الَّذینَ اَجْرَمُوا صَغارٌ عِنْدَاللّهِ وَ عَذابٌ شَدیدٌ بِما کانُوا یَمْکُرُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

جآءَتْهُمْ: بیاید برایشان

ءایَهٌ: آیه ای،

قالُوا: گویند:

لَنْ نُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آوریم

حَتّی نُؤْتی: تا داده شویم

مِثْلَ مآ: مانند آن چه

اُوتِیَ: داده شد

رُسُلُ اللّهِ: به پیامبرانِ خدا،

اللّهُ: خداوند

اَعْلَمُ: آگاه تر است

حَیْثُ: که کجا

یَجْعَلُ: قرار بدهد

رِسالَتَهُ: رسالتش را.

سَیُصیبُ: به زودی می رسد

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (403)

الَّذینَ: به کسانی که

اَجْرَمُوا: جرم کردند

صَغارٌ: ذلّت، خواری

عِنْدَاللّهِ: نزد خدا

وَ عَذابٌ: و عذابی

شَدیدٌ: شدید

بِما: به خاطر

کانُوا یَمْکُرُونَ: مکری که می کردند.

ص:346

125 فَمَنْ يُرِدِ اللّهُ اَنْ يَهْدِيَهُ يَشْرَحْ صَدْرَهُ لِلاِْسْلمِ وَ مَنْ يُرِدْ اَنْ يُضِلَّهُ يَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقا حَرَجا كَأَنَّما يَصَّعَّدُ فِى السَّماآءِ كَذلِكَ يَجْعَلُ اَللّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذينَ لا يُؤْمِنُونَ

فَمَنْ: پس هر كس را

(404) جلد 8 سوره انعام

يُرِدِ: اراده كند

اللّهُ: خدا

اَنْ يَهْدِيَهُ: كه هدايت كند او را،

يَشْرَحْ: گشاده مى سازد

صَدْرَهُ: سينه اش را

لِلاِْسْلمِ: براى اسلام

وَ مَنْ: و هر كس را

يُرِدْ: اراده كند

اَنْ يُضِلَّهُ: كه گمراه سازد او را،

يَجْعَلْ: قرار مى دهد

صَدْرَهُ: سينه اش را

ص:347

ضَيِّقا: سخت، تنگ

حَرَجا: تنگی فشار گناه

كَأَنَّما: گویی

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (405)

يَصَّعَّدُ: بالا می رود

فِی السَّمآءِ: در آسمان.

كَذلِكَ: این چنین

يَجْعَلُ: قرار می دهد

اللّٰهُ: خداوند

الرِّجْسَ: پلیدی را

عَلَى الَّذينَ: بر کسانی که

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

126 وَ هذا صِراطُ رَبِّكَ مُسْتَقيما قَدْ فَصَّلْنَا الْايتِ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ

وَ هذا: و این

صِراطُ: راه

رَبِّکَ: پروردگار توست

(406) جلد 8 سوره انعام

مُسْتَقیما: که مستقیم است.

قَدْ: به تحقیق

فَصَّلْنَا: شرح دادیم

الْایتِ: آیات را

لِقَوْمِ: برای قومی که

یَذَّکَّرُونَ: پند می گیرند.

141 وَ هُوَ الَّذیآ اَنْشَأَ جَنّاتٍ مَعْرُوشاتٍ وَ غَیْرَ مَعْرُوشاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفاًاُکُلُهُ وَالزَّیْتُونَ وَ الرُّمّانَ مُتَشابِهاً وَ غَیْرَ مُتَشابِهٍ کُلُوا مِنْ ثَمَرِهِآ اِذاآ اَثْمَرَ وَ اتُوا حَقَّهُ یَوْمَ حَصادِهِ وَ لا تُسْرِفُوا اِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُسْرِفینَ

وَ هُوَ الَّذیآ: و اوست که

اَنْشَأَ: آفرید، پدید آورد

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (407)

جَنّاتٍ: باغ هایی را که

مَعْرُوشاتٍ: معروش است

وَ غَيْرَ: و باغ های غیرمعروش

مَعْرُوشاتٍ: را

وَ النَّخْلَ: و نخل

وَ الزَّرْعَ: و زراعت را

مُخْتَلِفا: که مختلف است از نظر

اُكُلُهُ: خوردنش

وَ الزَّيْتُونَ: و زیتون

وَ الرُّمّانَ: و انار،

مُتَشابِها: که از جهتی با هم شبیه نیستند،

وَ غَيْرَ مُتَشابِهٍ: بخورید از میوه اش

كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِآ: بخورید از میوه اش

اِذآ: هنگامی که

اَثْمَرَ: به ثمر نشست

وَ اتُوا حَقَّهُ: و بدهید حقّش را

يَوْمَ حَصادِهِ: روز درو کردنش .

وَ لا تُسْرِفُوا: و اسراف نکنید.

اِنَّهُ: که همانا او

لا یُحِبُّ: دوست ندارد

الْمُسْرِفینَ: اسراف کاران را.

142 وَ مِنَ الْأَنْعامِ حَمُولَةً وَ فَرْشا كُلُوا مِمّا رَزَقَكُمُ اللّهُ وَ لا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ الشَّيْطانِ اِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبينٌ

وَ مِنَ الْأَنْعامِ: و از چهارپایان

حَمُولَةً: حیوانات باربر

وَ فَرْشا: و نوزاد (پدید آورد).

كُلُوا مِمّا: بخورید از آن چه

رَزَقَكُمُ: روزی داد شما را

اللّهُ: خدا

وَ لا تَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

خُطُواتِ: از گام های

الشَّيْطانِ: شيطان.

اِنَّهُ: همانا او

لَكُمْ: برای شما

عَدُوٌّ: دشمنی

مُبينٌ: آشكار است.

151 قُلْ تَعالَوْا اَتْلُ ما حَرَّمَ رَبُّكُمْ عَلَيْكُمْ اَلاّ تُشْرِكُوا بِهِ شَيْئا وَ بِالْوالِدَيْنِ اِحْسانا وَلاتَقْتُلُوآا اَوْلادَكُمْ مِنْ اِمْلاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ وَاِيَّاهُمْ

(410) جلد 8 سوره انعام

وَلاتَقْرَبُوا الْفَواحِشَ ماظَهَرَمِنْهاوَمابَطَنَ وَلاتَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتى حَرَّمَ اللّهُ اِلاّ بِالْحَقِّ ذلِكُمْ وَصّاكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

قُلْ تَعالَوْا: بگو: بياييد

اَتْلُ ما: (تا) بخوانم آن چه

حَرَّمَ: حرام كرده

رَبُّكُمْ: پروردگارتان

عَلَيْكُمْ: برايتان،

اَلاّ تُشْرِكُوا: اين كه شريک قرار ندهيد

بِهِ شَيْئا: براى او چيزى را،

وَ بِالْوالِدَيْنِ: و به پدر و مادر

اِحْسانا: نيكى كنيد.

وَ لا تَقْتُلُوآا: و نكشيد

اَوْلادَكُمْ: فرزندانتان را

مِنْ اِمْلاقٍ: از (روى) فقر و تنگدستى،

نَحْنُ نَرْزُقُكُمْ: ما روزى مى دهيم شما

وَ اِيّاهُمْ: و ايشان را.

وَ لا تَقْرَبُوا: و نزديک نشويد

الْفَواحِشَ: به كارهاى زشت

ما: آن چه كه

ظَهَرَ: ظاهر است

مِنْها: از آن

وَ ما: و آن چه كه

بَطَنَ: پنهان است.

وَ لا تَقْتُلُوا: و نکشید

النَّفْسَ الَّتی: نفسی را که

حَرَّمَ: حرام کرده

اللّهُ: خدا،

(412) جلد 8 سوره انعام

اِلاّ بِالْحَقِّ: مگر به حق.

ذلِکُمْ: این هاست که

وَصّاکُمْ: سفارش کرده است

بِهِ: به آن،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَعْقِلُونَ: تعقّل کنید.

152 وَ لا تَقْرَبُوا مالَ الْیَتیمِ اِلاّ بِالَّتی هِیَ اَحْسَنُ حَتّی یَبْلُغَ اَشُدَّهُ وَ اَوْفُوا الْکَیْلَ وَالْمیزانَ بِالْقِسْطِ لانُکَلِّفُ نَفْسا اِلاَّ وُسْعَها وَ اِذا قُلْتُمْ فَاعْدِلُوا وَ لَوْ کانَ ذا قُرْبی وَ بِعَهْدِ اللّهِ اَوْفُوا ذلِکُمْ وَصّاکُمْ

بِهِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

وَ لا تَقْرَبُوا: و نزدیک نشوید

مالَ الْيَتيمِ: به مال یتیم

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (413)

اِلاّ بِالَّتی: مگر آن که

هِیَ اَحْسَنُ: آن نیکوتر است

حَتّی يَبْلُغَ: تا برسد

اَشُدَّهُ: به قوّتش، به حدّ رشدش.

وَ اَوْفُوا: و ادا کنید، وفا کنید

الْكَيْلَ: پیمانه

وَ الْميزانَ: و وزن را

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

لا نُكَلِّفُ: و تکلیف نمی کنیم

نَفْسا: نفسی را

اِلاّ: مگر

وُسْعَها: به اندازه تواناییش.

وَ اِذا: و هنگامی که

قُلْتُمْ: سخن می گویید

(414) جلد 8 سوره انعام

فَاعْدِلُوا: پس دادگر باشید

وَ لَوْ کانَ: گر چه باشد

ذا قُرْبی: (در مورد) نزدیکان.

وَ بِعَهْدِ: و به پیمان

اللّهِ: خدا

اَوْفُوا: وفا کنید.

ذلِکُمْ: اینهاست که

وَصّاکُمْ: سفارش کرده شما را

بِهِ: به آن،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَذَکَّرُونَ: متذکّر شوید.

153 وَ اَنَّ هذا صِراطی مُسْتَقیما فَاتَّبِعُوهُ وَ لاتَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِکُمْ عَنْ سَبیلِهِ ذلِکُمْ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (415)

وَصّاکُمْ بِهِ لَعَلَّکُمْ تَتَّقُونَ

ص:356

وَ اَنَّ هذا: و این که این

صِراطی: راه من است

مُسْتَقیما: که مستقیم است

فَاتَّبِعُوهُ: پس پیروی کنید از آن .

وَ لا تَتَّبِعُوا: و پیروی نکنید

السُّبُلَ: از راه هایی که

فَتَفَرَّقَ: پراکنده کُنَد

بِکُمْ عَنْ: شما را از

سَبیلِهِ: راهش.

ذلِکُمْ: این هاست که

وَصّاکُمْ: سفارش کرده شما را

بِهِ: به آن،

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ: تقوا پیشه کنید.

159 اِنَّ الَّذینَ فَرَّقُوا دینَهُمْ وَ کانُوا شِیَعا لَسْتَ مِنْهُمْ فی شَیْ ءٍ اِنَّماآ اَمْرُهُمْ اِلَی اللّهِ ثُمَّ یُنَبِّئُهُمْ

بِما کانُوا یَفْعَلُونَ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

فَرَّقُوا: پراکنده ساختند

دینَهُمْ: دینشان را

وَ کانُوا: و شدند

شِیَعا: گروه گروه

لَسْتَ: نیستی تو

مِنْهُمْ: از ایشان

فی شَیْ ءٍ: در چیزی.

اِنَّمآ: جز این نیست که

اَمْرُهُمْ: کارشان

اِلَی اللّهِ: به سوی خداست

ثُمَّ: سپس

یُنَبِّئُهُمْ: خبر می دهد ایشان را

بِما: به آن چه که

کانُوا یَفْعَلُونَ: انجام می دادند.

160 مَنْ جاآءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ عَشْرُاَمْثالِها وَ مَنْ جاآءَ بِالسَّيِّئَهِ فَلا يُجْزآى اِلاّ مِثْلَها وَ هُمْ لا يُظْلَمُونَ

مَنْ جآءَ: هر كس بياورد

بِالْحَسَنَهِ: نيكى اى،

فَلَهُ: پس براى او

عَشْرُ: ده (برابر)

اَمْثالِها: مثل آن است.

(418) جلد 8 سوره انعام

وَ مَنْ جآءَ: و هر كه بياورد

بِالسَّيِّئَهِ: بدى اى،

فَلا يُجْزآى: پس جزا داده نمى شود

اِلاّ مِثْلَها: مگر مثل آن.

وَ هُمْ: و ايشان

لا يُظْلَمُونَ: ستم نمى شوند.

161 قُلْ اِنَّنى هَدانى رَبّيآ اِلى صِراطٍ مُسْتَقيمٍ دينا قِيَما مِلَّهَ اِبْراهيمَ حَنيفا وَ ما كانَ مِنَ الْمُشْرِكينَ

قُلْ اِنَّنی: بگو: به درستی که مرا

هَدانی: هدایت کرده

رَبّیآ: پروردگارم

اِلی صِراطٍ: به سوی راهی

مُسْتَقیمٍ: راست

دینا قِیَما: دینی پابرجا،

مِلَّهَ اِبْراهیمَ: آیین ابراهیمِ

حَنیفا: پاک و استوار و حقگرا.

وَ ما کانَ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِکینَ: از مشرکان.

162 قُلْ اِنَّ صَلاتی وَ نُسُکی وَ مَحْیایَ وَ مَماتی لِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ

قُلْ اِنَّ: بگو: همانا

صَلاتی: نماز من

وَ نُسُکی: و عبادات من

وَ مَحْیایَ: و زندگی من

وَ مَماتی: و مرگ من

(420) جلد 8 سوره انعام

لِلّهِ: برای خدایی است

رَبِّ: که پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان است.

163 لا شَریکَ لَهُ وَ بِذلِکَ اُمِرْتُ وَاَنَااَوَّلُ الْمُسْلِمینَ

لا شَریکَ: نیست شریکی

لَهُ: برای او.

وَ بِذلِکَ: و به این

اُمِرْتُ: (کار) مأمورم

وَ اَنَا اَوَّلُ: و من اوّلین

الْمُسْلِمینَ: مسلمانم.

165 وَ هُوَ الَّذی جَعَلَکُمْ خَلآئِفَ الأرْضِ وَ رَفَعَ بَعْضَکُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجاتٍ لِیَبْلُوَکُمْ فی ماآ اتیکُمْ

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (421)

اِنَّ رَبَّکَ سَریعُ الْعِقابِ وَ اِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحیمٌ

وَ هُوَ الَّذی: و او کسی است که

ص:361

جَعَلَکُمْ: قرار داد شما را

خَلاآئِفَ: جانشینان

الاْرْضِ: زمین،

وَ رَفَعَ: و بالا برد، برتری داد

بَعْضَکُمْ: بعضی از شما را

فَوْقَ بَعْضٍ: بالاتر از بعضی دیگر

دَرَجاتٍ: درجاتی،

لِیَبْلُوَکُمْ: تا بیازماید شما را

فی مآ اتیکُمْ: در آن چه داد به شما.

اِنَّ: به درستی که

رَبَّکَ: پروردگار تو

سَریعُ: به سرعت

(422) جلد 8 سوره انعام

الْعِقابِ: کیفر دهنده است

وَ اِنَّهُ: و همانا او

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

رَحیمٌ: مهربان است.

سوره انعام لغات و مفاهیم قرآن کریم (423)

ص:362

26 یاآ بَنی ادَمَ قَدْ اَنْزَلْنا عَلَیْکُمْ لِباسا یُواری سَوْءاتِکُمْ وَ ریشا وَ لِباسُ التَّقْوی ذلِکَ خَیْرٌ ذلِکَ مِنْ ایاتِ اللّهِ لَعَلَّهُمْ یَذَّکَّرُونَ

یآ بَنی ادَمَ: ای فرزندان آدم!

قَدْ: به تحقیق

اَنْزَلْنا: نازل کردیم

عَلَیْکُمْ: بر شما

لِباسا: لباسی را

یُواری: می پوشاند

سَوْءاتِکُمْ: عورت های شما را

وَ ریشا: و زینتی است.

وَ لِباسُ: و لباس

التَّقْوی: تقوی، پرهیزکاری

ذلِکَ خَیْرٌ: آن، بهتر است.

ذلِکَ مِنْ: آن، از

ایاتِ: آیات

اللّهِ: خداوند است

لَعَلَّهُمْ: شاید شما

یَذَّکَّرُونَ: متذکّر شوید.

29 قُلْ اَمَرَ رَبّی بِالْقِسْطِ وَ اَقیمُوا وُجُوهَکُمْ عِنْدَ کُلِّ مَسْجِدٍ وَ ادْعُوهُ مُخْلِصینَ لَهُ الدّینَ کَما بَدَأَکُمْ تَعُودُونَ

قُلْ اَمَرَ: بگو: فرمان داده

رَبّی: پروردگارم

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

وَ اَقیمُوا: متوجّه سازید

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (425)

وُجُوهَکُمْ: روی هایتان را

عِنْدَ کُلِّ: در هر

مَسْجِدٍ: مسجدی

وَ ادْعُوهُ: و بخوانید او را

مُخْلِصینَ: خالصانه

لَهُ الدّینَ: در دین،

ص:364

كَما: همان گونه كه

بَدَأَكُمْ: آفريد شما را،

تَعُودُونَ: بازمى گرديد.

31 يا بَنى آ ادَمَ خُذوُا زينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَ كُلُوا وَاشْرَبُوا وَلاتُسْرِفُوا اِنَّهُ لايُحِبُّ الْمُسْرِفينَ

يا بَنى آ ادَمَ: اى فرزندان آدم!

خُذوُا زينَتَكُمْ: بگيريد زينت خود را

عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ: نزد هر مسجد

وَ كُلُوا: و بخوريد

وَ اشْرَبُوا: و بياشاميد

وَ لا تُسْرِفُوا: و اسراف نكنيد.

اِنَّهُ لا يُحِبُّ: همانا او دوست ندارد

الْمُسْرِفينَ: اسراف كاران را.

32 قُلْ مَنْ حَرَّمَ زينَةَ اللّهِ الَّتى اَخْرَجَ لِعِبادِهِ وَالطَّيِّباتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِىَ لِلَّذينَامَنُوا فِى الْحَيوهِ

الدُّنْیا خالِصَةً یَوْمَ الْقِیامَهِ کَذلِکَ نُفَصِّلُ الْایاتِ لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

حَرَّمَ: حرام نموده

زینَهَ اللّهِ: زینت خدا را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (427)

الَّتی اَخْرَجَ: که خارج کرده

لِعِبادِهِ: برای بندگانش

وَ الطَّیِّباتِ: و پاکیزه ها را

مِنَ الرِّزْقِ: از روزی؟

قُلْ هِیَ: بگو: آن

لِلَّذینَ: برای کسانی است که

امَنُوا فِی: ایمان آوردند در

الْحَیوهِ الدُّنْیا: زندگانی دنیا،

خالِصَةً: خالص

یَوْمَ الْقِیامَهِ: در روز قیامت.

کَذلِکَ: این چنین

نُفَصِّلُ: شرح می دهیم

ص:366

الْایاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

(428) جلد 8 سوره اعراف

یَعْلَمُونَ: می دانند.

55 اُدْعُوا رَبَّکُمْ تَضَرُّعا وَ خُفْیَةً اِنَّهُ لا یُحِبُّ الْمُعْتَدینَ

اُدْعُوا: بخوانید

رَبَّکُمْ: پروردگارتان را

تَضَرُّعا: از روی تضرّع

وَ خُفْیَةً: و پنهانی،

اِنَّهُ: به درستی که او

لا یُحِبُّ: دوست ندارد

الْمُعْتَدینَ: تجاوزکاران را.

57 وَ هُوَ الَّذی یُرْسِلُ الرِّیاحَ بُشْرا بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِهِ حَتّیآ اِذا اَقَلَّتْ سَحابا ثِقالاً سُقْناهُ لِبَلَدٍ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (429)

ص:367

مَيِّتٍ فَاَنْزَلْنابِهِ الْماآءَ فَاَخْرَجْنا بِهِ مِنْ كُلِّ الثَّمَراتِ كَذلِکَ نُخْرِجُ الْمَوْتى لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

وَ هُوَ الَّذى: و فساد نكنيد

يُرْسِلُ: مى فرستد

الرِّياحَ: بادها را

بُشْرا: مژده دهنده

بَيْنَ يَدَىْ: پيشاپيش

رَحْمَتِهِ: (باران) رحمتش،

حَتّى آ: تا

اِذا: آن هنگام كه

اَقَلَّتْ: بردارند

سَحابا: ابرى

ثِقالاً: سنگين ،

سُقْناهُ: مى فرستيم آن را

(430) جلد 8 سوره اعراف

لِبَلَدٍ: براى سرزمينى

مَيِّتٍ: مرده،

ص:368

فَاَنْزَلْنا: پس نازل کردیم ما

بِهِ الْمآءَ: به وسیله آن آب را،

فَاَخْرَجْنا بِهِ: پس خارج کردیم به آن

مِنْ کُلِّ: از هر

الثَّمَراتِ: میوه ای.

کَذلِکَ: این چنین

نُخْرِجُ: خارج می کنیم

الْمَوْتی: مرده را،

لَعَلَّکُمْ: باشد که شما

تَذَکَّرُونَ: متذکّر شوید.

58 وَ الْبَلَدُ الطَّیِّبُ یَخْرُجُ نَباتُهُ بِاِذْنِ رَبِّهِ وَالَّذی

خَبُثَ لا یَخْرُجُ اِلاّ نَکِدا کَذلِکَ نُصَرِّفُ الْایاتِ لِقَوْمٍ یَشْکُرُونَ

وَ الْبَلَدُ: و سرزمین

الطَّیِّبُ: پاکیزه

يَخْرُجُ: خارج می شود

نَباتُهُ: گیاهش

بِاِذْنِ رَبِّهِ: به امر پروردگارش.

وَ الَّذی: و آن که

خَبُثَ: ناپاک است

لا يَخْرُجُ: خارج نمی شود

اِلاّ نَکِدا: مگر اندکی ناچیز.

کَذلِکَ: این چنین

نُصَرِّفُ: می گردانیم، بیان می کنیم

الْآياتِ: آیات را

(432) جلد 8 سوره اعراف

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَشْكُرُونَ: شکرگزارند.

59 لَقَدْ اَرْسَلْنا نُوحا اِلی قَوْمِهِ فَقالَ يا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَكُمْ مِنْ اِلهٍ غَيْرُهُ اِنّیآ اَخافُ عَلَيْكُمْ عَذابَ يَوْمٍ عَظيمٍ

ص:370

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

اَرْسَلْنا: فرستادیم

نُوحا اِلی: نوح را به سوی

قَوْمِهِ: قومش،

فَقالَ: پس گفت:

یا قَوْمِ: ای قوم من!

اعْبُدُوا اللّهَ: پرستش کنید خدا را

ما لَکُمْ مِنْ: نیست برای شما هیچ

اِلهٍ غَیْرُهُ: اللهی مگر او،

اِنّی آ اَخافُ: همانا من می ترسم

عَلَیْکُمْ عَذابَ: بر شما از عذاب

یَوْمٍ عَظیمٍ: روزی بزرگ.

60 قالَ الْمَلاَُ مِنْ قَوْمِهِ اِنّا لَنَریکَ فی ضَلالٍ مُبینٍ

قالَ الْمَلاَُ: گفتند: بزرگان

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش

اِنّا: همانا ما

لَنَریکَ: هر آینه می بینیم تو را

فی ضَلالٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکاری.

61 قالَ یا قَوْمِ لَیْسَ بی ضَلالَهٌ وَ لکِنّی رَسُولٌ

مِنْ رَبِّ الْعالَمینَ

قالَ: گفت:

یا قَوْمِ: ای قوم من!

لَیْسَ بی: نیست در من

ضَلالَهٌ: گمراهی ای

وَ لکِنّی: ولیکن من

رَسُولٌ مِنْ: فرستاده ای از جانب

رَبِّ الْعالَمینَ: پروردگار جهانیانم.

62 اُبَلِّغُکُمْ رِسالاتِ رَبّی وَ اَنْصَحُ لَکُمْ وَ اَعْلَمُ

مِنَ اللّهِ ما لا تَعْلَمُونَ

اُبَلِّغُكُمْ: ابلاغ می کنم به شما

رِسالاتِ: رسالت های

رَبّی: پروردگارم را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (435)

وَ اَنْصَحُ: و نصیحت می کنم

لَكُمْ: شما را،

وَ اَعْلَمُ: و می دانم

مِنَ اللّهِ: از خدا

ما لا تَعْلَمُونَ: چیزهایی که شما نمی دانید.

63 اَوَعَجِبْتُمْ اَنْ جاآءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنْذِرَكُمْ وَ لِتَتَّقُوا وَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

اَوَ عَجِبْتُمْ: آیا تعجّب کرده اید

اَنْ جآءَكُمْ: از این که آمد شما را

ذِكْرٌ مِنْ: تذکّری از جانب

رَبِّكُمْ عَلى: پروردگارتان بر

رَجُلٍ مِنْکُمْ: مردی از خودتان؟

لِیُنْذِرَکُمْ: تا بیم دهد شما را

(436) جلد 8 سوره اعراف

وَ لِتَتَّقُوا: و باید پرهیزگار شوید

وَ لَعَلَّکُمْ: و شاید شما

تُرْحَمُونَ: رحم کرده شوید.

64 فَکَذَّبُوهُ فَاَنْجَیْناهُ وَالَّذینَ مَعَهُ فِی الْفُلْکِ وَاَغْرَقْنَاالَّذینَ کَذَّبُوا بِآیاتِناآ اِنَّهُمْ کانُوا قَوْما عَمینَ

فَکَذَّبُوهُ: پس تکذیب نمودند او را

فَاَنْجَیْناهُ: و نجات دادیم ما او را

وَ الَّذینَ مَعَهُ: و کسانی را که با او

فِی الْفُلْکِ: در کشتی بودند،

وَ اَغْرَقْنَا: و غرق نمودیم

الَّذینَ: کسانی را که

کَذَّبُوا: تکذیب کردند

بِآیاتِنآ: آیات ما را.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (437)

ص:374

اِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

کانُوا: بودند

قَوْما عَمینَ: مردمانی کوردل.

65 وَ اِلی عادٍ اَخاهُمْ هُودا قالَ یا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَکُمْ مِنْ اِلهٍ غَیْرُهُ اَفَلا تَتَّقُونَ

وَ اِلی عادٍ: و به سوی قوم عاد

اَخاهُمْ: برادرشان

هُودا: هود را (فرستادیم).

قالَ یا قَوْمِ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا: پرستش کنید

اللّهَ: خدا را

ما لَکُمْ: نیست برای شما

مِنْ اِلهٍ: هیچ الهی

غَیْرُهُ: غیر از او.

اَفَلا تَتَّقُونَ: آیا پس پرهیزکاری نمی کنید؟

66 قالَ الْمَلاَءُ الَّذينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ اِنّا لَنَريکَ فی سَفاهَهٍ وَ اِنّا لَنَظُنُّکَ مِنَ الْکاذِبينَ

قالَ: گفتند:

الْمَلاَءُ: بزرگان (اشراف)

الَّذينَ كَفَرُوا: كه كافر بودند

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش

اِنّا: همانا ما

لَنَريکَ: هر آينه می بينيم تو را

فی سَفاهَهٍ: در بی خردی، نادانی

وَ اِنّا: و همانا ما

لَنَظُنُّکَ: مسلّما می پنداريم تو را

مِنَ الْکاذِبينَ: كه از دروغگويانی.

67 قالَ يا قَوْمِ لَيْسَ بی سَفاهَهٌ وَ لکِنّی رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعالَمينَ

قالَ: گفت:

يا قَوْمِ: ای قوم من!

لَیْسَ بی: نیست در من

سَفاهَهٌ: سفاهتی، نادانی ای

وَ لکِنّی: ولیکن من

رَسُولٌ: فرستاده ای

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیانم.

68 اُبَلِّغُکُمْ رِسالاتِ رَبّی وَ اَنَا لَکُمْ ناصِحٌ اَمینٌ

(440) جلد 8 سوره اعراف

اُبَلِّغُکُمْ: ابلاغ می کنم به شما

رِسالاتِ: رسالت های

رَبّی: پروردگارم را

وَ اَنَا لَکُمْ: و من برای شما

ناصِحٌ: نصیحت کننده امینم.

69 اَوَ عَجِبْتُمْ اَنْ جاآءَکُمْ ذِکْرٌ مِنْ رَبِّکُمْ عَلی رَجُلٍ مِنْکُمْ لِیُنْذِرَکُمْ وَ اذْکُرُوا اِذْ جَعَلَکُمْ خُلَفاآءَ مِنْ

ص:377

بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَ زادَكُمْ فِی الْخَلْقِ بَصْطَةً فَاذْكُرُوآا الاآءَ اللّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

اَوَ عَجِبْتُمْ: آیا تعجب کردید

اَنْ جآءَكُمْ: از این که آمد شما را

ذِكْرٌ مِنْ: تذکری از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (441)

عَلی رَجُلٍ: بر مردی

مِنْكُمْ: از خودتان

لِيُنْذِرَكُمْ: تا بیم دهد شما را؟

وَ اذْكُرُوا: و به یاد آورید

اِذْ: هنگامی که

جَعَلَكُمْ: قرار داد شما را

خُلَفآءَ مِنْ: جانشینانی از

بَعْدِ قَوْمِ: بعد قوم

نُوحٍ: نوح

وَ زادَكُمْ: و زیاد کرد شما را، گسترش داد شما را

فِی الْخَلْقِ: در آفرینش

بَصْطَةً: از نظر جثّه، از نظر توانایی.

فَاذْكُرُوآاَ: پس به یاد آورید

الآآءَ اللّهِ: نعمت های خدا را

(442) جلد 8 سوره اعراف

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

70 قالُوآاَ اَجِئْتَنا لِنَعْبُدَ اللّهَ وَحْدَهُ وَ نَذَرَ ما كانَ يَعْبُدُ اباآؤُنا فَأْتِنا بِما تَعِدُناآ اِنْ كُنْتَ مِنَ الصّادِقِينَ

قالُوآاَ: گفتند:

اَجِئْتَنا: آیا آمده ای به سوی ما

لِنَعْبُدَ: تا بپرستیم

اللّهَ وَحْدَهُ: خدای یگانه را

وَ نَذَرَ: و رها کنیم

ما کانَ یَعْبُدُ: آن چه را می پرستیدند

ابآؤُنا: پدران ما؟

فَأْتِنا: پس بیاور برای ما

بِما تَعِدُنآ: آن چه وعده می دهی به ما،

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (443)

اِنْ کُنْتَ: اگر هستی

مِنَ الصّادِقینَ: از راستگویان.

71 قالَ قَدْ وَقَعَ عَلَیْکُمْ مِنْ رَبِّکُمْ رِجْسٌ وَ غَضَبٌ اَتُجادِلُونَنی فی اَسْماآءٍ سَمَّیْتُمُوهاآ اَنْتُمْ وَ ابآؤُکُمْ مانَزَّلَ اللّهُ بِها مِنْ سُلْطانٍ فَانْتَظِرُوآا اِنّی مَعَکُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرینَ

قالَ قَدْ: گفت: به تحقیق

وَقَعَ عَلَیْکُمْ: واقع شده بر شما

مِنْ رَبِّکُمْ: از جانب پروردگارتان

رِجْسٌ: پلیدی، عذاب

وَ غَضَبٌ: و غضب.

اَتُجادِلُونَنی: آیا مجادله می کنید با من

فی اَسْمآءٍ: در مورد نام هایی که

(444) جلد 8 سوره اعراف

سَمَّیْتُمُوهآ: نام گذاری کرده اید آن ها را

اَنْتُمْ وَ: شما و

ابآؤُکُمْ: پدرانتان (برای بت ها؟!)

ما نَزَّلَ: (در حالی که) نازل نکرده

اللّهُ: خداوند

بِها مِنْ سُلْطانٍ: (درباره) آن هیچ حجّتی،

فَانْتَظِرُوآا: پس منتظر باشید

اِنّی مَعَکُمْ: که همانا من با شما

مِنَ الْمُنْتَظِرینَ: از منتظرانم.

72 فَاَنْجَیْناهُ وَالَّذینَ مَعَهُ بِرَحْمَهٍ مِنّا وَ قَطَعْنا دابِرَ الَّذینَ کَذَّبُوا بِآیاتِنا وَ ما کانُوا مُؤْمِنینَ

ص:381

فَاَنْجَيْناهُ: پس نجات داديم او را

وَ الَّذينَ: و كسانى را كه

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ: با او بودند به رحمتى

مِنّا: از جانب خودمان،

وَ قَطَعْنا: و قطع كرديم

دابِرَ: ريشه، نسل

الَّذينَ: كسانى را كه

كَذَّبُوا: تكذيب نمودند

بِآياتِنا: آيات ما را،

وَ ما كانُوا: و نبودند

مُؤْمِنينَ: مؤمن.

73 وَ اِلى ثَمُودَ اَخاهُمْ صالِحاقالَ يا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَكُمْ مِنْ اِلهٍ غَيْرُهُ قَدْجاآءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هذِهِ ناقَةُ اللّهِ لَكُم ايَةً فَذَرُوها تَأْكُلْ فياَرْضِ اللّهِ

وَ لا تَمَسُّوها بِسُوآءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذابٌ اَليمٌ

(446) جلد 8 سوره اعراف

وَ اِلى ثَمُودَ: و به سوى (قوم) ثمود

اَخاهُمْ: برادرشان

صالِحا: صالح را (فرستاديم).

قالَ يا قَوْمِ: گفت: اى قوم من!

اعْبُدُوا: عبادت كنيد

اللّهَ: خدا را

ما لَكُمْ مِنْ: نيست براى شما هيچ

اِلهٍ غَيْرُهُ: خدايى غير از او.

قَدْ: به تحقيق

جآءَتْكُمْ: آمد شما را

بَيِّنَهٌ: دليل روشنى

مِنْ: از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان.

هذِهِ ناقَهُ: اين شترِ

سوره اعراف لغات و مفاهيم قرآن كريم (447)

ص:383

اللّهِ: خدا،

لَكُم: برای شما

ايَةً: معجزه ای است،

فَذَرُوها: پس رهايش كنيد

تَأْكُلْ فی: تا بخورد در

اَرْضِ اللّهِ: زمين خدا.

وَ لا تَمَسُّوها: و آزار نرسانيد به آن

بِسُوآءٍ: به بدی،

فَيَأْخُذَكُمْ: پس می گيرد شما را

عَذابٌ اَليمٌ: به عذابی دردناک.

74 وَ اذْكُرُوآا اِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفاآءَ مِنْ بَعْدِ عادٍ وَ بَوَّأَكُمْ فِی الأَرْضِ تَتَّخِذوُنَ مِنْ سُهُولِها قُصُورا وَ تَنْحِتوُنَ الْجِبالَ بُيُوتا فَاذْكُرُوآا الآآءَ اللّهِ

(448) جلد 8 سوره اعراف

وَ لاتَعْثَوْا فِی الأَرْضِ مُفْسِدينَ

ص:384

وَ اذْكُرُوآ ا: و به یاد آورید

اِذْ: هنگامی که

جَعَلَكُمْ: قرار داد شما را

خُلَفآءَ: جانشینان

مِنْ بَعْدِ عادٍ: از بعد قوم عاد

وَ بَوَّأَكُمْ: و مستقر ساخت شما را

فِی الأَْرْضِ: در زمین،

تَتَّخِذوُنَ: می گیرید، می سازید

مِنْ سُهُولِها: در دشت هایش

قُصُورا: قصرها،

وَ تَنْحِتوُنَ: و می تراشید

الْجِبالَ: از کوه ها

بُيُوتا: خانه هایی.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (449)

فَاذْكُرُوآ ا: پس به یاد آورید

الآءَ اللّهِ: نعمت های خدا را

وَ لا تَعْثَوْا: و سرکشی نکنید

فِی الأَرْضِ: در زمین

مُفْسِدینَ: در حالی که مفسد هستید.

75 قالَ الْمَلَاُ الَّذینَ اسْتَکْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لِلَّذینَ اسْتُضْعِفُوا لِمَنْ امَنَ مِنْهُمْ اَتَعْلَمُونَ اَنَّ صالِحا مُرْسَلٌ مِنْ رَبِّهِ قالُوآ اِنّا بِماآ اُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ

قالَ: گفتند:

الْمَلَاُ: بزرگان و اشراف،

الَّذینَ: کسانی که

اسْتَکْبَرُوا: استکبار ورزیدند

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

لِلَّذینَ: به کسانی که

اسْتُضْعِفُوا: ضعیف شده بودند،

لِمَنْ: به آنان که

امَنَ: ایمان آوردند

مِنْهُمْ: از ایشان

اَتَعْلَمُونَ: آیا می دانید (یقین دارید)

اَنَّ صالِحا: که همانا صالح

مُرْسَلٌ: فرستاده ای

مِنْ رَبِّهِ: از جانب پروردگارش است؟

قالُوآ اِنّا: گفتند: همانا ما

بِمآ اُرْسِلَ: به آن چه رسالت یافته

بِهِ مُؤْمِنُونَ: به آن مؤمنیم.

76 قالَ الَّذینَ اسْتَکْبَرُوآا اِنّا بِالَّذیآ امَنْتُمْ

بِهِ کافِرُونَ

قالَ الَّذینَ: گفتند: کسانی که

اسْتَکْبَرُوآ ا: تکبّر ورزیدند

اِنّا بِالَّذیآ: همانا ما به آن چه

امَنْتُمْ بِهِ: ایمان آوردید شما به آن،

کافِرُونَ: کافریم.

77 فَعَقَرُوا النّاقَةَ وَ عَتَوْا عَنْ اَمْرِ رَبِّهِمْ وَ قالُوا یا صالِحُ ائْتِنا بِما تَعِدُناآ اِنْ کُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلینَ

فَعَقَرُوا: پس پی کردند، کشتند

النّاقَةَ: ناقه را، شتر را

وَ عَتَوْا: و سرپیچی کردند

عَنْ اَمْرِ: از امر

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَ قالُوا: و گفتند:

یا صالِحُ: ای صالح !

ائْتِنا: بیاور

بِما: آن چه را

تَعِدُناآ: وعده می دهی به ما

اِنْ کُنْتَ: اگر هستی

مِنَ الْمُرْسَلینَ: از فرستادگان.

78 فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَهُ فَاَصْبَحُوا فی دارِهِمْ جاثِمینَ

فَاَخَذَتْهُمُ: پس گرفت ایشان را

الرَّجْفَهُ: زلزله،

فَاَصْبَحُوا: پس صبح کردند

فی دارِهِمْ: در خانه شان

جاثِمینَ: (در حالی که) جسم شان بی جان بود.

79 فَتَوَلّی عَنْهُمْ وَ قالَ یا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُکُمْ رِسالَهَ رَبّی وَ نَصَحْتُ لَکُمْ وَ لکِنْ لاتُحِبُّونَ النّاصِحینَ

فَتَوَلّی: پس روی گرداند

عَنْهُمْ: از ایشان،

وَ قالَ: و گفت:

یا قَوْمِ: ای قوم من!

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

اَبْلَغْتُکُمْ: ابلاغ کردم به شما

رِسالَهَ: رسالت

رَبّی: پروردگارم را

وَ نَصَحْتُ: و نصیحت کردم

لَکُمْ: به شما

وَ لکِنْ: ولیکن

لا تُحِبُّونَ: شما دوست ندارید

النّاصِحینَ: نصیحت کنندگان را.

85 وَ اِلی مَدْیَنَ اَخاهُمْ شُعَیْبا قالَ یا قَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَکُمْ مِنْ اِلهٍ غَیْرُهُ قَدْجاآءَتْکُمْ بَیِّنَهٌ

مِنْ رَبِّكُمْ فَاَوْفُواالْكَيْلَ وَ الْميزانَ وَ لا تَبْخَسُوا النّاسَ اَشْياآءَهُمْ وَ لاتُفْسِدُوا فِى الْأَرْضِ بَعْدَ اِصْلاحِها ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ

وَ اِلى مَدْيَنَ:و به سوى تو مدين

اَخاهُمْ: برادرشان

شُعَيْبا: شعيب را (فرستاديم).

قالَ: گفت:

يا قَوْمِ: اى قوم من

اعْبُدُوا: پرستش كنيد

اللّهَ: خدا را

ما لَكُمْ: نيست براى شما

مِنْ اِلهٍ: هيچ خدايى

غَيْرُهُ: غير از او،

قَدْ: به تحقيق

جآءَتْكُمْ: آمد شما را

بَيِّنَةٌ: دلیل روشنی

مِنْ: از جانب

رَبِّكُمْ: پروردگارتان.

فَاَوْفُوا: پس وفاکنید، ادا کنید

الْكَيْلَ: پیمانه

وَ الْميزانَ: و وزن را،

(456) جلد 8 سوره اعراف

وَ لا تَبْخَسُوا: و نکاهید، کم نکنید

النّاسَ: از مردم

اَشْياآءَهُمْ: چیزهایشان را

وَ لاتُفْسِدُوا: و فساد نکنید

فِى الاْرْضِ: در زمین

بَعْدَ: بعد

اِصْلاحِها: اصلاحش.

ذلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

لَكُمْ: برای شما

اِنْ كُنْتُمْ: اگر باشید

ص:392

مُؤْمِنينَ: مؤمن.

86 وَ لا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِراطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنْ سَبيلِ اللّهِ مَنْامَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهاعِوَجا وَاذْكُرُواآ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (457)

اِذْ كُنْتُمْ قَليلاً فَكَثَّرَكُمْ وَ انْظُرُوا كَيْفَ كانَ عاقِبَهُ الْمُفْسِدينَ

وَ لا تَقْعُدُوا: و ننشینید

بِكُلِّ: بر سر هر

صِراطٍ: راهی که

تُوعِدُونَ: وعده دهید

وَ تَصُدُّونَ: و بازدارید

عَنْ سَبيلِ: از راه

اللّهِ: خدا

مَنْ: کسی را که

امَنَ بِهِ: ایمان آورده به آن

وَ تَبْغُونَها: و طلب کنید آن را، و نشان دهید آن را

عِوَجا: کج و معوج، منحرف.

وَ اذْکُرُوآ: و به یاد آورید

(458) جلد 8 سوره اعراف

اِذْ: هنگامی را که

کُنْتُمْ: بودید

قَلیلاً: (افراد) کمی،

فَکَثَّرَکُمْ: پس فزونی داد شما را.

وَ انْظُرُوا: و بنگرید

کَیْفَ کانَ: چگونه بود

عاقِبَهُ: عاقبت

الْمُفْسِدینَ: فساد کنندگان.

87 وَ اِنْ کانَ طآئِفَهٌ مِنْکُمْ امَنُوا بِالَّذیآ اُرْسِلْتُ بِهِ وَ طآئِفَهٌ لَمْ یُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتّی یَحْکُمَ اللّهُ بَیْنَنا وَ هُوَ خَیْرُ الْحاکِمینَ

وَ اِنْ کانَ: و اگر بود

طآئِفَهٌ: طایفه ای

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (459)

ص:394

مِنْكُمْ: از شما

امَنُوا: که ایمان آورده اند

بِالَّذيآ: به آن چه

اُرْسِلْتُ: فرستاده شده ام

بِهِ: به آن

وَ طآئِفَهٌ: و طایفه ای

لَمْ يُؤْمِنُوا: ایمان نیاورده اند،

فَاصْبِرُوا: پس صبر کنید

حَتّى: تا

يَحْكُمَ: حکم کند، داوری کند

اللّهُ: خداوند

بَيْنَنا: بین ما،

وَ هُوَ: و او

خَيْرُ: بهترین

(460) جلد 8 سوره اعراف

الْحاكِمينَ: داوران است.

«پایان جزء 8»

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (461)

ص:395

88 قالَ الْمَلاَءُالَّذينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّکَ يا شُعَيْبُ وَ الَّذينَ امَنُوا مَعَکَ مِنْ قَرْيَتِناآ اَوْ لَتَعُودُنَّ فى مِلَّتِنا قالَ اَوَ لَوْ كُنّا كارِهينَ

قالَ: گفتند:

الْمَلاَءُ: بزرگان، اشراف،

الَّذينَ: كسانى كه

اسْتَكْبَرُوا: تكبّر ورزيدند

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش،

لَنُخْرِجَنَّکَ: هر آينه حتما خارج مى كنيم تو را

يا شُعَيْبُ: اى شعيب!

وَ الَّذينَ: و كسانى را كه

امَنُوا: ايمان آوردند

مَعَکَ: با تو،

مِنْ قَرْيَتِناآ: از آبادى و شهرمان

اَوْ لَتَعُودُنَّ: يا بازگرديد

فى مِلَّتِنا: به آئين ما.

قالَ اَوَ لَوْ کُنّا: گفت: آیا و اگر چه

کارِهینَ: اکراه داشته باشیم؟

89 قَدِ افْتَرَیْنا عَلَی اللّهِ کَذِبا اِنْ عُدْنا فی مِلَّتِکُمْ بَعْدَ اِذْ نَجّانَا اللّهُ مِنْها وَ ما یَکُونُ لَنا اَنْ نَعُودَ فیها اِلاّ اَنْ یَشاءَ اللّهُ رَبُّنا وَسِعَ رَبُّنا کُلَّ شَیْ ءٍ عِلْما عَلَی اللّهِ تَوَکَّلْنا رَبَّنَا افْتَحْ بَیْنَنا وَ بَیْنَ قَوْمِنا بِالْحَقِّ وَ اَنْتَ خَیْرُ الْفاتِحینَ

قَدِ: به تحقیق

افْتَرَیْنا: افترا زده ایم

عَلَی اللّهِ: به خدا

کَذِبا: دروغی را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (463)

اِنْ عُدْنا: اگر بازگردیم

فی مِلَّتِکُمْ: به آئین شما

بَعْدَ اِذْ: بعد از آن که

نَجّانَا: نجات بخشیده ما را

ص:397

اللّهُ: خداوند

مِنْها: از آن.

وَ ما يَكُونُ: و نباشد

لَنآ اَنْ: بر ما اين كه

نَعُودَ فيهآ: بازگرديم به آن،

اِلاّ اَنْ: مگر اين كه

يَشآءَ: بخواهد

اللّهُ: خدايى كه

رَبُّنا: پروردگار ماست.

وَسِعَ: وسعت دارد

(464) جلد 9 سوره اعراف

رَبُّنا: پروردگار ما

كُلَّ شَىْ ءٍ: به همه چيز

عِلْما: از نظر علم .

عَلَى اللّهِ: بر خدا

تَوَكَّلْنا: توكّل كرده ايم ما.

رَبَّنَا: پروردگارا

افْتَحْ: بگشای، داوری کن

بَیْنَنا: بین ما

وَ بَیْنَ قَوْمِنا: و بین قوم ما

بِالْحَقِّ: به حق

وَ اَنْتَ خَیْرُ:و تو بهترین

الْفاتِحینَ: داورانی.

90 وَ قالَ الْمَلَاُ الَّذینَ کَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ

لَئِنِ اتَّبَعْتُمْ شُعَیْبا اِنَّکُمْ اِذا لَخاسِرُونَ

وَ قالَ: و گفتند:

الْمَلَاُ: بزرگان، اشراف،

الَّذینَ: آنان که

کَفَرُوا: کافر بودند

مِنْ قَوْمِهِ: از قومش

لَئِنِ: هر آینه اگر

اتَّبَعْتُمْ: پیروی کنید

شُعَیْبا: شعیب را

اِنَّکُمْ: همانا شما

اِذا: در آن هنگام

لَخاسِرُونَ: حتما از زیانکاران خواهید بود.

91 فَاَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَهُ فَاَصْبَحُوافیدارِهِمْ جاثِمینَ

(466) جلد 9 سوره اعراف

فَاَخَذَتْهُمُ: پس گرفت آن ها را

الرَّجْفَهُ: زلزله

فَاَصْبَحُوا: پس صبح کردند

فی دارِهِمْ: در خانه شان

جاثِمینَ: (در حالی که) بی جان بودند.

92 اَلَّذینَ کَذَّبُوا شُعَیْبا کَأَنْ لَمْ یَغْنَوْا فیهَاالَّذینَ کَذَّبُوا شُعَیْبا کانُوا هُمُ الْخاسِرینَ

اَلَّذینَ: کسانی که

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

شُعَیْبا: شعیب را

کَأَنْ لَمْ یَغْنَوْا: گویی ساکن نبودند

فیهَا: در آن (خانه ها).

الَّذینَ: کسانی که

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

شُعَیْبا: شعیب را

کانُوا هُمُ: بودند ایشان

الْخاسِرینَ: زیانکار.

93 فَتَوَلّی عَنْهُمْ وَ قالَ یا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُکُمْ رِسالاتِ رَبّی وَ نَصَحْتُ لَکُمْ فَکَیْفَ اسی عَلی قَوْمٍ کافِرینَ

فَتَوَلّی: پس روی گرداند

عَنْهُمْ: از ایشان

وَ قالَ: و گفت:

یا قَوْمِ: ای قوم من!

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

اَبْلَغْتُکُمْ: ابلاغ کردم به شما

(468) جلد 9 سوره اعراف

رِسالاتِ: رسالات، پیغام های

رَبّی: پروردگارم را،

وَ نَصَحْتُ: و نصیحت نمودم

لَکُمْ: شما را،

فَکَیْفَ: پس چگونه

اسی عَلی: تأسّف بخورم بر

قَوْمٍ: قومی

کافِرینَ: کافر؟

94 وَ ماآ اَرْسَلْنا فی قَرْیَهٍ مِنْ نَبِیٍّ اِلاّ اَخَذْناآ اَهْلَها بِالْبَأْساآءِ وَ الضَّرّاآءِ لَعَلَّهُمْ یَضَّرَّعُونَ

وَ ماآ اَرْسَلْنا: و نفرستادیم ما

فی قَرْیَهٍ: در آبادی ای

مِنْ نَبِیٍّ: هیچ پیامبری را

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (469)

ص:402

اِلاّ: مگر

اَخَذْناآ: که گرفتیم، گرفتار نمودیم

اَهْلَها: اهلش را

بِالْبَأْساآءِ: به سختی

وَ الضَّرّآءِ: و خسارت، ضرر

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

یَضَّرَّعُونَ: تضرّع کنند، زاری کنند، (به خود آیند).

95 ثُمَّ بَدَّلْنا مَکانَ السَّیِّئَهِ الْحَسَنَهَ حَتّی عَفَوْا وَ قالُوا قَدْ مَسَّ اباآءَنَا الضَّرّآءُ وَ السَّرّآءُ فَاَخَذْناهُمْ بَغْتَهً وَ هُمْ لا یَشْعُرُونَ

ثُمَّ: سپس

بَدَّلْنا: تبدیل نمودیم

مَکانَ: جای

السَّیِّئَهِ: بدی را

الْحَسَنَهَ: به خوبی

حَتّی عَفَوْا: تا فزونی گرفتند

وَ قالُوا: و گفتند:

قَدْ مَسَّ: به تحقیق رسید

ابآءَنَا: به پدران ما

الضَّرّآءُ: سختی

وَ السَّرّآءُ: و خسارت،

فَاَخَذْناهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

بَغْتَةً: ناگهان، ناگهانی

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لا یَشْعُرُونَ: غافل بودند، درک نداشتند.

96 وَ لَوْ اَنَّ اَهْلَ الْقُریآ امَنُوا وَ اتَّقَوْا لَفَتَحْنا

عَلَیْهِمْ بَرَکاتٍ مِنَ السَّماآءِ وَ الاْرْضِ وَ لکِنْ کَذَّبُوا فَاَخَذْناهُمْ بِما کانُوا یَکْسِبُونَ

وَ لَوْ اَنَّ: و اگر این که

اَهْلَ: اهل

الْقُریآ: شهرها، آبادی ها

امَنُوا: ایمان آورده

وَ اتَّقَوْا: و پرهیزکاری کرده بودند،

لَفَتَحْنا: هر آینه می گشودیم

عَلَیْهِمْ: برایشان

بَرَکاتٍ: برکت هایی

مِنَ السَّمآءِ: از آسمان

وَ الأرْضِ: و زمین

وَ لکِنْ: ولیکن

کَذَّبُوا: تکذیب کردند،

(472) جلد 9 سوره اعراف

فَاَخَذْناهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

بِما: به آن چه

کانُوا یَکْسِبُونَ: کسب می کردند.

97 اَفَاَمِنَ اَهْلُ الْقُریآ اَنْ یَأْتِیَهُمْ بَأْسُنا بَیاتا وَ هُمْ نآئِمُونَ

اَفَاَمِنَ: آیا پس ایمن هستند

اَهْلُ الْقُریآ: اهل شهرها

اَنْ یَأْتِیَهُمْ: که بیاید ایشان را

بَأْسُنا بَیاتا: عذاب ما شبانه

وَهُمْ ناآئِمُونَ: در حالی که ایشان در خوابند؟

98 اَوَ اَمِنَ اَهْلُ الْقُریآ اَنْ یَأْتِیَهُمْ بَأْسُنا ضُحًی وَهُمْ یَلْعَبُونَ

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (473)

اَوَ اَمِنَ: و آیا ایمن هستند

اَهْلُ الْقُری آ: اهل آبادی ها

اَنْ یَأْتِیَهُمْ: این که بیاید ایشان را

بَأْسُنا: عذاب ما

ضُحًی: روز، نیمروز

وَ هُمْ یَلْعَبُونَ: در حالی که ایشان بازی می کنند؟

99 اَفَاَمِنُوا مَکْرَ اللّهِ فَلایَأْمَنُ مَکْرَاللّهِ اِلاَّ الْقَوْمُ

الْخاسِرُونَ

اَفَاَمِنُوا: آیا پس ایمن هستند

مَکْرَ: از مکر

اللّهِ: خدا؟

فَلا یَأْمَنُ: پس ایمن نمی شوند

مَکْرَ: از مکر

(474) جلد 9 سوره اعراف

اللّهِ: خدا

اِلاَّ الْقَوْمُ: مگر قوم

الْخاسِرُونَ: زیانکار.

146 سَاَصْرِفُ عَنْ ایاتِیَ الَّذینَ یَتَکَبَّرُونَ فِی الْاَرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ وَ اِنْ یَرَوْا کُلَّ ایَهٍ لا یُؤْمِنُوا بِها وَ اِنْ یَرَوْا سَبیلَ الرُّشْدِ لا یَتَّخِذوُهُ سَبیلاً وَ اِنْ یَرَوْا سَبیلَ الْغَیِّ یَتَّخِذوُهُ سَبیلاً ذلِکَ بِاَنَّهُمْ کَذَّبُوا بِاٰیاتِنا وَ کانُوا عَنْها غافِلینَ

سَاَصْرِفُ: به زودی منصرف خواهم کرد

عَنْ اياتِیَ: از آیاتم

الَّذینَ: کسانی را که

یَتَکَبَّرُونَ: تکبّر می ورزند

فِی الأَْرْضِ: در زمین

بِغَیْرِ الْحَقِّ: به ناحق،

وَ اِنْ یَرَوْا: و اگر ببینند

کُلَّ ایَةٍ: هر آیه ای را، هر نشانه ای را

لا یُؤْمِنُوا: ایمان نمی آورند

بِها: به آن

وَ اِنْ یَرَوْا: و اگر ببینند

سَبیلَ: راه

الرُّشْدِ: رشد را، کمال را،

لا یَتَّخِذوُهُ: نمی گیرند آن را

سَبیلاً: نمی گیرند آن را

وَ اِنْ یَرَوْا: و اگر ببینند

سَبیلَ: راه

الْغَیِّ: ستم را، گمراهی را

یَتَّخِذوُهُ: می گیرند آن را

(476) جلد 9 سوره اعراف

سَبیلاً: راه و روشی.

ذلِکَ: این،

بِاَنَّهُمْ: به آن جهت است که آن ها

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآیاتِنا: آیات ما را

وَ کانُوا: و بودند

عَنْها: از آن

غافِلینَ: غافل.

147 وَ الَّذینَ کَذَّبُوا بِآیاتِنا وَ لِقاآءِ الْاخِرَهِ حَبِطَتْ اَعْمالُهُمْ هَلْ یُجْزَوْنَ اِلاّ ما کانُوا یَعْمَلُونَ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآیاتِنا: آیات ما را

وَ لِقآءِ: و دیدار

الْاٰخِرَهِ: آخرت را،

حَبِطَتْ: نابود شد، تباه شد

اَعْمالُهُمْ: اعمالشان.

هَلْ: آیا

یُجْزَوْنَ: پاداش داده می شوند

اِلاّ ما: جز به آن چه

کانُوا یَعْمَلُونَ: عمل می کردند؟

157 اَلَّذینَ یَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِیَّ الْاُمِّیَّ الَّذی یَجِدُونَهُ مَکْتُوبا عِنْدَهُمْ فِی التَّوْریهِ وَ الْاِنْجیلِ یَأْمُرُهُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَ یَنْهیهُمْ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ یُحِلُّ لَهُمُ الطَّیِّباتِ وَ یُحَرِّمُ عَلَیْهِمُ الْخَبائِثَ وَ یَضَعُ عَنْهُمْ اِصْرَهُمْ وَالْاَغْلالَ الَّتی کانَتْ عَلَیْهِمْ فَالَّذینَ

(478) جلد 9 سوره اعراف

امَنُوا بِهِ وَ عَزَّرُوهُ وَ نَصَرُوهُ وَ اتَّبَعُوا النُّورَ الَّذیآ اُنْزِلَ مَعَهُ اوُلآئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

ص:410

اَلَّذینَ: آن کسانی که

یَتَّبِعُونَ: پیروی می کنند

الرَّسُولَ: ار رسول

النَّبِیَّ: پیامبری

الْأُمِّیَّ: درس نخوانده،

الَّذی: آن که

یَجِدُونَهُ: می یابند (وصف) او را

مَکْتُوبا: نوشته شده

عِنْدَهُمْ: نزدشان

فِی التَّوْریهِ: در تورات

وَ الْإِنْجیلِ: و انجیل،

یَأْمُرُهُمْ: فرمان می دهد آن ها را

بِالْمَعْرُوفِ: به معروف، خوبی

وَ یَنْهیهُمْ: و نهی می کند آن ها را

عَنِ الْمُنْکَرِ: از منکر، بدی

وَ یُحِلُّ: و حلال می کند

لَهُمُ: برای آن ها

الطَّيِّباتِ: پاکیزه ها را،

وَ يُحَرِّمُ: و حرام می کند

عَلَيْهِمُ: بر آن ها

الْخَبائِثَ: ناپاکی ها، پلیدی ها را،

وَ يَضَعُ: و برمی دارد

عَنْهُمْ: از ایشان

اِصْرَهُمْ: بارهای سنگین شان

وَ الْأَغْلالَ: و زنجیرهایی را

الَّتی كانَتْ: که بود

(480) جلد 9 سوره اعراف

عَلَيْهِمْ: برایشان.

فَالَّذينَ: پس کسانی که

امَنُوا بِهِ: ایمان آوردند به او

وَ عَزَّرُوهُ: و حمایتش کردند

وَ نَصَرُوهُ: و یاریش نمودند

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی کردند

ص:412

النُّورَ الَّذیآ: نوری را که

اُنْزِلَ: نازل شد

مَعَهُ: با او،

اوُلآئِکَ: آنان

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران.

158 قُلْ یااَیُّهَاالنّاسُ اِنّیرَسُولُ اللّهِ اِلَیْکُمْ جَمیعا نِ الَّذی لَهُ مُلْکُ السَّمواتِ وَالاْرْضِ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ یُحْیی

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (481)

وَیُمیتُ فَاآمِنُوا بِاللّهِ وَ رَسُولِهِ النَّبِیِّ الاُْمِّیِّ الَّذی یُؤْمِنُ بِاللّهِ وَ کَلِماتِهِ وَ اتَّبِعُوهُ لَعَلَّکُمْ تَهْتَدُونَ

قُلْ یا اَیُّهَا: بگو: ای

النّاسُ: مردم!

اِنّی: همانا من

رَسُولُ اللّهِ: فرستاده خدا

اِلَیْکُمْ: به سوی شما

جَمیعا: همگی، هستم

الَّذی: آن که

لَهُ مُلْکُ: برای اوست حکومت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین.

لا اِلهَ: نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او،

(482) جلد 9 سوره اعراف

یُحْیی: زنده می کند

وَ یُمیتُ: و می میراند.

فَآمِنُوا: پس ایمان بیاورید

بِاللّهِ: به خدا

وَ رَسُولِهِ: و فرستاده اش،

النَّبِیِّ: پیامبر

الأُمِّیِّ: درس نخوانده

الَّذی یُؤْمِنُ: که ایمان دارد

بِاللّهِ: به خدا

وَ کَلِماتِهِ: و کلماتش

وَ اتَّبِعُوهُ: و پیروی نمایید او را،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت یابید.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (483)

163 وَ اسْأَلْهُمْ عَنِ الْقَرْيَهِ الَّتی کانَتْ حاضِرَهَ الْبَحْرِ اِذْ يَعْدُونَ فِی السَّبْتِ اِذْ تَأْتِيهِمْ حيتانُهُمْ يَوْمَ سَبْتِهِمْ شُرَّعا وَ يَوْمَ لايَسْبِتُونَ لَا تَأْتِيهِمْ كَذلِکَ نَبْلُوهُمْ بِما كانُوا يَفْسُقُونَ

وَ اسْأَلْهُمْ: و سؤال کن از آن ها

عَنِ الْقَرْيَهِ: از شهری

الَّتی کانَتْ: که بود

حاضِرَهَ: نزدیک، ساحل

الْبَحْرِ: دریا،

اِذْ: هنگامی که

يَعْدُونَ: تجاوز کردند

فِی السَّبْتِ: در روز شنبه

اِذْ تَأْتِیهِمْ: هنگامی که می آمدند

حیتانُهُمْ: ماهیانشان

(484) جلد 9 سوره اعراف

یَوْمَ سَبْتِهِمْ: در روز شنبه

شُرَّعا: آشکارا، پدیدار،

وَ یَوْمَ: و روزی که

لا یَسْبِتُونَ: غیر شنبه بود

لا تَأْتِیهِمْ: نمی آمدند.

کَذلِکَ: این چنین

نَبْلُوهُمْ: آزمایش می کنیم آن ها را

بِما: به خاطر

کانُوا یَفْسُقُونَ: نافرمانی که می نمودند.

164 وَ اِذْ قالَتْ اُمَّهٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْما نِ اللّهُ مُهْلِکُهُمْ اَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذابا شَدیدا قالُوا مَعْذِرَهً اِلی رَبِّکُمْ وَلَعَلَّهُمْ یَتَّقُونَ

وَ اِذْ: و هنگامی که

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (485)

ص:416

قالَتْ: گفتند:

اُمَّهٌ مِنْهُمْ: گروهی از آن ها

لِمَ تَعِظُونَ: چرا پند می دهید

قَوْما: قومی را که

اللّهُ: خداوند

مُهْلِکُهُمْ: هلاک کننده آن ها

اَوْ مُعَذِّبُهُمْ: یا عذاب کننده آن هاست

عَذابا: به عذابی

شَدیدا: شدید؟

قالُوا: گفتند:

مَعْذِرَةً: معذرتی

اِلی رَبِّکُمْ: به سوی پروردگارتان

وَ لَعَلَّهُمْ: و شاید آن ها

یَتَّقُونَ: تقوی پیشه کنند.

(486) جلد 9 سوره اعراف

165 فَلَمّا نَسُوا ما ذُکِّرُوا بِهِ اَنْجَیْنَا الَّذینَ یَنْهَوْنَ

ص:417

عَنِ السُّوءِآ وَ اَخَذْنَا الَّذينَ ظَلَمُوا بِعَذابٍ بَئيسٍ بِما كانُوا يَفْسُقُونَ

فَلَمّا: پس وقتی که

نَسُوا: فراموش نمودند

ما: آن چه را که

ذُكِّرُوا: یادآور شده بودند

بِهِ: به آن،

اَنْجَيْنَا: نجات دادیم

الَّذينَ: کسانی را که

يَنْهَوْنَ: نهی می کردند

عَنِ السُّوءِآ: از بدی،

وَ اَخَذْنَا: و گرفتیم

الَّذينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

بِعَذابٍ: به عذابی

بَئيسٍ: شدید، سخت،

بِما: به خاطر این که

كانُوا يَفْسُقُونَ: نافرمانی می کردند.

166 فَلَمّا عَتَوْا عَنْ ما نُهُوا عَنْهُ قُلْنا لَهُمْ كُونُوا قِرَدَةً خاسِئِينَ

فَلَمّا: پس وقتی که

عَتَوْا: سرپیچی کردند

عَنْ ما: از آن چه

نُهُوا: نهی شده بودند

عَنْهُ: از آن،

قُلْنا: گفتیم:

لَهُمْ: به ایشان

كُونُوا: بشوید

قِرَدَةً: بوزینگانی

خاسِئِينَ: طرد شده، رانده شده.

167 وَ اِذْ تَأَذَّنَ رَبُّکَ لَیَبْعَثَنَّ عَلَیْهِمْ اِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ مَنْ یَسُومُهُمْ سُوآءَ الْعَذابِ اِنَّ رَبَّکَ لَسَرِیعُ الْعِقابِ وَ اِنَّهُ لَغَفُورٌ رَحیمٌ

وَ اِذْ: و هنگامی که

تَأَذَّنَ: اعلام نمود

رَبُّکَ: پروردگارت

لَیَبْعَثَنَّ: حتما مسلّط می کند، برمی انگیزد

عَلَیْهِمْ: برایشان

اِلی یَوْمِ: تا روز

الْقِیامَهِ: قیامت

مَنْ: کسی را تا

یَسُومُهُمْ: وارد نماید، تحمیل کند به آن ها

سُوآءَ: بد، سخت

الْعَذابِ: عذابی را.

اِنَّ: همانا

رَبَّکَ: پروردگار تو

لَسَریعُ: هر آینه تُند

الْعِقابِ: مجازات است،

وَ اِنَّهُ: و همانا او

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

رَحیمٌ: مهربان است.

(490) جلد 9 سوره اعراف

168 وَ قَطَّعْناهُمْ فِی الْأَرْضِ اُمَماِمِنْهُمُ الصّالِحُونَ وَ مِنْهُمْ دُونَ ذلِکَ وَبَلَوْناهُمْ بِالْحَسَناتِ وَ السَّیِّئاتِ لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ

وَ قَطَّعْناهُمْ: و پراکنده ساختیم آن ها را

فِی الْأَرْضِ: در زمین

اُمَما: گروه هایی،

مِنْهُمُ: بعضی از ایشان

الصّالِحُونَ: صالح اند،

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

دُونَ: پایین تر از

ذلِکَ: آن هستند

وَ بَلَوْناهُمْ: و آزمودیم آن ها را

بِالْحَسَناتِ: به نیکی ها

وَ السَّيِّئاتِ: و بدی ها

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَرْجِعُونَ: بازگردند.

169 فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتابَ يَأْخُذُونَ عَرَضَ هذَاالْأَدْنى وَيَقُولُونَ سَيُغْفَرُ لَنا وَ اِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ اَلَمْ يُؤْخَذْ عَلَيْهِمْ ميثاقُ الْكِتابِ اَنْ لا يَقُولُوا عَلَى اللَّهِ اِلاَّ الْحَقَّ وَ دَرَسُوا ما فيهِ وَ الدّارُالْآخِرَهُ خَيْرٌ لِلَّذينَ يَتَّقُونَ اَفَلا تَعْقِلُونَ

فَخَلَفَ: پس جانشین شدند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعد آن ها

خَلْفٌ: جانشینی،

وَرِثُوا: که به ارث بردند

الْکِتابَ: کتاب را.

(492) جلد 9 سوره اعراف

یَأْخُذوُنَ: می گیرند

عَرَضَ: متاع، عرضه

هذَا الْأدْنی: این (دنیای) پست را

وَ یَقُولُونَ: و می گویند:

سَیُغْفَرُ: به زودی می آمرزد

لَنا: ما را

وَ اِنْ یَأْتِهِمْ: و اگر بیاید آن ها را

عَرَضٌ: متاعی، عرضه ای

مِثْلُهُ: همانند آن،

یَأْخُذوُهُ: (باز) می گیرند آن را.

اَلَمْ یُؤْخَذْ: آیا گرفته نشده

عَلَیْهِمْ: از آن ها

میثاقُ: پیمان

الْکِتابِ: کتاب

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (493)

ص:423

اَنْ: این که

لا یَقُولُوا: نگویید

عَلَی اللّهِ: بر خدا

اِلاَّ الْحَقَّ: مگر حق را؟

وَ دَرَسُوا: و خوانده اند

ما فیهِ: آن چه در آن است.

وَ الدّارُ: و سرای، خانه

الْاٰخِرَهُ: آخرت

خَیْرٌ: بهتر است

لِلَّذینَ: برای کسانی که

یَتَّقُونَ: تقوا پیشه می کنند.

اَفَلا تَعْقِلُونَ: آیا پس تعقّل نمی کنید؟

170 وَ الَّذینَ یُمَسِّکُونَ بِالْکِتابِ وَ اَقامُوا الصَّلوهَ

(494) جلد 9 سوره اعراف

اِنّا لا نُضیعُ اَجْرَ الْمُصْلِحینَ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

ص:424

يُمَسِّكُونَ: چنگ بزنند

بِالْكِتابِ: به كتاب

وَ اَقامُوا: و برپادارند

الصَّلوةَ: نماز را،

اِنّا: همانا ما

لا نُضيعُ: ضايع نمى كنيم

اَجْرَ: پاداش

الْمُصْلِحينَ: اصلاح گران را.

171 وَ اِذْ نَتَقْنَا الْجَبَلَ فَوْقَهُمْ كَأَنَّهُ ظُلَّهٌ وَ ظَنُّوآا اَنَّهُ واقِعٌ بِهِمْ خُذوُا ما اتَيْناكُمْ بِقُوَّهٍ وَاذْكُرُوا مافيهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ

سوره اعراف لغات و مفاهيم قرآن كريم (495)

وَ اِذْ: و هنگامى كه

نَتَقْنَا: بلند كرديم

الْجَبَلَ: كوه را

فَوْقَهُمْ: بالاى سرشان

كَأَنَّهُ: گویی که آن

ظُلَّهٌ: سایبانی است

وَ ظَنُّوآ: و گمان کردند

اَنَّهُ: همانا آن

واقِعٌ: واقع شدنی است

بِهِمْ: روی آن ها

خُذوُا: (گفتیم) بگیرید

ما: آن چه را که

اتَیْناکُمْ: دادیم ما به شما

بِقُوَّهٍ: با قدرت

(496) جلد 9 سوره اعراف

وَاذْکُرُوا: و به یاد داشته باشید

ما فیهِ: آن چه در آن است

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَتَّقُونَ: پرهیزگار شوید.

179 وَ لَقَدْذَرَأْنا لِجَهَنَّمَ کَثیرا مِنَ الْجِنِّ وَالاِْنْسِ

ص:426

لَهُمْ قُلُوبٌ لا يَفْقَهُونَ بِها وَ لَهُمْ اَعْيُنٌ لايُبْصِرُونَ بِها وَ لَهُمْ ءَاذانٌ لا يَسْمَعُونَ بِها اوُلآئِکَ کَالاْنْعمِ بَلْ هُمْ اَضَلُّ اوُلآئِکَ هُمُ الْغفِلُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

ذَرَأْنا: آفریدیم

لِجَهَنَّمَ: برای جهنّم

کَثیرا: گروه بسیاری را

مِنَ الْجِنِّ: از جن

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (497)

وَ الاِْنْسِ: و انس.

لَهُمْ قُلُوبٌ: برای آن هاست دل هایی

لا يَفْقَهُونَ بِها: که نمی فهمند با آن

وَ لَهُمْ: و برای آن هاست

اَعْيُنٌ: چشم هایی

لا يُبْصِرُونَ بِها: که نمی فهمند با آن

وَ لَهُمْ: و برای آن هاست

ءَاذانٌ: گوش هایی

ص:427

لا یَسْمَعُونَ: که نمی شنوند

بِها: با آن.

اوُلآئِکَ: آنان

کَالْأنْعمِ: مانند چهارپایانند

بَلْ هُمْ: بلکه ایشان

اَضَلُّ: گمراه ترند.

(498) جلد 9 سوره اعراف

اوُلآئِکَ: آنان

هُمُ الْغفِلُونَ: ایشانند غافلان.

180 وَ لِلّهِ الأسْماآ ءُالْحُسْنی فَادْعُوهُ بِها وَ ذَرُو الَّذینَ یُلْحِدُونَ فیآاَسْمئِه سَیُجْزَوْنَ ما کانُوا یَعْمَلُونَ

وَ لِلّهِ: و برای خداوند

الأسْمآ ءُ: نام هایی

الْحُسْنی: نیکو است

فَادْعُوهُ: پس بخوانید او را

بِها: به آن.

وَ ذَرُو: و رها کنید

الَّذینَ: کسانی را که

یُلْحِدُونَ: عناد می ورزند

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (499)

فی آآسْمئِه: در اسم هایش.

سَیُجْزَوْنَ: به زودی پاداش داده می شوند

ما: به خاطر

کانُوا یَعْمَلُونَ: اعمالی که انجام می دادند.

181 وَ مِمَّنْ خَلَقْناآ اُمَّهٌ یَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِه یَعْدِلُونَ

وَ مِمَّنْ: و از کسانی که

خَلَقْناآ: خلق نمودیم

اُمَّهٌ: گروهی

یَهْدُونَ: هدایت می کنند

بِالْحَقِّ: به حق

وَ بِه یَعْدِلُونَ: و به آن اجرای عدالت می کنند.

ص:429

182 وَ الَّذینَ کَذَّبُوا بِایتِنا سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ

(500) جلد 9 سوره اعراف

حَیْثُ لا یَعْلَمُونَ

وَالَّذینَ: و کسانی که

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِایتِنا: آیات ما را،

سَنَسْتَدْرِجُهُمْ: به زودی و به تدریج آن ها را به عذاب می افکنیم

مِنْ حَیْثُ: از آن جایی که

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

183 وَ اُمْلی لَهُمْ اِنَّ کَیْدی مَتینٌ

وَ اُمْلی: و مهلت می دهم

لَهُمْ: به آن ها

اِنَّ: همانا

کَیْدی: طرح و نقشه من

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (501)

مَتینٌ: محکم است.

ص:430

184 اَوَ لَمْ یَتَفَکَّرُوا ما بِصاحِبِهِمْ مِنْ جِنَّهٍ اِنْ هُوَ اِلاّ نَذیرٌ مُبینٌ

اَوَ لَمْ یَتَفَکَّرُوا: آیا فکر نکردند

ما بِصاحِبِهِمْ: مصاحبشان، هم صحبتشان

مِنْ جِنَّهٍ: جنونی ندارد؟

اِنْ هُوَ: نیست او

اِلاّ نَذیرٌ: مگر بیم دهنده ای

مُبینٌ: آشکار.

185 اَوَلَمْ یَنْظُرُوا فیمَلَکُوتِ السَّمواتِ وَ الاْرْضِ وَ ما خَلَقَ اللّهُ مِنْ شَیْ ءٍ وَ اَنْ عَسیآ اَنْ یَکُونَ قَدِ اقْتَرَبَ اَجَلُهُمْ فَبِأَیِّ حَدیثٍ بَعْدَهُ یُؤْمِنُونَ

اَوَلَمْ یَنْظُرُوا: آیا نظر نکردند

فی مَلَکُوتِ: در باطن

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الاْرْضِ: و زمین

وَ ما خَلَقَ: و آن چه خلق کرد

اللّهُ: خداوند

مِنْ شَیْ ءٍ: از هر چیزی؟

وَ اَنْ عَسی آ: و این که شاید

اَنْ یَکُونَ: باشد

قَدِ اقْتَرَبَ: به تحقیق، نزدیک

اَجَلُهُمْ: اجلشان.

فَبِأَیِّ: پس به کدام

حَدیثٍ: سخن

بَعْدَهُ: بعد از آن

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (503)

یُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند؟

194 اِنَّ الَّذینَ تَدْعُوْنَ مِنْ دُونِ اللّهِ عِبادٌ اَمْثالُکُمْ فَادْعُوهُمْ فَلْیَسْتَجیبُوا لَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ صدِقینَ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی را که

تَدْعُوْنَ: می خوانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا،

عِبادٌ: بندگانی هستند

اَمْثالُکُمْ: مانند خود شما.

فَادْعُوهُمْ: پس بخوانید آن ها را

فَلْیَسْتَجیبُوا: پس باید اجابت کنند

لَکُمْ اِنْ: شما را اگر

کُنْتُمْ صدِقینَ: باشید راستگو.

(504) جلد 9 سوره اعراف

195 أَلَهُمْ اَرْجُلٌ یَمْشُونَ بِهاآ اَمْ لَهُمْ اَیْدٍ یَبْطِشُونَ بِهاآ اَمْ لَهُمْ اَعْیُنٌ یُبْصِرُونَ بِهاآ اَمْ لَهُمْ ءَاذنٌ یَسْمَعُونَ بِها قُلِ ادْعُوا شُرَکاآءَکُمْ ثُمَّ کیدُونِ فَلا تُنْظِرُونِ

أَلَهُمْ: آیا برای آن ها

اَرْجُلٌ: پاهایی است

یَمْشُونَ بِهآ: که راه می روند با آن ؟

اَمْ لَهُمْ: یا برای آن ها

اَیْدٍ: دست هایی است

یَبْطِشُونَ بِهآ: که می گیرند با آن؟

ص:433

اَمْ لَهُمْ: یا برای آن ها

اَعْیُنٌ: چشم هایی است

یُبْصِرُونَ بِهآ: که می بینند با آن؟

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (505)

اَمْ لَهُمْ: یا برای آن ها

ءَاذنٌ: گوش هایی است

یَسْمَعُونَ بِها: که می شنوند با آن؟

قُلِ ادْعُوا: بگو: بخوانید

شُرَکآءَکُمْ: شریکانتان را

ثُمَّ: سپس

کیدُونِ: نقشه بکشید برای من

فَلا تُنْظِرُونِ: پس مهلت ندهید مرا.

196 اِنَّ وَلِیِّیَ اللّهُ الَّذی نَزَّلَ الْکِتبَ وَ هُوَ یَتَوَلَّی الصّلِحینَ

اِنَّ: به درستی که

وَلِیِّیَ: سرپرست من

اللّهُ الَّذی: خدایی است که

(506) جلد 9 سوره اعراف

ص:434

نَزَّلَ: نازل کرده

الْکِتبَ: کتاب را،

وَ هُوَ: و او

یَتَوَلَّی: سرپرستی می کند

الصّلِحینَ: صالحان را.

197 وَ الَّذینَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِه لا یَسْتَطیعُونَ نَصْرَکُمْ وَ لاآ اَنْفُسَهُمْ یَنْصُرُونَ

وَ الَّذینَ: و کسانی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

مِنْ دُونِه: از غیر او،

لا یَسْتَطیعُونَ: توانایی ندارند

نَصْرَکُمْ: یاری کنند شما را،

وَ لاآ اَنْفُسَهُمْ: و نه خودشان را

یَنْصُرُونَ: یاری دهند.

198 وَ اِنْ تَدْعُوهُمْ اِلَی الْهُدی لا یَسْمَعُوا

وَ تَریهُمْ یَنْظُرُونَ اِلَیْکَ وَ هُمْ لایُبْصِرُونَ

وَ اِنْ تَدْعُوهُمْ: و اگر بخوانید آن ها را

اِلَی الْهُدی: به سوی هدایت

لا یَسْمَعُوا: نمی شنوند

وَ تَریهُمْ: و می بینی آن ها را

یَنْظُرُونَ: نگاه می کنند

اِلَیْکَ: به تو

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لایُبْصِرُونَ: نمی بینند.

199 خُذِ الْعَفْوَ وَ أْمُرْ بِالْعُرْفِ وَ اَعْرِضْ

(508) جلد 9 سوره اعراف

عَنِ الْجهِلینَ

خُذِ: بگیر

الْعَفْوَ: عفو را، مدارا کن

وَأْمُرْ: و امر کن، وادار کن

بِالْعُرْفِ: به خوبی، به نیکی

وَ اَعْرِضْ: و روی گردان

ص:436

عَنِ الْجهِلينَ: از جاهلان.

200 وَ اِمّا يَنْزَغَنَّکَ مِنَ الشَّيْطانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ اِنَّهُ سَميعٌ عَليمٌ

وَ اِمّا: و هرگاه، و اگر

يَنْزَغَنَّکَ: وسوسه رسيد به تو

مِنَ الشَّيْطانِ: از شيطان

نَزْغٌ: وسوسه اى

فَاسْتَعِذْ: پس پناه ببر

بِاللّهِ: به خدا،

اِنَّهُ: به درستى كه او

سَميعٌ عَليمٌ: شنواى داناست.

201 اِنَّ الَّذينَ اتَّقَوْا اِذا مَسَّهُمْ طآئِفٌ مِنَ الشَّيْطانِ تَذَكَّرُوا فَاِذاهُمْ مُبْصِرُونَ

اِنَّ الَّذينَ: همانا كسانى كه

اتَّقَوْا: تقوا پيشه كردند

اِذا: هنگامی که

مَسَّهُمْ: برسد به آن ها

طآئِفٌ: چرخنده ای، پندار شیطانی ای

مِنَ الشَّیْطانِ: از شیطان،

تَذَکَّرُوا: یاد می کنند (خدا را)

(510) جلد 9 سوره اعراف

فَاِذاهُمْ: پس در آن هنگام آن ها

مُبْصِرُونَ: بینا شدگانند.

202 وَ اِخْوانُهُمْ یَمُدُّونَهُمْ فِی الْغَیِّ ثُمَ لا یُقْصِرُونَ

وَ اِخْوانُهُمْ: و برادرانشان

یَمُدُّونَهُمْ: می کشند آن ها را

فِی الْغَیِّ: در ستم، در گمراهی

ثُمَّ: سپس

لا یُقْصِرُونَ: کوتاهی نمی کنند.

203 وَ اِذا لَمْ تَأْتِهِمْ بِایَهٍ قالُوالَوْلاَ اجْتَبَیْتَهاقُلْ اِنَّماآ اَتَّبِعُ مایُوحیآ اِلَیَّ مِنْ رَبّی هذا بَصآئِرُ مِنْ رَبِّکُمْ

ص:438

وَ هُدًی وَ رَحْمَهٌ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (511)

لَمْ تَأْتِهِمْ: نیاوری برایشان

بِایَهٍ: آیه ای،

قالُوا لَوْ: گویند: چرا

لاَاجْتَبَیْتَها: برنگزیدی آن را.

قُلْ: بگو:

اِنَّمآ: جز این نیست که

اَتَّبِعُ: پیروی می کنم

ما یُوحیآ: آن چه را که وحی شده

اِلَیَّ مِنْ: به سوی من از

رَبّی: جانب پروردگارم،

هذا: این

بَصآئِرُ: وسیله بینایی، حجت های روشن

مِنْ: از جانب

رَبِّکُمْ: پروردگارتان است

(512) جلد 9 سوره اعراف

وَ هُدًی: و هدایتی

وَ رَحْمَةٌ: و رحمتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

204 وَ اِذا قُرِءَ الْقُرْاآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَ اَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

قُرِءَ: خوانده شود

الْقُرْآنُ: قرآن،

فَاسْتَمِعُوا: پس گوش کنید

لَهُ: به آن

وَ اَنْصِتُوا: و ساکت باشید

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُرْحَمُونَ: رحم کرده شوید.

205 وَ اذْكُرْ رَبَّكَ فى نَفْسِكَ تَضَرُّعا وَ خيفَةً وَ دُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُوِّ وَالْاصالِ وَ لا تَكُنْ

مِنَ الْغفِلينَ

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

رَبَّکَ: پروردگارت را

فی نَفْسِکَ: در (دل) خودت

تَضَرُّعا: با زاری و تضرّع

وَ خیفَةً: و خوف

وَ دُونَ الْجَهْرِ: آهسته و آرام

مِنَ الْقَوْلِ: از گفتار، آواز،

بِالْغُدُوِّ: صبحگاهان

وَالْاٰصالِ: و شامگاهان

(514) جلد 9 سوره اعراف

وَ لا تَكُنْ: و نباش

مِنَ الْغفِلينَ: از غافلان.

206 اِنَّ الَّذينَ عِنْدَ رَبِّکَ لا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبادَتِه وَ يُسَبِّحُونَهُ وَ لَهُ يَسْجُدُونَ

اِنَّ الَّذينَ: همانا آنان که

عِنْدَ: نزد

رَبِّکَ: پروردگارت (در مقام قرب هستند)،

لا یَسْتَکْبِرُونَ: تکبّر نمی ورزند

عَنْ عِبادَتِه: از عبادتش

وَ یُسَبِّحُونَهُ: و تسبیح می کنند او را

وَ لَهُ: و برای او

یَسْجُدُونَ: سجده می کنند.

سوره اعراف لغات و مفاهیم قرآن کریم (515)

ص:442

2 اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذينَ اِذا ذُكِرَ اللّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَ اِذا تُلِيَتْ عَلَيْهِمْ ءايتُهُ زادَتْهُمْ ايمنا وَ عَلى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

اِنَّمَا: جز اين نيست كه

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

الَّذينَ اِذا: كسانيند كه زمانى كه

ذُكِرَ اللّهُ: ياد كرده شود خدا

وَجِلَتْ: ترسان شود

قُلُوبُهُمْ: دل هايشان،

وَ اِذا: و هنگامى كه

تُلِيَتْ: تلاوت شود

عَلَيْهِمْ: برايشان

ءايتُهُ: آيات او،

(516) جلد 9 سوره انفال

زادَتْهُمْ ايمنا: افزون شود ايمانشان

وَ عَلى رَبِّهِمْ: و بر پروردگارشان

ص:443

يَتَوَكَّلُونَ: توكّل می کنند.

3 اَلَّذينَ يُقيمُونَ الصَّلوهَ وَ مِمّا رَزَقْنهُمْ يُنْفِقُونَ

اَلَّذينَ: کسانی که

يُقيمُونَ: به پا می خيزند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ مِمّا: و از آن چه

رَزَقْنهُمْ: روزی داديم ما به آن ها

يُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

4 أُولئِکَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقّا لَهُمْ دَرَجتٌ عِنْدَ

رَبِّهِمْ وَ مَغْفِرَهٌ وَ رِزْقٌ کَريمٌ

أُولئِکَ: آنان

هُمُ الْمُؤْمِنُونَ: ايشانند مؤمنان

حَقّا: حقيقتی

لَهُمْ: برای ایشان است

دَرَجتٌ: درجاتی

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

وَ مَغْفِرَهٌ: و آمرزشی

وَ رِزْقٌ کَریمٌ: و رزقی کریم.

5 کَما اَخْرَجَکَ رَبُّکَ مِنْ بَیْتِکَ بِالْحَقِّ وَ اِنَّ فَریقا مِنَ الْمُؤْمِنینَ لَکرِهُونَ

کَما: هم چنان که

اَخْرَجَکَ: بیرون فرستاد تو را

رَبُّکَ: پروردگارت

مِنْ بَیْتِکَ: از خانه ات

بِالْحَقِّ وَ: به حق و

اِنَّ فَریقا: به درستی که گروهی

مِنَ الْمُؤْمِنینَ: از مؤمنان

لَکرِهُونَ: کراهت داشتند.

6 يُجدِلُونَکَ فِی الْحَقِّ بَعْدَ ما تَبَیَّنَ کَاَنَّما یُساقُونَ اِلَی الْمَوْتِ وَ هُمْ یَنْظُرُونَ

یُجدِلُونَکَ: مجادله می کنند با تو

فِی الْحَقِّ: در امر حق

بَعْدَ ما: بعد از آن که

تَبَیَّنَ: روشن شد،

کَاَنَّما: گویی

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (519)

یُساقُونَ: رانده می شوند

اِلَی الْمَوْتِ: به سوی مرگ

وَ هُمْ یَنْظُرُونَ: و آن ها تماشا می کنند.

20 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ ءَامَنُوآا اَطیعُوا اللّهَ وَ رَسُولَهُ وَ لا تَوَلَّوْا عَنْهُ وَ اَنْتُمْ تَسْمَعُونَ

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

ءَامَنُوآا: ایمان آوردید

اَطیعُوا: اطاعت کنید

اللّهَ: خدا را

وَ رَسُولَهُ: و رسولش را،

وَ لا تَوَلَّوْا: و برنگردید، و روی نگردانید

عَنْهُ: از او

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

(520) جلد 9 سوره انفال

تَسْمَعُونَ: می شنوید.

22 اِنَّ شَرَّ الدَّوآابِّ عِنْدَ اللّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ الَّذينَ لايَعْقِلُونَ

اِنَّ شَرَّ: همانا بدترین

الدَّوآابِّ: جنبندگان

عِنْدَ اللّهِ: نزد خدا

الصُّمُّ الْبُكْمُ: (افراد) کر و لال هستند

الَّذينَ: آن کسانی که

لا يَعْقِلُونَ: اندیشه نمی کنند.

ص:447

24 یاآ اَیُّهَا الَّذینَ ءَامَنُوا اسْتَجیبُوا لِلّهِ وَ لِلرَّسُولِ أِذا دَعاکُمْ لِمایُحْییکُمْ وَاعْلَمُوآا اَنَّ اللّهَ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرْءِوَ قَلْبِه وَ اَنَّهُآ اِلَیْهِ تُحْشَرُونَ

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (521)

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید!

اسْتَجیبُوا: اجابت کنید

لِلّهِ: خدا

وَ لِلرَّسُولِ: و رسول را

أِذا: هنگامی که

دَعاکُمْ: بخوانند شما را

لِما: به آن چه

یُحْییکُمْ: زنده سازد شما را،

وَ اعْلَمُوآا: و بدانید

اَنَّ اللّهَ: که همانا خداوند

یَحُولُ بَیْنَ: حائل می شود بین

الْمَرْءِ: انسان

وَ قَلْبِه: و قلبش،

(522) جلد 9 سوره انفال

وَ اَنَّهُآ: و همانا اوست که

اِلَيْهِ: به سويش

تُحْشَرُونَ: محشور می شويد.

25 وَاتَّقُوا فِتْنَةً لا تُصيبَنَّ الَّذينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خاآصَّةً وَ اعْلَمُوآا اَنَ اللّهَ شَديدُ الْعِقابِ

وَ اتَّقُوا:و بپرهيزيد، بترسيد

فِتْنَةً: از فتنه ای که

لا تُصيبَنَّ: نمی رسد

الَّذينَ: به کسانی که

ظَلَمُوا: ستم کردند

مِنْكُمْ: از شما

خآصَّةً: خاص، ويژه

وَ اعْلَمُوآا: و بدانيد

سوره انفال لغات و مفاهيم قرآن کريم (523)

اَنَّ اللّهَ: که همانا خداوند

ص:449

شَديدُ: شديد، سخت

الْعِقابِ: كيفر است.

26 وَ اذْكُرُوآا اِذْ اَنْتُمْ قَليلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِى الاْرْضِ تَخافُونَ اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ النّاسُ فَأويكُمْ وَ اَيَّدَكُمْ بِنَصْرِهوَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَاذْكُرُوآا: و ياد كنيد

اِذْ اَنْتُمْ: هنگامى را كه شما

قَليلٌ: كم بوديد

مُسْتَضْعَفُونَ: ضعيف بوديد

فِى الاْرْضِ: در (روى) زمين

تَخافُونَ: مى ترسيديد

اَنْ يَتَخَطَّفَكُمُ: كه برُبايند شما را

النّاسُ: مردم،

فَأويكُمْ: پس پناه داد شما را

وَ اَيَّدَكُمْ: و كمک كرد شما را

بِنَصْرِه: به نصرت خود

وَ رَزَقَكُمْ: و روزی داد شما را

مِنَ الطَّيِّبتِ: از پاکیزه ها

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَشْكُرُونَ: تشکر کنید.

27 یاآ اَيُّهَاالَّذينَ ءَامَنُوا لاتَخُونُواالله وَ الرَّسُولَ وَ تَخُونُوآا اَمنتِكُمْ وَ اَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

یآ اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَخُونُوا: خیانت نکنید

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (525)

اللّهَ: به خدا

وَ الرَّسُولَ: و رسول

وَ تَخُونُوآا: و خیانت نکنید

اَمنتِكُمْ: در امانت های خود

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

تَعْلَمُونَ: می دانید.

28 وَ اعْلَمُوآا اَنَّماآ اَمْوالُكُمْ وَ اَوْلدُكُمْ فِتْنَهٌ وَ اَنَّ اللّهَ عِنْدَآهُ اَجْرٌ عَظيمٌ

وَ اعْلَمُوآا: و بدانید

اَنَّمآ: جز این نیست که

اَمْوالُكُمْ: اموال شما

وَ اَوْلدُكُمْ: و فرزندان شما

فِتْنَهٌ: (وسیله) آزمایشند

وَ اَنَّ اللّهَ: و همانا خدا

عِنْدَآهُ: نزد اوست

اَجْرٌ عَظيمٌ: پاداشی بزرگ.

29 ياآ اَيُّهَا الَّذينَ ءَامَنُوآا اِنْ تَتَّقُوا اللّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقانا وَ يُكَفِّرْعَنْكُمْ سَيِّئاتِكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ وَ اللّهُ ذُوالْفَضْلِ الْعَظيمِ

یآ اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

ءَامَنُوآا: ایمان آوردید!

اِنْ تَتَّقُوا: اگر بپرهیزید، پروا کنید

اللّهَ: از خدا

یَجْعَلْ: قرار می دهد

لَکُمْ فُرْقانا: برای شما فرقان را

وَ یُکَفِّرْ: و می پوشاند

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (527)

عَنْکُمْ: از شما

سَیِّئاتِکُمْ: بدی هایتان را

وَ یَغْفِرْ لَکُمْ: و می آمرزد شما را.

وَ اللّهُ: و خداوند

ذُوالْفَضْلِ: دارای فضل

الْعَظیمِ: بزرگ است.

30 وَ اِذْ یَمْکُرُ بِکَ الَّذینَ کَفَرُوا لِیُثْبِتُوکَ اَوْ یَقْتُلُوکَ اَوْ یُخْرِجُوکَ وَ یَمْکُرُونَ وَ یَمْکُرُ اللّهُ

ص:453

وَ اللّهُ خَيْرُ الْمكِرينَ

وَ اِذْ: (به یاد آور) و هنگامی که

يَمْكُرُ: نقشه می کشیدند

بِکَ الَّذينَ: برای تو کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

(528) جلد 9 سوره انفال

لِيُثْبِتُوکَ: تا به زندان بیفکند

اَوْ يَقْتُلُوکَ: یا بکُشند تو را

اَوْ يُخْرِجُوکَ: یا خارج کنند تو را.

وَ يَمْكُرُونَ: و مکر می کردند

وَ يَمْكُرُ: و مکر می کرد

اللّهُ: خدا،

وَ اللّهُ: و خداوند

خَيْرُ: بهترین

الْمكِرينَ: مکرکنندگان است.

31 وَ اِذا تُتْلى عَلَيْهِمْ ءَ ايتُنا قالُوا قَدْ سَمِعْنا لَوْ

نَشاآءُ لَقُلْنا مِثْلَ هذآا اِنْ هذآا اِلاّ اَسطيرُ الاْوَّلينَ

وَ اِذا: و هنگامی که

تُتْلی: خوانده می شود

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (529)

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

ءَايتُنا: آیات ما

قالُوا قَدْ: گویند: به تحقیق

سَمِعْنا: شنیدیم ما

لَوْ نَشآءُ: اگر بخواهیم

لَقُلْنا مِثْلَ: هر آینه می گوییم مثل

هذآا: این را،

اِنْ هذآا: نیست این (قرآن)

اِلاّ اَسطيرُ: مگر افسانه های

الاْوَّلينَ: پیشینیان.

32 وَ اِذْ قالُوا اللّهُمَّ اِنْ كانَ هذا هُوَ الْحَقَّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنا حِجارَةً مِنَ السَّماآءِ اَوِ ائْتِنا

ص:455

بِعَذابٍ اَلیمٍ

(530) جلد 9 سوره انفال

وَ اِذْ قالُوا: و هنگامی که گفتند:

اللّهُمَّ: پروردگارا!

اِنْ کانَ: اگر باشد

هذا: این (کتاب)

هُوَ الْحَقَّ: و، حق،

مِنْ عِنْدِکَ: از طرف تو،

فَأَمْطِرْ: پس ببار

عَلَیْنا: بر ما

حِجارَةً: سنگ هایی

مِنَ السَّمآءِ: از آسمان

اَوِ ائْتِنا: یا بیاور

بِعَذابٍ: عذابی

اَلیمٍ: دردناک.

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (531)

33 وَ ما کانَ اللّهُ لِیُعَذِّبَهُمْ وَ اَنْتَ فیهِمْ وَ ما کانَ

اللّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ

وَ ما كانَ اللّهُ: و بنا ندارد خداوند

لِيُعَذِّبَهُمْ: تا عذاب كند آن ها را

وَ اَنْتَ: در حالى كه تو

فيهِمْ: در ميانشان هستى،

وَ ما كانَ: و بنا ندارد

اللّهُ: خداوند

مُعَذِّبَهُمْ: عذاب كند آن ها را

وَ هُمْ: در حالى كه آن ها

يَسْتَغْفِرُونَ: استغفار مى كنند.

34 وَ ما لَهُمْ اَلاّيُعَذِّبَهُمُ اللّهُ وَ هُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِالْحَرامِ وَماكانُوآا اَوْلِياآءَهُ اِنْ اَوْلِياآؤُهُ

(532) جلد 9 سوره انفال

اِلاَّالْمُتَّقُونَ وَلكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لا يَعْلَمُونَ

وَ ما لَهُمْ: و چرا ايشان را

اَلاّ يُعَذِّبَهُمُ: عذاب نكند

ص:457

اللّهُ: خداوند

وَ هُمْ يَصُدُّونَ: در حالی که آن ها بازمی دارند

عَنِ الْمَسْجِدِ: از مسجد

الْحَرامِ: الحرام (مردم را)،

وَ ما كانُوآا: در حالی که نباشند

اَوْلِيآءَهُ: سرپرستان آن.

اِنْ اَوْلِيآؤُهُ: نیستند سرپرستان آن

اِلاَّ الْمُتَّقُونَ: مگر پرهیزکاران،

وَلكِنَّ: ولیکن

اَكْثَرَهُمْ: بیشترشان

لا يَعْلَمُونَ: نمی دانند.

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (533)

35 وَ ما كانَ صَلاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ اِلاّ مُكآءً وَ تَصْدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذابَ بِما كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ

وَ ما كانَ: و نبود

صَلاتُهُمْ: نمازشان

عِنْدَ الْبَيْتِ: نزد خانه (خدا)

اِلاّ مُكآءً: مگر صوت كشيدن

وَ تَصْدِيَةً: و كف زدن.

فَذُوقُوا: پس بچشيد

الْعَذابَ: عذاب را

بِما: به خاطر

كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ: كفرى كه مى ورزيديد.

36 اِنَّ الَّذينَ كَفَرُوا يُنْفِقُونَ اَمْولَهُمْ لِيَصُدُّوا

عَنْ سَبيلِ اللّهِ فَسَيُنْفِقُونَها ثُمَ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَ الَّذينَ كَفَرُوآا اِلى جَهَنَّمَ يُحْشَرُونَ

اِنَّ الَّذينَ: همانا كسانى كه

كَفَرُوا: كافر شدند،

يُنْفِقُونَ: انفاق مى كنند

اَمْولَهُمْ: مال هايشان را

لِيَصُدُّوا: تا باز دارند

عَنْ سَبیلِ: از راه

اللّهِ: خدا.

فَسَیُنْفِقُونَها: پس به زودی انفاق می کنند آن را،

ثُمَّ تَکُونُ: سپس می شود

عَلَیْهِمْ: برایشان

حَسْرَةً: مایه حسرت،

ثُمَّ: سپس

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (535)

یُغْلَبُونَ: شکست می خورند.

وَ الَّذینَ: و کسانی که

کَفَرُوآا: کافر شدند

اِلی جَهَنَّمَ: به سوی جهنم

یُحْشَرُونَ: محشور می شوند.

37 لِیَمیزَاللّهُ الْخَبیثَ مِنَ الطَّیِّبِ وَیَجْعَلَ الْخَبیثَ بَعْضَهُ عَلیبَعْضٍ فَیَرْکُمَهُ جَمیعافَیَجْعَلَهُ فی جَهَنَّمَ اوُلآئِکَ هُمُ الْخسِرُونَ

ص:460

لِيَميزَ: تا جدا سازد

اللّهُ: خداوند

الْخَبيثَ: ناپاک را

مِنَ الطَّيِّبِ: از پاک،

وَ يَجْعَلَ: و قرار می دهد

(536) جلد 9 سوره انفال

الْخَبيثَ: ناپاک را

بَعْضَهُ: بعضی از آن ها را

عَلى بَعْضٍ: بر بعض ديگر،

فَيَرْكُمَهُ: پس متراکم می کند آن ها را

جَميعا: جميعا: همگی

فَيَجْعَلَهُ: پس قرار دهد آن ها را

فی جَهَنَّمَ: در جهنّم.

اوُلآئِکَ: آنان

هُمُ: ايشانند

الْخسِرُونَ: از زيانکاران.

«پايان جزء 9»

سوره انفال لغات و مفاهيم قرآن کريم (537)

ص:461

46 وَاَطيعُوا اللّهَ وَ رَسُولَهُ وَلاتَنزَعُوا فَتَفْشَلُوا وَ تَذْهَبَ ريحُكُمْ وَاصْبِرُواِنَّ اللّهَ مَعَ الصّبِرينَ

وَ اَطيعُوا: و اطاعت كنيد

اللّهَ: خدا

وَ رَسُولَهُ: و رسولش را،

وَ لا تَنزَعُوا: و نزاع نكنيد،

فَتَفْشَلُوا: پس سست می شويد

وَ تَذْهَبَ: و می رود

ريحُكُمْ: قدرت، شكوت شما،

وَ اصْبِرُوا: و صبر پيشه كنيد.

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

مَعَ الصّبِرينَ: با صبركنندگان است.

52 كَدَأْبِ ءَالِ فِرْعَوْنَ وَ الَّذينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَفَرُوا

(538) جلد 10 سوره انفال

بِأَيتِ اللّهِ فَاَخَذَهُمُ اللّهُ بِذُنُوبِهِمْ اِنَّ اللّهَ قَوِىٌّ شَديدُ الْعِقابِ

ص:462

كَدَأْبِ: مانند شيوه، عادت

ءَالِ فِرْعَوْنَ: خاندان فرعون

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

مِنْ قَبْلِهِمْ: از قبل از ايشان بودند،

كَفَرُوا: كه كفر ورزيدند

بِأَيتِ اللّهِ: به آيا خدا،

فَاَخَذَهُمُ: پس گرفت آن ها را

اللّهُ: خداوند

بِذُنُوبِهِمْ: به گناهانشان.

اِنَّ اللّهَ: به درستى كه خدا

قَوِىٌّ: نيرومندى است

شَديدُ: كه سخت

الْعِقابِ: كيفر است.

53 ذلِكَ بِاَنَّ اللّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرا نِعْمَةً اَنْعَمَها عَلى قَوْمٍ حَتّيِيُغَيِّرُوا مابِاَنْفُسِهِمْ وَاَنَ اللّهَ سَميعٌ عَليمٌ

ذلِکَ: این

بِاَنَّ اللّهَ: به آن خاطر است که خدا

لَمْ یَکُ: نباشد

مُغَیِّرا: تغییردهنده

نِعْمَةً: نعمتی که

اَنْعَمَها: ارزانی داشته آن را

عَلی قَوْمٍ: بر قومی،

حَتّی یُغَیِّرُوا: مگر تغییر دهند

ما: آن چه را که

بِاَنْفُسِهِمْ: در خودشان است

(540) جلد 10 سوره انفال

وَ اَنَّ: و به درستی که

اللّهَ: خداوند

سَمیعٌ عَلیمٌ: شنوای داناست.

60 وَ اَعِدُّوا لَهُمْ مَااسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِباطِ الْخَیْلِ تُرْهِبُونَ بِه عَدُوَّ اللّهِ وَعَدُوَّکُمْ

ص:464

وَ ءاخَرينَ مِنْ دُونِهِمْ لا تَعْلَمُونَهُمُ اللّهُ يَعْلَمُهُمْ وَ ما تُنْفِقُوا مِنْ شَىْ ءٍ فى سَبيلِ اللّهِ يُوَفَّ اِلَيْكُمْ وَ اَنْتُمْ لا تُظْلَمُونَ

وَ اَعِدُّوا: و آماده سازيد

لَهُمْ مَا: براى آن ها آن چه

اسْتَطَعْتُمْ: توانايى داريد

مِنْ قُوَّةٍ: از نيرو

وَ مِنْ: و از

سوره انفال لغات و مفاهيم قرآن كريم (541)

رِباطِ الْخَيْلِ: ورزيده اسبان (اسبان ورزيده)

تُرْهِبُونَ بِه: مى ترسانيد به وسيله آن

عَدُوَّ: دشمن

اللّهِ: خدا

وَعَدُوَّكُمْ: و دشمن خودتان را،

وَ ءاخَرينَ: و ديگران را

مِنْ دُونِهِمْ: غير از ايشان،

لا تَعْلَمُونَهُمُ: كه نمى شناسيد آن ها را.

ص:465

اللّهُ: خدا

يَعْلَمُهُمْ: می شناسدشان.

وَ ما تُنْفِقُوا: و آن چه انفاق کنید

مِنْ شَیْ ءٍ: از چیزی

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا.

یُوَفَّ: بازگردانده می شود

(542) جلد 10 سوره انفال

اِلَیْکُمْ: به سوی شما،

وَ اَنْتُمْ: و شما

لا تُظْلَمُونَ: ظلم نخواهید شد.

64 یآاَیُّهَا النَّبِیُّ حَسْبُکَ اللّهُ وَ مَنِ اتَّبَعَکَ مِنَ الْمُؤْمِنینَ

یآاَیُّهَا النَّبِیُّ: ای پیامبر!

حَسْبُکَ: کافی است برای تو

اللّهُ: خدا

وَ مَنِ: و کسانی که

اتَّبَعَکَ: پیروی کردند از تو

مِنَ الْمُؤْمِنینَ: از مؤمنان.

65 یآاَیُّهَا النَّبِیُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنینَ عَلَی الْقِتالِ اِنْ

سوره انفال لغات و مفاهیم قرآن کریم (543)

یَکُنْ مِنْکُمْ عِشْرُونَ صبِرُونَ یَغْلِبُوا مِأْتَیْنِ وَ اِنْ یَکُنْ مِنْکُمْ مِأْئَهٌ یَغْلِبُوآا اَلْفا مِنَ الَّذینَ کَفَرُوا بِاَنَّهُمْ قَوْمٌ لا یَفْقَهُونَ

یآاَیُّهَا النَّبِیُّ: ای پیامبر!

حَرِّضِ: تحریک کن، تشویق کن

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنان را

عَلَی الْقِتالِ: بر جنگ، بر جهاد،

اِنْ یَکُنْ: اگر باشند

مِنْکُمْ: از شما

عِشْرُونَ: بیست نفر

صبِرُونَ: با استقامت

یَغْلِبُوا: غلبه می کنند

مِأْتَيْنِ: بر دويست نفر.

وَ اِنْ يَكُنْ: و اگر باشند

(544) جلد 10 سوره انفال

مِنْكُمْ: از شما

مِأْئَةٌ: صد نفر،

يَغْلِبُوآا: غلبه می کنند

اَلْفا: بر هزار نفر

مِنَ الَّذينَ: از کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند.

بِاَنَّهُمْ: به خاطر این که آن ها

قَوْمٌ: قومی هستند که

لا يَفْقَهُونَ: نمی فهمند.

66 اَلْئنَ خَفَّفَ اللّهُ عَنْكُمْ وَ عَلِمَ اَنَّ فيكُمْ ضَعْفا فَاِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِأْئَةٌ صابِرَةٌ يَغْلِبُوامِأَتَيْنِ وَ اِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ اَلْفٌ يَغْلِبُوآاَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللّهِ وَاللّهُ مَعَ الصّبِرينَ

اَلْئنَ: اکنون

خَفَّفَ: تخفیف داد

اللّهُ: خداوند

عَنْكُمْ: به شما،

وَ عَلِمَ اَنَّ: و معلوم داشت

فیكُمْ: در شما

ضَعْفا: ضعفی وجود دارد.

فَاِنْ یَكُنْ: پس اگر باشند

مِنْكُمْ: از شما

مِأْئَةٌ: صد نفر

صابِرَةٌ: با استقامت،

یَغْلِبُوا: غلبه می كنند

مِأَتَیْنِ: بر دویست نفر.

وَ اِنْ یَكُنْ: و اگر باشند

مِنْكُمْ: از شما

(546) جلد 10 سوره انفال

اَلْفٌ: هزار نفر،

یَغْلِبُوآاَ: غلبه می كنند

ص:469

اَلْفَيْنِ: بر دو هزار نفر

بِأِذْنِ: به اجازه، به فرمان

اللّهِ: خدا،

وَ اللّهُ: و خداوند

مَعَ الصّبِرينَ: با صابران است.

سوره انفال لغات و مفاهيم قرآن كريم (547)

ص:470

16 اَمْ حَسِبْتُمْ اَنْ تُتْرَكُوا وَ لَمّا يَعْلَمِ اللّهُ الَّذينَ جهَدُوا مِنْكُمْ وَ لَمْ يَتَّخِذُوا مِنْ دُونِ اللّهِ وَ لا رَسُولِه وَ لاَ الْمُؤْمِنينَ وَليجَةً وَاللّهُ خَبيرٌ بِما تَعْمَلُونَ

اَمْ حَسِبْتُمْ: آیا گمان کردید

اَنْ تُتْرَكُوا: که رها می شوید

وَ لَمّا يَعْلَمِ: و هنوز نشناخته است

اللّهُ: خدا

الَّذينَ: کسانی را که

جهَدُوا: جهاد کردند

مِنْكُمْ: از شما؟

وَ لَمْ يَتَّخِذُوا: در حالی که انتخاب نکرده اند

مِنْ دُونِ: از غیر

اللّهِ: خدا

وَ لا رَسُولِه: و نه رسولش

وَ لاَ الْمُؤْمِنينَ: و نه مؤمنین را

وَليجَةً: همراز، مَحرم اَسرار.

وَ اللّهُ: و خداوند

خَبيرٌ: آگاه است

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: عمل می کنيد.

18 اِنَّما يَعْمُرُ مَسجِدَاللّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللّهِ وَ الْيَوْمِ الاْخِرِ وَ اَقامَ الصَّلوهَ وَ ءَاتَى الزَّكوهَ وَ لَمْ يَخْشَ اِلاَّ اللّهَ فَعَسى اَ اُولآئِكَ اَنْ يَكُونُوا مِنَ الْمُهْتَدينَ

اِنَّما: جز اين نيست كه

يَعْمُرُ: تعمير می كنند

مَسجِدَ اللّهِ: مساجد خدا را

مَنْ: كسانی كه

ءَامَنَ: ايمان دارند

بِاللّهِ: به خداوند

وَ الْيَوْمِ: و روز

الْاٰخِرِ: قیامت،

وَ اَقامَ: و برپادارند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ ءَاتَی: و بپردازند

الزَّکوهَ: زکات را

وَ لَمْ یَخْشَ: و نترسند

اِلاَّ اللّهَ: جز از خدا.

فَعَسیآ: پس شاید، امید است

اوُلآئِکَ: آنان

اَنْ یَکُونُوا: این که باشند

(550) جلد 10 سوره توبه

مِنَ الْمُهْتَدینَ: از هدایت یافته گان.

23 یاَیُّهَا الَّذینَ ءَامَنُوا لا تَتَّخِذُوآا ءاباآءَکُمْ وَ اِخْوانَکُمْ اَوْلِیاآءَ اِنِ اسْتَحَبُّوا الْکُفْرَعَلَی الْایمنِ وَ مَنْ یَتَوَلَّهُمْ مِنْکُمْ فَاُولآئِکَ هُمُ الظّلِمُونَ

یاَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَتَّخِذُوآا: نگیرید

ءابآءَكُمْ: پدرانتان را

وَ اِخْوانَكُمْ: و برادرانتان را

اَوْلِيآءَ: دوستان، ولیّ

اِنِ اسْتَحَبُّوا: اگر ترجیح دادند

الْكُفْرَ: کفر را

عَلَى الأيمنِ: بر ایمان.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (551)

وَ مَنْ: و هر کس

يَتَوَلَّهُمْ: دوستی کند با آن ها

مِنْكُمْ: از شما،

فَأُولآئِکَ: پس آنان

هُمُ الظّلِمُونَ: ایشانند ستمگران.

24 قُلْ اِنْ كانَ ءاباآؤُكُمْ وَ اَبْناآؤُكُمْ وَ اِخْوانُكُمْ وَاَزْواجُكُمْ وَعَشيرَتُكُمْ وَاَمْولٌ اقْتَرَفْتُمُوها وَ تِجرَهٌ

تَخْشَوْنَ كَسادَها وَ مَسكِنُ تَرْضَوْنَهاآ اَحَبَّ اِلَيْكُمْ مِنَ اللّهِ وَرَسُولِه وَجِهادٍ فيسَبيلِهفَتَرَبَّصُوا حَتّى يَأتِىَ اللّهُ بِأَمْرِه وَ اللّهُ لا يَهْدِى الْقَوْمَ الْفسِقينَ

قُلْ اِنْ كانَ: پس اگر باشند

ءاباَؤُكُمْ: پدرانتان

وَ اَبْناَؤُكُمْ: و فرزندانتان

(552) جلد 10 سوره توبه

وَ اِخْوانُكُمْ: و برادرانتان

وَ اَزْواجُكُمْ: و همسرانتان

وَ عَشيرَتُكُمْ: و قوم و خويشتان

وَ اَمْولٌ: و اموالى كه

اقْتَرَفْتُمُوها: جمع آورى كرده ايد، به دست آورده ايد

وَ تِجرَهٌ: و تجارتى كه

تَخْشَوْنَ: مى ترسيد

كَسادَها: از كساد شدنش

وَ مَسكِنُ: و مساكنى كه

تَرْضَوْنَهآ: (مورد علاقه شماست)، به آن علاقه مندید

اَحَبَّ: محبوب تر است

اِلَیْکُمْ: نزد شما

مِنَ اللّهِ: از خدا

وَ رَسُولِه: و رسولش

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (553)

وَ جِهادٍ: و جهاد

فی سَبیلِه: در راهش،

فَتَرَبَّصُوا: پس منتظر باشید

حَتّی یَأْتِیَ: تا بیاید، بیاورد

اللّهُ: خدا

بِأَمْرِه: فرمانش را.

وَ اللّهُ: و خداوند

لا یَهْدِی: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم، گروه

الْفسِقینَ: فاسق را.

25 لَقَدْ نَصَرَکُمُ اللّهُ فی مَواطِنَ کَثیرَهٍ وَ یَوْمَ

حُنَيْنٍ اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئا وَ ضاقَتْ عَلَيْكُمُ الْاَرْضُ بِمارَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرينَ

(554) جلد 10 سوره توبه

لَقَدْ: هر آينه به تحقيق

نَصَرَكُمُ: يارى كرد شما را

اللّهُ: خدا

فى مَواطِنَ: در مواقف، موافق موارد

كَثيرَةٍ: بسيارى،

وَ يَوْمَ حُنَيْنٍ: و روز (جنگ) حنين

اِذْ اَعْجَبَتْكُمْ: هنگامى كه

كَثْرَتُكُمْ: بسياريتان،

فَلَمْ تُغْنِ: پس بى نياز نكرد

عَنْكُمْ: شما را

شَيْئا: چيزى،

وَ ضاقَتْ: و تنگ شد

عَلَيْكُمُ: بر شما

الْاَرْضُ: زمين

سوره توبه لغات و مفاهيم قرآن كريم (555)

ص:477

بِما رَحُبَتْ: با همه فراخی و وسعت که داده شد،

ثُمَّ: سپس

وَلَّيْتُمْ: پشت کردید

مُدْبِرينَ: (درحالی که فرار می نمودید).

26 ثُمَّ اَنْزَلَ اللّهُ سَكينَتَهُ عَلى رَسُولِه وَ عَلَى الْمُؤْمِنينَ وَ اَنْزَلَ جُنُودا لَمْ تَرَوْهاوَ عَذَّبَ الَّذينَ كَفَرُوا وَ ذلِكَ جَزاآءُ الْكفِرينَ

ثُمَّ اَنْزَلَ: سپس نازل کرد

اللّهُ: خداوند

سَكينَتَهُ: آرامشش را

عَلى رَسُولِه: بر رسولش

وَ عَلَى: و بر

الْمُؤْمِنينَ: مؤمنین،

(556) جلد 10 سوره توبه

وَ اَنْزَلَ: و نازل کرد

جُنُودا: لشگرهایی که

لَمْ تَرَوْها: نمی دیدید آن را،

وَ عَذَّبَ: و عذاب کرد

الَّذینَ: کسانی را که

کَفَرُوا: کافر شدند.

وَ ذلِکَ: و این است

جَزآءُ: پاداش

الْکفِرینَ: کافران.

27 ثُمَّ یَتُوبُ اللّهُ مِنْ بَعْدِ ذلِکَ عَلی مَنْ یَشاآءُ وَاللّهُ غَفُورٌ رَحیمٌ

ثُمَّ یَتُوبُ: سپس توبه می پذیرد

اللّهُ: خدا

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ذلِکَ: آن،

عَلی مَنْ: بر هر کس

یَشآءُ: که بخواهد.

وَ اللّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحیمٌ: مهربان است.

33 هُوَ الَّذیآ اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدی وَ دینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدّینِ کُلِّه وَلَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ

هُوَ الَّذیآ: او کسی است که

اَرْسَلَ: فرستاد

رَسُولَهُ: رسولش را

بِالْهُدی: با هدایت،

وَ دینِ: و دین

الْحَقِّ: حق،

لِیُظْهِرَهُ: تا غالب گرداند آن را

عَلَی الدّینِ: بر دین

کُلِّه: تمامش را،

وَ لَوْ: هر چند که

كَرِهَ: كراهت داشته باشند

الْمُشْرِكُونَ: مشركان.

50 اِنْ تُصِبْکَ حَسَنَةٌ تَسُؤْهُمْ وَ اِنْ تُصِبْکَ مُصيبَةٌ يَقُولُوا قَدْاَخَذْناآ اَمْرَنا مِنْ قَبْلُ وَيَتَوَلَّوا وَهُمْ فَرِحُونَ

اِنْ تُصِبْکَ: اگر برسد به تو

حَسَنَةٌ: نيكى اى،

تَسُؤْهُمْ: ناراحتشان مى كند.

وَ اِنْ تُصِبْکَ: و اگر برسد به تو

مُصيبَةٌ: مصيبتى، ناراحتى اى

يَقُولُوا: مى گويند:

قَدْ اَخَذْنآ: به تحقيق گرفتيم ما

اَمْرَنا: تصميم خودمان را

مِنْ قَبْلُ: از قبل،

وَ يَتَوَلَّوا: و باز مى گردند

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

فَرِحُونَ: خوشحالند.

51 قُلْ لَنْ يُصيبَناآ اِلاّ ما كَتَبَ اللّهُ لَنا هُوَ مَوْلينا وَ عَلَى اللّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

قُلْ لَنْ: بگو: هرگز

يُصيبَنآ: نمی رسد به ما

اِلاّ ما: مگر آن چه

كَتَبَ: نوشت، مقرّر داشت

اللّهُ لَنا: خدا برای ما،

هُوَ مَوْلينا: او سرپرست ماست.

وَ عَلَى اللّهِ: و بر خدا

فَلْيَتَوَكَّلِ: پس باید توکّل کنند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

52 قُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِناآ اِلاّ اِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ

وَ نَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ اَنْ يُصيبَكُمُ اللّهُ بِعِذابٍ مِنْ عِنْدِهآ اَوْ بِأَيْدينا فَتَرَبَّصُوآا اِنّا مَعَكُمْ مُتَرَبِّصُونَ

قُلْ هَلْ: بگو: آيا

تَرَبَّصُونَ: انتظار می برید

سوره توبه لغات و مفاهيم قرآن كريم (561)

بِنآ اِلاّ اِحْدَی: برای ما جز يكی

الْحُسْنَيَيْنِ: از دو نيكی؟

وَ نَحْنُ نَتَرَبَّصُ: و ما انتظار می بريم

بِكُمْ اَنْ: برای شما كه

يُصيبَكُمُ اللّهُ: برساند شما را

بِعِذابٍ: به عذابی

مِنْ عِنْدِهآ: از نزد خودش

اَوْ بِأَيْدينا: يا به دست ما.

فَتَرَبَّصُوآا: پس، منتظر باشيد

اِنّا مَعَكُمْ: همانا ما با شما

مُتَرَبِّصُونَ: از منتظرانيم.

71 وَ الْمُؤْمِنُونَ وَ الْمُؤْمِناتُ بَعْضُهُمْ اَوْلِياآءُ

بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ

(562) جلد 10 سوره توبه

وَيُقيمُونَ الصَّلوهَ وَيُؤْتُونَ الزَّكوهَ وَ يُطيعُونَ اللّهَ وَرَسُولَهُ اوُلآئِکَ سَيَرْحَمُهُمُ اللّهُ اِنَ اللّهَ عَزيزٌ حَكيمٌ

وَ الْمُؤْمِنُونَ: و مردان مؤمن

وَ الْمُؤْمِناتُ: و زنان مؤمن

بَعْضُهُمْ: بعضى از آن ها

اَوْلِيآءُ: ولىّ، يار و ياور

بَعْضٍ: بعضى ديگرند.

يَأْمُرُونَ: امر مى كنند

بِالْمَعْرُوفِ: به خوبى ها

وَ يَنْهَوْنَ: و نهى مى كنند

عَنِ الْمُنْكَرِ: از بدى ها

وَ يُقيمُونَ: و به پا مى كنند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ يُؤْتُونَ: و مى پردازند

سوره توبه لغات و مفاهيم قرآن كريم (563)

الزَّكوهَ: زكات را

وَ يُطيعُونَ: و اطاعت مى كنند

اللّهَ: خدا

وَ رَسُولَهُ: و فرستاده اش را.

اوُلآئِکَ: آنان را

سَیَرْحَمُهُمُ: به زودی رحم می کند آن ها را

اللّهُ: خدا.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

عَزیزٌ: مقتدری است

حَکیمٌ: شایسته کار.

72 وَعَدَ اللّهُ الْمُؤْمِنینَ وَ الْمُؤْمِناتِ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الأَنْهارُ خالِدینَ فیها وَ مَساکِنَ طَیِّبَةً فی جَنّاتِ عَدْنٍ وَ رِضْوانٌ مِنَ اللّهِ اَکْبَرُ ذلِکَ

(564) جلد 10 سوره توبه

هُوَ الْفَوْزُ الْعَظیمُ

وَعَدَ: وعده داده

اللّهُ: خداوند

الْمُؤْمِنینَ: به مردان مؤمن

وَ الْمُؤْمِناتِ: و زنان مؤمن،

ص:485

جَنّاتٍ: باغ هایی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن، از چشم انداز آن

الأَنْهارُ: نهرها، رودها،

خالِدینَ فیها: جاودانند در آن

وَ مَساکِنَ: و مسکن هایی

طَیِّبَةً: که پاکیزه است

فی جَنّاتِ: در بهشت های

عَدْنٍ: عدن.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (565)

وَ رِضْوانٌ: و خشنودی، و رضوان

مِنَ اللّهِ: از جانب خدا،

اَکْبَرُ: که برتر است (از همه آن ها).

ذلِکَ: این است

هُوَ الْفَوْزُ: آن رستگاری

الْعَظیمُ: بزرگ.

«پایان جزء 10»

(566) جلد 10 سوره توبه

ص:486

ص:489

ص:490

ص:493

ص:495

جلد 2 : شامل لغات و مفاهیم جلد11تا20 تفسیر نوجوان

مشخصات کتاب

سرشناسه : بیستونی، محمد، 1337

عنوان و نام پدیدآور : لغات و مفاهیم قرآن کریم/ تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر : قم: بیان جوان، 1387.

مشخصات ظاهری : 3ج. 11 × 17 س م.

شابک : 9789645640623 ؛ ج. 1 9789645640628: ؛ ج. 2 9789645640635: ؛ ج. 3 9789645640642:

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب " تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه " اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات : ج. 1. شامل لغات و مفاهیم جلد 1 تا 10 تفسیر نوجوان.ج. 2 . شامل لغات و مفاهیم جلد 11 تا 20 تفسیر نوجوان.ج. 3. شامل لغات و مفاهیم جلد 21 تا 30 تفسیر نوجوان .

عنوان دیگر : تفسیر نمونه.

عنوان دیگر : تفسیر نوجوان.

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 .تفسیر نوجوان واژه نامه ها .

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 .تفسیر نوجوان فهرست مطالب .

شناسه افزوده : مکارم شیرازی، ناصر، 1305 .تفسیر نمونه

رده بندی کنگره : BP98/ب95ت7406 1387

رده بندی دیویی : [ج]297/179

شماره کتابشناسی ملی : 1202618

ص:1

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره یونس»••• 15

«سوره هود»••• 75

«سوره یوسف»••• 147

«سوره رعد»••• 162

«سوره ابراهیم»••• 179

«سوره حجر»••• 195

«سوره نحل»••• 205

«سوره اِسراء»••• 256

«سوره کهف»••• 303

«سوره مریم»••• 352

«سوره طه»••• 395

«سوره انبیاء»••• 403

«سوره حج»••• 432

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره مؤمنون»••• 446
«سوره نور»••• 458
«سوره فرقان»••• 495
«سوره شعراء»••• 520
«سوره نمل»••• 536
«سوره قصص»••• 580
«سوره عنکبوت»••• 657

بِسْمِ اللّه ِ الرَّحْمنِ الرَّحیم

12 ویژگی منحصر بفرد در آثار مکتوب مؤسسه

قرآنی تفسیر جوان

1 اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

2 طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با«جمعیت هدف هر کتاب».

3 صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

4 آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

5 همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

6 فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

(799)

«توسط خریدار».

7 امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

8 آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

9 همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

10 برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

11 تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

12 نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می گیرد.

در صورتی که هر کس از صدراسلام تا سال 1420 هجری قمری

(800)

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیرجوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «12 ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «000/000/10 تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «000/10 دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه برمبنای 12 ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص(تخصصی کودکان)،مؤسسه قرآنی نورپیامبران(تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی اللّه (تخصصی خانواده)،مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی باآموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

(801)

اعجاز علمی قرآن) ،مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسالخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:3

تقدیم به

سَیِّدِنا وَ نَبِیِّنا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللّهِ وَ خاتَمِ النَّبِیّینَ وَ اِلی مَوْلانا وَ مَوْلَی الْمُوَحِّدینَ عَلِیٍّ اَمیرِ الْمُؤْمِنینَ وَ اِلی بِضْعَهِ الْمُصْطَفی وَ بَهْجَهِ قَلْبِهِ سَیِّدَهِ نِساءِ الْعالَمینَ وَ اِلی سَیِّدَیْ شَبابِ اَهْلِ الْجَنَّهِ، السِبْطَیْنِ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَیْنِ وَ اِلَی الاَئِمَّهِ التِّسْعَهِ الْمَعْصُومینَ الْمُکَرَّمینَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَیْنِ لاسِیَّما بَقِیَّهِ اللّهِ فِی الاَرَضینَ وَ وارِثِ عُلُومِ الاَنْبیاءِ وَ الْمُرْسَلینَ، الْمُعَدِّ لِقَطْعِ دابِرِالظَّلَمَهِ وَ الْمُدَّخِرِ لاِحْیاءِ الْفَرائِضِ وَ مَعالِمِ الدّینِ ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صاحِبِ الْعَصْرِ وَ الزَّمانِ عَجَّلَ اللّهُ تَعالی فَرَجَهُ الشَّریفَ فَیا مُعِزَّ الاَوْلِیاءَ وَ یا مُذِلَّ الاَعْداءِ اَیُّهَا السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَیْنَ الاَرْضِ وَ السَّماءِ قَدْ مَسَّنا وَ اَهْلَنَا الضُّرَّ فی غَیْبَتِکَ وَ فِراقِکَ وَ جِئْنا بِبِضاعَهٍ مُزْجاهٍ مِنْ وِلائِکَ وَ مَحَبَّتِکَ فَاَوْفِ لَنَا الْکَیْلَ مِنْ مَنِّکَ وَ فَضْلِکَ وَ تَصَدَّقْ عَلَیْنا بِنَظْرَهٍ رَحْمَهٍ مِنْکَ اِنّا نَریکَ مِنَ الْمُحْسِنینَ

متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه اللّه العظمی مکارم شیرازی»

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منّان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات 44 سوره فصّلت و 82 اسراء و 57 یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

ص:5

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت 10 سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیرا مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند.

ناصر مکارم شیرازی

1/12/85

ص:6

100 وَ السّابِقُونَ الاْوَّلُونَ مِنَ الْمُهاجِرِينَ وَالاْنْصارِ وَ الَّذينَ اتَّبَعُوهُمْ بِاِحْسانٍ رَضِيَ اللّهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ وَ اَعَدَّ لَهُمْ جَنّاتٍ تَجْرى تَحْتَهَا الاْنْهارُخالِدينَ فيهاآ اَبَدا ذلِکَ الْفَوْزُ الْعَظيمُ

وَ السّابِقُونَ: و پيشگامان

الاْوَّلُونَ: نخستين

مِنَ الْمُهاجِرينَ: از مهاجرين

وَ الاْنْصارِ: و انصار،

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

اتَّبَعُوهُمْ: پيرويشان كردند

بِاِحْسانٍ: به نيكى،

رَضِيَ: خشنود است

اللّهُ: خداوند

عَنْهُمْ: از آن ها

وَ رَضُوا عَنْهُ: و خشنودند از او

وَ اَعَدَّ: و آماده نموده

لَهُمْ: برايشان

جَنّاتٍ: باغ هایی

تَجْری: که جریان دارد

تَحْتَهَا: (از) زیر آن

الأَنْهارُ: نهرها،

خالِدینَ: جاودانند

فیهآ اَبَدا: آن همیشه.

ذلِکَ: این است

الْفَوْزُ الْعَظیمُ: رستگاری بزرگ.

105 وَ قُلِ اعْمَلُوا فَسَیَرَی اللّهُ عَمَلَکُمْ وَ رَسُولُهُ وَالْمُؤْمِنُونَ وَ سَتُرَدُّونَ اِلی عالِمِ الْغَیْبِ وَالشَّهادَهِ

(12) جلد 11 سوره توبه

فَیُنَبِّئُکُمْ بِما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ قُلِ اعْمَلُوا: و بگو: عمل کنید

فَسَیَرَی: پس به زودی می بیند

اللّهُ: خداوند

عَمَلَکُمْ: عمل شما را

وَ رَسُولُهُ: و رسولش

وَ الْمُؤْمِنُونَ: و مؤمنان.

وَ سَتُرَدُّونَ: و به زودی بازگردانده می شوید

اِلی عالِمِ: به سوی دانای

الْغَيْبِ: پنهان

وَ الشَّهادَهِ: و آشکار،

فَيُنَبِّئُكُمْ: پس خبر می دهد شما را

بِما: به آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (13)

119 یاآ اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا اتَّقُوا اللّهَ وَ كُونُوا مَعَ الصّادِقينَ

یآ اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

اتَّقُوا: بترسید، بپرهیزید

اللّهَ: از خدا

وَ كُونُوا: و باشید

مَعَ الصّادِقینَ: با راستگویان.

122 وَ ما کانَ الْمُؤْمِنُونَ لِیَنْفِروُا کاآفَّةً فَلَوْلا نَفَرَ مِنْ کُلِّ فِرْقَهٍ مِنْهُمْ طاآئِفَهٌ لِیَتَفَقَّهُوا فِی الدّینِ وَ لِیُنْذِروُا قَوْمَهُمْ اِذا رَجَعُواآ اِلَیْهِمْ لَعَلَّهُمْ یَحْذَروُنَ

وَ ما کانَ: و شایسته نباشد

(14) جلد 11 سوره توبه

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنین

لِیَنْفِروُا: دور شوند، سفر کنند،

کاآفَّةً: همگی،

فَلَوْلا نَفَرَ: پس چرا کوچ نکند

مِنْ کُلِّ فِرْقَهٍ: از هر گروهی

مِنْهُمْ: از ایشان

طاآئِفَهٌ: طایفه ای،

لِیَتَفَقَّهُوا: تا دانش اندوزند

فِی الدّینِ: در دین،

وَ لِیُنْذِروُا: و بیم دهند

قَوْمَهُمْ: قومشان را

اِذا رَجَعُوآ: هنگامی که بازگشتند

اِلَيْهِمْ: به سویشان؟

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (15)

يَحْذَرُونَ: حَذَر کنند، خودداری کنند.

124 وَ اِذا ماآ اُنْزِلَتْ سُورَهٌ فَمِنْهُمْ مَنْ يَقُولُ اَيُّكُمْ زادَتْهُ هذِهِآ ايمانا فَاَمَّا الَّذينَ امَنُوافَزادَتْهُمْ ايمانا وَ هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ

وَ اِذا مآ: و هنگامی که

اُنْزِلَتْ: نازل شود

سُورَهٌ: سوره ای،

فَمِنْهُمْ: پس از ایشان

مَنْ: کسی است

يَقُولُ: که می گوید:

اَيُّكُمْ: کدام یک از شما

زادَتْهُ: زیاد شدش

هذِهِآ ایمانا: این ایمان ؟

(16) جلد 11 سوره توبه

فَاَمَّا: پس اما

الَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

فَزادَتْهُمْ: پس افزودشان

ایمانا: ایمان را

وَ هُمْ: و ایشان

یَسْتَبْشِروُنَ: شادمان می شوند، خوشحال می شود.

125 وَ اَمَّا الَّذینَ فی قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ فَزادَتْهُمْ رِجْسا اِلی رِجْسِهِمْ وَ ماتُوا وَهُمْ کافِروُنَ

وَ اَمَّا الَّذینَ: و اما کسانی که

فی قُلُوبِهِمْ: در دل هایشان

مَرَضٌ: بیماری ای است،

فَزادَتْهُمْ: پس افزودشان

سوره توبه لغات و مفاهیم قرآن کریم (17)

رِجْسا: پلیدی

اِلی رِجْسِهِمْ: بر پلیدی شان،

وَ ماتُوا: و مردند

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

کافِرُونَ: کافر بودند..

128 لَقَدْ جاآ ءَکُمْ رَسُولٌ مِنْ اَنْفُسِکُمْ عَزیزٌ عَلَیْهِ ما عَنِتُّمْ حَریصٌ عَلَیْکُمْ بِالْمُؤْمِنینَ رَؤُوفٌ رَحیمٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جآءَکُمْ: آمد شما را

رَسُولٌ: رسولی

مِنْ اَنْفُسِکُمْ: از خود شما،

عَزیزٌ: سخت است

عَلَیْهِ: بر او

(18) جلد 11 سوره توبه

ما عَنِتُّمْ: رنج های شما،

حَریصٌ: حریص است

عَلَیْکُمْ: بر شما (بر هدایت شما).

بِالْمُؤْمِنینَ: به مؤمنین

ص:13

رَؤُوفٌ: مهربان

رَحیمٌ: و رحیم است.

129 فَاِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِیَ اللّهُ لاآاِلهَ اِلاّهُوَعَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظیمِ

فَاِنْ: پس اگر

تَوَلَّوْا: روی بگردانند، اِعراض کنند،

فَقُلْ: پس بگو:

حَسْبِیَ: کفایت کند مرا

اللّهُ: خدا،

لاآاِلهَ اِلاّ: نیست معبودی مگر

هُوَ: او.

عَلَیْهِ: بر او

تَوَکَّلْتُ: توکّل کردم.

وَ هُوَ رَبُّ: و او پروردگار

الْعَرْشِ الْعَظیمِ: عرش بزرگ است.

(20) جلد 11 سوره توبه

«سوره یونس»

1 الآر تِلْکَ ایاتُ الْکِتابِ الْحَکیمِ

الآر: از حروف مقطّعه

تِلْکَ: آن

ایاتُ: آیات

الْکِتابِ: کتاب

الْحَکیمِ: حکیم است.

2 اَکانَ لِلنّاسِ عَجَبا اَنْ اَوْحَیْناآ اِلی رَجُلٍ مِنْهُمْ اَنْ اَنْذِرِالنّاسَ وَ بَشِّرِالَّذینَ امَنُواآ اَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قالَ الْکافِرُونَ اِنَّ هذا لَساحِرٌ مُبینٌ

اَکانَ: آیا بود، باشد

لِلنّاسِ: برای مردم

عَجَبا: شگفت آور

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (21)

اَنْ اَوْحَیْناآ: که وحی نمودیم

اِلی رَجُلٍ: به سوی مردم

مِنْهُمْ: از خودشان؟

اَنْ اَنْذِرِ: که بترسان

النّاسَ: مردم را

وَ بَشِّرِ: و بشارت بده

الَّذینَ: کسانی را که

امَنُوآ: ایمان آوردند

اَنَّ لَهُمْ: همانا برای ایشان است

قَدَمَ: منزلتی، پایگاهی

صِدْقٍ: صادقانه

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان.

قالَ الْکافِرُونَ: گفتند: کافران

اِنَّ هذا: به درستی که این (مرد)

لَساحِرٌ: هر آینه ساحری

مُبینٌ: آشکار است.

3 اِنَّ رَبَّکُمُ اللّهُ الَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَ الْاَرْضَ

فی سِتَّهِ اَیّامٍ ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ یُدَبِّرُ الاْمْرَ ما مِنْ شَفیعٍ اِلاّ مِنْ بَعْدِ اِذْنِهِ ذلِکُمُ اللّهُ رَبُّکُمْ فَاعْبُدوُهُ اَفَلا تَذَکَّرُونَ

اِنَّ رَبَّکُمُ: همانا پروردگار شما

اللّهُ الَّذی: خدایی است که

خَلَقَ: خلق نمود

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الاْرْضَ: و زمین را

فی سِتَّهِ اَیّامٍ: در شش روز،

ثُمَّ: سپس

اسْتَوی: استیلا یافت، قرار گرفت، پرداخت

عَلَی الْعَرْشِ: بر عرش.

یُدَبِّرُ: تدبیر می کند

الاْمْرَ: کار (جهان) را.

ما مِنْ شَفیعٍ: نیست هیچ شفیعی

اِلاّ مِنْ: مگر از

بَعْدِ اِذْنِهِ: بعد اذن او.

ذلِكُمُ اللّهُ: اين است خداوند

رَبُّكُمْ: پروردگار شما،

فَاعْبُدوُهُ: پس پرستش كنيد او را.

اَفَلا تَذَكَّروُنَ: آيا پس متذكّر نمى شويد؟

4 اِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَميعا وَعْدَ اللّهِ حَقّا اِنَّهُ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعيدُهُ لِيَجْزِىَ الَّذينَ امَنُوا وَ

(24) جلد 11 سوره يونس

عَمِلُوا الصّالِحاتِ بِالْقِسْطِ وَ الَّذينَ كَفَروُا لَهُمْ شَرابٌ مِنْ حَميمٍ وَعَذابٌ اَليمٌ بِما كانُوا يَكْفُروُنَ

اِلَيْهِ: به سوى اوست

مَرْجِعُكُمْ: بازگشت شما

جَميعا: همگى.

وَعْدَ اللّهِ: وعده خدا

حَقّا: حق است.

اِنَّهُ: همانا او

يَبْدَؤُا: آغاز می کند

الْخَلْقَ: خلقت را،

ثُمَّ: سپس

يُعيدُهُ: بازمی گرداند آن را،

لِيَجْزِيَ: تا جزا دهد

الَّذينَ: کسانی را که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (25)

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند،

الصّالِحاتِ: عمل صالح

بِالْقِسْطِ: به عدالت، به انصاف.

وَ الَّذينَ: و کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَهُمْ: کافر شدند

شَرابٌ: نوشیدنی ای

مِنْ حَميمٍ: از آب جوشان

وَ عَذابٌ: و عذابی

اَلیمٌ: دردناک

بِما: به خاطر

کانُوا یَکْفُرُونَ: کفری که می ورزیدند.

(26) جلد 11 سوره یونس

5 هُوَالَّذی جَعَلَ الشَّمْسَ ضِیآ ءً وَالْقَمَرَنُورا وَ قَدَّرَهُ مَنازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَالسِّنینَ وَالْحِسابَ ما خَلَقَ اللّهُ ذلِکَ اِلاّبِالْحَقِّ یُفَصِّلُ الاْیاتِ لِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ

هُوَ الَّذی: اوست آن که

جَعَلَ: قرار داد

الشَّمْسَ: خورشید را

ضِیآ ءً: درخشنده

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

نُورا وَ: نورانی و

قَدَّرَهُ: مقدّر نمود آن را

مَنازِلَ: منزلگاه هایی

لِتَعْلَمُوا: تا بدانید

عَدَدَ السِّنينَ: تعداد سال ها

وَ الْحِسابَ: و محاسبات را.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (27)

ما خَلَقَ اللّهُ: نیافرید خداوند

ذلِکَ: آن را

اِلاّ بِالْحَقِّ: جز بر اساس حق.

یُفَصِّلُ: بیان می کند

الْایاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای گروهی که

یَعْلَمُونَ: می دانند.

6 اِنَّ فِی اخْتِلافِ اللَّیْلِ وَ النَّهارِ وَ ما خَلَقَ اللّهُ فِی السَّمواتِ وَالاْرْضِ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَتَّقُونَ

اِنَّ فِی: به درستی که در

اخْتِلافِ: آمد و رفت

اللَّیْلِ وَ النَّهارِ: شب و روز

وَ ما خَلَقَ: و آن چه خلق نمود

(28) جلد 11 سوره یونس

اللّهُ: خدا

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین،

لاَیاتٍ: هر آینه نشاهایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَتَّقُونَ: پرهیزکارند.

9 اِنَّ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ یَهْدیهِمْ رَبُّهُمْ بِایمانِهِمْ تَجْریمِنْ تَحْتِهِمُ الأنْهارُ فی جَنّاتِ النَّعیمِ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (29)

یَهْدیهِمْ: هدایت می کند آن ها را

رَبُّهُمْ: پروردگارشان

بِایمانِهِمْ: به خاطر ایمانشان.

تَجْری مِنْ: جریان دارد از

تَحْتِهِمُ: زیر (قصرهای) آن ها

الأَنْهارُ: نهرهایی

فی جَنّاتِ: در بهشت های

النَّعیمِ: پرنعمت.

10 دَعْویهُمْ فیها سُبْحانَکَ اللّهُمَّ وَ تَحِیَّتُهُمْ فیها سَلامٌ وَ اخِرُ دَعْویهُمْ اَنِ الْحَمْدُلِلّهِ رَبِّ الْعالَمینَ

دَعْویهُمْ: دعایشان

فیها: در آن جا (این است)

سُبْحانَکَ: منزّهی تو

(30) جلد 11 سوره یونس

اللّهُمَّ: خداوندگارا!

وَ تَحِیَّتُهُمْ: و درودشان

فیها: در آن جا

سَلامٌ: سلام است.

ص:23

وَ اخِرُ دَعْویهُمْ: و آخر دعایشان

اَنِ: این است:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلّهِ: برای خدایی است

رَبِّ: که پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان است.

11 وَ لَوْ یُعَجِّلُ اللّهُ لِلنّاسِ الشَّرَّ اسْتِعْجالَهُمْ بِالْخَیْرِ لَقُضِیَ اِلَیْهِمْ اَجَلُهُمْ فَنَذَرُ الَّذینَ لا یَرْجُونَ لِقآءَنا فی طُغْیانِهِمْ یَعْمَهُونَ

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (31)

وَ لَوْ یُعَجِّلُ: و اگر عجله کند

اللّهُ: خداوند

لِلنّاسِ: برای مردم

الشَّرَّ: بدی را،

اسْتِعْجالَهُمْ: (همانند) عجله ایشان

بِالْخَیْرِ: به خیر،

لَقُضِیَ: هر آینه به پایان می رسد

اِلَیْهِمْ: به سوی ایشان

اَجَلُهُمْ: عمرشان، اجلشان

فَنَذَرُ: پس رها می کنیم

الَّذینَ: کسانی را که

لا یَرْجُونَ: امید ندارند

لِقآءَنا: دیدار ما را،

فی طُغْیانِهِمْ: در طغیانشان

(32) جلد 11 سوره یونس

یَعْمَهُونَ: که سرگردان شوند.

12 وَ اِذا مَسَّ الْاِنْسانَ الضُّرُّ دَعانا لِجَنْبِهِ اَوْ قاعِدا اَوْ قآئِما فَلَمّا کَشَفْنا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ کَأَنْ لَمْ یَدْعُنا آ اِلی ضُرٍّ مَسَّهُ کَذلِکَ زُیِّنَ لِلْمُسْرِفینَ ما کانُوا یَعْمَلُونَ

وَ اِذا مَسَّ: و هنگامی که برسد

الْاِنْسانَ: به انسان

الضُّرُّ: آسیبی، زیانی،

دَعانا: می خواند ما را

لِجَنْبِهِ: چه به پهلویش باشد

اَوْ قاعِدا: یا نشسته

اَوْ قآئِما: یا ایستاده،

فَلَمّا: پس وقتی که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (33)

کَشَفْنا عَنْهُ: برطرف کردیم از او

ضُرَّهُ: ناراحتی اش را،

مَرَّ کَأَنْ: (چنان) می گذرد گویی

لَمْ یَدْعُنآ: نخوانده ما را

اِلی ضُرٍّ: برای ناراحتی ای که

مَسَّهُ: به او رسیده.

کَذلِکَ: این چنین

زُیِّنَ: زینت داده شده

لِلْمُسْرِفینَ: برای اسراف کاران

ما: آن چه

كانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

22 هُوَ الَّذی يُسَيِّرُكُمْ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ حَتّیآ اِذا كُنْتُمْ فِی الْفُلْكِ وَ جَرَيْنَ بِهِمْ بِريحٍ طَيِّبَهٍ وَ فَرِحُوا

(34) جلد 11 سوره يونس

بِها جاآءَتْها ريحٌ عاصِفٌ وَجاآءَهُمُ الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكانٍ وَ ظَنُّوآا اَنَّهُمْ اُحيطَ بِهِمْ دَعَوُ اللّهَ مُخْلِصينَ لَهُ الدّينَ لاَِنْ اَنْجَيْتَنا مِنْ هذِهِ لَنَكُونَنَّ مِنَ الشّاكِرينَ

هُوَ الَّذی: او كسی است كه

يُسَيِّرُكُمْ: سير می دهد شما را

فِی الْبَرِّ: در خشكی

وَ الْبَحْرِ: و دريا،

حَتّیآ اِذا: تا هنگامی كه

كُنْتُمْ فِی: باشيد در

الْفُلْكِ: كشتی.

وَ جَرَيْنَ: و به حركت درآورد

بِهِمْ: آن ها را

بِریحٍ: به بادی

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (35)

طَیِّبَهٍ: دلپذیر، موافق،

وَ فَرِحُوا: و خوشحال شوند

بِها: به واسطه آن.

جآءَتْها: (ناگهان) بیاید آن ها را

ریحٌ: بادی

عاصِفٌ: تند

وَ جآءَهُمُ: و بیاید ایشان را

الْمَوْجُ مِنْ: موج از

کُلِّ مَکانٍ: هر مکانی،

وَ ظَنُّوآا: و گمان برند

اَنَّهُمْ: که همانا ایشان

اُحیطَ بِهِمْ: محاصره شده اند،

دَعَوُ: خواندند، بخوانند

اللّهَ: خدا را

(36) جلد 11 سوره یونس

مُخْلِصینَ: از روی اخلاص

لَهُ الدّینَ: برای او با عقیده،

لاَِنْ: هر آینه اگر

اَنْجَیْتَنا: نجات دهی ما را

مِنْ هذِهِ: از این (مهلکه)،

لَنَکُونَنَّ: حتما می باشیم

مِنَ الشّاکِرینَ: از سپاسگزاران.

23 فَلَمّاآ اَنْجیهُمْ اِذا هُمْ یَبْغُونَ فِی الاْرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ یاآ اَیُّهَا النّاسُ اِنَّما بَغْیُکُمْ عَلیآ اَنْفُسِکُمْ مَتاعَ الْحَیوهِ الدُّنْیا ثُمَّ اِلَیْنا مَرْجِعُکُمْ فَنُنَبِّئُکُمْ بِما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

فَلَمّآ: پس وقتی که

اَنْجیهُمْ: نجات داد آن ها را،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (37)

اِذا هُمْ: در آن هنگام آن ها

یَبْغُونَ: ستم می کنند

فِی الاْرْضِ: در زمین

بِغَیْرِ الْحَقِّ: به ناحق.

یآ اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم!

اِنَّما: جز این نیست که

بَغْیُکُمْ: ستم شما

عَلیآ اَنْفُسِکُمْ: به (زیان) خود شماست.

مَتاعَ: بهره

الْحَیوهِ: زندگانی

الدُّنْیا: دنیا (را می برید).

ثُمَّ اِلَیْنا: سپس به سوی ماست

مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما،

فَنُنَبِّئُکُمْ: پس خبر می دهیم شما را

(38) جلد 11 سوره یونس

بِما: به آن چه

کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: عمل می کردید.

24 اِنَّما مَثَلُ الْحَیوهِ الدُّنْیا کَماآءٍ اَنْزَلْناهُ مِنَ

السَّماآءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَباتُ الاْرْضِ مِمّا يَأْكُلُ النّاسُ وَ الاْنْعامُ حَتّيآ اِذاآ اَخَذَتِ الاْرْضُ زُخْرُفَها وَ ازَّيَّنَتْ وَ ظَنَّ اَهْلُهآ اَنَّهُمْ قادِرُوُنَ عَلَيْهاآ اتيهاآ اَمْرُنا لَيْلاً اَوْ نَهارا فَجَعَلْناها حَصيدا كَاَنْ لَمْ تَغْنَ بِالاْمْسِ كَذلِکَ نُفَصِّلُ الاْياتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُوُنَ

اِنَّما: جز اين نيست كه

مَثَلُ الْحَيوهِ: مَثَل زندگانى

الدُّنْيا: دنيا

كَمآءٍ: مانند آبى است كه

اَنْزَلْناهُ: نازل كرديم آن را

سوره يونس لغات و مفاهيم قرآن كريم (39)

مِنَ السَّمآءِ: از آسمان ،

فَاخْتَلَطَ: پس در آميزد

بِهِ نَباتُ: به وسيله آن گياهانِ

الاْرْضِ: زمين

مِمّا يَأْكُلُ: از آن چه مى خورند

النّاسُ: مردم

وَ الْأَنْعامُ: و چهارپایان،

حَتّیآ اِذآ: تا زمانی که

اَخَذَتِ: گرفته، بگیرد

الْأَرْضُ: زمین

زُخْرُفَها: زیبایی خود را،

وَ ازَّیَّنَتْ: و تزیین گردد،

وَ ظَنَّ اَهْلُهآ: و گمان برند اهل آن

اَنَّهُمْ: که همانا آن ها

(40) جلد 11 سوره یونس

قادِرُوْنَ عَلَیْهآ: قادرند بر آن،

اتیهآ: فرا رسد

اَمْرُنا لَیْلاً: امر ما شب

اَوْ نَهارا: یا روزی

فَجَعَلْناها: پس قرار دهیم آن را

حَصیدا: دِرو شده

کَأَنْ: هم چنان که گویی

لَمْ تَغْنَ: نبوده است

بِالْاَمْسِ: دیروز.

کَذلِکَ: این چنین

نُفَصِّلُ: شرح می دهیم

الْایاتِ: آیات را

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَتَفَکَّرُونَ: تفکّر می کنند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (41)

25 وَ اللّهُ یَدْعُوآا اِلی دارِ السَّلامِ وَ یَهْدی مَنْ یَشاآ ءُ اِلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ

وَ اللّهُ: و خداوند

یَدْعُوآ ا: دعوت می کند، می خواند

اِلی دارِ: به سوی سرای

السَّلامِ: سلامت

وَ یَهْدی: و هدایت می کند

مَنْ یَشآ ءُ: هر کس را بخواهد

اِلی صِراطٍ: به سوی راه

مُسْتَقيمٍ: راست.

26 لِلَّذينَ اَحْسَنُوا الْحُسْنى وَ زِيادَهٌ وَ لايَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَ لا ذِلَّهٌ اوُلآئِکَ اَصْحابُ الْجَنَّهِ هُمْ

(42) جلد 11 سوره یونس

فیها خالِدوُنَ

لِلَّذینَ: برای کسانی که

اَحْسَنُوا: نیکی کردند

الْحُسْنی: پاداش نیکوتر

وَ زِیادَهٌ: و زیاده بر آن است.

وَ لا یَرْهَقُ: نمی پوشاند

وُجُوهَهُمْ: چهره هایشان را

قَتَرٌ وَ لا ذِلَّهٌ: تاریکی و نه ذلّت.

اوُلآئِکَ: آنان

اَصْحابُ: یاران

الْجَنَّهِ: بهشتند.

هُمْ فیها: ایشان در آن

خالِدوُنَ: جاودانند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (43)

27 وَ الَّذينَ كَسَبُوا السَّيِّئاتِ جَزاآ ءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِها وَ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ ما لَهُمْ مِنَ اللّهِ مِنْ عاصِمٍ كَأَنَّما اُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطَعا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِما اوُلآئِکَ اَصْحابُ النّارِهُمْ فيها خالِدوُنَ

وَ الَّذينَ: و کسانی که

كَسَبُوا: کسب کردند

السَّيِّئاتِ: بدی ها را،

جَزآ ءُ سَيِّئَةٍ: پاداش بدی

بِمِثْلِها: به مثل آن دارند

وَ تَرْهَقُهُمْ: و می پوشاند آن ها را

ذِلَّةٌ: ذلّت.

ما لَهُمْ: نیست برایشان

مِنَ اللّهِ: در (برابر) خدا

مِنْ عاصِمٍ: هیچ نگهدارنده ای،

كَأَنَّما: گویی

اُغْشِيَتْ: پوشیده شده

وُجُوهُهُمْ: چهره هایشان

قِطَعا مِنَ اللَّيْلِ: با پاره هایی از شبِ

مُظْلِما: تاریک.

اوُلآئِکَ: آنان

اَصْحابُ: یاران

النّارِ: آتشند.

هُمْ فيها: ایشان در آن

خالِدوُنَ: جاودانند.

31 قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّماآءِ وَ الأَرْضِ اَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَ الأَبْصارَ وَ مَنْ يُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَ يُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَ مَنْ يُدَبِّرُ

الأَمْرَفَسَيَقُولُونَ اللّهُ فَقُلْ اَفَلا تَتَّقُونَ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

يَرْزُقُكُمْ: روزی می دهد شما را

مِنَ السَّمآءِ: از آسمان

وَ الأَرْضِ: و زمین؟

اَمَّنْ يَمْلِكُ: یا چه کسی مالک

السَّمْعَ: گوش

وَ الأَبْصارَ: و چشم هاست؟

وَ مَنْ: و چه کسی

يُخْرِجُ: خارج می کند

الْحَىَّ مِنَ: زنده را از

الْمَيِّتِ: مرده؟

وَ يُخْرِجُ: و خارج می کند

الْمَيِّتَ: مرده را

(46) جلد 11 سوره یونس

مِنَ الْحَىِّ: از زنده؟

وَ مَنْ: و چه کسی

يُدَبِّرُ الأَمْرَ: تدبیر می کند امور را؟

فَسَيَقُولُونَ: پس به زودی گویند:

اللّهُ: خدا،

فَقُلْ: پس بگو:

اَفَلا تَتَّقُونَ: آیا پس تقوا پیشه نمی کنید؟

32 فَذلِکُمُ اللّهُ رَبُّکُمُ الْحَقُّ فَماذا بَعْدَ الْحَقِّ اِلاَّ الضَّلالُ فَاَنّی تُصْرَفُونَ

فَذلِکُمُ: پس این چنین است

اللّهُ: خداوند

رَبُّکُمُ الْحَقُّ: پروردگار بر حق شما.

فَماذا: پس چیست

بَعْدَ الْحَقِّ: بعد از

اِلاَّ الضَّلالُ: مگر گمراهی،

فَاَنّی: پس به کجا

تُصْرَفُونَ: روی می گردانید؟

33 کَذلِکَ حَقَّتْ کَلِمَتُ رَبِّکَ عَلَی الَّذینَ فَسَقُواآ

اَنَّهُمْ لا يُؤْمِنُونَ

كَذلِکَ: اين چنين

حَقَّتْ: به حقيقت پيوست

كَلِمَتُ: كلمه، سخن

رَبِّکَ عَلَى: پروردگار تو بر

الَّذينَ: كسانى كه

فَسَقُوآ: فاسق شدند،

اَنَّهُمْ: كه همانا آن ها

(48) جلد 11 سوره يونس

لا يُؤْمِنُونَ: ايمان نمى آورند.

34 قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكاآئِكُمْ مَنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعيدُهُ قُلِ اللّهُ يَبْدَؤُاالْخَلْقَ ثُمَ يُعيدُهُ فَاَنّى تُؤْفَكُونَ

قُلْ هَلْ مِنْ: بگو: آيا از

شُرَكآئِكُمْ: شريكان شما

مَنْ: كسى هست كه

يَبْدَؤُا: آغاز كند

الْخَلْقَ: آفرینش را،

ثُمَّ: سپس

یُعیدُهُ: بازگرداند آن را؟

قُلِ اللّهُ: بگو: خدا

یَبْدَؤُا: آغاز می کند

الْخَلْقَ: آفرینش را،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (49)

ثُمَّ: سپس

یُعیدُهُ: بازمی گرداند آن را.

فَاَنّی: پس چگونه

تُؤْفَکُونَ: روی گردان می شوید؟

35 قُلْ هَلْ مِنْ شُرَکآئِکُمْ مَنْ یَهْدی اِلَی الْحَقِّ قُلِ اللّهُ یَهْدی لِلْحَقِّ اَفَمَنْ یَهْدآی اِلَی الْحَقِّ اَحَقُّ اَنْ یُتَّبَعَ اَمَّنْ لایَهِدّآی اِلاّ اَنْ یُهْدیفَمالَکُمْ کَیْفَ تَحْکُمُونَ

قُلْ هَلْ مِنْ: بگو: آیا از

شُرَکآئِکُمْ: شریکان شما

مَنْ: کسی هست که

یَهْدی: هدایت کند

اِلَی الْحَقِّ: به سوی حق؟

قُلِ اللّهُ: بگو: خدا

(50) جلد 11 سوره یونس

یَهْدی: هدایت می کند

لِلْحَقِّ: به حق.

اَفَمَنْ: آیا پس کسی که

یَهْدآی: هدایت می کند

اِلَی الْحَقِّ: به سوی حق

اَحَقُّ اَنْ: سزاوارتر است که

یُتَّبَعَ: پیروی شود،

اَمَّنْ: یا کسی که

لایَهِدّآی: هدایت نمی شود

اِلاّ اَنْ: مگر این که

یُهْدی: هدایتش کنند؟

فَمالَکُمْ: پس شما را چه می شود؟

ص:41

كَيْفَ: چگونه

تَحْكُمُونَ: حكم می كنيد؟

سوره يونس لغات و مفاهيم قرآن كريم (51)

37 وَ ما كانَ هذَا الْقُرْاآنُ اَنْ يُفْتَرى مِنْ دوُنِ اللّهِ وَ لكِنْ تَصْديقَ الَّذى بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصيلَ الْكِتابِ لارَيْبَ فيهِ مِنْ رَبِّ الْعالَمينَ

وَ ما كانَ: و نباشد (شايسته نيست)

هذَا الْقُرْآنُ: اين قرآن

اَنْ يُفْتَرى: كه به دروغ ساخته شده باشد

مِنْ دوُنِ: (و) از غير

اللّهِ: خدا باشد

وَ لكِنْ تَصْديقَ: بلكه تصديق می كند

الَّذى: (آن چه را) كه

بَيْنَ يَدَيْهِ: پيش از آن آمده

وَ تَفْصيلَ: و بيان می كند

الْكِتابِ: كتاب را

(52) جلد 11 سوره یونس

لا رَیْبَ فیهِ: شکی نیست در آن

مِنْ: که از جانب

رَبِّ: پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان است.

38 اَمْ یَقُولُونَ افْتَریهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَهٍ مِثْلِهِ وَ ادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّهِ اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ

اَمْ یَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَریهُ: دروغ بسته او.

قُلْ فَأْتُوا: بگو: بیاورید

بِسُورَهٍ: سوره ای

مِثْلِهِ: مثل آن،

وَ ادْعُوا مَنِ: و بخوانید از

اسْتَطَعْتُمْ: (هرکس) که می توانید

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (53)

مِنْ دُونِ اللّهِ: غیر از خدا،

اِنْ کُنْتُمْ: اگر هستید

صادِقینَ: از راستگویان.

39 بَلْ کَذَّبُوا بِما لَمْ یُحیطُوا بِعِلْمِهِ وَ لَمّا یَأْتِهِمْ تَأْویلُهُ کَذلِکَ کَذَّبَ الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَانْظُرْ کَیْفَ کانَ عاقِبَهُ الظّالِمینَ

بَلْ کَذَّبُوا: بلکه تکذیب کردند

بِما: آن چه را که

لَمْ یُحیطُوا: احاطه نداشتند

بِعِلْمِهِ: به علمش

وَ لَمّا یَأْتِهِمْ: و هنوز نیامده برایشان

تَأْویلُهُ: تأویل آن.

کَذلِکَ: این چنین

(54) جلد 11 سوره یونس

کَذَّبَ: تکذیب کردند

الَّذینَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند.

فَانْظُرْ کَیْفَ: پس بنگر چگونه

ص:44

كانَ عاقِبَهُ: بود عاقبت

الظّالِمينَ: ستمگران.

44 اِنَّ اللّهَ لا يَظْلِمُ النّاسَ شَيْئا وَلكِنَّ النّاسَ اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

لا يَظْلِمُ: ظلم نمی کند

النّاسَ: به مردم

شَيْئا: چیزی، هیچ

وَلكِنَّ النّاسَ: ولیکن مردم

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (55)

اَنْفُسَهُمْ: به خودشان

يَظْلِمُونَ: ظلم می کنند.

53 وَ يَسْتَنْبِئُونَكَ اَحَقٌّ هُوَ قُلْ اى وَ رَبّيآ اِنَّهُ لَحَقٌّ وَ ماآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزينَ

وَ يَسْتَنْبِئُونَكَ: و خبر می خواهند از تو

اَحَقٌّ هُوَ: آیا حق است آن (عذاب)؟

قُلْ ای: بگو: آری!

وَ رَبّیآ: و قسم به پروردگارم

اِنَّهُ: همانا آن

لَحَقٌّ: حق است.

وَ مآ اَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُعْجِزینَ: عاجزکننده.

(56) جلد 11 سوره یونس

54 وَلَوْ اَنَ لِکُلِّ نَفْسٍ ظَلَمَتْ مافِی الْاَرْضِ لاَفْتَدَتْ بِهِ وَ اَسَرُّوا النَّدامَهَ لَمّارَأَوُا الْعَذابَ وَ قُضِیَ بَیْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَ هُمْ لاَ یُظْلَمُونَ

وَ لَوْ اَنَّ لِکُلِّ: و اگر همانا هر

نَفْسٍ: نفسی، کسی که

ظَلَمَتْ: ظلم کرده،

ما فِی: آن چه در

الْاَرْضِ: زمین است (مال او باشد)،

لاَفْتَدَتْ بِهِ: هر آینه فدیه می دهد، عوض می دهد.

وَ اَسَرُّوا: و پنهان کنند

النَّدامَهَ: پشیمانی را

لَمّارَأَوُا: وقتی که ببینند، دیدند

الْعَذابَ: عذاب را.

وَ قُضِیَ بَیْنَهُمْ: و داوری شود بینشان

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (57)

بِالْقِسْطِ: به عدالت.

وَ هُمْ: و ایشان

لا یُظْلَمُونَ: ظلم کرده نمی شوند.

55 اَلاآ اِنَّ لِلّهِ ما فِی السَّماواتِ وَ الأْرْضِ اَلاآ اِنَّ وَعْدَ اللّهِ حَقٌّ وَ لکِنَّ اَکْثَرَهُمْ لا یَعْلَمُونَ

اَلاآ اِنَّ: آگاه باشید همانا

لِلّهِ: برای خداست

ما فِی: آن چه در

السَّماواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین است.

اَلاآ اِنَّ وَعْدَ: آگاه باشید وعده

اللّهِ: خدا

حَقٌّ: حق است

(58) جلد 11 سوره یونس

وَ لکِنَّ اَکْثَرَهُمْ: ولیکن بیشترشان

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

56 هُوَ یُحْیی وَ یُمیتُ وَ اِلَیْهِ تُرْجَعُونَ

هُوَ: اوست

یُحْیی: که زنده می کند

وَ یُمیتُ: و می میراند

وَ اِلَیْهِ: و به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

57 یاآ اَیُّهَا النّاسُ قَدْ جاآءَتْکُمْ مَوْعِظَهٌ مِنْ رَبِّکُمْ وَ شِفآءٌ لِما فِی الصُّدُورِ وَ هُدًی وَرَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنینَ

یآ اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم!

قَدْ: به تحقیق

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (59)

جآءَتْکُمْ: آمده شما را

مَوْعِظَهٌ: پندی، موعظه ای

مِنْ رَبِّکُمْ: از جانب پروردگارتان،

وَ شِفآ ءٌ: و شفائی

لِما: برای آن چه

فِی الصُّدُورِ: در سینه هاست

وَ هُدًی: و هدایتی

وَ رَحْمَهٌ: و رحمتی است

لِلْمُؤْمِنینَ: برای مؤمنان.

61 وَ ما تَکُونُ فی شَأْنٍ وَ ما تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْاآنٍ وَ لا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ اِلاّ کُنّا عَلَیْکُمْ شُهُودا اِذْ تُفیضُونَ فیهِ وَ ما یَعْزُبُ عَنْ رَبِّکَ مِنْ مِثْقالِ ذَرَّهٍ فِی الْاَرْضِ وَ لا فِی السَّماآءِ وَ لآ اَصْغَرَ مِنْ ذلِکَ وَ

لاآ اَکْبَرَ اِلاّ فی کِتابٍ مُبینٍ

وَ ما تَکُونُ: و نمی باشی

فی شَأْنٍ: در کاری،

وَ ما تَتْلُوا: و تلاوت نمی کنی

مِنْهُ: از آن،

مِنْ قُرْآنٍ: از قرآن،

وَ لا تَعْمَلُونَ: و انجام نمی دهید

مِنْ عَمَلٍ: هیچ عملی را،

اِلاّ کُنّا: مگر باشیم ما

عَلَیْکُمْ شُهُودا: بر شما گواه

اِذْ تُفیضُونَ: هنگامی که وارد می شوید، سرگرمید

فیهِ: در آن.

وَ ما یَعْزُبُ: و پنهان نیست

عَنْ رَبِّکَ: از پروردگار تو

مِنْ مِثْقالِ: هم وزن

ذَرَّةٍ فِی: ذرّه ای در

الأرْضِ: زمین

وَ لا فِی السَّمآءِ: و نه در آسمان

وَ لاآ اَصْغَرَ: و نه کوچک تر

مِنْ ذلِکَ: از آن

وَ لاآ اَکْبَرَ: و نه بزرگ تر،

اِلاّ فی کِتابٍ: مگر در کتابی

مُبینٍ: آشکار است.

62 اَلاآ اِنَّ اَوْلِیاآءَ اللّهِ لا خَوْفٌ عَلَیْهِمْ وَ لا هُمْ یَحْزَنُونَ

اَلاآ اِنَّ: آگاه باشید همانا

اَوْلِیآءَ: دوستانِ

(62) جلد 11 سوره یونس

اللّهِ: خدا

لا خَوْفٌ: نه ترسی

عَلَیْهِمْ: برایشان است

وَ لا هُمْ: و نه ایشان

یَحْزَنُونَ: غمگین می شوند.

63 اَلَّذینَ امَنُوا وَ کانُوا یَتَّقُونَ

اَلَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ کانُوا یَتَّقُونَ: و پرهیزکاری می کردند.

64 لَهُمُ الْبُشْری فِی الْحَیوهِ الدُّنْیا وَ فِی الْاٰخِرَهِ لا تَبْدیلَ لِکَلِماتِ اللّهِ ذلِکَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظیمُ

لَهُمُ: برای آن هاست

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (63)

الْبُشْری: شادی

فِی الْحَیوهِ: در زندگانی

الدُّنْیا: دنیا

وَ فِی الْاٰخِرَهِ: و در آخرت.

لا تَبْدیلَ: دگرگونی نپذیرد

لِکَلِماتِ: کلمات

اللّهِ: خدا.

ذلِکَ: این است

هُوَ الْفَوْزُ: آن رستگاری

الْعَظیمُ: بزرگ.

65 وَ لا یَحْزُنْکَ قَوْلُهُمْ اِنَّ الْعِزَّهَ لِلّهِ جَمیعا هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ

وَ لا یَحْزُنْکَ: و غمگین نسازد تو را

(64) جلد 11 سوره یونس

قَوْلُهُمْ: گفتارشان،

اِنَّ الْعِزَّهَ: به درستی که عزّت

لِلّهِ: برای خداست

جَمیعا: تمامی اش.

هُوَ السَّمیعُ: او شنوای

الْعَلیمُ: داناست.

66 اَلاآ اِنَّ لِلّهِ مَنْ فِی السَّمواتِ وَ مَنْ فِی الأرْضِ

وَ ما يَتَّبِعُ الَّذينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ شُرَكاآءَ اِنْ يَتَّبِعُونَ اِلاَّ الظَّنَّ وَ اِنْ هُمْ اِلاّ يَخْرُصُونَ

اَلاآ اِنَّ: آگاه باشید، همانا

لِلّهِ: برای خداست

مَنْ فِی: هر که در

السَّمواتِ: آسمان ها

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (65)

وَ مَنْ فِی: و هر که در

الْأَرْضِ: زمین است

وَ ما يَتَّبِعُ: و پیروی نمی کنند.

الَّذينَ: کسانی که

يَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِ اللّهِ: غیر از خدا

شُرَكآءَ: شریکان.

اِنْ يَتَّبِعُونَ: پیروی نمی کنند

اِلاَّ الظَّنَّ: مگر گمان را

وَ اِنْ هُمْ اِلاّ: و نیستند ایشان مگر

يَخْرُصُونَ: حدس زننده، دروغگو.

67 هُوَ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ اللَّیْلَ لِتَسْکُنُوا فیهِ وَالنَّهارَ مُبْصِرا اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَسْمَعُونَ

(66) جلد 11 سوره یونس

هُوَ الَّذی: اوست که

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمُ: برای شما

اللَّیْلَ: شب را

لِتَسْکُنُوا: تا آرامش بیابید

فیهِ: در آن

وَ النَّهارَ: و روز را

مُبْصِرا: روشنی بخش.

اِنَّ فی: همانا در

ذلِکَ: آن

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَسْمَعُونَ: می شنوند.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (67)

71 وَ اتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ اِذْ قالَ لِقَوْمِهِ يا‌قَوْمِ اِنْ كانَ كَبُرَ عَلَيْكُمْ مَقامی وَتَذْكيری بِآياتِ اللّهِ فَعَلَى اللّهِ تَوَكَّلْتُ فَاَجْمِعُوآا اَمْرَكُمْ وَ شُرَكاآئَكُمْ ثُمَّ لا يَكُنْ اَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوآا اِلَىَّ وَ لا تُنْظِرُونِ

وَ اتْلُ: و بخوان

عَلَيْهِمْ: برایشان

نَبَأَ نُوحٍ: سرگذشت نوح را،

اِذْ قالَ: زمانی که گفت:

لِقَوْمِهِ: به قومش

يا قَوْمِ: ای قوم من!

اِنْ كانَ: اگر باشد

كَبُرَ عَلَيْكُمْ: بزرگ و سنگین بر شما

مَقامی: مقام من

وَ تَذْكيری: و یادآوری من

(68) جلد 11 سوره یونس

ص:56

بِآیاتِ: نسبت به آیات

اللّهِ: خدا

فَعَلَی اللّهِ: پس بر خدا

تَوَکَّلْتُ: توکّل کردم.

فَاَجْمِعُوآ ا: پس جمع کنید

اَمْرَکُمْ: کارتان را، قدرتتان را

وَ شُرَکاآئَکُمْ: و شریکانتان را،

ثُمَّ لا یَکُنْ: سپس نباشد

اَمْرُکُمْ: کار شما

عَلَیْکُمْ: بر شما

غُمَّةً: پوشیده،

ثُمَّ: سپس

اقْضُوآ ا: پایان دهید

اِلَیَّ: به (حیات) من

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (69)

وَ لا تُنْظِرُونِ: و مهلت ندهید مرا.

ص:57

72 فَاِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَماسَأَلْتُكُمْ مِنْ اَجْرٍ اِنْ اَجْرِىَ اِلاّ عَلَى اللّهِ وَ اُمِرْتُ اَنْ اَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمينَ

فَاِنْ: پس اگر

تَوَلَّيْتُمْ: روی گردانید،

فَما سَأَلْتُكُمْ: پس نمی خواهم از شما

مِنْ اَجْرٍ: هیچ مزدی.

اِنْ اَجْرِىَ: نیست مزد من

اِلاّ عَلَى: مگر بر

اللّهِ: خدا.

وَ اُمِرْتُ: و مأمور شده ام

اَنْ اَكُونَ: که باشم

مِنَ الْمُسْلِمينَ: از مسلمانان، تسلیم شدگان.

(70) جلد 11 سوره یونس

73 فَكَذَّبُوهُ فَنَجَّيْناهُ وَ مَنْ مَعَهُ فِى الْفُلْكِ وَ جَعَلْناهُمْ خَلآئِفَ وَ اَغْرَقْنَا الَّذينَ كَذَّبُوا بِاٰياتِنا فَانْظُرْ كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الْمُنْذَرينَ

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب کردند او را،

فَنَجَّيْناهُ: پس نجات دادیم او را

وَ مَنْ مَعَهُ: و کسانی را که با او

فِی الْفُلْکِ: در کشتی (بودند)

وَ جَعَلْناهُمْ: و قرار دادیم آن ها را

خَلآئِفَ: جانشینان ،

وَ اَغْرَقْنَا: و غرق نمودیم

الَّذینَ: کسانی را که

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآیاتِنا: آیات ما را.

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (71)

فَانْظُرْ: پس ببین

کَیْفَ کانَ: چگونه بود

عاقِبَهُ: عاقبت

الْمُنْذَرینَ: بیم داده شدگان.

74 ثُمَّ بَعَثْنا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلاً اِلی قَوْمِهِمْ

فَجاآؤوُهُمْ بِالْبَيِّناتِ فَما كانُوا لِيُؤْمِنُوا بِما كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ كَذلِکَ نَطْبَعُ عَلى قُلُوبِ الْمُعْتَدينَ

ثُمَّ بَعَثْنا: سپس برانگیختیم

مِنْ بَعْدِهِ رُسُلاً: از بعد او رسولانی

اِلى قَوْمِهِمْ: به سوی قومشان

فَجآؤوُهُمْ: پس آمدند آن ها

بِالْبَيِّناتِ: با دلائل روشن،

فَما كانُوا: پس (بر آن) نبودند

(72) جلد 11 سوره یونس

لِيُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورند

بِما: به آن چه

كَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِهِ مِنْ قَبْلُ: به آن از قبل.

كَذلِکَ: این چنین

نَطْبَعُ عَلى: مهر می نهیم بر

قُلُوبِ: دل های

الْمُعْتَدينَ: تجاوزکاران.

ص:60

76 فَلَمّا جاآءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنا قالُواآ اِنَّ هذا لَسِحْرٌ مُبينٌ

فَلَمّا: پس وقتی که

جآءَهُمُ: آمد آن ها را

الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنا: حق از جانب ما،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (73)

قالُوآ: گفتند:

اِنَّ هذا: به درستی که این

لَسِحْرٌ مُبينٌ: سحری آشکار است.

77 قالَ مُوسى اَتَقُولُونَ لِلْحَقِّ لَمّا جاآءَكُمْ اَسِحْرٌ هذا وَ لا يُفْلِحُ السّاحِرُونَ

قالَ مُوسی: گفت: موسی

اَتَقُولُونَ: آیا می گویید

لِلْحَقِّ لَمّا: حق را وقتی که

جآءَكُمْ: آمد شما را؟

اَسِحْرٌ هذا: آیا سحر است این؟

وَ لا يُفْلِحُ: در حالی که رستگار نمی شوند

السّاحِرُونَ: ساحران.

(74) جلد 11 سوره یونس

94 فَاِنْ كُنْتَ فی شَكٍّ مِمّآ اَنْزَلْناآ اِلَيْکَ فَاسْئَلِ الَّذينَ يَقْرَؤُونَ الْكِتابَ مِنْ قَبْلِکَ لَقَدْجاآءَکَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّکَ فَلا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرينَ

فَاِنْ كُنْتَ: پس اگر بودی

فی شَكٍّ: در شک

مِمّآ: از آن چه

اَنْزَلْناآ: نازل نمودیم

اِلَيْکَ: به سوی تو،

فَاسْئَلِ: پس سؤال کن

الَّذينَ: از آنان که

يَقْرَؤُونَ: می خوانند

الْكِتابَ: کتابِ (آسمانی)

مِنْ قَبْلِکَ: پیشین را

لَقَدْ: هر آینه به طور قطع

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (75)

جآءَکَ: آمده تو را

الْحَقُّ: حق

مِنْ رَبِّکَ: از جانب پروردگارت،

فَلا تَکُونَنَّ: پس نباش

مِنَ الْمُمْتَرینَ: از تردیدکنندگان.

95 وَ لا تَکُونَنَّ مِنَ الَّذینَ کَذَّبُوا بِآیاتِ اللّهِ فَتَکُونَ مِنَ الْخاسِرینَ

وَ لا تَکُونَنَّ: و نباش

مِنَ الَّذینَ: از کسانی که

کَذَّبُوا: تکذیب نمودند

بِآیاتِ اللّهِ: آیات خدا را،

فَتَکُونَ: پس می شوی

مِنَ الْخاسِرینَ: از زیانکاران .

(76) جلد 11 سوره یونس

ص:63

96 اِنَّ الَّذینَ حَقَّتْ عَلَیْهِمْ کَلِمَهُ رَبِّکَ لا یُؤْمِنُونَ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

حَقَّتْ: تحقّق یافته

عَلَیْهِمْ: برایشان

کَلِمَهُ: کلمه، سخن

رَبِّکَ: پروردگارت،

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

97 وَ لَوْ جاآءَتْهُمْ کُلُّ ایَهٍ حَتّی یَرَوُا الْعَذابَ الاْلیمَ

وَ لَوْ: و هر چند

جآءَتْهُمْ: بیاید ایشان را

کُلُّ: تمام

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (77)

ایَهٍ: آیات، نشانه ها،

حَتّی یَرَوُا: تا ببینند

الْعَذابَ الاْلیمَ: عذاب دردناک را.

ص:64

98 فَلَوْلا كانَتْ قَرْيَهٌ امَنَتْ فَنَفَعَهاآ ايمانُهاآ اِلاّ قَوْمَ يُونُسَ لَمّآ امَنُوا كَشَفْنا عَنْهُمْ عَذابَ الْخِزْيِ فِى الْحَيوهِ الدُّنْيا وَ مَتَّعْناهُمْ اِلى حينٍ

فَلَوْلا كانَتْ: پس چرا نبود

قَرْيَهٌ: شهری

امَنَتْ: که ایمان آوَرَد،

فَنَفَعَهآ: پس سود دهد به او

ایمانُهآ: ایمانش؟

اِلاّ قَوْمَ يُونُسَ: مگر قوم یونس

لَمّآ: وقتی که

(78) جلد 11 سوره یونس

امَنُوا: ایمان آوردند

كَشَفْنا: برطرف ساختیم

عَنْهُمْ: از آن ها

عَذابَ: عذاب

الْخِزْيِ: رسواکننده را

فِى الْحَيوهِ: در زندگانی

ص:65

الدُّنْیا: دنیا،

وَ مَتَّعْناهُمْ: و بهره مند ساختیم آن ها را

اِلی حینٍ: تا مدّت معیّنی.

99 وَ لَوْ شاآءَ رَبُّکَ لاَمَنَ مَنْ فِی الاْرْضِ کُلُّهُمْ جَمیعا اَفَاَنْتَ تُکْرِهُ النّاسَ حَتّی یَکُونُوا مُؤْمِنینَ

وَ لَوْ شآءَ: و اگر می خواست

رَبُّکَ: پروردگار تو،

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (79)

لاَمَنَ: هر آینه ایمان می آوردند

مَنْ فِی: کسانی که در

الاْرْضِ: زمین هستند

کُلُّهُمْ: همه شان

جَمیعا: جمیعا.

اَفَاَنْتَ: آیا پس تو

تُکْرِهُ: مجبور می کنی

النّاسَ: مردم را

حَتّی: تا

یَکُونُوا مُؤْمِنینَ: ایمان بیاورند؟

100 وَ ما کانَ لِنَفْسٍ اَنْ تُؤْمِنَ اِلاّ بِاِذْنِ اللّهِ وَ یَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَی الَّذینَ لا یَعْقِلُونَ

وَ ما کانَ: و نباشد

لِنَفْسٍ: برای هیچ نفسی،

اَنْ تُؤْمِنَ: که ایمان بیاورد،

اِلاّ بِاِذْنِ: مگر به اجازه

اللّهِ: خدا.

وَ یَجْعَلُ: و قرار می دهد

الرِّجْسَ: پلیدی را

عَلَی الَّذینَ: بر کسانی که

لا یَعْقِلُونَ: عقل ندارند، نمی اندیشند.

101 قُلِ انْظُرُوا ماذا فِی السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما

تُغْنِی الْایاتُ وَ النُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لا یُؤْمِنُونَ

قُلِ انْظُرُوا: بگو: بنگرید

ماذا فِی: چیست در

السَّمواتِ: آسمان ها

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (81)

وَ الْأَرْضِ: و زمین؟

وَ ما تُغْنِی: و بی نیاز نمی کند

الْایاتُ: آیات، نشانه ها

وَ النُّذُرُ: و بیم دادن ها

عَنْ قَوْمٍ: از قومی که

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

104 قُلْ یآ اَیُّهَا النّاسُ اِنْ کُنْتُمْ فی شَکٍّ مِنْ دینی فَلا اَعْبُدُالَّذینَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ وَ لکِنْ اَعْبُدُ اللَّهَ الَّذی یَتَوَفّیکُمْ وَاُمِرْتُ اَنْ اَکُونَ مِنَ الْمُؤْمِنینَ

قُلْ: بگو:

یآ اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم!

اِنْ کُنْتُمْ: اگر باشید

فی شَکٍّ: در شک

(82) جلد 11 سوره یونس

مِنْ: از

دینی: دین من،

فَلا اَعْبُدُ: پس نمی پرستم

الَّذینَ: کسانی را که

تَعْبُدُونَ: شما می پرستید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا،

وَ لکِنْ: ولیکن

اَعْبُدُ: می پرستم

اللّهَ: خدایی را

الَّذی: که

یَتَوَفّیکُمْ: می میراند شما را،

وَ اُمِرْتُ: و مأمور شده ام

اَنْ: که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (83)

ص:69

اَکُونَ: باشم

مِنَ: از

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنان.

105 وَ اَنْ اَقِمْ وَجْهَکَ لِلدّینِ حَنیفا وَ لا تَکُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِکینَ

وَ اَنْ: و این که

اَقِمْ: استوار بدار، متوجّه ساز

وَجْهَکَ: رویت را

لِلدّینِ: به دینی که

حَنیفا: حنیف است

وَ لا تَکُونَنَّ: و نباش

مِنَ: از

الْمُشْرِکینَ: مشرکان.

(84) جلد 11 سوره یونس

106 وَ لاتَدْعُ مِنْ دُونِ اللّهِ ما لایَنْفَعُکَ وَ لایَضُرُّکَ

فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّکَ اِذا مِنَ الظّالِمینَ

وَ لا تَدْعُ: و نخوان

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا

ما: چیزی را که

لایَنْفَعُکَ: نه سود می رساند به تو،

وَ لا یَضُرُّکَ: و نه ضرری دارد برای تو.

فَاِنْ: پس اگر

فَعَلْتَ: انجام دادی،

فَاِنَّکَ: پس همانا تو

اِذا: در آن هنگام

مِنَ: از

الظّالِمینَ: ستمکاران (خواهی بود).

107 وَ اِنْ یَمْسَسْکَ اللّهُ بِضُرٍّ فَلا کاشِفَ لَهُ اِلاّ هُوَ وَ اِنْ یُرِدْکَ بِخَیْرٍ فَلا رآدَّ لِفَضْلِهِ یُصیبُ بِهِ مَنْ

يَشآءُ مِنْ عِبادِهِ وَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحيمُ

وَ اِنْ يَمْسَسْکَ: و اگر برساند به تو

اللّهُ بِضُرٍّ: خداوند ضرری را،

فَلا کاشِفَ: پس برطرف کننده ای نیست

لَآهُ اِلاّ هُوَ: آن را مگر او.

وَ اِنْ يُرِدْکَ: و اگر اراده کند برای تو

بِخَيْرٍ: خیری را،

فَلا رآدَّ لِفَضْلِهِ: پس بازدارنده ای نیست فضلش را.

يُصيبُ بِهِ: می رساند آن را

مَنْ يَشآ ءُ: به هر که بخواهد

(86) جلد 11 سوره یونس

مِنْ عِبادِهِ: از بندگانش،

وَ هُوَ الْغَفُورُ: و او آمرزنده

الرَّحيمُ: مهربان است.

108 قُلْ يا اَيُّهَا النّاسُ قَدْ جاآءَکُمُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّکُمْ فَمَنِ اهْتَدى فَاِنَّما يَهْتَدى لِنِفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَاِنَّما

ص:72

َضِلُّ عَلَيْها وَ ماآ اَنَا عَلَيْكُمْ بِوَكيلٍ

قُلْ يا اَيُّهَا: بگو: ای

النّاسُ قَدْ: مردم! به تحقیق

جآءَكُمُ الْحَقُّ: آمده شما را حق

مِنْ رَبِّكُمْ: از جانب پروردگارتان،

فَمَنِ: پس هر کس

اهْتَدی: هدایت یابد

فَاِنَّما: جز این نیست که

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (87)

يَهْتَدی: هدایت شده

لِنِفْسِهِ: برای خودش،

وَ مَنْ ضَلَّ: و هرکس گمراه گردد

فَاِنَّما: جز این نیست که

يَضِلُّ: گمراه شده

عَلَيْها: (به زبان خودش).

وَ ماَ اَنَا: و من نیستم

عَلَيْكُمْ بِوَكيلٍ: بر شما وکیل.

ص:73

109 وَاتَّبِعْ مایُوحیآ اِلَیْکَ وَاصْبِرْ حَتّی یَحْکُمَ اللّهُ وَ هُوَ خَیْرُ الْحاکِمینَ

وَ اتَّبِعْ: و پیروی کن

ما یُوحیآ: از آن چه وحی می شود

اِلَیْکَ: به سوی تو،

وَ اصْبِرْ حَتّی: و صبر کن تا

(88) جلد 11 سوره یونس

یَحْکُمَ اللّهُ: حکم کند خدا،

وَ هُوَ خَیْرُ: و او بهترین

الْحاکِمینَ: حکم کنندگان است.

ص:74

سوره یونس لغات و مفاهیم قرآن کریم (89)

«سوره هود»

1 الآر کِتبٌ اُحْکِمَتْ ءَایتُهُ ثُمَ فُصِّلَتْ مِنْ لَّدُنْ حَکیمٍ خَبیرٍ

الآر: از حروف مقطّعه

کِتبٌ: (این) کتابی است

اُحْکِمَتْ: که استوار گشته

ءَایتُهُ: آیاتش،

ثُمَّ: سپس

فُصِّلَتْ: تشریح شده

مِنْ لَّدُنْ: از نزد

حَکیمٍ خَبیرٍ: حکیمی آگاه.

2 اَلاَّ تَعْبُدُوآاْ اِلاَّاللّهَ اِنَّنیلَکُمْ مِنْهُ نَذیرٌ وَ بَشیرٌ

اَلاَّ تَعْبُدُوآاْ: این که نپرستید

(90) جلد 11 سوره هود

اِلاَّ اللّهَ: مگر خدا را.

اِنَّنی: همانا من

لَکُمْ: برای شما

مِنْهُ نَذیرٌ: از جانب او بیم دهنده

وَ بَشیرٌ: و بشارت دهنده ام.

3 وَ اَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّکُمْ ثُمَّ تُوبُوآا اِلَیْهِ یُمَتِّعْکُمْ مَّتعا حَسَنا اِلی اَجَلٍ مُّسَمّیً وَیُؤْتِ کُلَّ ذی فَضْلٍ فَضْلَهُ وَ اِنْ تَوَلَّوْا فَاِنّی اَخافُ عَلَیْکُمْ عَذابَ یَوْمٍ کَبیرٍ

وَ اَنِ: و این که

اسْتَغْفِرُوا: آمرزش بطلبید

رَبَّکُمْ: از پروردگارتان،

ثُمَّ تُوبُوآ ا: سپس بازگردید

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (91)

اِلَیْهِ: به سوی او

یُمَتِّعْکُمْ: (تا) بهره مند سازد شما را

مَّتعا حَسَنا: بهره ای نیکو،

اِلی اَجَلٍ: تا مدّت

مُّسَمّیً: نامبرده شده، معیّن،

وَ یُؤْتِ کُلَّ: و بدهد به هر

ذی فَضْلٍ: صاحب فضلی

فَضْلَهُ: فضلش را.

وَ اِنْ: و اگر

تَوَلَّوْا: روی گردان شوید،

فَاِنّی: پس همانا من

اَخافُ: می ترسم

عَلَیْکُمْ: بر شما

عَذابَ یَوْمٍ: از عذاب روزی که

(92) جلد 11 سوره هود

کَبیرٍ: بزرگ است.

4 اِلَی اللّهِ مَرْجِعُکُمْ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

اِلَی اللّهِ: به سوی خداست

مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما،

وَ هُوَ عَلی: و او بر

كُلِّ شَىْ ءٍ: هر چيزى

قَديرٌ: قادر است.

5 اَلاَ آ اِنَّهُمْ يَثْنُونَ صُدُورَهُمْ لِيَسْتَخْفُوا مِنْهُ اَلا حينَ يَسْتَغْشُونَ ثِيابَهُمْ يَعْلَمُ ما يُسِرُّونَ وَ ما يُعْلِنُونَ اِنَّهُ عَليمٌ بِذاتِ الصُّدُورِ

اَلاَ آ: آگاه باشيد

اِنَّهُمْ: همانا ايشان

يَثْنُونَ: در كنار هم قرار مى دهند

صُدُورَهُمْ: سينه هايشان را

لِيَسْتَخْفُوا: تا پنهان كنند

مِنْهُ: از او.

اَلا: آگاه باشيد

حينَ: آن هنگام كه

يَسْتَغْشُونَ: پرده خويش كنند

ثِيابَهُمْ: لباس هايشان را،

يَعْلَمُ: می داند

ما: آن چه را

يُسِرُّونَ: پنهان می کنند

وَ ما: و آن چه را

يُعْلِنُونَ: آشکار می کنند.

اِنَّهُ عَليمٌ: همانا او داناست

(94) جلد 11 سوره هود

بِذاتِ الصُّدُورِ: به درون سینه ها.

«پایان جزء 11»

ص:79

6 وَ ما مِنْ داآ بَّهٍ فِی الاْرْضِ اِلاّ عَلَی اللّهِ رِزْقُها وَ یَعْلَمُ مُسْتَقَرَّها وَ مُسْتَوْدَعَهاکُلٌّ فِی کِتابٍ مُبینٍ

وَ ما مِنْ: و نیست هیچ

داآ بَّهٍ: جنبنده ای

فِی الاْرْضِ: در زمین

اِلاّ عَلَی: مگر بر (عهده)

اللّهِ: خداست

رِزْقُها: روزی اش،

وَ یَعْلَمُ: و می داند

مُسْتَقَرَّها: جای همیشگی اش

وَ مُسْتَوْدَعَها: و جای موقتی اش را.

کُلٌّ فِی: همه در

کِتابٍ: کتابی

مُبینٍ: آشکار است.

(96) جلد 12 سوره هود

11 اِلاَّ الَّذینَ صَبَرُوا وَ عَمِلُوا الصّلِحتِ اُولآئِکَ

لَهُمْ مَغْفِرَهٌ وَ اَجْرٌ کَبیرٌ

اِلاَّ الَّذینَ: مگر کسانی که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّلِحتِ: عمل صالح،

اُولآئِکَ: آنان

لَهُمْ: برای ایشان است

مَغْفِرَهٌ: آمرزشی

وَ اَجْرٌ: و اجری

کَبیرٌ: بزرگ.

13 اَمْ یَقُولُونَ افْتَریهُ قُلْ فَأْتُوا بِعَشْرِ سُوَرٍ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (97)

مِثْلِهِ مُفْتَرَیاتٍ وَادْعُوا مَنِ اسْتَطَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللّه اِنْ کُنْتُمْ صدِقینَ

اَمْ یَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَریهُ: دروغ بسته او.

قُلْ: بگو:

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِعَشْرِ: ده

سُوَرٍ مِثْلِهِ: سوره مثل آن

مُفْتَرَياتٍ: به دروغ

وَادْعُوا: و بخوانید

مَنِ: کسانی را که

اسْتَطَعْتُمْ: می توانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّه: خدا،

(98) جلد 12 سوره هود

اِنْ كُنْتُمْ: اگر هستید

صدِقينَ: راستگو.

14 فَاِلَّمْ يَسْتَجيبُوا لَكُمْ فَاعْلَمُوآا اَنَّماآ اُنْزِلَ بِعِلْمِ اللّهِ وَ اَنْ لااِلهَ اِلاّ هُوَ فَهَلْ اَنْتُمْ مُسْلِمُونَ

فَاِلَّمْ يَسْتَجيبُوا: پس اگر استجابت نکردند

لَکُمْ: شما را،

فَاعْلَمُوآ ا: پس بدانید

اَنَّمآ: که آن چه

اُنْزِلَ: نازل شده

بِعِلْمِ اللّهِ: به علم خداست.

وَ اَنْ لا: و این که نیست

اِلهَ: معبودی

اِلاّ هُوَ: جز او.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (99)

فَهَلْ اَنْتُمْ: پس آیا شما

مُسْلِمُونَ: تسلیم می شوید؟

15 مَنْ کانَ یُریدُ الْحَیوهَ الدُّنْیا وَ زینَتَها نُوَفِّ اِلَیْهِمْ اَعْمالَهُمْ فیها وَ هُمْ فیها لا یُبْخَسُونَ

مَنْ: کسانی که

کانَ یُریدُ: بخواهند

الْحَیوهَ: زندگانی

الدُّنْيا: دنيا را

وَ زينَتَها: و زينت ان را،

نُوَفِّ: به طور تمام می دهيم

اِلَيْهِمْ: به آن ها

اَعْمالَهُمْ: (مزد) اعمالشان را

فيها: در آن،

(100) جلد 12 سوره هود

وَ هُمْ فيها: و ايشان در آن

لا يُبْخَسُونَ: (چيزی) كم و كاست داده نمی شوند.

25 وَ لَقَدْ اَرْسَلْنا نُوحا اِلی قَوْمِهِ اِنّی لَكُمْ نَذيرٌ مُبينٌ

وَ لَقَدْ: و هر آينه به تحقيق

اَرْسَلْنا: فرستاديم ما

نُوحا اِلی: نوح را به سوی

قَوْمِهِ: قومش،

اِنّی: به درستی كه من

لَکُمْ: برای شما

نَذیرٌ مُبینٌ: بیم دهنده آشکارم.

26 اَنْ لا تَعْبُدُوآا اِلاَّ اللّهَ اِنّی اَخافُ عَلَیْکُمْ عَذابَ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (101)

یَوْمٍ اَلیمٍ

اَنْ لا تَعْبُدُوآا: این که نپرستید

اِلاَّ اللّهَ: مگر خدا را.

اِنّی: همانا من

اَخافُ: می ترسم

عَلَیْکُمْ: برای شما

عَذابَ: از عذاب

یَوْمٍ اَلیمٍ: روزی دردناک.

27 فَقالَ الْمَلاُالَّذینَ کَفَرُوا مِنْ قَوْمِه ما نَریکَ اِلاّ بَشَرا مِثْلَنا وَ ما نَریکَ اتَّبَعَکَ اِلاَّالَّذینَ هُمْ اَراذِلُنا بَادِیَ الرَّأیِ وَ ما نَری لَکُمْ عَلَیْنا مِنْ فَضْلٍ بَلْ

نَظُنُّكُمْ كذِبينَ

فَقالَ: پس گفتند:

(102) جلد 12 سوره هود

الْمَلأُ: اشراف، افراد چشم پُرکن

الَّذينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر بودند،

مِنْ قَوْمِه: از قومش،

ما نَريکَ: ما نمی بینیم تو را

اِلاّ بَشَرا: مگر بشری

مِثْلَنا: مثل خودمان،

وَ ما نَريکَ: و نمی بینیم

اتَّبَعَکَ: (کسانی را که) پیروی کردند از تو

اِلاَّالَّذينَ هُمْ: مگر کسانی که ایشان

اَراذِلُنا: اراذِل ساده لوح ما

بَادِیَ الرَّأْيِ: و افراد زودباور ما هستند.

وَ ما نَری: و نمی بینیم

لَكُمْ: شما را

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (103)

عَلَیْنا: نسبت به خودمان

مِنْ فَضْلٍ: هیچ برتری ای باشد

بَلْ نَظُنُّکُمْ: بلکه گمان می کنیم شما

کذِبینَ: دروغگویید.

28 قالَ یقَوْمِ اَرَءَیْتُمْ اِنْ کُنْتُ عَلی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبّی وَ اتینیرَحْمَهً مِنْ عِنْدِهِ فَعُمِّیَتْ عَلَیْکُمْ اَنُلْزِمُکُمُوها وَ اَنْتُمْ لَها کرِهُونَ

قالَ: (نوح) گفت:

یقَوْمِ: ای قوم من!

اَرَءَیْتُمْ: آیا دیده اید؟ (خبر دهید به من)

اِنْ کُنْتُ: اگر باشم

عَلی بَیِّنَهٍ: اگر باشم

مِنْ رَبّی: از جانب پروردگارم،

(104) جلد 12 سوره هود

وَ اتینی: و داده باشد به من

رَحْمَهً: رحمتی

ص:87

مِنْ عِنْدِهِ: از نزد خودش،

فَعُمِّيَتْ: پس پنهان باشد

عَلَيْكُمْ: از شما،

اَنُلْزِمُكُمُوها: آیا می توانیم به آن ملزمتان کنیم

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

لَها كرِهُونَ: بر آن اکراه دارید؟

29 وَ يقَوْمِ لاآ اَسْئَلُكُمْ عَلَيْهِ مالاً اِنْ اَجْرِىَ اِلاّ عَلَى اللّهِ وَ ماآ اَنَا بِطارِدِ الَّذينَ ءَامَنُواآ اِنَّهُمَ مُلقُوا رَبِّهِمْ وَ لكِنّى آ اَريكُمْ قَوْما تَجْهَلُونَ

وَ يقَوْمِ: و ای قوم من!

لاآ اَسْئَلُكُمْ: نمی خواهم از شما

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (105)

عَلَيْهِ مالاً: بر آن مالی را،

اِنْ اَجْرِىَ: نیست پاداش من

اِلاّ عَلَى اللّهِ: مگر بر خدا.

وَ ماآ اَنَا بِطارِدِ: و من طردکننده نیستم

الَّذینَ: کسانی را که

ءَامَنُوآا: ایمان آوردند،

اِنَّهُمْ: به درستی که آن ها

مُلقُوا: ملاقات کنند

رَبِّهِمْ: پروردگارشان را

وَ لکِنّیآ: ولیکن من

اَریکُمْ: می بینم شما را

قَوْما: قومی

تَجْهَلُونَ: جاهل.

(106) جلد 12 سوره هود

30 وَ یقَوْمِ مَنْ یَنْصُرُنی مِنَ اللّهِ اِنْ طَرَدْتُّهُمْ اَفَلا تَذَکَّرُونَ

وَ یقَوْمِ: و نمی گویم

مَنْ: به شما

یَنْصُرُنی: نزد من است

مِنَ اللّهِ: (در برابر عذاب) خدا

اِنْ طَرَدْتُّهُمْ: اگر طرد کنم آن ها را؟

اَفَلا تَذَکَّرُونَ: آیا پس متذکّر نمی شوید؟

31 وَ لاآ اَقُولُ لَکُمْ عِنْدی خَزاآئِنُ اللّهِ وَ لاآ اَعْلَمُ الْغَیْبَ وَ لاآ اَقُولُ اِنّی مَلَکٌ وَ لاآ اَقُولُ لِلَّذینَ تَزْدَریآ اَعْیُنُکُمْ لَنْ یُؤْتِیَهُمُ اللّهُ خَیْرا اللّهُ اَعْلَمُ بِما فی اَنْفُسِهِمْ اِنّیآ اِذًا لَّمِنَ الظّٰلِمینَ

وَ لاآ اَقُولُ: و نمی گویم

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (107)

لَکُمْ: به شما

عِنْدی: نزد من است

خَزاآئِنُ اللّهِ: گنج های خدا،

وَ لاآ اَعْلَمُ: و نمی دانم

الْغَیْبَ: غیب

وَ لاآ اَقُولُ: و نمی گویم

اِنّی مَلَکٌ: که من فرشته ام

وَ لاآ اَقُولُ: و نمی گویم

لِلَّذینَ: به کسانی که

تَزْدَریآ: خوار می آیند

اَعْیُنُکُمْ: به چشم شما

لَنْ یُؤْتِیَهُمُ: هرگز عطا نمی کند به آن ها

اللّهُ: خداوند

خَیْرا: خیری را.

(108) جلد 12 سوره هود

اللّهُ: خداوند

اَعْلَمُ: داناتر است

بِما فی: به آن چه در

اَنْفُسِهِمْ: نفسشان است.

اِنّی آ: به درستی که من

اِذًا لَّمِنَ: در این هنگام از

الظّلِمینَ: ستمکاران خواهم بود.

32 قالُوا یٰنُوحُ قَدْ جدَلْتَنا فَاَکْثَرْتَ جِدلَنا فَأْتِنا بِما تَعِدُناآ اِنْ کُنْتَ مِنَ الصّدِقینَ

قالُوا یٰنُوحُ: گفتند: ای نوح!

قَدْ: به تحقیق

جدَلْتَنا: مجادله کردی با ما

فَاَکْثَرْتَ: پس زیاد کردی

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (109)

جِدلَنا: مجادله را با ما (جرّ و بحث نمودی)،

فَأْتِنا: پس بیاور برای ما

بِما: آن چه را

تَعِدُنآ: وعده می دهی به ما

اِنْ کُنْتَ: اگر هستی

مِنَ الصّدِقینَ: را راستگویان.

33 قالَ اِنَّما یَأْتیکُمْ بِهِ اللّهُ اِنْ شاآءَ وَ ماآ اَنْتُمْ بِمُعْجِزینَ

قالَ: (نوح) گفت:

اِنَّما: جز این نیست که

یَأْتیکُمْ بِهِ: می آورد آن را

اللّهُ: خداوند

اِنْ شآءَ: اگر بخواهد

(110) جلد 12 سوره هود

وَ مآ اَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُعْجِزینَ: عاجزکننده (خدا).

34 وَ لا یَنْفَعُکُمْ نُصْحآی اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَکُمْ اِنْ کانَ اللّهُ یُریدُاَنْ یُغْوِیَکُمْ هُوَرَبُّکُمْ وَاِلَیْهِ تُرْجَعُونَ

وَ لا یَنْفَعُکُمْ: و سود نمی دهد به شما

نُصْحآی: نصیحت من

اِنْ اَرَدْتُ: اگر اراده کنم، بخواهم

اَنْ اَنْصَحَ: که نصیحت کنم

لَکُمْ: شما را

اِنْ کانَ: اگر باشد

اللّهُ: خداوند

یُریدُ اَنْ: که بخواهد

یُغْوِیَکُمْ: گمراه سازد شما را.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (111)

ص:93

هُوَ رَبُّکُمْ: او پروردگار شماست

وَ اِلَیْهِ: و به سویش

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

35 اَمْ یَقُولُونَ افْتَریهُ قُلْ اِنِ افْتَرَیْتُهُ فَعَلَیَّ اِجْرامی وَ اَنَا بَرِیآءٌ مِمّا تُجْرِمُونَ

اَمْ یَقُولُونَ: یا می گویند:

افْتَریهُ: دروغ بسته او

قُلْ اِنِ: بگو: اگر

افْتَرَیْتُهُ: دروغ بسته باشم آن را

فَعَلَیَّ: پس بر من است

اِجْرامی: گناهم

وَ اَنَا بَرِی آءٌ: و من بیزارم

مِمّا تُجْرِمُونَ: از آن چه گناه می کنید.

(112) جلد 12 سوره هود

36 وَ اُوحِیَ اِلی نُوحٍ اَنَّهُ لَنْ یُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِکَ اِلاّ

ص:94

مَنْ قَدْ ءَامَنَ فَلا تَبْتَئِسْ بِماكانُوا يَفْعَلُونَ

وَ اُوحِیَ: و وحی شد

اِلی نُوحٍ: به نوح

اَنَّهُ: که همانا

لَنْ یُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آورند

مِنْ قَوْمِکَ: از قومت،

اِلاّ مَنْ: مگر کسانی که

قَدْ: به تحقیق

ءَامَنَ: ایمان آورده اند (تاکنون)،

فَلا تَبْتَئِسْ: پس غمگین مباش

بِما: از آن چه که

کانُوا یَفْعَلُونَ: انجام می دادند.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (113)

37 وَاصْنَعِ الْفُلْکَ بِاَعْیُنِنا وَ وَحْیِنا وَ لاتُخطِبْنی فِی الَّذینَ ظَلَمُوآاِنَّهُمْ مُغْرَقُونَ

وَ اصْنَعِ الْفُلْکَ: و بساز کشتی

بِاَعْيُنِنا: با نظارت ما

وَ وَحْيِنا: و طبق وحی ما

وَ لا تُخطِبْنی: و سخن نگو با من

فِی الَّذينَ: در مورد کسانی که

ظَلَمُوآا: ظلم کردند،

اِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

مُغْرَقُونَ: غرق شدنی هستند.

38 وَ يَصْنَعُ الْفُلْکَ وَ کُلَّما مَرَّ عَلَيْهِ مَلاَءٌ مِنْ قَوْمِه سَخِرُوا مِنْهُ قالَ اِنْ تَسْخَرُوا مِنّافَاِنّا نَسْخَرُ مِنْکُمْ

(114) جلد 12 سوره هود

کَما تَسْخَرُونَ

وَ يَصْنَعُ الْفُلْکَ: و می ساخت کشتی

وَ کُلَّما مَرَّ: و هر وقت می گذشتند

عَلَيْهِ مَلاَءٌ: بر او اشرافی

مِنْ قَوْمِه: از قومش،

سَخِرُوا: مسخره می کردند

ص:96

مِنْهُ: او را.

قالَ اِنْ: گفت: اگر

تَسْخَرُوا: مسخره کنید

مِنّا: ما را،

فَاِنّا: پس همانا ما

نَسْخَرُ: مسخره می کنیم

مِنْكُمْ: شما را

كَما: همان گونه که

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (115)

تَسْخَرُونَ: مسخره می کنید.

39 فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتيهِ عَذابٌ يُخْزيهِ وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ عَذابٌ مُقيمٌ

فَسَوْفَ: پس به زودی

تَعْلَمُونَ: می دانید

مَنْ يَأْتيهِ: سراغ چه کسی می آید آن

عَذابٌ: عذاب

يُخْزِيهِ: که خوار می کند او را

وَ يَحِلُّ عَلَيْهِ: و فرامی گیرد او را

عَذابٌ: عذابی

مُقيمٌ: دیرپا، جاودانه.

40 حَتّی آ اِذا جاآءَ اَمْرُنا وَفارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ

(116) جلد 12 سوره هود

فيها مِنْ كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَ اَهْلَکَ اِلاّ مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَ مَنْ ءَامَنَ وَ ماآ ءَامَنَ مَعَهآ اِلاّ قَليلٌ

حَتّی آ اِذا: تا آن گاه که

جآءَ اَمْرُنا: آمد امر ما

وَفارَ التَّنُّورُ: و فوران کرد تنور

قُلْنَا: گفتیم: (به نوح)

احْمِلْ: حمل کن

فيها مِنْ كُلٍّ: در آن از هر

زَوْجَيْنِ: زوجی

اثْنَيْنِ: دو تا (نر و ماده)

وَ اَهْلَکَ: و خانواده ات را

اِلاّ مَنْ: مگر کسانی که

سَبَقَ: گذشت

عَلَیْهِ الْقَوْلُ: بر او قول

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (117)

وَ مَنْ: و کسانی را که

ءَامَنَ: ایمان آوردند.

وَ مآ ءَامَنَ: و ایمان نیاوردند

مَعَهاُ: با او

اِلاّ قَلیلٌ: مگر عدّه کمی.

41 وَ قالَ ارْکَبُوا فیها بِسْمِ اللّهِ مَجْریها وَ مُرْسها اِنَّ رَبّی لَغَفُورٌ رَحیمٌ

وَ قالَ: و گفت:

ارْکَبُوا: سوار شوید

فیها: در آن

بِسْمِ اللّهِ: به نام خدایی که

مَجْریها: حرکت دادن آن (با اوست)

وَ مُرْسها: و لنگر انداختن و توقف آن (با اوست).

(118) جلد 12 سوره هود

اِنَّ: به درستی که

رَبّی: پروردگارم

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

رَحیمٌ: و رحیم است.

42 وَ هِیَ تَجْرِی بِهِمْ فی مَوْجٍ کَالْجِبالِ وَ نادی نُوحٌ نُ ابْنَهُ وَ کانَ فی مَعْزِلٍ یبُنَیَّ ارْکَبْ مَّعَنا وَ لَاتَکُنْ مَعَ الْکفِرینَ

وَ هِیَ تَجْرِی: و آن می بُرد

بِهِمْ فی مَوْجٍ: آن ها را در موجی

کَالْجِبالِ: چون کوه ها

وَ نادی: و نداد داد

نُوحٌ ابْنَهُ: نوح پسرش را

وَ کانَ فی: در حالی که بود در

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (119)

ص:100

مَعْزِلٍ: گوشه ای

یبُنَیَّ: ای پسرم!

ارْکَبْ: سوار شو

مَّعَنا: با ما

وَ لا تَکُنْ: و نباش

مَعَ الْکفِرینَ: با کافران.

43 قالَ سَئَاویآ اِلی جَبَلٍ یَعْصِمُنی مِنَ الْماآءِ قالَ لا عاصِمَ الْیَوْمَ مِنْ اَمْرِاللّهِ اِلاّمَنْ رَّحِمَ وَ حالَ بَیْنَهُمَا الْمَوْجُ فَکانَ مِنَ الْمُغْرَقینَ

قالَ: گفت:

سَئَاویآ: پناه می برم

اِلی جَبَلٍ: به کوهی

یَعْصِمُنی: که نگهداری می کند

مِنَ الْماآءِ: از آب.

قالَ: گفت:

لا عاصِمَ: هیچ نگاهدارنده ای نیست

الْیَوْمَ: امروز

مِنْ اَمْرِ: (در برابر) امر

اللّهِ: خدا

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

رَّحِمَ: رحم کند (خدا بر او)

وَ حالَ: و حائل شد

بَیْنَهُمَا: بین آن دو

الْمَوْجُ: موج

فَکانَ مِنَ: پس بود (او) از

الْمُغْرَقینَ: غرق شدگان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (121)

44 وَ قیلَ یأَرْضُ ابْلَعی ماآءَکِ وَ یسَماآ ءُ اَقْلِعی وَ غیضَ الْماآ ءُ وَ قُضِیَ الْأَمْرُوَاسْتَوَتْ عَلَی الْجُودِیِّ وَ قیلَ بُعْدا لِلْقَوْمِ الظّلِمینَ

وَ قیلَ: و گفته شد:

يأَرْضُ: ای زمین!

ابْلَعی مآءَکِ: فروبر آبت را

وَ یسَمآءُ: و ای آسمان!

اَقْلِعی: بازدار، خودداری کن

وَ غیضَ الْمآءُ: و فرو رفت آب

وَ قُضِیَ الاْمْرُ: و پایان یافت کار

وَاسْتَوَتْ: و برآمد، پهلو گرفت

عَلَی الْجُودِیِّ: بر کوه جودی.

وَ قیلَ بُعْدا: و گفته شد دور باد

لِلْقَوْمِ الظّلِمینَ: قوم ستمگر.

(122) جلد 12 سوره هود

45 وَ نادی نُوحٌ رَبَّهُ فَقالَ رَبِّ اِنَّ ابْنی مِنْ اَهْلی وَ اِنَّ وَعْدَکَ الْحَقُّ وَ اَنْتَ اَحْکَمُ الْحکِمینَ

وَ نادی نُوحٌ: و ندا کرد نوح

رَبَّهُ: پروردگارش را

فَقالَ: پس گفت:

رَبِّ: پروردگار من!

اِنَّ ابْنی: همانا پسرم

مِنْ اَهْلی: از خانواده من است

وَ اِنَّ: و به درستی که

وَعْدَکَ: وعده تو

الْحَقُّ: حق است

وَ اَنْتَ اَحْکَمُ: و تو بهترین

الْحکِمینَ: حکم کنندگانی.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (123)

46 قالَ یٰنُوحُ اِنَّهُ لَیْسَ مِنْ اَهْلِکَ اِنَّهُ عَمَلٌ غَیْرُ صلِحٍ فَلا تَسْئَلْنِ ما لَیْسَ لَکَ بِه عِلْمٌ اِنّی اَعِظُکَ اَنْ تَکُونَ مِنَ الْجهِلینَ

قالَ: گفت:

یٰنُوحُ: ای نوح!

اِنَّهُ لَیْسَ: همانا او نیست

مِنْ اَهْلِکَ: از خانواده تو،

اِنَّهُ عَمَلٌ: به درستی که او کاری

غَيْرُ صلِحٍ: غیر صالح (می کرد)،

فَلا تَسْئَلْنِ: پس نخواه از من

ما لَيْسَ: چیزی را که نیست

لَکَ بِه: بر تو به آن

عِلْمٌ: علمی،

(124) جلد 12 سوره هود

اِنّی: همانا من

اَعِظُکَ: موعظه می کنم تو را

اَنْ تَکُونَ: که نباشی

مِنَ الْجهِلينَ: از جاهلان.

48 قيلَ يٰنُوحُ اهْبِطْ بِسَلمٍ مِنّا وَ بَرَکتٍ عَلَيْکَ وَ عَلىآ اُمَمٍ مِمَّنْ مَعَکَ وَ اُمَمٌ سَنُمَتِّعُهُمْ ثُمَّ يَمَسُّهُمْ مِنّا عَذابٌ اَليمٌ

قيلَ: گفته شد:

يٰنُوحُ: ای نوح!

اهْبِطْ: فرود آی

بِسَلمٍ: با درودی

مِنّا: از جانب ما

وَ بَرَکتٍ: و برکت هایی

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (125)

عَلَیْکَ: برای خودت

وَ عَلی آ اُمَمٍ: و بر امت هایی

مِمَّنْ: از کسانی که

مَعَکَ: همراه تواند،

وَ اُمَمٌ: و امت هایی (نیز هستند که)

سَنُمَتِّعُهُمْ: به زودی بهره مندشان خواهیم نمود

ثُمَّ یَمَسُّهُمْ: سپس می رسد به آن ها

مِنّا عَذابٌ: از ما عذابی

اَلیمٌ: دردناک.

50 وَ اِلی عادٍ اَخاهُمْ هُودا قالَ یقَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَکُمْ مِنْ اِلهٍ غَیْرُهُ اِنْ اَنْتُمْ اِلاّ مُفْتَرُونَ

وَ اِلی: و به سوی

عادٍ: (قوم) عاد

(126) جلد 12 سوره هود

اَخاهُمْ: برادرشان

هُودا: هود را (فرستادیم).

قالَ یقَوْمِ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا اللّهَ: بپرستید خدا را

ما لَکُمْ: نیست برای شما

مِنْ اِلهٍ: هیچ معبودی

غَیْرُهُ: غیر از او،

اِنْ اَنْتُمْ: نیستید شما

اِلاّ مُفْتَرُونَ: مگر دروغ می بندید.

51 یقَوْمِ لاآَاَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ اَجْرااِنْ اَجْرِیَ اِلاّعَلَی الَّذی فَطَرَنیآ اَفَلا تَعْقِلُونَ

یقَوْمِ: ای قوم من!

لاآ اَسْئَلُکُمْ: نمی خواهم از شما

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (127)

عَلَیْهِ اَجْرا: بر آن مزدی،

اِنْ اَجْرِیَ: مزد من نیست

اِلاّ عَلَی الَّذی: مگر بر آن که

فَطَرَنی آ: آفرید مرا،

اَفَلا تَعْقِلُونَ: آیا پس نمی فهمید؟

52 وَ یقَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّکُمْ ثُمَّ تُوبُوآا اِلَیْهِ یُرْسِلِ السَّماآءَ عَلَیْکُمْ مِدْرارا وَ یَزِدْکُمْ قُوَّةً اِلی قُوَّتِکُمْ وَ لا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمینَ

وَ یقَوْمِ: و ای قوم من!

اسْتَغْفِرُوا: طلب آمرزش کنید

رَبَّکُمْ: از پروردگارتان،

ثُمَّ: سپس

تُوبُوآا: بازگردید، توبه برید

(128) جلد 12 سوره هود

اِلَیْهِ: به سوی او

یُرْسِلِ: (تا) بفرستد

ص:108

السَّمآءَ عَلَيْكُمْ: (از) آسمان بر شما

مِدْرارا: بارانی فراوانی

وَ يَزِدْكُمْ: و بیفزاید بر شما

قُوَّةً: نیرویی

اِلی قُوَّتِكُمْ: بر نیرویتان

وَ لا تَتَوَلَّوْا: و روی برنگردانید

مُجْرِمينَ: گناهکارانه.

61 وَ اِلی ثَمُودَ اَخاهُمْ صلِحا قالَ يقَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَكُمْ مِنْ اِلهٍ غَيْرُهُ هُوَ اَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَ اسْتَعْمَرَكُمْ فيها فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا اِلَيْهِ اِنَّ رَبّی قَريبٌ مُجيبٌ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (129)

وَ اِلی ثَمُودَ: و به سوی (قوم) ثمود

اَخاهُمْ: برادرشان

صلِحا: صالح را (فرستادیم).

قالَ يقَوْمِ: گفت: ای قوم من!

اعْبُدُوا اللّهَ: پرستش کنید اللّه را

ما لَکُمْ مِنْ: نیست برای شما هیچ

اِلهٍ غَیْرُهُ: معبودی غیر از او.

هُوَ: اوست

اَنْشَأَکُمْ: که آفرید شما را

مِنَ الأَرْضِ: از زمین

وَ اسْتَعْمَرَکُمْ: و واگذار نمود آبادی آن را به شما

فیها: در آن

فَاسْتَغْفِرُوهُ: پس آمرزش بطلبید از او

ثُمَّ تُوبُوا: سپس بازگردید

(130) جلد 12 سوره هود

اِلَیْهِ: به سوی او،

اِنَّ رَبّی: به درستی که پروردگارم

قَریبٌ: نزدیک

مُجیبٌ: و اجابت کننده است.

62 قالُوا یصالِحُ قَدْ کُنْتَ فینا مَرْجُوّا قَبْلَ هذا

اَتَنْهيناآ اَنْ نَعْبُدَ ما يَعْبُدُ ءاباآؤُنا وَاِنَّنا لَفى شَكٍّ مِمّا تَدْعُوناآ اِلَيْهِ مُريبٍ

قالُوا يصالِحُ: گفتند: ای صالح!

قَدْ كُنْتَ: به تحقیق بودی

فينا مَرْجُوّا: در میان ما (مایه) امید

قَبْلَ هذا: قبل از این،

اَتَنْهيناآ: آیا نهی می کنی ما را

اَنْ نَعْبُدَ: که نپرستیم

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (131)

ما: آن چه را که

يَعْبُدُ ءاباآؤُنا: می پرستیدند پدرانمان؟

وَ اِنَّنا لَفى: و همانا ما هر آینه در

شَكٍّ: شک و تردید هستیم

مِمّا تَدْعُوناآ: از آن چه می خوانی ما را

اِلَيْهِ: به سوی آن،

مُريبٍ: شک کننده ایم.

ص:111

63 قالَ یقَوْمِ اَرَءَیْتُمْ اِنْ کُنْتُ عَلی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبّی وَ ءَاتینی مِنْهُ رَحْمَهً فَمَنْ یَنْصُرُنی مِنَ اللّهِ اِنْ عَصَیْتُهُ فَماتَزیدُونَنی غَیْرَ تَخْسیرٍ

قالَ: گفت:

یقَوْمِ: ای قوم من!

اَرَءَیْتُمْ: آیا دیدید (چه می گویید؟)

(132) جلد 12 سوره هود

اِنْ کُنْتُ: اگر باشم

عَلی بَیِّنَهٍ: بر دلیل روشنی

مِنْ رَبّی: از جانب پروردگارم،

وَ ءَاتینی: و داده باشد به من

مِنْهُ: از جانب خودش

رَحْمَهً: رحمتی،

فَمَنْ: پس چه کسی

یَنْصُرُنی: یاری می کند مرا

مِنَ اللّهِ: در برابر خدا

اِنْ: اگر

عَصَيْتُهُ: نافرمانی کنم او را،

فَما تَزيدُونَنی: پس چیزی نمی افزایید بر من

غَيْرَ تَخْسيرٍ: جز خسران و زیان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (133)

64 وَ يقَوْمِ هذِه ناقَةُ اللّهِ لَكُمْ ءَايَةً فَذَرُوها تَأْكُلْ فيآ اَرْضِ اللّهِ وَ لا تَمَسُّوها بِسُوٓءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذابٌ قَريبٌ

وَ يقَوْمِ: و ای قوم من!

هذِه ناقَةُ: این ناقه

اللّهِ: خداوند است

لَكُمْ: برای شما،

ءَايَةً: نشانه ای است

فَذَرُوها: پس رها کنید، بگذارید او را

تَأْكُلْ: بخورد

فيآ اَرْضِ: در زمین

اللّهِ: خدا

وَ لا تَمَسُّوها: و نرسانید او را

بِسُوآءٍ: بدی ای، آزاری،

(134) جلد 12 سوره هود

فَيَأْخُذَكُمْ: پس می گیرد شما را

عَذابٌ: عذابی

قَريبٌ: نزدیک، به زودی.

65 فَعَقَرُوها فَقالَ تَمَتَّعُوا فی دارِكُمْ ثَلثَةَ اَيّامٍ ذلِکَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ

فَعَقَرُوها: پس کشتند او را، ناقه را

فَقالَ: پس گفت:

تَمَتَّعُوا: بهره مند شوید

فی دارِكُمْ: در خانه تان

ثَلثَةَ اَيّامٍ: سه روز،

ذلِکَ: این

وَعْدٌ: وعده ای است

غَيْرُ مَكْذُوبٍ: که دروغ نخواهد بود.

ص:114

66 فَلَمّا جاآءَ اَمْرُنا نَجَّیْنا صلِحا وَ الَّذینَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَهٍ مِنّا وَ مِنْ خِزْیِ یَوْمِئِذٍ اِنَّ رَبَّکَ هُوَ الْقَوِیُّ الْعَزیزُ

فَلَمّا جآءَ: پس وقتی که آمد

اَمْرُنا: فرمان ما

نَجَّیْنا: نجات دادیم

صلِحا: صالح را

وَ الَّذینَ: و کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

مَعَهُ: با او،

بِرَحْمَهٍ: به رحمتی

مِنّا: از جانب خودمان

وَ مِنْ: و از

خِزْیِ: رسوایی، خواری

یَوْمِئِذٍ: آن روز.

اِنَّ رَبَّکَ: همانا پروردگار تو

هُوَ الْقَوِیُّ: اوست که قوی

الْعَزیزُ: و غالب است.

67 وَ اَخَذَ الَّذینَ ظَلَمُوا الصَّیْحَهُ فَاَصْبَحُوا فی دِیرِهِمْ جثِمینَ

وَ اَخَذَ: و گرفت

الَّذینَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ستم کردند

الصَّیْحَهُ: صیحه

فَاَصْبَحُوا: پس صبح کردند

فی دِیرِهِمْ: در دیارشان

جثِمینَ: و از پای درآمدند، مُردند.

68 کَأَنْ لَمْ یَغْنَوْا فیهاآ اَلاآ اِنَّ ثَمُودَ کَفَرُوا رَبَّهُمْ اَلا بُعْدا لِّثَمُودَ

کَأَنْ: آن چنان که گویی

لَمْ یَغْنَوْا: ساکن نبودند

فیهآ: در آن (دیار).

اَلاآ اِنَّ: آگاه باشید به درستی که

ثَمُودَ: (قوم) ثمود

کَفَرُوا: کفر ورزیدند

رَبَّهُمْ: به پروردگارشان.

اَلا بُعْدا: آگاه باشید دور باد

لِّثَمُودَ: (قوم) ثمود.

(138) جلد 12 سوره هود

84 وَ اِلی مَدْیَنَ اَخاهُمْ شُعَیْبا قالَ یقَوْمِ اعْبُدُوا اللّهَ ما لَکُمْ مِنْ اِلهٍ غَیْرُهُ وَ لاتَنْقُصُوا الْمِکْیالَ وَ الْمیزانَ اِنّیآ اَریکُمْ بِخَیْرٍ وَ اِنّیآ اَخافُ عَلَیْکُمْ عَذابَ یَوْمٍ مُحیطٍ

وَ اِلی مَدْیَنَ: و به سوی مدین

اَخاهُمْ: برادرشان

شُعَیْبا: شعیب را،

قالَ: گفت:

يقَوْمِ: ای قوم من!

اعْبُدُوا: بپرستید

اللّهَ: خدا را

ما لَكُمْ: نیست برای شما

مِنْ اِلهٍ: هیچ معبودی

غَيْرُهُ: غیر از او،

وَ لا تَنْقُصُوا: و کم نکنید

الْمِكْيالَ: پیمانه

وَ الْميزانَ: و وزن را،

اِنّی آ: همانا من

اَريكُمْ: می بینم شما را

بِخَيْرٍ: (در وضع) خوبی

وَ اِنّی آ: و همانا من

اَخافُ: می ترسم

عَلَيْكُمْ: بر شما

عَذابَ: از عذاب

يَوْمٍ مُحيطٍ: روزى فراگير.

85 وَ يقَوْمِ اَوْفُواالْمِكْيالَ وَالْميزانَ بِالْقِسْطِ وَ لا تَبْخَسُوا النّاسَ اَشْياآءَهُمْ وَ لا تَعْثَوْا

(140) جلد 12 سوره هود

فِى الاْرْضَ مُفْسِدينَ

وَ يقَوْمِ: و اى قوم من!

اَوْفُوا: وفا كنيد، تماما بدهيد

الْمِكْيالَ: پيمانه

وَ الْميزانَ: و وزن را

بِالْقِسْطِ: به عدالت،

وَ لا تَبْخَسُوا: كم نكنيد، عيب نگذاريد

النّاسَ: از مردم

اَشْياآءَهُمْ: اشياءشان را،

وَ لا تَعْثَوْا: و كوشش نكنيد، غرق در فساد نشويد

فِى الاْرْضَ: در زمين

مُفْسِدينَ: كه فساد كنيد.

ص:119

86 بَقِيَّتُ اللّهِ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ وَ ماآ اَنَا

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن كريم (141)

عَلَيْكُمْ بِحَفيظٍ

بَقِيَّتُ: باقى گذارده

اللّهِ: خداوند

خَيْرٌ لَكُمْ: بهتر است براى شما

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ مُؤْمِنينَ: ايمان داريد.

وَ ماآ اَنَا: و نيستم من

عَلَيْكُمْ: بر شما

بِحَفيظٍ: حافظ، نگهبان.

87 قالُوا يشُعَيْبُ اَصَلوتُكَ تَأْمُرُكَ اَنْ نَّتْرُكَ ما يَعْبُدُ ءاباآؤُنا اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ فياَمْوالِنا ما نَشآؤُا اِنَّكَ لاَنْتَ الْحَليمُ الرَّشيدُ

قالُوا: گفتند:

(142) جلد 12 سوره هود

يشُعَيْبُ: اى شعيب!

اَصَلوتُکَ: آیا نمازت

تَأْمُرُکَ: دستور می دهد به تو

اَنْ نَّتْرُکَ: که ترک کنیم ما

ما: آن چه را که

یَعْبُدُ: می پرستند

ءَابآؤُنا: پدرانمان؟

اَوْ اَنْ نَّفْعَلَ: یا انجام ندهیم

فی اَمْوالِنا: در اموالمان

ما: آن چه را که

نَشآؤُا: می خواهیم؟

اِنَّکَ: به درستی که تو

لاَنْتَ: هر آینه تویی

الْحَلیمُ: بردبار

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (143)

الرَّشیدُ: رشید.

88 قالَ یقَوْمِ اَرَءَیْتُمْ اِنْ کُنْتُ عَلی بَیِّنَهٍ مِنْ رَبّی

وَ رَزَقَنی مِنْهُ رِزْقا حَسَنا وَ ما اُریدُ اَنْ اُخالِفَکُمْ اِلی ما اَنْهکُمْ عَنْهُ اِنْ اُریدُ اِلاَّ الْاِصْلحَ ما اسْتَطَعْتُ وَ ماتَوْفیقیآ اِلاّ بِاللّهِ عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ وَ اِلَیْهِ اُنیبُ

قالَ: گفت:

یقَوْمِ: ای قوم من!

اَرَءَیْتُمْ: آیا دیدید؟

اِنْ کُنْتُ: اگر بودم

عَلی بَیِّنَهٍ: بر دلیل روشنی

مِنْ رَبّی: از جانب پروردگارم

وَ رَزَقَنی: و روزی شده باشم

مِنْهُ رِزْقا: از او روزی ای

(144) جلد 12 سوره هود

حَسَنا: نیکو؟

وَ ماَ اُریدُ: و نمی خواهم

اَنْ اُخالِفَکُمْ: که مخالفت کنم با شما

اِلی ما: به آن چه

اَنْهکُمْ: نهی می کنم شما را

ص:122

عَنْهُ: از آن،

اِنْ اُریدُ: و نمی خواهم

اِلاَّ الاِْصْلحَ: مگر اصلاح

ما اسْتَطَعْتُ: آن چه را که می توانم،

وَ ما تَوْفیقیآ: و توفیق من نیست

اِلاّ بِاللّهِ: مگر به خدا.

عَلَیْهِ تَوَکَّلْتُ: بر او توکل کردم

وَ اِلَیْهِ: و به سوی او

اُنیبُ: بازمی گردم.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (145)

89 وَ یقَوْمِ لا یَجْرِ مَنَّکُمْ شِقاآقی اَنْ یُصیبَکُمْ مِثْلُ ماآ اَصابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُودٍاَوْ قَوْمَ صلِحٍ وَ ما قَوْمُ لُوطٍ مِنْکُمْ بِبَعیدٍ

وَ یقَوْمِ: و ای قوم من!

لا یَجْرِ مَنَّکُمْ: سبب نشود شما

شِقآقی: از مخالفت با من

اَنْ یُصیبَکُمْ: این که برسد به شما

مِثْلُ مآ: مانند آن چه که

اَصابَ: رسید

قَوْمَ نُوحٍ: به قوم نوح

اَوْ قَوْمَ هُودٍ: یا قوم هود

اَوْ قَوْمَ صلِحٍ: یا قوم صالح،

وَ ما قَوْمُ لُوطٍ: و نیست قوم لوط

(146) جلد 12 سوره هود

مِنْکُمْ: از شما

بِبَعیدٍ: دور.

90 وَ اسْتَغْفِرُوا رَبَّکُمْ ثُمَّ تُوبُوآا اِلَیْهِ اِنَّ رَبّی رَحیمٌ وَدُودٌ

وَ اسْتَغْفِرُوا: و آمرزش بطلبید

رَبَّکُمْ: از پروردگارتان

ثُمَّ تُوبُوآا: سپس بازگردید

اِلَیْهِ: به سوی او،

اِنَّ رَبّی: همانا پروردگار من

رَحیمٌ: مهربان

وَدُودٌ: و دوستدار (بندگان توبه کار است) .

91 قالُوا یشُعَیْبُ ما نَفْقَهُ کَثیرا مِمّا تَقُولُ وَ اِنّا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (147)

لَنَریکَ فینا ضَعِیفا وَ لَوْلا رَهْطُکَ لَرَجَمْنکَ وَ ماآ اَنْتَ عَلَیْنا بِعَزیزٍ

قالُوا: گفتند:

یشُعَیْبُ: ای شعیب!

ما نَفْقَهُ: نمی فهمیم آن را

کَثیرا: بسیاری

مِمّا: از آن چه را که

تَقُولُ: می گویی،

وَ اِنّا: و همانا ما

لَنَریکَ: می بینیم تو را

فینا: در میان خودمان

ص:125

ضَعِيفا: ناتوان،

وَ لَوْلا رَهْطُکَ: و اگر فاميل تو نبودند

لَرَجَمْنکَ: هر آينه سنگسارت می کرديم،

(148) جلد 12 سوره هود

وَ ماَ اَنْتَ: و نيستی تو

عَلَيْنا: در برابر ما

بِعَزيزٍ: گرانقدر، غالب.

92 قالَ يقَوْمِ اَرَهْطيآ اَعَزُّ عَلَيْکُمْ مِنَ اللّهِ وَ اتَّخَذْتُمُوهُ وَرَاآءَکُمْ ظِهْرِيّااِنَ رَبّيِماتَعْمَلُونَ مُحيطٌ

قالَ يقَوْمِ: گفت: از قوم من!

اَرَهْطيآ: آيا فاميل من

اَعَزُّ: عزيزتر است

عَلَيْکُمْ: بر شما

مِنَ اللّهِ: از خدا

وَ اتَّخَذْتُمُوهُ: و گرفتيد او را

وَرَآءَکُمْ: پشت خودتان

ظِهْرِيّا: فراموش شده؟

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن كريم (149)

اِنَّ: به درستى كه

رَبّى: پروردگارم

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام مى دهيد

مُحيطٌ: احاطه دارد.

93 وَ يقَوْمِ اعْمَلُوا عَلى مَكانَتِكُمْ اِنّى عمِلٌ سَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتيهِ عَذابٌ يُخْزيهِ وَ مَنْ هُوَ كذِبٌ وَارْتَقِبُوا اِنّى مَعَكُمْ رَقيبٌ

وَ يقَوْمِ: و اى قوم من!

اعْمَلُوا: انجام دهيد

عَلى مَكانَتِكُمْ: بر حسب امكاناتتان

اِنّى: همانا من هم

عمِلٌ: انجام دهنده ام .

(150) جلد 12 سوره هود

سَوْفَ: به زودى

تَعْلَمُونَ: خواهید دانست

مَنْ یَأْتیهِ: چه کسی می آیدش

عَذابٌ: عذابی که

یُخْزیهِ: خوار می کند او را

وَ مَنْ: و چه کسی،

هُوَ کذِبٌ: او دروغگوست؟

وَ ارْتَقِبُوا: و مراقب باشید

اِنّی: به درستی که من

مَعَکُمْ: با شما

رَقیبٌ: مراقب هستم.

94 وَ لَمّا جاآءَ اَمْرُنا نَجَّیْنا شُعَیْبا وَ الَّذینَ ءَامَنُوا مَعَهُ بِرَحْمَهٍ مِنّا وَاَخَذَتِ الَّذینَ ظَلَمُوا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (151)

الصَّیْحَهُ فَاَصْبَحُوا فی دِیارِهِمْ جثِمینَ

وَ لَمّا جآءَ: و هنگامی که آمد

اَمْرُنا: فرمان ما،

نَجَّيْنا: نجات داديم

شُعَيْبا: شعیب را

وَ الَّذينَ: و کسانی را که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

مَعَهُ بِرَحْمَةٍ: با او به رحمتی

مِنّا: از جانب خودمان،

وَ اَخَذَتِ: و گرفت

الَّذينَ: کسانی را که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

الصَّيْحَةُ: صیحه،

فَاَصْبَحُوا: پس صبح کردند

(152) جلد 12 سوره هود

فی دِيارِهِمْ: در دیارشان

جثِمينَ: و از پای درآمدند، مردند.

96 وَ لَقَدْ اَرْسَلْنا مُوسی بِايتِنا وَ سُلْطنٍ مُبينٍ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

اَرْسَلْنا: فرستادیم

مُوسی: موسی را

بِایتِنا: با نشانه هایمان

وَ سُلْطنٍ: و دلیلی، حجّتی

مُبینٍ: آشکار.

97 اِلی فِرْعَوْنَ وَ مَلاَئِه فَاتَّبَعُوآا اَمْرَ فِرْعَوْنَ وَ ماآ اَمْرُ فِرْعُونَ بِرَشیدٍ

اِلی فِرْعَوْنَ: به سوی فرعون

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (153)

وَ مَلاَئِه: و اطرافیانش، اشراف

فَاتَّبَعُوآا: پس پیروی کردند

اَمْرَ: امر

فِرْعَوْنَ: فرعون را،

وَ مآ اَمْرُ: و نبود فرمان

فِرْعُونَ بِرَشیدٍ: فرعون مایه رشد.

ص:130

98 يَقْدُمُ قَوْمَهُ يَوْمَ الْقِيمَهِ فَأَوْرَدَهُمُ النّارَ وَ بِئْسَ الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ

يَقْدُمُ: پيشاپيش

قَوْمَهُ: قومش (می رود)

يَوْمَ الْقِيمَهِ: روز قيامت

فَأَوْرَدَهُمُ: پس واردشان كند

النّارَ: در آتش.

(154) جلد 12 سوره هود

وَ بِئْسَ: و چه بد است

الْوِرْدُ الْمَوْرُودُ: آبشخوری كه وارد آن شوند.

99 وَأُتْبِعُوا فی هذِهِ لَعْنَهً وَ يَوْمَ الْقِيمَهِ بِئْسَ الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ

وَ أُتْبِعُوا: و به دنبال دارند

فی هذِهِ: در اين (دنيا)

لَعْنَهً: لعنتی را

وَ يَوْمَ: و روز

الْقِيمَهِ: قیامت.

بِئْسَ: چه بد است

الرِّفْدُ الْمَرْفُودُ: عطیه ای، هدیه ای که به آن ها می دهند.

100 ذلِکَ مِنْ اَنْباآءِ الْقُری نَقُصُّهُ عَلَیْکَ مِنْها قاآئِمٌ

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (155)

وَ حَصیدٌ

ذلِکَ: این

مِنْ اَنْبآءِ: از خبرهای

الْقُری: دهکده هاست

نَقُصُّهُ: که قصّه می کنیم آن را

عَلَیْکَ: برایت.

مِنْها: بعضی از آن ها

قاآئِمٌ: به پاست

وَ حَصیدٌ: و (بعضی) درو شده، منقرض شده.

101 وَ ما ظَلَمْنهُمْ وَ لکِنْ ظَلَمُوآا اَنْفُسَهُمْ فَما اَغْنَتْ عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمُ الَّتی یَدْعُونَ مِنْ دوُنِ اللّهِ مِنْ شَیْ ءٍ

لَمّا جاآءَ اَمْرُ رَبِّکَ وَ ما زادُوهُمْ غَیْرَ تَتْبیبٍ

وَ ما ظَلَمْنهُمْ: ما ستم نکردیم به آن ها

(156) جلد 12 سوره هود

وَ لکِنْ: ولیکن

ظَلَمُوآا: ستم کردند آن ها

اَنْفُسَهُمْ: به خودشان.

فَما اَغْنَتْ: پس بی نیاز نکرد

عَنْهُمْ ءَالِهَتُهُمُ: از آن ها خدایانشان

الَّتی یَدْعُونَ: که می خواندند

مِنْ دوُنِ اللّهِ: غیر خدا را.

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی،

لَمّا جآءَ: وقتی که آمد

اَمْرُ: فرمان

رَبِّکَ: پروردگارت.

وَ ما زادُوهُمْ: و نیفزودند به آن ها

غَیْرَ تَتْبیبٍ: غیر از تباهی.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (157)

102 وَ کَذلِکَ اَخْذُ رَبِّکَ اِذآا اَخَذَ الْقُری وَ هِیَ

ظلِمَهٌ اِنَّ اَخْذَهُ اَلیمٌ شَدیدٌ

وَ کَذلِکَ: و این چنین است

اَخْذُ: گرفتن، مؤاخذه کردن

رَبِّکَ: پروردگارت

اِذآآا: وقتی که

اَخَذَ: بگیرد، مؤاخذه کند

الْقُری: دهکده ها را

وَ هِیَ ظلِمَهٌ: و آن ها ظالم باشند.

اِنَّ اَخْذَهُ: همانا مؤاخذه او

اَلیمٌ: دردناک

شَدیدٌ: و سخت است.

103 اِنَّ فی ذلِکَ لاَیَهً لِمَنْ خافَ عَذابَ الْاٰخِرَهِ ذلِکَ

(158) جلد 12 سوره هود

یَوْمٌ مَجْمُوعٌ لَهُ النّاسُ وَ ذلِکَ یَوْمٌ مَشْهُودٌ

اِنَّ فی: به درستی که در

ذلِکَ: این

لاَیَهً: هر آینه نشانه ای است

لِمَنْ خافَ: برای کسی که بترسد

عَذابَ: از عذاب

الْاٰخِرَهِ: آخرت.

ذلِکَ یَوْمٌ: آن روزی که

مَجْمُوعٌ: جمع شوند

لَهُ النّاسُ: برای آن، مردم

وَ ذلِکَ: و آن

یَوْمٌ: روزی است که (همه)

مَشْهُودٌ: مشاهده می کنند.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (159)

104 وَ ما نُؤَخِّرُهُ اِلاّ لِاَجَلٍ مَعْدُودٍ

وَ ما نُؤَخِّرُهُ: و تأخیر نمی اندازیم آن را

اِلاّ لِاَجَلٍ: مگر تا زمان

مَعْدُودٍ: محدودی، معیّنی.

105 یَوْمَ یَأْتِ لا تَکَلَّمُ نَفْسٌ اِلاّ بِاِذْنِه فَمِنْهُمْ شَقِیٌّ وَ سَعیدٌ

يَوْمَ يَأْتِ: (آن) روز که بیاید

لا تَكَلَّمُ: سخن نمی گوید

نَفْسٌ: کسی، شخصی

اِلاّ بِاِذْنِه: مگر به اجازه او.

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن ها

شَقِیٌّ: شقاوتمندند

وَ سَعیدٌ: و (بعضی) سعادتمند.

(160) جلد 12 سوره هود

106 فَاَمَّا الَّذینَ شَقُوا فَفِی النّارِ لَهُمْ فیها زَفیرٌ وَ شَهیقٌ

فَاَمَّا الَّذینَ: پس اما کسانی که

شَقُوا: شقی، بدبخت هستند

فَفِی النّارِ: پس در آتشند

لَهُمْ فیها: برای آن هاست در آن

زَفیرٌ: فروبردن نفس، دم

وَ شَهیقٌ: و بیرون دادن نفس، بازدم

ص:136

107 خلِدينَ فيها مادامَتِ السَّمواتُ وَ الأرْضُ اِلاّ ما شاآءَ رَبُّکَ اِنَّ رَبَّکَ فَعّالٌ لِما يُريدُ

خلِدينَ فيها: جاودانند در آن

مادامَتِ: مادامی که

سوره هود لغات و مفاهيم قرآن کريم (161)

السَّمواتُ: آسمان ها

وَ الأرْضُ: و زمين (برپاست)

اِلاّ ما شآءَ: مگر آن که بخواهد،

رَبُّکَ: پروردگار تو.

اِنَّ رَبَّکَ: همانا پروردگارت

فَعّالٌ: انجام دهنده است

لِما يُريدُ: بر آن چه اراده کند.

108 وَ اَمَّا الَّذينَ سُعِدُوا فَفِى الْجَنَّهِ خلِدينَ فيها مادامَتِ السَّمواتُ وَالأرْضُ اِلاّماشاآءَ رَبُّکَ عَطاءً غَيْرَ مَجْذُوذٍ

وَ اَمَّا الَّذينَ: و اما کسانی که

سُعِدُوا: سعادتمند هستند

فَفِی الْجَنَّهِ: پس در بهشتند.

(162) جلد 12 سوره هود

خلِدینَ فیها: جاودانند در آن

مادامَتِ: مادامی که

السَّمواتُ: آسمان ها

وَالاْرْضُ: و زمین (برپاست)

اِلاّ ما: مگر آن که، مگر آن چه

شآءَ رَبُّکَ: بخواهد پروردگارت.

عَطاءً: بخششی است

غَیْرَ مَجْذُوذٍ: قطع نشدنی.

111 وَ اِنَّ کُلاًّ لَمّا لَیُوَفِّیَنَّهُمْ رَبُّکَ اَعْملَهُمْ اِنَّهُ بِما یَعْمَلُونَ خَبیرٌ

وَ اِنَّ: و به درستی که

کُلاًّ: همگی را

لَمّا لَیُوَفِّیَنَّهُمْ: البته به طور کامل به آن ها می دهد

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (163)

رَبُّکَ: پروردگارت

اَعْملَهُمْ: اعمالشان را.

اِنَّهُ بِما: همانا او به آن چه

يَعْمَلُونَ: انجام می دهند

خَبيرٌ: آگاه است.

112 فَاسْتَقِمْ كَماآ اُمِرْتَ وَ مَنْ تابَ مَعَکَ وَلاتَطْغَوْا اِنَّهُ بِماتَعْمَلُونَ بَصيرٌ

فَاسْتَقِمْ: پس استقامت کن

كَمآ: همچنان که

اُمِرْتَ: فرمان یافته ای

وَ مَنْ: و کسانی که

تابَ: به سوی خدا آمده اند

مَعَکَ: با تو

وَ لا تَطْغَوْا: و طغیان نکنید.

اِنَّهُ بِما: همانا او به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصيرٌ: بیناست.

113 وَ لا تَرْكَنُوآا اِلَى الَّذينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النّارُ وَ ما لَكُمْ مِنْ دُونِ اللّهِ مِنْ اَوْلِياآءَ ثُمَّ لا تُنْصَرُونَ

وَ لا تَرْكَنُوآا: و متمایل نشوید

اِلَى الَّذينَ: به سوی کسانی که

ظَلَمُوا: ظلم کردند،

فَتَمَسَّكُمُ: پس فرومی گیرد شما را

النّارُ: آتش

وَ ما لَكُمْ: و نیست برای شما

مِنْ دُونِ: غیر از

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (165)

اللّهِ: خدا

مِنْ اَوْلِيآءَ: هیچ سرپرستی

ثُمَّ: سپس

لا تُنْصَرُونَ: یاری نمی شوید.

114 وَ اَقِمِ الصَّلوةَ طَرَفَيِ النَّهارِ وَ زُلَفا مِنَ الَّيْلِ اِنَّ الْحَسَنتِ يُذْهِبْنَ السَّيِّئاتِ ذلِكَ ذِكْرى لِلذّاكِرينَ

وَ اَقِمِ: و به پادار

الصَّلوةَ: نماز را

طَرَفَيِ النَّهارِ: در دو طرف

وَ زُلَفا: و پاسی، اوایل

مِنَ الَّيْلِ: از شب.

اِنَّ: به درستی که

الْحَسَنتِ: نیکی ها، خوبی ها

(166) جلد 12 سوره هود

يُذْهِبْنَ: می بَرَد

السَّيِّئاتِ: بدی ها را،

ذلِکَ: آن

ذِکْری: تذکّری است

لِلذّاکِرينَ: برای متذکّرین.

115 وَ اصْبِرْ فَاِنَّ اللّهَ لا يُضيعُ اَجْرَ الْمُحْسِنينَ

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خدا

لا يُضيعُ: ضایع نمی کند

اَجْرَ الْمُحْسِنینَ: پاداش نیکوکاران را.

116 فَلَوْلا کانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِکُمْ أُولُوا بَقِیَّهٍ یَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسادِ فِی الْأَرْضِ اِلاَّقَلیلاً مِمَّنْ اَنْجَیْنا

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (167)

مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذینَ ظَلَمُوا ما أُتْرِفُوا فیهِ وَ کانُوا مُجْرِمینَ

فَلَوْلا کانَ: پس چرا نبود

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل های، اقوام

مِنْ قَبْلِکُمْ: قبل از شما

أُولُوا: صاحبان

بَقِیَّهٍ: خرد، قدرت

یَنْهَوْنَ: که نهی کنند

عَنِ الْفَسادِ: از فساد

فِی الأَرْضِ: در زمین؟

اِلاّ قَلیلاً: مگر کمی

مِمَّنْ: از کسانی که

اَنْجَیْنا: نجات دادیم ما

مِنْهُمْ: از آن ها.

(168) جلد 12 سوره هود

وَ اتَّبَعَ: و پیروی کردند

الَّذینَ ظَلَمُوا: کسانی که ظلم کردند

ما: آن چه را که

اُتْرِفُوا: مایه خوشگذرانی و مال اندوزی بود

فیهِ وَ کانُوا: در آن و بودند از

مُجْرِمینَ: گناهکاران.

117 وَ ما کانَ رَبُّکَ لِیُهْلِکَ الْقُری بِظُلْمٍ وَ اَهْلُها مُصْلِحُونَ

وَ ما کانَ: و چنین نبود

رَبُّکَ: پروردگارت

لِیُهْلِکَ: تا هلاک کند

الْقُری: دهکده ها، آبادی ها را

بِظُلْمٍ وَ اَهْلُها: به ظلم، و آبادی ها را

مُصْلِحُونَ: (اگر) اصلاح گر بودند.

118 وَ لَوْ شاآءَ رَبُّکَ لَجَعَلَ النّاسَ اُمَّةً واحِدَةً وَ لا یَزالُونَ مُخْتَلِفینَ

وَ لَوْ شآءَ: و اگر خواسته بود

رَبُّکَ: پروردگارت

لَجَعَلَ: هر آینه قرار داده بود

النّاسَ: مردم را

اُمَّةً واحِدَةً: یک امت

وَ لا یَزالُونَ: (ولی) پیوسته، همواره

مُخْتَلِفینَ: مختلفند.

119 اِلاّ مَنْ رَحِمَ رَبُّکَ وَ لِذلِکَ خَلَقَهُمْ وَ تَمَّتْ کَلِمَهُ رَبِّکَ لاَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّهِ وَ النّاسِ اَجْمَعینَ

اِلاّ: مگر

مَنْ: کسانی که

رَحِمَ: رحم کند

رَبُّکَ: پروردگارت

وَ لِذلِکَ: و برای آن (رحمت)

خَلَقَهُمْ: خلقشان کرد.

وَ تَمَّتْ: و تمام و قطعی است

کَلِمَهُ: کلمه، سخن

رَبِّکَ: پروردگارت

لاَمْلَأَنَّ: هر آینه پُر می کنم

جَهَنَّمَ: جهنّم را

مِنَ الْجِنَّهِ: از جنّ

وَ النّاسِ: و انس، مردم

اَجْمَعینَ: همگی،

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (171)

120 وَ کُلاًّ نَقُصُّ عَلَیْکَ مِنْ اَنْباآءِ الرُّسُلِ ما نُثَبِّتُ بِه فُؤادَکَ وَ جاءَکَ فی هذِهِ الْحَقُّ وَ مَوْعِظَهٌ وَ ذِکْری لِلْمُؤْمِنینَ

وَ كُلاًّ: و همه را

نَقُصُّ: قصّه می کنیم

عَلَيْکَ: برای تو

مِنْ اَنْبآءِ: از اخبار

الرُّسُلِ: پیامبران

ما نُثَبِّتُ: تا استوار سازیم

بِه فُؤادَکَ: به آن دلت را،

وَ جاءَکَ: و آمده تو را

فی هذِهِ: در این (قصّه ها)

الْحَقُّ: حق

(172) جلد 12 سوره هود

وَ مَوْعِظَهٌ: و پندی

وَ ذِکْری: و یادی است

لِلْمُؤْمِنینَ: برای مؤمنان.

سوره هود لغات و مفاهیم قرآن کریم (173)

ص:146

7 لَقَدْ کانَ فییُوسُفَ وَأِخْوَتِهآ ءَایتٌ لِلسّآئِلینَ

لَقَدْ: هر آینه

کانَ: بود

فی یُوسُفَ: در (سرگذشت) یوسف

وَ أِخْوَتِهآ: و برادرانش

ءَایتٌ: نشانه هایی

لِلسّآئِلینَ: برای سؤال کنندگان.

8 اِذْ قالُوا لَیُوسُفُ وَ أَخُوهُ اَحَبُّ اِلیآ اَبینا مِنّا وَ نَحْنُ عُصْبَهٌ اِنَّ اَبانا لَفی ضَللٍ مُبینٍ

اِذْ قالُوا: هنگامی که گفتند:

لَیُوسُفُ: هر آینه یوسف

وَ أَخُوهُ: و برادرش

اَحَبُّ: محبوب ترند

اِلی آ اَبینا: نزد پدر ما

مِنّا: از ما

وَ نَحْنُ: و ما (در حالی که ما)

عُصْبَةٌ: نیرومندتریم

اِنَّ اَبانا: به درستی که پدر ما

لَفی ضَللٍ: هر آینه در گمراهی

مُبینٍ: آشکار است.

9 اُقْتُلُوا یُوسُفَ اَوِ اطْرَحُوهُ اَرْضا یَخْلُ لَکُمْ وَجْهُ اَبیکُمْ وَ تَکُونُوا مِنْ بَعْدِهقَوْما صالِحینَ

اُقْتُلُوا یُوسُفَ: بکُشید یوسف را

اَوِ اطْرَحُوهُ: یا بیفکید او را

اَرْضا: به سرزمینی دور

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (175)

یَخْلُ لَکُمْ: تا معطوف شما شود

وَجْهُ اَبیکُمْ: توجه پدرتان

وَ تَکُونُوا: و باشید

مِنْ بَعْدِه: از بعد آن

ص:148

قَوْما: قومی

صالِحینَ: شایسته.

10 قالَ قاآئِلٌ مِنْهُمْ لا تَقْتُلُوا یُوسُفَ وَ اَلْقُوهُ فی غَیبَتِ الْجُبِّ یَلْتَقِطْهُ بَعْضُ السَّیّارَهِ اِنْ کُنْتُمْ فعِلینَ

قالَ: گفت:

قآئِلٌ: گوینده ای

مِنْهُمْ: از آن ها

لا تَقْتُلُوا: نکشید

یُوسُفَ: یوسف را

وَ اَلْقُوهُ: و بیاندازید او را

فی غَیبَتِ: در قعر

الْجُبِّ: چاه

یَلْتَقِطْهُ: بگیرند او را

بَعْضُ: بعضی از

السَّيّارَهِ: قافله ها، کاروان ها

اِنْ کُنْتُمْ: اگر هستید

فعِلینَ: انجام دهندگان.

11 قالُوا یآأَبانا مالَکَ لا تَأْمَنّا عَلی یُوسُفَ وَ اِنّا لَهُ لَنصِحُونَ

قالُوا: گفتند:

یآأَبانا: ای پدر ما!

مالَکَ: برای چه تو، چرا تو

لا تَأْمَنّا: امین نمی دانی ما را

عَلی یُوسُفَ: درباره یوسف؟

وَ اِنّا لَهُ: و به درستی که ما بر او

لَنصِحُونَ: از خیرخواهانیم.

12 اَرْسِلْهُ مَعَنا غَدَا یَرْتَعْ وَ یَلْعَبْ وَ اِنّا لَهُ لَحفِظُونَ

اَرْسِلْهُ: بفرست او را

مَعَنا غَدَا: با ما فردا

يَرْتَعْ: (در مرتع) بگردد

وَ يَلْعَبْ: و بازی کند

وَ اِنّا لَهُ: و همانا ما بر او

لَحفِظُونَ: هر آینه حافظ و نگهبانیم.

(178) جلد 12 سوره یوسف

13 قالَ اِنّی لَيَحْزُنُنيآ اَنْ تَذْهَبُوا بِه وَ اَخافُ اَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَ اَنْتُمْ عَنْهُ غفِلُونَ

قالَ اِنّی: گفت: همانا من

لَيَحْزُنُنيآ: هر آینه محزون می کند مرا

اَنْ تَذْهَبُوا بِه: که ببرید او را

وَ اَخافُ: و می ترسم

اَنْ يَأْكُلَهُ: که بخورد او را

الذِّئْبُ: گرگ

وَ اَنْتُمْ عَنْهُ: و شما از او

غفِلُونَ: غافل باشید.

ص:151

14 قالُوا لَئِنْ اَکَلَهُ الذِّئْبُ وَ نَحْنُ عُصْبَهٌ اِنّا اِذا لَخسِرُونَ

قالُوا لَئِنْ: گفتند: هر آینه اگر

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (179)

اَکَلَهُ الذِّئْبُ: بخورد او را گرگ،

وَ نَحْنُ: در حالی که ما

عُصْبَهٌ: نیرومندیم

اِنّا: همانا ما

اِذا: در آن هنگام

لَخسِرُونَ: هر آینه از زیانکاران (خواهیم بود).

15 فَلَمّا ذَهَبُوا بِه وَ اَجْمَعُوآا اَنْ یَجْعَلُوهُ فی غَیبَتِ الْجُبِّ وَ اَوْحَیْناآاِلَیْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هذا وَ هُمْ لا یَشْعُرُونَ

فَلَمّا: پس وقتی که

ذَهَبُوا بِه: بردند او را

وَ اَجْمَعُوآا: و جمع کردند، تصمیم گرفتند

اَنْ یَجْعَلُوهُ: که قرار دهندش

(180) جلد 12 سوره یوسف

فی غَیبَتِ: در قعر

الْجُبِّ: چاه،

وَ اَوْحَیْنآ: و وحی نمودیم ما

اِلَیْهِ: به او

لَتُنَبِّئَنَّهُمْ: هر آینه باخبر می کنی آن ها را

بِأَمْرِهِمْ هذا: از این کارشان

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لا یَشْعُرُونَ: نمی دانند، ادراک نمی کنند.

16 وَ جاءُوآ أَباهُمْ عِشآءً یَبْکُونَ

وَ جاءُوآ: و آمدند

أَباهُمْ: (نزد) پدرشان

عِشآءً: شبانگاه

یَبْکُونَ: در حالی که گریه می کردند.

17 قالُوا یآَباناآ اِنّا ذَهَبْنا نَسْتَبِقُ وَ تَرَکْنا یُوسُفَ عِنْدَ مَتعِنا فَأَکَلَهُ الذِّئْبُ وَ ماآ اَنْتَ بِمُؤْمِنٍ

لَنا وَ لَوْ کُنّا صدِقینَ

قالُوا: گفتند:

یاَبانآ: ای پدر ما!

اِنّا: به درستی که ما

ذَهَبْنا: رفتیم

نَسْتَبِقُ: که مسابقه دهیم

وَ تَرَکْنا: و ترک نمودیم، گذاشتیم

یُوسُفَ: یوسف را

عِنْدَ: نزد

مَتعِنا: اثاثیه مان

فَأَکَلَهُ: پس خورد او را

(182) جلد 12 سوره یوسف

الذِّئْبُ: گرگ.

وَ مآ اَنْتَ: و نیستی تو

بِمُؤْمِنٍ: مؤمن

لَنا وَ لَوْ: به ما و اگر چه

کُنّا: باشیم

صدِقینَ: راستگو.

ص:154

18 وَ جاءُوآ عَلی قَمیصِه بِدَمٍ کَذِبٍ قالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَکُمْ اَنْفُسُکُمْ اَمْرا فَصَبْرٌ جَمیلٌ وَ اللّٰهُ الْمُسْتَعانُ عَلی ما تَصِفُونَ

وَ جاءُوآ: و آوردند

عَلی قَمیصِه: بر پیراهنش

بِدَمٍ: خونی

کَذِبٍ: دروغین.

قالَ: گفت:

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (183)

بَلْ: (چنین نیست) بلکه

سَوَّلَتْ: زیبا آراسته

لَکُمْ: برای شما

اَنْفُسُکُمْ: (هوس های) نفسانی شما

اَمْرا: کاری را،

فَصَبْرٌ: پس صبری

جَمیلٌ: زیبا، نیکو یابد.

وَ اللّٰهُ: و خداوند است

الْمُسْتَعانُ: کمک کار، یاری خواسته شده

ص:155

عَلی ما: بر آن چه

تَصِفُونَ: وصف می کنید.

19 وَ جاآءَتْ سَیّارَةٌ فَاَرْسَلُوا وارِدَهُمْ فَأَدْلی دَلْوَهُ قالَ یبُشْری هذا غُلمٌ وَ اَسَرُّوهُ بِضعَةً وَ اللّهُ

(184) جلد 12 سوره یوسف

عَلیمٌ بِما یَعْمَلُونَ

وَ جاآءَتْ: و آمد

سَیّارَةٌ: کاروانی، قافله ای،

فَاَرْسَلُوا: پس فرستادند

وارِدَهُمْ: آب آورشان را

فَأَدْلی: پس انداخت

دَلْوَهُ: دلوش را، سطلش را،

قالَ: گفت:

یبُشْری: ای مژده!

هذا: این

غُلمٌ: غلامی است

وَ اَسَرُّوهُ: و پنهان داشتند او را

بِضعَةً: به عنوان سرمایه، کالا

وَ اللّهُ: و خداوند

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (185)

عَلیمٌ: آگاه بود

بِما یَعْمَلُونَ: به آن چه انجام می دادند.

20 وَ شَرَوْهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَراهِمَ مَعْدُودَةٍ وَ کانُوا فیهِ مِنَ الزّاهِدینَ

وَ شَرَوْهُ: و فروختند او را

بِثَمَنٍ: به بهایی

بَخْسٍ: کم، ناچیز

دَراهِمَ: درهم هایی

مَعْدُودَةٍ: معدود

وَ کانُوا: و بودند

فیهِ: در آن

مِنَ الزّاهِدینَ: از بی رغبتان.

(186) جلد 12 سوره یوسف

«پایان جزء 12»

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (187)

ص:157

55 قالَ اجْعَلْنی عَلی خَزائِنِ الْأَرْضِ اِنّی حَفیظٌ عَلیمٌ

قالَ: (یوسف) گفت:

اجْعَلْنی: قرار بده مرا

عَلی خَزائِنِ: بر خزینه های

الْأَرْضِ: (این) سرزمین،

اِنّی: به درستی که من

حَفیظٌ: نگهدارنده

عَلیمٌ: دانایم.

56 وَ کَذلِکَ مَکَّنّا لِیُوسُفَ فِی الْأَرْضِ یَتَبَوَّأُ مِنْها حَیْثُ یَشاءُ نُصیبُ بِرَحْمَتِنا مَنْ نَشاءُ وَ لا نُضیعُ اَجْرَ الْمُحْسِنینَ

وَ کَذلِکَ: و این چنین

(188) جلد 13 سوره یوسف

مَکَّنّا: تمکّن دادیم ما، قدرت دادیم

لِیُوسُفَ: به یوسف

ص:158

فِی الْأَرْضِ: در (آن) سرزمین

یَتَبَوَّأُ: تا مقام گیرد، جای گیرد

مِنْها حَیْثُ: در آن هر کجا

یَشاءُ: بخواهد.

نُصیبُ: می رسانیم

بِرَحْمَتِنا: به رحمتمان

مَنْ نَشاءُ: هر که را بخواهیم

وَ لا نُضیعُ: و ضایع نمی کنیم

اَجْرَ: پاداش

الْمُحْسِنینَ: نیکوکاران را.

57 وَ لَأَجْرُ الْأخِرَهِ خَیْرٌ لِلَّذینَ ءَامَنُوا

سوره یوسف لغات و مفاهیم قرآن کریم (189)

وَ کانُوا یَتَّقُونَ

وَ لَأَجْرُ: و هر آینه پاداش

الْأخِرَهِ: آخرت

خَیْرٌ: بهتر است

لِلَّذینَ: برای کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ کانُوا یَتَّقُونَ: و پرهیزکاری می کردند.

105 وَ کَأَیِّنْ مِنْ ءَایَهٍ فِی السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ یَمُرُّونَ عَلَیْها وَ هُمْ عَنْها مُعْرِضُونَ

وَ کَأَیِّنْ: و چه بسیار

مِنْ ءَایَهٍ: از نشانه ای

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

(190) جلد 13 سوره یوسف

یَمُرُّونَ: که می گذرند

عَلَیْها: بر آن

وَ هُمْ عَنْها: درحالی که آن ها از آن

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

106 وَ ما یُؤْمِنُ اَکْثَرُهُمْ بِاللّهِ اِلاّ وَ هُمْ مُشْرِکُونَ

ص:160

وَ ما يُؤْمِنُ: و ايمان نمى آورند

اَكْثَرُهُمْ: بيشترشان

بِاللّهِ: به خدا

اِلاّ: مگر،

وَ هُمْ: در حالى كه آن ها

مُشْرِكُونَ: مشركند.

سوره يوسف لغات و مفاهيم قرآن كريم (191)

(192) جلد 13 سوره يوسف

ص:161

«سوره رعد»

1 الآمرآ تِلْکَ اياتُ الْکِتبِ وَ الَّذی اُنْزِلَ اِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ الْحَقُّ وَ لکِنَّ اَکْثَرَ النّاسِ لا یُؤْمِنُونَ

الآمرآ: از حروف مقطعّه

تِلْکَ: این

اياتُ: آیه های

الْکِتبِ: کتاب (خداست).

وَ الَّذی: و آن چه

اُنْزِلَ: نازل شده

اِلَیْکَ: به سوی تو

مِنْ: از جانب

رَبِّکَ: پروردگارت

الْحَقُّ: حق است

وَ لکِنَّ: ولیکن

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (193)

اَکْثَرَ: بیشتر

النّاسِ: مردم

ص:162

لا يُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

2 اَللّهُ الَّذی رَفَعَ السَّمواتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَها ثُمَّ اسْتَوی عَلَی الْعَرْشِ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ كُلٌّ يَجْری لِاَجَلٍ مُسَمًّی يُدَبِّرُ الْاَمْرَ يُفَصِّلُ الْاياتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ

اَللّهُ: خداوند است

الَّذی رَفَعَ: که برافراشته، بالا برده

السَّمواتِ: آسمان ها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ: بدون ستونی که

تَرَوْنَها: ببینید آن را،

ثُمَّ اسْتَوی: سپس پرداخت

(194) جلد 13 سوره رعد

عَلَی الْعَرْشِ: به عرش،

وَ سَخَّرَ: و مسخّر ساخت

الشَّمْسَ: خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را،

كُلٌّ يَجْری: که هر یک سیر می کند

لِاَجَلٍ مُسَمًّی: تا زمان معیّنی

یُدَبِّرُ: تدبیر می کند

الْاَمْرَ: کار را

یُفَصِّلُ: توضیح می دهد، تشریح می کند

الْایاتِ: آیات را

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

بِلِقاءِ: به دیدار

رَبِّکُمْ: پروردگارتان

تُوقِنُونَ: یقین پیدا کنید.

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (195)

3 وَ هُوَ الَّذی مَدَّ الْاَرْضَ وَ جَعَلَ فیها رَواسِیَ وَ اَنْهرا وَ مِنْ کُلِّ الثَّمَراتِ جَعَلَ فیها زَوْجَیْنِ اثْنَیْنِ یُغْشِی الَّیْلَ النَّهارَ اِنَّ فیذلِکَ لَایاتٍ لِقَوْمٍ یَتَفَکَّرُونَ

وَ هُوَ الَّذی: و او کسی است که

مَدَّ الْاَرْضَ: گسترد زمین را

وَ جَعَلَ فیها: و قرار داد در آن

رَواسِیَ: کوه ها

وَ اَنْهرا: و نهرهایی،

وَ مِنْ کُلِّ: و از تمام

الثَّمَراتِ: میوه ها

جَعَلَ فیها: قرار داد در آن

زَوْجَیْنِ اثْنَیْنِ: دو جفت، دو صنف.

یُغْشِی: می پوشاند

(196) جلد 13 سوره رعد

الَّیْلَ النَّهارَ: شب را به روز.

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در این

لاَیاتٍ: هر آینه آیاتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَتَفَکَّرُونَ: تفکّر می کنند.

4 وَ فِی الأَرْضِ قِطَعٌ مُتَجوِراتٌ وَ جَنّتٌ

مِنْ اَعْنابٍ وَ زَرْعٌ وَ نَخیلٌ صِنْوانٌ وَ غَیْرُ صِنْوانٍ یُسْقی بِماءٍ واحِدٍ وَ نُفَضِّلُ بَعْضَها عَلی بَعْضٍ فِی الاُْکُلِ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ

وَ فِی الاَْرْضِ: و در زمین

قِطَعٌ: قطعه هایی

مُتَجوِراتٌ: در کنار هم هستند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (197)

وَ جَنّتٌ: و باغ هایی

مِنْ اَعْنابٍ: از انگورها

وَ زَرْعٌ: و زراعت

وَ نَخیلٌ: و خرماها

صِنْوانٌ: از یک ریشه

وَ غَیْرُ صِنْوانٍ: و غیر یک ریشه

یُسْقی: که سیراب می شوند

بِماءٍ واحِدٍ: از یک آب،

وَ نُفَضِّلُ: و برتری می دهیم

بَعْضَها: بعضی از آن را

عَلی بَعْضٍ: بر بعضی دیگر

فِی الاُکُلِ: در خوراکی، میوه،

اِنَّ: همانا

فی ذلِکَ: در این

(198) جلد 13 سوره رعد

لاَیاتٍ:: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَعْقِلُونَ: تعقّل می کنند.

11 لَهُ مُعَقِّباتٌ مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ وَ مِنْ خَلْفِه یَحْفَظُونَهُ مِنْ اَمْرِ اللّهِ اِنَّ اللّهَ لا یُغَیِّرُ ما بِقَوْمٍ حَتّی یُغَیِّرُوا ما بِأَنْفُسِهِمْ وَ اِذا اَرادَ اللّهُ بِقَوْمٍ سُوءً فَلا مَرَدَّ لَهُ وَ ما لَهُمْ مِنْ دُونِه مِنْ والٍ

لَهُ: برای او

مُعَقِّباتٌ: فرشتگان تعقیب کننده است

مِنْ بَیْنِ یَدَیْهِ: از پیش رویش

وَ مِنْ خَلْفِه: و از پشت سرش

يَحْفَظُونَهُ: که محافظت می کنند او را

مِنْ اَمْرِ: از امر

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (199)

اللّهِ: خداوند.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

لا يُغَيِّرُ: تغییر نمی دهد

ما بِقَوْمٍ: سرنوشت هیچ قومی را

حَتّی يُغَيِّرُوا: تا تغییر دهند

ما: آن چه را

بِأَنْفُسِهِمْ: در خودشان است.

وَ اِذا: و هنگامی که

اَرادَ: اراده کند

اللّهُ: خداوند

بِقَوْمٍ سُوءً: به قومی بدی را

فَلا مَرَدَّ: پس جلوگیر ندارد

لَهُ: بر او

وَ ما لَهُمْ: و نیست برای آن ها

(200) جلد 13 سوره رعد

ص:168

مِنْ دُونِه: غیر از او

مِنْ والٍ: هیچ سرپرستی.

12 هُوَ الَّذی یُریکُمُ الْبَرْقَ خَوْفا وَ طَمَعا وَ یُنْشِی ءُ السَّحابَ الثِّقالَ

هُوَ الَّذی: او کسی است که

یُریکُمُ: نشان می دهد به شما

الْبَرْقَ: برق را

خَوْفا: که هم مایه ترس است

وَ طَمَعا: و هم مایه امید

وَ یُنْشِی ءُ: و ایجاد می کند

السَّحابَ: ابرهای

الثِّقالَ: سنگین را.

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (201)

13 وَ یُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِه وَ الْمَلئِکَهُ مِنْ خیفَتِه وَ یُرْسِلُ الصَّوعِقَ فَیُصیبُ بِها مَنْ یَشاءُ

ص:169

وَ هُمْ يُجدِلُونَ فِی اللّهِ وَ هُوَ شَدیدُ الْمِحالِ

وَ يُسَبِّحُ: و تسبیح می کند

الرَّعْدُ: رعد

بِحَمْدِه: به ستایش او

وَ الْمَلئِكَهُ: و فرشتگان

مِنْ خیفَتِه: از بیم او

وَ يُرْسِلُ: و می فرستد

الصَّوعِقَ: صاعقه ها را،

فَيُصيبُ بِها: پس گرفتار می کند به آن

مَنْ يَشاءُ: هر کس را بخواهد،

وَ هُمْ يُجدِلُونَ: و آنها مجادله می کنند

فِی اللّهِ: درباره خدا

(202) جلد 13 سوره رعد

وَ هُوَ: و او

شَدیدُ: سخت

الْمِحالِ: انتقام است.

ص:170

14 لَهُ دَعْوَهُ الْحَقِّ وَ الَّذینَ یَدْعُونَ مِنْ دُونِه لا یَسْتَجیبُونَ لَهُمْ بِشَیْ ءٍ اِلاّ کَبسِطِ کَفَّیْهِ اِلَی الْماءِ لِیَبْلُغَ فَاهُ وَ ما هُوَ بِبلِغِه وَ ما دُعاءُ الْکفِرینَ اِلاّ فی ضَللٍ

لَهُ دَعْوَهُ: برای اوست دعوت

الْحَقِّ: حق،

وَ الَّذینَ: و کسانی که

یَدْعُونَ: می خوانند

مِنْ دُونِه: غیر از او را،

لا یَسْتَجیبُونَ: اجابت نمی کنند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (203)

لَهُمْ: برایشان

بِشَیْ ءٍ: چیزی

اِلاّ کَبسِطِ: مگر مانند کسی که گشاینده

کَفَّیْهِ: دو دستش است

اِلَی الْماءِ: به سوی آب،

لِیَبْلُغَ: برای این که برساند

ص:171

فَاهُ: به دهانش

وَ ما هُوَ: و نیست او

بِبالِغِه: رساننده اش،

وَ ما دُعاءُ: و نیست دعاء

الْکفِرینَ: کافران

اِلاّ فی ضَللٍ: مگر در گمراهی.

15 وَلِلّهِ یَسْجُدُ مَنْ فِی السَّمواتِ وَ الأرْضِ

(204) جلد 13 سوره رعد

طَوْعا وَ کَرْها وَ ظِللُهُمْ بِالْغُدُوِّ وَ الاْصالِ

وَ لِلّهِ: و برای خدا

یَسْجُدُ: سجده می کنند

مَنْ فِی: کسانی که در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین هستند

طَوْعا: از روی اطاعت

وَ کَرْها: و کراهت،

ص:172

وَ ظِلالُهُمْ: و سایه هایشان (نیز).

بِالْغُدُوِّ: بامداد

وَ الْاصالِ: و شبانگاهان

17 اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَسَالَتْ اَوْدِیَهٌ بِقَدَرِها فَاحْتَمَلَ السَّیْلُ زَبَداراِبِیاوَمِمّایُوقِدُونَ عَلَیْهِ فِی النّارِ

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (205)

ابْتِغاءَ حِلْیَهٍ اَوْ مَتاعٍ زَبَدٌ مِثْلُهُ کَذلِکَ یَضْرِبُ اللّهُ الْحَقَّ وَ الْبطِلَ فَاَمَّا الزَّبَدُ فَیَذْهَبُ جُفاءًوَاَمّاما یَنْفَعُ النّاسَ فَیَمْکُثُ فِی الْاَرْضِ کَذلِکَ یَضْرِبُ اللّهُ الْاَمْثالَ

اَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی،

فَسَالَتْ: پس جاری شد

اَوْدِیَهٌ: (در) درّه ها

بِقَدَرِها: به اندازه آن،

فَاحْتَمَلَ: پس حمل کرد

السَّيْلُ: سیل

زَبَدا: کفی فراوان،

رابِیا: بالا آمده،

وَ مِمّا یُوقِدُونَ: و از آن چه می افروزند

(206) جلد 13 سوره رعد

عَلَیْهِ فِی النّارِ: بر آن در آتش

ابْتِغاءَ: (برای) به دست آوردن

حِلْیَهٍ: زینت آلات

اَوْ مَتعٍ: یا وسایل زندگی

زَبَدٌ مِثْلُهُ: کفی مثل آن.

کَذلِکَ: این چنین

یَضْرِبُ اللّهُ: می زند خداوند

الْحَقَّ وَ: حق و

الْبطِلَ: باطل را.

فَاَمَّا الزَّبَدُ: پس اما کف،

فَیَذْهَبُ: می رود، نابود می شود

جُفآءً: به کناری،

وَ اَمّا ما: و اما آن چه

يَنْفَعُ النّاسَ: سود می دهد به مردم

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (207)

فَيَمْكُثُ: پس می ماند

فِی الأَرْضِ: در زمین .

كَذلِكَ: این چنین

يَضْرِبُ اللّهُ: می زند خداوند

الأَمْثالَ: مثل ها را.

26 اَللّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشاءُ وَ يَقْدِرُ وَ فَرِحُوا بِالْحَيوهِ الدُّنْيا وَ مَاالْحَيوهُ الدُّنْيافِی الاْخِرَهِ اِلاّ مَتعٌ

اَللّهُ: خداوند

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

يَشاءُ: بخواهد

وَ يَقْدِرُ: و (یا) تنگ می گیرد.

(208) جلد 13 سوره رعد

ص:175

وَ فَرِحُوا: و شادمان شدند

بِالْحَیوهِ: به زندگی

الدُّنْیا: دنیا،

وَ مَاالْحَیوهُ: و نیست زندگی

الدُّنْیا: دنیا

فِی الْاْخِرَهِ: در برابر آخرت

اِلاّ مَتعٌ: مگر متاع ناچیزی.

27 وَ یَقُولُ الَّذینَ کَفَرُوا لَوْلا اُنْزِلَ عَلَیْهِ ایَهٌ مِنْ رَبِّه قُلْ اِنَ اللّهَ یُضِلُّ مَنْ یَشاءُ وَ یَهْدیاِلَیْهِ مَنْ اَنابَ

وَ یَقُولُ: و می گویند:

الَّذینَ: کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

لَوْلا اُنْزِلَ: چرا نازل نشده

عَلَیْهِ ایَهٌ: بر او آیه ای

مِنْ: از جانب

رَبِّه: پروردگارش؟

قُلْ: بگو:

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

یُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ یَشاءُ: هر که را بخواهد

وَ یَهْدی: و هدایت می کند

اِلَیْهِ مَنْ: به سویش هر که را

اَنابَ: بازگردد.

28 اَلَّذینَ ءَامَنُوا وَ تَطْمَئِنُّ قُلُوبُهُمْ بِذِکْرِ اللّهِ اَلا بِذِکْرِ اللّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

(210) جلد 13 سوره رعد

اَلَّذینَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

وَ تَطْمَئِنُّ: و آرام و مطمئن است

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

ص:177

بِذِكْرِ اللّهِ: با یاد خدا.

اَلا: آگاه باشید

بِذِكْرِ اللّهِ: با یاد خدا

تَطْمَئِنُّ: آرام می گیرد

الْقُلُوبُ: دل ها.

29 اَلَّذينَ ءَامَنُوا وَ عَمِلُوا الصّلِحتِ طُوبى لَهُمْ وَ حُسْنُ مَأبٍ

اَلَّذينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

سوره رعد لغات و مفاهیم قرآن کریم (211)

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّلِحتِ: عمل صالح.

طُوبى لَهُمْ: خوشا به حالشان

وَ حُسْنُ: و چه نیک

مَأبٍ: سرانجامی دارند.

(212) جلد 13 سوره رعد

ص:178

«سوره ابراهیم»

1 الآر کِتبٌ اَنْزَلْنهُ اِلَیْکَ لِتُخْرِجَ النّاسَ مِنَ الظُّلُمتِ اِلَی النُّورِ بِأِذْنِ رَبِّهِمْ اِلی صِرطِ الْعَزیزِ الْحَمیدِ

الآر: از حروف مقطّعه

کِتبٌ: کتابی است که

اَنْزَلْنهُ: نازل کردیم آن را

اِلَیْکَ: به سوی تو

لِتُخْرِجَ: تا خارج کنی

النّاسَ: مردم را

مِنَ الظُّلُمتِ: از تاریکی ها

اِلَی النُّورِ: به سوی نور

بِأِذْنِ: به اجازه

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (213)

اِلی صِرطِ: به سوی راه

الْعَزیزِ: (خدای) عزیز

ص:179

الْحَمیدِ: و ستوده.

2 اَللّهِ الَّذی لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَ مافِی الاْرْضِ وَ وَیْلٌ لِلْکفِرینَ مِنْ عَذابٍ شَدیدٍ

اَللّهِ: خداوندی

الَّذی: که برای

لَهُ: اوست

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الاْرْضِ: زمین است.

وَ وَیْلٌ: و وای

(214) جلد 13 سوره ابراهیم

لِلْکفِرینَ: بر کافران

مِنْ عَذابٍ: از عذابی

شَدیدٍ: شدید.

3 اَلَّذینَ یَسْتَحِبُّونَ الْحَیوهَ الدُّنْیا عَلَی الاْخِرَهِ

ص:180

وَ یَصُدُّونَ عَنْ سَبیلِ اللّهِ وَ یَبْغُونَها عِوَجا اوُلئِکَ فی ضَللٍ بَعیدٍ

اَلَّذینَ: کسانی که

یَسْتَحِبُّونَ: ترجیح می دهند

الْحَیوهَ: زندگانی

الدُّنْیا: دنیا را

عَلَی الْاْخِرَهِ: بر آخرت

وَ یَصُدُّونَ: و بازمی دارند

عَنْ سَبیلِ: از راه

اللّهِ: خدا

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (215)

وَ یَبْغُونَها: و می خواهند آن را

عِوَجا: کج، منحرف،

اوُلئِکَ: آنان

فی ضَللٍ: در گمراهی

بَعیدٍ: دوری هستند.

ص:181

4 وَ ما اَرْسَلْنا مِنْ رَسُولٍ اِلاّ بِلِسانِ قَوْمِه لِيُبَيِّنَ لَهُمْ فَيُضِلُّ اللّهُ مَنْ يَشاءُ وَ يَهْدی مَنْ يَشاءُ وَ هُوَ الْعَزيزُ الْحَكيمُ

وَ ما اَرْسَلْنا: و نفرستاديم ما

مِنْ: هيچ

رَسُولٍ: رسولی را

اِلاّ: مگر

بِلِسانِ: به زبان

(216) جلد 13 سوره ابراهيم

قَوْمِه: قومش

لِيُبَيِّنَ: تا آشكار كند

لَهُمْ: برايشان،

فَيُضِلُّ: پس گمراه می كند

اللّهُ: خدا

مَنْ: هر كس را

يَشاءُ: بخواهد

وَ يَهْدی: و هدايت می كند

ص:182

مَنْ: هر کس را

یَشاءُ: بخواهد.

وَ هُوَ: و او

الْعَزیزُ: با عزّت

الْحَکیمُ: و حکیم است.

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (217)

5ٍ وَ لَقَدْ اَرْسَلْنا مُوسی بِایتِنا اَنْ اَخْرِجْ قَوْمَکَ مِنَ الظُّلُمتِ اِلَی النُّورِ وَ ذَکِّرْهُمْ بِاَیّمِ اللّهِ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیتٍ لِکُلِّ صَبّارٍ شَکُورٍ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

اَرْسَلْنا: فرستادیم

مُوسی: موسی را

بِایتِنا: با نشانه هایمان

اَنْ اَخْرِجْ: که خارج کن

قَوْمَکَ: قومت را

مِنَ الظُّلُمتِ: از تاریکی ها

اِلَی النُّورِ: به سوی نور

وَ ذَکِّرْهُمْ: و به یادشان آور

بِاَیّمِ: روزهای

اللّهِ: خدا را،

(218) جلد 13 سوره ابراهیم

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در این

لاَیتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِکُلِّ: برای هر

صَبّارٍ: صبرکننده، صبور

شَکُورٍ: شکرگزار.

7 وَ اِذْ تَأَذَّنَ رَبُّکُمْ لَئِنْ شَکَرْتُمْ لاَزیدَنَّکُمْ وَ لَئِنْ کَفَرْتُمْ اِنَّ عَذابی لَشَدیدٌ

وَ اِذْ: و آن گاه که

تَأَذَّنَ: اعلام نمود

رَبُّکُمْ: پروردگارتان

لَئِنْ: هر آینه اگر

شَکَرْتُمْ: شکرگزاری کنید،

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (219)

لاَزیدَنَّکُمْ: حتما زیاد می کنم برای شما

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

کَفَرْتُمْ: کفران کنید،

اِنَّ عَذابی: همانا عذاب من

لَشَدیدٌ: شدید و سخت است.

19 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ خَلَقَ السَّمواتِ وَ الأَرْضَ بِالْحَقِّ اِنْ یَشَأْ یُذْهِبْکُمْ وَ یَأْتِ بِخَلْقٍ جَدیدٍ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که همانا خدا

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق؟

(220) جلد 13 سوره ابراهیم

ص:185

اِنْ یَشَأْ: اگر بخواهد

یُذْهِبْکُمْ: می برد شما را

وَ یَأْتِ: و می آورد

بِخَلْقٍ جَدیدٍ: خلقی تازه.

20 وَ ما ذلِکَ عَلَی اللّهِ بِعَزیزٍ

وَ ما ذلِکَ: و نیست این

عَلَی اللّهِ: بر خدا

بِعَزیزٍ: دشوار.

21 وَ بَرَزُوا لِلّهِ جَمیعا فَقالَ الضُّعَفؤُا لِلَّذینَ اسْتَکْبَرُوا اِنّا کُنّا لَکُمْ تَبَعا فَهَلْ اَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنّا مِنْ عَذابِ اللّهِ مِنْ شَیْ ءٍقالُوا لَوْهَدینَااللّهُ لَهَدَیْنکُمْ سَواءٌ عَلَیْنا اَجَزِعْنا اَمْ صَبَرْنا ما لَنا مِنْ مَحیصٍ

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (221)

وَ بَرَزُوا: و ظاهر شوند (در قیامت)

لِلّهِ: برای خدا

جَمیعا: همگی،

فَقالَ: پس گویند:

الضُّعَفؤُا: ضعیفان

لِلَّذینَ: به کسانی که

اسْتَکْبَرُوا: بزرگی کردند، مستکبران

اِنّا کُنّا: همانا ما بودیم

لَکُمْ تَبَعا: برای شما پیرو،

فَهَلْ اَنْتُمْ: پس آیا شما

مُغْنُونَ: بی نیاز می کنید، دفع می کنید

عَنّا: از ما

مِنْ عَذابِ: از عذابِ

اللّهِ: خدا

(222) جلد 13 سوره ابراهیم

مِنْ شَیْ ءٍ: چیزی را؟

قالُوا لَوْ: گویند: اگر

هَدینَا: هدایت کرده بود ما را

اللّهُ: خدا،

ص:187

لَهَدَيْنكُمْ: هر آينه هدايت می كرديم شما را.

سَواءٌ: يكسان است

عَلَيْنا: برای ما

اَجَزِعْنا: بی تابی كنيم

اَمْ صَبَرْنا: يا صبر كنيم

ما لَنا: نيست برای ما

مِنْ: هيچ

مَحيصٍ: راه گريزی، نجاتی.

22 وَ قالَ الشَّيْطانُ لَمّا قُضِيَ الْاَمْرُ اِنَّ اللّهَ

سوره ابراهيم لغات و مفاهيم قرآن كريم (223)

وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَ وَعَدْتُّكُمْ فَاَخْلَفْتُكُمْ وَ ما كانَ لِي عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطانٍ اِلاّ اَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لی فَلا تَلُومُونِي وَلُومُواَنْفُسَكُمْ ما اَنَا بِمُصْرِخِكُمْ وَ ما اَنْتُمْ بِمُصْرِخِيَّ اِنّی كَفَرْتُ بِما اَشْرَكْتُمُونِ مِنْ قَبْلُ اِنَّ الظّالِمينَ لَهُمْ عَذابٌ اَليمٌ

وَ قالَ: و گويد:

الشَّيْطانُ: شیطان

لَمّا قُضِیَ: وقتی که گذشت

الْاَمْرُ: کار،

اِنَّ اللّهَ: همانا خدا

وَعَدَکُمْ: وعده داد شما را

وَعْدَ الْحَقِّ: وعده حق

وَ وَعَدْتُّکُمْ: و وعده دادم من شما را،

فَاَخْلَفْتُکُمْ: پس تخلّف کردم با شما،

(224) جلد 13 سوره ابراهیم

وَ ما کانَ لی: و نبود مرا

عَلَیْکُمْ: بر شما

مِنْ سُلْطانٍ: هیچ تسلّطی

اِلاّ اَنْ: مگر این که،

دَعَوْتُکُمْ: دعوتتان کردم

فَاسْتَجَبْتُمْ لی: پس اجابت کردید مرا

فَلا تَلُومُونی: پس سرزنش کنید

وَ لُومُوا: و سرزنش کنید

اَنْفُسَكُمْ: خودتان را،

ما اَنَا: نیستم من

بِمُصْرِخِكُمْ: فریادرس شما

وَ ما اَنْتُمْ: و نیستید شما

بِمُصْرِخِیَّ: فریادرس من

اِنّی: به درستی که من

كَفَرْتُ: کافرم، منکرم (نسبت)

بِما: به آن چه

اَشْرَكْتُمُونِ: شریک قرار دهید مرا

مِنْ قَبْلُ: از قبل.

اِنَّ الظّٰلِمینَ: به درستی که ستمکاران

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذابٌ اَلیمٌ: عذابی دردناک.

23 وَ اُدْخِلَ الَّذینَ ءَامَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ جَنّٰتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهارُ خٰلِدینَ فیها بِإِذْنِ

رَبِّهِمْ تَحِيَّتُهُمْ فيها سَلمٌ

وَ اُدْخِلَ: و برده شوند

الَّذينَ: کسانی که

ءَامَنُوا: ایمان آوردند

(226) جلد 13 سوره ابراهیم

وَ عَمِلُوا: و عمل کردند

الصّالِحاتِ: به شایستگی،

جَنّتٍ: به باغ هایی

تَجْری: که جاری می شود

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: نهرها،

خلِدينَ فيها: جاودانند در آن

بِأِذْنِ: به اذن

رَبِّهِمْ: پروردگارشان.

تَحِيَّتُهُمْ: درود گفتنشان

فيها سَلمٌ: در آن (جا) سلام است.

ص:191

32 اَللّهُ الَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَ الاْرْضَ وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَخْرَجَ بِه مِنَ الثَّمَراتِ رِزْقا لَکُمْ

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (227)

وَ سَخَّرَ لَکُمُ الْفُلْکَ لِتَجْرِیَ فِی الْبَحْرِ بِاَمْرِه وَ سَخَّرَ لَکُمُ الاْنْهرَ

اَللّهُ: خداوند

الَّذی: کسی است که

خَلَقَ السَّمواتِ: آفرید آسمان ها

وَ الاْرْضَ: و زمین را

وَ اَنْزَلَ: و فروفرستاد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی را

فَاَخْرَجَ بِه: پس خارج کرد با آن

مِنَ الثَّمَراتِ: میوه ها را

رِزْقا لَکُمْ: روزی ای برای شما.

وَ سَخَّرَ: و مسخّر کرد

لَکُمُ الْفُلْکَ: برای شما کشتی را

(228) جلد 13 سوره ابراهیم

ص:192

لِتَجْرِیَ: تا جاری شود، حرکت کند

فِی الْبَحْرِ: در دریا

بِاَمْرِه: به امرش.

وَ سَخَّرَ: و مسخّر کرد

لَکُمُ الاْنْهرَ: برای شما نهرها را.

33 وَ سَخَّرَ لَکُمُ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ دائِبَیْنِ وَ سَخَّرَ لَکُمُ الَّیْلَ وَ النَّهارَ

وَ سَخَّرَ: و به تسخیر درآورد

لَکُمُ الشَّمْسَ: برای شما خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

دائِبَیْنِ: پیوسته.

وَ سَخَّرَ: و مسخّر کرد

لَکُمُ: برای شما

الَّیْلَ وَ النَّهارَ: شب و روز را.

34 وَ اتیکُمْ مِنْ کُلِّ ما سَأَلْتُمُوهُ وَ اِنْ تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللّهِ لا تُحْصُوها اِنَّ الاِْنْسانَ لَظَلُومٌ کَفّارٌ

وَ اتیکُمْ: و عطا کرد به شما

مِنْ کُلِّ: از تمام

ما سَأَلْتُمُوهُ: آن چه خواستید از او.

وَ اِنْ تَعُدُّوا: و اگر (بخواهید) بشمارید

نِعْمَتَ: نعمت

اللّهِ: خدا را

لا تُحْصُوها: شماره کردن آن نتوانید.

اِنَّ: که همانا

الاِْنْسانَ: انسان

لَظَلُومٌ: هر آینه ستم پیشه

(230) جلد 13 سوره ابراهیم

کَفّارٌ: و ناسپاس است.

«پایان جزء 13»

سوره ابراهیم لغات و مفاهیم قرآن کریم (231)

ص:194

19 وَ الْأَرْضَ مَدَدْناها وَ اَلْقَيْنا فيها رَواسِىَ وَ اَنْبَتْنا فيها مِنْ كُلِّ شَىْ ءٍ مَوْزُونٍ

وَ الْأَرْضَ: و زمين را،

مَدَدْناها: گستريديم آن را

وَ اَلْقَيْنا فيها: و افكنديم در آن

رَواسِىَ: كوه ها

وَ اَنْبَتْنا فيها: و رويانديم در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

شَىْ ءٍ: چيزى

مَوْزُونٍ: موزون

20 وَ جَعَلْنا لَكُمْ فيها مَعايِشَ وَ مَنْ لَسْتُمْ لَهُ بِرازِقينَ

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم ما

لَكُمْ فيها: براى شما در آن

مَعايِشَ: وسایل زندگی

وَ مَنْ: و کسانی که

لَسْتُمْ: نیستید شما

لَهُ بِرازِقينَ: برای او

21 وَ اِنْ مِنْ شَیْ ءٍ اِلاّ عِنْدَنا خَزائِنُهُ وَ ما نُنَزِّلُهُ اِلاّ بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ

وَ اِنْ: و نیست

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی

اِلاّ عِنْدَنا: مگر نزد ماست

خَزائِنُهُ: خزانه های آن

وَ ما نُنَزِّلُهُ: و نازل نمی کنیم آن را

اِلاّ بِقَدَرٍ: مگر به اندازه

مَعْلُومٍ: معلومی، معیّنی.

22 وَ اَرْسَلْنَا الرِّياحَ لَواقِحَ فَاَنْزَلْنا مِنَ السَّماءِ

ماءً فَاَسْقَيْناكُمُوهُ وَ ما اَنْتُمْ لَهُ بِخازِنينَ

وَ اَرْسَلْنَا: و فرستاديم ما

الرِّياحَ: بادها را

لَواقِحَ: برای تلقیح،

فَاَنْزَلْنا: پس نازل نموديم

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

فَاَسْقَيْناكُمُوهُ: پس سيراب كرديم شما را به آن

وَ ما اَنْتُمْ لَهُ: و نيستيد شما بر آن

بِخازِنينَ: نگهداری كننده، انبار كننده.

(234) جلد 14 سوره حجر

78 وَ اِنْ كانَ اَصْحابُ الْأَيْكَةِ لَظالِمينَ

وَ اِنْ كانَ: و به درستی كه بودند

اَصْحابُ: اصحاب

الْأَيْكَةِ: اَيْكه

لَظالِمينَ: هر آينه ستمكار

79 فَانْتَقَمْنا مِنْهُمْ وَ اِنَّهُما لَبِاِمامٍ مُبینٍ

فَانْتَقَمْنا: پس انتقام گرفتیم

مِنْهُمْ: از آن ها

وَ اِنَّهُما: و به درستی که این دو قوم

لَبِاِمامٍ: هر آینه بر سر شاهراهی

مُبینٍ: آشکار (قرار دارند).

80 وَ لَقَدْ کَذَّبَ اَصْحابُ الْحِجْرِ الْمُرْسَلینَ

سوره حجر لغات و مفاهیم قرآن کریم (235)

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

کَذَّبَ: تکذیب نمودند

اَصْحابُ الْحِجْرِ: اصحاب حجر،

الْمُرْسَلینَ: پیامبران را

81 وَ اتَیْناهُمْ ایاتِنا فَکانُوا عَنْها مُعْرِضینَ

وَ اتَیْناهُمْ: و دادیم ما به آن ها

ایاتِنا: آیاتمان را

فَکانُوا: پس بودند

عَنْها: از آن

مُعْرِضینَ: رویگردان.

82 وَ کانُوا یَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبالِ بُیُوتا اِمِنینَ

وَ کانُوا یَنْحِتُونَ: و می تراشیدند

مِنَ الْجِبالِ: از کوه ها

بُیُوتا اِمِنینَ: خانه هایی امن.

83 فَاَخَذَتْهُمُ الصَّیْحَهُ مُصْبِحینَ

فَاَخَذَتْهُمُ: پس گرفت آن ها را

الصَّیْحَهُ: صیحه

مُصْبِحینَ: صبح گاهان.

84 فَما اَغْنی عَنْهُمْ ما کانُوا یَکْسِبُونَ

فَما اَغْنی: پس بی نیاز نکرد

عَنْهُمْ ما: آن ها را آن چه

كانُوا يَكْسِبُونَ: به دست آورده بودند.

85 وَ ما خَلَقْنَا السَّمواتِ وَ الْأَرْضَ وَ ما بَيْنَهُما

اِلاّبِالْحَقِّ وَاِنَ السّاعَةَ لاَتِيَةٌ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَميلَ

وَ ما خَلَقْنَا: و خلق نكرديم ما

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضَ: و زمين را

وَ ما: و آن چه

بَيْنَهُما: بين آن هاست

اِلاّ بِالْحَقِّ: مگر به حق.

وَ اِنَّ: و به درستى كه

السّاعَةَ: قيامت

لاَتِيَةٌ: هر آينه آمدنى است،

فَاصْفَحِ: پس صرفنظر كن

الصَّفْحَ: صرفنظرى

الْجَمیلَ: نیکو، زیبا.

(238) جلد 14 سوره حجر

86 اِنَّ رَبَّکَ هُوَ الْخَلاّقُ الْعَلیمُ

اِنَّ: به درستی که

رَبَّکَ: پروردگار تو

هُوَ الْخَلاّقُ: اوست آفریننده

الْعَلیمُ: دانا.

87 وَ لَقَدْ اتَیْناکَ سَبْعا مِنَ الْمَثانی وَ الْقُرْانَ الْعَظیمَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

اتَیْناکَ: دادیم به تو

سَبْعا مِنَ: سوره حمد

الْمَثانی:

وَ الْقُرْانَ: و قرآن

الْعَظیمَ: بزرگ را.

88 لا تَمُدَّنَّ عَیْنَیْکَ اِلی ما مَتَّعْنا بِه اَزْواجا مِنْهُمْ وَ لاتَحْزَنْ عَلَیْهِمْ وَ اخْفِضْ جَناحَکَ لِلْمُؤْمِنینَ

لا تَمُدَّنَّ: باز نکن، میفکن

عَیْنَیْکَ: چشمانت را

اِلی ما: به سوی آن چه

مَتَّعْنا: بهره دادیم ما

بِه اَزْواجا: به آن گروه هایی

مِنْهُمْ: از آن ها،

وَ لا تَحْزَنْ: و نگران نباش

عَلَیْهِمْ: برایشان،

وَ اخْفِضْ: و فرود آر

جَناحَکَ: بال و پرت را

لِلْمُؤْمِنینَ: برای مؤمنان.

89 وَ قُلْ اِنّی اَنَا النَّذیرُ الْمُبینُ

وَ قُلْ اِنّی: و بگو: همانا من

اَنَا النَّذیرُ: منم انذارکننده

الْمُبینُ: آشکار.

90 کَما اَنْزَلْنا عَلَی الْمُقْتَسِمینَ

کَما: هم چنان که

اَنْزَلْنا: فرستادیم

عَلَی الْمُقْتَسِمینَ: بر قسمت کنندگان.

91 اَلَّذینَ جَعَلُوا الْقُرانَ عِضینَ

اَلَّذینَ: کسانی که

جَعَلُوا: قرار دادند

الْقُرانَ: قرآن را

عِضینَ: قسمت، قسمت، پاره پاره.

92 فَوَ رَبِّکَ لَنَسْئَلَنَّهُمْ اَجْمَعینَ

فَوَ: پس سوگند به

رَبِّکَ: پروردگارت

لَنَسْئَلَنَّهُمْ: هر آینه سؤال خواهیم کرد از آن ها

اَجْمَعینَ: همگی.

93 عَمّا کانُوا یَعْمَلُونَ

عَمّا: از آن چه

کانُوا یَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

(242) جلد 14 سوره حجر

ص:204

5 وَ الْأَنْعامَ خَلَقَها لَكُمْ فيها دِفْ ءٌ وَ مَنافِعُ وَ مِنْها تَأْكُلُونَ

وَ الْأَنْعامَ: و چهارپایان را

خَلَقَها: خلق کرد آن ها را.

لَكُمْ فيها: برای شماست در آن

دِفْ ءٌ: گرمی و حرارت

وَ مَنافِعُ: و منفعت ها

وَ مِنْها تَأْكُلُونَ: و از آن می خورید.

6 وَ لَكُمْ فيهاجَمالٌ حينَ تُريحُونَ وَ حينَ تَسْرَحُونَ

وَ لَكُمْ: و برای شماست

فيها: در آن

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (243)

جَمالٌ: زینت و شکوهی،

ص:205

حینَ: هنگامی که

تُریحُونَ: بازمی گردانید (به آغل ها)

وَ حینَ: و هنگامی که

تَسْرَحُونَ: به چرا می فرستید.

7 وَ تَحْمِلُ اَثْقالَکُمْ اِلی بَلَدٍ لَمْ تَکُونُوا بالِغیهِ اِلاّ بِشِقِّ الاَْنْفُسِ اِنَ رَبَّکُمْ لَرَؤُفٌ رَحیمٌ

وَ تَحْمِلُ: و حمل می کنند

اَثْقالَکُمْ: بارهای شما را

اِلی بَلَدٍ: به شهری که

لَمْ تَکُونُوا: نمی توانستید

بالِغیهِ: برسانید آن را

اِلاّ: مگر

(244) جلد 14 سوره نحل

بِشِقِّ: به زحمتِ

الاَْنْفُسِ: نفس ها،

اِنَّ: به درستی که

ص:206

رَبَّكُمْ: پروردگار شما

لَرَؤُفٌ: هر آینه مهربان

رَحيمٌ: و رحیم است.

8 وَ الْخَيْلَ وَ الْبِغالَ وَ الْحَميرَ لِتَرْكَبُوها وَ زينَةً وَ يَخْلُقُ ما لا تَعْلَمُونَ

وَ الْخَيْلَ: و اسب ها

وَ الْبِغالَ: و استرها، قاطرها

وَ الْحَميرَ: و الاغ ها را

لِتَرْكَبُوها: تا سوار شوید بر آن ها

وَ زينَةً: و زینتی،

وَ يَخْلُقُ: و خلق می کند

ما لا تَعْلَمُونَ: چیزهایی که شما نمی دانید.

9 وَ عَلَى اللّهِ قَصْدُ السَّبيلِ وَ مِنْها جائِرٌ وَ لَوْ شاءَ لَهَديكُمْ اَجْمَعينَ

وَ عَلَى اللّهِ: و بر خداست

قَصْدُ السَّبیلِ: راه راست

وَ مِنْها: و بعضی از

جائِرٌ: راه ها بیراهه است

وَ لَوْ شاءَ: و اگر بخواهد

لَهَدیکُمْ: هر آینه هدایت می کند شما را

اَجْمَعینَ: همگی.

10 هُوَ الَّذی اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً لَکُمْ مِنْهُ

(246) جلد 14 سوره نحل

شَرابٌ وَ مِنْهُ شَجَرٌ فیهِ تُسیمُونَ

هُوَ الَّذی: او کسی است که

اَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

لَکُمْ: برای شما،

مِنْهُ: از آن

شَرابٌ: نوشیدنی ای است

وَ مِنْهُ: و از آن

شَجَرٌ: درختی، گیاهی

فیهِ تُسیمُونَ: که در آن می چرانید.

11 یُنْبِتُ لَکُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَ الزَّیْتُونَ وَ النَّخیلَ وَالْاَعْنابَ وَ مِنْ کُلِّ الثَّمَراتِ اِنَّ فیذلِکَ لاَیَةً لِقَوْمٍ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (247)

یَتَفَکَّرُونَ

یُنْبِتُ: می رویاند

لَکُمْ: برای شما

بِهِ الزَّرْعَ: به وسیله آن، کشت

وَ الزَّیْتُونَ: و زیتون

وَ النَّخیلَ: و نخل ها

وَ الْاَعْنابَ: و انگورها را

وَ مِنْ کُلِّ: و از همه

الثَّمَراتِ: میوه ها.

اِنَّ فی: همانا در

ذلِکَ: آن

لاَیَةً: قطعا نشانه ای است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَتَفَکَّرُونَ: تفکّر می کنند.

(248) جلد 14 سوره نحل

12 وَ سَخَّرَ لَکُمُ اللَّیْلَ وَ النَّهارَ وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ وَ النُّجُومُ مُسَخَّراتٌ بِاَمْرِه اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ

وَ سَخَّرَ: و مسخر ساخت

لَکُمُ: برای شما

اللَّیْلَ وَ النَّهارَ: شب و روز

وَ الشَّمْسَ: و خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را،

وَ النُّجُومُ: و ستارگان

مُسَخَّراتٌ: به خدمتت، رام شده

بِاَمْرِه: به امر او.

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در آن

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (249)

لاَیاتٍ: قطعا نشانه هایی است

ص:210

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَعْقِلُونَ: می اندیشند.

13 وَ ما ذَرَاَ لَکُمْ فِی الْاَرْضِ مُخْتَلِفا اَلْوانُهُ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیَةً لِقَوْمٍ یَذَّکَّرُونَ

وَ ما ذَرَاَ: و آن چه آفرید

لَکُمْ: برای شما

فِی الْاَرْضِ: در زمین

مُخْتَلِفا: که مختلف است

اَلْوانُهُ: رنگ های آن.

اِنَّ: همانا

فی ذلِکَ: در آن

لاَیَةً: مسلّما نشانه ای است

(250) جلد 14 سوره نحل

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَذَّکَّرُونَ: متذّکر می شوند.

14 وَ هُوَ الَّذی سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْکُلُوا مِنْهُ لَحْما

ص:211

طَرِيّا وَ تَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً تَلْبَسُونَها وَ تَرَى الْفُلْکَ مَواخِرَ فيهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِه وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ هُوَ الَّذى: و او کسى است

سَخَّرَ: که مسخّر ساخت

الْبَحْرَ: دريا را

لِتَأْكُلُوا: تا بخوريد

مِنْهُ: از آن

لَحْما طَرِيّا: گوشت تازه.

وَ تَسْتَخْرِجُوا: و استخراج کنيد

سوره نحل لغات و مفاهيم قرآن کريم (251)

مِنْهُ حِلْيَةً: از آن زيورى که

تَلْبَسُونَها: مى پوشيد آن را.

وَ تَرَى: و مى بينى

الْفُلْکَ: کشتى ها را

مَواخِرَ: شکافنده

فيهِ: در آن،

وَ لِتَبْتَغُوا: و تا طلب کنيد

مِنْ فَضْلِه: از فضلش،

وَ لَعَلَّكُمْ: و شاید شما

تَشْكُرُونَ: شکرگزارید.

15 وَ اَلْقى فِى الاَْرْضِ رَواسِىَ اَنْ تَميدَ بِكُمْ وَ اَنْهارا وَ سُبُلاً لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

وَ اَلْقى: و افکند

فِى الاَْرْضِ: در زمین

رَواسِىَ: کوهها را

اَنْ تَميدَ بِكُمْ: تا این که نلرزاند شما را

وَ اَنْهارا: و نهرها

وَ سُبُلاً: و راه هایی،

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تَهْتَدُونَ: هدایت یابید.

16 وَ عَلاماتٍ وَ بِالنَّجْمِ هُمْ يَهْتَدُونَ

وَ عَلاماتٍ: و علاماتی (نیز)،

وَ بِالنَّجْمِ: و به وسیله ستارگان

هُمْ یَهْتَدُونَ: آن ها هدایت می شوند.

36 وَ لَقَدْبَعَثْنا فی کُلِّ اُمَّهٍ رَسُولاً اَنِ اعْبُدُواللّهَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (253)

وَ اجْتَنِبُوا الطّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَی اللّهُ وَ مِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَیْهِ الضَّلالَهُ فَسیرُوا فِی الْاَرْضِ فَانْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَهُ الْمُکَذِّبینَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

بَعَثْنا: برانگیختیم

فی کُلِّ اُمَّهٍ: در هر امّتی

رَسُولاً: رسولی،

اَنِ اعْبُدُوا: که بپرستید

اللّهَ: خدا را

وَ اجْتَنِبُوا: و دوری کنید

الطّاغُوتَ: از طاغوت.

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از آن ها

مَنْ: کسانی هستند که

هَدَی: هدایت کرد

(254) جلد 14 سوره نحل

اللّهُ: خداوند (آن ها را)

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از آن ها

مَنْ: کسانیند که

حَقَّتْ: مقرّر شد

عَلَیْهِ الضَّلالَهُ: بر آن ها گمراهی،

فَسیرُوا: پس سیر کنید

فِی الأرْضِ: در زمین

فَانْظُرُوا: پس ببینید

کَیْفَ کانَ: چگونه بوده

عاقِبَهُ: عاقبت

الْمُکَذِّبینَ: تکذیب کنندگان

37 اِنْ تَحْرِصْ عَلی هُدیهُمْ فَاِنَّ اللّهَ لا یَهْدی مَنْ یُضِلُّ وَ ما لَهُمْ مِنْ ناصِرینَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (255)

اِنْ: اگر

تَحْرِصْ: حریص باشی، اصرار بورزی

عَلی هُدیهُمْ: بر هدایتشان

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خدا،

لا یَهْدی: هدایت نمی کند

مَنْ: کسی را که

یُضِلُّ: گمراه کرد.

وَ ما لَهُمْ: و نیست برای آن ها

مِنْ ناصِرینَ: هیچ یاوری.

43 وَ ما اَرْسَلْنا مِنْ قَبْلِکَ اِلاّ رِجالاً نُوحی اِلَیْهِمْ فَسْئَلُوا اَهْلَ الذِّکْرِ اِنْ کُنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ

وَ ما اَرْسَلْنا: و نفرستادیم

مِنْ قَبْلِکَ: از قبل تو

(256) جلد 14 سوره نحل

اِلاّ رِجالاً: مگر مردانی که

نُوحی: وحی کردیم

اِلَیْهِمْ: به آن ها

فَسْئَلُوا: پس بپرسید

اَهْلَ الذِّکْرِ: از اهل ذکر

ص:216

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ: نمی دانستید.

44 بِالْبَيِّناتِ وَ الزُّبُرِ وَ اَنْزَلْنا اِلَيْکَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنّاسِ ما نُزِّلَ اِلَيْهِمْ وَ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ

بِالْبَيِّناتِ: با دلایل روشن

وَ الزُّبُرِ: و زبورها.

وَ اَنْزَلْنا: و نازل نمودیم

اِلَيْکَ: به سوی تو

الذِّكْرَ: ذکر را،

لِتُبَيِّنَ: تا بیان کنی

لِلنّاسِ: برای مردم

ما نُزِّلَ: آن چه را که نازل شده

اِلَيْهِمْ: به سویشان،

وَ لَعَلَّهُمْ: و تا شاید

يَتَفَكَّرُونَ: بیندیشند.

48 اَوَ لَمْ یَرَوْا اِلی ما خَلَقَ اللّهُ مِنْ شَیْ ءٍ یَتَفَیَّؤُا ظِلالُهُ عَنِ الْیَمینِ وَالشَّمائِلِ سُجَّداِللّهِ وَهُمْ داخِرُونَ

اَوَ لَمْ یَرَوْا: آیا ندیدند

اِلی ما خَلَقَ: آن چه را خلق کرده

اللّهُ: خداوند

مِنْ شَیْ ءٍ: از چیزها،

یَتَفَیَّؤُا: در حرکتند، جابه جا می شوند

(258) جلد 14 سوره نحل

ظِلالُهُ: سایه هایشان

عَنِ الْیَمینِ: از راست

وَ الشَّمائِلِ: و چپ

سُجَّدا لِلّهِ: سجده کنان برای خدا

وَ هُمْ: و درحالی که ایشان

داخِرُونَ: خضوع کننده اند؟

49 وَ لِلّهِ یَسْجُدُ ما فِی السَّمواتِ وَ مافِی الأَرْضِ مِنْ دابَّهٍ وَ الْمَلائِکَهُ وَ هُمْ لا یَسْتَکْبِرُونَ

وَ لِلّهِ: و برای خدا

يَسْجُدُ: سجده می کنند

ما: آن چه

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ ما: و آن چه

فِی الأَرْضِ: در زمین است

مِنْ دابَّةٍ: از جنبندگان

وَ الْمَلائِکَةُ: و فرشتگان

وَ هُمْ: در حالی که ایشان

لا یَسْتَکْبِرُونَ: تکبّری ندارند.

50 یَخافُونَ رَبَّهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ وَ یَفْعَلُونَ ما یُؤْمَرُونَ

یَخافُونَ: می ترسند

رَبَّهُمْ: از پروردگارشان

مِنْ فَوْقِهِمْ: از بالاتر خودشان

وَ یَفْعَلُونَ: و انجام می دهند

ما: آن چه را

يُؤْمَرُونَ: که مأمور هستند.

(260) جلد 14 سوره نحل

51 وَ قالَ اللّهُ لا تَتَّخِذُوا اِلهَيْنِ اثْنَيْنِ اِنَّما هُوَ اِلهٌ واحِدٌ فَاِيّایَ فَارْهَبُونِ

وَ قالَ: و گفت:

اللّهُ: خداوند

لا تَتَّخِذُوا: نگیرید، انتخاب نکنید

اِلهَيْنِ: معبود

اثْنَيْنِ: دو تا،

اِنَّما: جز این نیست که

هُوَ اِلهٌ: او خدایی است

واحِدٌ: یگانه،

فَاِيّایَ: پس فقط از من

فَارْهَبُونِ: بترسید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (261)

52 وَ لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَ الاْرْضِ وَ لَهُ الدّینُ واصِبا اَفَغَيْرَ اللّهِ تَتَّقُونَ

وَ لَهُ: و برای اوست

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین است

وَ لَهُ الدّینُ: و برای اوست دین

واصِبا: ثابت، خالص.

اَفَغَیْرَ: آیا پس از غیر

اللّهِ: خدا

تَتَّقُونَ: می ترسید؟

53 وَ مابِکُمْ مِنْ نِعْمَهٍ فَمِنَ اللّهِ ثُمَ اِذامَسَّکُمُ الضُّرُّ فَاِلَیْهِ تَجْئَرُونَ

(262) جلد 14 سوره نحل

وَ ما: و آن چه

بِکُمْ: برای شماست

مِنْ نِعْمَهٍ: از نعمتی

فَمِنَ: پس از جانب

اللّهِ: خداست،

ص:221

ثُمَّ اِذا: سپس هنگامی که

مَسَّکُمُ: می رسد به شما

الضُّرُّ: محنتی، ناراحتی ای،

فَاِلَیْهِ: پس به سوی او

تَجْئَرُونَ: زاری می کنید.

54 ثُمَّ اِذا کَشَفَ الضُّرَّ عَنْکُمْ اِذا فَریقٌ مِنْکُمْ بِرَبِّهِمْ یُشْرِکُونَ

ثُمَّ اِذا: سپس هنگامی که

کَشَفَ: برداشته شود

الضُّرَّ عَنْکُمْ: ناراحتی از شما،

اِذا: در آن وقت

فَریقٌ مِنْکُمْ: گروهی از شما

بِرَبِّهِمْ: به پروردگارشان

یُشْرِکُونَ: شرک می ورزند.

58 وَ اِذا بُشِّرَ اَحَدُهُمْ بِالْاُنْثی ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدّا

وَ هُوَ کَظیمٌ

وَ اِذا: و هنگامی که

بُشِّرَ: بشارت دهند

اَحَدُهُمْ: یکی از آن ها را

بِالاُْنْثی: به دختر،

ظَلَّ: تیره شود

(264) جلد 14 سوره نحل

وَجْهُهُ: صورتش

مُسْوَدّا: به رنگ سیاه

وَ هُوَ: در حالی که او

کَظیمٌ: مملو از خشم است.

59 یَتَواری مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ ما بُشِّرَ بِه اَیُمْسِکُهُ عَلی هُونٍ اَمْ یَدُسُّهُ فِی التُّرابِ اَلا ساءَ ما یَحْکُمُونَ

یَتَواری: متواری می شود

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم (خود)

مِنْ سُوءِ: از بدیِ

ما:آن چه

بُشِّرَ بِه: بشارتش داده اند.

اَیُمْسِکُهُ: آیا نگهدارد او را

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (265)

عَلی هُونٍ: با ذلت

اَمْ یَدُسُّهُ: یا پنهانش کند او را

فِی التُّرابِ: در خاک؟

اَلا: آگاه باشید

ساءَ: چه بد است

ما یَحْکُمُونَ: آن چه حکم می کنند.

63 تَاللّهِ لَقَدْ اَرْسَلْنا اِلی اُمَمٍ مِنْ قَبْلِکَ فَزَیَّنَ لَهُمُ الشَّیْطانُ اَعْمالَهُمْ فَهُوَ وَلِیُّهُمُ الْیَوْمَ وَلَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ

تَاللّهِ: قسم به خدا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

اَرْسَلْنا: فرستادیم

اِلی اُمَمٍ: به سوی امت هایی

مِنْ قَبْلِکَ: قبل از تو،

(266) جلد 14 سوره نحل

ص:224

فَزَيَّنَ: پس زینت داد

لَهُمُ: برایشان

الشَّيْطانُ: شیطان

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را،

فَهُوَ: پس او

وَلِيُّهُمُ: ولی آنهاست

الْيَوْمَ: امروز

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

عَذابٌ: عذابی

اَليمٌ: دردناک.

65 وَاللّهُ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَحْيا بِهِ الاَْرْضَ بَعْدَ مَوْتِها اِنَّ فی ذلِکَ لاَيَةً لِقَوْمٍ يَسْمَعُونَ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (267)

وَ اللّهُ: و خداوند

اَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی،

فَاَحْیا: پس زنده کرد

بِهِ الْاَرْضَ: با آن زمین را

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مردنش

اِنَّ فی ذلِکَ: همانا در این

لاَیَةً: حتما نشانه ای است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَسْمَعُونَ: می شنوند.

66 وَ اِنَّ لَکُمْ فِی الْاَنْعامِ لَعِبْرَةً نُسْقیکُمْ مِمّا فی بُطُونِه مِنْ بَیْنِ فَرْثٍ وَ دَمٍ لَبَنا خالِصا سائِغا

(268) جلد 14 سوره نحل

لِلشّارِبینَ

وَ اِنَّ: و به درستی که

لَکُمْ: برای شماست

فِی الْاَنْعامِ: در چهارپایان، دام ها

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی:

نُسْقیکُمْ:می نوشانیم

ص:226

مِمّا: از آن چه

فی بُطُونِه: در شکم هایش است

مِنْ بَیْنِ: از میان

فَرْثٍ: غذاهای هضم شده در معده

وَ دَمٍ: و خون

لَبَنا خالِصا: شیری خالص

سائِغا: گوارا

لِلشّارِبینَ: برای نوشندگان.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (269)

68 وَ اَوْحی رَبُّکَ اِلَی النَّحْلِ اَنِ اتَّخِذی مِنَ الْجِبالِ بُیُوتا وَ مِنَ الشَّجَرِ وَمِمّا یَعْرِشُونَ

وَ اَوْحی: و الهام نمود

رَبُّکَ: پروردگارت

اِلَی النَّحْلِ: به زنبور عسل

اَنِ اتَّخِذی: که بگیر، انتخاب کن

مِنَ الْجِبالِ: از کوه ها

بُیُوتا: خانه هایی

وَ مِنَ الشَّجَرِ: و از درخت

وَ مِمّا: و از آن چه

یَعْرِشُونَ: بالا می برند، داربست می زنند.

69 ثُمَّ کُلی مِنْ کُلِّ الثَّمَراتِ فَاسْلُکی سُبُلَ رَبِّکِ

(270) جلد 14 سوره نحل

ذُلُلاً یَخْرُجُ مِنْ بُطُونِها شَرابٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوانُهُ فیهِ شِفاءٌ لِلنّاسِ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیَةً لِقَوْمٍ یَتَفَکَّرُونَ

ثُمَّ کُلی: سپس بخور

مِنْ کُلِّ: از تمام

الثَّمَراتِ: میوه ها

فَاسْلُکی: پس بپیما

سُبُلَ: راه های

رَبِّکِ: پروردگارت را

ذُلُلاً: با اطاعت، به راحتی، مطیعانه.

یَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْ بُطُونِها: از شکم هایش

شَرابٌ: نوشیدنی ای، شربتی

مُخْتَلِفٌ: که مختلف است

اَلْوانُهُ: رنگ هایش.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (271)

فیهِ شِفاءٌ: در آن شفائی است

لِلنّاسِ: برای مردم

اِنَّ فی ذلِکَ: همانا در آن

لاَیَةً: هر آینه نشانه ای است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَتَفَکَّرُونَ: تفکّر می کنند.

73 وَ یَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ ما لا یَمْلِکُ لَهُمْ رِزْقا مِنَ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ شَیْئا وَ لا یَسْتَطیعُونَ

وَ یَعْبُدُونَ: و می پرستند

مِنْ دُونِ اللّهِ: غیر از خدا

ما: آن چه را

لا یَمْلِکُ: که مالک نمی باشند

لَهُمْ رِزْقا: برایشان روزی ای

(272) جلد 14 سوره نحل

مِنَ السَّمواتِ: از آسمان ها

ص:229

وَ الْأَرْضِ: و زمین

شَيْئا: چیزی را،

وَ لا يَسْتَطيعُونَ: و توانایی ندارند.

74 فَلا تَضْرِبُوا لِلّهِ الْأَمْثالَ اِنَ اللّهَ يَعْلَمُ وَ اَنْتُمْ لا تَعْلَمُونَ

فَلا تَضْرِبُوا: پس نزنید

لِلّهِ: برای خدا

الْأَمْثالَ: مَثَل ها،

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

يَعْلَمُ: می داند

وَ اَنْتُمْ: و شما

لا تَعْلَمُونَ: نمی دانید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (273)

78 وَاللّهُ اَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ اُمَّهاتِكُمْ لا تَعْلَمُونَ شَيْئا وَ جَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ اللّهُ: و خداوند

اَخْرَجَکُمْ: خارج کرد شما را

مِنْ بُطُونِ: از شکم های

اُمَّهاتِکُمْ: مادرهایتان،

لا تَعْلَمُونَ: نمی دانستید

شَیْئا: چیزی،

وَ جَعَلَ لَکُمُ: و قرار داد برایتان

السَّمْعَ: گوش

وَ الأبْصارَ: و چشم ها

وَ الأفْئِدَهَ: و دل ها

(274) جلد 14 سوره نحل

لَعَلَّکُمْ: شاید شما، امید است شما

تَشْکُرُونَ: تشکّر کنید.

79 اَلَمْ یَرَوْا اِلَی الطَّیْرِ مُسَخَّراتٍ فیجَوِّ السَّماءِ ما یُمْسِکُهُنَّ اِلاَّ اللّهُ اِنَّ فیذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ

اَلَمْ یَرَوْا: آیا ندیدند، نگاه نکردند

اِلَی الطَّیْرِ: به سوی پرندگان

مُسَخَّراتٍ: که (چگونه) تسخیرشده اند

فی جَوِّ: در فضای

السَّماءِ: آسمان؟

ما یُمْسِکُهُنَّ: و نگاهشان نمی دارد

اِلاَّ اللّهُ: مگر خدا.

اِنَّ فی ذلِکَ: همانا در این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (275)

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

80 وَ اللّهُ جَعَلَ لَکُمْ مِنْ بُیُوتِکُمْ سَکَنا وَ جَعَلَ لَکُمْ مِنْ جُلُودِ الأَنْعام بُیُوتاتَسْتَخِفُّونَها یَوْمَ ظَعْنِکُمْ وَ یَوْمَ اِقامَتِکُمْ وَ مِنْ اَصْوافِها وَ اَوْبارِها وَاَشْعارِها اَثاثا وَ مَتاعا اِلی حینٍ

وَ اللّهُ: و خداوند

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمْ: برای شما

مِنْ بُيُوتِكُمْ: از خانه هایتان

سَكَنا: محل آرامش

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَكُمْ: برایتان

(276) جلد 14 سوره نحل

مِنْ جُلُودِ: از پوست های

الأنْعامِ: چهارپایان

بُيُوتا: خانه هایی

تَسْتَخِفُّونَها: که سبک می یابید آن را

يَوْمَ: روز

ظَعْنِكُمْ: کوچ کردنتان

وَ يَوْمَ: و روز

إِقامَتِكُمْ: اقامتتان

وَ مِنْ: و از

أَصْوافِها: پشم های آن

وَ أَوْبارِها: و کرک های آن

وَ أَشْعارِها: و موهای آن

أَثاثا: اثاثی

وَ مَتاعا: و متاعی

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (277)

اِلی حینٍ: تا زمان معیّنی.

81 وَاللّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِمّا خَلَقَ ظِلالاً وَ جَعَلَ لَكُمْ مِنَ الْجِبالِ اَكْنانا وَ جَعَلَ لَكُمْ سَرابيلَ تَقيكُمُ الْحَرَّ وَ سَرابيلَ تَقيكُمْ بَأْسَكُمْ كَذلِكَ يُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تُسْلِمُونَ

وَ اللّهُ: و خداوند

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمْ: برای شما

مِمّا: از آن چه

خَلَقَ: خلق کرد

ظِلالاً: سایه هایی،

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَكُمْ: برایتان

(278) جلد 14 سوره نحل

مِنَ الْجِبالِ: از کوه ها

اَكْنانا: پناه گاه هایی،

ص:234

وَ جَعَلَ: و قرارداد

لَكُمْ: برای شما

سَرابیلَ: جامه ها، پیراهن ها

تَقیکُمُ: که نگه دارد شما را

الْحَرَّ: از گرما،

وَ سَرابیلَ: و جامه ها

تَقیکُمْ: که نگه دارد شما را

بَأْسَكُمْ: از گرفتاریتان، سختی تان.

كَذلِكَ: این چنین

يُتِمُّ: تمام می کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْكُمْ: بر شما،

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تُسْلِمُونَ: تسلیم شوید، مسلمان شوید.

90 اِنَّ اللّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَ الاِْحْسانِ وَ ايتاءِ ذِى الْقُرْبى وَ يَنْهى عَنِ الْفَحْشاءِ وَ الْمُنْكَرِ وَ الْبَغْيِ

يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

يَأْمُرُ: امر می کند

بِالْعَدْلِ: به عدل

وَ الْاِحْسانِ: و نیکی کردن

وَ ايتاءِ: و بخشش

ذِی الْقُرْبی: به نزديكان،

وَ يَنْهی: و نهی می کند

عَنِ الْفَحْشاءِ: از فحشا

(280) جلد 14 سوره نحل

وَ الْمُنْكَرِ: و بدی

وَ الْبَغْيِ: و ستم .

يَعِظُكُمْ: موعظه می کند، پند می دهد شما را

لَعَلَّكُمْ: شايد شما، اميد است شما

تَذَكَّرُونَ: متذكّر شويد.

91 وَ اَوْفُوا بِعَهْدِ اللّهِ اِذا عاهَدْتُمْ وَ لا تَنْقُضُوا الْأَيْمانَ بَعْدَ تَوْكيدِها وَ قَدْجَعَلْتُمُ اللّهَ عَلَيْكُمْ كَفيلاً

ص:236

اِنَّ اللّهَ یَعْلَمُ ما تَفْعَلُونَ

وَ اَوْفُوا: و وفا کنید

بِعَهْدِ اللّهِ: به عهدِ خدا

اِذا: هنگامی که

عاهَدْتُمْ: عهد بستید،

وَ لا تَنْقُضُوا: و نقض نکنید،

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (281)

الأیْمانَ: سوگندها را

بَعْدَ تَوْکیدِها: بعد از تأکید آن

وَ قَدْ جَعَلْتُمُ: در حالی که قرار دادید

اللّهَ عَلَیْکُمْ: خدا را بر خودتان

کَفیلاً: کفیل، ضامن.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

یَعْلَمُ ما: می داند آن چه

تَفْعَلُونَ: انجام می دهید.

92 وَ لا تَکُونُوا کَالَّتی نَقَضَتْ غَزْلَها مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ اَنْکاثا تَتَّخِذُونَ اَیْمانَکُمْ دَخَلاً بَیْنَکُمْ اَنْ تَکُونَ

اُمَّةٌ هِیَ اَرْبی مِنْ اُمَّةٍ اِنَّما یَبْلُوکُمُ اللّهُ بِه وَ لَیُبَیِّنَنَّ لَکُمْ یَوْمَ الْقِیمَهِ ما کُنْتُمْ فیهِ تَخْتَلِفُونَ

وَ لا تَکُونُوا: و نباشید

(282) جلد 14 سوره نحل

کَالَّتی: مانند آن که

نَقَضَتْ: نقض کرد، بازکرد

غَزْلَها: رشته خود را

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ: از بعد استحکام،

اَنْکاثا: باز شده، تکّه تکّه شده.

تَتَّخِذُونَ: می گیرید، قرار می دهید

اَیْمانَکُمْ: سوگندهایتان را

دَخَلاً: دستاویز فریب

بَیْنَکُمْ: بین خودتان

اَنْ تَکُونَ: این که می باشد

اُمَّةٌ: گروهی، جمعیتی

هِیَ اَرْبی: آن بیشتر، ثروتمندتر

مِنْ اُمَّةٍ: از گروه دیگری،

اِنَّما: جز این نیست که

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (283)

ص:238

يَبْلُوكُمُ: آزمايش می کند شما را

اللّهُ بِه: خدا به وسيله آن،

وَ لَيُبَيِّنَنَّ: و تا روشن سازد حتما

لَكُمْ: برايتان

يَوْمَ الْقِيمَهِ: روز قيامت

ما كُنْتُمْ فيهِ: آن چه را كه در آن اختلاف می كرديد.

تَخْتَلِفُونَ: اختلاف می كرديد.

93 وَ لَوْ شاءَ اللّهُ لَجَعَلَكُمْ اُمَّهً واحِدَهً وَ لكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشاءُ وَ يَهْدى مَنْ يَشاءُ وَلَتُسْئَلُنَّ عَمّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ لَوْ شاءَ اللّهُ: و اگر می خواست خدا

لَجَعَلَكُمْ: هر آينه قرار می داد شما را

اُمَّهً واحِدَهً: امّتی واحد

(284) جلد 14 سوره نحل

وَ لكِنْ: وليكن

يُضِلُّ: گمراه می كند

مَنْ يَشاءُ: هر كس را بخواهد

ص:239

وَ يَهْدی: و هدایت می کند

مَنْ يَشاءُ: هرکس را بخواهد،

وَ لَتُسْئَلُنَّ: و حتما مورد سؤال واقع می شوید

عَمّا: از آن چه

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

94 وَ لا تَتَّخِذُوا اَيْمانَكُمْ دَخَلاً بَيْنَكُمْ فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِها وَ تَذُوقُوا السُّوءَ بِما صَدَدْتُمْ عَنْ سَبيلِ اللّهِ وَ لَكُمْ عَذابٌ عَظيمٌ

وَ لا تَتَّخِذُوا: و نگیرید، قرار ندهید

اَيْمانَكُمْ: سوگندهایتان را

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (285)

دَخَلاً: دستاویز فریب

بَيْنَكُمْ: بین خودتان،

فَتَزِلَّ: پس متزلزل گردد

قَدَمٌ بَعْدَ: قدم ها بعد از

ثُبُوتِها: استوار شدنش،

وَ تَذُوقُوا: و بچشید

ص:240

السُّوءَ: بدی را

بِما: به خاطر آن که

صَدَدْتُمْ: بازداشتید

عَنْ سَبیلِ: از راه

اللّهِ: خدا.

وَ لَکُمْ: و برای شماست

عَذابٌ عَظیمٌ: عذابی بزرگ.

(286) جلد 14 سوره نحل

95 وَلا تَشْتَرُوابِعَهْدِاللّهِ ثَمَناقَلیلاًاِنَّماعِنْدَ اللّهِ هُوَ خَیْرٌ لَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

وَ لا تَشْتَرُوا: و مفروشید

بِعَهْدِ: پیمان

اللّهِ: خدا را

ثَمَنا: به بهایی

قَلیلاً: کم.

اِنَّما: به درستی که آن چه

عِنْدَ اللّهِ: نزد خداست

هُوَ: آن،

خَيْرٌ: خير است، بهتر است

لَكُمْ: برای شما،

اِنْ: اگر

كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (287)

96 ما عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَ ما عِنْدَ اللّهِ باقٍ وَ لَنَجْزِيَنَّ الَّذينَ صَبَرُوا اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ ما كانُوا يَعْمَلُونَ

ما عِنْدَكُمْ: آن چه نزد شماست

يَنْفَدُ: فانی می شود، تمام می شود

وَ ما عِنْدَ: و آن چه نزد

اللّهِ: خداست

باقٍ: باقی است.

وَ لَنَجْزِيَنَّ: و هر آینه قطعا پاداش می دهیم

الَّذينَ: کسانی را که

صَبَرُوا: صبر کردند

اَجْرَهُمْ: پاداششان را

بِاَحْسَنِ ما: به بهتر از آن چه

كانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

(288) جلد 14 سوره نحل

97 مَنْ عَمِلَ صالِحا مِنْ ذَكَرٍ اَوْ اُنْثى وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيوةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ اَجْرَهُمْ بِاَحْسَنِ ما كانُوا يَعْمَلوُنَ

مَنْ عَمِلَ: هر كس عمل

صالِحا: صالح انجام دهد

مِنْ ذَكَرٍ: از مرد

اَوْ اُنْثى: يا زن،

وَ هُوَ: در حالى كه او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَلَنُحْيِيَنَّهُ: پس حتما زندگانى می دهيم او را

حَيوةً طَيِّبَةً: زندگانى اى پاكيزه،

وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ: و هر آينه قطعا جزا می دهيم آن ها را

اَجْرَهُمْ: پاداششان را

سوره نحل لغات و مفاهيم قرآن كريم (289)

بِاَحْسَنِ ما: به بهتر از آن چه

ص:243

كانُوا يَعْمَلوُنَ: عمل می کردند.

98 فَاِذا قَرَأْتَ الْقُرْانَ فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ مِنَ الشَّيْطانِ الرَّجيمِ

فَاِذا: پس وقتی که

قَرَأْتَ الْقُرْانَ: خواندن قرآن،

فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ: پس پناه ببر به خدا

مِنَ الشَّيْطانِ: از شیطان

الرَّجيمِ: رانده شده، مطرود.

99 اِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطانٌ عَلَى الَّذينَ امَنُوا وَ عَلى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ

اِنَّهُ: به درستی که او

لَيْسَ: نیست

لَهُ سُلْطانٌ: مسلّط

عَلَى الَّذينَ: بر کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَلی رَبِّهِمْ: و بر پروردگارشان

یَتَوَکَّلُونَ: توکّل می کنند.

100 اِنَّما سُلْطانُهُ عَلَی الَّذینَ یَتَوَلَّوْنَهُ وَ الَّذینَ هُمْ بِه مُشْرِکُونَ

اِنَّما: جز این نیست که

سُلْطانُهُ: تسلّط او

عَلَی الَّذینَ: بر کسانی است که

یَتَوَلَّوْنَهُ: به سرپرستی گرفته اند او را

وَ الَّذینَ هُمْ: و کسانی که آن ها

بِه مُشْرِکُونَ: به او شرک می ورزند.

112 وَ ضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً قَرْیَةً کانَتْ امِنَةً مُطْمَئِنَّةً یَأْتیها رِزْقُها رَغَدا مِنْ کُلِّ مَکانٍ فَکَفَرَتْ بِاَنْعُمِ اللّهِ فَاَذاقَهَا اللّهُ لِباسَ الْجُوعِ وَ الْخَوْفِ بِما کانُوا یَصْنَعُونَ

وَ ضَرَبَ اللّهُ: و زد خداوند

مَثَلاً: مثلی را،

قَرْيَةً: دهکده ای

كانَتْ: بود

اٰمِنَةً: امن و آرام

مُطْمَئِنَّةً: مطمئن

يَأْتيها: می رسید آن، می آمد

رِزْقُها: روزیش

(292) جلد 14 سوره نحل

رَغَدا: فراوان

مِنْ كُلِّ: از هر

مَكانٍ: مکانی،

فَكَفَرَتْ: پس کافر شدند

بِاَنْعُمِ: به نعمت های

اللّٰهِ: خدا،

فَاَذاقَهَا: پس چشانید آن ها را

اللّٰهُ: خداوند

لِباسَ: به لباس

الْجُوعِ: گرسنگی

وَ الْخَوْفِ: و ترس

بِما: به خاطر آن چه

كانُوا يَصْنَعُونَ: می ساختند.

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (293)

113 وَ لَقَدْ جاءَهُمْ رَسُولٌ مِنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ فَاَخَذَهُمُ الْعَذابُ وَ هُمْ ظالِمُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

جاءَهُمْ: آمد ایشان را

رَسُولٌ: رسولی

مِنْهُمْ: از خودشان،

فَكَذَّبُوهُ: پس تکذیب نمودند او را،

فَاَخَذَهُمُ: پس گرفت آن ها را

الْعَذابُ: عذاب

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

ظالِمُونَ: ظالم بودند.

114 فَكُلُوا مِمّا رَزَقَكُمُ اللّهُ حَلالاً طَيِّبا وَاشْكُرُوا

نِعْمَتَ اللّهِ اِنْ كُنْتُمْ اِيّاهُ تَعْبُدُونَ

(294) جلد 14 سوره نحل

فَكُلُوا: پس بخوريد

مِمّا: از آن چه

رَزَقَكُمُ: روزى داد شما را

اللّهُ: خدا،

حَلالاً: حلال

طَيِّبا: و پاكيزه،

وَ اشْكُرُوا: و شكر كنيد

نِعْمَتَ: نعمت

اللّهِ: خدا را

اِنْ كُنْتُمْ اِيّاهُ: اگر فقط او را

تَعْبُدُونَ: مى پرستيد.

115 اِنَّما حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَ الدَّمَ وَ لَحْمَ الْخِنْزيرِ وَ ما اُهِلَّ لِغَيْرِاللّهِ بِه فَمَنِ اضْطُرَّ غَيْرَ باغٍ

سوره نحل لغات و مفاهيم قرآن كريم (295)

وَ لا عادٍ فَاِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحيمٌ

اِنَّما: جز اين نيست كه

حَرَّمَ: حرام است

عَلَيْكُمُ: بر شما

الْمَيْتَةَ: گوشت مرده، مردار

وَ الدَّمَ: و خون

وَ لَحْمَ الْخِنْزيرِ: و گوشت خوک

وَ ما: و آن چه

اُهِلَّ: بانگ زده شده

لِغَيْرِ: به غیر

اللّهِ: (نام) خدا

بِه: به آن.

فَمَنِ: پس کسی که

اضْطُرَّ: ناچار شود

(296) جلد 14 سوره نحل

غَيْرَ باغٍ: بدون تجاوز

وَ لا عادٍ: و بدون تعدّی

فَاِنَّ اللّهَ: پس همانا خدا

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحيمٌ: مهربان است.

ص:249

120 اِنَّ اِبْراهیمَ کانَ اُمَّةً قانِتا لِلّهِ حَنیفا وَ لَمْ یَکُ مِنَ الْمُشْرِکینَ

اِنَّ: به درستی که

اِبْراهیمَ: ابراهیم

کانَ: بود

اُمَّةً: امّتی، پیشوایی

قانِتا: مطیع

لِلّهِ: برای خدا

حَنیفا: موحد، حق گرا

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (297)

وَ لَمْ یَکُ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِکینَ: از مشرکان.

121 شاکِرا لِاَنْعُمِهِ اجْتَبیهُ وَ هَدیهُ اِلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ

شاکِرا: شکرگزار

لِاَنْعُمِهِ: برای نعمت هایش بود.

اجْتَبیهُ: برگزید او را

وَ هَديهُ: و هدایتش کرد او را

اِلی صِراطٍ: به راهی

مُسْتَقیمٍ: راست.

122 وَ اتَیْناهُ فِی الدُّنْیا حَسَنَةً وَ اِنَّهُ فِی الْاٰخِرَهِ لَمِنَ الصّالِحینَ

(298) جلد 14 سوره نحل

وَ اتَیْناهُ: و دادیم ما او را

فِی الدُّنْیا: در دنیا

حَسَنَةً: نیکی،

وَ اِنَّهُ: و همانا او

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت

لَمِنَ: هر آینه از

الصّالِحینَ: صالحان است.

123 ثُمَّ اَوْحَیْنا اِلَیْکَ اَنِ اتَّبِعْ مِلَّهَ اِبْراهیمَ حَنیفا وَ ما کانَ مِنَ الْمُشْرِکینَ

ثُمَّ اَوْحَیْنا: سپس وحی نمودیم

اِلَیْکَ: به تو

اَنِ اتَّبِعْ: که پیروی کن

مِلَّهَ اِبْراهیمَ: از آئین ابراهیمِ

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (299)

حَنیفا: موحّد، حق گرا،

وَ ما کانَ: و نبود

مِنَ الْمُشْرِکینَ: از مشرکان.

125 اُدْعُ اِلی سَبیلِ رَبِّکَ بِالْحِکْمَهِ وَ الْمَوْعِظَهِ الْحَسَنَهِ وَ جادِلْهُمْ بِالَّتی هِیَ اَحْسَنُ اِنَّ رَبَّکَ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبیلِه وَ هُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدینَ

اُدْعُ: بخوان

اِلی سَبیلِ: به سوی راه

رَبِّکَ: پروردگارت

بِالْحِکْمَهِ: با حکمت

وَ الْمَوْعِظَهِ: و پند و اندرزِ

الْحَسَنَهِ: نیکو

وَ جادِلْهُمْ: و مجادله کن، استدلال کن

ص:252

بِالَّتی: به آن که، به شیوه ای که

هِیَ اَحْسَنُ: او نیکوتر است.

اِنَّ: به درستی که

رَبَّکَ: پروردگار تو

هُوَ اَعْلَمُ: و او داناتر است

بِمَنْ: به کسانی

ضَلَّ: گمراه شدند

عَنْ سَبیلِه: از راهش،

وَ هُوَ اَعْلَمُ: و او داناتر است

بِالْمُهْتَدینَ: به هدایت شدگان.

126 وَ اِنْ عاقَبْتُمْ فَعاقِبُوا بِمِثْلِ ما عُوقِبْتُمْ بِه وَ لَئِنْ صَبَرْتُمْ لَهُوَ خَیْرٌ لِلصّابِرینَ

وَ اِنْ: و اگر

سوره نحل لغات و مفاهیم قرآن کریم (301)

عاقَبْتُمْ: عقوبت می کنید،

فَعاقِبُوا: پس عقوبت کنید

بِمِثْلِ ما: به مثل، نظیر آن چه

عُوقِبْتُمْ بِه: عقوبت شدید به آن،

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

صَبَرْتُمْ: صبر کنید، صبوری نمایید

لَهُوَ: هر آینه آن

خَيْرٌ: بهتر است

لِلصّابِرينَ: برای صابران.

127 وَاصْبِرْ وَ ما صَبْرُکَ اِلاّبِاللّهِ وَ لا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ لا تَکُ فی ضَيْقٍ مِمّا يَمْکُرُونَ

وَ اصْبِرْ: و صبور باش

وَ ما صَبْرُکَ: و نیست صبر تو

(302) جلد 14 سوره نحل

اِلاّ بِاللّهِ: مگر (به توفیق) خدا،

وَ لا تَحْزَنْ: و اندوهگین مباش

عَلَيْهِمْ: بر آن ها،

وَ لا تَکُ: و نباش

فی ضَيْقٍ: در تنگنا، دلتنگ

مِمّا: از آن چه

ص:254

يَمْكُرُونَ: مَکر می کنند.

128 اِنَّ اللّهَ مَعَ الَّذینَ اتَّقَوْا وَ الَّذینَ هُمْ مُحْسِنُونَ

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

مَعَ الَّذینَ: با کسانی است

اتَّقَوْا: که تقوا پیشه کردند

وَ الَّذینَ: و کسانی که

هُمْ مُحْسِنُونَ: آن ها نیکوکارند.

«پایان جزء 14»

«سوره اِسراء»

1 سُبْحانَ الَّذی اَسْریبِعَبْدِه لَیْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ اِلَی الْمَسْجِدِ الاْقْصَا الَّذی بارَکْنا حَوْلَهُ لِنُرِیَهُ مِنْ ایاتِنا اِنَّهُ هُوَ السَّمیعُ الْبَصیرُ

سُبْحانَ: منزّه است

الَّذی اَسْری: آن که سیر داد

بِعَبْدِه: بنده اش را

لَیْلاً مِنَ: شبی از

الْمَسْجِدِ: مسجد

الْحَرامِ: الحرام

اِلَی الْمَسْجِدِ: به مسجد

الاْقْصَا: الاقصی

الَّذی بارَکْنا: که مبارک ساختیم

حَوْلَهُ: پیرامونش را

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (305)

لِنُرِیَهُ: تا نشان دهیم به او

مِنْ ایاتِنا: آیاتمان را،

اِنَّهُ هُوَ: به درستی که او

ص:256

السَّميعُ: شنوا

الْبَصيرُ: و بيناست.

9 اِنَّ هذَا الْقُرْانَ يَهْدى لِلَّتى هِىَ اَقْوَمُ وَ يُبَشِّرُ الْمُؤْمِنينَ الَّذينَ يَعْمَلُونَ الصّالِحاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرا كَبيرا

اِنَّ هذَا: همانا اين

الْقُرْانَ: قرآن

يَهْدى: هدايت مى كند

لِلَّتى: به آن كه،

هِىَ اَقْوَمُ: آن استوارترين است

(306) جلد 15 سوره اِسراء

وَ يُبَشِّرُ: و بشارت مى دهد

الْمُؤْمِنينَ: مؤمنين را،

الَّذينَ: آنان كه

يَعْمَلُونَ: عمل مى كنند

الصّالِحاتِ: به كارهاى نيک.

اَنَّ: به درستى كه

ص:257

لَهُمْ: برای ایشان است

اَجْرا کَبیرا: اجری بزرگ.

10 وَ اَنَّ الَّذینَ لا یُؤْمِنُونَ بِالْاْخِرَهِ اَعْتَدْنا لَهُمْ عَذابا اَلیما

وَ اَنَّ الَّذینَ: و همانا کسانی که

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

بِالْاْخِرَهِ: به آخرت،

اَعْتَدْنا: آماده نموده ایم

لَهُمْ: برای ایشان

عَذابا اَلیما: عذابی دردناک.

11 وَ یَدْعُ الْاِنْسانُ بِالشَّرِّ دُعاءَهُ بِالْخَیْرِ وَ کانَ الْاِنْسانُ عَجُولاً

وَ یَدْعُ: می طلبد

الْاِنْسانُ: انسان

بِالشَّرِّ: بدی را

دُعاءَهُ: (آن گونه که)

بِالْخَيْرِ: خوبی را.

وَ كانَ: و باشد

الاِْنْسانُ: انسان

عَجُولاً: عجول، بسیار شتاب کار.

(308) جلد 15 سوره اِسراء

12 وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ وَ النَّهارَ ايَتَيْنِ فَمَحَوْنا ايَهَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنا ايَهَ النَّهارِ مُبْصِرَةً لِتَبْتَغُوا فَضْلاً مِنْ رَبِّكُمْ وَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنينَ وَالْحِسابَ وَ كُلَّ شَىْ ءٍ فَصَّلْناهُ تَفْصيلاً

وَ جَعَلْنَا: و قرار داديم

اللَّيْلَ: شب

وَ النَّهارَ: و روز را

ايَتَيْنِ: دو نشانه.

فَمَحَوْنا: پس محو كرديم

ايَهَ اللَّيْلِ: نشانه روز را

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم

ص:259

ایَهَ النَّهارِ: نشانه روز را

مُبْصِرَةً: روشنی بخش، تابان،

لِتَبْتَغُوا: تا بطلبید

فَضْلاً: فضلی

مِنْ رَبِّکُمْ: از پروردگارتان،

وَ لِتَعْلَمُوا: و تا بدانید

عَدَدَ السِّنینَ: عدد سال ها

وَ الْحِسابَ: و حساب را.

وَ کُلَّ شَیْ ءٍ: و هر چیزی را

فَصَّلْناهُ: بیان کردیم آن را

تَفْصیلاً: مفصّل.

13 وَ کُلَّ اِنْسانٍ اَلْزَمْناهُ طائِرَهُ فی عُنُقِه وَ نُخْرِجُ لَهُ یَوْمَ الْقِیمَهِ کِتابا یَلْقیهُ مَنْشُورا

وَ کُلَّ اِنْسانٍ: هر انسانی را

اَلْزَمْناهُ: ملازم و قرین همیشگی او قرار دادیم

طائِرَهُ: اعمال نیک و بدش را

فی عُنُقِه: در گردنش،

وَ نُخْرِجُ: و خارج می کنیم

لَهُ: برای او

یَوْمَ الْقِیمَهِ: روز قیامت

کِتابا: کتابی را که

یَلْقیهُ: می بیند آن را

مَنْشُورا: گشوده، نشر داده شده.

14 اِقْرَا کِتابَکَ کَفی بِنَفْسِکَ الْیَوْمَ عَلَیْکَ حَسیبا

اِقْرَا کِتابَکَ: بخوان کتابت را

کَفی: کافی است

بِنَفْسِکَ: که خودت

الْیَوْمَ: امروز

عَلَیْکَ: بر خودت

حَسیبا: حسابگر باشی.

15 مَنِ اهْتدی فَاِنَّما یَهْتَدی لِنَفْسِه وَ مَنْ ضَلَّ

فَاِنَّما یَضِلُّ عَلَیْها وَ لا تَزِرُ وازِرَهٌ وِزْرَ اُخْری وَ ما کُنّا مُعَذِّبینَ حَتّی نَبْعَثَ رَسُولاً

مَنِ اهْتدی: هر کس هدایت شود

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

یَهْتَدی: هدایت می شود

لِنَفْسِه: برای خودش،

وَ مَنْ: و هر کس

ضَلَّ: گمراه شود

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

یَضِلُّ: گمراه می شود

(312) جلد 15 سوره اِسراء

عَلَیْها: به (زیان) خودش،

وَ لا تَزِرُ: و به دوش نمی کشد

وازِرَهٌ: باربرنده ای

وِزْرَ اُخْری: بار دیگری را.

وَ ما کُنّا: و نبودیم ما

مُعَذِّبینَ: عذاب کننده

حَتّی نَبْعَثَ: تا مبعوث کنیم

ص:262

رَسُولاً: پیامبری را.

19 وَ مَنْ اَرادَ الْاٰخِرَهَ وَ سَعی لَها سَعْیَها وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولئِکَ کانَ سَعْیُهُمْ مَشْکُورا

وَ مَنْ اَرادَ: و هر کس بخواهد

الْاٰخِرَهَ: آخرت را،

وَ سَعی لَها: و سعی کند برای آن

سَعْیَها: سعی اش،

وَ هُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَاُولئِکَ: پس آنان

کانَ سَعْیُهُمْ: باشد سعی شان

مَشْکُورا: قدردانی شده.

20 کُلاًّ نُمِدُّ هؤُلاءِ وَ هؤُلاءِ مِنْ عَطاءِ رَبِّکَ وَ ما کانَ عَطاءُرَبِّکَ مَحْظُورا

کُلاًّ: همه را

نُمِدُّ: کمک می دهیم

هؤُلاءِ: این ها را

وَ هؤُلاءِ: و آن ها را

مِنْ عَطاءِ: از عطای

(314) جلد 15 سوره اِسراء

رَبِّکَ: پروردگارت،

وَ ما کانَ: و نباشد

عَطاءُ: عطای

رَبِّکَ: پروردگار تو

مَحْظُورا: منع شده.

21 اُنْظُرْکَیْفَ فَضَّلْنا بَعْضَهُمْ عَلی بَعْضٍ وَلَلاْخِرَهُ اَکْبَرُ دَرَجاتٍ وَ اَکْبَرُ تَفْضیلاً

اُنْظُرْ: ببین، نگاه کن

کَیْفَ: چگونه

فَضَّلْنا: برتری دادیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها را

عَلی بَعْضٍ: بر بعض دیگر،

وَ لَلْاٰخِرَهُ: و در آخرت

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (315)

اَکْبَرُ: بزرگ تر است

دَرَجاتٍ: درجات (آن ها)

وَ اَکْبَرُ: و بزرگ تر است

تَفْضیلاً: از نظر برتری.

22 لا تَجْعَلْ مَعَ اللّٰهِ اِلها اخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُوما مَخْذُولاً

لا تَجْعَلْ: و قرار نده

مَعَ اللّٰهِ: با اللّه

اِلها اخَرَ: معبود دیگر،

فَتَقْعُدَ: پس زمین گیر می شوی

مَذْمُوما: و ملامت زده

مَخْذُولاً: و بی یار و یاور.

(316) جلد 15 سوره اِسراء

23 وَ قَضی رَبُّکَ اَلاّ تَعْبُدُوا اِلاّ اِیّاهُ وَ بِالْوالِدَیْنِ اِحْسانااِمّا یَبْلُغَنَّ عِنْدَکَ الْکِبَرَ اَحَدُهُما اَوْکِلاهُما

ص:265

فَلا تَقُلْ لَهُما اُفٍّ وَ لا تَنْهَرْ هُما وَ قُلْ لَهُما قَوْلاً كَريما

وَ قَضى: و فرمان داد، گذراند

رَبُّکَ: پروردگارت،

اَلاّ تَعْبُدُوا: كه نپرستيد

اِلاّ اِيّاهُ: مگر، فقط او را،

وَ بِالْوالِدَيْنِ: و به پدر و مادر

اِحْسانا: نيكى كردن.

اِمّا يَبْلُغَنَّ: اگر برسند

عِنْدَکَ الْكِبَرَ: نزد تو به پيرى

اَحَدُهُما: يكى از آن دو

اَوْكِلاهُما: يا هر دوى آن ها.

فَلا تَقُلْ لَهُما: پس نگو به آن ها

اُفٍّ: آخ (كمترين اهانت)!

وَ لا تَنْهَرْ هُما: و مران آن ها را (از خود)

وَ قُلْ: و بگو:

لَهُما قَوْلاً: به آن دو گفتار

كَريما: لطيف، نرم، كريمانه.

24 وَاخْفِضْ لَهُما جَناحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَهِ وَ قُلْ رَبِ ارْحَمْهُما كَما رَبَّيانى صَغيرا

وَ اخْفِضْ: و فرود آر، بگستر

لَهُما: برای آن دو

جَناحَ الذُّلِّ: پر و بالِ مسکنت

مِنَ الرَّحْمَهِ: از روی رحمت و مهربانی

وَ قُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

ارْحَمْهُما: رحم کن بر آن دو

كَما: هم چنان که

رَبَّيانى: تربیت کردند مرا

صَغيرا: در کوچکی.

25 رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِما فينُفُوسِكُمْ اِنْ تَكُونُوا صالِحينَ فَاِنَّهُ كانَ لِلْاَوّبينَ غَفُورا

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

اَعْلَمُ بِما: داناتر است به آن چه

فی نُفُوسِکُمْ: در درون شماست.

اِنْ تَکُونُوا: اگر باشید

صالِحینَ: صالح، شایسته،

فَاِنَّهُ کانَ: پس همانا او باشد

لِلْأَوّبینَ: بر توبه گزاران

غَفُورا: آمرزنده.

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (319)

26 وَ اتِ ذَاالْقُرْبی حَقَّهُ وَالْمِسْکینَ وَابْنَ السَّبیلِ وَ لا تُبَذِّرْ تَبْذیرا

وَ اتِ: و بده، بپرداز

ذَا الْقُرْبی: به خویشاوندان

حَقَّهُ: حقش را،

وَ الْمِسْکینَ: و مستمند، تنگدست

وَ ابْنَ السَّبیلِ: و در راه مانده را

وَ لاتُبَذِّرْ: و اسراف و تبذیر نکن

تَبْذیرا: زیاده روی.

ص:268

27 اِنَّ الْمُبَذِّرینَ کانُوا اِخْوانَ الشَّیاطینِ وَ کانَ الشَّیْطانُ لِرَبِّه کَفُورا

اِنَّ: به درستی که اسراف کاران

(320) جلد 15 سوره اِسراء

الْمُبَذِّرینَ: اسراف کاران

کانُوا اِخْوانَ: باشند برادران

الشَّیاطینِ: شیطان ها،

وَ کانَ الشَّیْطانُ: و بود شیطان

لِرَبِّه: به پروردگارش

کَفُورا: ناسپاس.

28 وَ اِمّا تُعْرِضَنَّ عَنْهُمُ ابْتِغاءَ رَحْمَهٍ مِنْ رَبِّکَ تَرْجُوها فَقُلْ لَهُمْ قَوْلاً مَیْسُورا

وَ اِمّا: و اگر

تُعْرِضَنَّ: اعراض کنی، روی برتابی

عَنْهُمُ: از آن ها

ابْتِغاءَ: تا رسیدنِ

رَحْمَهٍ: رحمتی

مِنْ رَبِّکَ: از جانب پروردگارت

تَرْجُوها: به امید آن،

فَقُلْ: پس بگو:

لَهُمْ قَوْلاً: با آن ها سخنی

مَیْسُورا: نرم و آمیخته با لطف.

29 وَ لاتَجْعَلْ یَدَکَ مَغْلُولَةً اِلیعُنُقِکَ وَلاتَبْسُطْها کُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُوما مَحْسُورا

وَ لا تَجْعَلْ: و قرار نده

یَدَکَ: دستت را

مَغْلُولَةً: (مانند) زنجیری بسته

اِلی عُنُقِکَ: به گردنت،

وَ لا تَبْسُطْها: و نگشای آن را

کُلَّ الْبَسْطِ: تماما بازِ باز،

(322) جلد 15 سوره اِسراء

فَتَقْعُدَ: پس بنشینی

مَلُوما: ملامت شده،

مَحْسُورا: تهیدست، از کار فرومانده.

ص:270

30 اِنَّ رَبَّکَ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَ یَقْدِرُ اِنَّهُ کانَ بِعِبادِه خَبیرا بَصیرا

اِنَّ رَبَّکَ: همانا پروردگارت

یَبْسُطُ: می گشاید، توسعه می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

یَشاءُ: بخواهد

وَ یَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

اِنَّهُ کانَ: همانا او باشد

بِعِبادِه: (نسبت) به بندگانش

خَبیرا بَصیرا: آگاه و بینا.

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (323)

36 وَ لا تَقْفُ ما لَیْسَ لَکَ بِه عِلْمٌ اِنَّ السَّمْعَ وَ الْبَصَرَ وَ الْفُؤادَ کُلُّ اُولئِکَ کانَ عَنْهُ مَسْؤُلاً

وَ لا تَقْفُ: و پیروی نکن، دنبال نکن

ما لَیْسَ: آن چه را که نیست

لَکَ: برای تو

بِه عِلْمٌ: به آن علمی،

اِنَّ السَّمْعَ: به درستی که گوش

وَ الْبَصَرَ: و چشم

وَ الْفُؤادَ: و دل،

کُلُّ اُولئِکَ: همه آنان

کانَ عَنْهُ: باشند در برابر آن

مَسْؤُلاً: مسئول.

(324) جلد 15 سوره اِسراء

37 وَ لا تَمْشِ فِی الأَرْضِ مَرَحا اِنَّکَ لَنْ تَخْرِقَ الأَرْضَ وَلَنْ تَبْلُغَ الْجِبالَ طُولاً

وَ لا تَمْشِ: و راه مرو

فِی الأَرْضِ: در زمین

مَرَحا: با غرور، تکبّر،

اِنَّکَ: به درستی که تو

لَنْ تَخْرِقَ: هرگز نمی توانی بشکافی

الأَرْضَ: زمین را

وَ لَنْ تَبْلُغَ: و هرگز نمی توانی برسی

الْجِبالَ: به کوه ها

طُولاً: از نظر طول، بلندی.

38 کُلُّ ذلِکَ کانَ سَیِّئُهُ عِنْدَ رَبِّکَ مَکْرُوها

کُلُّ ذلِکَ: همه این ها

کانَ سَیِّئُهُ: باشد بدی اش

عِنْدَ رَبِّکَ: نزد پروردگارت

مَکْرُوها: منفور، زشت، مکروه.

39 ذلِکَ مِمّااَوْحی اِلَیْکَ رَبُّکَ مِنَ الْحِکْمَهِ وَلاتَجْعَلْ مَعَ اللّهِ اِلها اخَرَ فَتُلْقی فی جَهَنَّمَ مَلُوما مَدْحُورا

ذلِکَ: این است

مِمّا: از آن چه

اَوْحی: وحی فرستاد

اِلَیْکَ: به سوی تو

رَبُّکَ: پروردگارت

مِنَ الْحِکْمَهِ: از حکمت.

وَ لا تَجْعَلْ: و قرار نده

مَعَ اللّهِ: با خدا

(326) جلد 15 سوره اِسراء

اِلها اخَرَ: معبودی دیگر،

فَتُلْقی: پس می افتی

فی جَهَنَّمَ: در جهنّم

مَلُوما: ملامت زده و

مَدْحُورا: رانده شده.

41 وَ لَقَدْ صَرَّفْنا فی هذَا الْقُرْانِ لِیَذَّکَّرُوا وَ ما یَزیدُهُمْ اِلاّ نُفُورا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنا: حقایق گوناگون آوردیم

فی هذَا: در این

الْقُرْانِ: قرآن

لِیَذَّکَّرُوا: تا متذکّر شوند،

وَ ما یَزیدُهُمْ: و نمی افزاید آن ها را

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (327)

اِلاّ نُفُورا: مگر نفرت.

ص:274

44 تُسَبِّحُ لَهُ السَّمواتُ السَّبْعُ وَ الْأَرْضُ وَ مَنْ فيهِنَّ وَ اِنْ مِنْ شَىْ ءٍ اِلاّ يُسَبِّحُ بِحَمْدِه وَ لكِنْ لا تَفْقَهُونَ تَسْبيحَهُمْ اِنَّهُ كانَ حَليما غَفُورا

تُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ السَّمواتُ: او را آسمان های

السَّبْعُ: هفت گانه

وَ الْأَرْضُ: و زمین

وَ مَنْ: و کسانی که

فیهِنَّ: در آن هستند،

وَ اِنْ مِنْ: و نیست هیچ

شَىْ ءٍ اِلاّ: چیزی مگر

يُسَبِّحُ: تسبیح می کند

بِحَمْدِه: با حمدش،

(328) جلد 15 سوره اِسراء

وَلكِنْ: ولیکن

لا تَفْقَهُونَ: نمی فهمید

تَسْبيحَهُمْ: تسبیح آن ها را.

اِنَّهُ كانَ: به درستی که او باشد

ص:275

حَلیما: بردبار

غَفُورا: و آمرزنده.

49 وَ قالُوا اَءِذا کُنّا عِظاما وَ رُفاتا اَءِنّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقاجَدیدا

وَ قالُوا: و گفتند:

اَءِذا کُنّا: آیا وقتی شدیم ما

عِظاما: استخوان هایی

وَ رُفاتا: در حالی که پوسیده،

اَءِنّا: آیا همانا ما

لَمَبْعُوثُونَ: هر آینه مبعوث می شویم

خَلْقا: به خلقی

جَدیدا: جدید، تازه؟

50 قُلْ کُونُوا حِجارَةً اَوْحَدیدا

قُلْ کُونُوا: بگو: باشید

حِجارَةً: سنگی

اَوْ حَديدا: یا آهنی،

51 اَوْ خَلْقا مِمّا یَکْبُرُ فی صُدُورِکُمْ فَسَیَقُولُونَ مَنْ یُعیدُ ناقُلِ الَّذی فَطَرَکُمْ اَوَّلَ مَرَّهٍ فَسَیُنْغِضُونَ اِلَیْکَ رُؤُسَهُمْ وَ یَقُولُونَ مَتی هُوَ قُلْ عَسی اَنْ یَکُونَ قَریبا

اَوْ خَلْقا: با هر مخلوقی

(330) جلد 15 سوره اِسراء

مِمّا: از آن چه

یَکْبُرُ: بزرگ می نماید

فی صُدُورِکُمْ: در سینه هایتان،

فَسَیَقُولُونَ: پس به زودی می گویند:

مَنْ: چه کسی

یُعیدُنا: بازمی گرداند ما را؟

قُلِ الَّذی: بگو: آن که

فَطَرَکُمْ: آفرید شما را

اَوَّلَ مَرَّهٍ: روز نخست.

فَسَیُنْغِضُونَ: پس به زودی تکان می دهند

اِلَیْکَ: به سوی تو

رُؤُسَهُمْ: سرهایشان را

وَ یَقُولُونَ: و می گویند:

مَتی هُوَ: کِی است آن؟

قُلْ عَسی: بگو: شاید

اَنْ یَکُونَ قَریبا: که باشد نزدیک

52 یَوْمَ یَدْعُوکُمْ فَتَسْتَجیبوُنَ بِحَمْدِه وَ تَظُنُّونَ اِنْ لَبِثْتُمْ اِلاّ قَلیلاً

یَوْمَ: روزی که

یَدْعُوکُمْ: می خواند شما را

فَتَسْتَجیبوُنَ: پس اجابت می کنید

بِحَمْدِه: (در حالی که) حمد می کنید او را

وَ تَظُنُّونَ: و گمان می کنید

اِنْ لَبِثْتُمْ: که درنگ نکرده اید، توقف ننموده اید

اِلاّ قَلیلاً: مگر کمی، اندکی.

53 وَ قُلْ لِعِبادی یَقُولُوا الَّتی هِیَ اَحْسَنُ اِنَّ

(332) جلد 15 سوره اِسراء

الشَّیْطانَ یَنْزَغُ بَیْنَهُمْ اِنَّ الشَّیْطانَ کانَ لِلْاِنْسانِ عَدُوّا مُبینا

وَ قُلْ لِعِبادی: و بگو به بندگانم

یَقُولُوا: که بگویند

الَّتی هِیَ: (آن چه را) که آن

اَحْسَنُ: بهتر است،

اِنَّ الشَّیْطانَ: به درستی که شیطان

یَنْزَغُ: کدورت می افکند

بَیْنَهُمْ: بینشان،

اِنَّ الشَّیْطانَ: همانا شیطان

کانَ لِلْاِنْسانِ: باشد برای انسان

عَدُوّا مُبینا: دشمنی آشکار.

64 وَ اسْتَفْزِزْ مَنِ اسْتَطَعْتَ مِنْهُمْ بِصَوْتِکَ

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (333)

وَ اَجْلِبْ عَلَیْهِمْ بِخَیْلِکَ وَ رَجِلِکَ وَ شارِکْهُمْ فِی الْاَمْوالِ وَ الْاَوْلادِ وَعِدْهُمْ وَ ما یَعِدُهُمُ الشَّیْطانُ

ص:279

اِلاّ غُرُورا

وَ اسْتَفْزِزْ: و تحریک کن، از جای بکن

مَنِ: هر کس را که

اسْتَطَعْتَ: توانایی داری

مِنْهُمْ: از ایشان

بِصَوْتِکَ: با صدای خودت،

وَ اَجْلِبْ: و جلب کن، بتازان

عَلَیْهِمْ: بر ایشان

بِخَیْلِکَ: (لشکر) سواره ات

وَ رَجِلِکَ: و (لشکر) پیاده ات را،

وَ شارِکْهُمْ: و شرکت کن، شریک شو

فِی الْاَمْوالِ: در مال ها

(334) جلد 15 سوره اِسراء

وَ الْاَوْلادِ: و فرزندانشان

وَعِدْهُمْ: وعده شان (بده)،

وَ ما یَعِدُهُمُ: و وعده نمی دهد به ایشان

الشَّیْطانُ: شیطان،

اِلاّ غُرُورا: مگر به غرور.

ص:280

65 اِنَّ عِبادی لَیْسَ لَکَ عَلَیْهِمْ سُلْطانٌ وَ کَفی بِرَبِّکَ وَکیلاً

اِنَّ: به درستی که

عِبادی: بندگان من

لَیْسَ لَکَ: نیست تو را

عَلَیْهِمْ سُلْطانٌ: بر آن ها سلطه ای،

وَ کَفی: و کافی است که

بِرَبِّکَ: پروردگارت

وَکیلاً: وکیل (باشد).

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (335)

66 رَبُّکُمُ الَّذی یُزْجی لَکُمُ الْفُلْکَ فِی الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِه اِنَّهُ کانَ بِکُمْ رَحیما

رَبُّکُمُ: پروردگار شما

الَّذی: کسی است که

یُزْجی: به حرکت درمی آورد

لَکُمُ الْفُلْکَ: برای شما کشتی را

فِی الْبَحْرِ: در دریا

لِتَبْتَغُوا: تا طلب کنید

مِنْ فَضْلِه: از فضلش،

اِنَّهُ کانَ: همانا او باشد

بِکُمْ رَحیما: به شما مهربان.

67 وَ اِذا مَسَّکُمُ الضُّرُّ فِی الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ

(336) جلد 15 سوره اِسراء

تَدْعُونَ اِلاّ اِیّاهُ فَلَمّا نَجّیکُمْ اِلَی الْبَرِّ اَعْرَضْتُمْ وَ کانَ الاِْنْسانُ کَفُورا

وَ اِذا: و هنگامی که

مَسَّکُمُ: برسد به شما

الضُّرُّ: ضرر، ناراحتی

فِی الْبَحْرِ: در دریا

ضَلَّ: فراموش می کنید، گم می شود

مَنْ: کسی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

اِلاّ اِیّاهُ: مگر او را

فَلَمّا: پس وقتی که

نَجّیکُمْ: نجات داد شما را

اِلَی الْبَرِّ: به سوی خشکی،

اَعْرَضْتُمْ: روی برمی گردانید

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (337)

وَ کانَ: و باشد

الاِْنْسانُ: انسان

کَفُورا: ناسپاس.

70 وَ لَقَدْ کَرَّمْنا بَنی ادَمَ وَ حَمَلْناهُمْ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ وَرَزَقْناهُمْ مِنَ الطَّیِّباتِ وَ فَضَّلْناهُمْ عَلی کَثیرٍ مِمَّنْ خَلَقْنا تَفْضیلاً

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

کَرَّمْنا: گرامی داشتیم ما

بَنی ادَمَ: فرزندان آدم را،

وَ حَمَلْناهُمْ: و حمل کردیم ما آن هارا

فِی الْبَرِّ: در خشکی

وَ الْبَحْرِ: و دریا

وَ رَزَقْناهُمْ: و روزی دادیم به آن ها

(338) جلد 15 سوره اِسراء

ص:283

مِنَ الطَّيِّباتِ: از پاکیزه ها،

وَ فَضَّلْناهُمْ: و برتری دادیم ما آن ها را

عَلی کَثیرٍ: بر بسیاری

مِمَّنْ: از کسانی که

خَلَقْنا: خلق کردیم

تَفْضیلاً: برتری دادنی.

71 یَوْمَ نَدْعُوا کُلَّ اُناسٍ بِاِمامِهِمْ فَمَنْ اُوتِیَ کِتابَهُ بِیَمینِه فَاُولئِکَ یَقْرَؤُنَ کِتابَهُمْ وَ لا یُظْلَمُونَ فَتیلاً

یَوْمَ: روزی که

نَدْعُوا: فرامی خوانیم

کُلَّ: هر، همه

اُناسٍ: انسان ها را

بِاِمامِهِمْ: با پیشوایشان،

فَمَنْ: پس هر کس

اُوتِیَ: داده شود

كِتابَهُ: نامه اش

بِيَمينِه: به دست راستش،

فَأُولئِکَ: پس آنان

يَقْرَؤُنَ: می خوانند

كِتابَهُمْ: کتابشان را، نامه شان را

وَ لا يُظْلَمُونَ: و ظلم نمی شوند

فَتيلاً: (حتّی) به اندازه رشته نازک هسته خرما.

72 وَ مَنْ كانَ فيهذِهاَعْمی فَهُوَ فِی الْاٰخِرَهِ اَعْمی وَ اَضَلُّ سَبيلاً

وَ مَنْ كانَ: و کسی که باشد

(340) جلد 15 سوره اِسراء

فی هذِه: در این (جهان)

اَعْمی: کور، نابینا،

فَهُوَ: پس او

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت

اَعْمی: (نیز) کور است

وَ اَضَلُّ: و گمراه تر است

ص:285

سَبیلاً: از راه.

78 اَقِمِ الصَّلوهَ لِدُلُوکِ الشَّمْسِ اِلی غَسَقِ اللَّیْلِ وَ قُرْانَ الْفَجْرِ اِنَّ قُرْانَ الْفَجْرِ کانَ مَشْهُودا

اَقِمِ: به پا دار

الصَّلوهَ: نماز را

لِدُلُوکِ: از وقت زوال

الشَّمْسِ: آفتاب، خورشید

اِلی غَسَقِ: تا اوّل تاریکی

اللَّیْلِ: شب

وَ قُرْانَ: و خواندن

الْفَجْرِ: فجر،

اِنَّ: به درستی که

قُرْانَ: خواندن

الْفَجْرِ: فجر (نماز صبح)

کانَ: باشد

مَشْهُودا: مورد مشاهده.

79 وَ مِنَ اللَّيْلِ فَتَهَجَّدْ بِه نافِلَةً لَکَ عَسی اَنْ يَبْعَثَکَ رَبُّکَ مَقاما مَحْمُودا

وَ مِنَ اللَّيْلِ: و پاسی از شب

فَتَهَجَّدْ: پس تهجّد کن، بیدار باش

بِه نافِلَةً: به آن، نافله ای، (عبادات غیرواجب)

(342) جلد 15 سوره اِسراء

لَکَ: که برای توست،

عَسی: امید است

اَنْ يَبْعَثَکَ: که مبعوث گرداند تو را

رَبُّکَ: پروردگارت

مَقاما: به مقامی

مَحْمُودا: در خور ستایش.

80 وَ قُلْ رَبِّ اَدْخِلْنی مُدْخَلَ صِدْقٍ وَ اَخْرِجْنی مُخْرَجَ صِدْقٍ وَ اجْعَلْ لی مِنْ لَدُنْکَ سُلْطانا نَصيرا

وَ قُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

اَدْخِلْنی: داخل کن مرا

مُدْخَلَ: دخول (در هر کار)

صِدْقٍ: صادقانه،

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (343)

وَ اَخْرِجْنی: و خارج کن مرا

مُخْرَجَ: خروج (از هر کار)

صِدْقٍ: صادقانه،

وَ اجْعَلْ: و قرار بده

لی مِنْ: برای من از

لَدُنْکَ: نزد خودت

سُلْطانا: سلطانی، حجّت روشنی

نَصیرا: که یاری (کند مرا).

81 وَ قُلْ جاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْباطِلُ اِنَّ الْباطِلَ کانَ زَهُوقا

وَ قُلْ: و بگو:

جاءَ الْحَقُّ: آمد حق

وَ زَهَقَ: و نابود شد

(344) جلد 15 سوره اِسراء

الْباطِلُ: باطل.

ص:288

اِنَّ: به درستی که

الْباطِلَ: باطل

کانَ: باشد

زَهُوقا: نابود شدنی.

82 وَ نُنَزِّلُ مِنَ الْقُرْانِ ما هُوَ شِفاءٌ وَ رَحْمَهٌ لِلْمُؤْمِنینَ وَ لا یَزیدُ الظّالِمینَ اِلاّ خَسارا

وَ نُنَزِّلُ: و نازل می کنیم

مِنَ الْقُرْانِ: از قرآن

ما هُوَ: آن چه را که آن

شِفاءٌ: شفاء

وَ رَحْمَهٌ: و رحمتی

لِلْمُؤْمِنینَ: بر مؤمنان است.

وَ لا یَزیدُ: و نمی افزاید

الظّالِمینَ: ظالمان را

اِلاّ: مگر

خَسارا: خسران، زیان.

83 وَ اِذا اَنْعَمْنا عَلَى الاِْنْسانِ اَعْرَضَ وَ نَا بِجانِبِه وَ اِذامَسَّهُ الشَّرُّ كانَ يَؤُسا

وَ اِذا: و هنگامى كه

اَنْعَمْنا: نعمت داديم

عَلَى الاِْنْسانِ: به انسان

اَعْرَضَ: روى برگردانَد

وَ نَا بِجانِبِه: و دور شود متكبّرانه،

وَ اِذا: و هنگامى كه

مَسَّهُ: برسد به او

الشَّرُّ: شرّى، بلائى

كانَ يَؤُسا: باشد مأيوس.

88 قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الاِْنْسُ وَ الْجِنُّ عَلى اَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هذَا الْقُرْانِ لايَأْتُونَ بِمِثْلِه وَ لَوْ كانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهيرا

قُلْ: بگو:

لَئِنِ: هر آينه اگر

اجْتَمَعَتِ: اجتماع کنند، اتّفاق کنند

الاِنْسُ وَ الْجِنُّ: انسان ها و جن

عَلی اَنْ: بر این که

یَأْتُوا بِمِثْلِ: بیاورند به مثل

هذَا الْقُرْانِ: این قرآن،

لا یَأْتوُنَ: نمی توانند

بِمِثْلِه: به مثل آن (بیاورند)،

وَ لَوْ کانَ: هر چند که باشند

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

لِبَعْضٍ: بر بعض دیگر

ظَهیرا: پشتیبان، کمک کار

89 وَ لَقَدْ صَرَّفْنا لِلنّاسِ فی هذَاالْقُرْانِ مِنْ کُلِّ مَثَلٍ فَاَبیاَکْثَرُ النّاسِ اِلاّ کُفُورا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْنا: آوردیم، گوناگون بیان

لِلنّاسِ: برای مردم

فی هذَا الْقُرْانِ: در این قرآن

مِنْ کُلِّ مَثَلٍ: از هر مَثَل،

فَاَبی: پس اِبا کنند

اَکْثَرُ النّاسِ: بیشتر مردم

(348) جلد 15 سوره اِسراء

اِلاّ کُفُورا: مگر ناسپاسی را.

90 وَ قالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَکَ حَتّی تَفْجُرَ لَنا مِنَ الْاَرْضِ یَنْبُوعا

وَ قالُوا: و گفتند:

لَنْ نُؤْمِنَ: هرگز ایمان نمی آوریم

لَکَ حَتّی: به تو، تا

تَفْجُرَ لَنا: بشکافی، بیرون آوری

مِنَ الْاَرْضِ: از زمین

یَنْبُوعا: چشمه آبی،

91 اَوْ تَکُونَ لَکَ جَنَّهٌ مِنْ نَخیلٍ وَ عِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْاَنْهارَخِلالَها تَفْجیرا

اَوْ تَکُونَ لَکَ: یا باشد تو را

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (349)

جَنَّةٌ مِنْ نَخیلٍ: باغی از نخل ها

وَ عِنَبٍ: و انگور،

فَتُفَجِّرَ: پس به جریان اندازی

الأنْهارَ: نهرها، رودها

خِلالَها: از لابلای آن

تَفْجیرا: به جریان انداختنی.

94 وَ ما مَنَعَ النّاسَ اَنْ یُؤْمِنُوا اِذْجاءَهُمُ الْهُدی اِلاّ اَنْ قالُوااَبَعَثَ اللّهُ بَشَرا رَسُولاً

وَ ما مَنَعَ: منع نکرد، بازنداشت

النّاسَ: مردم را

اَنْ یُؤْمِنُوا: این که ایمان بیاورند

اِذْ: هنگامی که

جاءَهُمُ: آمد ایشان را

(350) جلد 15 سوره اِسراء

الْهُدی: هدایت،

اِلاّ اَنْ قالُوا: مگر این که گفتند:

ص:293

اَبَعَثَ: آیا مبعوث کرد.

اللّهُ بَشَرا: خداوند بشری را

رَسُولاً: به عنوان رسول؟

95 قُلْ لَوْ کانَ فِی الأَرْضِ مَلئِکَهٌ یَمْشُونَ مُطْمَئِنّینَ لَنَزَّلْنا عَلَیْهِمْ مِنَ السَّماءِ مَلَکا رَسُولاً

قُلْ لَوْ کانَ: بگو: اگر بود

فِی الأَرْضِ: در روی زمین

مَلئِکَهٌ: فرشتگانی

یَمْشُونَ: که راه می رفتند

مُطْمَئِنّینَ: با آرامش،

لَنَزَّلْنا: حتما نازل می کردیم

عَلَیْهِمْ: برایشان

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

مَلَکا: فرشته ای که

رَسُولاً: رسول باشد.

98 ذلِکَ جَزاؤُهُمْ بِاَنَّهُمْ کَفَرُوا بِایاتِنا وَ قالُوا اَءِذا کُنّا عِظاما وَ رُفاتا اَءِنّا لَمَبْعُوثُونَ خَلْقا جَدیدا

ذلِکَ جَزاؤُهُمْ: این جزاء آن هاست

بِاَنَّهُمْ: به خاطر آن که آن ها

کَفَرُوا: کافر شدند

بِایاتِنا: به آیات ما

وَ قالُوا: و گفتند:

اَءِذا: آیا هنگامی که

کُنّا عِظاما: شدیم استخوان هایی

(352) جلد 15 سوره اِسراء

وَ رُفاتا: پوسیده،

اَءِنّا: آیا همانا ما

لَمَبْعُوثُونَ: هر آینه مبعوث می شویم

خَلْقا جَدیدا: به خلقتی تازه؟

99 اَوَلَمْ یَرَوْا اَنَّ اللّهَ الَّذی خَلَقَ السَّمواتِ وَالْاَرْضَ قادِرٌ عَلی اَنْ یَخْلُقَ مِثْلَهُمْ وَ جَعَلَ لَهُمْ اَجَلاً لا رَیْبَ فیهِ فَاَبَی الظّالِمُونَ اِلاّ کُفُورا

ص:295

اَوَلَمْ یَرَوْا: و آیا ندیدند، ندانستند

اَنَّ اللّهَ: که همانا خدایی

الَّذی خَلَقَ: که خلق کرد

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را

قادِرٌ: قادر و تواناست

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (353)

عَلی اَنْ: بر این که

یَخْلُقَ: خلق کند

مِثْلَهُمْ: مثل آن ها را؟

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَهُمْ: برای آن ها

اَجَلاً: مدتی معیّن،

لا رَیْبَ: شکی نیست

فیهِ: در آن

فَاَبَی: پس اِبا کردند، سرپیچی نمودند

الظّالِمُونَ: ظالمان،

اِلاّ کُفُورا: مگر ناسپاسی را.

ص:296

105 وَ بِالْحَقِّ اَنْزَلْناهُ وَ بِالْحَقِّ نَزَلَ وَ ما اَرْسَلْناکَ اِلاّمُبَشِّرا وَ نَذیرا

وَ بِالْحَقِّ: و به حق

(354) جلد 15 سوره اِسراء

اَنْزَلْناهُ: نازل کردیم آن را

وَ بِالْحَقِّ: و به حق

نَزَلَ: نازل شد.

وَ ما اَرْسَلْناکَ: و نفرستادیم تو را

اِلاّ مُبَشِّرا: مگر بشارت دهنده

وَ نَذیرا: و بیم رسان.

106 وَ قُرْانا فَرَقْناهُ لِتَقْرَاَهُ عَلَی النّاسِ عَلی مُکْثٍ وَ نَزَّلْناهُ تَنْزیلاً

وَ قُرْانا: و قرآنی که

فَرَقْناهُ: جداجدا، به تدریج فرستادیم آن را

لِتَقْرَاَهُ: تا بخوانی آن را

عَلَی النّاسِ: بر مردم

عَلی مُکْثٍ: با درنگ، با آرامش

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (355)

ص:297

وَ نَزَّلْناهُ: و نازل نمودیم آن را

تَنْزیلاً: نازل کردنی.

107 قُلْ اِمِنُوا بِه اَوْلاتُؤْمِنُوا اِنَ الَّذینَ اُوتُوا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِه اِذا یُتْلی عَلَیْهِمْ یَخِرُّونَ لِلاْذْقانِ سُجَّدا

قُلْ: بگو:

اِمِنُوا بِه: ایمان بیاورید به آن

اَوْلا تُؤْمِنُوا: و یا ایمان نیاورید،

اِنَّ: همانا

الَّذینَ: کسانی که

اُوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم

مِنْ قَبْلِه: از قبلِ آن

اِذا: هنگامی که

(356) جلد 15 سوره اِسراء

یُتْلی: تلاوت می شود

عَلَیْهِمْ: بر آن ها

یَخِرُّونَ: به خاک می افتند

ص:298

لِلأذْقانِ: بر چانه ها

سُجَّدا: سجده کنان.

108 وَ یَقُولُونَ سُبْحانَ رَبِّنا اِنْ کانَ وَعْدُ رَبِّنا لَمَفْعُولاً

وَ یَقُولُونَ: و می گویند:

سُبْحانَ: منزّه است

رَبِّنا: پروردگار ما،

اِنْ کانَ وَعْدُ: که باشد وعده

رَبِّنا: پروردگار ما

لَمَفْعُولاً: انجام شدنی.

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (357)

109 وَ یَخِرُّونَ لِلأذْقانِ یَبْکُونَ وَیَزیدُهُمْ خُشُوعا

وَ یَخِرُّونَ: و به خاک می افتند

لِلأذْقانِ: بر چانه ها

یَبْکُونَ: گریه کنان

وَ یَزیدُهُمْ: و افزون شود ایشان را

خُشُوعا: خشوع و تواضع.

110 قُلِ ادْعُوا اللّهَ اَوِادْعُوا الرَّحْمنَ اَيّاما تَدْعُوا فَلَهُ الأَسْماءُ الْحُسْنى وَ لا تَجْهَرْ بِصَلاتِکَ وَ لا تُخافِتْ بِها وَ ابْتَغِ بَيْنَ ذلِکَ سَبيلاً

قُلِ: بگو:

ادْعُوا: بخوانيد

اللّهَ: اللّه را

(358) جلد 15 سوره اِسراء

اَوِادْعُوا: يا بخوانيد

الرَّحْمنَ: رحمان را،

اَيّا: هركدام را

ما تَدْعُوا: بخوانيد

فَلَهُ: پس براى اوست

الأَسْماءُ: نام هاى

الْحُسْنى: نيكو، بهترين

وَ لا تَجْهَرْ: و بلند نخوان

بِصَلاتِکَ: نمازت را

ص:300

وَ لا تُخافِتْ: و آهسته هم نخوان

بِها: آن را

وَ ابْتَغِ: و پيش گير، انتخاب كن

بَيْنَ ذلِكَ: بين آن (دو)

سَبيلاً: راهى (معتدل).

سوره اِسراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (359)

111 وَ قُلِ الْحَمْدُ لِلّهِ الَّذى لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدا وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ شَريكٌ فِى الْمُلْكِ وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِىٌّ مِنَ الذُّلِّ وَ كَبِّرْهُ تَكْبيرا

وَ قُلِ: و بگو:

الْحَمْدُ: ستايش

لِلّهِ: براى خدايى است

الَّذى: كه

لَمْ يَتَّخِذْ: نگرفته

وَلَدا: فرزندى

وَ لَمْ يَكُنْ: و نباشد

لَهُ: براى او

شَریکٌ: شریکی

فِی الْمُلْکِ: در حکومت

(360) جلد 15 سوره اِسراء

وَ لَمْ یَکُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

وَلِیٌّ: سرپرستی، حامی ای

مِنَ الذُّلِّ: (به خاطر) ضعف و ذلّت

وَ کَبِّرْهُ: و تکبیر گوی او را

تَکْبیرا: تکبیر گفتن کامل

سوره اِسراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (361)

ص:302

«سوره کهف»

1 اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی اَنْزَلَ عَلی عَبْدِهِ الْکِتابَ وَ لَمْ یَجْعَلْ لَهُ عِوَجا

اَلْحَمْدُ: ستایش

لِلّهِ: مخصوص خدایی است

الَّذی: که

اَنْزَلَ: نازل کرد

عَلی عَبْدِهِ: بر بنده اش

الْکِتابَ: کتاب را

وَ لَمْ یَجْعَلْ: و قرار نداد

لَهُ: برای آن

عِوَجا: کجی، انحرافی.

2 قَیِّما لِیُنْذِرَ بَأْسا شَدیدا مِنْ لَدُنْهُ وَ یُبَشِّرَ

(362) جلد 15 سوره کهف

الْمُؤْمِنینَ الَّذینَ یَعْمَلُونَ الصّالِحاتِ اَنَّ لَهُمْ اَجْرا حَسَنا

قَیِّما: که ثابت و استوار است

ص:303

لِيُنْذِرَ: تا بترساند

بَأْسا: از عذابی

شَديدا: سخت

مِنْ لَدُنْهُ: از نزد خودش

وَ يُبَشِّرَ: و بشارت دهد

الْمُؤْمِنينَ: مؤمنان را

الَّذينَ: کسانی که

يَعْمَلُونَ: عمل می کنند

الصّالِحاتِ: به کارهای شایسته

اَنَّ: همانا

لَهُمْ: برای ایشان است

اَجْرا حَسَنا: پاداشی نیکو.

3 ما كِثينَ فيهِ اَبَدا

ما كِثينَ: ماندگارانند

فيهِ اَبَدا: در آن تا ابد.

4 وَ يُنْذِرَ الَّذينَ قالُوا اتَّخَذَ اللّهُ وَلَدا

وَ يُنْذِرَ: و بيم دهد، بترساند

الَّذينَ: كسانى را كه

قالُوا: گفتند:، گويند:

اتَّخَذَ: گرفته، انتخاب نموده

اللّهُ: خداوند

وَلَدا: فرزندى.

(364) جلد 15 سوره كهف

5 ما لَهُمْ بِه مِنْ عِلْمٍ وَ لا لِابائِهِمْ كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ اَفْواهِهِمْ اِنْ يَقُولُونَ اِلاّ كَذِبا

ما لَهُمْ: نيست براى آن ها

بِه: به آن

مِنْ عِلْمٍ: هيچ علمى

وَ لا لِابائِهِمْ: و نه براى پدانشان.

كَبُرَتْ: بزرگ است

كَلِمَةً: كلمه اى كه

تَخْرُجُ: خارج مى شود

ص:305

مِنْ اَفْواهِهِمْ: از دهانهایشان

اِنْ یَقُولُونَ: نمی گویند

اِلاّ کَذِبا: مگر دروغی.

6 فَلَعَلَّکَ باخِعٌ نَفْسَکَ عَلی اثارِهِمْ

اِنْ لَمْ یُؤْمِنُوا بِهذَاالْحَدیثِ اَسَفا

فَلَعَلَّکَ: پس شاید تو، نزدیک است تو

باخِعٌ: هلاک کنی

نَفْسَکَ: خودت را

عَلی اثارِهِمْ: بر آثار آن ها، بر اعمال آن ها

اِنْ لَمْ یُؤْمِنُوا: اگر ایمان نیاورید

بِهذَا الْحَدیثِ: به این گفتار (قرآن)،

اَسَفا: از روی تأسف، اندوه.

7 اِنّا جَعَلْنا ما عَلَی الاْرْضِ زینَةً لَها لِنَبْلُوَهُمْ اَیُّهُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً

اِنّا: به درستی که ما

جَعَلْنا ما: قراردادیم آن چه

عَلَی الأَرْضِ: بر (روی) زمین است

(366) جلد 15 سوره کهف

زینَةً لَها: زینتی برای آن،

لِنَبْلُوَهُمْ: تا بیازماییم ایشان را

اَیُّهُمْ: که کدامیک از آن ها

اَحْسَنُ: نیکوتر است

عَمَلاً: از نظر عمل.

8 وَ اِنّا لَجاعِلُونَ ما عَلَیْها صَعیدا جُرُزا

وَ اِنّا: و همانا ما

لَجاعِلُونَ: قرار دهنده ایم

ما عَلَیْها: آن چه بر روی آن است

صَعیدا: (مانند) زمینی بدون گیاه

جُرُزا: و زمینی خشک و بایر.

9 اَمْ حَسِبْتَ اَنَّ اَصْحابَ الْکَهْفِ وَالرَّقیمِ کانُوا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (367)

مِنْ ایاتِناعَجَبا

ص:307

اَمْ حَسِبْتَ: آیا گمان کردی

اَنَّ اَصْحابَ: که همانا یاران

الْکَهْفِ: کهف

وَ الرَّقیمِ: و رقیم

کانُوا مِنْ: بودند از

ایاتِنا عَجَبا: نشانه های عجیب؟

10 اِذْ اَوَی الْفِتْیَهُ اِلَی الْکَهْفِ فَقالُوا رَبَّنا اتِنا مِنْ لَدُنْکَ رَحْمَهً وَ هَیِّی ءْ لَنا مِنْ اَمْرِنا رَشَدا

اِذْ اَوَی: زمانی که پناه بردند

الْفِتْیَهُ: جوانان، جوانمردان

اِلَی الْکَهْفِ: به غار،

فَقالُوا: پس گفتند:

رَبَّنا: پروردگار ما

اتِنا: بده به ما

مِنْ لَدُنْکَ: از نزد خودت

رَحْمَهً: رحمتی

وَ هَیِّی ءْ لَنا: و آماده نما برای ما

مِنْ اَمْرِنا: از برای کارمان

رَشَدا: رشد و تعالی، راه نجاتی، راه یافتن به سوی مطلوب.

11 فَضَرَبْنا عَلی اذانِهِمْ فِی الْکَهْفِ سِنینَ عَدَدا

فَضَرَبْنا: پس زدیم ما

عَلی اذانِهِمْ: بر گوش هایشان

فِی الْکَهْفِ: در غار

سِنینَ عَدَدا: سال های معدودی.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (369)

12 ثُمَّ بَعَثْناهُمْ لِنَعْلَمَ اَیُّ الْحِزْبَیْنِ اَحْصی لِما لَبِثُوا اَمَدا

ثُمَّ: سپس

بَعَثْناهُمْ: برانگیختیم آن ها را

لِنَعْلَمَ: تا بدانیم، تا معلوم گردانیم

اَیُّ الْحِزْبَیْنِ: کدام یک از دو گروه

اَحْصی: شماره خواهند کرد

لِما: آن چه را که

لَبِثُوا: درنگ کردند

اَمَدا: در طول زمان، مدّت معیّن.

13 نَحْنُ نَقُصُّ عَلَیْکَ نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ اِنَّهُمْ فِتْیَهٌ امَنُوابِرَبِّهِمْ وَ زِدْناهُمْ هُدیً

(370) جلد 15 سوره کهف

نَحْنُ: ما

نَقُصُّ: قصّه می کنیم، بازگو می کنیم

عَلَیْکَ: برای تو

نَبَأَهُمْ بِالْحَقِّ: خبرشان را به حق.

اِنَّهُمْ: به درستی که ایشان

فِتْیَهٌ: جوانانی بودند

امَنُوا: که ایمان آوردند

بِرَبِّهِمْ: به پروردگارشان،

وَ زِدْناهُمْ: و زیاد کردیم ما بر آن ها

هُدیً: هدایت را.

ص:310

14 وَ رَبَطْنا عَلی قُلُوبِهِمْ اِذْ قامُوا فَقالُوا رَبُّنا رَبُّ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ لَنْ نَدْعُوَا مِنْ دُونِه اِلها لَقَدْ قُلْنا اِذا شَطَطا

وَ رَبَطْنا: و ربط دادیم، محکم ساختیم

عَلی قُلُوبِهِمْ: دل های آن ها را

اِذْ قامُوا: آن گاه که قیام کردند

فَقالُوا: پس گفتید:

رَبُّنا: پروردگار ما

رَبُّ السَّمواتِ: پروردگارِ ما

وَ الْأَرْضِ: و زمین است،

لَنْ نَدْعُوَا: هرگز نمی خواهیم

مِنْ دُونِه: غیر از او

اِلها: معبودی را،

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

قُلْنا: گفتیم ما

اِذا: در آن صورت

شَطَطا: سخنی دور از حق.

(372) جلد 15 سوره کهف

15 هؤُلاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه اِلهَةً لَوْلا يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ اَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرى عَلَى اللَّهِ كَذِبا

هؤُلاءِ: آنان

قَوْمُنَا: قوم ما هستند

اتَّخَذُوا: گرفتند، انتخاب نمودند

مِنْ دُونِه: غیر از او

اِلهَةً: معبودی،

لَوْلا يَأْتُونَ: چرا نمی آورند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

بِسُلْطانٍ: دلیل، حجّت

بَيِّنٍ: روشنی، آشکاری؟

فَمَنْ اَظْلَمُ: پس کیست ظالم تر

مِمَّنِ: از کسی که

افْتَری: افترا ببندد

عَلَی اللّهِ کَذِبا: بر خدا دروغی را؟

16 وَ اِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَما یَعْبُدُونَ اِلاَّ اللّهَ فَأْوُا اِلَی الْکَهْفِ یَنْشُرْلَکُمْ رَبُّکُمْ مِنْ رَحْمَتِه وَ یُهَیِي ءْ لَکُمْ مِنْ اَمْرِکُمْ مِرْفَقا

وَ اِذِ: و هنگامی که

اعْتَزَلْتُمُوهُمْ: کناره گیری کردید از ایشان

وَ ما یَعْبُدُونَ: و نپرستیدید

اِلاَّ اللّهَ: مگر خدا را،

فَأْوُا: پس پناه ببرید

اِلَی الْکَهْفِ: به سوی غار

یَنْشُرْ: وسعت می دهد

لَکُمْ: برای شما

رَبُّکُمْ: پروردگارتان

مِنْ رَحْمَتِه: از رحمتش،

وَ يُهَيِي ءْ: و آماده می کند

لَكُمْ: برایتان

مِنْ اَمْرِكُمْ: از کارتان

مِرْفَقا: گشایشی، راحتی ای.

17 وَ تَرىَ الشَّمْسَ اِذا طَلَعَتْ تَزاوَرُعَنْ كَهْفِهِمْ ذاتَ الْيَمينِ وَ اِذا غَرَبَتْ تَقْرِضُهُمْ ذاتَ الشِّمالِ وَهُمْ فى فَجْوَةٍ مِنْهُ ذلِكَ مِنْ اياتِ اللّهِ مَنْ يَهْدِ اللّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِوَ مَنْ يُضْلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيّا مُرْشِدا

وَ تَرىَ: و می بینی

الشَّمْسَ: خورشید را

اِذا: هنگامی که

طَلَعَتْ: طلوع کرد

تَزاوَرُ: متمایل می گردد

عَنْ كَهْفِهِمْ: از غارشان

ذاتَ الْيَمينِ: به جانب راست،

وَ اِذا: و هنگامی که

غَرَبَتْ: غروب کرد

تَقْرِضُهُمْ: بریده می شود از آن ها، عدول می کند

ذاتَ الشِّمالِ: به جانب چپ،

وَ هُمْ فی: و ایشان در

فَجْوَةٍ: فضای پهناور و وسیعی

مِنْهُ: از آن (بودند).

ذلِکَ: این

مِنْ ایاتِ: از نشانه های

اللّهِ: خداوند است.

(376) جلد 15 سوره کهف

مَنْ: کسی را که

یَهْدِ: هدایت کند

اللّهُ: خدا،

فَهُوَ: پس او

الْمُهْتَدِ: هدایت شده،

وَ مَنْ: و کسی را که

يُضْلِلْ: گمراه کند

فَلَنْ تَجِدَ: پس هرگز نمی یابی

لَهُ وَلِيّا: برای او ولیّ ای

مُرْشِدا: مرشدی، راهنمایی.

18 وَ تَحْسَبُهُمْ اَيْقاظا وَ هُمْ رُقُودٌ وَ نُقَلِّبُهُمْ ذاتَ الْيَمينِ وَ ذاتَ الشِّمالِ وَ كَلْبُهُمْ باسِطٌ ذِراعَيْهِ بِالْوَصيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرارا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (377)

وَ لَمُلِئْتَ مِنْهُمْ رُعْبا

وَ تَحْسَبُهُمْ: و گمان می کنی آن ها

اَيْقاظا: بیدارند

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

رُقُودٌ: به خواب رفته بودند.

وَ نُقَلِّبُهُمْ: و می گرداندیم آن ها را

ذاتَ الْيَمينِ: به طرف راست

وَ ذاتَ: و به طرف

الشِّمالِ: چپ

وَ كَلْبُهُمْ: و سگشان

باسِطٌ: باز كرده بود، گشوده بود

ذِراعَيْهِ: دو دستش را

بِالْوَصيدِ: جلوى غار.

لَوِ اطَّلَعْتَ: اگر مطّلع می شدی

(378) جلد 15 سوره كهف

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

لَوَلَّيْتَ: پشت می كردی

مِنْهُمْ: از آن ها

فِرارا: در حالت فرار،

وَ لَمُلِئْتَ: و هر آينه پُر می شدی

مِنْهُمْ: از آن ها

رُعْبا: از ترس و وحشت.

19 وَ كَذلِكَ بَعَثْناهُمْ لِيَتَساءَلُوا بَيْنَهُمْ قالَ قائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قالُوا لَبِثْنا يَوْما اَوْ بَعْضَ يَوْمٍ

ص:317

قالُوا رَبُّكُمْ اَعْلَمُ بِما لَبِثْتُمْ فَابْعَثُوا اَحَدَكُمْ بِوَرِقِكُمْ هذِهِ اِلَي الْمَدينَهِ فَلْيَنْظُرْ اَيُّهااَزْكى طَعاما فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَتَلَطَّفْ وَ لا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ اَحَدا

وَ كَذلِکَ: و اين چنين

سوره کهف لغات و مفاهيم قرآن کريم (379)

بَعَثْناهُمْ: برانگيختيم ما آن ها را

لِيَتَساءَلُوا: تا سؤال کنند

بَيْنَهُمْ: از يکديگر.

قالَ: گفت:

قائِلٌ: گوينده اى

مِنْهُمْ: از آن ها،

کَمْ: چقدر

لَبِثْتُمْ: درنگ کرديد، مانديد؟

قالُوا: گفتند:

لَبِثْنا: مانديم (خوابيديم)

يَوْما اَوْ: يک روز يا

بَعْضَ يَوْمٍ: قسمتى از يک روز.

قالُوا: گفتند:

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

(380) جلد 15 سوره کهف

اَعْلَمُ بِما: داناتر است به آن چه

لَبِثْتُمْ: درنگ کردید،

فَابْعَثُوا: پس بفرستید

اَحَدَكُمْ: یکی از خودتان را

بِوَرِقِكُمْ هذِه: با این پول هایتان

اِلَى الْمَدينَهِ: به سوی شهر

فَلْيَنْظُرْ: و باید بنگرد، ببیند

اَيُّها: کدامیک آن ها

اَزْكى: پاکیزه تر و (حلال تر) است

طَعاما: از نظر غذا

فَلْيَأْتِكُمْ: پس بیاورد برایتان

بِرِزْقٍ مِنْهُ: روزی ای از آن،

وَلْيَتَلَطَّفْ: و باید دقّت کند

وَ لا يُشْعِرَنَّ: و نباید شناخته شود

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (381)

ص:319

بِكُمْ اَحَدا: از شما احدی.

20 اِنَّهُمْ اِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ اَوْ يُعيدُوكُمْ فيمِلَّتِهِمْ وَ لَنْ تُفْلِحُوا اِذا اَبَدا

اِنَّهُمْ: همانا آن ها

اِنْ يَظْهَرُوا: اگر مطّلع شوند

عَلَيْكُمْ: بر شما

يَرْجُمُوكُمْ: سنگسار می کنند شما را،

اَوْ يُعيدُوكُمْ: یا باز می گردانند شما را

فی مِلَّتِهِمْ: در آئین خودشان،

وَ لَنْ تُفْلِحُوا: و هرگز رستگار نمی شوید

اِذا اَبَدا: در آن هنگام ابدا.

21 وَ كَذلِكَ اَعْثَرْنا عَلَيْهِمْ لِيَعْلَمُوا اَنَّ وَعْدَ اللّهِ

حَقٌّ وَ اَنَ السّاعَةَ لا رَيْبَ فيها اِذْ يَتَنازَعُونَ بَيْنَهُمْ اَمْرَهُمْ فَقالُوا ابْنُوا عَلَيْهِمْ بُنْيانا رَبُّهُمْ اَعْلَمُ بِهِمْ

قالَ الَّذينَ غَلَبُواعَلى اَمْرِهِمْ لَنَتَّخِذَنَّ عَلَيْهِمْ مَسْجِدا

وَ كَذلِکَ: و اين چنين

اَعْثَرْنا: آگاه كرديم ما

عَلَيْهِمْ: بر آن ها (مردم را)

لِيَعْلَمُوا: تا بدانند

اَنَّ وَعْدَ اللّهِ: كه وعده خدا

حَقٌّ: حقّ است

وَ اَنَّ: و به درستى كه

السّاعَةَ: قيامت

لا رَيْبَ فيها: شكى نيست در آن،

اِذْ: آن گاه كه

يَتَنازَعُونَ: نزاع مى كردند

بَيْنَهُمْ: ميان خودشان

اَمْرَهُمْ: در كار آن ها،

فَقالُوا: پس گفتند: (مشركان)

ابْنُوا: بنا كنيد

عَلَيْهِمْ: بر (درب غار) آن ها

بُنْيانا: بنایی

رَبُّهُمْ: پروردگار آن ها

اَعْلَمُ: داناتر است

بِهِمْ: به آن ها.

قالَ: گفتند:

الَّذينَ: کسانی که

غَلَبُوا: غلبه کردند

عَلى اَمْرِهِمْ: بر کارشان

لَنَتَّخِذَنَّ: هر آینه می سازیم

(384) جلد 15 سوره کهف

عَلَيْهِمْ: برای آن ها

مَسْجِدا: مسجدی.

22 سَيَقُولُونَ ثَلثَةٌ رابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ وَ يَقُولُونَ خَمْسَةٌ سادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ رَجْما بِالْغَيْبِ وَ يَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَ ثامِنُهُمْ كَلْبُهُمْ قُلْ رَبّى اَعْلَمُ بِعِدَّتِهِمْ ما

يَعْلَمُهُمْ اِلاّ قَليلٌ فَلا تُمارِ فيهِمْ اِلاّ مِراءً ظاهِرا وَ لاتَسْتَفْتِ فيهِمْ مِنْهُمْ اَحَدا

سَيَقُولُونَ: به زودی خواهند گفت:

ثَلثَهٌ: سه تا (بودند)

رابِعُهُمْ: چهارمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود)

وَ يَقُولُونَ: و (بعضی) می گویند

خَمْسَهٌ: پنج تا (بودند)

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (385)

سادِسُهُمْ: ششمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود)

رَجْما: سنگی است، تیری است

بِالْغَيْبِ: به غیب، در تاریکی

وَ يَقُولُونَ: و می گویند:

سَبْعَهٌ: هفت تا (بودند)

وَ ثامِنُهُمْ: و هشتمی شان

كَلْبُهُمْ: سگشان (بود).

ص:323

قُلْ: بگو:

رَبّی: پروردگارم

اَعْلَمُ: داناتر است

بِعِدَّتِهِمْ: به عدّه آن ها

ما یَعْلَمُهُمْ: نمی دانند (تعداد) آن ها را

اِلاّ قَلیلٌ: مگر اندکی.

(386) جلد 15 سوره کهف

فَلا تُمارِ: پس جَدَل نکن

فیهِمْ: در مورد آن ها

اِلاّ مِراءً: مگر مجادله ای، گفتگویی

ظاهِرا: به ظاهر، سطحی

وَ لا تَسْتَفْتِ: و طلب فتوا نکن، سؤال نکن

فیهِمْ: درباره آن ها

مِنْهُمْ: از هیچ

اَحَدا: احدی.

23 وَ لا تَقُولَنَّ لِشَیْ ءٍ اِنّی فاعِلٌ ذلِکَ غَدا

وَ لا تَقُولَنَّ: و نگو

لِشَیْ ءٍ: (درباره) چیزی

اِنّی: که همانا من

فاعِلٌ: انجام دهنده ام

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (387)

ذلِکَ: آن را

غَدا: فردا.

24 اِلاّ اَنْ یَشاءَ اللّهُ وَ اذْکُرْ رَبَّکَ اِذا نَسیتَ وَ قُلْ عَسی اَنْ یَهْدِیَنِ رَبّی لِاَقْرَبَ مِنْ هذا رَشَدا

اِلاّ: مگر این که (بگویی)

اَنْ یَشاءَ: اگر بخواهد

اللّهُ: خدا.

وَ اذْکُرْ: و یاد کن

رَبَّکَ: پروردگارت را

اِذا: هنگامی که

نَسیتَ: فراموش کردی

ص:325

وَ قُلْ: و بگو:

عَسی: شاید، امیدوارم

(388) جلد 15 سوره کهف

اَنْ یَهْدِیَنِ: که هدایت کند مرا

رَبّی: پروردگارم

لِاَقْرَبَ: به نزدیک تر

مِنْ هذا: از این

رَشَدا: از نظر رشد، صواب.

25 وَ لَبِثُوا فی کَهْفِهِمْ ثَلاثَ مِائَهٍ سِنینَ وَازْدادُوا تِسْعا

وَ لَبِثُوا: و درنگ کردند، ماندند

فی کَهْفِهِمْ: در غارشان

ثَلاثَ مِائَهٍ: سیصد

سِنینَ: سال

وَازْدادُوا: و افزودند (برآن)

تِسْعا: نُه (سال).

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (389)

ص:326

26 قُلِ اللّهُ اَعْلَمُ بِما لَبِثُوا لَهُ غَيْبُ السَّمواتِ وَالاْرْضِ اَبْصِرْبِه وَاَسْمِعْ ما لَهُمْ مِنْ دُونِه مِنْ وَلِيٍّ وَ لايُشْرِكُ فى حُكْمِه اَحدا

قُلِ: بگو:

اللّهُ: خدا

اَعْلَمُ: داناتر است

بِما: به آن چه

لَبِثُوا: درنگ كردند.

لَهُ غَيْبُ: براى اوست غيب

السَّمواتِ: آسمان ها

وَالاْرْضِ: و زمين.

اَبْصِرْ بِه: چه بيناست او

وَ اَسْمِعْ: و چه شنوا!

ما لَهُمْ: نيست ايشان را

(390) جلد 15 سوره كهف

مِنْ دُونِه: غير از او

مِنْ: هيچ

ص:327

وَلِیٍّ: سرپرستی،

وَ لا یُشْرِکُ: و شریک نمی کند

فی حُکْمِه: در حکمش

اَحدا: احدی را.

27 وَاتْلُ ما اُوحِیَ اِلَیْکَ مِنْ کِتابِ رَبِّکَ لا مُبَدِّلَ لِکَلِماتِه وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِه مُلْتَحَدا

وَاتْلُ: و تلاوت کن

ما: آن چه

اُوحِیَ: وحی شده

اِلَیْکَ: به سوی تو

مِنْ کِتابِ: از کتابِ

رَبِّکَ: پروردگارت.

لا مُبَدِّلَ: تبدیل کننده ای

لِکَلِماتِه: کلماتش را

وَ لَنْ تَجِدَ: و هرگز نمی یابی

مِنْ دُونِه: غیر از او

مُلْتَحَدا: پناهی، پناهگاهی.

28 وَ اصْبِرْ نَفْسَکَ مَعَ الَّذینَ یَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَوهِ وَالْعَشِیِّ یُریدُونَ وَجْهَهُ وَ لا تَعْدُ عَیْناکَ عَنْهُمْ تُریدُ زینَهَ الْحَیوهِ الدُّنْیا وَ لا تُطِعْ مَنْ اَغْفَلْنا قَلْبَهُ عَنْ ذِکْرِنا وَ اتَّبَعَ هَویهُ وَ کانَ اَمْرُهُ فُرُطا

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

نَفْسَکَ: خودت

مَعَ الَّذینَ: با کسانی که

یَدْعُونَ: می خوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان را

بِالْغَدَوهِ: در صبح، بامداد

وَ الْعَشِیِّ: و شب هنگام

یُریدُونَ: می خواهند، می جویند

وَجْهَهُ: ذات او را، رضای او را

وَ لا تَعْدُ: و تجاوز نکن، برمگیر

عَیْناکَ: چشمانت را

عَنْهُمْ: از آن ها

تُریدُ: که می خواهند

زینَهَ الْحَیوهِ: زینت زندگانی

الدُّنْیا: دنیا را،

وَ لا تُطِعْ: و اطاعت نکن

مَنْ: کسی را که

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (393)

اَغْفَلْنا: غافل کرده ایم

قَلْبَهُ: دلش را

عَنْ ذِکْرِنا: از یاد خودمان،

وَ اتَّبَعَ: و پیروی کرده

هَویهُ: هوای نفس را

وَ کانَ: و باشد

اَمْرُهُ: کارش

فُرُطا: از روی افراط و زیاده روی.

ص:330

45 وَ اضْرِبْ لَهُمْ مَثَلَ الْحَيوهِ الدُّنْياكَماءٍ اَنْزَلْناهُ مِنَ السَّماءِ فَاخْتَلَطَ بِهنَباتُ الْاَرْضِ فَاَصْبَحَ هَشيما تَذْرُوهُ الرِّياحُ وَ كانَ اللّٰهُ عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ مُقْتَدِرا

وَ اضْرِبْ: و بزن

لَهُمْ مَثَلَ: برای آن ها مثل

الْحَيوهِ الدُّنْيا: زندگانی دنیا را

(394) جلد 15 سوره کهف

كَماءٍ: مانند آبی که

اَنْزَلْناهُ: نازل کردیم آن را

مِنَ السَّماءِ: از آسمان،

فَاخْتَلَطَ: پس مخلوط شده

بِه: به آن

نَباتُ الْاَرْضِ: گیاهان زمین،

فَاَصْبَحَ: پس بگردد

هَشيما: خشکیده که

تَذْرُوهُ: پراکنده می سازد آن را

الرِّياحُ: بادها.

ص:331

وَ كانَ اللّهُ: و باشد خداوند

عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ: بر هر چيزى

مُقْتَدِرا: قادر و توانا.

سوره كهف لغات و مفاهيم قرآن كريم (395)

46 اَلْمالُ وَالْبَنُونَ زينَهُ الْحَيوهِ الدُّنْيا وَ الْباقِياتُ الصّالِحاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّکَ ثَوابا وَ خَيْرٌ اَمَلاً

اَلْمالُ: مال

وَ الْبَنُونَ: و فرزندان

زينَهُ الْحَيوهِ: زينت زندگانى

الدُّنْيا: دنيا هستند،

وَ الْباقِياتُ: و كارهايى كه باقى بماند

الصّالِحاتُ: و شايسته باشد

خَيْرٌ: بهتر است

عِنْدَ: نزد

رَبِّکَ: پروردگارت

ثَوابا: ثواب (آن)

وَ خَيْرٌ: و بهتر است

اَمَلاً: امید (آن).

(396) جلد 15 سوره کهف

47 وَ يَوْمَ نُسَيِّرُ الْجِبالَ وَ تَرَى الْأَرْضَ بارِزَةً وَ حَشَرْناهُمْ فَلَمْ نُغادِرْ مِنْهُمْ اَحَدا

وَ يَوْمَ: و روزی که

نُسَيِّرُ: حرکت می دهیم

الْجِبالَ: کوه ها را

وَ تَرَى: و می بینی

الْأَرْضَ: زمین را

بارِزَةً: آشکارا، مسطّح

وَ حَشَرْناهُمْ: و محشور می کنیم آن ها را

فَلَمْ نُغادِرْ: و ترک نکنیم، مستثنی نکنیم

مِنْهُمْ: از آن ها

اَحَدا: احدی را.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (397)

ص:333

48 وَ عُرِضُوا عَلى رَبِّکَ صَفّا لَقَدْ جِئْتُمُونا کَما خَلَقْناکُمْ اَوَّلَ مَرَّهٍ بَلْ زَعَمْتُمْ اَلَّنْ نَجْعَلَ لَکُمْ مَوْعِدا

وَ عُرِضُوا: و عرضه شوند

عَلى رَبِّکَ: بر پروردگارت

صَفّا: به صف

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جِئْتُمُونا: آمدید نزد ما

کَما: هم چنان که

خَلَقْناکُمْ: آفریدیم شما را

اَوَّلَ مَرَّهٍ: اوّل مرتبه،

بَلْ زَعَمْتُمْ: بلکه گمان می کردید

اَلَّنْ نَجْعَلَ: که هرگز قرار نخواهیم داد

لَکُمْ: برای شما

مَوْعِدا: موعدی.

(398) جلد 15 سوره کهف

«پایان جزء 15»

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (399)

ص:334

83 وَ یَسْئَلُونَکَ عَنْ ذِی الْقَرْنَیْنِ قُلْ سَاَتْلُوا عَلَیْکُمْ مِنْهُ ذِکْرا

وَ یَسْئَلُونَکَ: و سؤال می کنند از تو

عَنْ: درباره

ذِی الْقَرْنَیْنِ: ذوالقرنین

قُلْ: بگو:

سَاَتْلُوا: به زودی تلاوت می کنم، می خوانم

عَلَیْکُمْ: بر شما

مِنْهُ ذِکْرا: از او یادی

84 اِنّا مَکَّنّا لَهُ فِی الاْرْضِ وَ اتَیْناهُ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ سَبَبا

اِنّا مَکَّنّا: همانا ما قدرت دادیم

لَهُ فِی الاْرْضِ: به او در زمین

وَ اتَیْناهُ: و دادیم او را

مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ: از هر چیزی

سَبَبا: سببی، وسیله ای.

85 فَاَتْبَعَ سَبَبا

فَاَتْبَعَ: پس پیروی کرد

سَبَبا: سبب را.

86 حَتّی اِذابَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَها تَغْرُبُ فی عَیْنٍ حَمِئَهٍ وَ وَجَدَ عِنْدَها قَوْما قُلْنا یا ذَاالْقَرْنَیْنِ اِمّا اَنْ تُعَذِّبَ وَ اِمّا اَنْ تَتَّخِذَ فیهِمْ حُسْنا

حَتّی اِذا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

مَغْرِبَ: به غروبگاه

الشَّمْسِ: خورشید، آفتاب،

وَجَدَها: یافت آن را (احساس کرد که خورشید)

تَغْرُبُ: غروب می کند، فرومی رود

فی عَیْنٍ در چشمه ای

حَمِئَهٍ: گل آلود،

وَ وَجَدَ: و یافت

عِنْدَها: نزد آن

قَوْما: قومی را.

قُلْنا: گفتیم: ما

یا ذَاالْقَرْنَیْنِ: ای ذوالقرنین!

اِمّا اَنْ تُعَذِّبَ: یا عذاب می کنی

وَ اِمّا اَنْ تَتَّخِذَ: و یا می گیری، انتخاب می کنی

فیهِمْ: در میان آن ها

حُسْنا: طریقه نیکویی.

(402) جلد 16 سوره کهف

87 قالَ اَمّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ یُرَدُّ اِلی رَبِّه فَیُعَذِّبُهُ عَذابا نُکْرا

قالَ: گفت:

اَمّا مَنْ: اما کسی که

ظَلَمَ: ظلم کرد،

فَسَوْفَ: پس به زودی

نُعَذِّبُهُ: عذاب می کنیم او را،

ثُمَّ: سپس

یُرَدُّ: بازگردانده می شود

اِلی رَبِّه: به سوی پروردگارش،

فَیُعَذِّبُهُ: پس عذاب می کند او را

عَذابا: عذابی

نُکْرا: ناشناخته، سخت.

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (403)

88 وَ اَمّا مَنْ امَنَ وَ عَمِلَ صالِحا فَلَهُ جَزاءً الْحُسْنی وَ سَنَقُولُ لَهُ مِنْ اَمْرِنا یُسْرا

وَ اَمّا مَنْ: و اما کسی که

امَنَ: ایمان آورد

وَ عَمِلَ صالِحا: و عمل صالح انجام دهد،

فَلَهُ: پس برای او

جَزاءً: پاداشی

الْحُسْنی: نیکوست

وَ سَنَقُولُ: و به زودی می گوییم

لَهُ مِنْ اَمْرِنا: به او از خودمان

یُسْرا: (دستور) آسانی.

ص:338

89 ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبا

ثُمَّ اَتْبَعَ: سپس پیروی کرد

(404) جلد 16 سوره کهف

سَبَبا: سبب را.

90 حَتّی اِذا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَها تَطْلُعُ عَلی قَوْمٍ لَمْ نَجْعَلْ لَهُمْ مِنْ دُونِها سِتْرا

حَتّی اِذا: تا هنگامی که

بَلَغَ: رسید

مَطْلِعَ: به طلوع گاه

الشَّمْسِ: خورشید،

وَجَدَها: یافت آن را

تَطْلُعُ: که طلوع می کند

عَلی قَوْمٍ: بر قومی که

لَمْ نَجْعَلْ: قرار نداده بودیم

لَهُمْ: بر آن ها

مِنْ دُونِها: غیر از آن (خورشید)

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (405)

سِتْرا: پوششی.

ص:339

91 كَذلِکَ وَ قَدْ اَحَطْنا بِما لَدَيْهِ خُبْرا

كَذلِکَ: اين چنين بود

وَ قَدْ: و به تحقيق

اَحَطْنا: احاطه داشتيم ما

بِما: به آن چه

لَدَيْهِ: نزد او بود

خُبْرا: آگاهى اى.

92 ثُمَّ اَتْبَعَ سَبَبا

ثُمَّ اَتْبَعَ: سپس پيروى كرد

سَبَبا: سبب را.

93 حَتّى اِذا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِنْ دُونِهِما

(406) جلد 16 سوره كهف

قَوْما لا يَكادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلاً

حَتّى اِذا: تا هنگامى كه

بَلَغَ: رسيد

بَيْنَ السَّدَّيْنِ: بين دو كوه.

ص:340

وَجَدَ: یافت

مِنْ دُونِهِما: از غیر آن دو گروه

قَوْما: قوم دیگری را که

لا یَکادُونَ: نزدیک نبود

یَفْقَهُونَ: بفهمند

قَوْلاً: سخنی را.

94 قالوُا یا ذَاالْقَرْنَیْنِ اِنَّ یَأْجُوجَ وَ مَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِی الأْرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَکَ خَرْجا عَلی اَنْ تَجْعَلَ بَیْنَنا وَ بَیْنَهُمْ سَدّا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (407)

قالوُا: گفتند:

یا ذَاالْقَرْنَیْنِ: ای ذوالقرنین!

اِنَّ یَأْجُوجَ: به درستی که یأجوج

وَ مَأْجُوجَ: و مأجوج

مُفْسِدُونَ: فسادکننده اند

فِی الأْرْضِ: در زمین،

فَهَلْ: پس آیا

نَجْعَلُ: قراردهیم

لَکَ خَرْجا: برای تو هزینه ای

عَلی اَنْ تَجْعَلَ: (مبنی) بر این که قرار دهی

بَیْنَنا وَ بَیْنَهُمْ: بین ما و بین آن ها

سَدّا: سدّی؟

95 قالَ ما مَکَّنّی فیهِ رَبّی خَیْرٌ فَاَعینُونی بِقُوَّهٍ

(408) جلد 16 سوره کهف

اَجْعَلْ بَیْنَکُمْ وَ بَیْنَهُمْ رَدْما

قالَ: گفت:

ما مَکَّنّی: آن چه مکنت (ثروت) داده به من

فیهِ: در آن

رَبّی خَیْرٌ: پروردگارم بهتر است،

فَاَعینُونی: پس کمک کنید مرا

بِقُوَّهٍ: با نیرویی،

اَجْعَلْ: تا قرار دهم

بَیْنَکُمْ: بین شما و

وَ بَیْنَهُمْ: و بین آن ها

رَدْما: سدّ محکمی.

96 اتُونی زُبَرَ الْحَدیدِ حَتّی اِذا سَاوی بَیْنَ الصَّدَفَیْنِ قالَ انْفُخُوا حَتّی اِذا جَعَلَهُ نارا قالَ

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (409)

اتُونی اُفْرِغْ عَلَیْهِ قِطْرا

اتُونی: بیاورید برای من

زُبَرَ الْحَدیدِ: قطعان آهن.

حَتّی اِذا: تا وقتی که

سَاوی: پُر شد، برابر شد، مساوی شد

بَیْنَ الصَّدَفَیْنِ: بین دو دیواره، کناره کوه

قالَ: گفت:

انْفُخُوا: بدمید

حَتّی اِذا: تا وقتی که

جَعَلَهُ: قرار داد آن را

نارا: آتشی گداخته،

قالَ: گفت:

اتُونی: بیاورید برای من

اُفْرِغْ: بریزم

(410) جلد 16 سوره کهف

عَلَیْهِ: بر آن

قِطْرا: مس گداخته شده.

97 فَمَا اسْطاعُوا اَنْ یَظْهَرُوهُ وَ مَا اسْتَطاعُوا لَهُ نَقْبا

فَمَا اسْطاعُوا: پس نتوانستند

اَنْ یَظْهَرُوهُ: که بالا روند از آن

وَ مَااسْتَطاعُوا: و قادر نبودند

لَهُ نَقْبا: آن را نقب زنند، سوراخ کنند.

98 قالَ هذا رَحْمَهٌ مِنْ رَبّی فَاِذا جاءَ وَعْدُ رَبّی جَعَلَهُ دَکّاءَ وَ کانَ وَعْدُ رَبّی حَقّا

قالَ: گفت :

هذا رَحْمَهٌ: این رحمتی است

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (411)

مِنْ رَبّی: از جانب پروردگارم،

فَاِذا: پس هنگامی که

ص:344

جاءَ: بیاید

وَعْدُ رَبّی: وعده پروردگارم

جَعَلَهُ: قرار می دهد آن را

دَکّاءَ: هموار، متلاشی،

وَ کانَ وَعْدُ: و باشد وعده

رَبّی حَقّا: پروردگارم حق.

99 وَ تَرَکْنا بَعْضَهُمْ یَوْمَئِذٍ یَمُوجُ فی بَعْضٍ وَ نُفِخَ فِی الصُّورِ فَجَمَعْناهُمْ جَمْعا

وَ تَرَکْنا: و ترک کنیم، (رها کنیم)

بَعْضَهُمْ: بعضی از آن ها

یَوْمَئِذٍ: در آن روز

یَمُوجُ: موج می زند

فی بَعْضٍ: در بعضی دیگر،

وَ نُفِخَ: و دمیده شود

فِی الصُّورِ: در صور

فَجَمَعْناهُمْ: پس جمعشان کنیم به طور کامل.

جَمْعا: جمع کردنی.

103 قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالاْخْسَرينَ اَعْمالاً

قُلْ هَلْ: بگو: آیا

نُنَبِّئُكُمْ: خبر بدهیم شما را

بِالاْخْسَرينَ: به زیانکارترین (مردم)

اَعْمالاً: (از حیث) اعمال؟

104 اَلَّذينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِى الْحَيوهِ الدُّنْيا وَ هُمْ

يَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ يُحْسِنُونَ صُنْعا

اَلَّذينَ: کسانی که

ضَلَّ: گم شد، تلف شد

سَعْيُهُمْ: سعی شان، کوشش شان

فِى الْحَيوهِ: در زندگی

الدُّنْيا: دنیا،

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

يَحْسَبُونَ: گمان می کنند

اَنَّهُمْ: که همانا آن ها

یُحْسِنُونَ: نیکوکاری می کنند

صُنْعا: (از حیث) عمل.

105 اوُلئِکَ الَّذینَ کَفَرُوا بِایاتِ رَبِّهِمْ وَ لِقائِه فَحَبِطَتْ اَعْمالُهُمْ فَلا نُقیمُ لَهُمْ یَوْمَ الْقِیمَهِ وَزْنا

(414) جلد 16 سوره کهف

اوُلئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

کَفَرُوا: کافر شدند

بِایاتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَ لِقائِه: و دیدارش،

فَحَبِطَتْ: پس نابود شد

اَعْمالُهُمْ: اعمالشان

فَلا نُقیمُ: پس برپانمی کنیم

لَهُمْ: برایشان

یَوْمَ الْقِیمَهِ: روز قیامت

وَزْنا: میزانی

106 ذلِکَ جَزاؤُهُمْ جَهَنَّمُ بِما کَفَرُوا وَاتَّخَذُوا اياتی وَ رُسُلی هُزُوا

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (415)

ذلِکَ جَزاؤُهُمْ: این است جزایشان.

جَهَنَّمُ: جهنّم است

بِما کَفَرُوا: به خاطر آن که کفر ورزیدند،

وَ اتَّخَذُوا: و گرفتند

اياتی: آیات مرا

وَ رُسُلی: و پیامبرانم را

هُزُوا: به مسخره.

107 اِنَّ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ کانَتْ لَهُمْ جَنّاتُ الْفِرْدَوْسِ نُزُلاً

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح،

(416) جلد 16 سوره کهف

کانَتْ لَهُمْ: باشد برایشان

ص:348

جَنّاتُ: باغ های

الْفِرْدَوْسِ: فردوس

نُزُلاً: منزلگاه پذیرایی.

108 خالِدینَ فیها لا یَبْغُونَ عَنْها حِوَلاً

خالِدینَ فیها: جاودانند در آن،

لا یَبْغُونَ: طلب نمی کنند

عَنْها: از آن

حِوَلاً: تحوّل، دگرگونی ای.

109 قُلْ لَوْ کانَ الْبَحْرُ مِدادا لِکَلِماتِ رَبّی لَنَفِدَ الْبَحْرُقَبْلَ اَنْ تَنْفَدَ کَلِماتُ رَبّی وَلَوْجِئْنابِمِثْلِه مَدَدا

قُلْ: بگو:

لَوْ کانَ: اگر باشد

الْبَحْرُ مِدادا: دریا مرکّب

لِکَلِماتِ: برای کلمات

رَبّی: پروردگارم،

لَنَفِدَ: هر آینه تمام شود

الْبَحْرُ: دریا

قَبْلَ اَنْ: قبل از این که

تَنْفَدَ: تمام شود

کَلِماتُ رَبّی: کلمات پروردگارم،

وَ لَوْ جِئْنا: و هرچند کمک آوریم

بِمِثْلِه: به مثل آن دریا

مَدَدا: کمکی.

110 قُلْ اِنَّما اَنَا بَشَرٌ مِثْلُکُمْ یُوحی اِلَیَّ اَنَّما اِلهُکُمْ

(418) جلد 16 سوره کهف

اِلهٌ واحِدٌ فَمَنْ کانَ یَرْجُوا لِقاءَرَبِّه فَلْیَعْمَلْ عَمَلاً صالِحا وَ لایُشْرِکْ بِعِبادَهِ رَبِّه اَحَدا

قُلْ: بگو:

اِنَّما: جز این نیست که

اَنَا بَشَرٌ: من بشری هستم

مِثْلُکُمْ: مثل شما،

یُوحی: وحی می شود

ص:350

اِلَیَّ: به من،

اَنَّما: جز این نیست که

اِلهُکُمْ: معبود شما

اِلهٌ: خدایی است

واحِدٌ: یگانه.

فَمَنْ: پس هر کس

کانَ: باشد

سوره کهف لغات و مفاهیم قرآن کریم (419)

یَرْجُوا: امیدوار

لِقاءَ: به دیدار

رَبِّه: پروردگارش،

فَلْیَعْمَلْ: پس باید عمل کند

عَمَلاً: عملی

صالِحا: صالح و شایسته

وَ لا یُشْرِکْ: و شریک نسازد

بِعِبادَهِ: در عبادت

رَبِّه: پروردگارش

اَحَدا: احدی را.

(420) جلد 16 سوره کهف

ص:351

«سوره مریم»

1 کآهیعآصآ

کآهیعآصآ: از حروف مقطّعه

2 ذِکْرُ رَحْمَتِ رَبِّکَ عَبْدَهُ زَکَرِیّا

ذِکْرُ رَحْمَتِ: یادِ رحمتِ

رَبِّکَ: پروردگارت

عَبْدَهُ: به بنده اش

زَکَرِیّا: زکریّا،

3 اِذْ نادی رَبَّهُ نِداءً خَفِیّا

اِذْ: هنگامی که

نادی: ندا کرد، خواند

رَبَّهُ: پروردگارش را

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (421)

نِداءً: ندایی

خَفِیّا: مخفی، پنهانی .

ص:352

4 قالَ رَبِّ اِنّی وَهَنَ الْعَظْمُ مِنّی وَاشْتَعَلَ الرَّأْسُ شَیْبا وَ لَمْ اَکُنْ بِدُعائِکَ رَبِّ شَقِیّا

قالَ: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

اِنّی: همانا من

وَهَنَ: سست شده

الْعَظْمُ مِنّی: استخوانم،

وَ اشْتَعَلَ: و شعله ور شد

الرَّأْسُ شَیْبا: سر (از نظر) پیری.

وَ لَمْ اَکُنْ: و نبوده ام

بِدُعائِکَ: از خواندنت

(422) جلد 16 سوره مریم

رَبِّ: (ای) پروردگار

شَقِیّا: بی بهره.

5 وَ اِنّی خِفْتُ الْمَوالِیَ مِنْ وَرائی وَ کانَتِ امْرَأَتی عاقِرا فَهَبْ لی مِنْ لَدُنْکَ وَلِیّا

وَ اِنّی: و به درستی که

خِفْتُ: بیم دارم

الْمَوالِیَ: از بستگانم، وارثانم

مِنْ وَرائی: بعد از خودم، از پُشتم،

وَ کانَتِ: و باشد

امْرَأَتی: همسرم

عاقِرا: نازا،

فَهَبْ لی: پس ببخش به من

مِنْ لَدُنْکَ: از نزد خودت

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (423)

وَلِیّا: ولّی ای، در این جا منظور (فرزندی) است.

6 یَرِثُنی وَ یَرِثُ مِنْ الِ یَعْقُوبَ وَ اجْعَلْهُ رَبِّ رَضِیّا

یَرِثُنی: ارث ببرد از من

وَ یَرِثُ: وارث ببرد

مِنْ الِ: از خاندان

یَعْقُوبَ: یعقوب

وَاجْعَلْهُ: و قرار بده او را،

رَبِّ: پروردگار من!

رَضِیّا: مورد رضایت (خودت).

7 یا زَکَرِیّا اِنّا نُبَشِّرُکَ بِغُلامٍ اسْمُهُ یَحْیی لَمْ نَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِیّا

(424) جلد 16 سوره مریم

یا زَکَرِیّا: ای زکریّا!

اِنّا: همانا ما

نُبَشِّرُکَ: بشارت می دهیم تو را

بِغُلامٍ: به پسری که

اسْمُهُ: نامش

یَحْیی: یحیی است

لَمْ نَجْعَلْ: قرار نداده ایم

لَهُ: برای او

مِنْ قَبْلُ: از قبل

سَمِیّا: هم نامی.

8 قالَ رَبِّ اَنّی یَکُونُ لی غُلامٌ وَ کانَتِ امْرَاَتی

ص:355

عاقِرا وَ قَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ عِتِيّا

قالَ: گفت:

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (425)

رَبِّ: پروردگارا!

اَنّی یَکُونُ: چگونه می باشد

لی: برای من

غُلامٌ: پسری

وَ کانَتِ امْرَاَتی: در حالی که باشد همسرم

عاقِرا: نازا

وَ قَدْ بَلَغْتُ: و به تحقیق رسیده ام

مِنَ الْکِبَرِ: از پیری، بزرگسالی

عِتِیّا: به فرتوتی، افتادگی؟

9 قالَ کَذلِکَ قالَ رَبُّکَ هُوَ عَلَیَّ هَیِّنٌ وَ قَدْ خَلَقْتُکَ مِنْ قَبْلُ وَ لَمْ تَکُ شَیْئا

قالَ: گفت:

کَذلِکَ: این چنین است.

(426) جلد 16 سوره مریم

قالَ: گفت:

ص:356

رَبُّکَ: پروردگارت

هُوَ عَلَیَّ: این بر من

هَیِّنٌ: آسان است

وَ قَدْ: و به تحقیق

خَلَقْتُکَ: خلق کردم تو را

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ لَمْ تَکُ: در حالی که نبودی

شَیْئا: چیزی.

10 قالَ رَبِّ اجْعَلْ لی اٰیَةً قالَ ءَایَتُکَ اَلاّ تُکَلِّمَ النّاسَ ثَلثَ لَیالٍ سَوِیّا

قالَ: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

اجْعَلْ لی: قرار بده برای من

آیَةً: نشانه ای، علامتی.

قالَ ءَایَتُکَ: گفت: نشانه تو

اَلاّ تُکَلِّمَ: این که تکلّم نمی کنی، سخن نمی گویی

النّاسَ: با مردم

ثَلثَ لَیالٍ: سه شب

سَوِیّا: در حالی که تندرست هستی.

11 فَخَرَجَ عَلی قَوْمِه مِنَ الْمِحْرابِ فَاَوْحی اِلَیْهِمْ اَنْ سَبِّحوُا بُکْرَةً وَ عَشِیّا

فَخَرَجَ: پس خارج شد

عَلی قَوْمِه: به سوی قومش

مِنَ الْمِحْرابِ: از محراب،

فَاَوْحی: پس وحی کرد، اشاره نمود

اِلَیْهِمْ: به آن ها

اَنْ سَبِّحوُا: که تسبیح گویید

بُکْرَةً: صبح

وَ عَشِیّا: و شام.

12 یایَحْیی خُذِالْکِتابَ بِقُوَّةٍ وَ ءَاتَیْناهُ الْحُکْمَ صَبِیّا

يا يَحْيى: ای یحیی!

خُذِ: بگیر

الْكِتابَ: کتاب را

بِقُوَّةٍ: با قوّت،

وَ ءَاتَيْناهُ: و دادیم ما به او

الْحُكْمَ: حکمت و فرزانگی

صَبِيّا: در کودکی.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (429)

13 وَ حَنانا مِنْ لَدُنّا وَ زَكوةً وَ كانَ تَقِيّا

وَ حَنانا: و رحمتی و محبّتی

مِنْ لَدُنّا: از نزد خود

وَ زَكوةً: و پاکیزگی

وَ كانَ تَقِيّا: و بود پرهیزکار.

14 وَ بَرّا بِوالِدَيْهِ وَ لَمْ يَكُنْ جَبّارا عَصِيّا

وَ بَرّا: و نیکوکار بود

بِوالِدَيْهِ: نسبت به پدر و مادرش

وَ لَمْ یَکُنْ: و نبود

جَبّارا: سرکش و

عَصِیّا: عصیانگر

(430) جلد 16 سوره مریم

15 وَ سَلامٌ عَلَیْهِ یَوْمَ وُلِدَ وَ یَوْمَ یَمُوتُ وَ یَوْمَ یُبْعَثُ حَیّا

وَ سَلامٌ: و درود

عَلَیْهِ: بر او

یَوْمَ: روزی که

وُلِدَ: تولّد یافت

وَ یَوْمَ: و روزی که

یَمُوتُ: می میرد

وَ یَوْمَ: و روزی که

یُبْعَثُ: برانگیخته می شود

حَیّا: زنده.

16 وَ اذْکُرْ فِی الْکِتابِ مَرْیَمَ اِذِانْتَبَذَتْ مِنْ اَهْلِها

ص:360

مَکانا شَرْقِیّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (431)

وَ اذْکُرْ: و یاد کن

فِی الْکِتابِ: در (این) کتاب

مَرْیَمَ: مریم را

اِذِ: هنگامی که

انْتَبَذَتْ: جدا شد، کناره گرفت

مِنْ اَهْلِها: از خانواده اش

مَکانا: در ناحیه

شَرْقِیّا: شرقی.

17 فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجابا فَاَرْسَلْنا اِلَیْها رُوحَنا فَتَمَثَّلَ لَها بَشَرا سَوِیّا

فَاتَّخَذَتْ: پس گرفت، افکند

مِنْ دُونِهِمْ: در مقابل آن ها

حِجابا: حجابی، پرده ای

(432) جلد 16 سوره مریم

فَاَرْسَلْنا: پس فرستادیم ما

اِلَیْها: به سوی او

ص:361

رُوحَنا: روح خودمان را،

فَتَمَثَّلَ: پس مجسّم گشت

لَها: بر او

بَشَرا: به صورت انسانی

سَوِيّا: تمام عیار، بی عیب و نقص، سالم.

18 قالَتْ اِنّی اَعُوذُ بِالرَّحْمنِ مِنْکَ اِنْ کُنْتَ تَقِيّا قالَتْ: (مریم) گفت:

اِنّی: همانا من

اَعُوذُ: پناه می برم

بِالرَّحْمنِ: به خدای رحمان

مِنْکَ: از تو، (از سوء قصد تو)

اِنْ کُنْتَ: اگر باشی، اگر هستی

تَقِيّا: پرهیزگار.

19 قالَ اِنَّما اَنَا رَسُولُ رَبِّکِ لِاَهَبَ لَکِ غُلاما زَکِيّا

قالَ: گفت:

اِنَّما: جز این نیست که

اَنَا رَسُولُ: من فرستاده

رَبِّکِ: پروردگار توام

لِاَهَبَ: تا ببخشم، عطاکنم

لَکِ غُلاما: به تو پسری

زَکِیّا: پاکیزه.

20 قالَتْ اَنّی یَکُونُ لی غُلامٌ وَ لَمْ یَمْسَسْنی بَشَرٌ وَ لَمْ اَکُ بَغِیّا

(434) جلد 16 سوره مریم

قالَتْ: (مریم) گفت:

اَنّی یَکُونُ: چگونه می باشد

لی غُلامٌ: برای من پسری

وَ لَمْ یَمْسَسْنی: در حالی که تماس نداشته با من

بَشَرٌ: بشری، انسانی

وَ لَمْ اَکُ: و نبوده ام

بَغِیّا: زناکار، زن آلوده ای؟

ص:363

21 قالَ كَذلِكِ قالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَىَّ هَيِّنٌ وَ لِنَجْعَلَهُ ءَايَةً لِلنّاسِ وَ رَحْمَةً مِنّا وَ كانَ اَمْرامَقْضِيّا

قالَ: گفت:

كَذلِكِ: اين چنين است

قالَ: فرمود:

رَبُّكِ: پروردگارت

سوره مريم لغات و مفاهيم قرآن كريم (435)

هُوَ عَلَىَّ: اين بر من

هَيِّنٌ: آسان است

وَ لِنَجْعَلَهُ: و تا قرار دهيم او را

ءَايَةً: نشانه اى

لِلنّاسِ: براى مردم

وَ رَحْمَةً: و رحمتى باشد

مِنّا: از جانب ما

وَ كانَ: و باشد

اَمْرا: امرى

مَقْضِيّا: مقرّر شده، پايان يافته.

ص:364

22 فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِه مَکانا قَصِیّا

فَحَمَلَتْهُ: پس حامله شد به او،

فَانْتَبَذَتْ: پس کناره گرفت

بِه مَکانا: با او در مکانی

قَصِیّا: دوردست.

23 فَاَجاءَهَا الْمَخاضُ اِلی جِذْعِ النَّخْلَهِ قالَتْ یا لَیْتَنی مِتُّ قَبْلَ هذا وَ کُنْتُ نَسْیا مَنْسِیّا

فَاَجاءَهَا: پس آمد او را

الْمَخاضُ: درد زایمان،

اِلی جِذْعِ: به سوی تنه

النَّخْلَهِ: نخل (رفت).

قالَتْ: گفت:

یا لَیْتَنی: ای کاش!

مِتُّ: مرده بودم

قَبْلَ هذا: قبل از این

وَ کُنْتُ: و بودم

نَسْیا: غیر قابل توجّه، ناچیز

مَنْسِیّا: و فراموش شده.

24 فَناديها مِنْ تَحْتِهَا اَلاّ تَحْزَنی قَدْ جَعَلَ رَبُّکِ تَحْتَکِ سَرِیّا

فَناديها: پس ندا داد او را

مِنْ تَحْتِهَا: از پایین (پایش)

اَلاّ تَحْزَنی: که غمگین مباش.

قَدْ: به تحقیق

جَعَلَ: قرار داد

رَبُّکِ: پروردگارت

تَحْتَکِ: پایین پای تو

سَرِیّا: نهری، چشمه آبی.

25 وَ هُزّی اِلَیْکِ بِجِذْعِ النَّخْلَهِ تُساقِطْ عَلَیْکِ رُطَبا جَنِیّا

وَ هُزّی: و تکان بده

اِلَیْکِ: به سوی خودت

بِجِذْعِ: تنه

النَّخْلَهِ: درخت خرما را که

تُساقِطْ: فرو ریزد

عَلَیْکِ: برای تو

رُطَبا: خرمای

جَنِیّا: تازه.

26 فَکُلی وَ اشْرَبی وَ قَرّی عَیْنا فَاِمّا تَرَیِنَّ مِنَ الْبَشَرِ اَحَدا فَقُولی اِنّی نَذَرْتُ لِلرَّحْمنِ صَوْما فَلَنْ اُکَلِّمَ الْیَوْمَ اِنْسِیّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (439)

فَکُلی: پس بخور

وَ اشْرَبی: و بنوش

وَ قَرّی: و روشن دار

عَیْنا: چشمت را.

فَاِمّا تَرَیِنَّ: پس اگر دیدی.

مِنَ الْبَشَرِ: از آدمیان

اَحَدا: یکی را

فَقُولی: پس بگو:

اِنّی: همانا من

نَذَرْتُ: نذر کرده ام

لِلرَّحْمنِ: برای خدای رحمان

صَوْما: روزه (کلام)،

فَلَنْ اُکَلِّمَ: پس هرگز سخن نمی گویم

الْیَوْمَ: امروز

(440) جلد 16 سوره مریم

اِنْسِیّا: با اِنسی، بشری.

27 فَاَتَتْ بِه قَوْمَها تَحْمِلُهُ قالُوا یا مَرْیَمُ لَقَدْ جِئْتِ شَیْئا فَرِیّا

فَاَتَتْ بِه: آورد او را

قَوْمَها: (نزد) قومش

تَحْمِلُهُ: (در حالی که) بغل گرفته بود او را

قالُوا: گفتند:

یا مَرْیَمُ: ای مریم!

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

جِئْتِ: آوردی

شَیْئا: چیز

فَرِیّا: شگفت آوری، ناپسندی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (441)

28 یا اُخْتَ هرُونَ ما کانَ اَبُوکِ امْرَأَ سَوْءٍ وَ ماکانَتْ اُمُّکِ بَغِیّا

یا اُخْتَ: ای خواهر

هرُونَ: هارون!

ما کانَ اَبُوکِ: نبود پدرت

امْرَأَ سَوْءٍ: مرد بدی

وَ ما کانَتْ: و نبود

اُمُّکِ: مادرت

بَغِیّا: زناکار.

29 فَاَشارَتْ اِلَیْهِ قالُوا کَیْفَ نُکَلِّمُ مَنْ کانَ فِی الْمَهْدِ صَبِیّا

فَاَشارَتْ: پس اشاره کرد

اِلَیْهِ: به سوی او،

(442) جلد 16 سوره مریم

قالُوا: گفتند:

کَیْفَ: چگونه

نُکَلِّمُ: سخن بگوییم با

مَنْ: کسی که

کانَ: باشد

فِی الْمَهْدِ: در گهواره

صَبِیّا: و کودکی؟!

30 قالَ اِنّی عَبْدُاللّهِ اتانِیَ الْکِتابَ وَجَعَلَنی نَبِیّا

قالَ: گفت:

اِنّی: همانا من

عَبْدُ اللّهِ: بنده خدایم

اتانِیَ: داده به من

الْکِتابَ: کتاب

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (443)

وَ جَعَلَنی: و قرار داده مرا

ص:370

نَبِیّا: نبی، پیامبر.

31 وَ جَعَلَنی مُبارَکا اَیْنَ ما کُنْتُ وَ اَوْصانی بِالصَّلوهِ وَ الزَّکوهِ مادُمْتُ حَیّا

وَ جَعَلَنی: و قرار داده مرا

مُبارَکا: با برکت، مبارک

اَیْنَ ما کُنْتُ: هر کجا که باشم

وَ اَوْصانی: و سفارشم نموده، توصیه کرده

بِالصَّلوهِ: به نماز

وَ الزَّکوهِ: و زکات

مادُمْتُ: مادام که

حَیّا: زنده ام.

(444) جلد 16 سوره مریم

32 وَ بَرّا بِوِلِدَتی وَ لَمْ یَجْعَلْنی جَبّارا شَقِیّا

وَ بَرّا: و نیکوکارم کرده

بِوِلِدَتی: به مادرم

وَ لَمْ یَجْعَلْنی: و قرار نداده مرا

ص:371

جَبّارا: گردنکش و

شَقِیّا: نافرمان.

33 وَ السَّلامُ عَلَیَّ یَوْمَ وُلِدْتُ وَ یَوْمَ اَمُوتُ وَ یَوْمَ اُبْعَثُ حَیّا

وَ السَّلامُ: و سلام و درود

عَلَیَّ یَوْمَ: بر من روزی که

وُلِدْتُّ: متولّد شدم

وَ یَوْمَ: و روزی که

اَمُوتُ: می میرم

وَ یَوْمَ: و روزی که

اُبْعَثُ: برانگیخته می شوم

حَیّا: زنده.

34 ذلِکَ عیسَی ابْنُ مَرْیَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذی فیهِ یَمْتَرُونَ

ذلِکَ: این است (ماجرای)

عیسَی: عیسی

ابْنُ مَرْیَمَ: پسر مریم،

قَوْلَ: گفتار

الْحَقِّ: حقّی

الَّذی فیهِ: که در آن

یَمْتَرُونَ: تردید می کنند.

(446) جلد 16 سوره مریم

35 ما کانَ لِلّهِ اَنْ یَتَّخِذَ مِنْ وَلَدٍ سُبْحانَهُ اِذا قَضی اَمْرا فَاِنَّما یَقُولُ لَهُ کُنْ فَیَکُونُ

ما کانَ: (سزاوار) نباشد

لِلّهِ: برای خدا

اَنْ یَتَّخِذَ: که بگیرد

مِنْ وَلَدٍ: فرزندی.

سُبْحانَهُ: منزّه است او.

اِذا: هرگاه

قَضی: بگذراند، اراده کند

اَمْرا: امری را،

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

یَقُولُ لَهُ: می گوید به او

کُنْ فَیَکُونُ: بشو پس می شود.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (447)

36 وَ اِنَّ اللّهَ رَبّی وَ رَبُّکُمْ فَاعْبُدُوهُ هذا صِراطٌ مُسْتَقیمٌ

وَ اِنَّ: و همانا

اللّهَ: خداوند

رَبّی: پروردگار من

وَ رَبُّکُمْ: و پروردگار شماست

فَاعْبُدُوهُ: پس عبادت کنید او را،

هذا صِراطٌ: این است راه

مُسْتَقیمٌ: راست.

37 فَاخْتَلَفَ الْاَحْزابُ مِنْ بَیْنِهِمْ فَوَیْلٌ لِلَّذینَ کَفَرُوا مِنْ مَشْهَدِ یَوْمٍ عَظیمٍ

فَاخْتَلَفَ: پس اختلاف کردند

الأَحْزابُ: حزب ها، گروه ها

(448) جلد 16 سوره مریم

مِنْ بَيْنِهِمْ: از بین خودشان،

فَوَيْلٌ: پس وای

لِلَّذينَ: بر کسانی که

كَفَرُوا: کافر بودند

مِنْ مَشْهَدِ: از مشاهده، از حضور یافتن

يَوْمٍ عَظيمٍ: روزی بزرگ

38 اَسْمِعْ بِهِمْ وَ اَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُونَنا لكِنِ الظّالِمُونَ الْيَوْمَ فى ضَلالٍ مُبينٍ

اَسْمِعْ بِهِمْ: چه خوب شنوند

وَ اَبْصِرْ: و چه خوب ببینند

يَوْمَ: روزی که

يَأْتُونَنا: بیایند نزد ما،

لكِنِ: ولیکن

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (449)

الظّالِمُونَ: ستمکاران

الْيَوْمَ: امروز

فی ضَلالٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکارند.

39 وَ اَنْذِرْهُمْ یَوْمَ الْحَسْرَهِ اِذْ قُضِیَ الْاَمْرُ وَ هُمْ فی غَفْلَهٍ وَ هُمْ لا یُؤْمِنُونَ

وَ اَنْذِرْهُمْ: و بترسان آن ها را

یَوْمَ الْحَسْرَهِ: از روز حسرت

اِذْ: آن زمان که

قُضِیَ: بگذرد

الْاَمْرُ: کار

وَ هُمْ: و آن ها

فی غَفْلَهٍ: در غفلتند

وَ هُمْ: و آن ها

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

40 اِنّا نَحْنُ نَرِثُ الْاَرْضَ وَ مَنْ عَلَیْها وَ اِلَیْنا یُرْجَعُونَ

ص:376

اِنّا نَحْنُ: همانا ما

نَرِثُ: به ارث می بریم

الْأَرْضَ: زمین را

وَ مَنْ: و هر که

عَلَيْها: بر آن هست

وَ اِلَيْنا: و به سوی ما

يُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوند.

41 وَاذْكُرْفِی الْكِتابِ اِبْراهيمَ اِنَّهُ كانَ صِدّيقا نَبِيّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (451)

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

فِی الْكِتابِ: در (این) کتاب

اِبْراهيمَ: ابراهیم را.

اِنَّهُ كانَ: به درستی که او بود

صِدّيقا: بسیار راستگو، راستی پیشه

نَبِيّا: پیامبری.

42 اِذْ قالَ لِاَبيهِ يا اَبَتِ لِمَ تَعْبُدُ ما لا يَسْمَعُ

ص:377

وَ لا يُبْصِرُ وَ لا يُغْنى عَنْکَ شَيْئا

اِذْ قالَ: هنگامی که گفت:

لاَِبيهِ: به پدرش

يا اَبَتِ: ای پدر!

لِمَ تَعْبُدُ: چرا پرستش می کنی

ما لا يَسْمَعُ: چيزی را که نمی شنود

(452) جلد 16 سوره مريم

وَ لا يُبْصِرُ: و نمی بيند

وَ لا يُغْنی: و بی نياز نمی کند

عَنْکَ شَيْئا: از تو چيزی؟

43 يا اَبَتِ اِنّی قَدْ جاءَنی مِنَ الْعِلْمِ ما لَمْ يَأْتِکَ فَاتَّبِعْنی اَهْدِکَ صِراطا سَوِيّا

يا اَبَتِ: ای پدر!

اِنّی قَدْ: همانا به تحقيق

جاءَنی: آمده مرا

مِنَ الْعِلْمِ: از علم، از دانش،

ما لَمْ يَأْتِکَ: که نيامده است تو را،

ص:378

فَاتَّبِعْنی: پس پیروی کن مرا

اَهْدِکَ: تا هدایت کنم تو را

صِراطا سَوِیّا: به راهی است.

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (453)

44 یا اَبَتِ لا تَعْبُدِ الشَّیْطانَ اِنَّ الشَّیْطانَ کانَ لِلرَّحْمنِ عَصِیّا

یا اَبَتِ: ای پدر!

لا تَعْبُدِ: پرستش مکن

الشَّیْطانَ: شیطان را،

اِنَّ الشَّیْطانَ: به درستی که شیطان

کانَ: بود

لِلرَّحْمنِ: نسبت به (خدای) رحمان

عَصِیّا: عاصی، عصیانگر.

45 یا اَبَتِ اِنّی اَخافُ اَنْ یَمَسَّکَ عَذابٌ مِنَ الرَّحْمنِ فَتَکُونَ لِلشَّیْطانِ وَلِیّا

یا اَبَتِ: ای پدر!

(454) جلد 16 سوره مریم

اِنّی: همانا من

اَخافُ: می ترسم

اَنْ یَمَسَّکَ: که برسد به تو

عَذابٌ: عذابی

مِنَ: از جانب

الرَّحْمنِ: (خدای) رحمان

فَتَکُونَ: پس باشی

لِلشَّیْطانِ: برای شیطان

وَلِیّا: دوستی، یاری.

46 قالَ اَراغِبٌ اَنْتَ عَنْ ءَالِهَتی یا اِبْراهیمُ لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ لاَرْجُمَنَّکَ وَ اهْجُرْنی مَلِیّا

قالَ: گفت:

اَراغِبٌ: آیا روی گردانی

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (455)

اَنْتَ عَنْ: تو از

ءَالِهَتی: خدایان من

یا اِبْراهیمُ: ای ابراهیم؟

ص:380

لَئِنْ: هر آینه اگر

لَمْ تَنْتَهِ: دست برنداری

لاَرْجُمَنَّکَ: هر آینه سنگسار می کنم تو را

وَ اهْجُرْنی: و دور شو از من

مَلِیّا: مدّتی طولانی

47 قالَ سَلامٌ عَلَیْکَ سَاَسْتَغْفِرُ لَکَ رَبّی اِنَّهُ کانَ بی حَفِیّا

قالَ: (ابراهیم) گفت:

سَلامٌ عَلَیْکَ: سلام بر تو

سَاَسْتَغْفِرُ: به زودی طلب آمرزش می کنم

(456) جلد 16 سوره مریم

لَکَ: برای تو

رَبّی: از پروردگارم

اِنَّهُ کانَ: به درستی که او باشد

بی حَفِیّا: به من مهربان.

48 وَ اَعْتَزِلُکُمْ وَ ما تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ

ص:381

وَ اَدْعُوا رَبّی عَسی اَلاّ اَکُونَ بِدُعاءِ رَبّی شَقِیّا

وَ اَعْتَزِلُکُمْ: و کناره گیری می کنم از شما

وَ ما تَدْعُونَ: و آن چه می خوانید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا

وَ اَدْعُوا: و می خوانم

رَبّی: پروردگارم را

عَسی: شاید

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (457)

اَلاّ اَکُونَ: که نباشم

بِدُعاءِ: به دعا، به خواندن

رَبّی: پروردگارم

شَقِیّا: کم اطّلاع، بی پاسخ.

49 فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَ ما یَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ وَهَبْنا لَهُ اِسْحقَ وَ یَعْقُوبَ وَ کُلاًّ جَعَلْنا نَبِیّا

فَلَمَّا: پس وقتی که

اعْتَزَلَهُمْ: کناره گیری کرد از آن ها

وَ ما يَعْبُدُونَ: و آن چه می پرستیدند

مِنْ دُونِ اللّٰهِ: غیر از خدا

وَهَبْنا لَهُ: بخشیدیم ما به او

اِسْحقَ: اسحاق

وَ يَعْقُوبَ: و یعقوب را

(458) جلد 16 سوره مریم

وَ كُلاًّ جَعَلْنا: و همه را قراردادیم

نَبِيّا: پیامبر.

50 وَ وَهَبْنا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنا وَ جَعَلْنا لَهُمْ لِسانَ صِدْقٍ عَلِيّا

وَ وَهَبْنا لَهُمْ: و بخشیدیم ما به آن ها

مِنْ رَحْمَتِنا: از رحمتمان

وَ جَعَلْنا: و قرار دادیم

لَهُمْ: برای آن ها

لِسانَ صِدْقٍ: زبان راست

عَلِيّا: بلند مرتبه.

ص:383

51 وَ اذْكُرْ فِی الْكِتابِ مُوسی اِنَّهُ كانَ مُخْلَصا وَ كانَ رَسُولاً نَبِیّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن كریم (459)

وَاذْكُرْ: و یاد كن

فِی الْكِتابِ: در (این) كتاب

مُوسی: موسی را،

اِنَّهُ كانَ: همانا او بود

مُخْلَصا: مخلّص، خالص شده

وَ كانَ رَسُولاً: و بود رسولی

نَبِیّا: پیامبر، پیام آور.

52 وَ نادَیْناهُ مِنْ جانِبِ الطُّورِ الْأَیْمَنِ وَ قَرَّبْناهُ نَجِیّا

وَ نادَیْناهُ: و ندا كردیم ما او را

مِنْ جانِبِ: از جانب

الطُّورِ الْأَیْمَنِ: راستِ (كوه) طور

وَ قَرَّبْناهُ: و نزدیک ساختیم ما او را

نَجِیّا: به نجوایی، به رازگویی.

53 وَ وَهَبْنا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنا اَخاهُ هرُونَ نَبِیّا

وَ وَهَبْنا لَهُ: و بخشیدیم ما به او

مِنْ رَحْمَتِنا: از رحمت خود

اَخاهُ هرُونَ: برادرش هارونِ

نَبِیّا: پیامبر را.

54 وَ اذْکُرْ فِی الْکِتابِ اِسْماعیلَ اِنَّهُ کانَ صادِقَ الْوَعْدِ وَ کانَ رَسُولاً نَبِیّا

وَ اذْکُرْ: و یاد کن

فِی الْکِتابِ: در (این) کتاب

اِسْماعیلَ: اسماعیل را،

اِنَّهُ کانَ: همانا او بود

صادِقَ الْوَعْدِ: درست وعده

وَ کانَ رَسُولاً: و بود رسولی

نَبِیّا: پیامبر، پیام آور.

55 وَ کانَ یَأْمُرُ اَهْلَهُ بِالصَّلوهِ وَ الزَّکوهِ وَ کانَ عِنْدَ رَبِّه مَرْضِیّا

وَ کانَ یَأْمُرُ: و امر می کرد

اَهْلَهُ: خانواده خود را

بِالصَّلوهِ: به نماز

وَ الزَّکوهِ: و زکات

وَ کانَ: و بود

عِنْدَ رَبِّه: نزد پروردگارش

مَرْضِیّا: مورد رضایت.

(462) جلد 16 سوره مریم

56 وَ اذْکُرْفِی الْکِتابِ اِدْریسَ اِنَّهُ کانَ صِدّیقانَبِیّا

وَ اذْکُرْ: و یاد کن

فِی الْکِتابِ: در (این) کتاب

اِدْریسَ: ادریس را

ص:386

اِنَّهُ كانَ: همانا او بود

صِدّيقا: راستگو، راست پيشه

نَبِيّا: پيامبرى.

57 وَ رَفَعْناهُ مَكانا عَلِيّا

وَ رَفَعْناهُ: و بالا برديم ما او را

مَكانا: به جايگاهى، مقامى

عَلِيّا: بلندمرتبه.

58 اوُلئِکَ الَّذينَ اَنْعَمَ اللّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبيّينَ

مِنْ ذُرِّيَّهِ ادَمَ وَ مِمَّنْ حَمَلْنا مَعَ نُوح وَ مِنْ ذُرِّيَّهِ اِبْراهيمَ وَاِسْرائيلَ وَ مِمَّنْ هَدَيْنا وَاجْتَبَيْنا اِذا تُتْلى عَلَيْهِمْ اياتُ الرَّحْمنِ خَرُّوا سُجَّدا وَ بُكِيّا

اوُلئِکَ: آنان

الَّذينَ: كسانى بودند كه

اَنْعَمَ اللّهُ: نعمت داد خداوند

عَلَيْهِمْ: به آن ها،

مِنَ النَّبيّينَ: از پیامبران

مِنْ ذُرِّيَّهِ: از فرزندان

ادَمَ: آدم

وَ مِمَّنْ: و از کسانی که

حَمَلْنا: حمل کردیم ما

مَعَ نُوحٍ: با نوح

وَ مِنْ ذُرِّيَّهِ: و از فرزندان

(464) جلد 16 سوره مریم

اِبْراهيمَ: ابراهیم

وَ اِسْرائيلَ: و اسرائیل (یعقوب)

وَ مِمَّنْ: و از کسانی که

هَدَيْنا: هدایت نمودیم

وَ اجْتَبَيْنا: و برگزیدیم،

اِذا: هنگامی که

تُتْلى عَلَيْهِمْ: تلاوت می شد بر آنان

اياتُ الرَّحْمنِ: آیات خدای رحمان

خَرُّوا: می افتادند

سُجَّدا: به سجده

وَ بُکِیّا: و گریه.

59 فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ اَضاعُوا الصَّلوهَ وَ اتَّبَعُوا الشَّهَواتِ فَسَوْفَ یَلْقَوْنَ غَیّا

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (465)

فَخَلَفَ: پس جانشین شدند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعد آن ها

خَلْفٌ: خَلَفی (فرزندان ناصالحی)

اَضاعُوا: که ضایع کردند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی نمودند

الشَّهَواتِ: شهوت ها را،

فَسَوْفَ: پس به زودی

یَلْقَوْنَ: می بینند

غَیّا: (مجازات) گمراهی را.

ص:389

60 اِلاّ مَنْ تابَ وَ امَنَ وَ عَمِلَ صالِحا فَاُولئِکَ یَدْخُلُونَ الْجَنَّهَ وَ لا یُظْلَمُونَ شَیْئا

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

تابَ: توبه کند

(466) جلد 16 سوره مریم

وَ امَنَ: و ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صالِحا: عمل صالح

فَاُولئِکَ: پس آنان

یَدْخُلُونَ: داخل می شوند

الْجَنَّهَ: به بهشت

وَ لا یُظْلَمُونَ: و ظلم کرده نمی شوند

شَیْئا: چیزی.

61 جَنّاتِ عَدْنٍ الَّتی وَعَدَ الرَّحْمنُ عِبادَهُ بِالْغَیْبِ اِنَّهُ کانَ وَعْدُهُ مَأْتِیّا

جَنّاتِ: باغ های

عَدْنٍ: جاودانی است

الَّتی وَعَدَ: که وعده داد

سوره مریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (467)

الرَّحْمنُ: خدای رحمان

عِبادَهُ: به بندگانش

بِالْغَیْبِ: به غیب، به نادیده ها

اِنَّهُ کانَ: همانا او باشد

وَعْدُهُ مَأْتِیّا: وعده اش آمدنی.

62 لا یَسْمَعُونَ فیها لَغْوا اِلاّ سَلاما وَ لَهُمْ رِزْقُهُمْ فیها بُکْرَةً وَ عَشِیّا

لا یَسْمَعُونَ: نمی شنوند

فیها لَغْوا: در آن بیهوده ای

اِلاّ سَلاما: مگر سلامی، درودی،

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

رِزْقُهُمْ: روزیشان

فیها بُکْرَةً: در آن بامداد، صبح

(468) جلد 16 سوره مریم

ص:391

وَ عَشِیّا: و شامگاه، شب.

63 تِلْکَ الْجَنَّهُ الَّتینُورِثُ مِنْ عِبادِنا مَنْ کانَ تَقِیّا

تِلْکَ الْجَنَّهُ: آن بهشتی است

الَّتی نُورِثُ: که به ارث می دهیم

مِنْ عِبادِنا: به بندگانمان

مَنْ کانَ: کسانی که باشند

تَقِیّا: پرهیزگار.

96 اِنَّ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ سَیَجْعَلُ لَهُمُ الرَّحْمنُ وُدّا

اِنَّ: همانا

الَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح،

سَيَجْعَلُ: به زودی قرار می دهد

لَهُمُ: برای آن ها

الرَّحْمنُ: خدای رحمان

وُدّا: محبّتی.

97 فَاِنَّما يَسَّرْناهُ بِلِسانِکَ لِتُبَشِّرَ بِهِ الْمُتَّقينَ وَ تُنْذِرَ بِه قَوْما لُدّا

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

يَسَّرْناهُ: آسان نمودیم ما آن را

بِلِسانِکَ: به زبان تو

لِتُبَشِّرَ: تا بشارت دهی

بِهِ: به وسیله آن

الْمُتَّقينَ: پرهیزکاران را

وَ تُنْذِرَ: و بترسانی

بِه: به وسیله آن

قَوْما: قومی را که

لُدّا: سرسختند.

98 وَ كَمْ اَهْلَكْنا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْنٍ هَلْ تُحِسُّ مِنْهُمْ مِنْ اَحَدٍ اَوْ تَسْمَعُ لَهُمْ رِكْزا

وَ كَمْ: و چه قدر

اَهْلَكْنا: هلاک نموديم

قَبْلَهُمْ: قبل از آن ها

مِنْ قَرْنٍ: نسل ها را،

هَلْ: آيا

تُحِسُّ: احساس می کنی، می يابی

مِنْهُمْ: از آن ها

مِنْ: هيچ

اَحَدٍ: احدی را

اَوْ تَسْمَعُ: يا می شنوی

لَهُمْ: از آن ها

رِكْزا: صدای كمی؟

«سوره طه»

1 طه

طه: از حروف مقطّعه

2 ما اَنْزَلْنا عَلَیْکَ الْقُرْاآنَ لِتَشْقی

ما اَنْزَلْنا: نازل کردیم ما

عَلَیْکَ: بر تو

الْقُرْآنَ: قرآن را

لِتَشْقی: تا به زحمت افتی.

3 اِلاّ تَذْکِرَةً لِمَنْ یَخْشی

اِلاّ تَذْکِرَةً: مگر یادآوری ای

لِمَنْ: برای کسی که

یَخْشی: می ترسد.

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (473)

4 تَنْزیلاً مِمَّنْ خَلَقَ الاْرْضَ وَ السَّمواتِ الْعُلی

ص:395

تَنْزیلاً: نازل شده

مِمَّنْ: از سوی کسی که

خَلَقَ: خلق کرد

الأَرْضَ: زمین

وَ السَّمواتِ: و آسمان ها را

الْعُلی: که بلند است.

5 اَلرَّحْمنُ عَلَی الْعَرْشِ اسْتَوی

اَلرَّحْمنُ: خدای رحمان

عَلَی الْعَرْشِ: بر عرش

اسْتَوی: مسلّط است.

(474) جلد 16 سوره طه

6 لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَمافِی الأَرْضِ وَما بَیْنَهُما وَ ما تَحْتَ الثَّری

لَهُ: برای اوست

ما فِی: آن چه در

ص:396

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی الْأَرْضِ: و آن چه در زمین است

وَ ما: و آن چه

بَیْنَهُما: میان آن دو است

وَ ما: و آن چه

تَحْتَ الثَّری: زیر خاک است.

7 وَ اِنْ تَجْهَرْ بِالْقَوْلِ فَاِنَّهُ یَعْلَمُ السِّرَّ وَ اَخْفی

وَ اِنْ تَجْهَرْ: و اگر آشکار کنی

بِالْقَوْلِ: سخن را،

فَاِنَّهُ: پس همانا او

یَعْلَمُ السِّرَّ: می داند پنهان را

وَ اَخْفی: و (حتّی) پنهان تر را.

8 اَللّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ لَهُ الْأَسْماءُ الْحُسْنی

اَللّهُ: خداوندی که

لا اِلهَ: نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او،

لَهُ الأسْماءُ: برای اوست نام های

الْحُسْنی: نیک.

53 اَلَّذی جَعَلَ لَکُمُ الأرْضَ مَهْدا وَ سَلَکَ لَکُمْ فیها سُبُلاً وَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَخْرَجْنا بِه اَزْواجا مِنْ نَباتٍ شَتّی

(476) جلد 16 سوره طه

اَلَّذی: آن که

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمُ: برای شما

الأرْضَ: زمین را

مَهْدا: گهواره ای، محلّ آسایشی

وَ سَلَکَ: و ایجاد کرد، کشید

لَکُمْ: برای شما

فیها: در آن

ص:398

سُبُلاً: راه ها را،

وَ اَنْزَلَ: و فروفرستاد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی،

فَاَخْرَجْنا: پس خارج نمودیم

بِه اَزْواجا: به وسیله آن انواع

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (477)

مِنْ نَباتٍ: گیاهان

شَتّی: مختلف.

54 کُلُوا وَ ارْعَوْا اَنْعامَکُمْ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِاُولِی النُّهی

کُلُوا: بخورید

وَ ارْعَوْا: و بچرانید

اَنْعامَکُمْ: چهارپایانتان را.

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِاُولِی: برای صاحبان

النُّهی: خرد، عقل ها.

55 مِنْها خَلَقْناکُمْ وَ فیها نُعیدُکُمْ وَ مِنْها

(478) جلد 16 سوره طه

نُخْرِجُکُمْ تارَةً اُخْری

مِنْها: از آن

خَلَقْناکُمْ: خلق نمودیم شما را

وَ فیها: و در آن

نُعیدُکُمْ: بازمی گردانیم شما را

وَ مِنْها: و از آن

نُخْرِجُکُمْ: خارج می کنیم شما را

تارَةً اُخْری: بار دیگر

114 فَتَعالَی اللّهُ الْمَلِکُ الْحَقُّ وَ لا تَعْجَلْ بِالْقُرْاآنِ مِنْ قَبْلِ اَنْ یُقْضی اِلَیْکَ وَحْیُهُ وَ قُلْ رَبِّ زِدْنی عِلْما

فَتَعالَی: پس بلند مرتبه است

ص:400

اللّهُ: خداوندی که

الْمَلِکُ الْحَقُّ: پادشاه حقیقی است.

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (479)

وَ لا تَعْجَلْ: و عجله نکن

بِالْقُرْآنِ: نسبت به قرآن

مِنْ قَبْلِ: از قبل

اَنْ یُقْضی: این که بگذرد، اعلام شود.

اِلَیْکَ: به سوی تو

وَحْیُهُ: وحیش.

وَ قُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگارا!

زِدْنی: زیاد کن

عِلْما: علم مرا.

124 وَ مَنْ اَعْرَضَ عَنْ ذِکْری فَاِنَّ لَهُ مَعیشَةً ضَنْکا وَ نَحْشُرُهُ یَوْمَ الْقِیمَهِ اَعْمی

وَ مَنْ: و کسی که

(480) جلد 16 سوره طه

ص:401

اَعْرَضَ: روی گردانَد

عَنْ ذِکْری: از یاد من،

فَاِنَّ لَهُ: پس به درستی که او

مَعیشَةً: زندگانی

ضَنْکا: تنگی، سختی خواهد داشت

وَ نَحْشُرُهُ: و محشور می کنیم او را

یَوْمَ الْقِیمَهِ: روز قیامت

اَعْمی: کور، نابینا.

«پایان جزء 16»

سوره طه لغات و مفاهیم قرآن کریم (481)

ص:402

1 اِقْتَرَبَ لِلنّاسِ حِسابُهُمْ وَ هُمْ فی غَفْلَهٍ مُعْرِضُونَ

اِقْتَرَبَ: نزدیک شد

لِلنّاسِ: برای مردم

حِسابُهُمْ: حسابشان،

وَ هُمْ: و آن ها

فی غَفْلَهٍ: در غفلت و بی خبری

مُعْرِضُونَ: رویگردانند.

2 ما یَأْتیهِمْ مِنْ ذِکْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحْدَثٍ اِلاَّ اسْتَمَعُوهُ وَ هُمْ یَلْعَبُونَ

ما یَأْتیهِمْ: نیامد ایشان را

مِنْ ذِکْرٍ: هیچ یادآوری

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

مُحْدَثٍ: که تازه و جدید بود،

اِلاَّ: مگر این که

اسْتَمَعُوهُ: گوش فرادادند به آن

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

یَلْعَبُونَ: (مشغول) بازی بودند.

16 وَماخَلَقْنَاالسَّماءَوَالاْرْضَ وَمابَیْنَهُما لاعِبینَ

وَ ما خَلَقْنَا: و خلق نکردیم ما

السَّماءَ: آسمان

وَ الاْرْضَ: و زمین

وَ ما: و آن چه

بَیْنَهُما: بین آن دو است را

لاعِبینَ: (برای) بازی.

22 لَوْ کانَ فیهِما اِلهَةٌ اِلاَّ اللّهُ لَفَسَدَتا فَسُبْحانَ اللّهِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمّا یَصِفُونَ

لَوْ كانَ: اگر بود

فيهِما: در آن دو (زمين و آسمان)

الِهَةٌ: معبودهايى

اِلاَّ اللّهُ: به جز خدا،

لَفَسَدَتا: حتما فاسد مى شدند، تباه مى شدند

فَسُبْحانَ اللّهِ: پس منزه است خدا،

رَبِّ الْعَرْشِ: پروردگار عرش

عَمّا: از آن چه

يَصِفُونَ: وصف مى كنند.

(484) جلد 17 سوره انبياء

26 وَ قالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمنُ وَلَدا سُبْحانَهُ بَلْ عِبادٌ مُكْرَمُونَ

وَ قالُوا: و گفتند:

اتَّخَذَ: گرفته

الرَّحْمنُ: خداى رحمان

وَلَدا: فرزندى!.

ص:405

سُبْحانَهُ: منزّه است او

بَلْ: بلکه

عِبادٌ: بندگانی

مُکْرَمُونَ: گرامی هستند.

27 لا یَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَ هُمْ بِاَمْرِه یَعْمَلُونَ

لا یَسْبِقُونَهُ: سبقت نمی گیرند از او

بِالْقَوْلِ: در سخن

وَ هُمْ: و ایشان

بِاَمْرِه: به فرمان او

یَعْمَلُونَ: عمل می کنند.

28 یَعْلَمُ مابَیْنَ اَیْدیهِمْ وَ ماخَلْفَهُمْ وَ لا یَشْفَعُونَ اِلاّ لِمَنِ ارْتَضی وَ هُمْ مِنْ خَشْیَتِه مُشْفِقُونَ

یَعْلَمُ: می داند

ما: آن چه

بَيْنَ اَيْديهِمْ: پيش رويشان است

وَ ما: و آن چه

خَلْفَهُمْ: پشت سرشان است

وَ لا يَشْفَعُونَ: و شفاعت نمى كنند

اِلاّ: مگر

لِمَنِ: براى كسى كه

(486) جلد 17 سوره انبياء

ارْتَضى: (خدا) رضايت دهد

وَ هُمْ: و ايشان

مِنْ: از

خَشْيَتِه: ترس او، هيبت او

مُشْفِقُونَ: بيمناكند، لرزانند

30 اَوَ لَمْ يَرَ الَّذينَ كَفَرُوا اَنَّ السَّمواتِ وَ الْاَرْضَ كانَتا رَتْقا فَفَتَقْناهُما وَ جَعَلْنا مِنَ الْماءِ كُلَّ شَىْ ءٍ حَىٍّ اَفَلا يُؤْمِنُونَ

اَوَ: آيا و

لَمْ یَرَ: ندیدند

الَّذینَ: کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

اَنَّ: که همانا

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (487)

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین

کانَتا: بودند

رَتْقا: به هم پیوسته،

فَفَتَقْناهُما: پس ما از هم باز کردیم آن دو را

وَ جَعَلْنا: و قرار دادیم

مِنَ الْماءِ: از آب

کُلَّ شَیْ ءٍ: هر چیز

حَیٍّ: زنده ای را؟

اَفَلا یُؤْمِنُونَ: آیا پس ایمان نمی آورند؟

31 وَ جَعَلْنا فِی الأَرْضِ رَواسِیَ اَنْ تَمیدَبِهِمْ وَ

جَعَلْنا فيها فِجاجا سُبُلاً لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم

(488) جلد 17 سوره انبياء

فِی الأَرْضِ: در زمين

رَواسِیَ: كوه های استوار

اَنْ تَمیدَبِهِمْ: كه (مبادا) بلرزاند آن ها را

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم

فيها: در آن

فِجاجا: درّه ها

سُبُلاً: راه هايی

لَعَلَّهُمْ: شايد ايشان

يَهْتَدُونَ: هدايت شوند.

32 وَ جَعَلْنَا السَّماءَ سَقْفا مَحْفُوظا وَ هُمْ عَنْ اياتِها مُعْرِضُونَ

وَ جَعَلْنَا: و قرار داديم

السَّماءَ: آسمان را

ص:409

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (489)

سَقْفا: سقفی

مَحْفُوظا: محفوظ،

وَ هُمْ عَنْ: و آن ها از

ایاتِها: نشانه های آن

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

33 وَ هُوَ الَّذی خَلَقَ اللَّیْلَ وَ النَّهارَ وَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ کُلٌّ فی فَلَکٍ یَسْبَحُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

خَلَقَ: خلق کرد

اللَّیْلَ: شب

وَ النَّهارَ: و روز را

وَ الشَّمْسَ: و خورشید

(490) جلد 17 سوره انبیاء

وَ الْقَمَرَ: و ماه را،

کُلٌّ: هر یک

فی فَلَکٍ: در مداری

یَسْبَحُونَ: شناورند، در حرکتند.

34 وَ ما جَعَلْنا لِبَشَرٍ مِنْ قَبْلِکَ الْخُلْدَ اَفَائِنْ مِتَّ فَهُمُ الْخالِدُونَ

وَ ما جَعَلْنا: و قرارندادیم

لِبَشَرٍ: برای بشر

مِنْ قَبْلِکَ: قبل از تو

الْخُلْدَ: جاودانگی را،

اَفَائِنْ: آیا پس اگر

مِتَّ: تو مُردی

فَهُمُ: پس ایشان

الْخالِدُونَ: جاودان می مانند؟

35 کُلُّ نَفْسٍ ذائِقَةُ الْمَوْتِ وَ نَبْلُوکُمْ بِالشَّرِّ وَ الْخَیْرِ فِتْنَةً وَ اِلَیْنا تُرْجَعُونَ

كُلُّ: هر

نَفْسٍ: نفسی

ذائِقَةُ: چشنده

الْمَوْتِ: مرگ است.

وَ نَبْلُوكُمْ: و آزمایش می کنیم ما شما را

بِالشَّرِّ: با بدی

وَ الْخَيْرِ: و خوبی.

فِتْنَةً: آزمایشی

وَ اِلَيْنا: و به سوی ما

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

(492) جلد 17 سوره انبیاء

37 خُلِقَ الاِْنْسانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُوْريكُمْ اياتی فَلا تَسْتَعْجِلُونِ

خُلِقَ: آفریده شده

الاِْنْسانُ: انسان

مِنْ عَجَلٍ: از عجله،

ص:412

سَأُوْریکُمْ: به زودی نشان می دهم به شما

ایاتی: آیاتم را

فَلا تَسْتَعْجِلُونِ: پس شتاب مکنید.

38 وَ یَقُولُونَ مَتی هذَا الْوَعْدُ اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ

وَ یَقُولُونَ: و می گویند:

مَتی: کِی است

هذَا الْوَعْدُ: این وعده

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ صادِقینَ: راست می گویید؟

47 وَ نَضَعُ الْمَوازینَ الْقِسْطَ لِیَوْمِ الْقِیامَهِ فَلا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَیْئا وَ اِنْ کانَ مِثْقالَ حَبَّهٍ مِنْ خَرْدَلٍ اَتَیْنابِها وَ کَفی بِنا حاسِبینَ

وَ نَضَعُ: و نصب می کنیم، قرار می دهیم

الْمَوازینَ: ترازوهای

الْقِسْطَ: عدل را

لِيَوْمِ الْقِيامَهِ: روز قیامت،

فَلا تُظْلَمُ: پس ظلم نمی شود

نَفْسٌ: به هیچ کس

شَيْئا: چیزی،

وَ اِنْ كانَ: و اگر باشد

(494) جلد 17 سوره انبیاء

مِثْقالَ: به مقدار سنگینی

حَبَّةٍ: دانه ای

مِنْ خَرْدَلٍ: از خردل

اَتَيْنا: می آوریم

بِها: آن را.

وَ كَفى بِنا: و کافی است که ما

حاسِبينَ: حساب کننده باشیم.

50 وَ هذا ذِكْرٌ مُبارَكٌ اَنْزَلْناهُ اَفَاَنْتُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

وَ هذا: و این (قرآن)

ذِكْرُ: ذکر

مُبارَکٌ: مبارکی است که

اَنْزَلْناهُ: نازل نمودیم آن را،

اَفَاَنْتُمْ: آی پس شما

لَهُ مُنْکِرُونَ: آن را انکار می کنید؟

51 وَ لَقَدْ اتَیْنا اِبْراهیمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ وَ کُنّا بِه عالِمینَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

اتَیْنا: دادیم ما

اِبْراهیمَ: به ابراهیم

رُشْدَهُ: رشدش را

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ کُنّا: و بودیم

بِه عالِمینَ: به (شایستگی) او آگاه.

52 اِذْ قالَ لاَبیهِ وَ قَوْمِه ما هذِهِ التَّماثیلُ الَّتی اَنْتُمْ لَها عاکِفُونَ

(496) جلد 17 سوره انبیاء

اِذْ: هنگامی که

قالَ: گفت:

لاَبیهِ: به پدرش

وَ قَوْمِه: و قوم او،

ما هذِهِ: چیست این

التَّماثیلُ: مجسّمه هایی

الَّتی اَنْتُمْ: که شما

لَها: آن را

عاکِفُونَ: پرستش می کنید؟

53 قالُوا وَجَدْنا اباءَنا لَها عابِدینَ

قالُوا: گفتند:

وَجَدْنا: یافتیم

اباءَنا لَها: پدرانمان را بر آن ها

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (497)

ص:416

عابِدینَ: عبادت کننده.

54 قالَ لَقَدْ کُنْتُمْ اَنْتُمْ وَ اباؤُکُمْ فی ضَلالٍ مُبینٍ

قالَ: گفت:

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

کُنْتُمْ اَنْتُمْ: بودید شما

وَ اباؤُکُمْ: و پدرانتان

فی ضَلالٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکاری.

55 قالُوا اَجِئْتَنا بِالْحَقِّ اَمْ اَنْتَ مِنَ اللاّعِبینَ

قالُوا: گفتند:

اَجِئْتَنا: آیا آورده ای برای ما

بِالْحَقِّ: حق را

اَمْ اَنْتَ: یا تو

مِنَ اللاّعِبینَ: از بازیگرانی؟

56 قالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ الَّذی فَطَرَهُنَّ وَ اَنَا عَلی ذلِكُمْ مِنَ الشّاهِدينَ

قالَ بَلْ: گفت: بلكه

رَبُّكُمْ: پروردگار شما

رَبُّ: پروردگار

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمين است

الَّذی فَطَرَهُنَّ: كه ايجاد كرده آن ها را

وَ اَنَا عَلی ذلِكُمْ: و من بر اين

مِنَ الشّاهِدينَ: از گواهانم

57 وَ تَاللّهِ لَاَكيدَنَّ اَصْنامَكُمْ بَعْدَ اَنْ

تُوَلُّوا مُدْبِرينَ

وَ تَاللّهِ: و قسم به خدا

لَاَكيدَنَّ: كه حتما چاره ای می انديشم

اَصْنامَكُمْ: برای بت هايتان

بَعْدَ اَنْ: بعد از این که

تُوَلُّوا مُدْبِرینَ: پشت کرده و بروید.

58 فَجَعَلَهُمْ جُذاذا اِلاّ کَبیرا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ اِلَیْهِ یَرْجِعُونَ

فَجَعَلَهُمْ: پس قرار داد آن ها را

جُذاذا: قطعه قطعه

اِلاّ کَبیرا: مگر بزرگی

لَهُمْ: از آن ها را

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

اِلَیْهِ: به سوی او

یَرْجِعُونَ: برگردند، مراجعه کنند

59 قالُوا مَنْ فَعَلَ هذا بِالِهَتِنا اِنَّهُ لَمِنَ الظّالِمینَ

قالُوا: گفتند:

مَنْ: چه کسی

فَعَلَ: انجام داد

هذا: این (کار را)

بِالِهَتِنا: با خدایان ما؟

اِنَّهُ: به درستی که او

لَمِنَ: قطعا از

الظّالِمینَ: ستمکاران بوده.

60 قالُوا سَمِعْنا فَتًی یَذْکُرُهُمْ یُقالُ لَهُ اِبْراهیمُ

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (501)

قالُوا: گفتند:

سَمِعْنا: شنیدیم

فَتًی: جوانی

یَذْکُرُهُمْ:یاد می کند آن ها را (به بدی)

یُقالُ لَهُ: گفته می شود که او

اِبْراهیمُ: ابراهیم است.

61 قالُوا فَأْتُوا بِه عَلی اَعْیُنِ النّاسِ لَعَلَّهُمْ

ص:420

يَشْهَدُونَ

قالُوا: گفتند:

فَأْتُوا: پس بياوريد

بِه عَلى: او را مقابل

اَعْيُنِ: چشمان

النّاسِ: مردم

(502) جلد 17 سوره انبياء

لَعَلَّهُمْ: شايد ايشان

يَشْهَدُونَ: گواهى دهند.

62 قالُوا ءَاَنْتَ فَعَلْتَ هذا بِالِهَتِنا يا اِبْراهيمُ

قالُوا: گفتند:

ءَاَنْتَ: آيا تو

فَعَلْتَ: انجام دادى

هذا: اين (كار را)

بِالِهَتِنا: با خدايان ما

يا اِبْراهيمُ: اى ابراهيم؟!

ص:421

63 قالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبيرُهُمْ هذا فَسْئَلُوهُمْ اِنْ كانُوا يَنْطِقُونَ

قالَ: گفت:

بَلْ: بلكه

سوره انبياء لغات و مفاهيم قرآن كريم (503)

فَعَلَهُ: انجام داده آن را

كَبيرُهُمْ: بزرگشان

هذا: اين (كار را)

فَسْئَلُوهُمْ: پس سؤال كنيد از آن ها

اِنْ: اگر

كانُوا يَنْطِقُونَ: سخن می گويند!!

64 فَرَجَعُوا اِلى اَنْفُسِهِمْ فَقالُوا اِنَّكُمْ اَنْتُمُ الظّالِمُونَ

فَرَجَعُوا: پس برگشتند

اِلى اَنْفُسِهِمْ: به (وجدان) خودشان

فَقالُوا: پس گفتند:

ص:422

اِنَّكُمْ: به درستی که شما

اَنْتُمُ: خودتان

(504) جلد 17 سوره انبیاء

الظّالِمُونَ: ستمگرید.

65 ثُمَّ نُكِسُوا عَلى رُؤُسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ ما هؤُلاءِ يَنْطِقُونَ

ثُمَّ: سپس

نُكِسُوا: واژگون شدند

عَلى رُؤُسِهِمْ: بر سرهایشان

لَقَدْ: (و گفتند:) هر آینه به تحقیق

عَلِمْتَ: می دانی

ما هؤُلاءِ: که اینان سخن

يَنْطِقُونَ: نمی گویند.

66 قالَ اَفَتَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللّهِ ما لا يَنْفَعُكُمْ شَيْئا وَ لا يَضُرُّكُمْ

قالَ: گفت:

اَفَتَعْبُدُونَ: آیا پس می پرستید

مِنْ دُونِ اللّهِ: غیر خدا

ما: آن چه را که

لا یَنْفَعُکُمْ: نفع نمی رساند به شما

شَیْئا: چیزی

وَ لا یَضُرُّکُمْ: و نه ضرری دارد برای شما.

68 قالُوا حَرِّقُوهُ وَانْصُرُوا اِلِهَتَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ فاعِلینَ

قالُوا: گفتند:

حَرِّقُوهُ: بسوزانید او را

وَ انْصُرُوا: و یاری کنید

اِلِهَتَکُمْ: خدایانتان را

(506) جلد 17 سوره انبیاء

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ فاعِلینَ: هستید اهل عمل.

ص:424

69 قُلْنایا نارُ کُونی بَرْدا وَ سَلاما عَلیاِبْراهیمَ

قُلْنا: گفتیم ما

یا نارُ: ای آتش!

کُونی: باش

بَرْدا: سرد

وَ سَلاما: و سلامت

عَلی اِبْراهیمَ: بر ابراهیم.

70 وَ اَرادُوا بِه کَیْدا فَجَعَلْناهُمُ الْاَخْسَرینَ

وَ اَرادُوا: و اراده کردند

بِه: به او

کَیْدا: کیدی، نیرنگی،

فَجَعَلْناهُمُ: پس قرار دادیم ما ایشان را

الْاَخْسَرینَ: زیانکارتر، بازنده اصلی.

71 وَ نَجَّیْناهُ وَ لُوطا اِلَی الْاَرْضِ الَّتی بارَکْنا

فیها لِلْعالَمینَ

وَ نَجَّیْناهُ: و نجات دادیم او

وَ لُوطا: و لوط را

اِلَی الْأَرْضِ: به سرزمینی

الَّتی: که

بارَکْنا: برکت دادیم

فیها: در آن

لِلْعالَمینَ: برای جهانیان.

72 وَ وَهَبْنا لَهُ اِسْحقَ وَ یَعْقُوبَ نافِلَةً وَ کُلاًّ

(508) جلد 17 سوره انبیاء

جَعَلْنا صالِحینَ

وَ وَهَبْنا: و بخشیدیم

لَهُ: به او

اِسْحقَ: اسحاق

وَ یَعْقُوبَ: و یعقوب را

نافِلَةً: به عنوان عطیه، ارمغان

ص:426

وَ کُلاًّ: و همگی را

جَعَلْنا: قرار دادیم

صالِحینَ: از شایستگان.

73 وَ جَعَلْناهُمْ اَئِمَّةً یَهْدُونَ بِاَمْرِنا وَ اَوْحَیْنا اِلَیْهِمْ فِعْلَ الْخَیْراتِ وَ اِقامَ الصَّلوهِ وَ ایتاءَالزَّکوهِ وَکانُوا لَناعابِدینَ

وَ جَعَلْناهُمْ: و قرار دادیم آن ها را

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (509)

اَئِمَّةً: پیشوایانی،

یَهْدُونَ: تا هدایت کنند

بِاَمْرِنا: به امر ما

وَ اَوْحَیْنا: و وحی نمودیم

اِلَیْهِمْ: به آن ا

فِعْلَ: انجام

الْخَیْراتِ: کارهای نیک

وَ اِقامَ: و برپاداشتن

الصَّلوهِ: نماز

وَ ایتاءَ: و پرداختن

الزَّکوهِ: زکات را

وَ کانُوا لَنا: و بودند برای ما

عابِدینَ: عبادت کننده.

(510) جلد 17 سوره انبیاء

87 وَ ذَاالنُّونِ اِذْذَهَبَ مُغاضِبا فَظَنَّ اَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَیْهِ فَنادی فِی الظُّلُماتِ اَنْ لا اِلهَ اِلاّ اَنْتَ سُبْحانَکَ اِنّی کُنْتُ مِنَ الظّالِمینَ

وَ ذَاالنُّونِ: و ذاالنون (یونس) را

اِذْ ذَهَبَ: هنگامی که رفت

مُغاضِبا: خشمگین، غضبناک

فَظَنَّ: پس گمان کرد

اَنْ لَنْ نَقْدِرَ: که ما هرگز قادر نیستیم

عَلَیْهِ: بر او (تنگ، سخت بگیریم)

فَنادی: پس ندا کرد

ص:428

فِی الظُّلُماتِ: در تاریکی ها

اَنْ لا: این که نیست

اِلهَ اِلاّ اَنْتَ: معبودی مگر تو

سُبْحانَکَ: منزّهی تو

سوره انبیاء لغات و مفاهیم قرآن کریم (511)

اِنّی: به درستی که من

کُنْتُ: بودم

مِنَ الظّالِمینَ: از ستمکاران.

88 فَاسْتَجَبْنا لَهُ وَ نَجَّیْناهُ مِنَ الْغَمِّ وَ کَذلِکَ نُنْجِی الْمُؤْمِنینَ

فَاسْتَجَبْنا: پس اجابت کردیم

لَهُ: او را

وَ نَجَّیْناهُ: و نجاتش دادیم

مِنَ الْغَمِّ: از غم و اندوه،

وَ کَذلِکَ: و این چنین

نُنْجِی: نجات می دهیم

ص:429

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنان را.

(512) جلد 17 سوره انبیاء

105 وَ لَقَدْ کَتَبْنا فِی الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّکْرِ اَنَّ الاْرْضَ یَرِثُها عِبادِیَ الصّالِحُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

کَتَبْنا: نوشتیم

فِی الزَّبُورِ: در زبور

مِنْ بَعْدِ الذِّکْرِ: از بعد تورات

اَنَّ الاْرْضَ: که زمین را

یَرِثُها: به ارث می برند آن را

عِبادِیَ: بندگان

الصّالِحُونَ: صالح من.

106 اِنَّ فی هذا لَبَلاغا لِقَوْمٍ عابِدینَ

اِنَّ فی هذا: همانا در این،

لَبَلاغا: پیام روشنی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

عابِدینَ: عبادت کننده اند.

107 وَ ما اَرْسَلْناکَ اِلاّ رَحْمَةً لِلْعالَمینَ

وَ ما اَرْسَلْناکَ: و نفرستادیم تو را

اِلاّ رَحْمَةً: مگر رحمتی

لِلْعالَمینَ: برای جهانیان.

1 یا اَیُّهَا النّاسُ اتَّقُوا رَبَّکُمْ اِنَّ زَلْزَلَهَ السّاعَهِ شَیْ ءٌ عَظیمٌ

یا اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم!

اتَّقُوا: بترسید

رَبَّکُمْ: از پروردگارتان

اِنَّ زَلْزَلَهَ: به درستی که زلزله

السّاعَهِ: قیامت

شَیْ ءٌ عَظیمٌ: چیز بزرگی است.

2 یَوْمَ تَرَوْنَها تَذْهَلُ کُلُّ مُرْضِعَهٍ عَمّا اَرْضَعَتْ وَ تَضَعُ کُلُّ ذاتِ حَمْلٍ حَمْلَها وَ تَرَی النّاسَ سُکاری وَ ما هُمْ بِسُکاری وَ لکِنَّ عَذابَ اللّه شَدیدٌ

یَوْمَ: روزی که

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (515)

تَرَوْنَها: می بینید آن را،

تَذْهَلُ: از یاد می بَرَد

كُلُّ مُرْضِعَةٍ: هر شیردهنده ای

عَمّا: از آن چه

اَرْضَعَتْ: شیر می داد

وَ تَضَعُ: و قرار می دهد

كُلُّ ذاتِ: هر صاحب

حَمْلٍ: حملی

حَمْلَها: حملش را

وَ تَرَى: و می بینی

النّاسَ: مردم را

سُكارى: مست

وَ ما هُمْ: در حالی که نیستند ایشان

بِسُكارى: مست

(516) جلد 17 سوره حج

وَ لكِنَّ: ولیکن

عَذابَ اللّه: عذاب خدا

شَديدٌ: شدید است.

ص:433

3 وَ مِنَ النّاسِ مَنْ يُجادِلُ فِی اللّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّبِعُ كُلَّ شَيْطانٍ مَريدٍ

وَ مِنَ النّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند که

يُجادِلُ: مجادله می کنند

فِی اللّهِ: درباره خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون هیچ علمی

وَ يَتَّبِعُ: و پیروی می کنند

كُلَّ شَيْطانٍ: هر شیطان

مَريدٍ: سرکشی را.

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (517)

4 كُتِبَ عَلَيْهِ اَنَّهُ مَنْ تَوَلاّهُ فَاَنَّهُ يُضِلُّهُ وَ يَهْديهِ اِلی عَذابِ السَّعيرِ

كُتِبَ: نوشته شده

عَلَيْهِ: بر او

اَنَّهُ: که همانا

مَنْ: هر کس

تَوَلاّهُ: ولیّ بگیرد او را

فَاَنَّهُ: پس حتما او

یُضِلُّهُ: گمراهش می کند

وَ یَهْدیهِ: و هدایت می نماید او را

اِلی عَذابِ: به سوی عذاب

السَّعیرِ: سوزان.

(518) جلد 17 سوره حج

14 اِنَّ اللّهَ یَدْخُلُ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَاالاَنْهارُ اِنَّ اللّهَ یَفْعَلُ ما یُریدُ

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

یَدْخُلُ: داخل می کند

الَّذینَ: کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

ص:435

الصّالِحاتِ: عمل صالح

جَنّاتٍ: در بهشت هایی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن،

الأنْهارُ: نهرها.

اِنَّ اللّهَ: همانا خدا

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (519)

یَفْعَلُ: انجام می دهد

ما یُریدُ: هر چه را اراده کند.

18 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ یَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِی السَّمواتِ وَ مَنْ فِی الأرْضِ وَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَ النُّجُومُ وَالْجِبالُ وَالشَّجَرُ وَ الدَّوابُّ وَ کَثیرٌ مِنَ النّاسِ وَ کَثیرٌ حَقَّ عَلَیْهِ الْعَذابُ وَ مَنْ یُهِنِ اللّهُ فَمالَهُ مِنْ مُکْرِمٍ اِنَّ اللّهَ یَفْعَلُ ما یَشاءُ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که همانا خدا را

يَسْجُدُ: سجده می کنند،

لَهُ: برای او

مَنْ: کسانی که

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

(520) جلد 17 سوره حج

وَ مَنْ: و کسانی که

فِی الأَرْضِ: در زمین هستند

وَ الشَّمْسُ: و خورشید

وَ الْقَمَرُ: و ماه

وَ النُّجُومُ: و ستارگان

وَ الْجِبالُ: و کوه ها

وَ الشَّجَرُ: و درختان

وَ الدَّوابُّ: و جنبندگان

وَ کَثیرٌ: و بسیاری

مِنَ النّاسِ: از مردم؟

وَ کَثیرٌ: و بسیاری

حَقَّ: حق است

ص:437

عَلَيْهِ: بر آن ها

الْعَذابُ: عذاب.

سوره حج لغات و مفاهيم قرآن كريم (521)

وَ مَنْ: و هركس را

يُهِنِ اللّهُ: خوار كند خداوند

فَما: پس نيست

لَهُ: براى او

مِنْ مُكْرِمٍ: هيچ اكرام كننده اى،

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

يَفْعَلُ: انجام مى دهد

ما يَشاءُ: آن چه را بخواهد.

41 اَلَّذينَ اِنْ مَكَّنّاهُمْ فِى الْاَرْضِ اَقامُوا الصَّلوةَ وَ اتَوُاالزَّكوةَ وَاَمَروُا بِالْمَعْروُفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَ لِلّهِ عاقِبَةُ الاُمُورِ

اَلَّذينَ: كسانى كه

اِنْ مَكَّنّاهُمْ: اگر تمكّن دهيم، قدرت دهيم به آن ها

(522) جلد 17 سوره حج

ص:438

فِی الْاَرْضِ: در زمین

اَقامُوا: برپامی دارند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اتَوُا: و ادا می کنند

الزَّکوهَ: زکات را

وَ اَمَروُا: و امر می کنند

بِالْمَعْروُفِ: به معروف

وَ نَهَوْا: و نهی می کنند

عَنِ الْمُنْکَرِ: از منکر.

وَ لِلّهِ: و برای خداست

عاقِبَهُ: عاقبت

الْاُمُورِ: کارها.

46 اَفَلَمْ یَسیروُا فِی الْاَرْضِ فَتَکُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (523)

یَعْقِلُونَ بِها اَوْ اذانٌ یَسْمَعُونَ بِها فَاِنَّها لا تَعْمَی الْاَبْصارُ وَ لکِنْ تَعْمَی الْقُلُوبُ الَّتی فِی الصُّدوُرِ

ص:439

اَفَلَمْ یَسیروُا: آیا پس سیر نکردند

فِی: در

الاْرْضِ: زمین

فَتَکُونَ: تا باشد

لَهُمْ: برایشان

قُلُوبٌ: دل هایی

یَعْقِلُونَ: که بفهمند

بِها: با آن؟

اَوْ: یا

اذانٌ: گوش هایی که

یَسْمَعُونَ: بشنوند

بِها: با آن؟

(524) جلد 17 سوره حج

فَاِنَّها: پس به درستی که

لا تَعْمَی: کور نمی شود

الاْبْصارُ: چشم ها

وَ لکِنْ: ولیکن

ص:440

تَعْمَی: کور می شود

الْقُلُوبُ: قلب هایی، دل هایی

الَّتی: که

فِی الصُّدوُرِ: در سینه هاست.

63 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَتُصْبِحُ الاْرْضُ مُخْضَرَّةً اِنَّ اللّهَ لَطیفٌ خَبیرٌ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که همانا خدا

اَنْزَلَ: نازل کرد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی،

فَتُصْبِحُ: پس می گردد

الاْرْضُ: زمین

مُخْضَرَّةً: سرسبز و خرم؟

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

لَطیفٌ خَبیرٌ: لطیف و آگاه است.

65 اَلَمْ تَرَاَنَ اللّهَ سَخَّرَ لَکُمْ ما فِی الاْرْضِ وَ الْفُلْکَ تَجْری فِی الْبَحْرِ بِاَمْرِهِ وَ یُمْسِکُ السَّماءَ اَنْ تَقَعَ عَلَی الاْرْضِ اِلاّ بِاِذْنِهِ اِنَّ اللّهَ بِالنّاسِ لَرَؤُفٌ رَحیمٌ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که خداوند

سَخَّرَ: مسخّر کرد

(526) جلد 17 سوره حج

لَکُمْ: برای شما

ما فِی: آن چه در

الاْرْضِ: زمین است؟

وَ الْفُلْکَ: و کشتی ها

تَجْری: جریان دارد

فِی الْبَحْرِ: در دریا

بِاَمْرِهِ: به فرمان او

وَ یُمْسِکُ: و نگه می دارد

ص:442

السَّماءَ: آسمان را

اَنْ تَقَعَ: كه نيفتد

عَلَى الاْرْضِ: بر زمين

اِلاّ بِاِذْنِهِ: مگر به اجازه او؟

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

بِالنّاسِ: به مردم

سوره حج لغات و مفاهيم قرآن كريم (527)

لَرَؤُفٌ: هر آينه رئوف

رَحيمٌ: و مهربان است.

73 يا اَيُّهَا النّاسُ ضُرِبَ مَثَلٌ فَاسْتَمِعُوا لَهُ اِنَّ الَّذينَ تَدْعُونَ مِنْ دوُنِ اللّهِ لَنْ يَخْلُقُوا ذُبابا وَ لَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ وَ اِنْ يَسْلُبْهُمُ الذُّبابُ شَيْئا لا يَسْتَنْقِذوُهُ مِنْهُ ضَعُفَ الطّالِبُ وَ الْمَطْلُوبُ

يا اَيُّهَا النّاسُ: اى مردم!

ضُرِبَ: زده شده است

مَثَلٌ: مثلى،

فَاسْتَمِعُوا: پس گوش فرادهید

لَهُ: به آن،

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی را که

تَدْعُونَ: می خوانید

(528) جلد 17 سوره حج

مِنْ دوُنِ اللّهِ: غیر خدا

لَنْ یَخْلُقُوا: هرگز نمی توانند خلق کنند

ذُبابا: مگسی را

وَ لَوِاجْتَمَعُوا: و هر چند اجتماع کنند

لَهُ: برای (آفریدن) آن،

وَ اِنْ یَسْلُبْهُمُ: و اگر برباید از آن ها مگس

الذُّبابُ: مگس

شَیْئا: چیزی،

لا یَسْتَنْقِذوُهُ: نمی توانند پس بگیرند آن را

مِنْهُ: از او،

ضَعُفَ: ضعیفند

الطّالِبُ: طالب

ص:444

وَ الْمَطْلُوبُ: و مطلوب (هر دو)

سوره حج لغات و مفاهیم قرآن کریم (529)

74 ما قَدَرُوا اللّهَ حَقَّ قَدْرِهِ اِنَّ اللّهَ لَقَوِیٌّ عَزیزٌ

ما قَدَرُوا: قدر نشناختند

اللّهَ: خدا را

حَقَّ: (آن طور که) سزاوار

قَدْرِهِ: حق اوست.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

لَقَوِیٌّ عَزیزٌ: هر آینه قوی و شکست ناپذیر است.

«پایان جزء 17»

(530) جلد 17 سوره حج

ص:445

«سوره مؤمنون»

1 قَدْ اَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ

قَدْ: به تحقیق

اَفْلَحَ: رستگار شدند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

2 اَلَّذینَ هُمْ فی صَلاتِهِمْ خاشِعُونَ

اَلَّذینَ هُمْ: آنان که ایشان

فی صَلاتِهِمْ: در نمازشان

خاشِعُونَ: خاشعند.

3 وَ الَّذینَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

وَ الَّذینَ هُمْ: و آنان که ایشان

عَنِ اللَّغْوِ: از بیهودگی

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

8 وَ الَّذينَ هُمْ لِاَماناتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ راعُونَ

وَ الَّذينَ: و آنان كه

هُمْ: ايشان

لِاَماناتِهِمْ: براى امانت هايشان

وَ عَهْدِهِمْ: و عهدشان

راعُونَ: مراعات كننده اند .

9 وَ الَّذينَ هُمْ عَلى صَلَواتِهِمْ يُحافِظُونَ

وَ الَّذينَ: و آنان كه

هُمْ: ايشان

عَلى صَلَواتِهِمْ: بر نمازهايشان

يُحافِظُونَ: محافظت مى كنند.

(532) جلد 18 سوره مؤمنون

10 اوُلئِکَ هُمُ الْوارِثُونَ

اوُلئِکَ: آنان

هُمُ: ايشانند

ص:447

الْوارِثُونَ: وارثان.

11 اَلَّذينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فيها خالِدوُنَ

اَلَّذينَ: کسانی که

يَرِثُونَ: به ارث می برند

الْفِرْدَوْسَ: فردوس را،

هُمْ: ایشان

فيها: در آن

خالِدوُنَ: جاودانند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (533)

18 وَ اَنْزَلْنا مِنَ السَّماءِ ماءً بِقَدَرٍ فَاَسْكَنّاهُ فِی الْاَرْضِ وَ اِنّا عَلی ذَهابٍ بِهِ لَقادِرُونَ

وَ اَنْزَلْنا: و نازل کردیم

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

بِقَدَرٍ: به اندازه،

فَاَسْكَنّاهُ: پس ساكن نموديم آن را

فِی الاْرْضِ: در زمين

وَ اِنّا: و به درستی كه ما

عَلی ذَهابٍ: بر از بين بردن

بِهِ: آن،

لَقادِرُونَ: حتما قادريم.

19 فَاَنْشَأْ نالَكُمْ بِهِ جَنّاتٍ مِنْ نَخيلٍ وَ اَعْنابٍ

(534) جلد 18 سوره مؤمنون

لَكُمْ فيها فَواكِهُ كَثيرَهٌ وَ مِنْها تَأْكُلُونَ

فَاَنْشَأْنا: پس پديد آورديم

لَكُمْ: برای شما

بِهِ: به وسيله آن

جَنّاتٍ: باغ هايی

مِنْ نَخيلٍ: از درختان نخل

وَ اَعْنابٍ: و انگورها،

لَكُمْ: برای شما

ص:449

فیها: در آن

فَواکِهُ: میوه های

کَثیرَهٌ: بسیاری است

وَ مِنْها: و از آن

تَأْکُلُونَ: می خورید.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (535)

20 وَ شَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَیْناءَ تَنْبُتُ بِالدُّهْنِ وَ صِبْغٍ لِلْآکِلینَ

وَ شَجَرَةً: و درختی که

تَخْرُجُ: خارج می شود،

مِنْ طُورِ سَیْناءَ: از طور سینا،

تَنْبُتُ: می رویاند

بِالدُّهْنِ: روغن (زیتون)

وَ صِبْغٍ: و خورش

لِلْآکِلینَ: برای خورندگان.

ص:450

21 وَ اِنَّ لَكُمْ فِی الْأَنْعامِ لَعِبْرَةً نُسْقیكُمْ مِمّا فی بُطُونِهاوَ لَكُمْ فیها مَنافِعُ كَثیرَةٌ وَ مِنْهاتَأْكُلُونَ

وَ اِنَّ: و همانا

لَكُمْ: برای شما

(536) جلد 18 سوره مؤمنون

فِی الْأَنْعامِ: در چهارپایان

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی است.

نُسْقیكُمْ: می نوشانیم شما را.

مِمّا فی: از آن چه در

بُطُونِها: شکم های آن است

وَ لَكُمْ: و برای شما

فیها: در آن

مَنافِعُ: منفعت های

كَثیرَةٌ: بسیاری است

وَ مِنْها: و از آن

تَأْكُلُونَ: می خورید.

ص:451

22 وَ عَلَيْها وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

وَ عَلَيْها: و بر آن

سوره مؤمنون لغات و مفاهيم قرآن كريم (537)

وَ عَلَى الْفُلْكِ: و بر كشتى

تُحْمَلُونَ: سوار مى شويد.

68 اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ اَمْ جاءَهُمْ ما لَمْ يَأْتِ اباءَهُمُ الْاَوَّلينَ

اَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا: آيا پس انديشه نمى كنند

الْقَوْلَ: (در اين) گفتار؟

اَمْ جاءَهُمْ: يا آمده ايشان را

ما لَمْ يَأْتِ: چيزى كه نيامده است

اباءَهُمُ: پدرانشان را

الْاَوَّلينَ: كه در گذشته بودند.

69 اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا رَسُولَهُمْ فَهُمْ لَهُ مُنْكِرُونَ

اَمْ لَمْ يَعْرِفُوا: يا نشناختند

(538) جلد 18 سوره مؤمنون

ص:452

رَسُولَهُمْ: رسولشان را

فَهُمْ لَهُ: پس ایشان او را

مُنْكِرُونَ: انکار کننده اند؟!

70 اَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جاءَهُمْ بِالْحَقِّ وَ اَكْثَرُهُمْ لِلْحَقِّ كارِهُونَ

اَمْ يَقُولُونَ: یا می گویند

بِهِ جِنَّةٌ: او جنون دارد، دیوانه است،

بَلْ: بلکه

جاءَهُمْ: آورده برای آن ها

بِالْحَقِّ: حق را

وَ اَكْثَرُهُمْ: و بیشترشان

لِلْحَقِّ: از حق

كارِهُونَ: کراهت دارند.

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (539)

78 وَ هُوَ الَّذى اَنْشَاَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الاَبْصارَ

ص:453

وَ الْأَفْئِدَةَ قَليلاً ما تَشْكُرُونَ

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

اَنْشَاَ: پدید آورد

لَکُمُ: برای شما،

السَّمْعَ: گوش

وَ الْأَبْصارَ: و چشم ها

وَ الْأَفْئِدَةَ: و دل ها،

قَليلاً ما: عدّه کمی

تَشْکُرُونَ: تشکّر می کنند.

91 مَا اتَّخَذَ اللّهُ مِنْ وَلَدٍ وَ ما کانَ مَعَهُ مِنْ اِلهٍ اِذا

(540) جلد 18 سوره مؤمنون

لَذَهَبَ کُلُّ اِلهٍ بِما خَلَقَ وَ لَعَلا بَعْضُهُمْ عَلی بَعْضٍ سُبْحانَ اللّهِ عَمّا یَصِفُونَ

مَا اتَّخَذَ: نگرفته

اللّهُ: خداوند

مِنْ وَلَدٍ: هیچ فرزندی

وَ ما کانَ: و نباشد

مَعَهُ: با او

مِنْ اِلهٍ: هیچ معبودی،

اِذا: در این صورت

لَذَهَبَ: حتما می بُرد

کُلُّ اِلهٍ: هر معبودی

بِما: آن چه را

خَلَقَ: خلق کرده

وَ لَعَلا: و هر آینه برتری می جستند

سوره مؤمنون لغات و مفاهیم قرآن کریم (541)

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

عَلی بَعْضٍ: بر بعض دیگر،

سُبْحانَ اللّهِ: منزّه است خدا

عَمّا: از آن چه

یَصِفُونَ: وصف می کنند.

ص:455

96 اِدْفَعْ بِالَّتی هِیَ اَحْسَنُ السَّیِّئَهَ نَحْنُ اَعْلَمُ بِما یَصِفُونَ

اِدْفَعْ: دفع کن

بِالَّتی هِیَ: به آن چه که آن

اَحْسَنُ: نیکوتر است،

السَّیِّئَهَ: بدی را.

نَحْنُ اَعْلَمُ: ما داناتریم

بِما: به آن چه

(542) جلد 18 سوره مؤمنون

یَصِفُونَ: وصف می کنند.

97 وَ قُلْ رَبِّ اَعُوذُ بِکَ مِنْ هَمَزاتِ الشَّیاطینِ

وَ قُلْ: و بگو:

رَبِّ: پروردگار من

اَعُوذُ بِکَ: پناه می برم به تو

مِنْ هَمَزاتِ: از وسوسه های

الشَّیاطینِ: شیاطین.

98 وَ اَعُوذُ بِکَ رَبِّ اَنْ یَحْضُرُونِ

وَ اَعُوذُ بِکَ: و پناه می برم به تو

رَبِّ: پروردگار من

اَنْ: از این که

یَحْضُرُونِ: (آن ها نزد من) حاضر شوند.

«سوره نور»

1 سُورَةٌ اَنْزَلْناها وَ فَرَضْناها وَ اَنْزَلْنا فيها اياتٍ بَيِّناتٍ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سُورَةٌ: سوره ای است که

اَنْزَلْناها: نازل کردیم آن را

وَ فَرَضْناها: و واجب نمودیم آن را

وَ اَنْزَلْنا: و نازل کردیم

فيها: در آن

اياتٍ: آیاتی

بَيِّناتٍ: روشن

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکّر شوید.

21 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا لا تَتَّبِعُوا خُطُواتِ

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (545)

الشَّيْطانِ وَ مَنْ يَتَّبِعْ خُطُواتِ الشَّيْطانِ فَاِنَّهُ يَأْمُرُ بِالْفَحْشاءِ وَالْمُنْكَرِ وَ لَوْلا فَضْلُ اللّهِ عَلَيْكُمْ

وَ رَحْمَتُهُ ما زَکی مِنْکُمْ مِنْ اَحَدٍ اَبَدا وَ لکِنَّ اللّهَ یُزَکّی مَنْ یَشاءُ وَ اللّهُ سَمیعٌ عَلیمٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَتَّبِعُوا: پیروی نکنید

خُطُواتِ: از گام های

الشَّیْطانِ: شیطان،

وَ مَنْ: و هر کس

یَتَّبِعْ: پیروی کند

خُطُواتِ: از گام های

الشَّیْطانِ: شیطان،

فَاِنَّهُ: پس همانا او،

یَأْمُرُ: امر می کند

بِالْفَحْشاءِ: به فحشاء

وَ الْمُنْکَرِ: و بدی

وَ لَوْ: و اگر

لا فَضْلُ اللّهِ: فضل خدا نبود

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَ رَحْمَتُهُ: و رحمتش ،

ما زَكى مِنْكُمْ: پاک نمى شد از شما

مِنْ اَحَدٍ: هيچ احدى

اَبَدا: ابدا

وَ لكِنَّ: وليكن

اللّهَ: خداوند

يُزَكّى: پاک مى كند

مَنْ يَشاءُ: هر كس را كه بخواهد.

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (547)

وَ اللّهُ: و خداوند

سَميعٌ عَليمٌ: شنواى داناست.

24 يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ اَلْسِنَتُهُمْ وَ اَيْديهِمْ وَ اَرْجُلُهُمْ بِما كانُوا يَعْمَلُونَ

يَوْمَ: روزى كه

تَشْهَدُ: گواهی می دهد

عَلَيْهِمْ: علیه آن ها

اَلْسِنَتُهُمْ: زبان هایشان

وَ اَيْديهِمْ: و دست هایشان

وَ اَرْجُلُهُمْ: و پاهایشان

بِما: به خاطر آن چه که

كانُوا يَعْمَلُونَ: عمل می کردند.

(548) جلد 18 سوره نور

27 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا لا تَدْخُلُوا بُيُوتا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتّى تَسْتَأْنِسُوا وَ تُسَلِّمُوا عَلى اَهْلِها ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

يا اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَدْخُلُوا: داخل نشوید

بُيُوتا: به خانه ای

غَيْرَ بُيُوتِكُمْ: غیر از خانه خودتان

حَتّی تَسْتَأْنِسُوا: تا آشنایی دهید

وَ تُسَلِّمُوا: و سلام کنید

عَلی اَهْلِها: بر اهل آن.

ذلِکُمْ خَیْرٌ: این بهتر است

لَکُمْ: برای شما

لَعَلَّکُمْ: امید است که شما

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (549)

تَذَکَّرُونَ: متذکّر شوید.

28 فَاِنْ لَمْ تَجِدوُا فیها اَحَدا فَلا تَدْخُلُوها حَتّی یُؤْذَنَ لَکُمْ وَ اِنْ قیلَ لَکُمُ ارْجِعُوا فَارْجِعُوا هُوَ اَزْکی لَکُمْ وَ اللّهُ بِما تَعْمَلُونَ عَلیمٌ

فَاِنْ: پس اگر

لَمْ تَجِدوُا: نیافتید

فیها: در آن

اَحَدا: کسی را

فَلا تَدْخُلُوها: پس داخل آن نشوید

حَتّی یُؤْذَنَ: تا اجازه داده شود

لَکُمْ: به شما

وَ اِنْ قیلَ: و اگر گفته شد:

لَکُمُ: به شما،

(550) جلد 18 سوره نور

ارْجِعُوا: بازگردید،

فَارْجِعُوا: پس بازگردید،

هُوَ اَزْکی: آن پاکیزه تر است

لَکُمْ: برای شما

وَ اللّهُ: و خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

عَلیمٌ: داناست.

31 وَ قُلْ لِلْمُؤْمِناتِ یَغْضُضْنَ مِنْ اَبْصارِهِنَّ وَ یَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَ لا یُبْدینَ زینَتَهُنَّ اِلاّ ما ظَهَرَ مِنْها وَلْیَضْرِبْنَ بِخُمُرِهِنَّ عَلی جُیُوبِهِنَّ

ص:463

وَ لايُبْدينَ زينَتَهُنَّ اِلاّ لِبُعُولَتِهِنَّ اَوْ ابائِهِنَّ اَوْ اباءِ بُعُولَتِهِنَّ اَوْ اَبْنائِهِنَّ اَوْ اَبْناءِ بُعُولَتِهِنَّ

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (551)

اَوْ اِخْوانِهِنَّ اَوْ بَنى اِخْوانِهِنَّ اَوْبَنى اَخَواتِهِنَّ اَوْ نِسائِهِنَّ اَوْ ما مَلَكَتْ اَيْمانُهُنَّ اَوِ التّابِعينَ غَيْرِ اُولِى الاِْرْبَهِ مِنَ الرِّجالِ اَوِ الطِّفْلِ الَّذينَ لَمْ يَظْهَروُا عَلى عَوْراتِ النِّساءِ وَ لا يَضْرِبْنَ بِاَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ ما يُخْفينَ مِنْ زينَتِهِنَّ وَ تُوبُوا اِلَى اللّهِ جَميعا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

وَ قُلْ: و بگو:

لِلْمُؤْمِناتِ: به زنان با ايمان

يَغْضُضْنَ: فروگيرند، بازدارند

مِنْ اَبْصارِهِنَّ: چشم هايشان را (از نامحرم)

وَ يَحْفَظْنَ: و حفظ كنند

فُروُجَهُنَّ: دامن عفتّشان را

وَ لا يُبْدينَ: و ظاهر نسازند، آشكار نكنند

زينَتَهُنَّ: زينت خود را

(552) جلد 18 سوره نور

ص:464

اِلاّ ما: جز آن چه را

ظَهَرَ: ظاهر است، آشکار است

مِنْها: از آن،

وَ لْيَضْرِبْنَ: و باید بزنند

بِخُمُرِهِنَّ: روسری هایشان را

عَلى جُيُوبِهِنَّ: بر گریبان هایشان،

وَ لايُبْدينَ: و ظاهر نسازند، آشکار نکنند

زينَتَهُنَّ: زینت خود را

اِلاّ لِبُعُولَتِهِنَّ: مگر برای شوهرانشان

اَوْ ابائِهِنَّ: یا پدران

اَوْ اباءِ: یا پدران

بُعُولَتِهِنَّ: شوهرانشان

اَوْ اَبْنائِهِنَّ: یا برادرانشان

اَوْ اَبْناءِ: یا پسران

بُعُولَتِهِنَّ: شوهرانشان

اَوْ اِخْوانِهِنَّ: یا برادرانشان

اَوْ بَنی: یا پسران

اِخْوانِهِنَّ: برادرانشان

اَوْ بَنی: یا پسران

اَخَواتِهِنَّ: خواهرانشان

اَوْ نِسائِهِنَّ: یا زنان (هم کیش خود)

اَوْ ما: یا آن چه

مَلَکَتْ: مالک شد

اَیْمانُهُنَّ: دست هایشان (منظور بردگان آن هاست)

اَوِ التّابِعینَ: یاتابعین، پیروانی که

غَیْرِ اُولِی: تمایلی به زن ندارند

الاِْرْبَهِ:

مِنَ الرِّجالِ: از مردان،

اَوِ الطِّفْلِ: یا کودکانی

الَّذینَ: که

لَمْ یَظْهَروُا: آگاهی ندارند

عَلی: بر

عَوْراتِ: عورت

النِّساءِ: زنان (یعنی درک مسائل جنسی ندارند)

وَ لا یَضْرِبْنَ: و نزنند (به زمین)

بِاَرْجُلِهِنَّ: پاهایشان را

لِیُعْلَمَ: تا دانسته شود. معلوم گردد

ما یُخْفینَ: آن چه پنهان نموده اند

مِنْ زینَتِهِنَّ: از زینت خود،

وَ تُوبُوا: و توبه کنید، بازگردید

اِلَی اللّهِ جَمیعا: به سوی خدا همگی

اَیُّهَ الْمُؤْمِنُونَ: ای مؤمنان!

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (555)

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

35 اَللّهُ نُورُ السَّمواتِ وَ الاْرْضِ مَثَلُ نُورِهِ کَمِشْکوهٍ فیها مِصْباحٌ الْمِصْباحُ فی زُجاجَهٍ نِ الزُّجاجَهُ کَاَنَّها کَوْکَبٌ دُرِّیٌّ یُوقَدُ مِنْ شَجَرَهٍ

مُبارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لا شَرْقِيَّةٍ وَ لا غَرْبِيَّةٍ يَكادُ زَيْتُها يُضيءُ وَ لَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نارٌ نُورٌ عَلى نُورٍ يَهْدِى اللّهُ لِنُورِهِ مَنْ يَشاءُ وَ يَضْرِبُ اللّهُ الأَمْثالَ لِلنّاسِ وَاللّهُ بِكُلِ شَىْ ءٍ عَليمٌ

اَللّهُ: خداوند

نُورُ السَّمواتِ: نور آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمين است.

مَثَلُ: مَثَل

(556) جلد 18 سوره نور

نُورِهِ: نور او

كَمِشْكوةٍ: مانند محفظه ای است كه

فيها: در آن

مِصْباحٌ: چراغی باشد،

الْمِصْباحُ: چراغ

فى زُجاجَةٍ: در شيشه ای،

الزُّجاجَةُ: شيشه ای كه

كَاَنَّها: گويی آن

كَوْكَبٌ: ستاره ای است

دُرِّیٌّ: درخشان،

یُوقَدُ: افروخته می شود

مِنْ شَجَرَةٍ: از درخت

مُبارَكَةٍ: پربرکت

زَیْتُونَةٍ: زیتون

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (557)

لا شَرْقِیَّةٍ: که نه شرقی است

وَ لا غَرْبِیَّةٍ: و نه غربی

یَکادُ: نزدیک است

زَیْتُها: روغنش

یُضیءُ: روشنایی بخشد

وَ لَوْ: و هر چند که

لَمْ تَمْسَسْهُ: نرسیده به آن

نارٌ: آتش،

نُورٌ: نوری

عَلی نُورٍ: بالای نور است.

يَهْدِی: هدایت می کند

اللّهُ: خداوند

لِنُورِهِ: با نورش

مَنْ: هر که را

(558) جلد 18 سوره نور

يَشاءُ: بخواهد

وَ يَضْرِبُ: و می زند

اللّهُ: خداوند

الْأَمْثالَ: مَثَل ها را

لِلنّاسِ: برای مردم

وَ اللّهُ: و خداوند

بِكُلِّ: بر هر

شَیْ ءٍ: چیزی

عَليمٌ: داناست.

36 فی بُيُوتٍ اَذِنَ اللّهُ اَنْ تُرْفَعَ وَ يُذْكَرَ فيهَا اسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فيها بِالْغُدُوِّ وَ الْآصالِ

ص:470

فی بُیُوتٍ: در خانه هایی که

اَذِنَ: اجازه داده

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (559)

اللّهُ: خداوند

اَنْ تُرْفَعَ: که بالا رود، منزلت و رفعت یابد

وَ یُذْکَرَ: و یاد شود

فیهَا: در آن

اسْمُهُ: نام او،

یُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ: او را

فیها: در آن

بِالْغُدُوِّ: بامدادان

وَ الْاصالِ: و شامگاهان.

37 رِجالٌ لا تُلْهیهِمْ تِجارَهٌ وَ لا بَیْعٌ عَنْ ذِکْرِ اللّهِ وَ اِقامِ الصَّلوهِ وَ ایتاءِ الزَّکوهِ یَخافُونَ یَوْما تَتَقَلَّبُ فیهِ الْقُلُوبُ وَ الْابْصارُ

(560) جلد 18 سوره نور

ص:471

رِجالٌ: مردانی که

لا تُلْهیهِمْ: سرگرم نمی سازد آن ها را

تِجارَهٌ: تجارت

وَ لا بَیْعٌ: و نه داد و ستد

عَنْ ذِکْرِ: از یاد

اللّهِ: خدا

وَ اِقامِ: و برپاداشتن

الصَّلوهِ: نماز

وَ ایتاءِ: و دادن

الزَّکوهِ: زکات

یَخافُونَ: می ترسند

یَوْما: از روزی که

تَتَقَلَّبُ: زیر و رو می شود

فیهِ: در آن

الْقُلُوبُ: دل ها

وَ الأبْصارُ: و چشم ها.

39 وَ الَّذينَ كَفَروُا اَعْمالُهُمْ كَسَرابٍ بِقيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْانُ ماءً حَتّى اِذا جاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئا وَوَجَدَاللّهَ عِنْدَهُ فَوَفّيهُ حِسابَهُ وَاللّهُ سَريعُ الْحِسابِ

وَ الَّذينَ: و آنان كه

كَفَروُا: كافر شدند

اَعْمالُهُمْ: كافر شدند

كَسَرابٍ: مانند سرابى است

بِقيعَةٍ: در كوير كه

يَحْسَبُهُ: مى پندارد آن را

الظَّمْانُ: تشنه،

ماءً: آبى،

حَتّى اِذا: تا هنگامى كه

(562) جلد 18 سوره نور

جاءَهُ: مى آيد به سراغ آن

لَمْ يَجِدْهُ شَيْئا: نمى يابد آن را چيزى

وَ وَجَدَ اللّهَ: و مى يابد خدا را

عِنْدَهُ: نزد او

ص:473

فَوَفّيهُ: پس به تمامی می دهد به او

حِسابَهُ: حسابش را.

وَ اللّهُ: و خداوند

سَريعُ الْحِسابِ: تند حساب است.

40 اَوْ كَظُلُماتٍ فی بَحْرٍ لُجِّیٍّ يَغْشيهُ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ مَوْجٌ مِنْ فَوْقِهِ سَحابٌ ظُلُماتٌ بَعْضُها فَوْقَ بَعْضٍ اِذا اَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكَدْ يَريها وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللّهُ لَهُ نُورا فَمالَهُ مِنْ نُورٍ

اَوْ كَظُلُماتٍ: یا مانند تاریکی هایی است

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (563)

فی بَحْرٍ لُجِّیٍّ: در دریای پهناور که

يَغْشيهُ: می پوشاند آن را

مَوْجٌ: موجی،

مِنْ فَوْقِهِ: از فراز آن

مَوْجٌ: موجی دیگر،

مِنْ فَوْقِهِ: از فراز آن

سَحابٌ: ابری است.

ظُلُماتٌ: ظلمت هایی است

بَعْضُها: بعضی از آن

فَوْقَ: روی

بَعْضٍ: بعضی دیگر است.

اِذا اَخْرَجَ: وقتی بیرون آوَرَد

یَدَهُ: دستش را

لَمْ یَکَدْ: نزدیک نیست که

(564) جلد 18 سوره نور

یَریها: ببیند آن را.

وَ مَنْ: و کسی که

لَمْ یَجْعَلِ اللّهُ: قرار نداده خداوند

لَهُ نُورا: برای او نوری،

فَمالَهُ: پس نیست برای او

مِنْ نُورٍ: هیچ نوری.

41 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ یُسَبِّحُ لَهُ مَنْ فِی السَّمواتِ

وَ الْاَرْضِ وَ الطَّيْرُ صافّاتٍ كُلٌّ قَدْ عَلِمَ صَلاتَهُ وَ تَسْبيحَهُ وَ اللّهُ عَليمٌ بِما يَفْعَلُونَ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که خدا را

يُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ مَنْ: برای او کسانی که

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (565)

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ الْاَرْضِ: و زمین هستند

وَالطَّيْرُ: و پرندگان

صافّاتٍ: گشوده بال؟

كُلٌّ قَدْ عَلِمَ: هر یک دانسته است

صَلاتَهُ: دعایش را، نمازش را

وَ تَسْبيحَهُ: و تسبیحش را.

وَ اللّهُ عَليمٌ: و خدا داناست

بِما: به آن چه

يَفْعَلُونَ: انجام می دهند.

ص:476

42 وَ لِلّهِ مُلْکُ السَّمواتِ وَ الأرْضِ وَ اِلَی اللّهِ الْمَصیرُ

وَ لِلّهِ: و برای خداست

مُلْکُ: فرمانروایی

(566) جلد 18 سوره نور

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین،

وَ اِلَی اللّهِ: و به سوی خداست

الْمَصیرُ: بازگشت.

43 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ یُزْجی سَحابا ثُمَّ یُؤَلِّفُ بَیْنَهُ ثُمَّ یَجْعَلُهُ رُکاما فَتَرَی الْوَدْقَ یَخْرُجُ مِنْ خِلالِهِ وَ یُنَزِّلُ مِنَ السَّماءِ مِنْ جِبالٍ فیها مِنْ بَرَدٍ فَیُصیبُ بِهِ مَنْ یَشاءُ وَ یَصْرِفُهُ عَنْ مَنْ یَشاءُ یَکادُ سَنا بَرْقِهِ یَذْهَبُ بِالأبْصارِ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که خداوند

يُزْجی: آرام می راند

سَحابا: ابری را

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (567)

ثُمَّ: سپس

يُؤَلِّفُ: پیوند می دهد

بَيْنَهُ: میان آن

ثُمَّ: سپس

يَجْعَلُهُ: قرار می دهد آن را

رُكاما: متراکم، انباشته،

فَتَرَى: پس می بینی

الْوَدْقَ: باران را

يَخْرُجُ: که خارج می شود

مِنْ خِلالِهِ: از لابلای آن

وَ يُنَزِّلُ: و نازل می کند

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

مِنْ جِبالٍ: از کوه هایی که

فيها مِنْ بَرَدٍ: در آن تگرگ است

(568) جلد 18 سوره نور

ص:478

فَیُصیبُ: پس می رساند، گرفتار می کند

بِهِ: به آن،

مَنْ یَشاءُ: هر کس را بخواهد

وَ یَصْرِفُهُ: و دور می کند، برطرف می کند آن را

عَنْ مَنْ: از هر کس که

یَشاءُ: بخواهد،

یَکادُ: نزدیک است

سَنا بَرْقِهِ: درخشندگی برقش

یَذْهَبُ: بِبَرد

بِالاْبْصارِ: چشم ها را.

44 یُقَلِّبُ اللّهُ اللَّیْلَ وَ النَّهارَ اِنَّ فی ذلِکَ لَعِبْرَةً لاِوُلِی الاْبْصارِ

یُقَلِّبُ: دگرگون می کند، جابجا می کند

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (569)

اللّهُ: خدا

اللَّیْلَ: شب

وَ النَّهارَ: و روز را.

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در این

لَعِبْرَةً: هر آینه عبرتی است

لِاُولِی: برای صاحبان

الْاَبْصارِ: بصیرت.

55 وَعَدَ اللّهُ الَّذینَ امَنُوا مِنْکُمْ وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ لَیَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِی الْاَرْضِ کَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَ لَیُمَکِّنَنَّ لَهُمْ دینَهُمُ الَّذِی ارْتَضی لَهُمْ وَلَیُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ اَمْنا یَعْبُدُوُنَنی لایُشْرِکُونَ بی شَیْئا وَ مَنْ کَفَرَ بَعْدَ ذلِکَ فَاُولئِکَ

(570) جلد 18 سوره نور

هُمُ الْفاسِقُونَ

وَعَدَ: وعده داد

اللّهُ: خدا

الَّذینَ: به کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

مِنْکُمْ: از شما

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

لَیَسْتَخْلِفَنَّهُمْ: حتما حتما خلیفه می کند، جانشین می کند آن ها را

فِی الأَرْضِ: در زمین،

کَمَا: همچنان که

اسْتَخْلَفَ: جانشین کرد

الَّذینَ: کسانی را که

مِنْ قَبْلِهِمْ: از قبل ایشان بودند،

وَ لَیُمَکِّنَنَّ: و حتما حتما مستقر می کند

لَهُمْ: برای آن ها

دینَهُمُ: دینشان را

الَّذِی ارْتَضی: که پسندیده

لَهُمْ: برایشان

وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ: و حتما حتما تبدیل می کند برای آن ها

مِنْ بَعْدِ: از بعد

خَوْفِهِمْ: ترسشان

اَمْنا: امنیت و آرامش،

یَعْبُدُونَنی: عبادت می کنند مرا، می پرستند مرا

لا یُشْرِکُونَ: شریک نمی سازند

بی: با من

شَیْئا: چیزی را

(572) جلد 18 سوره نور

وَ مَنْ: و هر کس

کَفَرَ: کفر بورزد

بَعْدَ ذلِکَ: بعد از آن

فَاوُلئِکَ: پس آنان

هُمُ: ایشانند

الْفاسِقُونَ: فاسقان.

56 وَ اَقیمُوا الصَّلوهَ وَ اتُوا الزَّکوهَ وَ اَطیعُوا

ص:482

الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

وَ اَقيمُوا: و برپادارند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اتُوا: و بدهيد

الزَّكوهَ: زكات را

وَ اَطيعُوا: و اطاعت كنيد

سوره نور لغات و مفاهيم قرآن كريم (573)

الرَّسُولَ: رسول را

لَعَلَّكُمْ: اميد است كه شما

تُرْحَمُونَ: رحم كرده شويد.

57 لاتَحْسَبَنَّ الَّذينَ كَفَروُا مُعْجِزينَ فِى الاْرْضِ وَ مَأْويهُمُ النّارُ وَ لَبِئْسَ الْمَصيرُ

لاتَحْسَبَنَّ: اصلاً گمان نكن

الَّذينَ: كسانى كه

كَفَروُا: كافر شدند

مُعْجِزينَ: عاجزكننده (ما)

فِی الْأَرْضِ: در زمین هستند،

وَ مَأْویهُمُ: و جایگاهشان

النّارُ: آتش است،

وَ لَبِئْسَ: و چه بد

(574) جلد 18 سوره نور

الْمَصیرُ: سرانجامی است.

58 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا لِیَسْتَأْذِنْکُمُ الَّذینَ مَلَکَتْ اَیْمانُکُمْ وَ الَّذینَ لَمْ یَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْکُمْ ثَلاثَ مَرّاتٍ مِنْ قَبْلِ صَلوهِ الْفَجْرِ وَ حینَ تَضَعُونَ ثِیابَکُمْ مِنَ الظَّهیرَهِ وَ مِنْ بَعْدِ صَلوهِ الْعِشاءِ ثَلاثُ عَوْراتٍ لَکُمْ لَیْسَ عَلَیْکُمْ وَ لا عَلَیْهِمْ جُناحٌ بَعْدَهُنَّ طَوّافُونَ عَلَیْکُمْ بَعْضُکُمْ عَلیبَعْضٍ کَذلِکَ یُبَیِّنُ اللّهُ لَکُمُ الْایاتِ وَ اللّهُ عَلیمٌ حَکیمٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید

لِیَسْتَأْذِنْکُمُ: باید اجازه بگیرند از شما

الَّذینَ: کسانی که

مَلَکَتْ: مالک شدند

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (575)

اَیْمانُکُمْ: دست های شما (بردگان شما)

وَ الَّذینَ: و کسانی که

لَمْ یَبْلُغُوا: نرسیده اند

الْحُلُمَ: به سنّ بلوغ

مِنْکُمْ: از شما

ثَلاثَ: سه

مَرّاتٍ: مرتبه، وقت،

مِنْ قَبْلِ: قبل از

صَلوهِ: نماز

الْفَجْرِ: صبح

وَ حینَ: و هنگامی که

تَضَعُونَ: قرار می دهید، درمی آورید

ثِیابَکُمْ: لباستان را

مِنَ الظَّهیرَهِ: ظهر،

(576) جلد 18 سوره نور

ص:485

وَ مِنْ بَعْدِ: و بعد از

صَلوهِ: نماز

الْعِشاءِ: عشا.

ثَلاثُ عَوْراتٍ: این سه وقت، هنگامِ

لَكُمْ: خلوت شماست.

لَيْسَ: نیست

عَلَيْكُمْ: بر شما

وَ لا عَلَيْهِمْ: و نه بر ایشان

جُناحٌ: گناهی

بَعْدَهُنَّ: بعد از آن (مواقع)

طَوّافُونَ: طواف کنید

عَلَيْكُمْ: بر خودتان

بَعْضُكُمْ: بعضی از شما

عَلى بَعْضٍ: بر بعضی دیگر.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (577)

كَذلِكَ: این چنین

يُبَيِّنُ: بیان می کند

اللّهُ: خداوند

لَكُمُ: برای شما

الْايٰاتِ: آیات را.

وَ اللّٰهُ: و خدا

عَليمٌ: دانای

حَكيمٌ: حکیم است.

59 وَ اِذا بَلَغَ الْاَطْفالُ مِنْكُمُ الْحُلُمَ فَلْيَسْتَأْذِنُوا كَمَااسْتَأْذَنَ الَّذينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذٰلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمْ ايٰاتِهِ وَ اللّٰهُ عَليمٌ حَكيمٌ

وَ اِذا: و هنگامی که

بَلَغَ: رسیدند

(578) جلد 18 سوره نور

الْأَطْفالُ: کودکان

مِنْكُمُ: شما

الْحُلُمَ: به سنّ بلوغ

فَلْيَسْتَأْذِنُوا: پس باید کسب اجازه کنند

كَمَا: هم چنان که

اسْتَأْذَنَ: اجازه می گرفتند

ص:487

الَّذينَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند .

کَذلِکَ: این چنین

یُبَیِّنُ: بیان می کند

اللّهُ: خداوند

لَکُمْ: برای شما

اياتِهِ: آياتش را.

وَ اللّهُ: و خدا

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (579)

عَليمٌ: دانای

حَکيمٌ: حکیم است.

61 لَيْسَ عَلَى الْأَعْمى حَرَجٌ وَ لا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَ لاعَلَى الْمَريضِ حَرَجٌ وَ لا عَلياَنْفُسِکُمْ اَنْ تَأْکُلُوا مِنْ بُيُوتِکُمْ اَوْ بُيُوتِ اٰبائِکُمْ اَوْ بُيُوتِ اُمَّهاتِکُمْ اَوْ بُيُوتِ اِخْوانِکُمْ اَوْ بُيُوتِ اَخَواتِکُمْ اَوْ بُيُوتِ اَعْمامِکُمْ اَوْبُيُوتِ عَمّاتِکُمْ اَوْ بُيُوتِ اَخْوالِکُمْ اَوْ بُيُوتِ خالاتِکُمْ اَوْ ما مَلَکْتُمْ مَفاتِحَهُ اَوْ صَديقِکُمْ

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُناحٌ اَنْ تَأْكُلُوا جَميعا اَوْ اَشْتاتا فَاِذا دَخَلْتُمْ بُيُوتا فَسَلِّمُوا عَلى اَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ مُبارَكَةً طَيِّبَةً كَذلِكَ يُبَيِّنُ اللّٰهُ لَكُمُ الْاياتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

لَيْسَ: نيست

(580) جلد 18 سوره نور

عَلَى الْأَعْمى: بر كور، نابينا

حَرَجٌ: ايرادى

وَ لا عَلَى: و نه بر

الْأَعْرَجِ: لَنگ

حَرَجٌ: ايرادى

وَ لا عَلَى: و نه بر

الْمَريضِ: مريض

حَرَجٌ: ايرادى

وَ لا عَلى: و نه بر

اَنْفُسِكُمْ: خودتان

اَنْ تَأْكُلُوا: كه بخوريد

مِنْ بُيُوتِكُمْ: از خانه هايتان

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

ابائِكُمْ: پدرانتان

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (581)

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

اُمَّهاتِكُمْ: مادرانتان

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

اِخْوانِكُمْ: برادرانتان

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

اَخَواتِكُمْ: خواهرانتان

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

اَعْمامِكُمْ: عموهایتان

اَوْبُيُوتِ: یا خانه های

عَمّاتِكُمْ: عمّه هایتان

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

اَخْوالِكُمْ: دایی هایتان

اَوْ بُيُوتِ: یا خانه های

خالاتِكُمْ: خاله هایتان

(582) جلد 18 سوره نور

اَوْ ما: یا آن چه که

ص:490

مَلَکْتُمْ: مالک شدید

مَفاتِحَهُ: کلیدهایش را

اَوْ صَدیقِکُمْ: یا (خانه) دوستتان،

لَیْسَ: نیست

عَلَیْکُمْ: بر شما

جُناحٌ: گناهی

اَنْ تَأْکُلُوا: که بخورید

جَمیعا: همگی، دسته جمعی

اَوْ اَشْتاتا: یا جداگانه،

فَاِذا: پس هنگامی که

دَخَلْتُمْ: داخل شدید

بُیُوتا: به خانه ها

فَسَلِّمُوا: پس سلام کنید

عَلی اَنْفُسِکُمْ: بر خودتان، بر یکدیگر

تَحِیَّةً: تحیّتی، درودی است

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللّهِ: خدا

مُبارَکَةً: که مبارک و پربرکت

طَیِّبَةً: و پاکیزه است

کَذلِکَ: این چنین

یُبَیِّنُ اللّهُ: بیان می کند خدا

لَکُمُ: برای شما

الْایاتِ: آیات را

لَعَلَّکُمْ: امید است که شما

تَعْقِلُونَ: اندیشه کنید.

62 اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذینَ امَنُوا بِاللّهِ وَ رَسُولِهِ

(584) جلد 18 سوره نور

وَ اِذا کانُوا مَعَهُ عَلی اَمْرٍ جامِعٍ لَمْ یَذْهَبُوا حَتّی یَسْتَأْذِنُوهُ اِنَّ الَّذینَ یَسْتَأْذِنُونَکَ اوُلئِکَ الَّذینَ یُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَ رَسُولِهِ فَاِذَا اسْتَأْذَنُوکَ لِبَعْضِ شَأْنِهِمْ فَأْذَنْ لِمَنْ شِئْتَ مِنْهُمْ وَ اسْتَغْفِرْ لَهُمُ اللّهَ اِنَّ اللّهَ غَفُورٌ رَحیمٌ

اِنَّمَا: جز این نیست که

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

امَنُوا: ایمان آوردند

بِاللّهِ: به خدا

وَ رَسُولِهِ: و رسول او

وَ اِذا: و هنگامی که

کانُوا مَعَهُ: باشند با او

عَلی اَمْرٍ: بر کاری

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (585)

جامِعٍ: عمومی، مهم، اجتماعی

لَمْ یَذْهَبُوا: نمی روند

حَتّی یَسْتَأْذِنُوهُ: تا اجازه بگیرند از او،

اِنَّ: همانا

الَّذینَ: کسانی که

یَسْتَأْذِنُونَکَ: اجازه می گیرند از تو

اوُلئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

یُؤْمِنُونَ: ایمان آورده اند

بِاللّهِ: به خدا

وَ رَسُولِهِ: و فرستاده اش،

فَاِذَا: پس زمانی که

اسْتَأْذَنُوکَ: اجازه خواستند از تو

لِبَعْضِ: برای بعضی از

(586) جلد 18 سوره نور

شَأْنِهِمْ: کارهایشان،

فَأْذَنْ: پس اجازه بده

لِمَنْ: به هر کس که

شِئْتَ: خواستی

مِنْهُمْ: از ایشان

وَ اسْتَغْفِرْ: و طلب آمرزش کن

لَهُمُ: برایشان

اللّهَ: از خداوند

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحیمٌ: مهربان است.

سوره نور لغات و مفاهیم قرآن کریم (587)

ص:494

«سوره فرقان»

1 تَبارَکَ الَّذی نَزَّلَ الْفُرْقانَ عَلی عَبْدِه لِیَکُونَ لِلْعالَمینَ نَذیرا

تَبارَکَ: پربرکت است

الَّذی: آن که

نَزَّلَ: نازل کرد

الْفُرْقانَ: فرقان را

عَلی: بر

عَبْدِه: بنده اش

لِیَکُونَ: تا باشد

لِلْعالَمینَ: برای جهانیان

نَذیرا: بیم رسان.

2 اَلَّذی لَهُ مُلْکُ السَّمواتِ وَ الْاَرْضِ وَ لَمْ یَتَّخِذْ

(588) جلد 18 سوره فرقان

وَلَدا وَلَمْ یَکُنْ لَهُ شَریکٌ فِی الْمُلْکِ وَ خَلَقَ کُلَّ شَیْ ءٍ فَقَدَّرَهُ تَقْدیرا

اَلَّذی: آن که

لَهُ: برای اوست

مُلْکُ: حکومت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین

وَ لَمْ یَتَّخِذْ: و نگرفته است

وَلَدا: فرزندی

وَ لَمْ یَکُنْ: و نباشد

لَهُ: برای او

شَریکٌ: شریکی

فِی الْمُلْکِ: در حکومت

وَ خَلَقَ: و آفرید

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (589)

کُلَّ: همه

شَیْ ءٍ: چیز را

فَقَدَّرَهُ: پس اندازه گیری کرد آن را

تَقْدیرا: اندازه گیری کردنی (دقیق).

3 وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِه اِلِهَةً لا یَخْلُقُونَ شَیْئا

وَ هُمْ يُخْلَقُونَ وَ لا يَمْلِكُونَ لِاَنْفُسِهِمْ ضَرّا وَ لا نَفْعا وَ لايَمْلِكُونَ مَوْتا وَ لا حَيوةً وَ لا نُشُورا

وَاتَّخَذُوا: و گرفتند

مِنْ دُونِه: غير از او

اِلِهَةً: معبودانى،

لا يَخْلُقُونَ: خلق نمى كنند

شَيْئا: چيزى

وَ هُمْ: و ايشان

(590) جلد 18 سوره فرقان

يُخْلَقُونَ: خلق مى شوند،

وَ لا يَمْلِكُونَ: و مالک نمى باشند

لِاَنْفُسِهِمْ: براى خودشان

ضَرّا: ضررى

وَ لا نَفْعا: و نه نفعى،

وَ لايَمْلِكُونَ: و مالک نمى باشند

مَوْتا: مرگ را

وَ لا حَيوةً: و نه زندگى

وَ لا نُشُورا: و نه تجديد حيات را.

«پايان جزء 18»

ص:497

27 وَ يَوْمَ يَعَضُّ الظّالِمُ عَلى يَدَيْهِ يَقُولُ يا لَيْتَنِى اتَّخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سَبيلاً

وَ يَوْمَ: و روزى كه

يَعَضُّ: مى گزَد، گاز مى گيرد

سوره فرقان لغات و مفاهيم قرآن كريم (591)

الظّالِمُ: ظالم

عَلى يَدَيْهِ: دستش را و

يَقُولُ: مى گويد:

يا لَيْتَنِى: اى كاش من

اتَّخَذْتُ: گرفته بودم

مَعَ الرَّسُولِ: با رسول

سَبيلاً: راهى!

28 يا وَيْلَتى لَيْتَنى لَمْ اَتَّخِذْ فُلانا خَليلاً

يا وَيْلَتى: اى واى بر من،

لَيْتَنى: كاش من

لَمْ اَتَّخِذْ: نگرفته بودم

فُلانا: فلانى را

خَليلاً: به دوستى!

(592) جلد 18 سوره فرقان

29 لَقَدْ اَضَلَّنی عَنِ الذِّکْرِ بَعْدَ اِذْجاءَنی وَ کانَ الشَّیْطانُ لِلْاِنْسانِ خَذُولاً

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

اَضَلَّنی: گمراهم کرد

عَنِ الذِّکْرِ: از یاد (قرآن)

بَعْدَ: بعد از

اِذْ: آن گاه که

جاءَنی: آمد مرا.

وَ کانَ: و باشد

الشَّیْطانُ: شیطان

لِلْاِنْسانِ: برای انسان

خَذُولاً: بسیار خوارکننده.

30 وَ قالَ الرَّسُولُ یا رَبِّ اِنَّ قَوْمِی اتَّخَذُوا

هذَاالْقُرْانَ مَهْجُورا

وَ قالَ: و گوید:

الرَّسُولُ: رسول

یا رَبِّ: ای پروردگار من!

اِنَّ: به درستی که

قَوْمِی: قوم من

اتَّخَذُوا: گرفتند، رها کردند

هذَاالْقُرْانَ: این قرآن را

مَهْجُورا: رها شده، دور شده.

31 وَ کَذلِکَ جَعَلْنا لِکُلِّ نَبِیٍّ عَدُوّا مِنَ الْمُجْرِمینَ وَ کَفی بِرَبِّکَ هادِیا وَ نَصیرا

وَ کَذلِکَ: و این چنین

جَعَلْنا: قرار دادیم

(594) جلد 18 سوره فرقان

لِکُلِّ نَبِیٍّ: برای هر پیامبری

عَدُوّا مِنَ: دشمنی از

الْمُجْرِمینَ: مجرمان.

وَ کَفی: و کافی است

بِرَبِّکَ: پروردگارت

هادِیا: که هدایت کننده

وَ نَصیرا: و یاور (تو) باشد.

ص:500

32 وَ قالَ الَّذينَ كَفَرُوا لَوْلا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرانُ جُمْلَةً واحِدَةً كَذلِکَ لِنُثَبِّتَ بِهفُؤادَکَ وَرَتَّلْناهُ تَرتيلاً

وَ قالَ: و گفتند:

الَّذينَ: کسانی که

كَفَرُوا: کافر شدند

لَوْلا نُزِّلَ: چرا نازل نشده

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (595)

عَلَيْهِ الْقُرانُ: بر او قرآن

جُمْلَةً واحِدَةً: یک جا،

كَذلِکَ: این چنین است

لِنُثَبِّتَ: تا استوار کنیم

بِه فُؤادَکَ: به آن، قلبت را

وَ رَتَّلْناهُ: و جداجداخواندیم آن را، شمرده خواندیم آن را

تَرتيلاً: شمرده خواندنی

45 اَلَمْ تَرَ اِلی رَبِّکَ کَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَ لَوْ شاءَ لَجَعَلَهُ ساکِنا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسَ عَلَيْهِ دَليلاً

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی، نگاه نکردی

اِلی رَبِّکَ: به پروردگارت

كَيْفَ: چگونه

مَدَّ: كشيده

الظِّلَّ: سايه را؟

(596) جلد 18 سوره فرقان

وَ لَوْ: و اگر

شاءَ: می خواست

لَجَعَلَهُ: هر آينه قرار می داد آن را

ساكِنا: ساكن،

ثُمَّ: سپس

جَعَلْنَا: قرار داديم

الشَّمْسَ: خورشيد را

عَلَيْهِ: بر آن

دَليلاً: دليل، برهان.

46 ثُمَّ قَبَضْناهُ اِلَيْنا قَبْضا يَسيرا

ثُمَّ: سپس

قَبَضْناهُ: بازگرفتيم آن (سايه) را

اِلَيْنا: به سوی خودمان

سوره فرقان لغات و مفاهيم قرآن كريم (597)

ص:502

قَبْضا: بازگرفتنی

یَسیرا: آسان، ملایم، به تدریج.

47 وَ هُوَ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ اللَّیْلَ لِباسا وَ النَّوْمَ سُباتا وَ جَعَلَ النَّهارَ نُشُورا

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمْ: برای شما

اللَّیْلَ: شب را

لِباسا: پوششی

وَ النَّوْمَ: و خواب را

سُباتا: استراحت، آرامش

وَ جَعَلَ: و قرار داد

النَّهارَ: روز را

نُشُورا: هنگام برخاستن و جنب و جوش.

48 وَ هُوَالَّذی اَرْسَلَ الرِّیاحَ بُشْرابَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِه وَ اَنْزَلْنا مِنَ السَّماءِ ماءً طَهُورا

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

اَرْسَلَ: فرستاد

الرِّیاحَ: بادها را

بُشْرا: بشارت دهنده

بَیْنَ یَدَیْ: پیشاپیش

رَحْمَتِه: رحمتش،

وَ اَنْزَلْنا: و نازل کردیم

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (599)

ماءً طَهُورا: آبی پاک.

49 لِنُحِیْیَ بِه بَلْدَةً مَیْتا وَ نُسْقِیَهُ مِمّا خَلَقْنا اَنْعاما وَاَناسِیَ کَثیرا

لِنُحِیْیَ: تا زنده کنیم

بِه: بوسیله آن،

بَلْدَةً: سرزمین

مَیْتا: مرده را

وَ نُسْقِیَهُ: و بنوشانیم آن را

مِمّا: از آن چه

خَلَقْنا: خلق کردیم،

اَنْعاما: چهارپایان

وَ اَناسِیَّ: و انسان ها

کَثیرا: بسیار.

(600) جلد 18 سوره فرقان

50 وَ لَقَدْ صَرَّفْناهُ بَیْنَهُمْ لِیَذَّکَّرُوا فَاَبی اَکْثَرُ النّاسِ اِلاّ کُفُورا

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

صَرَّفْناهُ: گردانیدیم آن را

بَیْنَهُمْ: بینشان

لِیَذَّکَّرُوا: تا متذکّر شوند

فَاَبی: پس سرپیچی کردند

اَکْثَرُ: بیشتر

النّاسِ: مردم

اِلاّ کُفُورا: مگر ناسپاسی.

53 وَهُوَالَّذیمَرَجَ الْبَحْرَیْنِ هذا عَذْبٌ فُراتٌ وَ هذا مِلْحٌ اُجاجٌ وَ جَعَلَ بَیْنَهُما بَرْزَخا وَ حِجْرا مَحْجُورا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (601)

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

مَرَجَ: به هم راه داد

الْبَحْرَیْنِ: دو دریا را

هذا عَذْبٌ: این شیرین

فُراتٌ: و گوارا

وَ هذا مِلْحٌ: و آن شور

اُجاجٌ: و تلخ، تند

وَ جَعَلَ: و قرار داد

بَیْنَهُما: بین آن دو

بَرْزَخا: حائلی، مانعی

وَ حِجْرا

ص:506

مَحْجُورا: و نفوذناپذیر

(602) جلد 18 سوره فرقان

61 تَبارَکَ الَّذی جَعَلَ فِی السَّماءِ بُرُوجا وَ جَعَلَ فیها سِراجا وَ قَمَرا مُنیرا

تَبارَکَ الَّذی: پر برکت است آن که

جَعَلَ: قرار داد

فِی السَّماءِ: در آسمان ها

بُرُوجا: برج هایی

وَ جَعَلَ: و قرار داد

فیها: در آن

سِراجا: چراغی

وَ قَمَرا: و ماهی

مُنیرا: تابان، نوربخش.

62 وَ هُوَ الَّذی جَعَلَ اللَّیْلَ وَ النَّهارَ خِلْفَةً لِمَنْ اَرادَ اَنْ یَذَّکَّرَ اَوْ اَرادَ شُکُورا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (603)

وَ هُوَ الَّذی: و اوست که

جَعَلَ: قرار داد

اللَّيْلَ: شب

وَ النَّهارَ: و روز را

خِلْفَةً: در پی یکدیگر، جانشین،

لِمَنْ: برای کسی که

اَرادَ: اراده کند

اَنْ يَذَّكَّرَ: که متذکّر شود

اَوْ اَرادَ: یا اراده کند که

شُكُورا: سپاسگزار باشد.

63 وَ عِبادُ الرَّحْمنِ الَّذينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنا وَ اِذا خاطَبَهُمُ الْجاهِلُونَ قالُوا سَلاما

وَ عِبادُ: و بندگان

(604) جلد 18 سوره فرقان

الرَّحْمنِ: خدای رحمان

الَّذينَ: کسانی هستند که

يَمْشُونَ: راه می روند

عَلَى الْأَرْضِ: روی زمین

هَوْنا: به نرمی، با تواضع،

وَ اِذا: و هنگامی که

خاطَبَهُمُ: خطابشان کنند

الْجاهِلُونَ: جاهلان،

قالُوا: گویند:

سَلاما: سلام (و با بزرگواری در می گذرند.)

64 وَ الَّذينَ يَبيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدا وَ قِياما

وَ الَّذينَ: و آنان که

يَبيتُونَ: شب زنده داری می کنند

لِرَبِّهِمْ: برای پروردگارشان

سُجَّدا: در حال سجده

وَ قِياما: و قیام.

65 وَ الَّذينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنّا عَذابَ جَهَنَّمَ اِنَّ عَذابَها كانَ غَراما

وَ الَّذينَ: و کسانی که

يَقُولُونَ: می گویند:

رَبَّنَا: پروردگارا!

اصْرِفْ: بگردان

عَنّا: از ما

عَذابَ: عذاب

جَهَنَّمَ: جهنّم را،

اِنَّ عَذابَها: که عذاب آن

(606) جلد 18 سوره فرقان

كانَ: باشد

غَراما: دائمی، سخت و پردوام.

66 اِنَّها ساءَتْ مُسْتَقَرّا وَ مُقاما

اِنَّها: به درستی که آن

ساءَتْ: بد

مُسْتَقَرّا: قرارگاهی

وَ مُقاما: و جایگاهی است.

67 وَ الَّذينَ اِذا اَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَ لَمْ يَقْتُرُوا

وَ كانَ بَيْنَ ذلِکَ قَواما

وَ الَّذينَ: و آنان كه

اِذا: وقتى

اَنْفَقُوا: انفاق كنند

سوره فرقان لغات و مفاهيم قرآن كريم (607)

لَمْ يُسْرِفُوا: زياده روى نكرده

وَ لَمْ يَقْتُرُوا: و نه تنگ مى گيرند

وَ كانَ: و باشند

بَيْنَ ذلِکَ: بين آن

قَواما: معتدل، حدّ وسط.

68 وَالَّذينَ لايَدْعُونَ مَعَ اللّهِ اِلهااخَرَ وَ لايَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتى حَرَّمَ اللّهُ اِلاّ بِالْحَقِّ وَ لا يَزْنُونَ وَ مَنْ يَفْعَلْ ذلِکَ يَلْقَ اَثاما

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

لا يَدْعُونَ: نمى خوانند

مَعَ اللّهِ: با خدا

اِلها: معبودى

ص:511

اخَرَ: دیگر

(608) جلد 18 سوره فرقان

وَ لایَقْتُلُونَ: و نمی کشند

النَّفْسَ الَّتی: کسی را که

حَرَّمَ: محترم داشته

اللّهُ: خداوند،

اِلاّ بِالْحَقِّ: جز به حق

وَ لا یَزْنُونَ: و زنا نمی کنند

وَ مَنْ: و هر کس

یَفْعَلْ: انجام دهد

ذلِکَ: این چنین،

یَلْقَ: ملاقات می کند، می بیند

اَثاما: کیفر گناه را.

69 یُضاعَفْ لَهُ الْعَذابُ یَوْمَ الْقِیمَهِ وَ یَخْلُدْ فیهِ مُهانا

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (609)

یُضاعَفْ: دو برابر می شود

لَهُ: برای او

الْعَذابُ: عذاب

يَوْمَ: روز

الْقِيمَهِ: قیامت

وَ يَخْلُدْ: و جاویدان می شود

فيهِ: در آن

مُهانا: با خواری.

70 اِلاّ مَنْ تابَ وَ امَنَ وَ عَمِلَ عَمَلاً صالِحا فَاُولئِکَ يُبَدِّلُ اللّهُ سَيِّاتِهِمْ حَسَناتٍ وَ كانَ اللّهُ غَفُورا رَحيما

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

تابَ: توبه کند

وَ امَنَ: و ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

عَمَلاً: عملی

صالِحا: صالح

فَاُولئِکَ: پس آنان هستند که

يُبَدِّلُ: تبدیل می کند

اللّهُ: خداوند

سَيِّاتِهِمْ: بدی هایشان را

حَسَناتٍ: به نیکی ها.

وَ كانَ: و باشد

اللّهُ: خداوند

غَفُورا: آمرزنده

رَحيما: مهربان.

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (611)

71 وَ مَنْ تابَ وَ عَمِلَ صالِحا فَاِنَّهُ يَتُوبُ اِلَى اللّهِ مَتابا

وَ مَنْ: و هر کس

تابَ: توبه کند

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صالِحا: عمل شایسته ای

فَاِنَّهُ: پس به درستی که او

يَتُوبُ: بازمی گردد

اِلَی اللّهِ: به سوی خداوند

مَتابا: بازگشتی نیکو.

72 وَ الَّذینَ لا یَشْهَدُونَ الزُّورَ وَ اِذا مَرُّوا بِاللَّغْوِ مَرُّوا کِراما

وَ الَّذینَ: و کسانی که

(612) جلد 18 سوره فرقان

لا یَشْهَدُونَ: گواهی نمی دهند

الزُّورَ: به باطل، به دروغ، به ناحق

وَ اِذا: و هنگامی که

مَرُّوا: عبور کنند

بِاللَّغْوِ: بر ناپسندی، برلغو و بیهودگی،

مَرُّوا: گذر کنند، عبور کنند

کِراما: کریمانه، بزرگوارانه.

73 وَ الَّذینَ اِذا ذُکِّرُوا بِایاتِ رَبِّهِمْ لَمْ یَخِرُّوا عَلَیْها صُمّا وَ عُمْیانا

وَ الَّذينَ: و کسانی که

اِذا: وقتی

ذُکِّرُوا: تذکّر داده شوند

بِایاتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

لَمْ یَخِرُّوا: نمی افتند

عَلَیْها: بر آن

صُمّا: کر

وَ عُمْیانا: و کور.

74 وَ الَّذینَ یَقُولُونَ رَبَّنا هَبْ لَنا مِنْ اَزْواجِنا وَ ذُرِّیّاتِنا قَرَّهَ اَعْیُنٍ وَ اجْعَلْنا لِلْمُتَّقینَ اِماما

وَ الَّذینَ: و کسانی که

یَقُولُونَ: می گویند:

رَبَّنا: پروردگارا!

هَبْ: عطا کن، ببخش

لَنا: به ما

مِنْ اَزْواجِنا: از همسرانمان

(614) جلد 18 سوره فرقان

وَ ذُرِّيّاتِنا: و فرزندانمان

قَرَّةَ: روشنی

اَعْيُنٍ: چشم ها

وَ اجْعَلْنا: و قرار بده ما را

لِلْمُتَّقينَ: برای پرهیزکاران

اِماما: امام، پیشوا.

75 اُولئِکَ يُجْزَوْنَ الْغُرْفَةَ بِما صَبَرُوا وَ يُلَقَّوْنَ فيها تَحِيَّةً وَ سَلاما

اُولئِکَ: آنان

يُجْزَوْنَ: جزا داده می شوند

الْغُرْفَةَ: غرفه بهشت را

بِما: به خاطر آن که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَ يُلَقَّوْنَ: و مواجه می شوند

فيها: در آن

تَحِيَّةً: با درود

وَ سَلاما: و سلام .

76 خالِدينَ فيها حَسُنَتْ مُسْتَقَرّا وَ مُقاما

خالِدينَ: جاودانند

فيها: در آن،

حَسُنَتْ: نيكو

مُسْتَقَرّا: قرارگاهى

وَ مُقاما: و مقامى است.

77 قُلْ ما يَعْبَؤُا بِكُمْ رَبّى لَوْلا دُعاؤُكُمْ فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَسَوْفَ يَكُونُ لِزاما

قُلْ: بگو:

ما يَعْبَؤُا: اعتنا نمى كند

بِکُمْ: به شما

رَبّی: پروردگارم

لَوْ: اگر

لا دُعاؤُکُمْ: دعا و نیایش شما نباشد،

فَقَدْ: پس به تحقیق

کَذَّبْتُمْ: تکذیب کردید

فَسَوْفَ: پس به زودی

یَکُونُ: خواهد شد

لِزاما: دامنگیر، وبال گردن.

سوره فرقان لغات و مفاهیم قرآن کریم (617)

ص:519

1 طسآمآ

طسآمآ: از حروف مقطّعه

2 تِلْکَ اياتُ الْکِتابِ الْمُبينِ

تِلْکَ: اين

اياتُ: آيه هاى

الْکِتابِ: كتاب

الْمُبينِ: روشن است.

3 لَعَلَّکَ باخِعٌ نَفْسَکَ اَلاّ يَکُونُوا مُؤْمِنينَ

لَعَلَّکَ: شايد تو

باخِعٌ: هلاک كننده

نَفْسَکَ: خودت باشى

اَلاّ يَکُونُوا: اين كه نمى شوند

مُؤْمِنينَ: مؤمن.

7 اَوَ لَمْ یَرَوْ اِلَی الْاَرْضِ کَمْ اَنْبَتْنا فیها مِنْ کُلِّ زَوْجٍ کَریمٍ

اَوَ: آیا و

لَمْ یَرَوْ: ندیدند، نگاه نکردند

اِلَی الْاَرْضِ: به زمین

کَمْ اَنْبَتْنا: چه بسیار رویاندیم

فیها مِنْ کُلِّ: در آن از هر

زَوْجٍ: زوجی، نوعی

کَریمٍ: سودمند، و خوب؟

8 اِنَّ فی ذلِکَ لاَیَةً وَ ما کانَ اَکْثَرُهُمْ مُؤْمِنینَ

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در این

لاَیَةً: هر آینه عبرتی است.

وَ ما کانَ: و نباشند

اَکْثَرُهُمْ: بیشترشان

مُؤْمِنینَ: مؤمن.

9 وَ اِنَّ رَبَّکَ لَهُوَ الْعَزیزُ الرَّحیمُ

وَ اِنَّ رَبَّکَ: و همانا پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزیزُ: قطعا شکست ناپذیر

الرَّحیمُ: مهربان است.

69 وَاتْلُ عَلَیْهِمْ نَبَأَ اِبْرهیمَ

وَ اتْلُ عَلَیْهِمْ: و بخوان بر آن ها

نَبَأَ: خبر مهمّ

(620) جلد 19 سوره شعراء

اِبْرهیمَ: ابراهیم را.

70 اِذْ قالَ لاَبیهِ وَ قَوْمِه ما تَعْبُدُونَ

اِذْ قالَ: هنگامی که گفت

لاَبیهِ: به پدر خود

وَ قَوْمِه: و قومش،

ما تَعْبُدُونَ: چه می پرستید؟

71 قالُوا نَعْبُدُ اَصْناما فَنَظَلُّ لَها عاکِفینَ

قالُوا نَعْبُدُ: گفتند: می پرستیم

اَصْناما: بت هایی را

فَنَظَلُّ: پس پیوسته می مانیم

لَها عاکِفینَ: بر آن ها ملازم عبادت

72 قالَ هَلْ یَسْمَعُونَکُمْ اِذْ تَدْعُونَ

قالَ هَلْ: گفت: آیا

یَسْمَعُونَکُمْ: می شنوند از شما،

اِذْ تَدْعُونَ: وقتی که می خوانید؟

73 اَوْ یَنْفَعُونَکُمْ اَوْ یَضُرُّونَ

اَوْ یَنْفَعُونَکُمْ: یا سود می رسانند به شما

اَوْ یَضُرُّونَ: یا ضرر می رسانند؟

74 قالُوا بَلْ وَجَدْنا اباءَنا کَذلِکَ یَفْعَلُونَ

قالُوا: گفتند:

بَلْ وَجَدْنا: (نه) بلکه یافتیم ما

اباءَنا: پدرانمان را که

کَذلِکَ: این چنین

(622) جلد 19 سوره شعراء

یَفْعَلُونَ: می کردند.

75 قالَ اَفَرَاَیْتُمْ ما کُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

قالَ: گفت:

اَفَرَاَیْتُمْ: آیا پس دیدید

ما: آن چه را

کُنْتُمْ تَعْبُدُونَ: می پرستید؟

76 اَنْتُمْ وَ اباؤُکُمُ الْاَقْدَمُونَ

اَنْتُمْ: شما

وَ اباؤُکُمُ: و پدرانتان که

الْاَقْدَمُونَ: در گذشته بودند؟

77 فَاِنَّهُمْ عَدُوٌّ لی اِلاّ رَبَّ الْعالَمینَ

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (623)

فَاِنَّهُمْ: پس همانا آن ها

ص:524

عَدُوٌّ لی: دشمن من هستند

اِلاّ رَبَّ: مگر پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان.

78 اَلَّذی خَلَقَنی فَهُوَ یَهْدینِ

اَلَّذی خَلَقَنی: آن که مرا آفریده

فَهُوَ: پس او

یَهْدینِ: هدایتم

79 وَ الَّذی هُوَ یُطْعِمُنی وَ یَسْقینِ

وَ الَّذی هُوَ: و آن که او

یُطْعِمُنی: اطعامم می کند

وَ یَسْقینِ: و او سیرابم می کند.

(624) جلد 19 سوره شعراء

80 وَ اِذا مَرِضْتُ فَهُوَ یَشْفینِ

وَ اِذا: و هنگامی که

مَرِضْتُ: مریض شدم

فَهُوَ: پس او

یَشْفینِ: شفایم می دهد.

81 وَ الَّذی یُمیتُنی ثُمَّ یُحْییِنِ

وَ الَّذی یُمیتُنی: و آن که مرا می میراند

ثُمَّ یُحْییِنِ: سپس زنده ام می کند.

82 وَالَّذی اَطْمَعُ اَنْ یَغْفِرَلی خَطیئَتی یَوْمَ الدّینِ

وَ الَّذی: و آن که

اَطْمَعُ: امید دارم، طمع دارم

اَنْ یَغْفِرَلی: که ببخشد بر من

خَطیئَتی: خطاهایم را

یَوْمَ الدّینِ: روز قیامت.

83 رَبِّ هَبْ لی حُکْما وَ اَلْحِقْنی بالصّالِحینَ

رَبِّ: خدایا

هَبْ لی: ببخش به من، عطا کن به من

حُکْما: حکمتی، فرزانگی

وَ اَلْحِقْنی: و مرا ملحق کن

بالصّالِحینَ: به صالحان.

84 وَ اجْعَلْ لی لِسانَ صِدْقٍ فِی الاخِرینَ

وَ اجْعَلْ لی: و قرار بده برای من

لِسانَ صِدْقٍ: زبان صِدق

(626) جلد 19 سوره شعراء

فِی الاخِرینَ: در میان آیندگان.

85 وَ اجْعَلْنی مِنْ وَرَثَهِ جَنَّهِ النَّعیمِ

وَ اجْعَلْنی: و قرار بده مرا

مِنْ وَرَثَهِ: از وارثان

جَنَّهِ النَّعیمِ: بهشت پُر نعمت.

86 وَاغْفِرْلاَبی اِنَّهُ کانَ مِنَ الضّالّینَ

وَ اغْفِرْ: و ببخش

لاَبی: بر پدرم

اِنَّهُ کانَ: همانا او، بود

مِنَ الضّالّینَ: از گمراهان.

87 وَ لا تُخْزِنی یَوْمَ یُبْعَثُونَ

وَ لا تُخْزِنی: و خوار مکن مرا

یَوْمَ: روزی که

یُبْعَثُونَ: (مردم) برانگیخته می شوند.

88 یَوْمَ لا یَنْفَعُ مالٌ وَ لا بَنُونَ

یَوْمَ: روزی که

لا یَنْفَعُ: سود نمی دهد

مالٌ: مال

وَ لا بَنُونَ: و نه فرزندان.

89 اِلاّ مَنْ اَتَی اللّهَ بِقَلْبٍ سَلیمٍ

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

اَتَی اللّهَ: بیاورد نزد خدا

بِقَلْبٍ: قلبی

(628) جلد 19 سوره شعراء

سَلیمٍ: سالم و پاک.

90 وَ اُزْلِفَتِ الْجَنَّهُ لِلْمُتَّقینَ

وَ اُزْلِفَتِ: و نزدیک شود

الْجَنَّهُ: بهشت

لِلْمُتَّقینَ: برای پرهیزکاران.

91 وَ بُرِّزَتِ الْجَحیمُ لِلْغاوینَ

وَ بُرِّزَتِ: و آشکار شود

الْجَحیمُ: جهنّم

لِلْغاوینَ: برای گمراهان.

92 وَ قیلَ لَهُمْ اَیْنَما کُنْتُمْ تَعْبُدُونَ

وَ قیلَ: و گفته شود:

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (629)

لَهُمْ: به آن ها

اَیْنَما: کجا هستند آن چه

کُنْتُمْ تَعْبُدُونَ: عبادت می کردید؟

93 مِنْ دُونِ اللّهِ هَلْ یَنْصُرُونَکُمْ اَوْیَنْتَصِرُونَ

مِنْ دُونِ اللّهِ: غیر از خدا،

هَلْ: آیا

یَنْصُرُونَکُمْ: یاری می کنند شما را

اَوْ یَنْتَصِرُونَ: یا یاری می دهند خود را؟

94 فَکُبْکِبُوا فیها هُمْ وَالْغاوُنَ

فَکُبْکِبُوا: پس افکنده شوند

فیها هُمْ: در آن ایشان

وَالْغاوُنَ: و گمراهان.

(630) جلد 19 سوره شعراء

95 وَ جُنُودُ اِبْلیسَ اَجْمَعُونَ

وَ جُنُودُ: و (نیز) سپاهیان

ص:530

اِبْلیسَ اَجْمَعُونَ: ابلیس همگی.

96 قالُوا وَ هُمْ فیها یَخْتَصِمُونَ

قالُوا: گویند:

وَ هُمْ فیها: در حالی که آن ها در آن

یَخْتَصِمُونَ: ستیزه می کنند،

97 تَاللّهِ اِنْ کُنّا لَفی ضَلالٍ مُبینٍ

تَاللّهِ: سوگند به خدا،

اِنْ کُنّا: همانا بودیم ما

لَفی ضَلالٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکاری.

98 اِذْ نُسَوّیکُمْ بِرَبِّ الْعالَمینَ

اِذْ: آن گاه که

نُسَوّیکُمْ: برابر می شمردیم شما را

بِرَبِّ الْعالَمينَ: با پروردگار جهانيان.

99 وَ ما اَضَلَّنا اِلاَّالْمُجْرِمُونَ

وَ ما اَضَلَّنا: و گمراه نكردند ما را

اِلاَّالْمُجْرِمُونَ: مگر مجرمان.

100 فَما لَنا مِنْ شافِعينَ

فَما لَنا: پس نيست براى ما

مِنْ شافِعينَ: هيچ شفيعى.

101 وَ لا صَديقٍ حَميمٍ

وَ لا صَديقٍ: و نه دوست

حَميمٍ: صميمى، گرم.

102 فَلَوْ اَنَّ لَنا كَرَّةً فَنَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنينَ

فَلَوْ اَنَّ: پس اى كاش همانا

لَنا كَرَّةً: برای ما بازگشتی بود

فَنَكُونَ: پس می شدیم

مِنَ الْمُؤْمِنينَ: از مؤمنان.

103 اِنَّ فی ذلِکَ لاَيَةً وَ ما كانَ اَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنينَ

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در این،

لاَيَةً: هر آینه عبرتی است

وَ ما كانَ: و نبودند

اَكْثَرُهُمْ: بیشترشان

مُؤْمِنينَ: مؤمن.

104 وَ اِنَّ رَبَّکَ لَهُوَ الْعَزيزُ الرَّحيمُ

وَ اِنَّ رَبَّکَ: و همانا پروردگار تو

لَهُوَ الْعَزيزُ: اوست، شکست ناپذیر

الرَّحيمُ: مهربان.

224 وَ الشُّعَراءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغاوُنَ

وَ الشُّعَراءُ: و شاعران را

يَتَّبِعُهُمُ: پيروى مى كنند آن ها را

الْغاوُنَ: گمراهان.

(634) جلد 19 سوره شعراء

225 اَلَمْ تَرَ اَنَّهُمْ فى كُلِّ وادٍ يَهيمُونَ

اَلَمْ تَرَ: آيا نديدى

اَنَّهُمْ: كه آن ها

فى كُلِّ: در هر

وادٍ: وادى

يَهيمُونَ: سرگردانند؟

226 وَ اَنَّهُمْ يَقُولُونَ ما لا يَفْعَلُونَ

وَ اَنَّهُمْ: و همانا ايشان

يَقُولُونَ: مى گويند

ما لا يَفْعَلُونَ: چيزى كه انجام نمى دهند!

227 اِلاَّ الَّذينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ ذَكَرُوا

اللّهَ كَثيرا وَ انْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ ما ظُلِمُوا وَ سَيَعْلَمُ

سوره شعراء لغات و مفاهيم قرآن كريم (635)

الَّذينَ ظَلَمُوا اَىَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ

اِلاَّ الَّذينَ: مگر كسانى كه

امَنُوا: ايمان آورده

وَ عَمِلُوا: و انجام دهند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

وَ ذَكَرُوا: و ياد كنند

اللّهَ: خدا را

كَثيرا: بسيار،

وَ انْتَصَرُوا: و (به نفع اسلام) يارى دادند

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ما ظُلِمُوا: آن كه ستم ديدند،

وَ سَيَعْلَمُ: و به زودى خواهند دانست

الَّذينَ: كسانى كه

ظَلَمُوا: ظلم كردند

(636) جلد 19 سوره شعراء

اَىَّ مُنْقَلَبٍ: به كدام بازگشتگاهى

يَنْقَلِبُونَ: بازمى گردند.

سوره شعراء لغات و مفاهیم قرآن کریم (637)

ص:535

«سوره نمل»

1 طسآ تَلْکَ اياتُ الْقُرْاآنِ وَ کِتابٍ مُبينٍ

طسآ: از حروف مقطّعه.

تَلْکَ اياتُ: اين آيات

الْقُرْآنِ: قرآن

وَ کِتابٍ: و کتابى

مُبينٍ: آشکار است.

2 هُدًى وَ بُشْرى لِلْمُؤْمِنينَ

هُدًى: هدايت

وَ بُشْرى: و بشارتى

لِلْمُؤْمِنينَ: براى مؤمنان است.

3 اَلَّذينَ يُقيمُونَ الصَّلوةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّکوةَ وَ

هُمْ بِالْاخِرَهِ هُمْ يُوقِنُونَ

اَلَّذينَ: آنان که

يُقيمُونَ: برپامی دارند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ يُؤْتُونَ: و می دهند

الزَّكوهَ: زكات را

وَ هُمْ: و ايشان

بِالْاٰخِرَهِ: به آخرت

هُمْ: ايشانند

يُوقِنُونَ: يقين آورندگان.

4 اِنَّ الَّذينَ لا يُؤْمِنُونَ بِالْاٰخِرَهِ زَيَّنّا لَهُمْ اَعْمالَهُمْ فَهُمْ يَعْمَهُونَ

اِنَّ: همانا

الَّذينَ: كسانی كه

لا يُؤْمِنُونَ: ايمان نمی آورند

بِالْاٰخِرَهِ: به آخرت،

زَيَّنّا: زينت داديم

لَهُمْ: برایشان

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را،

فَهُمْ: پس ایشان

یَعْمَهُونَ: سرگردان می شوند.

5 اوُلئِکَ الَّذینَ لَهُمْ سُوءُالْعَذابِ وَهُمْ فِی الْاٰخِرَهِ هُمُ الْاَخْسَرُونَ

اوُلئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

لَهُمْ: برای ایشان است

(640) جلد 19 سوره نمل

سُوءُ الْعَذابِ: عذاب بد،

وَ هُمْ: و آن ها

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت

هُمُ: ایشانند

الْاَخْسَرُونَ: زیانکارترین (مردم).

ص:538

6 وَ اِنَّکَ لَتُلَقَّی الْقُرْاآنَ مِنْ لَدُنْ حَکیمٍ عَلیمٍ

وَ اِنَّکَ: و به درستی که تو

لَتُلَقَّی: حقّا دریافت می کنی

الْقُرْآنَ: قرآن را

مِنْ لَدُنْ: از نزد (خدایی)

حَکیمٍ عَلیمٍ: فرزانه و دانا.

15 وَلَقَدْاتَیْناداوُدَوَسُلَیْمانَ عِلْماوَقالاَالْحَمْدُلِلّهِ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (641)

الَّذی فَضَّلَنا عَلی کَثیرٍ مِنْ عِبادِهِ الْمُؤْمِنینَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

اتَیْنا: دادیم ما

داوُدَ: به داود

وَ سُلَیْمانَ: و سلیمان

عِلْما: دانشی،

وَ قالاَ: و گفتند:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلّهِ: برای خداوندی است

الَّذی فَضَّلَنا: که برتری داد ما را

عَلی کَثیرٍ: بر بسیاری

مِنْ عِبادِهِ: از بندگانش

الْمُؤْمِنینَ: که مؤمن هستند.

(642) جلد 19 سوره نمل

16 وَ وَرِثَ سُلَیْمنُ داوُدَ وَ قالَ یا اَیُّهَا النّاسُ عُلِّمْنا مَنْطِقَ الطَّیْرِ وَ اُوتینا مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ اِنَّ هذا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبینُ

وَ وَرِثَ: و سلیمان وارث داود

سُلَیْمنُ داوُدَ شد،

وَ قالَ: و گفت:

یا اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم!

عُلِّمْنا: آموخته ایم ما

مَنْطِقَ: زبان

الطَّیْرِ: پرندگان را

ص:540

وَ اُوتینا: و داده شدیم ما

مِنْ کُلِّ: از هر

شَیْ ءٍ: چیزی (بهره ای)،

اِنَّ: به درستی که

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (643)

هذا: این

لَهُوَ: همان است

الْفَضْلُ: برتری

الْمُبینُ: آشکار.

17 وَ حُشِرَ لِسُلَیْمنَ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ وَ الاِْنْسِ وَ الطَّیْرِفَهُمْ یُوزَعُونَ

وَ حُشِرَ: و جمع شدند

لِسُلَیْمنَ: برای سلیمان،

جُنُودُهُ: سپاهیانش

مِنَ الْجِنِّ: از جنّ

وَ الاِْنْسِ: و انس

وَ الطَّيْرِ: و پرندگان

فَهُمْ: پس آن ها

(644) جلد 19 سوره نمل

يُوزَعُونَ: به نظم آمدند.

18 حَتّٰي اِذا اَتَوْا عَلى وادِ النَّمْلِ قالَتْ نَمْلَةٌ يا اَيُّهَا النَّمْلُ ادْخُلُوا مَساكِنَكُمْ لا يَحْطِمَنَّكُمْ سُلَيْمنُ وَ جُنُودُهُ وَ هُمْ لا يَشْعُرُونَ

حَتّٰى اِذا: تا آن گاه كه

اَتَوْا: آمدند

عَلى وادِ: به وادى (به سرزمين)

النَّمْلِ: مورچگان،

قالَتْ: گفت:

نَمْلَةٌ: مورچه اى

يا اَيُّهَا: اى

النَّمْلُ: مورچگان!

ادْخُلُوا: داخل شويد

سوره نمل لغات و مفاهيم قرآن كريم (645)

ص:542

مَساكِنَكُمْ: به خانه هايتان

لا يَحْطِمَنَّكُمْ: مبادا پايمال كند شما را

سُلَيْمنُ: سليمان

وَ جُنُودُهُ: و سپاهيانش

وَ هُمْ: در حالى كه آن ها

لا يَشْعُرُونَ: نمى فهمند.

19 فَتَبَسَّمَ ضاحِكا مِنْ قَوْلِها وَ قالَ رَبِّ اَوْزِعْنى اَنْ اَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتى اَنْعَمْتَ عَلَىَّ وَ عَلى والِدَىَّ وَ اَنْ اَعْمَلَ صالِحاتَرْضهُ وَ اَدْخِلْنى بِرَحْمَتِكَ فى عِبادِكَ الصّالِحينَ

فَتَبَسَّمَ: پس تبسّم كرد و

ضاحِكا: خنديد

مِنْ قَوْلِها: از سخن او

وَ قالَ: و گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

اَوْزِعْنی: وادار کن مرا، توفیق بده مرا

اَنْ اَشْکُرَ: که شکر کنم، سپاس دارم

نِعْمَتَکَ الَّتی: نعمتت را که

اَنْعَمْتَ: ارزانی داشتی

عَلَیَّ وَ: بر من و

عَلی والِدَیَّ: بر پدر و مادرم

وَ اَنْ: و این که

اَعْمَلَ: انجام دهم

صالِحا: عمل صالحی که

تَرْضهُ: می پسندی، راضی می شوی

وَاَدْخِلْنی: و داخل کنی مرا

بِرَحْمَتِکَ: به رحمتت

فی: در میان

عِبادِکَ: بندگان

الصّالِحینَ: صالحت.

20 وَ تَفَقَّدَ الطَّيْرَ فَقالَ مالِیَ لا اَرَی الْهُدْهُدَ اَمْ كانَ مِنَ الْغائِبینَ

وَ تَفَقَّدَ: و جویا شد

الطَّيْرَ: از حال پرندگان

فَقالَ: پس گفت:

مالِیَ: چه شده است مرا

لا اَرَی: نمی بینم

الْهُدْهُدَ: هُدهُد را؟

اَمْ: آیا

كانَ: باشد

(648) جلد 19 سوره نمل

مِنَ الْغائِبینَ: از غائبان؟

21 لاُعَذِّبَنَّهُ عَذابا شَدیدا اَوْلاَ ذْبَحَنَّهُ اَوْلَیَأْتِیَنّی بِسُلْطانٍ مُبینٍ

لاُعَذِّبَنَّهُ: حتما عذاب می كنم او را

عَذابا: عذابی

شَديدا: سخت

اَوْلاَذْبَحَنَّهُ: یا حتما سرش را می بُرم

اَوْلَيَأْتِيَنّى: مگر این که بیاورد

بِسُلْطانٍ: دلیل

مُبينٍ: روشنی.

22 فَمَكَثَ غَيْرَ بَعيدٍ فَقالَ اَحَطْتُ بِما لَمْ تُحِطْ بِه وَجِئْتُکَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَإٍ يَقينٍ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (649)

فَمَكَثَ: پس ماند، درنگ کرد

غَيْرَ بَعيدٍ: نه چندان زیاد

فَقالَ: پس گفت:

اَحَطْتُ: آگاهی پیدا کردم

بِما: به چیزی که

لَمْ تُحِطْ: آگاهی نیافتی تو

بِه: به آن،

وَ جِئْتُکَ: و آورده ام برای تو

مِنْ سَبَأٍ: از سبا

بِنَبَأٍ: خبری مهمّ

یَقینٍ: یقینی، درست، قطعی.

23 اِنّی وَجَدْتُ امْرَاَةً تَمْلِکُهُمْ وَ اُوتِیَتْ مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ وَلَها عَرْشٌ عَظیمٌ

(650) جلد 19 سوره نمل

اِنّی: همانا من

وَجَدْتُ: یافتم (آنجا)

امْرَاَةً: زنی که

تَمْلِکُهُمْ: سلطنت می کند برای آن ها

وَ اُوتِیَتْ: و (به او) داده شده

مِنْ کُلِّ شَیْ ءٍ: از هر چیزی

وَ لَها: و برای او

عَرْشٌ: عرش، تخت

عَظیمٌ: بزرگی است.

ص:547

24 وَجَدْتُها وَ قَوْمَها يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ مِنْ دُونِ اللّهِ وَ زَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطانُ اَعْمالَهُمْ فَصَدَّهُمْ عَنِ السَّبيلِ فَهُمْ لا يَهْتَدُونَ

وَجَدْتُها: و يافتم او

سوره نمل لغات و مفاهيم قرآن كريم (651)

وَ قَوْمَها: و قومش را كه

يَسْجُدُونَ: سجده مى كنند

لِلشَّمْسِ: براى خورشيد

مِنْ دُونِ: به جاى

اللّهِ: خدا،

وَ زَيَّنَ: و زينت داده

لَهُمُ: براى آن ها

الشَّيْطانُ: شيطان

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را

فَصَدَّهُمْ: پس بازداشته آن ها را

عَنِ السَّبيلِ: از راه (راست)

فَهُمْ: پس ايشان

لا یَهْتَدُونَ: هدایت نیافته اند.

(652) جلد 19 سوره نمل

25 اَلاّ یَسْجُدُوا لِلّهِ الَّذی یُخْرِجُ الْخَبْ ءَ فِی السَّمواتِ وَالاْرْضِ وَیَعْلَمُ ماتُخْفُونَ وَماتُعْلِنُونَ

اَلاّ یَسْجُدُوا: این که سجده نکنند

لِلّهِ الَّذی: برای خدایی که

یُخْرِجُ: خارج می کند

الْخَبْ ءَ: پنهانی ها را

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ الاْرْضِ: و زمین،

وَ یَعْلَمُ: و می داند

ما: آن چه را

تُخْفُونَ: مخفی می کنید

وَ ما: و آن چه را

تُعْلِنُونَ: آشکار می کنید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (653)

ص:549

26 اَللّهُ لااِلهَ اِلاّ هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظيمِ

اَللّهُ: خدایی که

لااِلهَ: نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او که

رَبُّ الْعَرْشِ: صاحب عرش

الْعَظيمِ: بزرگ است.

27 قالَ سَنَنْظُرُ اَصَدَقْتَ اَمْ كُنْتَ مِنَ الْكاذِبينَ

قالَ: (سلیمان) گفت:

سَنَنْظُرُ: به زودی خواهیم دید

اَصَدَقْتَ: آیا راست گفتی

اَمْ كُنْتَ: یا بودی

مِنَ الْكاذِبينَ: از دروغگویان.

(654) جلد 19 سوره نمل

28 اِذْهَبْ بِكِتابی هذا فَأَلْقِهْ اِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّ عَنْهُمْ فَانْظُرْماذا يَرْجِعُونَ

ص:550

اِذْهَبْ: بِبَر

بِكِتابی هذا: این نامه مرا

فَأَلْقِهْ: پس بیفکن آن را

اِلَيْهِمْ ثُمَّ: به سویشان سپس

تَوَلَّ: پشت کن، دور شو

عَنْهُمْ: از آن ها،

فَانْظُرْ: پس ببین

ماذا: چه چیزی

يَرْجِعُونَ: برمی گردانند، چه پاسخی می دهند.

29 قالَتْ يا اَيُّهَا الْمَلَؤُا اِنّی اُلْقِیَ اِلَیَّ كِتابٌ كَريمٌ

قالَتْ: (ملکه سبا) گفت:

يا اَيُّهَا: ای

الْمَلَؤُا: اشراف! بزرگان!

اِنّی: همانا

اُلْقِیَ: افکنده شده

اِلَیَّ: به سوی من

کِتابٌ: نامه ای

کَریمٌ: ارجمند، گرامی.

30 اِنَّهُ مِنْ سُلَیْمنَ وَاِنَّهُ بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ

اِنَّهُ: به درستی که آن

مِنْ سُلَیْمنَ: از طرف سلیمان است.

وَ اِنَّهُ: و به درستی که آن

بِسْمِ اللّهِ: به نام خداوند

الرَّحْمنِ: هستی بخش

الرَّحیمِ: مهربان است.

31 اَلاّ تَعْلُوا عَلَیَّ وَأْتُونی مُسْلِمینَ

اَلاّ تَعْلُوا: این که برتری جویی نکنید

عَلَیَّ: بر من

وَ أْتُونی: و بیایید نزد من

مُسْلِمینَ: در حالی که تسلیم (حق) هستید.

32 قالَتْ یا اَیُّهَا الْمَلَؤُا اَفْتُونی فی اَمْری ما کُنْتُ قاطِعَةً اَمْرا حَتّی تَشْهَدُونِ

قالَتْ: گفت:

یا اَیُّهَا الْمَلَؤُا: ای بزرگان!

اَفْتُونی: نظر دهید به من

فی اَمْری: در کارم که

ما کُنْتُ: نبودم

قاطِعَةً: تصمیم گیرنده

اَمْرا حَتّی: کاری تا

تَشْهَدُونِ: نزد من حاضر و ناظر باشید.

33 قالُوا نَحْنُ اُولُوا قُوَّةٍ وَ اُولُوا بَأْسٍ شَدیدٍ وَالْاَمْرُ اِلَیْکِ فَانْظُری ماذا تَأْمُرینَ

قالُوا نَحْنُ: گفتند: ما

اُولُوا قُوَّةٍ: صاحبان قوّت و نیرو

وَ اُولُوا: و صاحبان

بَأْسٍ شَدیدٍ: جنگاوریم

وَ الْأَمْرُ: و (اختیار) کار

اِلَیْکِ: با توست

فَانْظُری: پس نظر کن، ببین

(658) جلد 19 سوره نمل

ماذا تَأْمُرینَ: چه امر می کنی.

34 قالَتْ اِنَّ الْمُلُوکَ اِذا دَخَلُوا قَرْیَةً اَفْسَدُوها وَ جَعَلُوا اَعِزَّةَ اَهْلِها اَذِلَّةً وَ کَذلِکَ یَفْعَلُونَ

قالَتْ: (ملکه) گفت:

اِنَّ الْمُلُوکَ: همانا پادشاهان

اِذا دَخَلُوا: وقتی داخل شوند

قَرْیَةً: به شهری،

اَفْسَدُوها: تباه می کنند آن را

وَ جَعَلُوا: و قرار می دهند

اَعِزَّةَ: عزیزان

اَهْلِها: اهلش را

اَذِلَّةً: ذلیل و خوار

وَ کَذلِکَ: و این چنین

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (659)

یَفْعَلُونَ: عمل می کنند.

35 وَ اِنّی مُرْسِلَةٌ اِلَیْهِمْ بِهَدِیَّةٍ فَناظِرَةٌ بِمَ یَرْجِعُ الْمُرْسَلُونَ

وَ اِنّی: و به درستی که من

مُرْسِلَةٌ: فرستنده ام

اِلَیْهِمْ بِهَدِیَّةٍ: به سویشان هدیه ای،

فَناظِرَةٌ: پس ناظرم، تا ببینم

بِمَ یَرْجِعُ: با چه (پاسخی) برمی گردند

الْمُرْسَلُونَ: فرستادگان.

36 فَلَمّا جاءَ سُلَیْمنَ قالَ اَتُمِدُّنَنِ بِمالٍ فَما اتانِیَ اللّهُ خَیْرٌ مِمّااتیکُمْ بَلْ اَنْتُمْ بِهَدِیَّتِکُمْ تَفْرَحُونَ

فَلَمّا جاءَ: پس وقتی که آمد

(660) جلد 19 سوره نمل

ص:555

سُلَیْمنَ: نزد سلیمان،

قالَ: گفت: (سلیمان)

اَتُمِدُّنَنِ: آیا مرا مدد می دهید

بِمالٍ فَما: با مال؟ پس آن چه

اتانِیَ اللّهُ: داده به من خدا،

خَیْرٌ مِمّا: بهتر است از آن چه

اتیکُمْ: به شما داده است

بَلْ اَنْتُمْ: بلکه شما

بِهَدِیَّتِکُمْ: با هدیه تان

تَفْرَحُونَ: خوشحالید، شادی می کنید.

37 اِرْجِعْ اِلَیْهِمْ فَلَنَأْتِیَنَّهُمْ بِجُنُودٍ لا قِبَلَ لَهُمْ بِها وَ لَنُخْرِجَنَّهُمْ مِنْها اَذِلَّةً وَ هُمْ صاغِرُونَ

اِرْجِعْ اِلَیْهِمْ: بازگرد به سویشان

فَلَنَأْتِیَنَّهُمْ: پس حتما می آوریم بر سرشان

بِجُنُودٍ: سپاهیانی که

لا قِبَلَ: هیچ توان مقابله نیست

لَهُمْ بِها: برای ایشان به آن

وَ لَنُخْرِجَنَّهُمْ: و حتما بیرون می کنیم آن ها را

مِنْها اَذِلَّةً: از آن جا با ذلّت

وَ هُمْ: در حالی که آن ها از

صاغِرُونَ: حقیرانند.

38 قالَ یا اَیُّهَا الْمَلَؤُا اَیُّکُمْ یَأْتینی بِعَرْشِها قَبْلَ اَنْ یَأْتُونی مُسْلِمینَ

قالَ: گفت: (سلیمان)

یا اَیُّهَا الْمَلَؤُا: ای بزرگان!

اَیُّکُمْ: کدام یک از شما

یَأْتینی: می آورد نزد من

بِعَرْشِها قَبْلَ: تخت او را قبل از

اَنْ یَأْتُونی: این که بیایند نزد من

مُسْلِمینَ: به حالت تسلیم؟

39 قالَ عِفْريتٌ مِنَ الْجِنِّ اَنَا اتیکَ بِه قَبْلَ اَنْ تَقُومَ مِنْ مَقامِکَ وَ اِنّی عَلَیْهِ لَقَوِیٌّ اَمینٌ

قالَ عِفْریتٌ: گفت: عفریتی

مِنَ الْجِنِّ: از جن

اَنَا اتیکَ بِه: من می آورم نزد تو آن را

قَبْلَ اَنْ تَقُومَ: قبل از این که برخیزی

مِنْ مَقامِکَ: از مجلست، از جایگاهت،

وَ اِنّی عَلَیْهِ: و همانا من بر آن

لَقَوِیٌّ اَمینٌ: هر آینه توانا و امینم.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (663)

40 قالَ الَّذی عِنْدَهُ عِلْمٌ مِنَ الْکِتابِ اَنَا اتیکَ بِه قَبْلَ اَنْ یَرْتَدَّ اِلَیْکَ طَرْفُکَ فَلَمّا رَاهُ مُسْتَقِرّا عِنْدَهُ قالَ هذا مِنْ فَضْلِ رَبّی لِیَبْلُوَنی ءَاَشْکُرُ اَمْ اَکْفُرُ وَمَنْ شَکَرَ فَاِنَّما یَشْکُرُ لِنَفْسِه وَ مَنْ کَفَرَ فَاِنَّ رَبّی غَنِیٌّ کَریمٌ

قالَ الَّذی: گفت: کسی که

عِنْدَهُ عِلْمٌ: نز او علمی، دانشی

مِنَ الْکِتابِ: از کتاب بود،

اَنَا اتیکَ بِه: من می آورم نزد تو آن را

قَبْلَ اَنْ یَرْتَدَّ: قبل از این که برگردد

اِلَیْکَ: به سوی تو

طَرْفُکَ: پلک چشم تو،

فَلَمّا رَاهُ: پس وقتی که دید آن را

مُسْتَقِرّا: حاضر و قرار گرفته

(664) جلد 19 سوره نمل

عِنْدَهُ: نزد خود،

قالَ هذا: گفت: این

مِنْ فَضْلِ: از فضل

رَبّی: پروردگار من است

لِیَبْلُوَنی: تا آزمایش کند مرا،

ءَاَشْکُرُ: آیا شکر می کنم

اَمْ اَکْفُرُ: یا کفر می ورزم، ناسپاسی می کنم؟

وَ مَنْ شَکَرَ: و هر کس شکر کند،

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

یَشْکُرُ: شکر می کند

لِنَفْسِه: به سود خودش،

وَ مَنْ کَفَرَ: و هر کس کفران کند

فَاِنَّ رَبّی: پس همانا پروردگارم

غَنِیٌّ کَریمٌ: بی نیاز و کریم است.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (665)

41 قالَ نَکِّرُوا لَها عَرْشَها نَنْظُرْ اَتَهْتَدی اَمْ تَکُونُ مِنَ الَّذینَ لا یَهْتَدُونَ

قالَ نَکِّرُوا: گفت: ناشناس سازید

لَها عَرْشَها: برای او تختش را

نَنْظُرْ: ببینیم

اَتَهْتَدی: آیا راه می یابد، می بَرَد

اَمْ تَکُونُ: یا می باشد

مِنَ الَّذینَ: از کسانی که

لا یَهْتَدُونَ: پی نمی برند، هدایت نمی شوند؟

ص:560

42 فَلَمّا جاءَتْ قيلَ اَهكَذا عَرْشُكِ قالَتْ كَاَنَّهُ هُوَ وَ اُوتينَاالْعِلْمَ مِنْ قَبْلِها وَ كُنّا مُسْلِمينَ

فَلَمّا: پس وقتی که

جاءَتْ: آمد (ملکه)

(666) جلد 19 سوره نمل

قيلَ: (به او) گفته شد:

اَهكَذا: آيا همين گونه است

عَرْشُكِ: تخت تو؟

قالَتْ: گفت: (ملکه)

كَاَنَّهُ هُوَ: گويا اين خود آن است

وَ اُوتينَا الْعِلْمَ: و واقف شده بوديم ما

مِنْ قَبْلِها: قبل از اين

وَ كُنّا مُسْلِمينَ: و بوديم تسليم.

43 وَ صَدَّها ما كانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللّهِ اِنَّها كانَتْ مِنْ قَوْمٍ كافِرينَ

وَ صَدَّها: و باز داشت او را

ما كانَتْ تَعْبُدُ: از آن چه می پرستید

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا،

اِنَّها كانَتْ: به درستی که او بود

مِنْ قَوْمٍ: از قوم، از گروه

كافِرينَ: کافران.

44 قيلَ لَهَا ادْخُلِى الصَّرْحَ فَلَمّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَ كَشَفَتْ عَنْ ساقَيْها قالَ اِنَّهُ صَرْحٌ مُمَرَّدٌ مِنْ قَواريرَ قالَتْ رَبِّ اِنّى ظَلَمْتُ نَفْسى وَ اَسْلَمْتُ مَعَ سُلَيْمنَ لِلّهِ رَبِّ الْعالَمينَ

قيلَ لَهَا: گفته شد: به او

ادْخُلِى: داخل کاخ شو

الصَّرْحَ

فَلَمّا: پس وقتی که

رَأَتْهُ: دید آن را

حَسِبَتْهُ: گمان کرد آن

لُجَّةً: نهر آبی است

وَ کَشَفَتْ: و نمایان کرد، برهنه کرد

عَنْ ساقَیْها: ساقهایش را،

قالَ: گفت: (سلیمان)

اِنَّهُ صَرْحٌ: همانا آن کاخی

مُمَرَّدٌ: صیقلی شده

مِنْ قَواریرَ: از بلورهاست.

قالَتْ: گفت: (ملکه)

رَبِّ: پروردگارا!

اِنّی: به درستی که من

ظَلَمْتُ نَفْسی: ظلم کردم به خودم

وَ اَسْلَمْتُ: و تسلیم شدم

مَعَ سُلَیْمنَ: با سلیمان

لِلّهِ: برای خداوند،

رَبِّ الْعالَمینَ: پروردگار جهانیان.

«پایان جزء 19»

ص:563

61 اَمَّنْ جَعَلَ الْاَرْضَ قَرارا وَ جَعَلَ خِلالَها اَنْهارا وَ جَعَلَ لَها رَواسِیَ وَ جَعَلَ بَیْنَ الْبَحْرَیْنِ حاجِزا ءَاِلهٌ مَعَ اللّهِ بَلْ اَکْثَرُهُمْ لا یَعْلَمُونَ

اَمَّنْ: یا کسی که

جَعَلَ: قرار داد

الْاَرْضَ: زمین را

قَرارا: قرارگاه، آرامگاه

وَ جَعَلَ: و قرار داد

خِلالَها: لابلای آن

اَنْهارا: نهرهایی، رودهایی

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَها: برای آن

رَواسِیَ: کوه های ثابت

وَ جَعَلَ: و قرار داد

بَیْنَ: بین

الْبَحْرَیْنِ: دو دریا

حاجِزا: حائلی، مانعی.

ءَ اِلهٌ: آیا معبودی

مَعَ اللّهِ: با خدا هست؟

بَلْ: بلکه

اَکْثَرُهُمْ: بیشترشان

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

62 اَمَّنْ یُجیبُ الْمُضْطَرَّ اِذا دَعاهُ وَ یَکْشِفُ السُّوءَ وَ یَجْعَلُکُمْ خُلَفاءَالْاَرْضِ ءَاِلهٌ مَعَ اللّهِ قَلیلاً ما تَذَکَّرُونَ

اَمَّنْ: یا کسی که

یُجیبُ: اجابت می کند

(672) جلد 20 سوره نمل

الْمُضْطَرَّ: درمانده را

اِذا: هنگامی که

دَعاهُ: بخوانَدَش

وَ یَکْشِفُ: و برطرف می سازد

السُّوءَ: گرفتاری را، بدی را

وَ یَجْعَلُکُمْ: و قرار می دهد شما را

ص:565

خُلَفاءَ: جانشینان

الأرْضِ: زمین ؟

ءَاِلهٌ: آیا معبودی

مَعَ: با

اللّهِ: خدا هست؟

قَلیلاً ما: چه کم

تَذَکَّرُونَ: متذکّر می شوید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (673)

63 اَمَّنْ یَهْدیکُمْ فی ظُلُماتِ الْبَرِ وَ الْبَحْرِ وَ مَنْ یُرْسِلُ الرِّیاحَ بُشْرا بَیْنَ یَدَیْ رَحْمَتِه ءَاِلهٌ مَعَ اللّهِ تَعالَی اللّهُ عَمّا یُشْرِکُونَ

اَمَّنْ: یا کسی که

یَهْدیکُمْ: هدایت می کند شما را

فی ظُلُماتِ: در تاریکی های

الْبَرِ: خشکی

وَ الْبَحْرِ: و دریا

وَ مَنْ: و چه کسی

يُرْسِلُ: می فرستد

الرِّياحَ: بادها را

بُشْرا: بشارت دهنده

بَيْنَ يَدَىْ: پيشاپيش

رَحْمَتِه: رحمتش؟

(674) جلد 20 سوره نمل

ءَاِلهٌ: آيا معبودی

مَعَ اللّهِ: با خدا هست؟

تَعالَی: برتر است

اللّهُ: خداوند

عَمّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شريک قرار می دهند.

64 اَمَّنْ يَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ يُعيدُهُ وَ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّماءِ وَ الْاَرْضِ ءَاِلهٌ مَعَ اللّهِ قُلْ هاتُوا بُرْهانَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ صادِقينَ

اَمَّنْ: يا کسی که

يَبْدَؤُا: آغاز می کند

الْخَلْقَ: خلقت را

ثُمَّ: سپس

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (675)

یُعیدُهُ: برمی گرداند آن را

وَ مَنْ: و کسی که

یَرْزُقُکُمْ: روزی می دهد به شما

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

وَ الْأَرْضِ: و زمین.

ءَاِلهٌ: آیا معبودی

مَعَ اللّهِ: با خدا هست؟

قُلْ: بگو:

هاتُوا: بیاورید

بُرْهانَکُمْ: دلیلتان را

اِنْ کُنْتُمْ: اگر هستید

صادِقینَ: از راستگویان.

65 قُلْ لا یَعْلَمُ مَنْ فِی السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ الْغَیْبَ

(676) جلد 20 سوره نمل

اِلاَّ اللّهُ وَ ما یَشْعُرُونَ اَیّانَ یُبْعَثُونَ

ص:568

قُلْ: بگو:

لا یَعْلَمُ: نمی داند

مَنْ فِی: کسی در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین،

الْغَیْبَ: غیب را

اِلاَّ اللّهُ: مگر خدا،

وَ ما یَشْعُرُونَ: و نمی دانند

اَیّانَ: کِی، چه وقت

یُبْعَثُونَ: برانگیخته می شوند.

66 بَلِ ادّارَکَ عِلْمُهُمْ فِی الْاخِرَهِ بَلْ هُمْ فی شَکٍّ مِنْها بَلْ هُمْ مِنْها عَمُونَ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (677)

بَلِ: بلکه

ادّارَکَ: به پایان رسیده

عِلْمُهُمْ: علم آن ها

فِی الْاٰخِرَهِ: در مورد آخرت.

بَلْ: بلکه

هُمْ: ایشان

فی شَکٍّ: در شکّند

مِنْها: از آن

بَلْ: بلکه

هُمْ: ایشان

مِنْها: در مورد آن

عَمُونَ: کورند.

67 وَ قالَ الَّذینَ کَفَرُوا ءَاِذا کُنّا تُرابا وَ اباؤُنا

(678) جلد 20 سوره نمل

اَئِنّالَمُخْرَجُونَ

وَ قالَ: و گفتند:

الَّذینَ: کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

ءَاِذا: آیا هنگامی که

كُنّا: شديم

تُرابا: خاک

وَ اباؤُنا: و پدرانمان،

اَئِنّا: آيا همانا ما

لَمُخْرَجُونَ: واقعا بيرون آورده می شويم؟

68 لَقَدْ وُعِدْنا هذا نَحْنُ وَ اباؤُنا مِنْ قَبْلُ اِنْ هذا اِلاّ اَساطيرُ الْاَوَّلينَ

لَقَدْ: هر آينه به تحقيق

سوره نمل لغات و مفاهيم قرآن كريم (679)

وُعِدْنا: وعده داده شديم

هذا: به اين،

نَحْنُ وَ: ما و

اباؤُنا: پدرانمان

مِنْ قَبْلُ: از قبل

اِنْ هذا: نيست اين

اِلاّ اَساطيرُ: مگر افسانه های

الْأَوَّلينَ: پيشنيان.

69 قُلْ سيرُوا فِى الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كانَ عاقِبَةُ الْمُجْرِمينَ

قُلْ: بگو:

سيرُوا: سير كنيد

فِى الْأَرْضِ: در زمين

(680) جلد 20 سوره نمل

فَانْظُرُوا: پس بنگريد

كَيْفَ: چگونه

كانَ: بود

عاقِبَةُ: عاقبت

الْمُجْرِمينَ: گنه كاران.

70 وَ لا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَ لا تَكُنْ فى ضَيْقٍ مِمّا يَمْكُرُونَ

وَ لا تَحْزَنْ: و غم مخور

عَلَیْهِمْ: بر آن ها

وَ لا تَکُنْ: و نباش

فی ضَیْقٍ: در تنگی و سختی

مِمّا: از آن چه

یَمْکُرُونَ: مکر می کنند.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (681)

71 وَ یَقُولُونَ مَتی هذَا الْوَعْدُ اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ

وَ یَقُولُونَ: و می گویند:

مَتی: کِی است

هذَا: این

الْوَعْدُ: وعده

اِنْ کُنْتُمْ: اگر هستید

صادِقینَ: از راستگویان؟

72 قُلْ عَسی اَنْ یَکُونَ رَدِفَ لَکُمْ بَعْضُ الَّذی تَسْتَعْجِلُونَ

قُلْ: بگو:

عَسی: شاید

اَنْ یَکُونَ: این که باشد

(682) جلد 20 سوره نمل

رَدِفَ لَکُمْ: در پی شما

بَعْضُ الَّذی: بعضی از آن چه که

تَسْتَعْجِلُونَ: به شتاب می طلبید.

73 وَ اِنَّ رَبَّکَ لَذُو فَضْلٍ عَلَی النّاسِ وَ لکِنَّ اَکْثَرَهُمْ لایَشْکُرُونَ

وَ اِنَّ: و همانا

رَبَّکَ: پروردگارت

لَذُو فَضْلٍ: هر آینه دارای فضلی

عَلَی النّاسِ: بر مردم است،

وَ لکِنَّ: ولیکن

اَکْثَرَهُمْ: بیشترشان

لایَشْکُرُونَ: سپاسگزاری نمی کنند.

ص:574

74 وَ اِنَّ رَبَّکَ لَیَعْلَمُ ما تُکِنُّ صُدُورُهُمْ

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (683)

وَ ما یُعْلِنُونَ

وَ اِنَّ: و به درستی که

رَبَّکَ: پروردگار تو

لَیَعْلَمُ: حتما می داند

ما تُکِنُّ: آن چه پنهان می دارد

صُدُورُهُمْ: سینه هایشان

وَ ما: و آن چه

یُعْلِنُونَ: آشکار می کنند.

79 فَتَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ اِنَّکَ عَلَی الْحَقِّ الْمُبینِ

فَتَوَکَّلْ: پس توکّل کن

عَلَی اللّهِ: بر خدا،

اِنَّکَ: به درستی که تو

عَلَی الْحَقِّ: بر حق

(684) جلد 20 سوره نمل

الْمُبینِ: آشکاری.

ص:575

80 اِنَّکَ لاتُسْمِعُ الْمَوْتی وَ لاتُسْمِعُ الصُّمَّ الدُّعاءَ اِذا وَلَّوْا مُدْبِرینَ

اِنَّکَ: همانا تو

لا تُسْمِعُ: نمی توانی شنوا کنی

الْمَوْتی: مردگان را

وَ لا تُسْمِعُ: و نمی توانی شنوانی کنی

الصُّمَّ: کران را

الدُّعاءَ: صدا کنی

اِذا: هنگامی که

وَلَّوْا: پشت کردند

مُدْبِرینَ: در حال فرار و گریز

81 وَ ما اَنْتَ بِهادِی الْعُمْیِ عَنْ ضَلالَتِهِمْ

اِنْ تُسْمِعُ اِلاّ مَنْ یُؤْمِنُ بِایاتِنافَهُمْ مُسْلِمُونَ

وَ ما اَنْتَ: و نیستی تو

بِهادِی: هدایت کننده

الْعُمْیِ عَنْ: کوران از

ضَلالَتِهِمْ: گمراهی شان،

اِنْ تُسْمِعُ: نمی توانی بشنوانی

اِلاّ مَنْ: مگر کسانی که

یُؤْمِنُ: ایمان بیاورند

بِایاتِنا: به آیات ما،

فَهُمْ مُسْلِمُونَ: پس ایشان تسلیمند.

88 وَ تَرَی الْجِبالَ تَحْسَبُها جامِدَةً وَ هِیَ تَمُرُّ مَرَّ السَّحابِ صُنْعَ اللّهِ الَّذی اَتْقَنَ کُلَّ شَیْ ءٍ اِنَّهُ خَبیرٌ بِما تَفْعَلُونَ

(686) جلد 20 سوره نمل

وَ تَرَی الْجِبالَ: و می بینی کوه ها را،

تَحْسَبُها: می پنداری که آن

جامِدَةً: ثابت و بی حرکت است

وَ هِیَ: در حالی که

تَمُرُّ: حرکت می کند

مَرَّ السَّحابِ: (مانند) حرکت ابرها.

صُنْعَ: ساخت و ساز، آفرینش

اللّهِ الَّذی: خداست که

اَتْقَنَ: محکم و استوار کرده

کُلَّ شَیْ ءٍ: هر چیزی را،

اِنَّهُ: به درستی که او

خَبیرٌ بِما: آگاه است به آن چه

تَفْعَلُونَ: انجام می دهید.

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (687)

89 مَنْ جاءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ خَیْرٌ مِنْها وَهُمْ مِنْ فَزَعٍ یَوْمَئِذٍ امِنُونَ

مَنْ: کسی که

جاءَ: بیاورد

بِالْحَسَنَهِ: (کار) نیکی،

فَلَهُ: پس برای اوست

خَیْرٌ: بهتر

مِنْها: از آن

وَ هُمْ: و ایشان

مِنْ فَزَعٍ: از هراس، وحشت

یَوْمَئِذٍ: آن روز

امِنُونَ: درامانند.

90 وَ مَنْ جاءَ بِالسَّیِّئَهِ فَکُبَّتْ وُجُوهُهُمْ فِی النّارِ

(688) جلد 20 سوره نمل

هَلْ تُجْزَوْنَ اِلاّ ما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ مَنْ: و هر که

جاءَ: بیاورد

بِالسَّیِّئَهِ: (عمل) بدی،

فَکُبَّتْ: پس افکنده شوند

وُجُوهُهُمْ: با صورت هایشان

فِی النّارِ: در آتش.

هَلْ: آیا

تُجْزَوْنَ: جزا داده می شوید

اِلاّ ما: جز آن چه

کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید؟

سوره نمل لغات و مفاهیم قرآن کریم (689)

ص:579

«سوره قصص»

1 طسآمآ

طسآمآ: از حروف مقطّعه

2 تِلْکَ اياتُ الْکِتابِ الْمُبينِ

تِلْکَ اياتُ: اين آيات

الْکِتابِ الْمُبينِ: کتاب روشنگر است.

3 نَتْلُوا عَلَيْکَ مِنْ نَبَأِ مُوسى وَ فِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ

نَتْلُوا عَلَيْکَ: تلاوت می کنيم بر تو

مِنْ نَبَأِ مُوسى: از خبر موسی

وَ فِرْعَوْنَ بِالْحَقِّ: و فرعون به حق

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُؤْمِنُونَ: ايمان می آورند.

4 اِنَّ فِرْعَوْنَ عَلا فِی الأَرْضِ وَ جَعَلَ اَهْلَها

شِیَعا یَسْتَضْعِفُ طائِفَةً مِنْهُمْ یُذَبِّحُ اَبْناءَهُمْ وَ یَسْتَحْیی نِساءَهُمْ اِنَّهُ کانَ مِنَ الْمُفْسِدینَ

اِنَّ فِرْعَوْنَ: به درستی که فرعون

عَلا فِی الْاَرْضِ: برتری جست در زمین

وَ جَعَلَ اَهْلَها: و قرار داد اهلش را

شِیَعا: گروه، گروه

یَسْتَضْعِفُ: به ضعف و ناتوانی می کشاند

طائِفَةً مِنْهُمْ: گروهی از آن ها

یُذَبِّحُ: ذِبح می کرد، سرمی بُرید

اَبْناءَهُمْ: پسرانشان را

وَ یَسْتَحْیی: و زنده نگه می داشت

نِساءَهُمْ: زنانشان را،

اِنَّهُ کانَ: پس او بود

مِنَ الْمُفْسِدینَ: از فساد کنندگان.

5 وَ نُریدُ اَنْ نَمُنَّ عَلَی الَّذینَ اسْتُضْعِفُوا فِی الْاَرْضِ وَ نَجْعَلَهُمْ اَئِمَّةً وَ نَجْعَلَهُمُ الْوارِثینَ

وَ نُریدُ: و می خواهیم

اَنْ نَمُنَّ: که منّت گزاریم

عَلَی الَّذینَ: بر کسانی که

اسْتُضْعِفُوا: ضعیف شمرده شدند

فِی الاْرْضِ: در زمین

وَ نَجْعَلَهُمْ: و قرار دهیم ایشان را

اَئِمَّةً: پیشوایان

وَ نَجْعَلَهُمُ: و قرار دهیم ایشان را

(692) جلد 20 سوره قصص

الْوارِثینَ: وارثان.

6 وَ نُمَکِّنَ لَهُمْ فِی الاْرْضِ وَ نُرِیَ فِرْعَوْنَ وَ هامانَ وَ جُنُودَهُما مِنْهُمْ ما کانُوا یَحْذَرُونَ

وَ نُمَکِّنَ: و قدرت دهیم

لَهُمْ: به آن ها

فِی الاْرْضِ: در زمین

وَ نُرِیَ: و نشان دهیم

فِرْعَوْنَ: به فرعون

وَ هامانَ: و هامان

وَ جُنُودَهُما: و سربازان آن دو

مِنْهُمْ: از ایشان

ما: آن چه را که

کانُوا یَحْذَرُونَ: حذر می کردند.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (693)

7 وَ اَوْحَیْنا اِلی اُمِّ مُوسی اَنْ اَرْضِعیهِ فَاِذا خِفْتِ عَلَیْهِ فَاَلْقیهِ فِی الْیَمِّ وَ لا تَخافیوَ لاتَحْزَنی اِنّا رادُّوهُ اِلَیْکِ وَ جاعِلُوهُ مِنَ الْمُرْسَلینَ

وَ اَوْحَیْنا: و وحی نمودیم

اِلی اُمِّ: به مادر

مُوسی: موسی

اَنْ اَرْضِعیهِ: که شیر بده به او

فَاِذا: پس وقتی که

خِفْتِ: ترسیدی

عَلَیْهِ: بر او

فَاَلْقیهِ: پس بیفکن او را

ص:583

فِی الْیَمِّ: در دریا

وَ لا تَخافی: و نترس

(694) جلد 20 سوره قصص

وَ لاتَحْزَنی: و غمگین مباش،

اِنّا: همانا من

رادُّوهُ: برگرداننده ایم او را

اِلَیْکِ: به سوی تو

وَ جاعِلُوهُ: و قرار می دهیم او را

مِنَ الْمُرْسَلینَ: از فرستاده شدگان.

8 فَالْتَقَطَهُ الُ فِرْعَوْنَ لِیَکُونَ لَهُمْ عَدُوّا وَ حَزَنا اِنَّ فِرْعَوْنَ وَ هامانَ وَ جُنُودَهُماکانُوا خاطِئینَ

فَالْتَقَطَهُ: پس برگرفتند او را

الُ: خاندان

فِرْعَوْنَ: فرعون

لِیَکُونَ: تا باشد

لَهُمْ: برای آن ها

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (695)

عَدُوّا: دشمنی

وَ حَزَنا: و (مایه) غم و اندوه.

اِنَّ فِرْعَوْنَ: به درستی که فرعون

وَ هامانَ: و هامان

وَ جُنُودَهُما: و سربازانشان

کانُوا: بودند

خاطِئینَ: از خطاکاران.

9 وَ قالَتِ امْرَأَهُ فِرْعَوْنَ قُرَّتُ عَیْنٍ لی وَ لَکَ لا تَقْتُلُوهُ عَسی اَنْ یَنْفَعَنا اَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدا وَ هُمْ لا یَشْعُرُونَ

وَ قالَتِ: و گفت:

امْرَأَهُ: همسر

فِرْعَوْنَ: فرعون

(696) جلد 20 سوره قصص

قُرَّتُ: (این کودک) روشنی

عَیْنٍ لی: چشم من

وَ لَکَ: و تو باشد،

لا تَقْتُلُوهُ: نکشید او را

ص:585

عَسی: شاید

اَنْ یَنْفَعَنا: که نفع دهد ما را

اَوْ نَتَّخِذَهُ: یا بگیریم او را

وَلَدا: به فرزندی،

وَ هُمْ: در حالی که ایشان

لا یَشْعُرُونَ: نمی فهمیدند.

10 وَ اَصْبَحَ فُؤادُ اُمِّ مُوسی فارِغا اِنْ کادَتْ لَتُبْدی بِهِ لَوْلا اَنْ رَبَطْنا عَلی قَلْبِهالِتَکُونَ مِنَ الْمُؤْمِنینَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (697)

وَ اَصْبَحَ: و گردید

فُؤادُ: دلِ

اُمِّ مُوسی: مادر موسی

فارِغا: خالی، تهی،

اِنْ کادَتْ: نزدیک بود که

لَتُبْدی: لو دهد، ظاهر کند

بِهِ لَوْ: آن را اگر

لا اَنْ رَبَطْنا: محکم نکرده بودیم

عَلی قَلْبِها: قلبش را،

لِتَکُونَ: تا باشد

مِنَ الْمُؤْمِنینَ: از مؤمنان.

11 وَ قالَتْ لِاُخْتِهِ قُصّیهِ فَبَصُرَتْ بِهِ عَنْ جُنُبٍ وَ هُمْ لایَشْعُرُونَ

(698) جلد 20 سوره قصص

وَ قالَتْ: و گفت:

لِاُخْتِهِ: به خواهر او

قُصّیهِ: دنبال کن او را،

فَبَصُرَتْ: پس دید

بِهِ عَنْ: او را از

جُنُبٍ: دور، گوشه ای

وَ هُمْ: در حالی که آن ها

لایَشْعُرُونَ: نمی فهمیدند.

12 وَ حَرَّمْنا عَلَیْهِ الْمَراضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقالَتْ

ص:587

هَلْ اَدُلُّكُمْ عَلى اَهْلِ بَيْتٍ يَكْفُلُونَهُ لَكُمْ وَ هُمْ لَهُ ناصِحُونَ

وَ حَرَّمْنا: و حرام كرديم ما

عَلَيْهِ: بر او

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (699)

الْمَراضِعَ: دايگان را، زنان شيرده را

مِنْ قَبْلُ: از قبل،

فَقالَتْ: پس گفت:

هَلْ: آيا

اَدُلُّكُمْ: راهنمايى كنم شما را

عَلى اَهْلِ بَيْتٍ: بر خانواده اى كه

يَكْفُلُونَهُ: سرپرستى كنند او را

لَكُمْ: براى شما

وَ هُمْ لَهُ: و ايشان براى او

ناصِحُونَ: خيرخواه باشند؟

13 فَرَدَدْناهُ اِلى اُمِّهِ كَىْ تَقَرَّ عَيْنُها وَ لا تَحْزَنَ وَ لِتَعْلَمَ اَنَّ وَعْدَ اللّهِ حَقٌّ وَلكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لا يَعْلَمُونَ

ص:588

فَرَدَدْناهُ: پس بازگرداندیم او را

(700) جلد 20 سوره قصص

اِلی اُمِّهِ: به مادرش

کَیْ تَقَرَّ: تا روشن شود

عَیْنُها: چشمش

وَ لا تَحْزَنَ: و غم نخورَد

وَ لِتَعْلَمَ: و تا بداند

اَنَّ وَعْدَ اللّهِ: که وعده خداوند

حَقٌّ: حق است

وَلکِنَّ: ولکین

اَکْثَرَهُمْ: بیشترشان

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

14 وَ لَمّابَلَغَ اَشُدَّهُ وَ اسْتَوی اتَیْناهُ حُکْماوَ عِلْما وَ کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنینَ

وَ لَمّا: و وقتی که

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (701)

بَلَغَ: رسید

اَشُدَّهُ: به رشدش

وَ اسْتَوی: و تعادل پیدا کرد

اتَیْناهُ: دادیم ما به او

حُکْما: حکمت

وَ عِلْما: و دانش،

وَ کَذلِکَ: و این چنین

نَجْزِی: جزا می دهیم

الْمُحْسِنینَ: نیکوکاران را.

15 وَ دَخَلَ الْمَدینَهَ عَلی حینِ غَفْلَهٍ مِنْ اَهْلِها فَوَجَدَ فیهارَجُلَیْنِ یَقْتَتِلانِ هذا مِنْ شیعَتِهِ وَ هذا مِنْ عَدُوِّهِ فَاسْتَغاثَهُ الَّذی مِنْ شیعَتِهِ عَلَی الَّذی مِنْ عَدُوِّهِ فَوَکَزَهُ مُوسی فَقَضی عَلَیْهِ قالَ هذا مِنْ عَمَلِ الشَّیْطانِ اِنَّهُ عَدُوٌّ مُضِلٌّ مُبینٌ

(702) جلد 20 سوره قصص

وَ دَخَلَ الْمَدینَهَ: و داخل شهر شد

عَلی حینِ: در هنگام

غَفْلَهٍ: بی خبری و غفلت

مِنْ اَهْلِها: اهلش،

فَوَجَدَ: پس یافت

فیها: در آن جا

رَجُلَیْنِ: دو مرد را

یَقْتَتِلانِ: که زد و خورد می کردند

هذا مِنْ: یکی از

شیعَتِهِ: پیروان او

وَ هذا مِنْ: و یکی از

عَدُوِّهِ: دشمنانش بود،

فَاسْتَغاثَهُ: پس یاری خواست

الَّذی مِنْ: آن که از

شیعَتِهِ: پیروانش بود

عَلَی الَّذی: بر آن که

مِنْ عَدُوِّهِ: از دشمنانش بود،

فَوَکَزَهُ: پس مشت زد به او

مُوسی: موسی

فَقَضی: پس تمام شد کار

عَلَیْهِ: بر او،

قالَ: گفت:

هذا: این

مِنْ عَمَلِ: از عمل

الشَّيْطانِ: شیطان بود،

اِنَّهُ: به درستی که او

عَدُوٌّ مُضِلٌّ: دشمنی گمراه کننده

مُبينٌ: و آشکار است.

(704) جلد 20 سوره قصص

16 قالَ رَبِّ اِنّی ظَلَمْتُ نَفْسی فَاغْفِرْلی فَغَفَرَ لَهُ اِنَّهُ هُوَالْغَفُورُ الرَّحيمُ

قالَ رَبِّ: گفت: پروردگارا!

اِنّی: همانا من

ظَلَمْتُ نَفْسی: ظلم کردم به خودم

فَاغْفِرْلی: پس ببخش مرا

فَغَفَرَ لَهُ: پس بخشید مرا

اِنَّهُ: زیرا که او

هُوَ الْغَفُورُ: اوست آمرزنده

الرَّحیمُ: و مهربان

17 قالَ رَبِّ بِما اَنْعَمْتَ عَلَیَّ فَلَنْ اَکُونَ ظَهیرا لِلْمُجْرِمینَ

قالَ: گفت:

رَبِّ: پروردگار من!

بِما: به خاطر

اَنْعَمْتَ: نعمتی که دادی

عَلَیَّ: به من

فَلَنْ اَکُونَ: پس هرگز نمی شوم

ظَهیرا: پشتیبانِ

لِلْمُجْرِمینَ: مجرمان، گنه کاران.

18 فَاَصْبَحَ فِی الْمَدینَهِ خائِفا یَتَرَقَّبُ فَاِذَا الَّذِی اسْتَنْصَرَهُ بِالْاَمْسِ یَسْتَصْرِخُهُ قالَ لَهُ مُوسیاِنَّکَ لَغَوِیٌّ مُبینٌ

فَاَصْبَحَ: پس صبح کرد

فِی الْمَدینَهِ: در شهر

خائِفا: ترسان و نگران

(706) جلد 20 سوره قصص

یَتَرَقَّبُ: (درحالی که) مراقبت می کرد

فَاِذَا: پس ناگهان (دید)

الَّذِی: کسی که

اسْتَنْصَرَهُ: یاری خواسته بود از او

بِالْاَمْسِ: دیروز،

یَسْتَصْرِخُهُ: به یاری می طلبد او را،

قالَ: گفت:

لَهُ مُوسی: به او موسی

اِنَّکَ: به راستی که تو

لَغَوِیٌّ: گمراه و سرگشته

مُبینٌ: آشکاری.

19 فَلَمّا اَنْ اَرادَ اَنْ یَبْطِشَ بِالَّذی هُوَ عَدُوٌّ لَهُما

قالَ یا مُوسی اَتُریدُ اَنْ تَقْتُلَنی کَما قَتَلْتَ نَفْسا

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (707)

بِالْاَمْسِ اِنْ تُریدُ اِلاّ اَنْ تَکُونَ جَبّارا فِی الْاَرْضِ وَ ما تُریدُ اَنْ تَکُونَ مِنَ الْمُصْلِحینَ

فَلَمّا: پس وقتی که

اَنْ اَرادَ: خواست

اَنْ یَبْطِشَ: که حمله ور شود

بِالَّذی: به آن که،

هُوَ عَدُوٌّ: او دشمن

لَهُما: هر دوشان بود،

قالَ یا مُوسی: گفت: ای موسی!

اَتُریدُ: آیا می خواهی

اَنْ تَقْتُلَنی: که بکشی مرا

کَما قَتَلْتَ: هم چنان که کشتی

نَفْسا: کسی را، یکی را

بِالْاَمْسِ: دیروز؟

(708) جلد 20 سوره قصص

اِنْ تُریدُ: تو نمی خواهی

اِلاّ اَنْ: مگر این که

تَکُونَ: باشی از

جَبّارا: زورگویان

فِی الأَرْضِ: در زمین

وَ ما تُرِیدُ: و نمی خواهی

اَنْ تَکُونَ: که باشی

مِنَ الْمُصْلِحِینَ: از صلح جویان، از مصلحان.

20 وَ جاءَ رَجُلٌ مِنْ اَقْصَا الْمَدینَهِ یَسْعی قالَ یا مُوسیاِنَّ الْمَلاَءَ یَأْتَمِرُونَ بِکَ لِیَقْتُلُوکَ فَاخْرُجْ اِنّی لَکَ مِنَ النّاصِحینَ

وَ جاءَ رَجُلٌ: و آمد مردی

مِنْ اَقْصَا: از دورترین

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (709)

الْمَدینَهِ: (نقطه) شهر

یَسْعی: شتابان، دوان دوان

قالَ یا مُوسی: گفت: ای موسی

اِنَّ: به درستی که

الْمَلاَءَ: سران، درباریان

ص:596

يَأْتَمِرُونَ: تصمیم گیری می کنند

بِکَ: در مورد تو

لِيَقْتُلُوکَ: تا بکشند تو را

فَاخْرُجْ: پس خارج شو

اِنّی لَکَ: همانا من برای تو

مِنَ النّاصِحينَ: از خیرخواهانم.

21 فَخَرَجَ مِنْها خائِفا يَتَرَقَّبُ قالَ رَبِّ نَجِّنی مِنَ الْقَوْمِ الظّالِمينَ

(710) جلد 20 سوره قصص

فَخَرَجَ: پس خارج شد

مِنْها: از آن (شهر)

خائِفا: ترسان

يَتَرَقَّبُ: (در حالی که) مراقبت می کرد،

قالَ رَبِّ: گفت: پروردگارا!

نَجِّنی: نجات بده مرا

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم

الظّالِمینَ: ستمگر.

22 وَ لَمّا تَوَجَّهَ تِلْقاءَ مَدْیَنَ قالَ عَسی رَبّی اَنْ یَهْدِیَنیسَواءَ السَّبیلِ

وَ لَمّا: و وقتی که

تَوَجَّهَ: رو نهاد

تِلْقاءَ: به جانب

مَدْیَنَ: شهر مَدیَن

قالَ: گفت:

عَسی: امیدوارم

رَبّی: پروردگارم

اَنْ یَهْدِیَنی: که هدایت کند مرا

سَواءَ السَّبیلِ: به راه راست

23 وَ لَمّا وَرَدَ ماءَ مَدْیَنَ وَجَدَعَلَیْهِ اُمَّةً مِنَ النّاسِ یَسْقُونَ وَ وَجَدَمِنْ دوُنِهِمُ امْرَأَتَیْنِ تَذوُدانِ قالَ

ما خَطْبُكُما قالَتا لانَسْقی حَتّی یُصْدِرَ الرِّعاءُ وَ اَبُوناشَیْخٌ کَبیرٌ

وَ لَمّا: و زمانی که

وَرَدَ: وارد شد، رسید

ماءَ مَدْیَنَ: به آب مَدیَن

(712) جلد 20 سوره قصص

وَجَدَ: یافت

عَلَیْهِ: بر آن

اُمَّةً: گروهی

مِنَ النّاسِ: از مردم را که

یَسْقُونَ: آب می دهند (به چهارپایان خود)

وَ وَجَدَ: و یافت

مِنْ دوُنِهِمُ: پشت سر آن ها

امْرَأَتَیْنِ: دو زن را که

تَذوُدانِ: بازمی دارند (گوسفندان خود را)

قالَ: گفت:

ماخَطْبُكُما: کار شما چیست؟

قالَتا: گفتند،

لانَسْقی: آب نمی دهیم (به گوسفندان خود)

حَتّی یُصْدِرَ: تا بازگردانند (گوسفندانشان را)

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (713)

الرِّعاءُ: چوپانان،

وَ اَبُونا: و پدر ما

شَیْخٌ: پیری

کَبیرٌ: سالخورده است.

24 فَسَقی لَهُما ثُمَّ تَوَلّی اِلَی الظِّلِّ فَقالَ رَبِّ اِنّی لِما اَنْزَلْتَ اِلَیَّ مِنْ خَیْرٍ فَقیرٌ

فَسَقی: پس آب داد

لَهُما: برای آن ها،

ثُمَّ: سپس

تَوَلّی: برگشت

اِلَی الظِّلِّ: به سوی سایه

فَقالَ: پس گفت:

رَبِّ: پروردگار من!

(714) جلد 20 سوره قصص

ص:600

اِنّی: همانا من

لِما: به هر چیزی که

اَنْزَلْتَ: نازل کنی

اِلَیَّ: به سوی من

مِنْ خَیْرٍ: از خیر و نیکی

فَقیرٌ: محتاجم.

25 فَجاءَتْهُ اِحْدیهُما تَمْشی عَلَی اسْتِحْیاءٍ قالَتْ اِنَّ اَبیدَعُوکَ لِیَجْزِیَکَ اَجْرَما سَقَیْتَ لَنا فَلَمّا جاءَهُ وَ قَصَّ عَلَیْهِ الْقَصَصَ قالَ لا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظّالِمینَ

فَجاءَتْهُ: پس آمد نزد او

اِحْدیهُما: یکی از آن دو زن

تَمْشی: در حالی که راه می رفت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (715)

عَلَی اسْتِحْیاءٍ: با شرم و حیا،

قالَتْ: گفت:

ص:601

اِنَّ: به درستی که

اَبی: پدر من

یَدْعُوکَ: می خواند تو را

لِیَجْزِیَکَ: تا پاداش دهد تو را

اَجْرَما: اجر آن که

سَقَیْتَ: آب دادی

لَنا: برای ما،

فَلَمّا: پس وقتی که

جاءَهُ: آمد نزد او

وَ قَصَّ: و حکایت کرد

عَلَیْهِ: بر او

الْقَصَصَ: سرگذشت را،

(716) جلد 20 سوره قصص

قالَ: گفت:

لا تَخَفْ: نترس که

نَجَوْتَ: نجات یافتی

مِنَ الْقَوْمِ: از گروه

الظّالِمينَ: ستمكاران.

26 قالَتْ اِحْديهُما يا اَبَتِ اسْتَأْجِرْهُ اِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَأْجَرْتَ الْقَوِىُّ الاْمينُ

قالَتْ: گفت:

اِحْديهُما: يكى از آن دو زن

يا اَبَتِ: اى پدر من!

اسْتَأْجِرْهُ: او را اجير كن، استخدام كن

اِنَّ: همانا

خَيْرَ: بهترين

مَنِ: كسى را كه

اسْتَأْجَرْتَ: (مى توانى) اجير كنى

الْقَوِىُّ: (كسى است كه) قوى

الاْمينُ: و امين باشد.

27 قالَ اِنّى اُريدُ اَنْ اُنْكِحَكَ اِحْدَى ابْنَتَىَّ هاتَيْنِ

عَلی اَنْ تَأْجُرَنی ثَمانِیَ حِجَجٍ فَاِنْ اَتْمَمْتَ عَشْرا فَمِنْ عِنْدِکَ وَ ما اُریدُ اَنْ اَشُقَّ عَلَیْکَ سَتَجِدُنی اِنْ شاءَ اللّهُ مِنَ الصّالِحینَ

قالَ: (شعیب) گفت:

اِنّی: همانا من

اُریدُ: می خواهم

اَنْ اُنْکِحَکَ: که به ازدواج تو درآورم

اِحْدَی: یکی از دو

(718) جلد 20 سوره قصص

ابْنَتَیَّ: دخترم

هاتَیْنِ: این دو را

عَلی اَنْ: (به شرط) این که

تَأْجُرَنی: کارکنی برای من

ثَمانِیَ: هشت

حِجَجٍ: سال،

فَاِنْ: پس اگر

اَتْمَمْتَ: تمام کردی

ص:604

عَشْرا: ده (سال)

فَمِنْ: پس از

عِنْدِکَ: جانب خود توست،

وَ ما اُریدُ: و نمی خواهم

اَنْ اَشُقَّ: که سخت بگیرم

عَلَیْکَ: بر تو

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (719)

سَتَجِدُنی: به زودی خواهی یافت مرا

اِنْ شاءَ اللّهُ: که اگر بخواهد خدا

مِنَ الصّالِحینَ: از صالحانم.

28 قالَ ذلِکَ بَیْنی وَ بَیْنَکَ اَیَّمَا الاَْجَلَیْنِ قَضَیْتُ فَلا عُدْوانَ عَلَیَّ وَ اللّهُ عَلی مانَقُولُ وَکیلٌ

قالَ: گفت: (موسی)

ذلِکَ: این

بَیْنی: بین من

وَ بَیْنَکَ: و بین تو (باشد)

ص:605

اَیَّمَا: هر یک

الْاَجَلَیْنِ: از دو مدّت را

قَضَیْتُ: به پایان رسانیدم

فَلا عُدْوانَ: تعدّی و تحمیلی نباشد

(720) جلد 20 سوره قصص

عَلَیَّ: بر من

وَ اللّهُ: و خداوند

عَلی ما: بر آن چه

نَقُولُ: می گوییم

وَکیلٌ: وکیل است.

29 فَلَمّا قَضی مُوسَی الْاَجَلَ وَ سارَ بِاَهْلِهِ اٰنَسَ مِنْ جانِبِ الطُّورِ نارا قالَ لِاَهْلِهِ امْکُثُوا اِنّی اٰنَسْتُ نارا لَعَلّی اٰتیکُمْ مِنْها بِخَبَرٍ اَوْ جَذْوَهٍ مِنَ النّارِ لَعَلَّکُمْ تَصْطَلُونَ

فَلَمّا: پس وقتی که

قَضی: به پایان رساند

مُوسَی: موسی

الأَجَلَ: مدّت را

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (721)

وَ سارَ: و حرکت کرد

بِاَهْلِهِ: با خانواده اش،

انَسَ: مشاهده کرد

مِنْ جانِبِ: از طرف

الطُّورِ: کوه طور

نارا: آتشی،

قالَ: گفت:

لاَِهْلِهِ: به خانواده اش

امْکُثُوا: مکث کنید، بمانید (این جا)

اِنّی: به درستی که من

انَسْتُ: دیدم

نارا: آتشی،

لَعَلّی: شاید من

اتیکُمْ: بیاورم برای شما

(722) جلد 20 سوره قصص

ص:607

مِنْها: از آن

بِخَبَرٍ: خبری

اَوْ جَذْوَةٍ: یا شعله ای

مِنَ النّارِ: از آتش

لَعَلَّكُمْ: تا شاید شما

تَصْطَلُونَ: گرم شوید.

30 فَلَمّا اَتیها نُودِیَ مِنْ شاطِی ءِ الْوادِ الاَیْمَنِ فِی الْبُقْعَهِ الْمُبارَكَهِ مِنَ الشَّجَرَهِ اَنْ یا مُوسی اِنّی اَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعالَمینَ

فَلَمّا: پس وقتی که

اَتیها: آمد نزد آن (شعله)

نُودِیَ: ندا داده شد

مِنْ شاطِی ءِ: از جانب

الْوادِ: وادی،

الاَیْمَنِ: سمت راست

فِی الْبُقْعَهِ: در سرزمین

الْمُبارَکَهِ: مبارک

مِنَ الشَّجَرَهِ: از درخت،

اَنْ یا: که ای

مُوسی: موسی!

اِنّی: همانا من،

اَنَا: منم

اللّهُ: خداوند

رَبُّ: پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان.

31 وَ اَنْ اَلْقِ عَصاکَ فَلَمّا رَاها تَهْتَزُّ کَاَنَّها جانٌّ

(724) جلد 20 سوره قصص

وَلّی مُدْبِرا وَ لَمْ یُعَقِّبْ یامُوسی اَقْبِلْ وَ لا تَخَفْ اِنَّکَ مِنَ الْاٰمِنینَ

وَ اَنْ: و این که

اَلْقِ: بیانداز

ص:609

عَصاکَ: عصایت را،

فَلَمّا: پس وقتی که

رَاها: دید، آن

تَهْتَزُّ: می جنبد، می خزد

کَاَنَّها: گویی که آن

جانٌّ: مار (یا جنّ) است،

وَلّی مُدْبِرا: پشت کرد و گریخت

وَ لَمْ یُعَقِّبْ: و به پشت سر نگاه نکرد،

یا مُوسی: (خطاب شد:) ای موسی!

اَقْبِلْ: رو بیاور، بیا

وَ لا تَخَفْ: و نترس،

اِنَّکَ: به درستی که تو

مِنَ: از

الْاٰمِنینَ: ایمنانی.

32 اُسْلُکْ یَدَکَ فی جَیْبِکَ تَخْرُجْ بَیْضاءَ

مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَاضْمُمْ اِلَيْکَ جَناحَکَ مِنَ الرَّهْبِ فَذانِکَ بُرْهانانِ مِنْ رَبِّکَ اِلی فِرْعَوْنَ وَ مَلَائِهِ اِنَّهُمْ کانُوا قَوْما فاسِقينَ

اُسْلُکْ: داخل کن، بِبَر

يَدَکَ: دستت را

فی جَيْبِکَ: در گريبانت،

تَخْرُجْ: بيرون آيد

بَيْضاءَ: سفيد و درخشان

(726) جلد 20 سوره قصص

مِنْ غَيْرِ: بدون

سُوءٍ: عيب و نقص

وَاضْمُمْ: و بچسبان

اِلَيْکَ: به سوی خودت

جَناحَکَ: دست و بازويت را

مِنَ الرَّهْبِ: از ترس،

فَذانِکَ: پس اين دوتا

بُرْهانانِ: برهان

مِنْ: از جانب

رَبِّکَ: پروردگارت

اِلی: به سوی

فِرْعَوْنَ: فرعون

وَ مَلاَئِهِ: و اشراف اوست.

اِنَّهُمْ: همانا ایشان

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (727)

کانُوا: بودند

قَوْما: قومی

فاسِقینَ: فاسق.

33 قالَ رَبِّ اِنّی قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسا فَاَخافُ اَنْ یَقْتُلُونِ

قالَ: گفت: (موسی)

رَبِّ: پروردگارا!

اِنّی: به درستی که من

قَتَلْتُ: کشته ام

ص:612

مِنْهُمْ: از آن ها

نَفْسا: کسی را

فَاَخافُ: پس می ترسم

اَنْ: که

(728) جلد 20 سوره قصص

یَقْتُلُونِ: مرا بکشند.

34 وَ اَخی هارُونُ هُوَاَفْصَحُ مِنّیلِسانا فَاَرْسِلْهُ مَعِیَ رِدْءا یُصَدِّقُنی اِنّی اَخافُ اَنْ یُکَذِّبُونِ

وَ اَخی: و برادرم

هارُونُ: هارون

هُوَ: او

اَفْصَحُ: فصیح تر است

مِنّی: از من

لِسانا: از نظر زبان

فَاَرْسِلْهُ: پس بفرست او را

مَعِیَ: با من

رِدْءا: به عنوان مددکار

یُصَدِّقُنی: که مرا تصدیق کند،

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (729)

اِنّی: همانا من

اَخافُ: می ترسم

اَنْ: که

یُکَذِّبُونِ: تکذیبم کنند.

35 قالَ سَنَشُدُّ عَضُدَکَ بِاَخیکَ وَ نَجْعَلُ لَکُما سُلْطانا فَلا یَصِلُونَ اِلَیْکُما بِآیاتِنا اَنْتُما وَ مَنِ اتَّبَعَکُمَا الْغالِبُونَ

قالَ: گفت:

سَنَشُدُّ: به زودی محکم می کنیم

عَضُدَکَ: بازویت را

بِاَخیکَ: به وسیله برادرت

وَ نَجْعَلُ: و قرار می دهیم

لَکُما: برای شما دو نفر

(730) جلد 20 سوره قصص

ص:614

سُلْطانا: سلطه ای،

فَلا یَصِلُونَ: پس دست نمی یابند

اِلَیْکُما: به شما دو نفر

بِآیاتِنا: با (وجود) آیات ما،

اَنْتُما: شما دو نفر

وَ مَنِ: و هر کس که

اتَّبَعَکُمَا: پیروی کند شما را

الْغالِبُونَ: پیروزید، غالبید.

36 فَلَمّاجاءَهُمْ مُوسیبِآیاتِنابَیِّناتٍ قالُواما هذا اِلاّ سِحْرٌمُفْتَرًی وَ ما سَمِعْنا بِهذا فی ابائِنَا الْاَوَّلینَ

فَلَمّا: پس وقتی که

جاءَهُمْ: آمد ایشان را

مُوسی: موسی

بِآیاتِنا: با نشانه های ما

بَیِّناتٍ: که روشن است،

قالُوا: گفتند:

ما هذا: نیست این

اِلاّ: مگر

سِحْرٌ: سحری

مُفْتَرًی: ساختگی، دروغ

وَ ما سَمِعْنا: و نشنیدیم ما

بِهذا: این را

فی ابائِنَا: در میان پدران

الْأَوَّلینَ: گذشته مان.

37 وَ قالَ مُوسی رَبّی اَعْلَمُ بِمَنْ جاءَ بِالْهُدی مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَکُونُ لَهُ عاقِبَهُ الدّارِاِنَّهُ لا یُفْلِحُ

(732) جلد 20 سوره قصص

الظّالِمُونَ

وَ قالَ: و گفت:

مُوسی: موسی

رَبّی: پروردگار من

ص:616

اَعْلَمُ: داناتر است

بِمَنْ: به کسی که

جاءَ: آورده

بِالْهُدی: هدایت را

مِنْ عِنْدِهِ: از نزد او

وَ مَنْ: و چه کسی

تَکُونُ: می باشد

لَهُ: برای او

عاقِبَهُ: عاقبت

الدّارِ: خانه، سرای آخرت،

اِنَّهُ: به درستی که

لا یُفْلِحُ: رستگار نمی شوند

الظّالِمُونَ: ظالمان.

38 وَ قالَ فِرْعَوْنُ یا اَیُّهَا الْمَلاَءُ ما عَلِمْتُ لَکُمْ مِنْ اِلهٍ غَیْرِیفَاَوْقِدْ لی یاهامانُ عَلَی الطِّینِ فَاجْعَلْ

لی صَرْحا لَعَلّی اَطَّلِعُ اِلی اِلهِ مُوسی وَ اِنّی لاَظُنُّهُ مِنَ الْکاذِبینَ

وَ قالَ: و گفت:

فِرْعَوْنُ: فرعون

یا اَیُّهَا: ای

الْمَلاَءُ: بزرگان!، اَشراف!

ما عَلِمْتُ: نمی شناسم

لَکُمْ: برای شما

(734) جلد 20 سوره قصص

مِنْ: هیچ

اِلهٍ: الهی

غَیْری: غیر از خودم

فَاَوْقِدْ لی: پس بیفروز برای من

یا هامانُ: ای هامان!

عَلَی الطِّینِ: بر گِل،

فَاجْعَلْ: پس قرار بده

لی: برای من

ص:618

صَرْحا: برجی، کاخی

لَعَلّی: شاید که من

اَطَّلِعُ: اطّلاع پیدا کنم

اِلی اِلهِ: از خدای

مُوسی: موسی

وَ اِنّی: و همانا من

لاَظُنُّهُ: واقعا می پندارم که او

مِنَ الْکاذِبینَ: از دروغگویان است.

39 وَ اسْتَکْبَرَ هُوَ وَ جُنُودُهُ فِی الأَرْضِ بِغَیْرِ الْحَقِّ وَظَنُّوا اَنَّهُمْ اِلَیْنا لا یُرْجَعُونَ

وَ اسْتَکْبَرَ: و تکبّر ورزیدند

هُوَ وَ: او و

جُنُودُهُ: سپاهیانش

فِی الأَرْضِ: در زمین

بِغَیْرِ الْحَقِّ: به ناحق،

وَ ظَنُّوا: و گمان کردند که

اَنَّهُمْ: همانا ایشان

اِلَیْنا: به سوی ما

لا یُرْجَعُونَ: بازگردانده، نمی شوند.

(736) جلد 20 سوره قصص

40 فَاَخَذْناهُ وَ جُنُودَهُ فَنَبَذْناهُمْ فِی الْیَمِّ فَانْظُرْ کَیْفَ کانَ عاقِبَهُ الظّالِمینَ

فَاَخَذْناهُ: پس گرفتیم ما او را

وَ جُنُودَهُ: و سپاهیانش را

فَنَبَذْناهُمْ: پس افکندیم آن ها را

فِی الْیَمِّ: در دریا،

فَانْظُرْ: پس بنگر

کَیْفَ: چگونه

کانَ: بود

عاقِبَهُ: عاقبت

الظّالِمینَ: ستمکاران.

ص:620

41 وَ جَعَلْناهُمْ اَئِمَّةً يَدْعُونَ اِلَى النّارِ وَ يَوْمَ الْقِيامَهِ لايُنْصَرُونَ

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (737)

وَ جَعَلْناهُمْ: و قرار داديم ما آن ها را

اَئِمَّةً: پيشوايانى كه

يَدْعُونَ: مى خواندند

اِلَى: به سوى

النّارِ: آتش،

وَ يَوْمَ: و روز

الْقِيامَهِ: قيامت

لايُنْصَرُونَ: يارى نخواهند شد.

42 وَ اَتْبَعْناهُمْ فى هذِهِ الدُّنْيا لَعْنَةً وَ يَوْمَ الْقِيامَهِ هُمْ مِنَ الْمَقْبُوحينَ

وَ اَتْبَعْناهُمْ: و روانه آن ها كرديم

فى هذِهِ الدُّنْيا: در اين دنيا

لَعْنَةً: لعنتى،

(738) جلد 20 سوره قصص

ص:621

وَ يَوْمَ الْقِيامَهِ: و روز قيامت

هُمْ: ايشان

مِنَ الْمَقْبُوحينَ: از زشت رويانند.

43 وَ لَقَدْ اتَيْنا مُوسَى الْكِتابَ مِنْ بَعْدِ ما اَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الاْوُلى بَصائِرَ لِلنّاسِ وَهُدًى وَ رَحْمَةً لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ

وَ لَقَدْ: و هر آينه به تحقيق

اتَيْنا: داديم ما

مُوسَى الْكِتابَ: به موسى كتاب

مِنْ بَعْدِ: از بعد

ما اَهْلَكْنَا: آن كه هلاک نموديم

الْقُرُونَ: نسل هاى

الاْوُلى: گذشته را، پيشين را،

بَصائِرَ: بصيرت ها (باشد)

لِلنّاسِ وَ هُدًى: براى مردم و هدايتى

وَ رَحْمَةً: و رحمتی،

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

يَتَذَكَّرُونَ: متذکّر شوند.

44 وَ ماكُنْتَ بِجانِبِ الْغَرْبِيِّ اِذْ قَضَيْنا اِلى مُوسَى الْاَمْرَوَ ما كُنْتَ مِنَ الشّاهِدينَ

وَ ما كُنْتَ: و نبودی تو

بِجانِبِ: در طرف

الْغَرْبِيِّ: غربی (کوه طور)

اِذْ: هنگامی که

قَضَيْنا: واگذاشتیم

اِلى مُوسَى: به موسی

الْاَمْرَ: کار را،

وَ ما كُنْتَ: و نبودی تو

مِنَ الشّاهِدينَ: از حاضران.

45 وَ لكِنّا اَنْشَأْنا قُرُوناً فَتَطاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَ ما كُنْتَ ثاوِيا فى اَهْلِ مَدْيَنَ تَتْلُواعَلَيْهِمْ اياتِنا وَ لكِنّا كُنّا مُرْسِلينَ

وَ لكِنّا: و ليكن ما

اَنْشَأْنا: به وجود آورديم

قُرُوناً: نسل هايى،

فَتَطاوَلَ: پس طولانى شد

عَلَيْهِمُ: برايشان

الْعُمُرُ: عمر،

وَ ما كُنْتَ: و نبودى تو

ثاوِيا: ساكن، مقيم

فى: در ميان

اَهْلِ: اهل

مَدْيَنَ: مَديَن

تَتْلُوا: تا بخوانى

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

اياتِنا: آيات ما را

وَ لكِنّا: وليكن ما

كُنّا: بوديم كه

مُرْسِلينَ: فرستنده ايم.

46 وَ ماكُنْتَ بِجانِبِ الطُّورِ اِذْنادَيْنا وَلكِنْ رَحْمَةً مِنْ رَبِّکَ لِتُنْذِرَ قَوْما ما اَتيهُمْ مِنْ نَذيرٍ مِنْ قَبْلِکَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّروُنَ

(742) جلد 20 سوره قصص

وَ ما كُنْتَ: و نبودى تو

بِجانِبِ: در طرف

الطُّورِ: كوه طور

اِذْ: زمانى كه

نادَيْنا: ندا داديم،

وَلكِنْ: و ليكن

رَحْمَةً: رحمتى

مِنْ: از جانب

ص:625

رَبِّکَ: پروردگار توست

لِتُنْذِرَ: تا بیم دهی

قَوْما: قومی را که

ما اَتیهُمْ: نیامده ایشان را

مِنْ: هیچ

نَذیرٍ: انذار کننده ای

مِنْ قَبْلِکَ: پیش از تو

لَعَلَّهُمْ: امید است که ایشان

یَتَذَکَّرُونَ: متذکّر شوند.

47 وَ لَوْلا اَنْ تُصیبَهُمْ مُصیبَهٌ بِما قَدَّمَتْ اَیْدیهِمْ فَیَقُولُوارَبَّنا لَوْلا اَرْسَلْتَ اِلَیْنارَسُولاً فَنَتَّبِعَ ایاتِکَ وَ نَکُونَ مِنَ الْمُؤْمِنینَ

وَ لَوْ: و اگر

لا اَنْ تُصیبَهُمْ: نمی رسید به آن ها

مُصیبَهٌ: مصیبتی

بِما: به خاطر آن چه

قَدَّمَتْ: پیش فرستاد

اَیْدیهِمْ: دست هایشان،

فَیَقُولُوا: پس می گفتند:

(744) جلد 20 سوره قصص

رَبَّنا: پروردگار ما!

لَوْ: چرا

لا اَرْسَلْتَ: نفرستادی

اِلَیْنا: به سوی ما

رَسُولاً: رسولی

فَنَتَّبِعَ: پس پیروی کنیم

ایاتِکَ: آیاتت را

وَ نَکُونَ: و باشیم

مِنَ: از

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنان؟

48 فَلَمّاجاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنا قالُوا لَوْلا اُوتِیَ

ص:627

مِثْلَ ما اُوتِیَ مُوسی اَوَ لَمْ یَکْفُرُوابِما اُوتِیَ مُوسی مِنْ قَبْلُ قالُوا سِحْرانِ تَظاهَراوَقالُوااِنّابِکُلٍّ کافِرُونَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (745)

فَلَمّا: پس وقتی که

جاءَهُمُ: آمد ایشان را

الْحَقُّ: حق

مِنْ عِنْدِنا: از نزد ما،

قالُوا: گفتند:

لَوْ: چرا

لا اُوتِیَ: داده نشد (به او)

مِثْلَ: به مثل

ما: آن چه

اُوتِیَ: داده شد

مُوسی: به موسی؟

اَوَ: آیا و

لَمْ یَکْفُرُوا: کافر نشده اند

بِما: به آن چه

(746) جلد 20 سوره قصص

ص:628

اُوتِیَ: داده شده بود

مُوسی: به موسی

مِنْ قَبْلُ: از قبل؟

قالُوا: گفتند:

سِحْرانِ: هر دو جادو

تَظاهَرا: پشتیبان یکدیگرند

وَ قالُوا: و گفتند:

اِنّا: همانا ما

بِکُلٍّ: به همه

کافِرُونَ: کافریم.

49 قُلْ فَأْتُوا بِکِتابٍ مِنْ عِنْدِ اللّهِ هُوَ اَهْدی مِنْهُما اَتَّبِعْهُ اِنْ کُنْتُمْ صادِقینَ

قُلْ: بگو:

فَأْتُوا: پس بیاورید

بِکِتابٍ: کتابی

مِنْ عِنْدِ: از نزد

اللّهِ: خداوند

هُوَ: که آن

اَهْدی: هدایت کننده تر باشد

مِنْهُما: از این دو،

اَتَّبِعْهُ: تا پیروی کنم آن را

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ: هستید

صادِقینَ: از راستگویان.

50 فَاِنْ لَمْ یَسْتَجیبُوا لَکَ فَاعْلَمْ اَنَّما یَتَّبِعُونَ اَهْواءَهُمْ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَویهُ بِغَیْرِ هُدًی

(748) جلد 20 سوره قصص

مِنَ اللّهِ اِنَّ اللّهَ لا یَهْدِی الْقَوْمَ الظّالِمینَ

فَاِنْ: پس اگر

لَمْ یَسْتَجیبُوا: اجابت نکردند

لَکَ: تو را

فَاعْلَمْ: پس بدان

اَنَّما: جز این نیست

یَتَّبِعُونَ: پیروی می کنند

اَهْواءَهُمْ: هوی و هوس های خودشان را

وَ مَنْ: و کیست

اَضَلُّ: گمراه تر

مِمَّنِ: از کسی که

اتَّبَعَ: پیروی کند

هَویهُ: هوای نفس خود را

بِغَیْرِ هُدًی: به غیر هدایت

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (749)

مِنَ: از جانب

اللّهِ: خدا،

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

لا یَهْدِی: هدایت نمی کند

الْقَوْمَ: قوم

ص:631

الظّالِمينَ: ستمگر را.

51 وَ لَقَدْ وَصَّلْنا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوُنَ

وَ لَقَدْ: و هر آينه به تحقيق

وَصَّلْنا: پيوسته آورديم

لَهُمُ: براى ايشان

الْقَوْلَ: سخن را

لَعَلَّهُمْ: شايد ايشان

(750) جلد 20 سوره قصص

يَتَذَكَّرُوُنَ: متذكّر شوند

52 اَلَّذينَ اتَيْناهُمُ الْكِتابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ

اَلَّذينَ: كسانى كه

اتَيْناهُمُ: داديم ما به آن ها

الْكِتابَ: كتاب را

مِنْ قَبْلِهِ: از قبل آن،

هُمْ بِهِ: ايشان به آن

يُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

53 وَ اِذا يُتْلى عَلَيْهِمْ قالُوا امَنّا بِهِ اِنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّنا اِنّاكُنّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمينَ

وَ اِذا: و هنگامی که

يُتْلى: خوانده شود

عَلَيْهِمْ: برایشان (قرآن)

قالُوا: گویند:

امَنّا بِهِ: ایمان آوردیم به آن

اِنَّهُ: به درستی که آن

الْحَقُّ: حق است

مِنْ رَبِّنا: از جانب پروردگار ما

اِنّاكُنّا: همانا ما بودیم

مِنْ قَبْلِهِ: از قبلِ آن

مُسْلِمينَ: تسلیم، مسلمان.

54 اوُلئِکَ یُؤْتَوْنَ اَجْرَهُمْ مَرَّتَیْنِ بِما صَبَروُا وَ یَدْرَؤُونَ بِالْحَسَنَهِ السَّیِّئَهِ وَ مِمّا رَزَقْناهُمْ یُنْفِقُونَ

اوُلئِکَ: آنان

(752) جلد 20 سوره قصص

یُؤْتَوْنَ: خواهند گرفت

اَجْرَهُمْ: اجرشان را

مَرَّتَیْنِ: دو بار

بِما: به خاطر آن که

صَبَروُا: صبر کردند

وَ یَدْرَؤُونَ: و دفع می کنند

بِالْحَسَنَهِ: با نیکی

السَّیِّئَهِ: بدی را

وَ مِمّا: و از آن چه

رَزَقْناهُمْ: روزیشان کردیم

یُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

ص:634

55 وَ اِذا سَمِعُوا اللَّغْوَ اَعْرَضُوا عَنْهُ وَ قالُوا لَنا اَعْمالُنا وَ لَكُمْ اَعْمالُكُمْ سَلامٌ عَلَيْكُمْ

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (753)

لا نَبْتَغِى الْجاهِلينَ

وَ اِذا: و هنگامى كه

سَمِعُوا: بشنوند

اللَّغْوَ: سخن بيهوده

اَعْرَضُوا: اعراض مى كنند، روى مى گردانند

عَنْهُ: از آن،

وَ قالُوا: و گويند:

لَنا: براى ماست

اَعْمالُنا: اعمال ما

وَ لَكُمْ: و براى شماست

اَعْمالُكُمْ: اعمال شما،

سَلامٌ عَلَيْكُمْ: سلام بر شما

لا نَبْتَغِى: ما طالب نيستيم

الْجاهِلينَ: جاهلان را.

(754) جلد 20 سوره قصص

ص:635

56 اِنَّکَ لا تَهْدی مَنْ اَحْبَبْتَ وَ لکِنَّ اللّهَ یَهْدی مَنْ یَشاءُ وَهُوَ اَعْلَمُ بِالْمُهْتَدینَ

اِنَّکَ: به درستی که تو

لا تَهْدی: (نمی توانی) هدایت کنی

مَنْ: کسی را که

اَحْبَبْتَ: دوست داری،

وَ لکِنَّ: ولیکن

اللّهَ: خداوند

یَهْدی: هدایت می کند

مَنْ: هر کس را که

یَشاءُ: بخواهد.

وَ هُوَ: و او

اَعْلَمُ: داناتر است

بِالْمُهْتَدینَ: به هدایت یافته گان.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (755)

57 وَ قالُوا اِنْ نَتَّبِعِ الْهُدی مَعَکَ نُتَخَطَّفْ مِنْ

اَرْضِنا اَوَلَمْ نُمَكِّنْ لَهُمْ حَرَما امِنايُجْبى اِلَيْهِ ثَمَراتُ كُلِّ شَىْ ءٍ رِزْقا مِنْ لَدُنّا وَ لكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لا يَعْلَمُونَ

وَ قالُوا: و گفتند:

اِنْ نَتَّبِعِ: اگر پیروی کنیم

الْهُدى: هدایت را

مَعَکَ: با تو

نُتَخَطَّفْ: ربوده خواهیم شد

مِنْ اَرْضِنا: از سرزمینمان

اَوَلَمْ نُمَكِّنْ: آیا و جای ندادیم

لَهُمْ: ایشان را

حَرَما: در حرمی

امِنا: امن

(756) جلد 20 سوره قصص

يُجْبى: که سرازیر می شود

اِلَيْهِ: به سوی آن

ثَمَراتُ: ثمرات

كُلِّ شَىْ ءٍ: هر چیزی

ص:637

رِزْقا: که رزقی

مِنْ لَدُنّا: از نزد ماست،

وَ لکِنَّ: ولیکن

اَکْثَرَهُمْ: بیشترشان

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

58 وَ کَمْ اَهْلَکْنا مِنْ قَرْیَهٍ بَطِرَتْ مَعیشَتَها فَتِلْکَ مَساکِنُهُمْ لَمْ تُسْکَنْ مِنْ بَعْدِهِمْ اِلاّ قَلیلاً وَ کُنّا نَحْنُ الْوارِثینَ

وَ کَمْ: و چه بسیار

اَهْلَکْنا: هلاک نمودیم

مِنْ قَرْیَهٍ: از شهرهایی که

بَطِرَتْ: سرمست شده بودند، مغرور شده بودند

مَعیشَتَها: در زندگی خود،

فَتِلْکَ: پس اینک

مَساکِنُهُمْ: مساکن آن هاست

لَمْ تُسْكَنْ: که مسکونی نشد، خالی ماند

مِنْ بَعْدِهِمْ: از بعدشان

اِلاّ قَلیلاً: مگر اندکی،

وَ کُنّا نَحْنُ: و بودیم ما

الْوارِثینَ: وارثان.

59 وَ ماکانَ رَبُّکَ مُهْلِکَ الْقُریحَتّی یَبْعَثَ فی اُمِّها رَسُولاً یَتْلُوا عَلَیْهِمْ ایاتِناوَ ما کُنّا مُهْلِکِی الْقُری

(758) جلد 20 سوره قصص

اِلاّ وَ اَهْلُها ظالِمُونَ

وَ ما کانَ: و نبود

رَبُّکَ: پروردگار تو

مُهْلِکَ: هلاک کننده

الْقُری: شهرها

حَتّی یَبْعَثَ: تا مبعوث کند

فی اُمِّها:در مرکز آن، در کانون آن

رَسُولاً: رسولی

ص:639

يَتْلُوا: که بخواند

عَلَيْهِمْ: برایشان

اياتِنا: آیات ما را،

وَ ما كُنّا: و نبودیم ما

مُهْلِكِی: هلاک کنندگان

الْقُری: شهرها

اِلاّ: مگر (این که)

وَ اَهْلُها: و اهل آن

ظالِمُونَ: ظالم بودند.

60 وَ ما اُوتيتُمْ مِنْ شَیْ ءٍفَمَتاعُ الْحَيوهِ الدُّنْيا وَ زينَتُهاوَ ما عِنْدَ اللّهِ خَيْرٌ وَ اَبْقیاَفَلا تَعْقِلُونَ

وَ ما: و آن چه

اُوتيتُمْ: داده شدید

مِنْ شَیْ ءٍ: از چیزی،

فَمَتاعُ: پس کالای

الْحَیوهِ: زندگی

الدُّنْیا: دنیاست

وَ زینَتُها: و زینت آن،

وَ ما: و آن چه

(760) جلد 20 سوره قصص

عِنْدَ: نزد

اللّهِ: خداست

خَیْرٌ: بهتر

وَ اَبْقی: و ماندنی تر است،

اَفَلا تَعْقِلُونَ: آیا پس نمی اندیشید؟

61 اَفَمَنْ وَعَدْناهُ وَعْدا حَسَنا فَهُوَ لاقیهِ کَمَنْ مَتَّعْناهُ مَتاعَ الْحَیوهِ الدُّنْیا ثُمَّ هُوَیَوْمَ الْقِیامَهِ مِنَ الْمُحْضَرینَ

اَفَمَنْ: آیا پس کسی که

وَعَدْناهُ: وعده دادیم ما به او

وَعْدا: وعده

ص:641

حَسَنا: نیکویی

فَهُوَ: پس او

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (761)

لاقیهِ: ملاقات کننده آن است

کَمَنْ: مانند کسی است که

مَتَّعْناهُ: بهره مندش گردانیدیم

مَتاعَ: از کالای

الْحَیوهِ الدُّنْیا: زندگی دنیا،

ثُمَّ هُوَ: سپس او

یَوْمَ الْقِیامَهِ: روز قیامت

مِنَ الْمُحْضَرینَ: از احضارشدگان خواهد بود؟

62 وَ یَوْمَ یُنادیهِمْ فَیَقُولُ اَیْنَ شُرَکائِیَ الَّذینَ کُنْتُمْ تَزْعُمُونَ

وَ یَوْمَ: و روزی که

یُنادیهِمْ: ندا می دهد آن ها را

فَیَقُولُ: پس می گوید:

(762) جلد 20 سوره قصص

ص:642

اَیْنَ: کجایند

شُرَکائِیَ: شریکان من

الَّذینَ: کسانی که

کُنْتُمْ تَزْعُمُونَ: می پنداشتند؟

72 قُلْ اَرَاَیْتُمْ اِنْ جَعَلَ اللّهُ عَلَیْکُمُ النَّهارَ سَرْمَدا اِلی یَوْمِ الْقِیامَهِ مَنْ اِلهٌ غَیْرُ اللّهِ یَأتیکُمْ بِلَیْلٍ تَسْکُنُونَ فیهِ اَفَلا تُبْصِرُونَ

قُلْ: بگو:

اَرَاَیْتُمْ: آیا دیدید؟

اِنْ جَعَلَ: اگر قرار دهد

اللّهُ: خداوند

عَلَیْکُمُ: بر شما

النَّهارَ: روز را

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (763)

سَرْمَدا: یکسره

اِلی یَوْمِ: تا روز

ص:643

الْقِيامَهِ: قیامت

مَنْ اِلهٌ: کدام معبودی

غَيْرُ اللّهِ: غیر از خدا

يَأْتيكُمْ: می آوَرَد برای شما

بِلَيْلٍ: شب را

تَسْكُنُونَ: که آرام گیرید

فيهِ: در آن

اَفَلا تُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینید؟

73 وَ مِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَ النَّهارَ لِتَسْكُنُوافيهِ وَلِتَبْتَغُوامِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ مِنْ رَحْمَتِهِ: و از رحمت اوست که

(764) جلد 20 سوره قصص

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمُ: برای شما

اللَّيْلَ: شب

وَ النَّهارَ: و روز را

لِتَسْكُنُوا: تا آرام گیرید

ص:644

فيهِ: در آن

وَ لِتَبْتَغُوا: و تا طلب كنيد

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

وَ لَعَلَّكُمْ: و شايد شما

تَشْكُرُونَ: تشكّر كنيد.

76 اِنَّ قارُونَ كانَ مِنْ قَوْمِ مُوسى فَبَغى عَلَيْهِمْ وَ اتَيْناهُ مِنَ الْكُنُوزِ ما اِنَّ مَفاتِحَهُ لَتَنُوأُ بِالْعُصْبَهِ اُولِى الْقُوَّهِ اِذْ قالَ لَهُ قَوْمُهُ لا تَفْرَحْ اِنَّ اللّهَ

لا يُحِبُّ الْفَرِحينَ

اِنَّ: به درستى كه

قارُونَ: قارون

كانَ: بود

مِنْ قَوْمِ: از قوم

مُوسى: موسى

فَبَغى: پس ستم كرد

عَلَيْهِمْ: بر آن ها،

وَ اتَيْناهُ: و داده بوديم به او

مِنَ الْكُنُوزِ: از گنجينه ها

ما اِنَّ: آن قدر كه

مَفاتِحَهُ: كليدهای آن

لَتَنُوأُ: سنگينی می كرد، خسته می كرد

بِالْعُصْبَهِ: بر گروهی

(766) جلد 20 سوره قصص

اُولِی: صاحب

الْقُوَّهِ: نيرو،

اِذْ: هنگامی كه

قالَ: گفتند:

لَهُ: به او

قَوْمُهُ: قومش،

لا تَفْرَحْ: شادی مغرورانه مكن

اِنَّ اللّهَ: به درستی كه خداوند

لا يُحِبُّ: دوست نمی دارد

ص:646

الْفَرِحينَ: شادی کنندگان مغرور را.

77 وَ ابْتَغِ فيما اتيکَ اللّهُ الدّارَ الْاخِرَهَ وَ لا تَنْسَ نَصيبَکَ مِنَ الدُّنْيا وَ اَحْسِنْ کَمااَحْسَنَ اللّهُ اِلَيْکَ وَ لاتَبْغِ الْفَسادَفِی الْاَرْضِ اِنَ اللّهَ لايُحِبُّ الْمُفْسِدينَ

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (767)

وَ ابْتَغِ: و بطلب

فيما: در آن چه

اتيکَ اللّهُ: داده به تو خداوند،

الدّارَ: سرای

الْاخِرَهَ: آخرت را،

وَ لا تَنْسَ: و فراموش مكن

نَصيبَکَ: بهره ات را

مِنَ الدُّنْيا: از دنيا،

وَ اَحْسِنْ: و احسان كن

كَما: همان طور كه

اَحْسَنَ: احسان كرده،

اللّهُ: خداوند

اِلَیْکَ: به تو،

وَ لاتَبْغِ: و طلب نکن

(768) جلد 20 سوره قصص

الْفَسادَ: فساد را

فِی الأَرْضِ: در زمین،

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

لا یُحِبُّ: دوست نمی دارد

الْمُفْسِدینَ: فسادگران را.

78 قالَ اِنَّمااُوتیتُهُ عَلیعِلْمٍ عِنْدیاَوَ لَمْ یَعْلَمْ اَنَّ اللّهَ قَدْ اَهْلَکَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُوُنِ مَنْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَ اَکْثَرُ جَمْعا وَلایُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِمُ الْمُجْرِمُونَ

قالَ: (قارون) گفت:

اِنَّما: جز این نیست که

اُوتیتُهُ: به دست آورده ام آن را

عَلی عِلْمٍ: از روی علمی که

عِنْدی: نزد من است.

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (769)

اَوَ لَمْ یَعْلَمْ: آیا و ندانست

اَنَّ: همانا

اللّهَ: خداوند

قَدْ: به تحقیق

اَهْلَکَ: هلاک کرد

مِنْ قَبْلِهِ: پیش از او

مِنَ الْقُرُوْنِ: از نسل هایی،

مَنْ: کسانی را

هُوَ اَشَدُّ: که شدیدتر بودند

مِنْهُ: از او

قُوَّةً: از نظر قوّت و نیرو

وَ اَکْثَرُ جَمْعا: و مال اندوزتر بودند؟

وَ لا یُسْئَلُ: سؤال نمی شوند

عَنْ ذُنُوبِهِمُ: از گناهانشان

(770) جلد 20 سوره قصص

الْمُجْرِمُونَ: مجرمان.

ص:649

79 فَخَرَجَ عَلی قَوْمِهِ فی زینَتِهِ قالَ الَّذینَ یُریدوُنَ الْحَیوهَ الدُّنْیا یا لَیْتَ لَنا مِثْلَ ما اوُتِیَ قارُونُ اِنَّهُ لَذوُ حَظٍّ عَظیمٍ

فَخَرَجَ: پس خارج شد

عَلی قَوْمِهِ: بر قومش

فی زینَتِهِ: با تمام زینتش،

قالَ: گفتند:

الَّذینَ: کسانی که

یُریدوُنَ: می خواهند، طلب می کنند

الْحَیوهَ: زندگانی

الدُّنْیا: دنیا را،

یا لَیْتَ: ای کاش،

لَنا: برای ما بود

مِثْلَ ما: مثل آن چه

اوُتِیَ: داده شده

قارُونُ: به قارون،

اِنَّهُ: به درستی که او

لَذوُ: دارای

حَظٍّ: بهره ای

عَظیمٍ: بزرگ است.

80 وَ قالَ الَّذینَ اُوتُوا الْعِلْمَ وَیْلَکُمْ ثَوابُ اللّهِ خَیْرٌلِمَنْ اَمَنَ وَعَمِلَ صالِحاوَلایُلَقّیها اِلاَّ الصّابِروُنَ

وَ قالَ: و گفتند:

الَّذینَ: کسانی که

اُوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم،

وَیْلَکُمْ: وای بر شما!

ثَوابُ: پاداش

اللّهِ: خدا

خَیْرٌ: بهتر است

لِمَنْ: برای کسی که

اَمَنَ: ایمان آورد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صالِحا: عمل شایسته،

وَ لا یُلَقّیها: و دریافت نمی کنند آن را

اِلاَّ: مگر

الصّابِرُونَ: صبرکنندگان.

81 فَخَسَفْنا بِهِ وَ بِدارِهِ الْأَرْضَ فَماکانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ یَنْصُرُونَهُ مِنْ دُونِ اللّهِ وَ ما کانَ مِنَ الْمُنْتَصِرینَ

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (773)

فَخَسَفْنا بِهِ: پس فروبردیم او

وَ بِدارِهِ: و خانه اش را

الْأَرْضَ: در زمین

فَما کانَ: پس نبود

لَهُ: برای او

مِنْ فِئَةٍ: هیچ گروهی که

یَنْصُرُونَهُ: یاری کند او را

مِنْ دوُنِ اللّهِ: غیر از خدا.

وَ ما کانَ: و نبود

مِنَ الْمُنْتَصِرینَ: از یاری خواهان، از خود دفاع کنندگان.

82 وَ اَصْبَحَ الَّذینَ تَمَنَّوْا مَکانَهُ بِالْاَمْسِ یَقُولُونَ وَیْکَاَنَّ اللّهَ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ مِنْ عِبادِهِ وَ یَقْدِرُ لَوْ لا اَنْ مَنَّ اللّهُ عَلَیْنا لَخَسَفَ

(774) جلد 20 سوره قصص

بِنا وَیْکَاَنَّهُ لا یُفْلِحُ الْکافِرُونَ

وَ اَصْبَحَ: و صبح کردند

الَّذینَ: کسانی که

تَمَنَّوْا: آرزو می کردند

مَکانَهُ: جایگاه او را

بِالْاَمْسِ: دیروز

یَقُولُونَ: می گفتند:

وَیْکَاَنَّ: ای وای! مثل این که

اللّهَ: خداوند

يَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس

يَشاءُ: که بخواهد

مِنْ عِبادِهِ: از بندگانش

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (775)

وَ يَقْدِرُ: و تنگ می گیرد.

لَوْ: اگر

لا اَنْ مَنَّ: منّت ننهاده بود

اللّهُ: خداوند

عَلَيْنا: بر ما،

لَخَسَفَ: حتما فرو می بُرد

بِنا: ما را.

وَيْكَاَنَّهُ: ای وای! گویی

لا يُفْلِحُ: رستگار نمی شوند

الْكافِرُونَ: کافران.

ص:654

83 تِلْکَ الدّارُ الْاٰخِرَهُ نَجْعَلُها لِلَّذینَ لا یُریدوُنَ عُلُوّا فِی الْاَرْضِ وَ لا فَسادا وَ الْعاقِبَهُ لِلْمُتَّقینَ

تِلْکَ: آن

(776) جلد 20 سوره قصص

الدّارُ: سرای، خانه

الْاٰخِرَهُ: آخرت است که

نَجْعَلُها: قرار می دهیم آن را

لِلَّذینَ: برای کسانی که

لا یُریدوُنَ: نمی خواهند

عُلُوّا: برتری جویی (کنند)

فِی الْاَرْضِ: در زمین

وَ لا فَسادا: و نه فسادی (کنند)،

وَ الْعاقِبَهُ: و عاقبت (نیک)

لِلْمُتَّقینَ: برای پرهیزکاران است.

84 مَنْ جاءَ بِالْحَسَنَهِ فَلَهُ خَیْرٌ مِنْها وَ مَنْ جاءَ بِالسَّیِّئَهِ فَلایُجْزَی الَّذینَ عَمِلُوا السَّیِّئاتِ اِلاّ ما

ص:655

كانُوا يَعْمَلُونَ

سوره قصص لغات و مفاهيم قرآن كريم (777)

مَنْ: هر كس

جاءَ: بياورد

بِالْحَسَنَهِ: نيكى،

فَلَهُ: پس براى اوست

خَيْرٌ: بهتر

مِنْها: از آن،

وَ مَنْ: و هر كس

جاءَ: بياورد

بِالسَّيِّئَهِ: بدى،

فَلا يُجْزَى: پس جزا داده نمى شوند

الَّذينَ: آنان كه

عَمِلُوا: انجام دادند

السَّيِّئاتِ: بدى ها را

اِلاّ ما: مگر به آن چه كه

(778) جلد 20 سوره قصص

كانُوا يَعْمَلُونَ: عمل مى كردند.

ص:656

سوره قصص لغات و مفاهیم قرآن کریم (779)

«سوره عنکبوت»

1 الآمآ

الآمآ: از حروف مقطّعه

2 اَحَسِبَ النّاسُ اَنْ یُتْرَکُوا اَنْ یَقُولُوا امَنّا وَ هُمْ لا یُفْتَنُونَ

اَحَسِبَ: آیا گمان کردند

النّاسُ: مردم

اَنْ یُتْرَکُوا: که ترک می شوند، به خود واگذار می شوند،

اَنْ یَقُولُوا: این که گفتند:

امَنّا: ایمان آوردیم ما

وَ هُمْ: و ایشان

لا یُفْتَنُونَ: آزمایش نمی شوند؟

(780) جلد 20 سوره عنکبوت

3 وَ لَقَدْ فَتَنَّا الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَیَعْلَمَنَّ اللّهُ الَّذینَ صَدَقُوا وَ لَیَعْلَمَنَّ الْکاذِبینَ

ص:657

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

فَتَنَّا: آزمایش کردیم

الَّذینَ: کسانی را که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان بودند،

فَلَیَعْلَمَنَّ: پس حتما می داند، می شناسد

اللّهُ: خداوند

الَّذینَ: کسانی را که

صَدَقُوا: راست گفتند

وَ لَیَعْلَمَنَّ: و حتما می داند، می شناسد

الْکاذِبینَ: دروغگویان را.

4 اَمْ حَسِبَ الَّذینَ یَعْمَلُونَ السَّیِّئاتِ

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (781)

اَنْ یَسْبِقُونا ساءَما یَحْکُمُونَ

اَمْ حَسِبَ: یا گمان کردند

الَّذینَ: کسانی که

یَعْمَلُونَ: انجام می دهند

السَّيِّئاتِ: کارهای بد، اعمال زشت

اَنْ یَسْبِقُونا: این که سبقت می گیرند بر ما؟

ساءَ: چه بد است

ما یَحْکُمُونَ: آن چه حُکم می کنند.

5 مَنْ کانَ یَرْجُوا لِقاءَ اللّهِ فَاِنَّ اَجَلَ اللّهِ لاَتٍ وَ هُوَالسَّمیعُ الْعَلیمُ

مَنْ: کسی که

کانَ یَرْجُوا: امید دارد

لِقاءَ: دیدار

(782) جلد 20 سوره عنکبوت

اللّهِ: خدا را

فَاِنَّ: پس همانا

اَجَلَ: اجل

اللّهِ: خدا

لاَتٍ: حتما آمدنی است،

وَ هُوَ: و او

السَّميعُ: شنوای

الْعَليمُ: داناست.

6 وَ مَنْ جاهَدَ فَاِنَّما يُجاهِدُ لِنَفْسِهِ اِنَّ اللّهَ لَغَنِىٌّ عَنِ الْعالَمينَ

وَ مَنْ: و کسی که

جاهَدَ: جهاد کند

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

يُجاهِدُ: جهاد

لِنَفْسِهِ: به نفع خود،

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

لَغَنِىٌّ: قطعا بی نیاز

عَنِ الْعالَمينَ: از جهانیان است.

7 وَ الَّذينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ لَنُكَفِّرَنَّ

عَنْهُمْ سَيِّئاتِهِمْ وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ اَحْسَنَ الَّذی کانُوا یَعْمَلُونَ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده

وَ عَمِلُوا: و انجام دهند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

(784) جلد 20 سوره عنکبوت

لَنُکَفِّرَنَّ: حتما می پوشانیم

عَنْهُمْ: از آن ها،

سَيِّئاتِهِمْ: بدی هایشان را

وَ لَنَجْزِيَنَّهُمْ: و حتما پاداششان می دهیم

اَحْسَنَ: به بهتر

الَّذی: از آن چه

کانُوا یَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

8 وَ وَصَّيْنَا الْاِنْسانَ بِوالِدَيْهِ حُسْنا وَ اِنْ جاهَداکَ لِتُشْرِکَ بی ما لَيْسَ لَکَ بِهِ عِلْمٌ فَلا

تُطِعْهُما اِلَیَّ مَرْجِعُکُمْ فَاُنَبِّئُکُمْ بِما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ وَصَّیْنَا: و سفارش نمودیم ما

الاِْنْسانَ: انسان را که

بِوالِدَیْهِ: به پدر و مادرش

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (785)

حُسْنا: نیکی (کند).

وَ اِنْ: و اگر

جاهَداکَ: تلاش کردند که تو

لِتُشْرِکَ بی: شرک بورزی به من،

ما لَیْسَ: چیزی را که نیست

لَکَ: برای تو

بِهِ عِلْمٌ: به آن علمی،

فَلا تُطِعْهُما: پس اطاعت مکن از آن دو

اِلَیَّ: به سوی من است

مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما،

فَاُنَبِّئُکُمْ: پس خبر می دهم به شما

بِما: به آن چه که

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

(786) جلد 20 سوره عنکبوت

9 وَ الَّذينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِى الصّالِحينَ

وَ الَّذينَ: و کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

لَنُدْخِلَنَّهُمْ: قطعا داخلشان می کنیم

فِى الصّالِحينَ: در (گروه) شایستگان.

40 فَكُلاًّ اَخَذْنابِذَنْبِهِ فَمِنْهُمْ مَنْ اَرْسَلْنا عَلَيْهِ حاصِبا وَمِنْهُمْ مَنْ اَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَ مِنْهُمْ مَنْ خَسَفْنا بِهِ الْاَرْضَ وَ مِنْهُمْ مَنْ اَغْرَقْنا وَ ما كانَ اللّهُ لِيَظْلِمَهُمْ وَلكِنْ كانُوا اَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ

فَكُلاًّ: پس هر یک را

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (787)

ص:663

اَخَذْنا: گرفتیم ما

بِذَنْبِهِ: به گناهش،

فَمِنْهُمْ: پس بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

اَرْسَلْنا: فرستادیم

عَلَيْهِ: بر او

حاصِبا: طوفان ریگ، سنگریزه،

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

اَخَذَتْهُ: گرفت او را

الصَّيْحَهُ: صیحه

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

خَسَفْنا: فرو بردیم

(788) جلد 20 سوره عنکبوت

بِهِ: او را

الْأَرْضَ: در زمین

ص:664

وَ مِنْهُمْ: و بعضی از ایشان را

مَنْ: کسی که

اَغْرَقْنا: غرق نمودیم.

وَ ما کانَ: و (بر آن) نبود

اللّهُ: خداوند

لِیَظْلِمَهُمْ: تا ستم کند به آن ها،

وَلکِنْ: و لیکن

کانُوا اَنْفُسَهُمْ: خودشان ستم

یَظْلِمُونَ: می کردند.

41 مَثَلُ الَّذینَ اتَّخَذوُا مِنْ دوُنِ اللّهِ اَوْلِیاءَ کَمَثَلِ الْعَنْکَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَیْتا وَ اِنَّ اَوْهَنَ الْبُیُوتِ

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (789)

لَبَیْتُ الْعَنْکَبُوتِ لَوْ کانُوا یَعْلَمُونَ

مَثَلُ: مَثَل

الَّذینَ: کسانی که

اتَّخَذوُا: گرفتند

مِنْ دوُنِ: غیر از

اللّهِ: خدا

اَوْلِیاءَ: اولیاء

کَمَثَلِ: مانند مَثَل

الْعَنْکَبُوتِ: عنکبوت است که

اتَّخَذَتْ: گرفت، انتخاب کرد

بَیْتا: خانه ای،

وَ اِنَّ: و به درستی که

اَوْهَنَ: سست ترین

الْبُیُوتِ: خانه ها

(790) جلد 20 سوره عنکبوت

لَبَیْتُ: همان خانه

الْعَنْکَبُوتِ: عنکبوت است،

لَوْ: اگر

کانُوا یَعْلَمُونَ: می دانستید.

42 اِنَّ اللّهَ یَعْلَمُ ما یَدْعُونَ مِنْ دوُنِهِ مِنْ شَیْ ءٍ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

ص:666

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خداوند

يَعْلَمُ: می داند

ما يَدْعُونَ: آن چه را می خوانند

مِنْ دوُنِهِ: غير از او

مِنْ شَىْ ءٍ: از چيزی،

وَ هُوَ: و اوست

سوره عنکبوت لغات و مفاهيم قرآن کريم (791)

الْعَزيزُ: شکست ناپذير

الْحَکيمُ: حکيم.

43 وَ تِلْکَ الاَْمْثالُ نَضْرِبُها لِلنّاسِ وَ ما يَعْقِلُها اِلاَّ الْعالِمُونَ

وَ تِلْکَ: و اين

الاَْمْثالُ: مثال هايی است که

نَضْرِبُها: می زنيم آن را

لِلنّاسِ: برای مردم،

وَ ما يَعْقِلُها: و تعقّل نمی کند آن را

اِلاَّ الْعالِمُونَ: مگر دانایان.

44 خَلَقَ اللّهُ السَّمواتِ وَ الاْرْضَ بِالْحَقِّ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیَةً لِلْمُؤْمِنینَ

(792) جلد 20 سوره عنکبوت

خَلَقَ: خلق کرد

اللّهُ: خداوند

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الاْرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق.

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در این

لاَیَةً: هر آینه نشانه ای است

لِلْمُؤْمِنینَ: برای مؤمنان.

45 اُتْلُ ما اوُحِیَ اِلَیْکَ مِنَ الْکِتابِ وَ اَقِمِ الصَّلوةَ اِنَ الصَّلوةَ تَنْهی عَنِ الْفَحْشاءِ وَالْمُنْکَرِ وَ لَذِکْرُاللّهِ اَکْبَرُ وَ اللّهُ یَعْلَمُ ما تَصْنَعُونَ

اُتْلُ: بخوان، تلاوت کن

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (793)

ما: آن چه

اوُحِیَ: وحی شده

اِلَیْکَ: به سوی تو

مِنَ الْکِتابِ: از کتاب

وَ اَقِمِ: و برپادار

الصَّلوهَ: نماز را،

اِنَ الصَّلوهَ: همانا نماز

تَنْهی: باز می دارد

عَنِ الْفَحْشاءِ: از زشتکاری

وَ الْمُنْکَرِ: و بدی.

وَ لَذِکْرُ: و قطعا یاد

اللّهِ: خدا

اَکْبَرُ: بزرگ تر است.

وَ اللّهُ: و خداوند

(794) جلد 20 سوره عنکبوت

یَعْلَمُ: می داند

ما تَصْنَعُونَ: آن چه می سازید.

«پایان جزء 20»

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (795)

ص:669

ص:670

ص:671

ص:672

ص:673

ص:675

ص:678

ص:679

ص:680

ص:681

ص:682

جلد 3 : شامل لغات ومفاهیم جلد21تا30

مشخصات کتاب

سرشناسه : بیستونی، محمد، 1337

عنوان و نام پدیدآور : لغات و مفاهیم قرآن کریم/ تالیف محمد بیستونی.

مشخصات نشر : قم: بیان جوان، 1387.

مشخصات ظاهری : 3ج. 11 × 17 س م.

شابک : 9789645640623 ؛ ج. 1 9789645640628: ؛ ج. 2 9789645640635: ؛ ج. 3 9789645640642:

وضعیت فهرست نویسی : فیپا

یادداشت : کتاب حاضر لغات و مفاهیم کتاب " تفسیر نوجوان" برگرفته از "تفسیر نمونه " اثر ناصر مکارم شیرازی است.

مندرجات : ج. 1. شامل لغات و مفاهیم جلد 1 تا 10 تفسیر نوجوان.ج. 2 . شامل لغات و مفاهیم جلد 11 تا 20 تفسیر نوجوان.ج. 3. شامل لغات و مفاهیم جلد 21 تا 30 تفسیر نوجوان .

عنوان دیگر : تفسیر نمونه.

عنوان دیگر : تفسیر نوجوان.

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 .تفسیر نوجوان واژه نامه ها .

موضوع : بیستونی ، محمد، 1337 .تفسیر نوجوان فهرست مطالب .

شناسه افزوده : مکارم شیرازی، ناصر، 1305 .تفسیر نمونه

رده بندی کنگره : BP98/ب95ت7406 1387

رده بندی دیویی : [ج]297/179

شماره کتابشناسی ملی : 1202618

ص:1

تقدیم به

سَيِّدِنا وَ نَبِيِّنا مُحَمَّدٍ رَسُولِ اللّهِ وَ خاتَمِ النَّبِيّينَ وَ اِلى مَوْلانا وَ مَوْلَى الْمُوَحِّدينَ عَلِيٍّ اَميرِ الْمُؤْمِنينَ وَ اِلى بِضْعَةِ الْمُصْطَفى وَ بَهْجَةِ قَلْبِهِ سَيِّدَةِ نِساءِ الْعالَمينَ وَ اِلى سَيِّدَىْ شَبابِ اَهْلِ الْجَنَّهِ، السِبْطَيْنِ، الْحَسَنِ وَ الْحُسَيْنِ وَ اِلَى الأئِمَّهِ التِّسْعَهِ الْمَعْصُومينَ الْمُكَرَّمينَ مِنْ وُلْدِ الْحُسَيْنِ لاسِيَّما بَقِيَّهِ اللّهِ فِى الأرَضينَ وَ وارِثِ عُلُومِ الأنْبِياءِ وَ الْمُرْسَلينَ، الْمُعَدِّ لِقَطْعِ دابِرِالظَّلَمَهِ وَ الْمُدَّخِرِ لاِحْياءِ الْفَرائِضِ وَ مَعالِمِ الدّينِ ، الْحُجَّهِ بْنِ الْحَسَنِ صاحِبِ الْعَصْرِ وَ الزَّمانِ عَجَّلَ اللّهُ تَعالى فَرَجَهُ الشَّريفَ فَيا مُعِزَّ الأوْلِياءَ وَ يا مُذِلَّ الأعْداءِ اَيُّهَا السَّبَبُ الْمُتَّصِلُ بَيْنَ الأرْضِ وَ السَّماءِ قَدْ مَسَّنا وَ اَهْلَنَا الضُّرَّ فى غَيْبَتِکَ وَ فِراقِکَ وَ جِئْنا بِبِضاعَهٍ مُزْجاهٍ مِنْ وِلائِکَ وَ مَحَبَّتِکَ فَاَوْفِ لَنَا الْكَيْلَ مِنْ مَنِّکَ وَ فَضْلِکَ وَ تَصَدَّقْ عَلَيْنا بِنَظْرَهٍ رَحْمَهٍ مِنْکَ اِنّا نَريکَ مِنَ الْمُحْسِنينَ

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم

12 ویژگی منحصر بفرد در آثار مکتوب مؤسسه

قرآنی تفسیر جوان

1 اعراب گذاری کامل «همه» آیات، روایات و کلمه های عربی .

2 طرح جلد ابداعی و گرافیکی جدید متناسب با«جمعیت هدف هر کتاب».

3 صفحه آرایی شعرگونه و چشم نواز تا خواننده به دلیل پرش مرتب چشم «خسته» نشود.

4 آزاد بودن «هرگونه نسخه برداری» و چاپ از روی آثار مکتوب و کپی رایت نرم افزارها.

5 همه محصولات مؤسسه پس از فروش و استفاده، حتی اگر آسیب دیده باشد، «پس گرفته می شود».

6 فروش اقساطی به قیمت نقد و با تعیین اقساط

(723)

«توسط خریدار».

7 امضای «حداقل یک مجتهد جامع الشرایط» به نشانه تأیید محتوا قبل از چاپ اخذ می شود.

8 آثار مؤسسه به افراد بی بضاعت به طور «رایگان» تقدیم می گردد.

9 همه «آموزش های تخصصی قرآنی» گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان «رایگان» است.

10 برای هیچ یک از آثار، حق التألیف دریافت نمی شود.

11 تنوع تخصصی محصولات متناسب «با جامعه هدف یعنی کودک، نوجوان، جوان، زنان، خانواده و مساجد».

12 نشر نهایی آثار پس از نشر آزمایشی و موفقیت در طرح پایلوت (Pilot Plan) در «جمعیت مخاطب هدف» صورت می گیرد.

در صورتی که هر کس از صدراسلام تا سال 1420 هجری قمری

(724)

(سال تأسیس مؤسسه قرآنی تفسیرجوان) یک نمونه کتاب قرآنی را با جمع «12 ویژگی» مذکور، به این مؤسسه ارائه دهد، برای هموطنان داخل کشور مبلغ «000/000/10 تومان» و برای افراد مقیم خارج از کشور مبلغ «000/10 دلار» جایزه به عنوان حق الکشف تعلق می گیرد.

(قیمت گذاری کل محصولات مؤسسه برمبنای 12 ویژگی اشاره شده،

انجام می شود)

دکتر محمد بیستونی

رئیس هیئت مدیره گروه مؤسسات قرآنی تفسیر جوان شامل:

[مؤسسه قرآنی قصص(تخصصی کودکان)،مؤسسه قرآنی نورپیامبران(تخصصی نوجوانان)، مؤسسه قرآنی تفسیر جوان (تخصصی جوانان)، مؤسسه قرآنی رضوان (تخصصی زنان)، مؤسسه قرآنی شعیب نبی اللّه (تخصصی خانواده)،مؤسسه قرآنی مساجد جوان (تخصصی مساجد)، مؤسسه قرآنی انعام الهی (تخصصی تغذیه، گلها و گیاهان دارویی)، مؤسسه طب قرآنی مائده طلایی (تخصصی طب سنتی باآموزه های قرآنی) مؤسسه قرآنی و علم زندگی (تخصصی

(725)

اعجاز علمی قرآن) ،مؤسسه خیریه عاطفه (تخصصی احداث کتابخانه، مراکز ورزشی و غسالخانه در روستاها و مناطق محروم)]

ص:3

ص:4

متن تأییدیه مرجع عالیقدر «حضرت آیه اللّه العظمی مکارم شیرازی»

درباره تفسیر نوجوان

بِسْمِ اللّهِ الرَّحْمنِ الرَّحیم

قرآن کریم بهترین هدیه خداوند منّان به همه انسان ها در طول قرون و اعصار می باشد. بدون شک استفاده صحیح از این کتاب آسمانی و بکارگیری محتوای آن در زندگی، مستلزم تفکیک و موضوع بندی آیات، متناسب با مخاطبین مختلف خصوصا گروه های سنی کودک، نوجوان و جوان می باشد زیرا سراسر این کتاب به استناد آیات 44 سوره فصّلت و 82 اسراء و 57 یونس برای شفا و درمان بیماری های جسمی و روحی انسان ها نازل شده و مانند داروخانه ای است که گرچه همه داروهای آن برای شفاست

(8)

ولی طبعا «هر دارویی برای بیمار خاصی شفابخش تر است».

ص:5

در همین راستا جناب آقای دکتر محمد بیستونی مسئول محترم مؤسسه قرآنی تفسیر جوان که اینجانب مدت 10 سال در جریان فعالیتهای خوب ایشان در عرصه پژوهش های موضوعی قرآنی می باشم و قبلاً تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر جوان» خلاصه، ساده سازی و منتشر نموده است، اخیرا مطالب تفسیر نمونه را در یک مجموعه تحت عنوان «تفسیر نوجوان» با تکیه بر آیات متناسب با گروه سنی یادشده، گزینش و ساده سازی نموده است که در نوع خود بسیار جالب می باشد.

امیدوارم نوجوانان عزیز و خانواده محترم آنها از این سفره معنوی و پربرکت که خوشبختی و سعادت دنیا و آخرت آنها را به همراه دارد، حداکثر استفاده را بنمایند.ناصر مکارم شیرازی

1/12/85 (9)

(10)

ص:6

46 وَ لاتُجادِلُوا اَهْلَ الْکِتابِ اِلاّ بِالَّتی هِیَ اَحْسَنُ اِلاَّ الَّذینَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَ قُولُوا امَنّا بِالَّذی اُنْزِلَ اِلَیْنا وَ اُنْزِلَ اِلَیْکُمْ وَ اِلهُنا وَ اِلهُکُمْ واحِدٌ وَ نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ

وَ لا تُجادِلُوا: و مجادله نکنید

اَهْلَ الْکِتابِ: با اهل کتاب

اِلاّ بِالَّتی: مگر آن که (به روشی)

هِیَ: که آن

اَحْسَنُ: بهتر است

اِلاَّ: مگر

الَّذینَ: آنان که

ظَلَمُوا: ظلم کردند

مِنْهُمْ: از ایشان،

وَ قُولُوا: و بگویید:

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (11)

امَنّا: ایمان آوردیم

بِالَّذی: به آن چه

اُنْزِلَ: نازل شده

ص:7

اِلَیْنا: به سوی ما

وَ اُنْزِلَ: و نازل شده

اِلَیْکُمْ: به سوی شما

وَ اِلهُنا: و خدای ما

وَ اِلهُکُمْ: و خدای شما

واحِدٌ: یکی است

وَ نَحْنُ: و ما

لَهُ: برای ما

مُسْلِمُونَ: تسلیم هستیم.

58 وَ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ لَنُبَوِّئَنَّهُمْ

(12) جلد 21 سوره عنکبوت

مِنَ الْجَنَّهِ غُرَفا تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الأنْهارُ خالِدینَ فیها نِعْمَ اَجْرُ الْعامِلینَ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

لَنُبَوِّئَنَّهُمْ: حتما جای می دهیم به آن ها

مِنَ الْجَنَّهِ: در بهشت،

غُرَفا: غرفه هایی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: نهرها، رودها

خالِدینَ: که جاودانند

فیها: در آن

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (13)

نِعْمَ: چه نیکوست

اَجْرُ: پاداش

الْعامِلینَ: عمل کنندگان.

60 وَ کَاَیِّنْ مِنْ دابَّهٍ لا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللّهُ یَرْزُقُها وَ اِیّاکُمْ وَ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ

وَ کَاَیِّنْ: و چه بسیار

مِنْ دابَّهٍ: از جنبندگانی که

لا تَحْمِلُ: (نمی توانند) حمل کنند

رِزْقَهَا: روزی خود را،

اللّهُ: خداوند

يَرْزُقُها: روزی می دهد به آن ها

وَ اِيّاكُمْ: و به شما،

وَ هُوَ: و او

(14) جلد 21 سوره عنکبوت

السَّميعُ: شنوای

الْعَليمُ: داناست.

64 وَ ما هذِهِ الْحَيوهُ الدُّنْيا اِلاّ لَهْوٌ وَ لَعِبٌ وَ اِنَّ الدّارَ الْاخِرَهَ لَهِىَ الْحَيَوانُ لَوْ كانُوا يَعْلَمُونَ

وَ ما: و نیست

هذِهِ: این

الْحَيوهُ: زندگی

الدُّنْيا: دنیا

اِلاّ: مگر

لَهْوٌ: سرگرمی

وَ لَعِبٌ: و بازی،

وَ اِنَّ: و به درستی که

الدّارَ: سرای

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (15)

الْاٰخِرَةَ: آخرت

لَهِیَ: آن است

الْحَیَوانُ: زندگانی (حقیقی)

لَوْ: اگر

کانُوا یَعْلَمُونَ: می دانستند.

65 فَاِذا رَکِبُوا فِی الْفُلْکِ دَعَوُا اللّهَ مُخْلِصینَ لَهُ الدّینَ فَلَمّا نَجّیهُمْ اِلَی الْبَرِّ اِذا هُمْ یُشْرِکُونَ

فَاِذا: پس هنگامی که

رَکِبُوا: سوار شدند

فِی: در

الْفُلْکِ: کشتی

دَعَوُا: می خوانند

اللّهَ: خدا را

(16) جلد 21 سوره عنکبوت

مُخْلِصینَ: با اخلاص

ص:11

لَهُ: برای او

الدّینَ: دین را

فَلَمّا: پس هنگامی که

نَجّیهُمْ: نجات داد آن ها را

اِلَی: به سوی

الْبَرِّ: خشکی

اِذا: ناگاه

هُمْ: آن ها

یُشْرِکُونَ: شرک می ورزند.

سوره عنکبوت لغات و مفاهیم قرآن کریم (17)

ص:12

«سوره روم»

1 الآمآ

الآمآ: از حروف مقطّعه

2 غُلِبَتِ الرُّومُ

غُلِبَتِ: شکست خورد

الرُّومُ: روم

3 فی اَدْنَی الاْرْضِ وَ هُمْ مِنْ بَعْدِ غَلَبِهِمْ سَیَغْلِبُونَ

فی: در

اَدْنَی: نزدیک ترین

الاْرْضِ: سرزمین

وَ هُمْ: و ایشان

(18) جلد 21 سوره روم

مِنْ: از

بَعْدِ: بعد

غَلَبِهِمْ: شکستشان

ص:13

سَيَغْلِبُونَ: به زودی غلبه خواهند کرد.

4 فی بِضْعِ سِنینَ لِلّهِ الأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَ مِنْ بَعْدُ وَ یَوْمَئِذٍ یَفْرَحُ الْمُؤْمِنُونَ

فی: در

بِضْعِ: چند

سِنینَ: سال.

لِلّهِ: برای خداست

الأَمْرُ: کار، آمر

مِنْ قَبْلُ: چه قبل از (پیروزی)

وَ مِنْ بَعْدُ: و چه بعد از (پیروزی)

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (19)

وَ یَوْمَئِذٍ: و در آن روز

یَفْرَحُ: شاد می شوند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان.

5 بِنَصْرِ اللّهِ یَنْصُرُ مَنْ یَشاءُ وَ هُوَ الْعَزیزُ الرَّحیمُ

بِنَصْرِ: به (سبب) یاری

اللّهِ: خداوند.

یَنْصُرُ: یاری می دهد

مَنْ: هر که را

یَشاءُ: بخواهد،

وَ: و

هُوَ: او

الْعَزیزُ: شکست ناپذیر

(20) جلد 21 سوره روم

الرَّحیمُ: مهربان است.

6 وَعْدَ اللّهِ لا یُخْلِفُ اللّهُ وَعْدَهُ وَ لکِنَّ اَکْثَرَ النّاسِ لا یَعْلَمُونَ

وَعْدَ: وعده

ص:15

اللّهِ: خداست،

لا يُخْلِفُ: خلاف نمى كند

اللّهُ: خدا

وَعْدَهُ: از وعده اش،

وَ لكِنَّ: وليكن

اَكْثَرَ: بيشتر

النّاسِ: مردم

لا يَعْلَمُونَ: نمى دانند.

سوره روم لغات و مفاهيم قرآن كريم (21)

7 يَعْلَمُونَ ظاهِرا مِنَ الْحَيوهِ الدُّنْيا وَ هُمْ عَنِ الاْخِرَهِ هُمْ غافِلُونَ

يَعْلَمُونَ: مى دانند، مى شناسند

ظاهِرا: ظاهرى

مِنَ الْحَيوهِ: از زندگى

الدُّنْيا: دنيا

وَ هُمْ: و ايشان

عَنِ الاْخِرَهِ: از آخرت

هُمْ غافِلُونَ: ايشانند بى خبران

8 اَوَ لَمْ يَتَفَكَّرُوا فى اَنْفُسِهِمْ ما خَلَقَ اللّهُ السَّمواتِ وَ الاْرْضَ وَ ما بَيْنَهُما اِلاّ بِالْحَقِّ وَ اَجَلٍ

مُسَمًّی وَ اِنَّ کَثیرا مِنَ النّاسِ بِلِقاءِ رَبِّهِمْ لَکافِرُونَ

اَوَ: آیا و

(22) جلد 21 سوره روم

لَمْ یَتَفَکَّرُوا: تفکّر نکردند

فی اَنْفُسِهِمْ: در نفس خودشان؟

ما خَلَقَ: که خلق نکرده

اللّهُ: خداوند

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را

وَ ما: و آن چه

بَیْنَهُما: بین آن هاست

اِلاّ بِالْحَقِّ: مگر به حق

وَ اَجَلٍ: و تا مدّتی

مُسَمًّی: معیّن؟

وَ اِنَّ: و همانا

کَثیرا: بسیاری

مِنَ النّاسِ: از مردم

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (23)

بِلِقاءِ: دیدار، ملاقات

ص:17

رَبِّهِمْ: پروردگارشان را

لَکافِرُونَ: کافرند، منکرند.

9 اَوَ لَمْ یَسیرُوا فِی الْاَرْضِ فَیَنْظُرُوا کَیْفَ کانَ عاقِبَهُ الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ کانُوا اَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّهً وَ اَثارُوا الْاَرْضَ وَ عَمَرُوها اَکْثَرَ مِمّا عَمَرُوها وَ جاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَیِّناتِ فَما کانَ اللّهُ لِیَظْلِمَهُمْ وَ لکِنْ کانُوا اَنْفُسَهُمْ یَظْلِمُونَ

اَوَ: آیا و

لَمْ یَسیرُوا: سیر نکردند

فِی الْاَرْضِ: در زمین

فَیَنْظُرُوا: پس ببینند

کَیْفَ کانَ: چگونه شد

(24) جلد 21 سوره روم

عاقِبَهُ: عاقبت

الَّذینَ: کسانی که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از آن ها بودند؟

کانُوا: بودند

اَشَدَّ: شدیدتر

مِنْهُمْ: از ایشان

قُوَّةً: از نظر نیرو

وَ اَثارُوا: و زیر و رو کردند

الاْرْضَ: زمین را

وَ عَمَرُوها: و آبادش نمودند

اَکْثَرَ مِمّا: بیشتر از آن چه

عَمَرُوها: آباد کردند آن ها

وَ جاءَتْهُمْ: و آوردند ایشان را

رُسُلُهُمْ: پیامبرانشان

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (25)

بِالْبَیِّناتِ: دلائل روشن،

فَما کانَ: پس (بر آن) نبود

اللّهُ: خداوند

لِیَظْلِمَهُمْ: تا ظلم کند به آن ها

وَ لکِنْ: ولیکن

کانُوا اَنْفُسَهُمْ: خودشان

یَظْلِمُونَ: ستم می کردند.

ص:19

10 ثُمَّ كانَ عاقِبَهَ الَّذينَ اَساؤُا السُّوآای اَنْ كَذَّبُوا بِاآياتِ اللّهِ وَ كانُوا بِها يَسْتَهْزِؤُونَ

ثُمَّ كانَ: سپس (اين) شد

عاقِبَهَ: عاقبت، سرانجام

الَّذينَ: كسانى كه

اَساؤُا: بدى كردند

السُّوآای: به بدترين وجه

(26) جلد 21 سوره روم

اَنْ كَذَّبُوا: اين كه تكذيب نمودند

بِآياتِ اللّهِ: آيات خدا را

وَ كانُوا بِها: و آن را

يَسْتَهْزِؤُونَ: مسخره مى كردند.

11 اَللّهُ يَبْدَؤُاالْخَلْقَ ثُمَّ يُعيدُهُ ثُمَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

اَللّهُ: خداوند

يَبْدَؤُا: آغاز مى كند

الْخَلْقَ: آفرينش را

ثُمَّ: سپس

يُعيدُهُ: بازمى گرداند آن را

ثُمَّ: سپس

اِلَیْهِ: به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (27)

14 وَ یَوْمَ تَقُومُ السّاعَهُ یَوْمَئِذٍ یَتَفَرَّقُونَ

وَ یَوْمَ: و روزی که

تَقُومُ: برپا می شود

السّاعَهُ: قیامت،

یَوْمَئِذٍ: در آن روز

یَتَفَرَّقُونَ: جدا می شوند (بهشتیان و جهنمیان).

15 فَاَمَّا الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ فَهُمْ فی رَوْضَهٍ یُحْبَرُونَ

فَاَمَّا: پس امّا

الَّذینَ: آنان که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

(28) جلد 21 سوره روم

الصّالِحاتِ: عمل صالح

فَهُمْ: پس ایشان

فی رَوْضَةٍ: در گلستانی

یُحْبَرُونَ: شادمان می گردند.

16 وَ اَمَّا الَّذینَ کَفَروُا وَ کَذَّبُوا بِآیاتِنا وَ لِقاءِ الْاْخِرَهِ فَاوُلئِکَ فِی الْعَذابِ مُحْضَرُونَ

وَ اَمَّا: و امّا

الَّذینَ: کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند

وَ کَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِآیاتِنا: آیات ما

وَ لِقاءِ: و دیدار

الْاْخِرَهِ: آخرت را،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (29)

فَاوُلئِکَ: پس آنان

فِی الْعَذابِ: در عذاب

ص:22

مُحْضَرُونَ: احضار شدگانند.

17 فَسُبْحانَ اللّهِ حینَ تُمْسُونَ وَحینَ تُصْبِحُونَ

فَسُبْحانَ: پس منزّه است

اللّهِ: خدا

حینَ: هنگامی که

تُمْسُونَ: به شامگاه می رسید

وَ حینَ: و هنگامی که

تُصْبِحُونَ: صبح می کنید.

18 وَ لَهُ الْحَمْدُ فِی السَّمواتِ وَ الأَرْضِ وَ عَشِیّا وَ حینَ تُظْهِرُونَ

(30) جلد 21 سوره روم

وَ لَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و ستایش

فِی: در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین

وَ عَشِیّا: و در آخر شب

وَ حینَ: و هنگامی که

تُظْهِرُونَ: ظهر می کنید.

19 یُخْرِجُ الْحَىَّ مِنَ الْمَیِّتِ وَ یُخْرِجُ الْمَیِّتَ مِنَ الْحَىِّ وَ یُحْیِی الأَْرْضَ بَعْدَمَوْتِها وَ کَذلِکَ تُخْرَجُونَ

یُخْرِجُ: خارج می کند

الْحَىَّ: زنده را

مِنَ: از

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (31)

الْمَیِّتِ: مرده

وَ یُخْرِجُ: و خارج می کند

الْمَیِّتَ: مرده را

مِنَ: از

الْحَىِّ: زنده

وَ یُحْیِی: و زنده می کند

الأَْرْضَ: زمین را

بَعْدَ: بعد از

مَوْتِها: مردنش،

وَ كَذلِکَ: و این چنین

تُخْرَجُونَ: شما خارج کرده می شوید.

20 وَ مِنْ اياتِهِ اَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرابٍ ثُمَّ اِذا اَنْتُمْ بَشَرٌ تَنْتَشِرُونَ

وَ مِنْ: و از

(32) جلد 21 سوره روم

اياتِهِ: نشانه هایش

اَنْ: این که

خَلَقَكُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ: از

تُرابٍ: خاک،

ثُمَّ: سپس

اِذا: ناگهان

اَنْتُمْ: شما

بَشَرٌ: (به صورت) بشری

تَنْتَشِرُونَ: پراکنده می شوید.

ص:25

22 وَمِنْایاتِهِ خَلْقُ السَّمواتِ وَالأرْضِ وَ اخْتِلافُ اَلْسِنَتِکُمْ وَ اَلْوانِکُمْ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِلْعالِمینَ

وَ مِنْ: و از

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (33)

ایاتِهِ: نشانه هایش

خَلْقُ: خلقت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین

وَ اخْتِلافُ: و اختلاف

اَلْسِنَتِکُمْ: زبان های شما

وَ اَلْوانِکُمْ: و رنگ های شماست.

اِنَّ: به درستی که

فی: در

ذلِکَ: این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِلْعالِمینَ: برای دانایان.

23 وَمِنْایاتِهِ مَنامُکُمْ بِاللَّیْلِ وَالنَّهارِ وَ ابْتِغاؤُکُمْ

(34) جلد 21 سوره روم

مِنْ فَضْلِهِ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَسْمَعُونَ

وَ مِنْ: و از

ایاتِهِ: نشانه هایش

مَنامُکُمْ: خواب شما

بِاللَّیْلِ: در شب

وَ النَّهارِ: و روز

وَ ابْتِغاؤُکُمْ: و طلب کردن شما

مِنْ: از

فَضْلِهِ: فضلش،

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَسْمَعُونَ: می شنوند، گوش شنوا دارند.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (35)

24 وَ مِنْ ایاتِهِ یُریکُمُ الْبَرْقَ خَوْفا وَ طَمَعا وَ یُنَزِّلُ مِنَ السَّماءِ ماءً فَیُحْیی بِهِ الاْرْضَ بَعْدَ

مَوْتِها اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ

وَ مِنْ ایاتِهِ: و از نشانه هایش

یُریکُمُ: نشان می دهد به شما

الْبَرْقَ: برق را

خَوْفا: که هم مایه ترس است

وَ طَمَعا: و هم مایه امید،

وَ یُنَزِّلُ: و نازل می کند

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

فَیُحْیی: پس زنده می کند

بِهِ الأَرْضَ: به آن زمین را

(36) جلد 21 سوره روم

بَعْدَ: بعد از

مَوْتِها: مردنش،

اِنَّ: به درستی که

فی ذلِکَ: در این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يَعْقِلُونَ: می اندیشند.

27 وَ هُوَ الَّذی یَبْدَؤُا الْخَلْقَ ثُمَّ یُعیدُهُ وَ هُوَ اَهْوَنُ عَلَیْهِ وَ لَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلی فِی السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

وَ هُوَ: و اوست

الَّذی: آن که

یَبْدَؤُا: آغاز می کند

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (37)

الْخَلْقَ: آفرینش را

ثُمَّ: سپس

یُعیدُهُ: بازمی گرداند آن را

وَ هُوَ: و این

اَهْوَنُ: آسان تر است

عَلَیْهِ: برای او،

وَ لَهُ: و برای اوست،

الْمَثَلُ: صفتِ

الْأَعْلی: برتر

ص:29

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین،

وَ هُوَ: و او

الْعَزیزُ: شکست ناپذیر

الْحَکیمُ: حکیم است.

(38) جلد 21 سوره روم

30 فَاَقِمْ وَجْهَکَ لِلدّینِ حَنیفا فِطْرَتَ اللّهِ الَّتی فَطَرَ النّاسَ عَلَیْها لا تَبْدیلَ لِخَلْقِ اللّهِ ذلِکَ الدّینُ الْقَیِّمُ وَ لکِنَّ اَکْثَرَ النّاسِ لا یَعْلَمُونَ

فَاَقِمْ: پس متوجه ساز، برپادار

وَجْهَکَ: رویت را

لِلدّینِ: به سوی دین

حَنیفا: حنیف،

فِطْرَتَ: فطرتی، سرشتی

اللّهِ الَّتی: که خداوند

فَطَرَ النّاسَ: آفرید مردم را

عَلَیْها: بر آن،

ص:30

لا تَبْديلَ: هيچ تغييرى، تبديلى نيست

لِخَلْقِ اللّهِ: براى خلقت خدا،

سوره روم لغات و مفاهيم قرآن كريم (39)

ذلِكَ الدّينُ: اين است دين

الْقَيِّمُ: پايدار و مستقيم

وَ لكِنَّ: وليكن

اَكْثَرَ النّاسِ: بيشتر مردم

لا يَعْلَمُونَ: نمى دانند.

31 مُنيبينَ اِلَيْهِ وَ اتَّقُوهُ وَ اَقيمُوا الصَّلوهَ وَ لا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكينَ

مُنيبينَ: روكنندگان

اِلَيْهِ: به سوى او باشيد،

وَ اتَّقُوهُ: و بپرهيزيد از او

وَ اَقيمُوا: و به پا داريد

الصَّلوهَ: نماز را

وَ لا تَكُونُوا: و نباشيد

(40) جلد 21 سوره روم

مِنَ الْمُشْرِكينَ: از مشركان.

ص:31

32 مِنَ الَّذينَ فَرَّقُوا دينَهُمْ وَ كانُوا شِيَعا كُلُّ حِزْبٍ بِما لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ

مِنَ الَّذينَ: از کسانی که

فَرَّقُوا: فرقه فرقه کردند

دينَهُمْ: دینشان را

وَ كانُوا: و شدند

شِيَعا: گروه، گروه

كُلُّ حِزْبٍ: هر حزبی

بِما لَدَيْهِمْ: به آن چه نزدشان است

فَرِحُونَ: خوشحالند، دلخوشند.

33 وَ اِذامَسَ النّاسَ ضُرٌّ دَعَوْارَبَّهُمْ مُنيبينَ اِلَيْهِ ثُمَّ اِذا اَذاقَهُمْ مِنْهُ رَحْمَةً اِذا فَريقٌ مِنْهُمْ

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (41)

بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

مَسَّ النّاسَ: برسد مردم را

ضُرٌّ: ضرری،

دَعَوْا: بخوانند

رَبَّهُمْ: پروردگارشان را

مُنیبینَ: در حالی که روکنندگان

اِلَیْهِ: به سوی او هستند،

ثُمَّ اِذا: سپس وقتی که

اَذاقَهُمْ: بچشاند به ایشان

مِنْهُ رَحْمَةً: از جانب خود حتمی

اِذا فَریقٌ: ناگاه گروهی

مِنْهُمْ: از آن ها

بِرَبِّهِمْ: به پروردگار خود

(42) جلد 21 سوره روم

یُشْرِکُونَ: شرک می ورزند.

34 لِیَکْفُرُوا بِما اتَیْناهُمْ فَتَمَتَّعُوا فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ

لِیَکْفُرُوا: تا کافر شوند

بِما: به آن چه

اتَیْناهُمْ: دادیم ما به آن ها،

فَتَمَتَّعُوا: پس بهره مند شوید،

فَسَوْفَ: پس به زودی

تَعْلَمُونَ: خواهید دانست.

36 وَ اِذا اَذَقْنَا النّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِها وَ اِنْ تُصِبْهُمْ سَيِّئَةٌ بِما قَدَّمَتْ اَيْديهِمْ اِذاهُمْ يَقْنَطُونَ

وَ اِذا: و هنگامی که

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (43)

اَذَقْنَا: بچشانیم

النّاسَ رَحْمَةً: به مردم رحمتی،

فَرِحُوا بِها: خوشحال شوند به آن،

وَ اِنْ تُصِبْهُمْ: و اگر برسد به ایشان

سَيِّئَةٌ بِما: بدی ای به خاطر آن چه

قَدَّمَتْ: پیش فرستاد

اَيْديهِمْ: دست هایشان

اِذا هُمْ: ناگاه ایشان

يَقْنَطُونَ: ناامید می شوند.

37 اَوَ لَمْ یَرَوْا اَنَّ اللّهَ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَ یَقْدِرُ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ

اَوَلَمْ یَرَوْا: آیا و ندیدند

اَنَّ اللّهَ: که خداوند

(44) جلد 21 سوره روم

یَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ یَشاءُ: برای هر که بخواهد

وَ یَقْدِرُ: و تنگ می گیرد؟

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

40 اَللّهُ الَّذی خَلَقَکُمْ ثُمَّ رَزَقَکُمْ ثُمَّ یُمیتُکُمْ ثُمَّ یُحْییکُمْ هَلْ مِنْ شُرَکائِکُمْ مَنْ یَفْعَلُ مِنْ ذلِکُمْ مِنْ شَیْ ءٍ سُبْحانَهُ وَ تَعالی عَمّا یُشْرِکُونَ

اَللّهُ الَّذی: خدا کسی که است که

خَلَقَكُمْ: آفرید شما را،

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (45)

ثُمَّ: سپس

رَزَقَكُمْ: روزی داد به شما،

ثُمَّ: سپس

يُمِيتُكُمْ: می میراند شما را،

ثُمَّ: سپس

يُحْيِيكُمْ: زنده می گرداند شما را،

هَلْ: آیا

مِنْ شُرَكائِكُمْ: از شریکانتان

مَنْ: کسی هست

يَفْعَلُ: که انجام می دهد

مِنْ ذلِكُمْ: از این کارها

مِنْ شَيْ ءٍ: چیزی؟

سُبْحانَهُ: منزّه است او

وَ تَعالى: و برتر و والاتر است

(46) جلد 21 سوره روم

عَمّا: از آن چه

يُشْرِكُونَ: شرک می ورزند.

ص:36

41 ظَهَرَ الْفَسادُ فِی الْبَرِّ وَ الْبَحْرِ بِما کَسَبَتْ اَیْدِی النّاسِ لِیُذیقَهُمْ بَعْضَ الَّذی عَمِلُوا لَعَلَّهُمْ یَرْجِعُونَ

ظَهَرَ: ظاهر شد، پدیدار گشت

الْفَسادُ: فساد

فِی الْبَرِّ: در خشکی

وَ الْبَحْرِ: و دریا

بِما: به سبب آن چه

کَسَبَتْ: کسب کرد

اَیْدِی النّاسِ: دستان مردم

لِیُذیقَهُمْ: تا بچشاند به ایشان

بَعْضَ الَّذی: بعضی از آن چه

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (47)

عَمِلُوا: عمل کردند

لَعَلَّهُمْ: شاید ایشان

یَرْجِعُونَ: بازگردند.

42 قُلْ سیروُا فِی الأَرْضِ فَانْظُروُا کَیْفَ کانَ

عاقِبَهُ الَّذينَ مِنْ قَبْلُ كانَ اَكْثَرُهُمْ مُشْرِكينَ

قُلْ: بگو:

سيروُا: سير كنيد، بگرديد

فِى الاَْرْضِ: در زمين

فَانْظُروُا: پس ببينيد

كَيْفَ كانَ: چگونه بود

عاقِبَهُ الَّذينَ: عاقبت كسانى كه

مِنْ قَبْلُ: از قبل بودند،

كانَ اَكْثَرُهُمْ: بودند بيشترشان

(48) جلد 21 سوره روم

مُشْرِكينَ: مشرک.

46 وَ مِنْ اياتِهِ اَنْ يُرْسِلَ الرِّياحَ مُبَشِّراتٍ وَ لِيُذيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَ لِتَجْرِىَ الْفُلْكُ بِاَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُروُنَ

وَ مِنْ اياتِهِ: و از نشانه هايش

اَنْ يُرْسِلَ: اين كه مى فرستد

الرِّياحَ: بادها را

مُبَشِّراتٍ: بشارت دهنده

وَ لِيُذيقَكُمْ: تا بچشاند شما را

مِنْ رَحْمَتِهِ: از رحمتش

وَ لِتَجْرِیَ: و تا جاری گردند

الْفُلْکُ بِاَمْرِهِ: کشتی ها به امر او

وَلِتَبْتَغُوا: و تا طلب کنید

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (49)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضل او

وَ لَعَلَّکُمْ: و شاید شما

تَشْکُرُونَ: سپاسگزاری کنید.

48 اَللّهُ الَّذی یُرْسِلُ الرِّیاحَ فَتُثیرُ سَحابا فَیَبْسُطُهُ فِی السَّماءِ کَیْفَ یَشاءُ وَ یَجْعَلُهُ کِسَفا فَتَرَی الْوَدْقَ یَخْرُجُ مِنْ خِلالِهِ فَاِذا اَصابَ بِهِ مَنْ یَشاءُ مِنْ عِبادِهِ اِذاهُمْ یَسْتَبْشِرُونَ

اَللّهُ الَّذی: خداوند کسی است که

یُرْسِلُ الرِّیاحَ: می فرستد بادها را

فَتُثیرُ: تا به حرکت درآورد

سَحابا: ابر را،

فَیَبْسُطُهُ: پس می گسترد آن را

فِی السَّماءِ: در آسمان

(50) جلد 21 سوره روم

کَیْفَ یَشاءُ: آن طور که بخواهد

وَ یَجْعَلُهُ: و قرار می دهد آن را

کِسَفا: قطعه هایی،

فَتَرَی: پس می بینی

الْوَدْقَ: باران را که

یَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْ خِلالِهِ: از لابلای آن،

فَاِذا: پس زمانی که

اَصابَ بِهِ: برساند آن را

مَنْ یَشاءُ: به هر کس که بخواهد

مِنْ عِبادِهِ: از بندگانش،

اِذا هُمْ: به ناگاه ایشان

یَسْتَبْشِرُونَ: شادی می کنند.0

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (51)

ص:40

49 وَ اِنْ کانُوا مِنْ قَبْلِ اَنْ یُنَزَّلَ عَلَیْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمُبْلِسینَ

وَ اِنْ کانُوا: و همانا بودند

مِنْ قَبْلِ اَنْ: پیش از این که

یُنَزَّلَ عَلَیْهِمْ: نازل شود برایشان

مِنْ قَبْلِهِ: از قبلِ آن (باران)

لَمُبْلِسینَ: ناامیدان. مأیوسان.

50 فَانْظُرْ اِلی اثارِ رَحْمَتِ اللّهِ کَیْفَ یُحْیِی الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها اِنَّ ذلِکَ لَمُحْیِ الْمَوْتی وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

فَانْظُرْ: پس بنگر

اِلی اثارِ: به آثارِ

رَحْمَتِ اللّهِ: رحمت خدا که

کَیْفَ یُحْیِی: چگونه زنده می کند

الْأَرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مرگش،

اِنَّ ذلِکَ: همانا آن است

لَمُحْیِ: زنده کننده

الْمَوْتی: مردگان،

وَ هُوَ: و او

عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ: بر هر چیزی

قَدیرٌ: قادر و تواناست.

51 وَ لَئِنْ اَرْسَلْنا ریحا فَرَاَوْهُ مُصْفَرّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ یَکْفُرُونَ

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

اَرْسَلْنا: بفرستیم

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (53)

ریحا: بادی

فَرَاَوْهُ: پس ببینند آن را

مُصْفَرّا: زرد شده، پژمرده

لَظَلُّوا: حتما پیوسته

مِنْ بَعْدِهِ: از بعد آن

یَکْفُرُونَ: کافر می شوند.

ص:42

54 اَللّهُ الَّذی خَلَقَکُمْ مِنْ ضَعْفٍ ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ ضَعْفا وَ شَیْبَةً یَخْلُقُ ما یَشاءُ وَ هُوَ الْعَلیمُ الْقَدیرُ

اَللّهُ الَّذی: خداست که

خَلَقَکُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ ضَعْفٍ: از ناتوانی

ثُمَّ جَعَلَ: سپس قرار داد

مِنْ بَعْدِ ضَعْفٍ: از بعد ناتوانی

(54) جلد 21 سوره روم

قُوَّةً: قوّت،

ثُمَّ جَعَلَ: سپس قرار داد

مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ: از بعد ناتوانی

ضَعْفا: ناتوانی

وَ شَیْبَةً: و پیری.

یَخْلُقُ: خلق می کند

ما یَشاءُ: هر چه بخواهد،

وَ هُوَ الْعَلیمُ: و او دانای

الْقَدیرُ: تواناست.

سوره روم لغات و مفاهیم قرآن کریم (55)

«سوره لقمان»

1 الآمآ

الآمآ: از حروف مقطّعه

2 تِلْکَ اياتُ الْکِتابِ الْحَکيمِ

تِلْکَ اياتُ: اين آيات

الْکِتابِ الْحَکيمِ: کتاب حکيم است.

3 هُدًی وَ رَحْمَةً لِلْمُحْسِنينَ

هُدًی: هدايتی

وَ رَحْمَةً: و رحمتی

لِلْمُحْسِنينَ: برای نيکوکاران است.

4 اَلَّذينَ يُقيمُونَ الصَّلوةَ وَ يُؤْتُونَ الزَّکوةَ

وَ هُمْ بِالْاٰخِرَهِ هُمْ يُوقِنُونَ

اَلَّذينَ: آنان که

يُقيمُونَ: برپامی دارند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ يُؤْتُونَ: و می دهند

الزَّكوهَ: زكات را

وَ هُمْ: و ايشان

بِالْاٰخِرَهِ: به آخرت

هُمْ يُوقِنُونَ: ايشانند يقين داران.

5 اوُلئِکَ عَلی هُدًی مِنْ رَبِّهِمْ وَ اوُلئِکَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

اوُلئِکَ: آنان

عَلی هُدًی: بر هدايتی

سوره لقمان لغات و مفاهيم قرآن كريم (57)

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان هستند،

وَ اوُلئِکَ: و آنان

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ايشانند رستگاران

6 وَ مِنَ النّاسِ مَنْ يَشْتَرى لَهْوَ الْحَديثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبيلِ اللّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَ يَتَّخِذَها هُزُوًا اوُلَئِکَ لَهُمْ عَذابٌ مُهينٌ

وَ مِنَ النّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند

يَشْتَرى: که می خرند

لَهْوَ الْحَديثِ: سخن بیهوده را

لِيُضِلَّ: تا گمراه کنند (مردم را)

عَنْ سَبيلِ اللّهِ: از راه خدا

بِغَيْرِ عِلْمٍ: بدون علم

(58) جلد 21 سوره لقمان

وَ يَتَّخِذَها: و می گیرند آن را

هُزُوًا: به مسخره،

اوُلئِکَ: آنان

لَهُمْ عَذابٌ: برایشان عذابی

مُهينٌ: خوارکننده است.

ص:46

10 خَلَقَ السَّمواتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَها وَ اَلْقى فِى الاْرْضِ رَواسِىَ اَنْ تَميدَبِكُمْ وَ بَثَّ فيها مِنْ كُلِّ دابَّةٍ وَ اَنْزَلْنا مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَنْبَتْنا فيها مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَريمٍ

خَلَقَ السَّمواتِ: خلق کرد آسمان ها را

بِغَيْرِ عَمَدٍ: بدون ستونی که

تَرَوْنَها: ببینید آن را،

وَ اَلْقى: و افکند

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (59)

فِى الاْرْضِ: در زمین

رَواسِىَ: کوه های استوار

اَنْ تَميدَ: که تکان ندهد، نلرزاند

بِكُمْ: شما را

وَ بَثَّ: و منتشر ساخت، پراکند

فيها: در آن

مِنْ كُلِّ: از هر

دابَّةٍ: جنبنده ای

وَ اَنْزَلْنا: و نازل کردیم

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

فَاَنْبَتْنا: پس رویاندیم ما

فیها: در آن

مِنْ کُلِّ: از هر

(60) جلد 21 سوره لقمان

زَوْجٍ: جفتی، زوجی

کَریمٍ: پُرسود، پُر ارزش.

11 هذا خَلْقُ اللّهِ فَاَرُونی ماذا خَلَقَ الَّذینَ مِنْ دُونِه بَلِ الظّالِمُونَ فی ضَلالٍ مُبینٍ

هذا خَلْقُ: این آفرینش

اللّهِ: خداست،

فَاَرُونی: پس نشان دهید به من

ماذا خَلَقَ: چه خلق کرده اند

الَّذینَ: آنان که

مِنْ دُونِه: غیر اویند؟

بَلِ الظّالِمُونَ: بلکه ستمکاران

فی ضَلالٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکارند.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (61)

12 وَ لَقَدْ آتَیْنا لُقْمنَ الْحِکْمَهَ اَنِ اشْکُرْ لِلّهِ وَ مَنْ یَشْکُرْ فَاِنَّما یَشْکُرُ لِنَفْسِه وَ مَنْ کَفَرَ فَاِنَّ اللّهَ غَنِیٌّ حَمیدٌ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

آتَیْنا: دادیم ما

لُقْمنَ: به لقمان

الْحِکْمَهَ: حکمت،

اَنِ اشْکُرْ:که شکر کن

لِلّهِ: خدا را،

وَ مَنْ: و هر کس

یَشْکُرْ: سپاسگزاری کند

فَاِنَّما: پس جز این نیست که

یَشْکُرُ: سپاسگزاری می کند

(62) جلد 21 سوره لقمان

لِنَفْسِه: به نفع خودش،

وَ مَنْ: و هر کس

کَفَرَ: کفر بورزد

فَاِنَّ: پس به درستی که

اللّهَ: خداوند

غَنِیٌّ: بی نیاز

حَمیدٌ: ستوده است.

13 وَ اِذْ قالَ لُقْمنُ لِاِبْنِه وَ هُوَ یَعِظُهُ یابُنَیَّ لا تُشْرِکْ بِاللّهِ اِنَّ الشِّرْکَ لَظُلْمٌ عَظیمٌ

وَ اِذْ: و هنگامی که

قالَ: گفت:

لُقْمنُ: لقمان

لِاِبْنِه: به پسرش

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (63)

ص:50

وَ هُوَ: در حالی که او را

یَعِظُهُ: پند می داد

یابُنَیَّ: ای پسرک من!

لا تُشْرِکْ: شرک نیاور

بِاللّهِ: به خدا،

اِنَّ: به درستی که

الشِّرْکَ: شرک ورزیدن

لَظُلْمٌ: هر آینه ظلم

عَظیمٌ: بزرگی است.

14 وَ وَصَّیْنَا الاِْنْسانَ بِوالِدَیْهِ حَمَلَتْهُ اُمُّهُ وَهْناً عَلی وَهْنٍ وَ فِصالُهُ فی عامَیْنِ اَنِ اشْکُرْلی وَ لِوالِدَیْکَ اِلَیَ الْمَصیرُ

وَ وَصَّیْنَا: و سفارش نمودیم ما

(64) جلد 21 سوره لقمان

الاِْنْسانَ: انسان را

بِوالِدَیْهِ: درباره پدر و مادرش،

حَمَلَتْهُ: حمل کرد او را

اُمُّهُ: مادرش

وَهْناً: ضعف و سستی

عَلی: روی

وَهْنٍ: ضعف و سستی

وَ فِصالُهُ: و دوران شیرخوارگی او

فی عامَیْنِ: در دو سال است

اَنِ اشْکُرْلی: (سفارش نمودیم) که شکر کن مرا

وَ لِوالِدَیْکَ: و پدر و مادرت را

اِلَیَّ: (که) به سوی من است

الْمَصیرُ: سرنوشت، بازگشت.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (65)

15 وَ اِنْ جاهَداکَ عَلی اَنْ تُشْرِکَ بی ما لَیْسَ لَکَ بِه عِلْمٌ فَلا تُطِعْهُما وَ صاحِبْهُما فِی الدُّنْیا مَعْرُوُفاً وَاتَّبِعْ سَبیلَ مَنْ اَنابَ اِلَیَّ ثُمَّ اِلَیَّ مَرْجِعُکُمْ فَاُنَبِّئُکُمْ بِما کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

وَ اِنْ: و اگر

جاهَداکَ: سعی کنند آن دو که تو

عَلی اَنْ: بر این که

تُشْرِکَ بی: شرک بورزی به من

ما لَیْسَ: آن چه را که نیست

لَکَ بِه: برای تو به آن

عِلْمٌ: علمی،

فَلا تُطِعْهُما: پس اطاعت نکن از آن ها

وَ صاحِبْهُما: و همدمشان باش

فِی الدُّنْیا: در دنیا

(66) جلد 21 سوره لقمان

مَعْرُوفاً: به نیکی، به شایستگی،

وَ اتَّبِعْ: و پیروی کن

سَبیلَ مَنْ: راه کسی را که

اَنابَ: روی می آورد

ص:53

اِلَیَّ: به سوی من،

ثُمَّ: سپس،

اِلَیَّ: به سوی من است

مَرْجِعُکُمْ: بازگشت شما

فَاُنَبِّئُکُمْ: پس خبر می دهم به شما

بِما: به آن چه

کُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید.

16 یا بُنَیَّ اِنَّها اِنْ تَکُ مِثْقالَ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ فَتَکُنْ فی صَخْرَةٍ اَوْفِی السَّمواتِ اَوْ فِی الْاَرْضِ

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (67)

یَاْتِ بِهَااللّهُ اِنَّ اللّهَ لَطیفٌ خَبیرٌ

یا بُنَیَّ: ای پسرک من!

اِنَّها اِنْ: همانا آن اگر

تَکُ مِثْقالَ: باشد به سنگینی

حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ: دانه ای از خردل

فَتَکُنْ فی: پس باشد در

صَخْرَةٍ: صخره ای، تخته سنگی

اَوْفِی: یا در

السَّمواتِ: آسمان ها

اَوْ فِی الأَرْضِ: یا در زمین،

یَأْتِ: می آورد

بِهَااللّهُ: آن را خداوند،

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

لَطیفٌ: باریک بین، دقیق

(68) جلد 21 سوره لقمان

خَبیرٌ: و آگاه است.

17 یا بُنَیَّ اَقِمِ الصَّلوهَ وَأْمُرْ بِالْمَعْروُفِ وَانْهَ عَنِ الْمُنْکَرِ وَ اصْبِرْ عَلی ما اَصابَکَ اِنَّ ذلِکَ مِنْ عَزْمِ الأُمُورِ

یا بُنَیَّ: ای پسرک من!

اَقِمِ: به پادار

الصَّلوهَ: نماز را

وَ أْمُرْ: و امر کن

بِالْمَعْروُفِ: به معروف، خوبی ها

وَ انْهَ: و باز دار

عَنِ الْمُنْكَرِ: از منکر، بدی ها

وَ اصْبِرْ: و صبر کن

عَلی ما: بر آن چه

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (69)

اَصابَکَ: برسد به تو،

اِنَّ ذلِکَ: به درستی که این

مِنْ: از

عَزْمِ الْأُمُورِ: امور استوار است

18 وَلا تُصَعِّرْ خَدَّکَ لِلنّاسِ وَلاتَمْشِ فِی الْأَرْضِ مَرَحاً اِنَّ اللّهَ لا یُحِبُّ کُلَّ مُخْتالٍ فَخُورٍ

وَ لا تُصَعِّرْ: با نخوت، با بی اعتنایی برمگردان

خَدَّکَ: رُخَت را

لِلنّاسِ: از مردم

وَ لا تَمْشِ: و راه مرو

فِی الْأَرْضِ: در زمین

مَرَحَاً: با غرور و سرمستی،

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

(70) جلد 21 سوره لقمان

لا یُحِبُّ: دوست ندارد

کُلَّ مُخْتالٍ: هیچ خودپسند

فَخُورٍ: فخرفروش را.

19 وَاقْصِدْ فی مَشْیِکَ وَاغْضُضْ مِنْ صَوْتِکَ اِنَّ اَنْکَرَ الْاَصْواتِ لَصَوْتُ الْحَمیرِ

وَاقْصِدْ: و میانه رو باش

فی مَشْیِکَ: در راه رفتن،

وَ اغْضُضْ: و بکاه

مِنْ صَوْتِکَ: از صدایت،

اِنَّ اَنْکَرَ: همانا زشت ترین

الْاَصْواتِ: صداها

لَصَوْتُ: صدای

الْحَمیرِ: خران است.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (71)

ص:57

20 اَلَمْ تَرَوْ اَنَّ اللّهَ سَخَّرَ لَکُمْ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الْاَرْضِ وَاَسْبَغَ عَلَیْکُمْ نِعَمَهُ ظاهِرَةً وَ باطِنَةً وَ مِنَ النّاسِ مَنْ یُجادِلُ فِی اللّهِ بِغَیْرِ عِلْمٍ وَ لا هُدیً وَ لا کِتابٍ مُنیرٍ

اَلَمْ تَرَوْ: آیا ندیدید

اَنَّ اللّهَ: که همانا خداوند

سَخَّرَ لَکُمْ: رام کرد برای شما

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما: آن چه در

فِی الْاَرْضِ: در زمین است

وَ اَسْبَغَ: و کامل کرد، فراوان کرد

عَلَیْکُمْ نِعَمَهُ: بر شما نعمت هایش را

ظاهِرَةً: که ظاهر، آشکار

وَ باطِنَةً: و پنهان است؟

وَ مِنَ النّاسِ: و بعضی از مردم

مَنْ: کسانی هستند که

یُجادِلُ: مجادله می کنند

فِی اللّهِ: درباره خدا

بِغَیْرِ عِلْمٍ: بدون هیچ علمی

وَ لا هُدیً: و نه هدایتی

وَ لا کِتابٍ: و نه کتاب

مُنیرٍ: روشنگری.

21 وَ اذا قیلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا ما اَنْزَلَ اللّهُ قالُوا بَلْ نَتَّبِعُ ما وَجَدْنا عَلَیْهِ اباءَنا اَوَلَوْ کانَ الشَّیْطانُ یَدْعُوهُمْ اِلی عَذابِ السَّعیرِ

وَ اذا: و هنگامی که

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (73)

قیلَ: گفته شود:

لَهُمُ اتَّبِعُو: به آن ها پیروی کنید

ما اَنْزَلَ: آن چه را نازل کرد

اللّهُ: خداوند،

قالُوا: گویند:

بَلْ نَتَّبِعُ: بلکه پیروی می کنیم

ما وَجَدْنا: آن چه را که یافتیم

عَلَیْهِ اباءَنا: بر آن پدرانمان را،

اَوَ لَوْ کانَ: آیا و اگر چه باشد

الشَّیْطانُ: شیطان که

یَدْعُوهُمْ: بخواند آن ها را

اِلی عَذابِ: به سوی عذاب

السَّعیرِ: سوزان (باز هم از آن ها پیروی می کنند؟)

(74) جلد 21 سوره لقمان

22 وَ مَنْ یُسْلِمْ وَجْهَهُ اِلَی اللّهِ وَ هُوَ مُحْسِنٌ فَقَدِ اسْتَمْسَکَ بِالْعُرْوَهِ الْوُثْقی وَ اِلَی اللّهِ عاقِبَهُ الاُمُورِ

وَ مَنْ یُسْلِمْ: و هر کس تسلیم کند

وَجْهَهُ: رویش را، توجّهش را

اِلَی اللّهِ: به سوی خدا

وَ هُوَ: در حالی که او

مُحْسِنٌ: نیکوکار باشد

فَقَدِ: پس به تحقیق

اسْتَمْسَکَ: چنگ زده

بِالْعُرْوَهِ: به دستگیره

الْوُثْقی: محکمی.

وَ اِلَی اللّهِ: و به سوی خداست

عاقِبَهُ الْاُمُورِ: عاقبت کارها.

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (75)

27 وَ لَوْ اَنَّ ما فِی الْاَرْضِ مِنْ شَجَرَهٍ اَقْلامٌ وَالْبَحْرُ یَمُدُّهُ مِنْ بَعْدِه سَبْعَهُ اَبْحُرٍ ما نَفِدَتْ کَلِماتُ اللّهِ اِنَّ اللّهَ عَزیزٌ حَکیمٌ

وَ لَوْ اَنَّ ما: و اگر تمام آن چه

فِی الْاَرْضِ: در زمین است

مِنْ شَجَرَهٍ: از درخت

اَقْلامٌ: قلم باشد،

وَ الْبَحْرُ: و دریا (مرکب)،

یَمُدُّهُ: کمک کند آن را

مِنْ بَعْدِه: از بعدش

سَبْعَهُ اَبْحُرٍ: هفت دریای دیگر

ما نَفِدَتْ: تمام نشود

کَلِماتُ اللّهِ: کلمات خداوند.

(76) جلد 21 سوره لقمان

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

عَزیزٌ: شکست ناپذیر

حَکیمٌ: حکیم است.

29 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ یُولِجُ اللَّیْلَ فِی النَّهارِ وَ یُولِجُ النَّهارَ فِی اللَّیْلِ وِ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ کُلٌّ یَجْری اِلی اَجَلٍ مُسَمًّی وَ اَنَّ اللّهَ بِما تَعْمَلُونَ خَبیرٌ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: همانا خدا

یُولِجُ اللَّیْلَ: داخل می کند شب را

فِی النَّهارِ: در روز

وَ یُولِجُ النَّهارَ: و داخل می کند روز را

فِی اللَّیْلِ: در شب

وِ سَخَّرَ: و مسخّر نموده

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (77)

الشَّمْسَ: خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

کُلٌّ یَجْری: هر یک روان است

اِلی اَجَلٍ: به سوی مدّتی

مُسَمًّی: معیّن

وَ اَنَّ اللّهَ: و همانا خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَبیرٌ: آگاه است؟

30 ذلِکَ بِاَنَّ اللّهَ هُوَ الْحَقُّ وَ اَنَّ مایَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الْباطِلُ وَ اَنَّ اللّهَ هُوَالْعَلِیُّ الْکبیرُ

ص:63

ذلِکَ: این چنین است

بِاَنَّ اللّهَ: به این که خداوند

(78) جلد 21 سوره لقمان

هُوَ الْحَقُّ: او، حق است

وَ اَنَّ: و این که

ما یَدْعُونَ: آن چه می خوانند

مِنْ دُونِهِ: غیر از او

الْباطِلُ: باطل است

وَ اَنَّ اللّهَ: و این که خداوند

هُوَالْعَلِیُّ: او، برتر و والاتر

الْکبیرُ: و بزرگ است.

ص:64

سوره لقمان لغات و مفاهیم قرآن کریم (79)

«سوره سجده»

1 الآمآ

الآمآ: از حروف مقطّعه

2 تَنْزیلُ الکِتابِ لا رَیْبَ فیهِ مِنْ رَبِّ الْعالَمینَ

تَنْزیلُ الکِتابِ: نازل کردن کتابی که

لا رَیْبَ: هیچ شکی

فیهِ: در آن نیست

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان است.

26 اَوَ لَمْ یَهْدِ لَهُمْ کَمْ اَهْلَکْنا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ یَمْشُونَ فی مَساکِنِهِمْ اِنَّ فی ذلِکَ لَاَیاتٍ اَفَلا یَسْمَعُونَ

(80) جلد 21 سوره سجده

اَوَ لَمْ یَهْدِ: آیا و هدایت نکرد

لَهُمْ: ایشان را؟

كَمْ: چه بسیار

اَهْلَکْنا: هلاک کردیم

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان

مِنَ الْقُرُونِ: از نسل ها

یَمْشُونَ: که راه می روند

فی مَساکِنِهِمْ: در خانه های آن ها

اِنَّ: همانا

فی ذلِکَ: در این

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هاست،

اَفَلا یَسْمَعُونَ: آیا پس نمی شنوند؟

27 اَوَ لَمْ یَرَوْا اَنّا نَسُوقُ الْماءَ اِلَی الاَْرْضِ

سوره سجده لغات و مفاهیم قرآن کریم (81)

الْجُرُزِ فَنُخْرِجُ بِه زَرْعا تَأْکُلُ مِنْهُ اَنْعامُهُمْ وَ اَنْفُسُهُمْ اَفَلا یُبْصِرُونَ

اَوَ لَمْ یَرَوْا: آیا و ندیدند

اَنّا: که همانا ما

نَسُوقُ: سوق می دهیم، می رانیم

الْماءَ: آب را

اِلَی: به سوی

الأَرْضِ: زمین

الْجُرُزِ: بی آب و علف، بایر؟

فَنُخْرِجُ: پس خارج می کنیم

بِه: به آن

زَرْعا: کشتزاری را

تَأْكُلُ: که میخورند

مِنْهُ: از آن

(82) جلد 21 سوره سجده

اَنْعامُهُمْ: چهارپایانشان

وَ اَنْفُسُهُمْ: و خودشان،

اَفَلا يُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینند؟

ص:67

سوره سجده لغات و مفاهیم قرآن کریم (83)

«سوره احزاب»

1 یا اَیُّهَا النَّبِیُّ اتَّقِ اللّهَ وَ لاتُطِعِ الْکافِرینَ وَ الْمُنافِقینَ اِنَّ اللّهَ کانَ عَلیما حَکیما

یا اَیُّهَا النَّبِیُّ: ای پیامبر

اتَّقِ اللّهَ: بترس از خدا

وَ لاتُطِعِ: و پیروی نکن

الْکافِرینَ: از کافران

وَ الْمُنافِقینَ: و منافقان.

اِنَّ اللّهَ: همانا خدا

کانَ عَلیما: باشد دانای

حَکیما: فرزانه.

2 وَاتَّبِعْ ما یُوحی اِلَیْکَ مِنْ رَبِّکَ اِنَّ اللّهَ کانَ بِما تَعْمَلُونَ خَبیرا

(84) جلد 21 سوره احزاب

وَاتَّبِعْ: و پیروی کن

ما: آن چه راکه

ص:68

یُوحی: وحی می شود

اِلَیْکَ: به سوی تو

مِنْ رَبِّکَ: از جانب پروردگارت

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

کانَ: باشد

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

خَبیرا: آگاه.

3 وَ تَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ وَ کَفی بِاللّهِ وَکیلاً

وَ تَوَکَّلْ: و توکّل کن

عَلَی اللّهِ: بر خدا،

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (85)

وَ کَفی: و کافی است

بِاللّهِ: که خدا

وَکیلاً: وکیل باشد.

ص:69

21 لَقَدْکانَ لَکُمْ فی رَسُولِ اللّهِ اُسْوَهٌ حَسَنَهٌ لِمَنْ کانَ یَرْجُوا اللّهَ وَ الْیَوْمَ الْاٰخِرَ وَ ذَکَرَ اللّهَ کَثیرا

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

کانَ لَکُمْ: باشد برای شما

فی رَسُولِ: در (رفتار) رسول

اللّهِ: خدا

اُسْوَهٌ: سرمشق، الگوی

حَسَنَهٌ: نیکویی

لِمَنْ: برای کسی که

کانَ یَرْجُوا: امیدوار باشد

(86) جلد 21 سوره احزاب

اللّهَ: به خدا

وَ الْیَوْمَ: و روز

الْاٰخِرَ: رستاخیز

وَ ذَکَرَ: و یاد کند

اللّهَ: خدا را

کَثیرا: بسیار.

«پایان جزء 21»

ص:70

31 وَ مَنْ یَقْنُتْ مِنْکُنَّ لِلّهِ وَ رَسُولِه وَ تَعْمَلْ صالِحانُؤْتِها اَجْرَهامَرَّتَیْنِ وَاَعْتَدْنالَهارِزْقا کَریما

وَ مَنْ: و هر کس

یَقْنُتْ: فرمان بِبَرد، خضوع کند

مِنْکُنَّ: از شما (زنان)

لِلّهِ: برای خدا

وَ رَسُولِه: و رسولش

وَ تَعْمَلْ: و انجام دهد

صالِحا: عمل صالح،

نُؤْتِها: می دهیم به او

اَجْرَها: اجرش را

مَرَّتَیْنِ: دو برابر، دوچندان

وَ اَعْتَدْنا: و آماده ساخته ایم

لَها: برایش

رِزْقا: روزی

کَریما: کریمانه ای، پُربرکتی.

40 ما كانَ مُحَمَّدٌ اَبا اَحَدٍ مِنْ رِجالِكُمْ وَلكِنْ رَسُولَ اللّهِ وَخاتَمَ النَّبيّنَ وَكانَ اللّهُ بِكُلِ شَىْ ءٍعَليما

ما كانَ: نباشد

مُحَمَّدٌ: محمد (صلى الله عليه و آله)

اَبا اَحَدٍ: پدر احدى

مِنْ رِجالِكُمْ: از مردان شما،

وَلكِنْ: وليكن

رَسُولَ اللّهِ: فرستاده خدا

وَ خاتَمَ: و خاتم

النَّبيّنَ: پيامبران است.

وَ كانَ اللّهُ: و باشد خدا

سوره احزاب لغات و مفاهيم قرآن كريم (89)

بِكُلِّ شَىْ ءٍ: به هر چيزى

عَليما: دانا.

41 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا اذْكُرُوا اللّهَ ذِكْرا كَثيرا

يا اَيُّهَا الَّذينَ: اى كسانى كه

امَنُوا: ایمان آورده اید!

اذْکُرُوا اللّهَ: یاد کنید خدا را

ذِکْرا کَثیرا: یادِ بسیار زیاد.

42 وَ سَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ اَصیلاً

وَ سَبِّحُوهُ: و تسبیح کنید او را

بُکْرَةً: صبح

وَ اَصیلاً: و شام

(90) جلد 22 سوره احزاب

43 هُوَالَّذی یُصَلّی عَلَیْکُمْ وَ مَلائِکَتُهُ لِیُخْرِجَکُمْ مِنَ الظُّلُماتِ اِلَی النُّورِ وَ کانَ بِالْمُؤْمِنینَ رَحیما

هُوَ الَّذی: او کسی است که

یُصَلّی: درود می فرستد

عَلَیْکُمْ: بر شما

وَ مَلائِکَتُهُ: و فرشتگان او (نیز)،

لِیُخْرِجَکُمْ: تا خارج کند شما را

مِنَ الظُّلُماتِ: از تاریکی ها

اِلَی النُّورِ: به سوی نور،

وَ کانَ: و باشد

بِالْمُؤْمِنینَ: نسبت به مؤمنان

رَحیما: مهربان.

44 تَحِیَّتُهُمْ یَوْمَ یَلْقَوْنَهُ سَلامٌ وَ اَعَدَّ لَهُمْ

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (91)

اَجْرا کَریما

تَحِیَّتُهُمْ: درودشان

یَوْمَ: روزی که

یَلْقَوْنَهُ: ملاقات می کنند او را

سَلامٌ: سلام است،

وَ اَعَدَّ: و آماده کرده

لَهُمْ: برای آن ها

اَجْرا: اجری

کَریما: کریمانه، پر ارزش.

ص:74

45 یا اَیُّهَا النَّبِیُّ اِنّا اَرْسَلْناکَ شاهِدا وَ مُبَشِّرا وَ نَذیرا

یا اَیُّهَاالنَّبِیُّ: ای پیامبر!

اِنّا: همانا ما

اَرْسَلْناکَ: فرستادیم تو را

(92) جلد 22 سوره احزاب

شاهِدا: شاهد، گواه

وَ مُبَشِّرا: و بشارت دهنده

وَ نَذیرا: و بیم دهنده.

46 وَ داعِیا اِلَی اللّهِ بِأِذْنِه وَ سِراجامُنیرا

وَ داعِیا: و دعوت کننده

اِلَی اللّهِ: به سوی خدا

بِأِذْنِه: به فرمان او

وَ سِراجا: و چراغی

مُنیرا: تابان.

47 وَ بَشِّرِالْمُؤْمِنینَ بِاَنَّ لَهُمْ مِنَ اللّهِ فَضْلاً کَبیرا

وَ بَشِّرِ: و بشارت بده

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنان را

بِاَنَّ: به این که

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (93)

لَهُمْ: برای آن ها

مِنَ اللّهِ: از جانب خدا

فَضْلاً: تفضّلی

کَبیرا: بزرگ است.

48 وَ لا تُطِعِ الْکافِرینَ وَ الْمُنافِقینَ وَدَعْ اَذیهُمْ وَ تَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ وَ کَفی بِاللّهِ وَکیلاً

وَ لاتُطِعِ: و اطاعت مکن

الْکافِرینَ: کافران

وَ الْمُنافِقینَ: و منافقان را

وَدَعْ: و رها کن

اَذیهُمْ: آزارشان را

وَ تَوَکَّلْ: و توکّل کن

عَلَی اللّهِ: بر خدا،

(94) جلد 22 سوره احزاب

وَ کَفی: و کافی است

بِاللّهِ: خدا

وَکیلاً: که وکیل (تو باشد).

56 اِنَّ اللّهَ وَ مَلائِکَتَهُ یُصَلُّونَ عَلَی النَّبِیِّ یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا صَلُّوا عَلَیْهِ وَ سَلِّمُوا تَسْلیما

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

وَ مَلائِکَتَهُ: و فرشتگان او

یُصَلُّونَ: درود می فرستند

عَلَی النَّبِیِّ: بر پیامبر،

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

صَلُّوا: درود بفرستید، صلوات بفرستید

عَلَیْهِ: بر او

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (95)

وَ سَلِّمُوا: تسلیم شوید

ص:77

تَسْليما: تسليم شدنى.

70 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا اتَّقُوا اللّهَ وَ قُولُوا قَوْلاً سَديدا

يا اَيُّهَاالَّذينَ: اى كسانى كه

امَنُوا: ايمان آورده ايد!

اتَّقُوا: بترسيد

اللّهَ: از خدا

وَ قُولُوا: و بگوييد

قَوْلاً: سخنى

سَديدا: راست و استوار، سنجيده.

71 يُصْلِحْ لَكُمْ اَعْمالَكُمْ وَ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ

وَ مَنْ يُطِعِ اللّهَ وَ رَسُولَهُ فَقَدْ فازَ فَوْزا عَظيما

يُصْلِحْ: اصلاح مى كند

لَكُمْ: برايتان

اَعْمالَکُمْ: اعمالتان را

وَ یَغْفِرْ: و می آمرزد

لَکُمْ: برایتان

ذُنُوبَکُمْ: گناهانتان را.

وَ مَنْ: و هر کس

یُطِعِ: اطاعت کند

اللّهَ: خدا

وَ رَسُولَهُ: و رسولش را،

فَقَدْ: پس به تحقیق

فازَ: رستگار شده

فَوْزا: به رستگاری

سوره احزاب لغات و مفاهیم قرآن کریم (97)

عَظیما: بزرگی.

ص:79

(98) جلد 22 سوره احزاب

«سوره سبأ»

1 اَلْحَمْدُ لِلّهِ الَّذی لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُفِی الْاٰخِرَهِ وَهُوَالْحَکیْمُ الْخَبیرُ

اَلْحَمْدُ: حمد و سپاس

لِلّهِ: برای خدایی است

الَّذی لَهُ: که برای اوست،

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الْأَرْضِ: زمین است،

وَ لَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت،

وَ هُوَ: و او

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (99)

الْحَکیْمُ: حکیم

الْخَبیرُ: و آگاه است.

ص:80

2 يَعْلَمُ مايَلِجُ فِی الْأَرْضِ وَ ما يَخْرُجُ مِنْها وَ ما يَنْزِلُ مِنَ السَّماءِ وَمايَعْرُجُ فيهاوَهُوَالرَّحيمُ الْغَفُورُ

يَعْلَمُ: می داند

ما يَلِجُ: آن چه فرومی رود

فِی الْأَرْضِ: در زمين

وَ ما: و آن چه

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْها: از آن

وَ ما: و آن چه

يَنْزِلُ: نازل می شود

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

(100) جلد 22 سوره سبأ

وَ ما: و آن چه

يَعْرُجُ: بالا می رود

فيها: در آن،

وَ هُوَ: و او

الرَّحيمُ: مهربان

ص:81

الْغَفُورُ: و آمرزنده است.

9 اَفَلَمْ یَرَوْا اِلی ما بَیْنَ اَیْدیهِمْ وَ ما خَلْفَهُمْ مِنَ السَّماءِ وَ الْاَرْضِ اِنْ نَشَأْ نَخْسِفْ بِهِمُ الْاَرْضَ اَوْنُسْقِطْ عَلَیْهِمْ کِسَفا مِنَ السَّماءِ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیَةً لِکُلِّ عَبْدٍ مُنیبٍ

اَفَلَمْ یَرَوْا: آیا پس ندیدند، نگاه نکردند

اِلی ما: به آن چه

بَیْنَ اَیْدیهِمْ: پیش رویشان

وَ ما: و آن چه

خَلْفَهُمْ: پشت سرشان

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

وَ الْاَرْضِ: و زمین است؟

اِنْ نَشَأْ: اگر بخواهیم

نَخْسِفْ: فرومی بریم

بِهِمُ الْاَرْضَ: آن ها را در زمین

اَوْ نُسْقِطْ: یا می افکنیم، ساقط می کنیم

عَلَیْهِمْ: بر ایشان، بر سرشان

کِسَفا: قطعاتی

مِنَ السَّماءِ: از آسمان،

اِنَّ: همانا

فی ذلِکَ: در این

لاَیَةً: هر آینه نشانه ای است

(102) جلد 22 سوره سبأ

لِکُلِّ عَبْدٍ: برای هر بنده

مُنیبٍ: توبه کار، به خدا روکننده.

10 وَ لَقَدْ اتَیْنا داوُدَ مِنّا فَضْلاً یا جِبالُ اَوِّبی مَعَهُ وَ الطَّیْرَ وَ اَلَنّا لَهُ الْحَدیدَ

وَ لَقَدْ: و هر آینه، به تحقیق

اتَیْنا: دادیم ما

داوُدَ: به داود

مِنّا: از جانب خودمان

فَضْلاً: فضلی،

یا جِبالُ: ای کوه ها!

اَوِّبی: هم آواز شوید

مَعَهُ: با او

وَ الطَّیْرَ: و (ای) پرندگان!

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (103)

وَ اَلَنّا: و نرم کردیم

لَهُ: برای او

الْحَدیدَ: آهن را.

11 اَنِ اعْمَلْ سابِغاتٍ وَ قَدِّرْ فِی السَّرْدِ وَاعْمَلوُا صالِحا اِنّی بِما تَعْمَلُونَ بَصیرٌ

اَنِ اعْمَلْ: که عمل کن، بباف

سابِغاتٍ: زره ها را

وَ قَدِّرْ: و به اندازه کن

فِی السَّرْدِ: حلقه زره را،

وَ اعْمَلوُا: و انجام دهید

صالِحا: عمل شایسته،

اِنّی: به درستی که من

بِما: به آن چه

(104) جلد 22 سوره سبأ

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصیرٌ: بینا هستم.

12 وَ لِسُلَیْمنَ الرّیحَ غُدُوُّها شَهْرٌ وَ رَواحُها شَهْرٌ وَ اَسَلْنا لَهُ عَیْنَ الْقِطْرِ وَ مِنَ الْجِنِّ مَنْ یَعْمَلُ بَیْنَ یَدَیْهِ بِإِذْنِ رَبِّه وَ مَنْ یَزِغْ مِنْهُمْ عَنْ اَمْرِنا نُذِقْهُ مِنْ عَذابِ السَّعیرِ

وَ لِسُلَیْمنَ: و برای سلیمان

الرّیحَ: باد را (مسخّر کردیم)

غُدُوُّها: صبحگاهش

شَهْرٌ: (مسافت) یک ماه راه

وَ رَواحُها: و شام گاهش

شَهْرٌ: (مسافت) یک ماه را

وَ اَسَلْنا: و روان ساختیم

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (105)

لَهُ: برای او

عَیْنَ: چشمه

الْقِطْرِ: مس مذاب را،

وَ مِنَ الْجِنِّ: و از جن

مَنْ: کسانی

یَعْمَلُ: کار می کردند

بَیْنَ یَدَیْهِ: پیش رویش

بِإِذْنِ: به فرمان

رَبِّه: پروردگارش،

وَ مَنْ: و هر کس

یَزِغْ: منحرف می شد

مِنْهُمْ: از آن ها

عَنْ اَمْرِنا: از دستور ما

نُذِقْهُ: می چشاندیم به او

(106) جلد 22 سوره سبأ

مِنْ عَذابِ: از عذاب

السَّعيرِ: آتش سوزان.

13 يَعْمَلُونَ لَهُ مايَشاءُ مِنْ مَحاريبَ وَتَماثيلَ وَجِفانٍ كَالْجَوابِ وَقُدُورٍ راسِياتٍ اعْمَلُوا الَ داوُدَ شُكْرا وَ قَليلٌ مِنْ عِبادِيَ الشَّكُورُ

يَعْمَلُونَ: كار می كردند، درست می كردند

لَهُ: برای او

ما يَشاءُ: هر چه می خواست

مِنْ مَحاريبَ: از معبدها

وَ تَماثيلَ: و مجسمه ها

وَ جِفانٍ: و ظروف بزرگ

كَالْجَوابِ: مانند حوض ها

وَ قُدُورٍ: و ديگ های

سوره سباء لغات و مفاهيم قرآن كريم (107)

راسِياتٍ: ثابت:

اعْمَلُوا: (گفتيم:) انجام دهيد

الَ داوُدَ: ای آی داود!

ص:87

شُكْرا: شکر را،

وَ قَليلٌ: و تعداد کمی

مِنْ عِبادِیَ: از بندگان من

الشَّكُورُ: شکرگزارند.

14 فَلَمّا قَضَيْنا عَلَيْهِ الْمَوْتَ ما دَلَّهُمْ عَلى مَوْتِه اِلاّ دابَّةُ الأَرْضِ تأْكُلُ مِنْسَأَتَهُ فَلَمّا خَرَّ تَبَيَّنَتِ الْجِنُّ اَنْ لَوْ كانُوا يَعْلَمُونَ الْغَيْبَ ما لَبِثُوا فِى الْعَذابِ الْمُهينِ

فَلَمّا: پس وقتی که

قَضَيْنا: گذراندیم، مقرر داشتیم ما

عَلَيْهِ: بر او

الْمَوْتَ: مرگ را،

ما دَلَّهُمْ: آگاه نساخت ایشان را

عَلى مَوْتِه: بر مرگش

اِلاّ: مگر

دابَّهُ: جنبنده

الأرْضِ: زمین

تأْكُلُ: که می خورد

مِنْسَأَتَهُ: عصای او را،

فَلَمّا: پس وقتی که

خَرَّ: فروافتاد

تَبَيَّنَتِ: فهمیدند، دریافتند

الْجِنُّ: جن

اَنْ لَوْ: که اگر

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (109)

كانُوا يَعْلَمُونَ: می دانستند

الْغَيْبَ: غیب را،

مالَبِثُوا: نمی ماندند

فِی الْعَذابِ: در عذاب

الْمُهِينِ: خوارکننده.

15 لَقَدْ كانَ لِسَبَأٍ فی مَسْكَنِهِمْ ايَهٌ جَنَّتانِ

عَنْ يَمِينٍ وَ شِمالٍ كُلُوا مِنْ رِزْقِ رَبِّكُمْ وَاشْكُرُوا لَهُ بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَ رَبٌّ غَفُورٌ

لَقَدْ: هر آينه به تحقيق

كانَ: بود

لِسَبَأٍ: براى (قوم) سَبَأ

فى مَسْكَنِهِمْ: در محلّ سكونتشان

ايَةٌ: نشانه اى،

(110) جلد 22 سوره سبأ

جَنَّتانِ: دو باغ (داشتند)

عَنْ يَمِينٍ: از راست

وَ شِمالٍ: و چپ،

كُلُوا: (گفتيم:) بخوريد

مِنْ رِزْقِ: از روزىِ

رَبِّكُمْ: پروردگارتان

وَاشْكُرُوا: و شكر كنيد

لَهُ: او را،

بَلْدَةٌ: شهرى است

طَيِّبَةٌ: پاک و پاکیزه

وَ رَبٌّ: و پروردگاری

غَفُورٌ: آمرزنده.

16 فَاَعْرَضُوا فَأَرْسَلْنا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (111)

وَ بَدَّلْناهُمْ بِجَنَّتَيْهِمْ جَنَّتَيْنِ ذَواتَىْ أُكُلٍ خَمْطٍ وَ اَثْلٍ وَ شَىْ ءٍ مِنْ سِدْرٍ قَلِيلٍ

فَاَعْرَضُوا: پس روی گردانیدند

فَأَرْسَلْنا: پس فرستادیم

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

سَيْلَ الْعَرِمِ: سیل ویرانگر

وَ بَدَّلْناهُمْ: و تبدیل کردیم

بِجَنَّتَيْهِمْ: دو باغ شان را

جَنَّتَيْنِ: به دو باغی که

ذَواتَىْ: دارای

أُكُلٍ: خوراکی

خَمْطٍ: بدمزه، تلخ

وَ اَثْلٍ: و شوره گز بود

وَ شَیْ ءٍ: و چیزی

(112) جلد 22 سوره سبأ

مِنْ سِدْرٍ: از سِدر،

قَلِیلٍ: کمی، اندکی.

17 ذلِکَ جَزَیْناهُمْ بِما کَفَرُوا وَ هَلْ نُجازی اِلاَّ الْکَفُورَ

ذلِکَ: این را

جَزَیْناهُمْ: جزا دادیم به آن ها

بِما: به خاطر این که

کَفَرُوا: کفر ورزیدند،

وَ هَلْ: و آیا

نُجازی: جزا می دهیم

اِلاَّ الْکَفُورَ: جز ناسپاس را؟

18 وَ جَعَلْنا بَيْنَهُمْ وَ بَيْنَ الْقُرَى الَّتى بارَكْنا

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (113)

فیها قُرًى ظاهِرَةً وَ قَدَّرْنا فیهَا السَّیْرَ سیرُوا فیها لَیالِیَ وَ اَیّاما اٰمِنینَ

وَ جَعَلْنا: و قرار دادیم

بَیْنَهُمْ: میان آن ها

وَ بَیْنَ: و میان

الْقُرَى الَّتى: شهرهایی که

بارَكْنا: برکت داده بودیم

فیها: در آن،

قُرًى: شهرهای

ظاهِرَةً: نزدیک به هم که یکدیگر را می دیدند

وَ قَدَّرْنا: و به اندازه کردیم ما

فیهَا: در آن

السَّیْر: مسافت را،

سیرُوا: (گفتیم:) سیر کنید، سفر کنید

(114) جلد 22 سوره سبأ

فیها: در آن،

لَیالِیَ: شب ها

وَ اَیّاما: و روزها

امِنینَ: در امنیت.

19 فَقالُوا رَبَّناباعِدْ بَیْنَ اَسْفارِنا وَ ظَلَمُوا اَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْناهُمْ اَحادیثَ وَ مَزَّقْناهُمْ کُلَّ مُمَزَّقٍ اِنَّ فی ذلِکَ لَآیاتٍ لِکُلِّ صَبّارٍ شَکُورٍ

فَقالُوا: پس گفتند:

رَبَّنا: پروردگارا!

باعِدْ: دور کن، فاصله بینداز

بَیْنَ اَسْفارِنا: بین سفرهایمان

وَ ظَلَمُوا: و ظلم کردند

اَنْفُسَهُمْ: به خودشان

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (115)

فَجَعَلْناهُمْ: پس قرار دادیم آن ها را

اَحادیثَ: داستان آیندگان

وَ مَزَّقْناهُمْ: و متلاشی کردیم آن ها را

كَلَّ مُمَزَّقٍ: كاملاً متلاشى شده،

اِنَّ: به درستى كه

فى ذلِكَ: در اين

لآآياتٍ: هر آينه نشانه هايى است

لِكُلِّ: براى هر

صَبّارٍ: پُر صبرِ

شَكُورٍ: شكرگزارى

21 وَ ما كانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلطانٍ اِلاّ لِنَعْلَمَ مَنْ يُؤْمِنُ بِالْاْخِرَهِ مِمَّنْ هُوَ مِنْها فى شَكٍّ وَ رَبُّكَ عَلى كُلِّ شَى ءٍ حَفيظٌ

(116) جلد 22 سوره سبأ

وَ ما كانَ لَهُ: و نبود او را

عَلَيْهِمْ: بر ايشان

مِنْ سُلطانٍ: هيچ سُلطه اى

اِلاّ: مگر

لِنَعْلَمَ: تا بدانيم، معلوم داريم

مَنْ: کسی را که

یُؤْمِنُ: ایمان دارد

بِالاْخِرَهِ: به آخرت

مِمَّنْ: از کسی که

هُوَ: او،

مِنْها: از آن

فی شَکٍّ: در شک است.

وَ رَبُّکَ: و پروردگار تو

عَلی کُلِّ شَی ءٍ: بر هر چیزی

حَفیظٌ: نگاهبان است.

24 قُلْ مَنْ یَرْزُقُکُمْ مِنَ السَّمواتِ وَالاْرْضِ قُلِ اللّهُ وَ اِنّا اَوْ اِیّاکُمْ لَعَلی هُدًی اَوْ فیضَلالٍ مُبینٍ

قُلْ مَنْ: بگو: چه کسی

یَرْزُقُکُمْ: روزی می دهد شما را

مِنَ السَّمواتِ: از آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین؟

قُلِ: بگو:

اللّهُ: خدا،

وَ اِنّا: و همانا ما،

اَوْ اِيّاكُمْ: یا شما

لَعَلى هُدًى: بر هدایتیم

اَوْ فى ضَلالٍ: یا در گمراهی

(118) جلد 22 سوره سبأ

مُبينٍ: آشکار.

28 وَ ما اَرْسَلْناكَ اِلاّ كافَّةً لِلنّاسِ بَشيرا وَ نَذيرا وَلكِنَّ اَكْثَرَ النّاسِ لايَعْلَمُونَ

وَ ما اَرْسَلْناكَ: و نفرستادیم ما تو را

اِلاّ كافَّةً: مگر برای همه

لِلنّاسِ: مردم

بَشيرا: که بشارت دهنده

وَ نَذيرا: و بیم دهنده باشی

وَلكِنَّ: وليكن

اَكْثَرَ النّاسِ: بيشتر مردم

لايَعْلَمُونَ: نمى دانند.

34 وَ ما اَرْسَلْنا فى قَرْيَهٍ مِنْ نَذيرٍ اِلاّ قالَ

سوره سباء لغات و مفاهيم قرآن كريم (119)

مُتْرَفُوها اِنّا بِما اُرْسِلْتُمْ بِه كافِرُونَ

وَ ما اَرْسَلْنا: و نفرستاديم

فى قَرْيَهٍ: در شهرى

مِنْ نَذيرٍ: هيچ هشدار دهنده اى،

اِلاّ: مگر اين كه

قالَ: گفتند

مُتْرَفُوها: خوش گذران هاى آن

اِنّا: به درستى كه ما

بِما: به آن چه

اُرْسِلْتُمْ: فرستاده شده ايد

بِه كافِرُونَ: به آن كافريم.

ص:98

36 قُلْ اِنَّ رَبّی یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَ یَقدِرُ وَ لکِنَّ اَکْثَرَالنّاسِ لایَعْلَمُونَ

(120) جلد 22 سوره سبأ

قُلْ: بگو:

اِنَّ: همانا

رَبّی: پروردگار من

یَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

یَشاءُ: بخواهد

وَ یَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

وَ لکِنَّ: ولیکن

اَکْثَرَ: بیشتر

النّاسِ: مردم

لایَعْلَمُونَ: نمی دانند.

37 وَ ما اَمْوالُکُمْ وَ لا اَوْلادُکُمْ بِالَّتی تُقَرِّبُکُمْ

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (121)

عِنْدَنا زُلْفی اِلاّ مَنْ امَنَ وَ عَمِلَ صالِحا فَاُولئِکَ لَهُمْ

جَزاءُ الضِّعْفِ بِما عَمِلُوا وَ هُمْ فِی الْغُرُفاتِ اٰمِنُونَ

وَ ما: و نیست

اَمْوالُکُمْ: اموال شما

وَ لااَوْلادُکُمْ: و نه اولاد شما

بِالَّتی: چیزی که

تُقَرِّبُکُمْ: نزدیک گرداند شما را

عِنْدَنا: نزد ما

زُلْفی: از جهت قرب و منزلت

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

اٰمَنَ: ایمان آوَرَد

وَ عَمِلَ: و انجام دهد

صالِحا: عمل شایسته،

فَاُولئِکَ: پس آنان

(122) جلد 22 سوره سبأ

لَهُمْ: برای ایشان است

جَزاءُ: پاداش

الضِّعْفِ: دو برابر

بِما: به خاطر آن چه

عَمِلُوا: انجام دادند

وَ هُمْ: و ایشان

فِی الْغُرُفاتِ: در غرفه های (بهشتی)

امِنُونَ: ایمن هستند.

39 قُلْ اِنَّ رَبّی یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ مِنْ عِبادِهِ وَ یَقْدِرُ لَهُ وَ ما اَنْفَقْتُمْ مِنْ شَیْ ءٍ فَهُوَ یُخْلِفُهُ وَ هُوَ خَیْرُ الرّازِقینَ

قُلْ: بگو:

اِنَّ: همانا

سوره سباء لغات و مفاهیم قرآن کریم (123)

رَبّی: پروردگار من

یَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هر کس که

یَشاءُ: بخواهد

مِنْ عِبادِهِ: از بندگانش

وَ یَقْدِرُ: و تنگ می گیرد

لَهُ: برای او،

وَ ما: و آن چه

اَنْفَقْتُمْ: انفاق کردید

مِنْ شَیْ ءٍ: از چیزی،

فَهُوَ: پس او

یُخْلِفُهُ: عوض می دهد آن را،

وَ هُوَ: و او

(124) جلد 22 سوره سبأ

خَیْرُ: بهترین

الرّازِقینَ: روزی دهندگان است.

49 قُلْ جاءَ الْحَقُّ وَما یُبْدِءُ الْباطِلُ وَما یُعیدُ

قُلْ: بگو:

جاءَ الْحَقُّ: آمد حق

وَ ما یُبْدِءُ: و شروع نمی کند

الْباطِلُ: باطل

وَ ما يُعيدُ: و برنمى گردد.

سوره سباء لغات و مفاهيم قرآن كريم (125)

«سوره فاطر»

2 ما يَفْتَحِ اللّهُ لِلنّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلا مُمْسِكَ لَها وَ ما يُمسِكْ فَلا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِه وَ هُوَ الْعَزيزُ الْحَكيمُ

ما يَفْتَحِ: آن چه را بگشايد

اللّهُ: خداوند

لِلنّاسِ: براى مردم

مِنْ رَحْمَةٍ: از رحمت،

فَلا مُمْسِكَ: پس بازدارنده اى نيست

لَها: براى آن،

وَ ما: و آن چه را كه

يُمسِكْ: باز دارد،

فَلا مُرْسِلَ: پس فرستنده اى نيست

لَهُ: براى آن

(126) جلد 22 سوره فاطر

مِنْ بَعْدِه: از بعد آن،

وَ هُوَ: و او

الْعَزيزُ: شكست ناپذير

ص:103

الْحَکیمُ: حکیم است.

8 اَفَمَنْ زُیِّنَ لَهُ سُوءُعَمَلِه فَرَآهُ حَسَنا فَاِنَّ اللّه یُضِلُّ مَنْ یَشاءُ وَیَهدی مَنْ یَشاءُ فَلا تَذْهَبْ نَفْسُکَ عَلَیْهِمْ حَسَراتٍ اِنَّ اللّهَ عَلیمٌ بِما یَصْنَعُونَ

اَفَمَنْ: آیا پس کسی که

زُیِّنَ: زینت داده شده

لَهُ :برای او

سُوءُ عَمَلِه: بدیِ عملش،

فَرَآهُ: پس می بیند آن را

حَسَنا: کار نیکی،

فَاِنَّ اللّه: پس همانا خدا

یُضِلُّ: گمراه می کند

مَنْ یَشاءُ: هر کس را بخواهد

وَ یَهدی: و هدایت می کند

مَنْ یَشاءُ: هر کس را بخواهد،

فَلا تَذْهَبْ: پس نَرَوَد (از کف)

نَفْسُکَ: نفسِ تو

عَلَیْهِمْ: بر آن ها

حَسَراتٍ: (به خاطر شدّت حسرت)

اِنَّ اللّهَ: همانا خدا

عَلیمٌ بِما: داناست به آن چه

یَصْنَعُونَ: می سازند، مرتکب می شوند.

9 وَ اللّهُ الَّذی اَرْسَلَ الرِّیاحَ فَتُثیرُ سَحابا

(128) جلد 22 سوره فاطر

فَسُقْناهُ اِلی بَلَدٍ مَیِّتٍ فَاَحْیَیْنا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها کَذلِکَ النُّشُورُ

وَ اللّهُ: و خداوند

الَّذی: کسی است که

اَرْسَلَ الرِّیاحَ: فرستاد بادها را،

فَتُثیرُ: تا به حرکت درآوَرَند

سَحابا: ابرها را

فَسُقْناهُ: پس راندیم ما آن را

اِلی بَلَدٍ: به سوی سرزمین

مَيِّتٍ: مرده ای،

فَاَحْيَيْنا: پس زنده کردیم ما

بِهِ الْاَرْضَ: به وسیله آن، زمین را

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مردنش،

كَذلِكَ النُّشُورُ: رستاخیز هم این چنین است.

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (129)

10 مَنْ كانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلّهِ الْعِزَّةُ جَميعا اِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَ الْعَمَلُ الصّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئاتِ لَهُمْ عَذابٌ شَديدٌ وَمَكْرُ اُولئِكَ هُوَ يَبُورُ

مَنْ كانَ يُرِيدُ: هر کس می خواهد

الْعِزَّةَ: عزّت را،

فَلِلّهِ: پس برای خداست

الْعِزَّةُ: عزّت

جَميعا: تماما، کامل،

اِلَيْهِ: به سوی او

يَصْعَدُ: صعود می کند

الْكَلِمُ الطَّيِّبُ: سخن پاکیزه

وَ الْعَمَلُ: و عملِ

(130) جلد 22 سوره فاطر

الصّالِحُ: صالح

يَرْفَعُهُ: بالا می بَرَد آن را،

وَ الَّذينَ: و کسانی که

يَمْكُرُونَ: مکر می کنند، نقشه می کشند

السَّيِّئاتِ: زشتی ها، بدی ها را،

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذابٌ: عذابی

شَديدٌ: سخت،

وَ مَكْرُ: و مکر

أُولئِکَ: آنان

هُوَ يَبُورُ: او، نابود می شود.

12 وَ ما يَسْتَوِي الْبَحْرانِ هذا عَذْبٌ فُراتٌ سائِغٌ شَرابُهُ وَ هذا مِلْحٌ أُجاجٌ وَ مِنْ كُلٍّ تَأْكُلُونَ لَحْما

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (131)

طَرِيّا وَتَسْتَخْرِجُونَ حِلْيَةً تَلْبَسُونَها وَتَرَى الْفُلْکَ

ص:107

فيهِ مَواخِرَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

وَ ما يَسْتَوِى: و مساوى نيستند

الْبَحْرانِ: دو دريا

هذا عَذْبٌ: اين شيرين

فُراتٌ: و گوارا

سائِغٌ: و خوشگوار است

شَرابُهُ: نوشيدنش

وَ هذا: و اين (يكى)

مِلْحٌ: شور

اُجاجٌ: و تلخ است،

وَ مِنْ كُلٍّ: و از هريک

تَأْكُلُونَ: مى خوريد

لَحْما: گوشت

(132) جلد 22 سوره فاطر

طَرِيّا: تازه

وَ تَسْتَخْرِجُونَ: و استخراج مى كنيد

حِلْيَةً: وسايل زينتى

تَلْبَسُونَها: مى پوشيد آن را،

وَ تَرَى: و می بینی

الْفُلْکَ: کشتی ها را

فیهِ: در آن

مَواخِرَ: شکافنده اند (آب را)

لِتَبْتَغُوا: تا بجویید، به دست آورید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

وَ لَعَلَّکُمْ: و شاید شما

تَشْکُرُونَ: تشکّر کنید.

27 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَاَخْرَجْنا

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (133)

بِهِ ثَمَراتٍ مُخْتَلِفا اَلْوانُها وَ مِنَ الْجِبالِ جُدَدٌ بیضٌ وَ حُمْرٌ مُخْتَلِفٌ اَلْوانُها وَ غَرابیبُ سُودٌ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که خدا

اَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی،

فَاَخْرَجْنا: پس خارج نموديم

بِهِ: به وسيله آن

ثَمَراتٍ مُخْتَلِفا: ميوه های مختلف

اَلْوانُها: و رنگارنگ

وَ مِنَ الْجِبالِ: و از كوه ها

جُدَدٌ: خط ها، راه هايی

بيضٌ وَ حُمْرٌ: به رنگ سفيد و سرخ

(134) جلد 22 سوره فاطر

مُخْتَلِفٌ: كه مختلف است

اَلْوانُها: رنگ های آن

وَ غَرابيبُ سُودٌ: و (گاه) به رنگ كاملاً سياه.

28 وَ مِنَ النّاسِ وَ الدَّوابِّ وَ الْأَنْعامِ مُخْتَلِفٌ اَلْوانُهُ كَذلِكَ اِنَّما يَخْشَى اللّهَ مِنْ عِبادِهِ الْعُلَمؤُا اِنَّ اللّهَ عَزيزٌ غَفُورٌ

وَ مِنَ النّاسِ: و از مردم

وَ الدَّوابِّ: و جنبندگان

وَ الْأَنْعامِ: و چهارپايان

مُخْتَلِفٌ: که مختلف است

اَلْوانُهُ: رنگ هایشان

کَذلِکَ: (آری) این چنین است.

اِنَّما: جز این نیست که

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (135)

یَخْشَی اللّهَ: می ترسند از خدا

مِنْ عِبادِهِ: از میان بندگانش

الْعُلَمؤُا: عُلَماء، دانایان، دانشمندان.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

عَزیزٌ: شکست ناپذیر

غَفُورٌ: آمرزنده است.

29 اِنَّ الَّذینَ یَتْلُونَ کِتابَ اللّهِ وَ اَقامُوا الصَّلوهَ وَ اَنْفَقُوا مِمّا رَزَقْناهُمْ سِرّا وَ عَلانِیَهً یَرْجُونَ تِجارَهً لَنْ تَبُورَ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

یَتْلُونَ: تلاوت می کنند

کِتابَ اللّهِ: کتاب خدا را

وَ اَقامُوا: و برپامی دارند

(136) جلد 22 سوره فاطر

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اَنْفَقُوا: و انفاق کنند

مِمّا: از آن چه

رَزَقْناهُمْ: روزی شان کردیم

سِرّا وَ عَلانِيَةً: در نهان و آشکار،

يَرْجُونَ: امید دارند

تِجارَةً: به تجارتی که

لَنْ تَبُورَ: هرگز تباه نمی شود.

30 لِيُوَفِّيَهُمْ اُجُورَهُمْ وَ يَزيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ اِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ

لِيُوَفِّيَهُمْ: تا به طور کامل بدهد

اُجُورَهُمْ: اجرشان را

وَ يَزيدَهُمْ: و زیاد کند برایشان

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (137)

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش،

اِنَّهُ: به درستی که او

غَفُورٌ: آمرزنده

شَکُورٌ: سپاسگزار است.

31 وَ الَّذی اَوْحَیْنا اِلَیْکَ مِنَ الْکِتابِ هُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقا لِما بَیْنَ یَدَیْهِ اِنَّ اللّهَ بِعِبادِهِ لَخَبیرٌ بَصیرٌ

وَ الَّذی: و آن چه

اَوْحَیْنا: وحی کردیم

اِلَیْکَ: به تو

مِنَ الْکِتابِ: از کتاب،

هُوَ الْحَقُّ: او، حق است

مُصَدِّقا: و تصدیق کننده

لِما بَیْنَ یَدَیْهِ: آن چه پیش رویش است.

(138) جلد 22 سوره فاطر

اِنَّ اللّهَ: همانا خداوند

بِعِبادِهِ: به بندگانش

لَخَبیرٌ: قطعا آگاه

بَصیرٌ: و بیناست.

ص:113

32 ثُمَّ اَوْرَثْنَا الْكِتابَ الَّذينَ اصْطَفَيْنا مِنْ عِبادِنا فَمِنْهُمْ ظالِمٌ لِنَفْسِه وَ مِنْهُمْ مُقْتَصِدٌ وَ مِنهُمْ سابِقٌ بِالْخَيْراتِ بِاِذْنِ اللّهِ ذلِکَ هُوَالْفَضْلُ الْكَبيرُ

ثُمَّ: سپس

اَوْرَثْنَا: به ارث داديم

الْكِتابَ: كتاب را

الَّذينَ: به كسانى كه

اصْطَفَيْنا: برگزيديم ما

مِنْ عِبادِنا: از بندگان خود،

سوره فاطر لغات و مفاهيم قرآن كريم (139)

فَمِنْهُمْ: پس بعضى از آن ها

ظالِمٌ: ستمكارند

لِنَفْسِه: به خود

وَ مِنْهُمْ: و بعضى از آن ها

مُقْتَصِدٌ: ميانه رو

وَ مِنهُمْ: و بعضى از آن ها

سابِقٌ: سبقت گيرنده اند

بِالْخَيْراتِ: در خوبى ها، نيكى ها

بِاِذْنِ اللّهِ: به اذن خداوند،

ذلِکَ: این است

هُوَالْفَضْلُ: آن فضل

الْکَبیرُ: بزرگ.

33 جَنّاتُ عَدْنٍ یَدْخُلُونَها یُحَلَّوْنَ فیها

(140) جلد 22 سوره فاطر

مِنْ اَساوِرَ مِنْ ذَهَبٍ وَ لُؤْلُؤا وَ لِباسُهُمْ فیها حَریرٌ

جَنّاتُ: بهشت های

عَدْنٍ: جاویدی که

یَدْخُلُونَها: داخل می شوند در آن

یُحَلَّوْنَ: زیور می یابند

فیها: در آن جا

ص:115

مِنْ اَساوِرَ: از دستنبدها

مِنْ ذَهَبٍ: از طلا

وَ لُؤْلُؤا: و مروارید،

وَ لِباسُهُمْ: و لباسشان

فیها: در آن جا

حَریرٌ: حریر است.

34 وَ قالُوا الْحَمْدُ للّهِ الَّذی اَذْهَبَ عَنَّا الْحَزَنَ

اِنَّ رَبَّنا لَغَفُورٌ شَکُورٌ

وَ قالُوا: و گویند:

الْحَمْدُ: حمد و سپاس

للّهِ الَّذی: برای خدایی است که

اَذْهَبَ: بُرد

عَنَّاالْحَزَنَ: از ما غم و اندوه را،

اِنَّ: به درستی که

رَبَّنا: پروردگار ما

لَغَفُورٌ: هر آینه آمرزنده

شَکُورٌ: و سپاسگزار است.

35 اَلَّذیاَحَلَّنا دارَ الْمُقامَهِ مِنْ فَضْلِهِ لا یَمَسُّنا فیها نَصَبٌ وَ لا یَمَسُّنا فیها لُغُوبٌ

اَلّذی: آن که

ص:116

(142) جلد 22 سوره فاطر

اَحَلَّنا: جای داد ما را

دارَ الْمُقامَهِ: در این سرای ماندنی

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

لا یَمَسُّنا: نمی رسد به ما

فیها نَصَبٌ: در آن جا رنجی

وَ لا یَمَسُّنا: و نمی رسد به ما

فیها لُغُوبٌ: در آن جا خستگی.

36 وَ الَّذینَ کَفَرُوا لَهُمْ نارُ جَهَنَّمَ لا یُقْضی عَلَیهِمْ فَیَمُوتُوا وَلا یُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ عَذابِها کَذلِکَ نَجْزی کُلَّ کَفُورٍ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

لَهُمْ: برای ایشان است

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (143)

نارُ جَهَنَّمَ: آتش جهنم

لا یُقْضی: حکم داده نمی شود، نمی گذرانَد

عَلَیهِمْ: بر آن ها

فَيَمُوتُوا: تا بميرند

وَ لا يُخَفَّفُ: و تخفيف داده نمى شود

عَنْهُمْ: بر آن ها

مِنْ عَذابِها: از عذابش،

كَذلِكَ: اين چنين

نَجْزى: جزا مى دهيم

كُلَّ كَفُورٍ: همه كفرپيشه گان را.

37 وَ هُمْ يَصْطَرِخُونَ فيها رَبَّنا اَخْرِجْنا نَعْمَلْ صالِحا غَيْرَ الَّذى كُنّا نَعْمَلُ اَوَلَمْ نُعَمِّرْكُمْ مايَتَذَكَّرُ فيهِ مَنْ تَذَكَّرَ وَ جاءَكُمُ النَّذيرُ فَذُوقُوا

(144) جلد 22 سوره فاطر

فَما لِلظّالِمينَ مِنْ نَصيرٍ

وَ هُمْ: و ايشان

يَصْطَرِخُونَ: فرياد مى زنند

فيها: در آن جا

رَبَّنا: پروردگارا!

اَخْرِجْنا: خارج كن ما را

نَعْمَلْ: تا انجام دهیم

صالِحا: عمل صالح

غَیْرَ الَّذی: غیر از آن چه

کُنّا نَعْمَلُ: انجام می دهیم،

اَوَلَمْ نُعَمِّرْکُمْ: (به آن ها گفته شود:) آیا و عمر طولانی ندادیم به شما

ما یَتَذَکَّرُ فیهِ: تا متذکّر شود در آن

مَنْ: کسی که

سوره فاطر لغات و مفاهیم قرآن کریم (145)

تَذَکَّرَ: پند می گیرند؟

وَ جاءَکُمُ: و آمد شما را

النَّذیرُ: هشدار دهنده، بیم دهنده،

فَذُوقُوا: پس بچشید

فَما: پس نیست

لِلظّالِمینَ: برای ظالمان

مِنْ نَصیرٍ: هیچ یاوری.

41 اِنَّ اللّهَ یُمْسِکُ السَّمواتِ وَ الأَرْضَ اَنْ تَزُولا و

ـَ لَئِنْ زالَتا اِنْ اَمْسَکَهُما مِنْ اَحَدٍ مِنْ بَعْدِه اِنَّهُ کانَ حَلیما غَفُورا

اِنَّ: همانا

اللّهَ: خداست که

یُمْسِکُ: نگاه می دارد

(146) جلد 22 سوره فاطر

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضَ: و زمین را

اَنْ تَزُولا: که فروریزند،

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

زالَتا: فرو ریزند

اِنْ اَمْسَکَهُما: نگه نمی دارد آن دو را

مِنْ اَحَدٍ: هیچ اَحدی

مِنْ بَعْدِه: از بعد آن.

اِنَّهُ: به درستی که او

کانَ: باشد

حَلیما: بردبار

غَفُورا: آمرزنده.

ص:120

«سوره یس»

1 یسآ

یسآ: از حروف مقطّعه.

2 وَ الْقُرْآنِ الْحَکیمِ

وَ الْقُرْآنِ: قسم به قرآن

الْحَکیمِ: حکیم.

3 اِنَّکَ لَمِنَ الْمُرْسَلینَ

اِنَّکَ: به درستی که تو

لَمِنَ: قطعا از

الْمُرْسَلینَ: پیامبرانی.

4 عَلی صِراطٍ مُسْتَقیمٍ

عَلی صِراطٍ: بر راهی

مُسْتَقیمٍ: راست.

5 تَنْزيلَ الْعَزيزِ الرَّحيمِ

تَنْزيلَ: (این قرآن) نازل شده

الْعَزيزِ: شکست ناپذیر

الرَّحيمِ: مهربان است.

6 لِتُنْذِرَ قَوْما ما اُنْذِرَ اباؤُهُمْ فَهُمْ غافِلُونَ

لِتُنْذِرَ: تا بیم دهی

قَوْما: قومی را که

ما اُنْذِرَ: بیم داده نشدند

اباؤُهُمْ: پدرانشان،

فَهُمْ: پس ایشان

غافِلُونَ: غافلند.

7 لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلى اَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لا يُؤْمِنُونَ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

حَقَّ الْقَوْلُ: ثابت شد گفتار

عَلی اَکْثَرِهِمْ: بر بیشترشان،

فَهُمْ: پس ایشان

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

8 اِنّا جَعَلْنا فی اَعْناقِهِمْ اَغْلالاً فَهِیَ اِلَی الاْذْقانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ

اِنّا: همانا ما

جَعَلْنا: قرار دادیم

فی اَعْناقِهِمْ: در گردن هایشان

اَغْلالاً: غُل هایی،

فَهِیَ: پس آن

اِلَی الاْذْقانِ: تا چانه ها (ادامه دارد)

فَهُمْ: پس آن ها

مُقْمَحُونَ: سر به بالاماندگانند.

9 وَ جَعَلْنا مِنْ بَیْنِ اَیْدیهِمْ سَدّا وَ مِنْ خَلْفِهِمْ

سَدّا فَاَغْشَيْناهُمْ فَهُمْ لا يُبْصِرُونَ

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم

مِنْ بَيْنِ اَيْديهِمْ: از پيش رويشان

سَدّا: سدّى، مانعى

وَ مِنْ خَلْفِهِمْ: و از پشت سرشان

سَدّا: سدّى، مانعى

فَاَغْشَيْناهُمْ: پس پرده افكنديم بر آن ها

فَهُمْ: پس ايشان

لايُبْصِرُونَ: نمى بينند.

10 وَ سَواءٌ عَلَيْهِمْ ءَاَنْذَرْتَهُمْ اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ لايُؤْمِنُونَ

وَ سَواءٌ: و يكسان است

عَلَيْهِمْ: برايشان

ءَاَنْذَرْتَهُمْ: آيا بترسانيشان

اَمْ لَمْ تُنْذِرْهُمْ: یا نترسانیشان،

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند.

11 اِنَّما تُنْذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّکْرَ وَ خَشِیَ الرَّحْمنَ بِالْغَیْبِ فَبَشِّرْهُ بِمَغْفِرَهٍ وَ اَجْرٍ کَریمٍ

اِنَّما: جز این نیست که

(152) جلد 22 سوره یس

تُنْذِرُ: تو می ترسانی

مَنِ: کسی را که

اتَّبَعَ الذِّکْرَ: پیروی کند قرآن را

وَ خَشِیَ: و بترسد

الرَّحْمنَ: از خدای رحمان

بِالْغَیْبِ: در نهان،

فَبَشِّرْهُ: پس بشارت بده او را

بِمَغْفِرَهٍ: به آمرزشی

وَ اَجْرٍ: و پاداشی

کَریمٍ: پُرارزش.

ص:125

12 اِنّا نَحْنُ نُحْيِي الْمَوْتی وَ نَكْتُبُ ما قَدَّمُوا وَ اثارَهُمْ وَ كُلَّ شَیْ ءٍ اَحْصَیْناهُ فی اِمامٍ مُبینٍ

اِنّا نَحْنُ: به درستی که ما

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (153)

نُحْيِي: زنده می کنیم

الْمَوْتی: مردگان را

وَ نَكْتُبُ: و می نویسیم

ما: آن چه را که

قَدَّمُوا: پیش فرستادند

وَ اثارَهُمْ: و آثارشان را

وَ كُلَّ شَیْ ءٍ: و هر چیزی را

اَحْصَیْناهُ: به شمارش درآوریم آن را

فی اِمامٍ مُبینٍ: در لوحی آشکار.

«پایان جزء 22»

(154) جلد 22 سوره یس

33 وَ ایَهٌ لَهُمُ الاْرْضُ الْمَیْتَهُ اَحْیَیْناها وَ اَخْرَجْنا مِنْها حَبّا فَمِنْهُ یَأْکُلُونَ

وَ ایَهٌ: و نشانه ای است

لَهُمُ: برای ایشان

الاْرْضُ: زمینِ

الْمَیْتَهُ: مرده که

اَحْیَیْناها: زنده کردیم ما آن را

وَ اَخْرَجْنا: و خارج نمودیم

مِنْها: از آن

حَبّا: دانه ای،

فَمِنْهُ: پس، از آن

یَأْکُلُونَ: می خورند.

34 وَ جَعَلْنا فیها جَنّاتٍ مِنْ نَخیلٍ وَ اَعْنابٍ

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (155)

وَ فَجَّرْنا فیها مِنَ الْعُیُونِ

وَ جَعَلْنا: و قرار دادیم ما

ص:127

فیها: در آن

جَنّاتٍ: باغ هایی

مِنْ نَخیلٍ: از نخل ها

وَ اَعْنابٍ: و انگورها

وَ فَجَّرْنا: و جاری ساختیم

فیها: در آن

مِنَ الْعُیُونِ: از چشمه ها

35 لِیَأْکُلُوا مِنْ ثَمَرِه وَ ما عَمِلَتْهُ اَیْدیهِمْ اَفَلا یَشْکُرُونَ

لِیَأْکُلُوا: تا بخورند

مِنْ ثَمَرِه: از میوه اش

وَ ما عَمِلَتْهُ: و انجام نداد آن را

اَیْدیهِمْ: دست های ایشان،

اَفَلا یَشْکُرُونَ: آیا پس تشکّر نمی کنند؟

36 سُبْحانَ الَّذی خَلَقَ الْأَزْواجَ کُلَّها مِمّا تُنْبِتُ الْأَرْضُ وَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ وَ مِمّا لا یَعْلَمُونَ

سُبْحانَ: منزّه است

الَّذی: آن که

خَلَقَ: آفرید

الْأَزْواجَ: زوج ها را

کُلَّها: همگی اش را

مِمّا تُنْبِتُ: از آن چه می رویاند

الْأَرْضُ: زمین

وَ مِنْ اَنْفُسِهِمْ: و از خودشان

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (157)

وَ مِمّا: و از آن چه

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

37 وَ ایَةٌ لَهُمُ اللَّیْلُ نَسْلَخُ مِنْهُ النَّهارَ فَاِذا هُمْ مُظْلِمُونَ

وَ ایَةٌ: و نشانه ای است

لَهُمُ: برای ایشان

اللَّيْلُ: شب،

نَسْلَخُ: برمی گیریم، می کَنیم

مِنْهُ النَّهارَ: از آن روز را،

فَاِذاهُمْ: پس ناگاه ایشان

مُظْلِمُونَ: در تاریکی فرومی روند.

38 وَ الشَّمْسُ تَجْری لِمُسْتَقَرٍّ لَها ذلِکَ تَقْديرُ

(158) جلد 23 سوره یس

الْعَزيزِ الْعَليمِ

وَ الشَّمْسُ: و خورشید

تَجْری: حرکت می کند

لِمُسْتَقَرٍّ لَها: به سوی قرارگاهش،

ذلِکَ: این

تَقْديرُ: نظم و تدبیر (خداوند)

الْعَزيزِ: شکست ناپذیر

الْعَليمِ: داناست.

ص:130

39 وَ الْقَمَرَ قَدَّرْناهُ مَنازِلَ حَتّی عادَ کَالْعُرْجُونِ الْقَدیمِ

وَ الْقَمَرَ: و ماه را

قَدَّرْناهُ: اندازه گیری کردیم آن را، مقرّر نمودیم

مَنازِلَ: منزلگاه هایی

حَتّی عادَ: تا برگشت کند

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (159)

کَالْعُرْجُونِ: مانند شاخه خشک خرما

الْقَدیمِ: (به حالتی که) قدیم بود، قبلاً بود.

40 لاَ الشَّمْسُ یَنْبَغی لَها اَنْ تُدْرِکَ الْقَمَرَ وَ لاَ اللَّیْلُ سابِقُ النَّهارِ وَ کُلٌّ فی فَلَکٍ یَسْبَحُونَ

لاَ الشَّمْسُ: نه خورشید

یَنْبَغی لَها: سزاوار است بر آن

اَنْ تُدْرِکَ: که دریابد، برسد

الْقَمَرَ: به ماه،

وَ لاَ اللَّیْلُ: و نه شب

سابِقُ: پیشی گیرنده است

النَّهارِ: روز را،

وَ کُلٌّ: و همگی

فی فَلَکٍ: در مِداری

(160) جلد 23 سوره یس

یَسْبَحُونَ: شناورند

80 اَلَّذی جَعَلَ لَکُمْ مِنَ الشَّجَرِ الْاَخْضَرِ ناراً فَاِذا اَنْتُمْ مِنْهُ تُوقِدُونَ

اَلَّذی: آن (خدایی) که

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمْ: برای شما

مِنَ الشَّجَرِ: از درختِ

الْاَخْضَرِ: سبز

ناراً: آتشی،

فَاِذا: پس در آن هنگام

اَنْتُمْ: شما

مِنْهُ: از آن

تُوقِدُونَ: آتش روشن می کنید.

سوره یس لغات و مفاهیم قرآن کریم (161)

83 فَسُبْحانَ الَّذی بِیَدِه مَلَکُوتُ کُلِّ شَیْ ءٍ وَ اِلَیْهِ تُرْجَعُونَ

فَسُبْحانَ: پس منزّه است

الَّذی: آن که

بِیَدِه: به دست اوست

مَلَکُوتُ: ملکوتِ

کُلِّ شَیْ ءٍ: هر چیزی

وَ اِلَیْهِ: و به سوی او

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

ص:133

(162) جلد 23 سوره یس

«سوره صافّات»

1 وَ الصّافّاتِ صَفّا

وَ الصّافّاتِ: سوگند به صف بسته گان

صَفّا: صف بستنی.

2 فَالزّاجِراتِ زَجْرا

فَالزّاجِراتِ: پس نهی کنندگان،

زَجْرا: نهی کردنی.

3 فَالتّالِیاتِ ذِکْرا

فَالتّالِیاتِ: پس تلاوت کنندگان

ذِکْرا: ذکر (الهی).

4 اِنَّ اِلهَکُمْ لَواحِدٌ

سوره صافّات لغات و مفاهیم قرآن کریم (163)

اِنَّ اِلهَکُمْ: همانا معبود شما

لَواحِدٌ: مسلّما یکتاست.

ص:134

5 رَبُّ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما بَيْنَهُما وَ رَبُّ الْمَشارِقِ

رَبُّ السَّمواتِ: پروردگار آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین

وَ ما بَيْنَهُما: و آن چه بین آن هاست

وَ رَبُّ: و پروردگار

الْمَشارِقِ: مشرق ها.

6 اِنّا زَيَّنَّا السَّماءَ الدُّنْيا بِزينَةٍ نِ الْكَواكِبِ

اِنّا: به درستی که ما

زَيَّنَّا: زینت نمودیم

السَّماءَ: آسمانِ

الدُّنْيا: دنیا را

بِزينَةٍ: با زینت

الْكَواكِبِ: ستاره گان.

83 وَ اِنَّ مِنْ شیعَتِهِ لاَِبْراهیمَ

وَ اِنَّ: و همانا

مِنْ شیعَتِهِ: از پیروان او،

لاَِبْراهیمَ: ابراهیم بود.

84 اِذْ جاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلیمٍ

اِذْ جاءَ: هنگامی که آمد

رَبَّهُ: (به درگاه) پروردگارش

بِقَلْبٍ: با دلی

سَلیمٍ: سالم و پاک.

سوره صافّات لغات و مفاهیم قرآن کریم (165)

85 اِذْ قالَ لاَِبیهِ وَ قَوْمِهِ ماذا تَعْبُدوُنَ

اِذْ قالَ: آن زمان که گفت:

لاَِبیهِ: به پدرش

وَ قَوْمِهِ: و قومش

ماذا تَعْبُدوُنَ: (این ها) چیست که می پرستید؟

86 اَئِفْکا اٰلِهَةً دوُنَ اللّٰهِ تُریدوُنَ

اَئِفْکا: آیا دروغین

اٰلِهَةً: معبودانی

دوُنَ اللّٰهِ: غیر از خدا

تُریدوُنَ: می خواهید؟

87 فَما ظَنُّکُمْ بِرَبِّ الْعالَمینَ

فَما: پس چیست

ظَنُّکُمْ: گمان شما

بِرَبِّ: درباره پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان؟

88 فَنَظَرَ نَظْرَةً فِی النُّجُومِ

فَنَظَرَ: پس نظر کرد، نگاه کرد

نَظْرَةً: نگاهی

فِی النُّجُومِ: به ستارگان.

89 فَقالَ اِنّی سَقیمٌ

فَقالَ: پس گفت:

اِنّی: همانا من

سَقیمٌ: بیمارم (و با شما به مراسم جشن نمی آیم).

90 فَتَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرینَ

سوره صافّات لغات و مفاهیم قرآن کریم (167)

فَتَوَلَّوْا: پس روی گرداندند

عَنْهُ: از او،

مُدْبِرینَ: پشت کنان.

91 فَراغَ اِلی اِلِهَتِهِمْ فَقالَ اَلا تَأْکُلُونَ

فَراغَ: پس مخفیانه رفت

اِلی اِلِهَتِهِمْ: به سراغ خدایانشان،

فَقالَ: پس گفت:

اَلا تَأْکُلُونَ: چرا نمی خورید؟!

ص:138

92 ما لَكُمْ لا تَنْطِقُونَ

ما لَكُمْ: چه شده شما را که

لا تَنْطِقُونَ: حرف نمی زنید؟!

(168) جلد 23 سوره صافّات

93 فَراغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبا بِالْيَمينِ

فَراغَ: پس مخفیانه زد

عَلَيْهِمْ: بر ایشان

ضَرْبا: ضربه ای

بِالْيَمينِ: با دست راست.

94 فَاَقْبَلُوا اِلَيْهِ يَزِفُّونَ

فَاَقْبَلُوا: پس روی آوردند

اِلَيْهِ: به سوی او

يَزِفُّونَ: شتابان.

95 قالَ اَتَعْبُدُونَ ما تَنْحِتُونَ

قالَ: (ابراهیم) گفت:

اَتَعْبُدوُنَ: آیا می پرستید

سوره صافّات لغات و مفاهیم قرآن کریم (169)

ما تَنْحِتُونَ: آن چه را که می تراشید؟

96 وَ اللّهُ خَلَقَکُمْ وَ ما تَعْمَلُونَ

وَ اللّهُ: در حال که خدا

خَلَقَکُمْ: آفریده شما را

وَ ما: و آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید، می سازید.

97 قالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْیانا فَاَلْقُوهُ فِی الْجَحیمِ

قالُوا: گفتند:

ابْنُوا: بنا کنید، بسازید

لَهُ بُنْیانا: برای او، بنایی،

فَاَلْقُوهُ: پس بیفکنید او را

فِی الْجَحیمِ: در جهنّمی (از آتش).

ص:140

98 فَاَرادُوا بِهِ كَيْدا فَجَعَلْناهُمُ الْاَسْفَلينَ

فَاَرادُوا: پس اراده كردند، ريختند

بِهِ: براى او،

كَيْدا: نقشه اى، طرحى

فَجَعَلْناهُمُ: پس قرار داديم ما ايشان را

الْاَسْفَلينَ: از مغلوبين، از شكست خوردگان.

99 وَ قالَ اِنّى ذاهِبٌ اِلى رَبّى سَيَهْدينِ

وَ قالَ: و (ابراهيم) گفت:

اِنّى ذاهِبٌ: همانا من مى روم

اِلى رَبّى: به سوى پروردگارم،

سَيَهْدينِ: به زودى هدايتم خواهد كرد.

100 رَبِّ هَبْ لى مِنَ الصّالِحينَ

رَبِّ: پروردگارا!

هَبْ لى: ببخش به من

مِنَ الصّالِحینَ: (فرزندی) از شایستگان.

101 فَبَشَّرْناهُ بِغُلامٍ حَلیمٍ

فَبَشَّرْناهُ: پس بشارت دادیم او را

بِغُلامٍ حَلیمٍ: به پسری بردبار.

102 فَلَمّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْیَ قالَ یا بُنَیَّ اِنّی اَری فِی الْمَنامِ اَنّی اَذْبَحُکَ فَانْظُرْ ماذا تَری قالَ یا اَبَتِ افْعَلْ ما تُؤْمَرُ سَتَجِدُنی اِنْ شاءَاللّهُ مِنَ الصّابِرینَ

فَلَمّا: پس وقتی که

بَلَغَ مَعَهُ: رسید با او

السَّعْیَ: به سنّ سعی و کوشش

قالَ یا بُنَیَّ: گفت: ای پسرم!

اِنّی اَری: همانا من می بینم

فِی الْمَنامِ: در خواب

اَنّی اَذْبَحُکَ: که تو را سرمی بُرَم،

فَانْظُرْ: پس بنگر،

ماذا تَری: چه می بینی؟ نظر تو در این مورد چیست؟

قالَ: گفت:

یا اَبَتِ: ای پدر من!

افْعَلْ: انجام بده

ما تُؤْمَرُ: آن چه را که مأمور شده ای،

سَتَجِدُنی: به زودی می یابی مرا

اِنْ شاءَ اللّهُ: اگر بخواهد خدا

مِنَ الصّابِرینَ: از صابران

سوره صافّات لغات و مفاهیم قرآن کریم (173)

103 فَلَمّا اَسْلَما وَ تَلَّهُ لِلْجَبینِ

فَلَمّا: پس وقتی که

اَسْلَما: تسلیم شدند هر دو

وَ تَلَّهُ: و به خاک انداخت او را

لِلْجَبینِ: بر پیشانی، بر روی،

104 وَ نادَیْناهُ اَنْ یا اِبْراهیمُ

وَ نادَیْناهُ: و ندا کردیم او را

اَنْ یا اِبْراهیمُ: که ای ابراهیم!

105 قَدْصَدَّقْتَ الرُّءْیا اِنّا کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنینَ

قَدْ: به تحقیق

صَدَّقْتَ: تصدیق کردی، تحقّق

الرُّءْیا: خواب را،

(174) جلد 23 سوره صافّات

اِنّا: همانا ما

کَذلِکَ: این چنین

نَجْزِی: پاداش می دهیم

الْمُحْسِنینَ: نیکوکاران را.

106 اِنَّ هذا لَهُوَ الْبَلؤُا الْمُبینُ

اِنَّ: به درستی که

هذا: این

لَهُوَ: هر آینه

الْبَلؤُا: آزمایش

الْمُبینُ: آشکاری بود.

107 وَ فَدَیْناهُ بِذِبْحٍ عَظیمٍ

وَ فَدَیْناهُ: و عوض کردیم او را

بِذِبْحٍ: به ذبحی

عَظیمٍ: بزرگ.

108 وَ تَرَکْنا عَلَیْهِ فِی الْاٰخِرینَ

وَ تَرَکْنا: و باقی گذاردیم

عَلَیْهِ: بر او (ذکر خیرش را)

فِی الْاٰخِرینَ: در میان دیگران (آیندگان).

109 سَلامٌ عَلی اِبْراهیمَ

سَلامٌ: درود و سلام

عَلی اِبْراهیمَ: بر ابراهیم!

110 کَذلِکَ نَجْزِی الْمُحْسِنینَ

کَذلِکَ: این چنین

(176) جلد 23 سوره صافّات

نَجْزِی: پاداش می دهیم

الْمُحْسِنینَ: نیکوکاران.

111 اِنَّهُ مِنْ عِبادِنَا الْمُؤْمِنینَ

اِنَّهُ: همانا او

مِنْ عِبادِنَا: از بندگان مؤمن ما

الْمُؤْمِنینَ: بود.

112 وَ بَشَّرْناهُ بِاِسْحقَ نَبِیّا مِنَ الصّالِحینَ

وَ بَشَّرْناهُ: و بشارت دادیم او را

بِاِسْحقَ: به اسحاق،

نَبِیّا: پیامبری

مِنَ الصّالِحينَ: از صالحان.

سوره صافّات لغات و مفاهیم قرآن کریم (177)

113 وَ بارَکْنا عَلَیْهِ وَ عَلی اِسْحـقَ وَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِما مُحْسِنٌ وَ ظالِمٌ لِنَفْسِهِ مُبینٌ

وَ بارَکْنا: و برکت دادیم

عَلَیْهِ: بر او

وَ عَلی: و بر

اِسْحـقَ: اسحاق،

وَ مِنْ ذُرِّیَّتِهِما: و فرزندانشان

مُحْسِنٌ: بعضی نیکوکارند

وَ ظالِمٌ: و بعضی ظالمند

لِنَفْسِهِ: به خودشان

مُبینٌ: آشکار.

ص:147

«سوره ص»

1 صآ وَ الْقُرْانِ ذِی الذِّکْرِ

صآ: صاد.

وَ الْقُرْانِ: سوگند به قرآن

ذِی الذِّکْرِ: که دارای تذکّر است.

12 کَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَ عادٌ وَ فِرْعَوْنُ ذوُالْأَوْتادِ

کَذَّبَتْ: تکذیب کردند

قَبْلَهُمْ: قبل از آن ها

قَوْمُ نُوحٍ: قوم نوح

وَ عادٌ: و عاد

وَ فِرْعَوْنُ: و فرعونِ

ذوُ الْأَوْتادِ: صاحب میخ ها.

13 وَ ثَمُودُ وَ قَوْمُ لُوطٍ وَ اَصْحابُ الْأَیْکَهِ

اوُلئِکَ الأحْزابُ

وَ ثَمُودُ: و ثمود

وَ قَوْمُ لُوطٍ: و قوم لوط

وَ اَصْحابُ: و اصحاب

الأیْکَهِ: أیکه،

اوُلئِکَ: آنان

الأحْزابُ: گروه های (مخالف بودند.)

14 اِنْ کُلٌّ اِلاّ کَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ عِقابِ

اِنْ کُلٌّ: هیچ کدام نبودند

اِلاّ کَذَّبَ: مگر تکذیب کردند

الرُّسُلَ: پیامبران را

(180) جلد 23 سوره ص

فَحَقَّ: پس محقّق شد

عِقابِ: عقوبت من.

15 وَ ما یَنْظُرُ هؤُلاءِ اِلاّ صَیْحَهً واحِدَهً ما

ص:149

لَها مِنْ فَواقٍ

وَ ما يَنْظُرُ: و انتظار نمی کشند

هؤُلاءِ: این ها

اِلاّ: مگر

صَيْحَةً: صیحه ای

واحِدَةً: واحد،

ما لَها: نیست برای آن

مِنْ: هیچ

فَواقٍ: تکراری، مهلتی.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (181)

16 وَ قالُوا رَبَّنا عَجِّلْ لَناقِطَّنا قَبْلَ يَوْمِ الْحِسابِ

وَ قالُوا: و گفتند

رَبَّنا: پروردگارا!

عَجِّلْ لَنا: عجله کن برای ما،

قِطَّنا: بهره و نصیب ما را (از عذاب)

قَبْلَ: قبل از

يَوْمِ: روز

الْحِسابِ: حساب (بده).

17 اِصْبِرْ عَلى ما يَقُولُونَ وَ اذْكُرْ عَبْدَنا داوُدَ ذَا الْأَيْدِ اِنَّهُ اَوّابٌ

اِصْبِرْ عَلى: صبر كن بر

ما يَقُولُونَ: آن چه می گویند،

وَ اذْكُرْ: و یاد کن

(182) جلد 23 سوره ص

عَبْدَنا داوُدَ: بنده ما را داود

ذَا الْأَيْدِ: كه صاحب قدرت بود،

اِنَّهُ: همانا او

اَوّابٌ: بسیار به خدا رجوع می کرد.

18 اِنّا سَخَّرْنَا الْجِبالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعَشِيِّ وَ الْاِشْراقِ

اِنّا: به درستی که ما

سَخَّرْنَا: مسخّر کردیم

الْجِبالَ: کوه ها را

مَعَهُ: با او،

یُسَبِّحْنَ: تسبیح می کردند

بِالْعَشِیِّ: شامگاهان

وَ الْاِشْراقِ: و بامدادان.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (183)

19 وَ الطَّیْرَ مَحْشُورَةً کُلٌّ لَهُ اَوّابٌ

وَ الطَّیْرَ: و پرندگان را

مَحْشُورَةً: به گرد او درآورده،

کُلٌّ: همگی

لَهُ: برای او، به سوی او

اَوّابٌ: رجوع می کردند.

20 وَ شَدَدْنا مُلْکَهُ وَ اتَیْناهُ الْحِکْمَةَ وَ فَصْلَ الْخِطابِ

وَ شَدَدْنا: و استحکام بخشیدیم

مُلْکَهُ: حکومتش را

وَ اتَیْناهُ: و دادیم ما به او

الْحِکْمَهَ: حکمت

(184) جلد 23 سوره ص

وَ فَصْلَ: و قضاوت عادلانه.

الْخِطابِ

71 اِذْ قالَ رَبُّکَ لِلْمَلائِکَهِ اِنّیخالِقٌ بَشَرامِنْ طینٍ

اِذْ قالَ: هنگامی که گفت:

رَبُّکَ: پروردگارت

لِلْمَلائِکَهِ: به فرشتگان

اِنّی خالِقٌ: همانا من خلق کننده

بَشَرا: بشری

مِنْ طینٍ: از گِل هستم.

72 فَاِذا سَوَّیْتُهُ وَ نَفَخْتُ فیهِ مِنْ روُحی فَقَعُوا لَهُ ساجِدینَ

فَاِذا: پس وقتی که

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (185)

سَوَّیْتُهُ: آراستم او را، نظام بخشیدم،

ص:153

وَ نَفَخْتُ فيهِ: و دميدم در او

مِنْ رُوحی: از روح خود،

فَقَعُوا لَهُ: پس بيفتيد برای او

ساجِدينَ: به سجده.

73 فَسَجَدَ الْمَلائِكَهُ كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ

فَسَجَدَ: پس سجده كردند

الْمَلائِكَهُ: فرشتگان

كُلُّهُمْ اَجْمَعُونَ: همه شان جميعا.

74 اِلاّ اِبْليسَ اسْتَكْبَرَ وَ كانَ مِنَ الْكافِرينَ

اِلاّ اِبْليسَ: مگر ابليس كه

اسْتَكْبَرَ: تكبّر ورزيد

(186) جلد 23 سوره ص

وَ كانَ: و بود

مِنَ الْكافِرينَ: از كافران.

75 قالَ يا اِبْليسُ ما مَنَعَكَ اَنْ تَسْجُدَ لِما خَلَقْتُ ب

ص:154

ِيَدَیَّ اَسْتَکْبَرْتَ اَمْ کُنْتَ مِنَ الْعالینَ

قالَ: گفت:

یا اِبْلیسُ: ای ابلیس!

ما مَنَعَکَ: چه چیز مانع تو شد

اَنْ تَسْجُدَ: که سجده کنی

لِما خَلَقْتُ: بر آن چه خلق نمودم

بِیَدَیَّ: با دست قدرتم،

اَسْتَکْبَرْتَ: آیا تکبّر کردی

اَمْ کُنْتَ: یا بودی

مِنَ الْعالینَ: از بلندپایگان؟

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (187)

76 قالَ اَنَا خَیْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنی مِنْ نارٍ وَ خَلَقْتَهُ مِنْ طینٍ

قالَ اَنَا: گفت: من

خَیْرٌ مِنْهُ: بهترم از او،

خَلَقْتَنی: خلق کردی مرا

مِنْ نارٍ: از آتش

وَ خَلَقْتَهُ: و خلق نمودی او را

مِنْ طینٍ: از گِل.

77 قالَ فَاخْرُجْ مِنْها فَاِنَّکَ رَجیمٌ

قالَ: گفت:

فَاخْرُجْ مِنْها: پس خارج شو از آن

فَاِنَّکَ: پس همانا تو

رَجیمٌ: رانده شده ای.

78 وَ اِنَّ عَلَیْکَ لَعْنَتی اِلی یَوْمِ الدّینِ

وَ اِنَّ: و به درستی که

عَلَیْکَ: بر توست

لَعْنَتی: لعنت من

اِلی یَوْمِ الدّینِ: تا روز قیامت.

79 قالَ رَبِّ فَاَنْظِرْنی اِلی یَوْمِ یُبْعَثُونَ

قالَ: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

فَاَنْظِرْنی: پس مهلت بده مرا

اِلی یَوْمِ: تا روزی که

یُبْعَثُونَ: برانگیخته می شوند.

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (189)

80 قالَ فَاِنَّکَ مِنَ الْمُنْظَرینَ

قالَ: گفت:

فَاِنَّکَ: پس همانا تو

مِنَ الْمُنْظَرینَ: از مهلت داده شدگانی.

81 اِلی یَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ

اِلی یَوْمِ: تا روز

الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ: وقت معلوم شده.

82 قالَ فَبِعِزَّتِکَ لاُغْوِیَنَّهُمْ اَجْمَعینَ

قالَ: گفت:

فَبِعِزَّتِکَ: پس به عزّتت قسم که

لاُغْوِيَنَّهُمْ: حتما گمراه خواهم کرد ایشان را

(190) جلد 23 سوره ص

اَجْمَعينَ: همگی.

83 اِلاّ عِبادَکَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصينَ

اِلاّ عِبادَکَ: مگر بندگانت

مِنْهُمُ: از ایشان

الْمُخْلَصينَ: خالص هستند.

84 قالَ فَالْحَقُّ وَ الْحَقَّ اَقُولُ

قالَ: گفت:

فَالْحَقُّ: پس حق است

وَ الْحَقَّ اَقُولُ: و حق را می گویم.

85 لاَمْلاَنَّ جَهَنَّمَ مِنْکَ وَ مِمَّنْ تَبِعَکَ مِنْهُمْ اَجْمَعينَ

لاَمْلاَنَّ: حتما حتما پُر می کنم

سوره ص لغات و مفاهیم قرآن کریم (191)

جَهَنَّمَ مِنْکَ: جهنّم را از تو

وَ مِمَّنْ: و از کسی که

تَبِعَکَ: پیروی کرد تو را

مِنْهُمْ اَجْمَعینَ: از ایشان همگی.

86 قُلْ ما اَسْئَلُکُمْ عَلَیْهِ مِنْ اَجْرٍ وَ ما اَنَا مِنَ الْمُتَکَلِّفینَ

قُلْ: بگو:

ما اَسْئَلُکُمْ: طلب نمی کنم از شما

عَلَیْهِ: بر این (رسالت)

مِنْ اَجْرٍ: هیچ مزدی

وَ ما اَنَا: و نیستم من

مِنَ الْمُتَکَلِّفینَ: از کسانی که چیزی را ندارند و به خود می بندند.

(192) جلد 23 سوره ص

87 اِنْ هُوَ اِلاّ ذِکْرٌ لِلْعالَمینَ

ص:159

اِنْ هُوَ: نیست این (قرآن)

اِلاّ ذِکْرٌ: مگر تذکّری

لِلْعالَمینَ: برای جهانیان.

88 وَ لَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حینٍ

وَ لَتَعْلَمُنَّ: و قطعا خواهید دانست

نَبَأَهُ: خبر آن را

بَعْدَ حینٍ: بعد از مدّتی.

ص:160

«سوره زمر»

1 تَنْزیلُ الْکِتابِ مِنَ اللّهِ الْعَزیزِ الْحَکیمِ

تَنْزیلُ: نازل کردن

الْکِتابِ: کتاب

مِنَ اللّهِ: از جانب خداوند

الْعَزیزِ: شکست ناپذیر

الْحَکیمِ: حکیم است.

2 اِنّا اَنْزَلْنا اِلَیْکَ الْکِتابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللّهَ مُخْلِصا لَهُ الدّینَ

اِنّا: همانا ما

اَنْزَلْنا: فرو فرستادیم

اِلَیْکَ: به سوی تو

الْکِتابَ: کتاب را

بِالْحَقِّ: به حق

فَاعْبُدِ: پس عبادت کن

اللّهَ: خدا را

مُخْلِصا: در حالی که خالص کرده ای

لَهُ: برای او

الدّینَ: دین را.

5 خَلَقَ السَّمواتِ وَ الأَرْضَ بِالْحَقِّ یُکَوِّرُ اللَّیْلَ عَلَی النَّهارِ وَ یُکَوِّرُ النَّهارَ عَلَی اللَّیْلِ وَ سَخَّرَ الشَّمْسَ وَ الْقَمَرَ کُلٌّ یَجْری لِاَجَلٍ مُسَمًّی اَلَا هُوَ الْعَزیزُ الْغَفّارُ

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (195)

بِالْحَقِّ: به حق،

یُکَوِّرُ: می پیچد

ص:162

اللَّيْلَ: شب را

عَلَى النَّهارِ: بر روز

وَ يُكَوِّرُ: و می پیچد

النَّهارَ: روز را

عَلَى اللَّيْلِ: بر شب،

وَ سَخَّرَ: و مسخّر کرد

الشَّمْسَ: خورشید

وَ الْقَمَرَ: و ماه را،

كُلٌّ يَجْرى: در جریانند

لِاَجَلٍ: برای مدّتی

مُسَمًّى: معیّن.

اَلا: آگاه باش

(196) جلد 23 سوره زمر

هُوَ: که او

الْعَزيزُ: شکست ناپذیر

الْغَفّارُ: آمرزنده است.

ص:163

10 قُلْ یا عِبادِ الَّذینَ امَنُوا اتَّقُوا رَبَّکُمْ لِلَّذینَ اَحْسَنُوا فی هذِهِ الدُّنْیا حَسَنَهٌ وَ اَرْضُ اللّهِ واسِعَهٌ اِنَّما یُوَفَّی الصّابِرُونَ اَجْرَهُمْ بِغَیْرِ حِسابٍ

قُلْ: بگو:

یا عِبادِ الَّذینَ: ای بندگان من که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

اتَّقُوا: تقوا پیشه کنید، بترسید

رَبَّکُمْ: از پروردگارتان،

لِلَّذینَ: برای کسانی که

اَحْسَنُوا: نیکی کردند

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (197)

فی هذِهِ الدُّنْیا: در این دنیا

حَسَنَهٌ: (پاداش) خوبی است.

وَ اَرْضُ اللّهِ: و زمین خدا

واسِعَهٌ: وسیع است.

اِنَّما: جز این نیست که

یُوَفَّی: به طور کامل می دمد

الصّابِرُونَ: به صابران

اَجْرَهُمْ: اجرشان را

بِغَيْرِ حِسابٍ: بی حساب.

11 قُلْ اِنّی اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّهَ مُخْلِصا لَهُ الدّينَ

قُلْ: بگو:

اِنّی: همانا من

اُمِرْتُ: مأمور شدم

اَنْ اَعْبُدَ اللّهَ: که بپرستم خدارا

مُخْلِصا: در حالی که خالص نمودم

لَهُ الدّينَ: برای او دین را.

12 وَ اُمِرْتُ لِاَنْ اَكُونَ اَوَّلَ الْمُسْلِمينَ

وَ اُمِرْتُ: و مأمور شدم

لِاَنْ اَكُونَ: برای این که باشم

اَوَّلَ الْمُسْلِمينَ: اوّلین مسلمان.

13 قُلْ اِنّی اَخافُ اِنْ عَصَیْتُ رَبّیعَذابَ یَوْمٍ عَظیمٍ

قُلْ: بگو:

اِنّی: به درستی که من

اَخافُ: می ترسم

اِنْ عَصَیْتُ: اگر نافرمانی کنم

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (199)

رَبّی: پروردگارم

عَذابَ: از عذاب

یَوْمٍ عَظیمٍ: روزی بزرگ.

14 قُلِ اللّهَ اَعْبُدُ مُخْلِصا لَهُ دینی

قُلِ اللّهَ: بگو: خدا را

اَعْبُدُ: می پرستم

مُخْلِصا: در حالی که خالص نمودم

لَهُ دینی: برای او دینم را.

15 فَاعْبُدوُا ما شِئْتُمْ مِنْ دوُنِهِ قُلْ اِنَّ الْخاسِرینَ

الَّذينَ خَسِروُا اَنْفُسَهُمْ وَ اَهْليهِمْ يَوْمَ الْقِيامَهِ اَلا ذلِکَ هُوَ الْخُسْرانُ الْمُبينُ

فَاعْبُدوُا: پس بپرستید

(200) جلد 23 سوره زمر

ما شِئْتُمْ: هر چه خواستید

مِنْ دوُنِهِ: غیر از او.

قُلْ اِنَّ: بگو: همانا

الْخاسِرينَ: زیانکاران

الَّذينَ: کسانی هستند که

خَسِروُا: زیان زدند

اَنْفُسَهُمْ: به خودشان

وَ اَهْليهِمْ: و خانواده شان

يَوْمَ الْقِيامَهِ: روز قیامت.

اَلا: آگاه باش

ذلِکَ: این است

هُوَ الْخُسْرانُ: آن زیان

الْمُبينُ: آشکار.

ص:167

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (201)

16 لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِنَ النّارِ وَ مِنْ تَحْتِهِمْ ظُلَلٌ ذلِکَ یُخَوِّفُ اللّهُ بِهِ عِبادَهُ یا عِبادِ فَاتَّقُونِ

لَهُمْ: برای ایشان است

مِنْ فَوْقِهِمْ: از بالای سرشان

ظُلَلٌ: سایبان هایی

مِنَ النّارِ: از آتش

وَ مِنْ تَحْتِهِمْ: و از زیر پایشان

ظُلَلٌ: سایبان هایی،

ذلِکَ: این چنین است

یُخَوِّفُ: می ترساند

اللّهُ: خداوند

بِهِ عِبادَهُ: به آن بندگانش را،

یا عِبادِ: ای بندگان من!

فَاتَّقُونِ: پس (از نافرمانیِ) من بترسید.

(202) جلد 23 سوره زمر

17 وَ الَّذینَ اجْتَنَبُوا الطّاغُوتَ اَنْ یَعْبُدوُها

وَ اَنابُوا اِلَی اللّهِ لَهُمُ الْبُشْری فَبَشِّرْ عِبادِ

وَ الَّذینَ: و آنان که

اجْتَنَبُوا: اجتناب کردند، دوری نمودند

الطّاغُوتَ: از طاغوت

اَنْ یَعْبُدوُها: این که پرستش کنند او را

وَ اَنابُوا: و توبه کردند، روی آوردند

اِلَی اللّهِ: به خدا،

لَهُمُ: برای ایشان است

الْبُشْری: بشارت

فَبَشِّرْ: پس مژده بده

عِبادِ: بندگانم را.

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (203)

18 اَلَّذینَ یَسْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَیَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ اوُلئِکَ الَّذینَ هَدیهُمُ اللّهُ وَ اوُلئِکَ هُمْ اُولُوا الاَلْبابِ

اَلَّذینَ: کسانی که

یَسْتَمِعُونَ: گوش می دهند

الْقَوْلَ: به سخن،

فَيَتَّبِعُونَ: پس پیروی می کنند

اَحْسَنَهُ: بهترین آن را،

اوُلئِکَ: آنان هستند

الَّذینَ: کسانی که

هَدیهُمُ: هدایت کرد ایشان را

اللّهُ: خدا

وَ اوُلئِکَ هُمْ: و آنان ایشانند

اُولُوا الاَلْبابِ: صاحبان خرد.

(204) جلد 23 سوره زمر

21 اَلَمْ تَرَ اَنَّ اللّهَ اَنْزَلَ مِنَ السَّماءِ ماءً فَسَلَکَهُ یَنابیعَ فِی الاَرْضِ ثُمَّ یُخْرِجُ بِهِ زَرْعا مُخْتَلِفا اَلْوانُهُ ثُمَّ یَهیجُ فَتَریهُ مُصْفَرّا ثُمَّ یَجْعَلُهُ حُطاما اِنَّ فی ذلِکَ لَذِکْری لاِوُلِی الاَلْبابِ

اَلَمْ تَرَ: آیا ندیدی

اَنَّ اللّهَ: که خداوند

اَنْزَلَ: فرو فرستاد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

فَسَلَکَهُ: پس وارد کرد آن را

یَنابیعَ: در چشمه سارها

فِی الأرْضِ: در زمین

ثُمَّ یُخْرِجُ: سپس خارج می کند

بِهِ زَرْعا: به وسیله آن کشتزاری

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (205)

مُخْتَلِفا: که مختلف است

اَلْوانُهُ: رنگ های آن

ثُمَّ یَهیجُ: سپس خشک می شود

فَتَریهُ: پس تو می بینی آن را

مُصْفَرّا: زرد شده

ثُمَّ: سپس

یَجْعَلُهُ: قرار می دهد آن را

حُطاما: خرد شده،

ص:171

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در آن

لَذِکْری: هر آینه تذکّری است

لاِوُلِی الاَلْبابِ: برای صاحبان خرد.

22 اَفَمَنْ شَرَحَ اللّهُ صَدْرَهُ لِلاِسْلامِ فَهُوَ عَلی نُورٍ مِنْ رَبِّهِ فَوَیْلٌ لِلْقاسِیَهِ قُلُوبُهُمْ مِنْ ذِکْرِ اللّهِ

(206) جلد 23 سوره زمر

اُولئِکَ فی ضَلالٍ مُبینٍ

اَفَمَنْ: آیا پس کسی که

شَرَحَ اللّهُ: گشاده کرد خداوند

صَدْرَهُ: سینه اش را

لِلاِسْلامِ: برای اسلام،

فَهُوَ: پس او

عَلی نُورٍ: بر نوری

مِنْ: از جانب

رَبِّهِ: پروردگارش است، (مانند سخت دلان است)؟

فَوَیْلٌ: پس وای

لِلْقاسِيَهِ: بر (کسانی که) سنگ شده

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

مِنْ ذِكْرِ اللّهِ: در برابر یاد خدا،

اُولئِکَ: آنان

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (207)

فی ضَلالٍ: در گمراهی

مُبینٍ: آشکاری هستند.

«پایان جزء 23»

ص:173

(208) جلد 23 سوره زمر

49 فَاِذا مَسَّ الاِْنْسانَ ضُرٌّ دَعانا ثُمَّ اِذا خَوَّلْناهُ نِعْمَةً مِنّاقالَ اِنَّما اوُتيتُهُ عَلى عِلْمٍ بَلْ هِىَ فِتْنَةٌ وَ لكِنَّ اَكْثَرَهُمْ لا يَعْلَمُونَ

فَاِذا: پس هنگامى كه

مَسَّ الاِْنْسانَ: برسد به انسان

ضُرٌّ: ضرر و زيانى

دَعانا: بخوانَد ما را،

ثُمَّ: سپس

اِذا: وقتى كه

خَوَّلْناهُ: عطا كنيم به او

نِعْمَةً: نعمتى

مِنّا:از جانب خود

قالَ: گويد:

اِنَّما: جز اين نيست كه

سوره زمر لغات و مفاهيم قرآن كريم (209)

اوُتيتُهُ: داده شده به من، آن

عَلى عِلْمٍ: به خاطر دانايى (خودم)،

ص:174

بَلْ: (نه چنین است) بلکه

هِیَ فِتْنَهٌ: آن آزمایشی است

وَ لکِنَّ: ولیکن

اَکْثَرَهُمْ: بیشترشان

لا یَعْلَمُونَ: نمی دانند.

52 اَوَ لَمْ یَعْلَمُوا اَنَّ اللّهَ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَ یَقْدِرُ اِنَّ فی ذلِکَ لاَیاتٍ لِقَوْمٍ یُؤْمِنُونَ

اَوَ لَمْ یَعْلَمُوا: آیا و ندانستند

اَنَّ اللّهَ: همانا خداوند

یَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

(210) جلد 24 سوره زمر

لِمَنْ: برای هرکس که

یَشاءُ: بخواهد

وَ یَقْدِرُ: و تنگ می گیرد؟

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در این

ص:175

لاَیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند.

53 قُلْ یا عِبادِیَ الَّذینَ اَسْرَفُوا عَلی اَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَهِ اللّهِ اِنَّ اللّهَ یَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمیعا اِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ

قُلْ: بگو:

یا عِبادِیَ: ای بندگان من

الَّذینَ اَسْرَفُوا: که اسراف کردید

عَلی اَنْفُسِهِمْ: بر خودتان،

لا تَقْنَطُوا: ناامید نشوید

مِنْ رَحْمَهِ: از رحمت

اللّهِ: خدا،

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

یَغْفِرُ الذُّنُوبَ: می آمرزد گناهان را

جَميعا: همه را.

اِنَّهُ: همانا او،

هُوَ الْغَفُورُ: اوست آمرزنده

الرَّحيمُ: مهربان.

54 وَ اَنيبُوا اِلى رَبِّكُمْ وَ اَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذابُ ثُمَّ لا تُنْصَرُونَ

وَ اَنيبُوا: و بازگرديد، توبه كنيد

اِلى رَبِّكُمْ: به سوى پروردگارتان

وَ اَسْلِمُوا: و تسليم شويد

لَهُ مِنْ قَبْلِ: براى او قبل از

اَنْ يَأْتِيَكُمُ: اين كه بيابد شما را

الْعَذابُ ثُمَّ: عذاب سپس

لا تُنْصَرُونَ: (از سوى هيچ كس) يارى نشويد.

55 وَ اتَّبِعُوا اَحْسَنَ ما اُنْزِلَ اِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ

مِنْ قَبْلِ اَنْ یَأْتِیَکُمُ الْعَذابُ بَغْتَةً وَ اَنْتُمْ لاتَشْعُرُونَ

وَ اتَّبِعُوا: و پیروی کنید از

اَحْسَنَ: بهترین

ما اُنْزِلَ: چیزی که نازل شده

اِلَیْکُمْ: به سوی شما

مِنْ رَبِّکُمْ: از جانب پروردگارتان

سوره زمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (213)

مِنْ قَبْلِ: قبل از

اَنْ یَأْتِیَکُمُ: این که بیاید شما را

الْعَذابُ بَغْتَةً: عذاب ناگهانی

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

لا تَشْعُرُونَ: درک نکنید، بی خبر باشید.

56 اَنْ تَقُولَ نَفْسٌ یا حَسْرَتی عَلی ما فَرَّطْتُ فی جَنْبِ اللّهِ وَ اِنْ کُنْتُ لَمِنَ السّاخِرینَ

اَنْ تَقُولَ: (تامبادا) که بگوید

نَفْسٌ: کسی

یا حَسْرَتی: ای دریغا! ای افسوس!

عَلی ما فَرَّطْتُ: بر آن چه کوتاهی کردم

فی جَنْبِ اللّهِ: در حقّ خدا

وَ اِنْ کُنْتُ: و همانا بودم

(214) جلد 24 سوره زمر

لَمِنَ: حقّا از

السّاخِرینَ: مسخره کنندگان.

57 اَوْ تَقُولَ لَوْ اَنَّ اللّهَ هَدانی لَکُنْتُ مِنَ الْمُتَّقینَ

اَوْ تَقُولَ: یا بگوید:

لَوْ اَنَّ: اگر همانا

اللّهَ: خدا

هَدانی: هدایت می کرد مرا

لَکُنْتُ: حتما بودم

مِنَ الْمُتَّقینَ: از پرهیزکاران.

ص:179

«سوره غافر»

1 حمآ

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (215)

حمآ: از حروف مقطّعه

2 تَنْزیلُ الْکِتابِ مِنَ اللّهِ الْعَزیزِ الْعَلیمِ

تَنْزیلُ: فرو فرستادن

الْکِتابِ: کتابی که

مِنَ اللّهِ: از جانب خدای

الْعَزیزِ: شکست ناپذیر

الْعَلیمِ: داناست.

3 غافِرِ الذَّنْبِ وَ قابِلِ التَّوْبِ شَدیدِ الْعِقابِ ذِی الطَّوْلِ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ اِلَیْهِ الْمَصیرُ

غافِرِ الذَّنْبِ: آمرزنده گناه

وَ قابِلِ التَّوْبِ: و قبول کننده توبه

شَدیدِ الْعِقابِ: سخت کیفر

(216) جلد 24 سوره غافر

ذِی: صاحب

الطَّوْلِ: فضل و بخشش،

لا اِلهَ: نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او،

اِلَیْهِ: به سوی اوست

الْمَصیرُ: بازگشت.

35 اَلَّذینَ یُجادِلُونَ فی آیاتِ اللّهِ بِغَیْرِ سُلْطانٍ اَتیهُمْ کَبُرَ مَقْتا عِنْدَ اللّهِ وَ عِنْدَ الَّذینَ امَنُوا کَذلِکَ یَطْبَعُ اللّهُ عَلی کُلِّ قَلْبِ مُتَکَبِّرٍ جَبّارٍ

اَلَّذینَ: آنان که

یُجادِلُونَ: مجادله می کنند

فی آیاتِ: در آیات

اللّهِ: خدا

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (217)

بِغَیْرِ سُلْطانٍ: بدون دلیل، بدون حجّتی که

اَتیهُمْ: آمده باشد ایشان را،

ص:181

كَبُرَ: بزرگ است

مَقْتا: از نظر چشم

عِنْدَ اللّهِ: نزد خدا

وَ عِنْدَ الَّذينَ: نزد خدا

امَنُوا: ایمان آوردند.

كَذلِكَ: این چنین

يَطْبَعُ اللّهُ: مهر می زند خدا

عَلى كُلِّ قَلْبِ: بر هر قلب

مُتَكَبِّرٍ: متکبّر

جَبّارٍ: زورگویی.

36 وَ قالَ فِرْعَوْنُ يا هامانُ ابْنِ لى صَرْحا

(218) جلد 24 سوره غافر

لَعَلّى اَبْلُغُ الْاَسْبابَ

وَ قالَ: و گفت:

فِرْعَوْنُ: فرعون

يا هامانُ: ای هامان!

ابْنِ: بنا کن، بساز

لی صَرْحا: برای من قصری بلند

لَعَلّی اَبْلُغُ: شاید من برسم

الْأَسْبابَ: به اسباب، به وسایل.

37 اَسْبابَ السَّمواتِ فَاطَّلِعَ اِلیاِلهِ مُوسی وَ اِنّی لاَظُنُّهُ کاذِبا وَ کَذلِکَ زُیِّنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِه وَ صُدَّ عَنِ السَّبیلِ وَ ما کَیْدُ فِرْعَوْنَ اِلاّ فیتَبابٍ

اَسْبابَ: وسایل (صعود به)

السَّمواتِ: آسمان ها

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (219)

فَاطَّلِعَ: پس اطّلاع پیدا کنم

اِلی اِلهِ: از خدای

مُوسی: موسی

وَ اِنّی: و به درستی که من

لاَظُنُّهُ: هر آینه گمان می کنم او

کاذِبا: دروغ گو باشد،

وَ كَذلِکَ: و این چنین

زُیِّنَ: زینت داده شد، آراسته شد

لِفِرْعَوْنَ: برای فرعون

سُوءُ عَمَلِه: زشتی و بدی کارش،

وَ صُدَّ: و بازداشته شد

عَنِ السَّبیلِ: از راه راست،

وَ ما کَیْدُ: و نبود نقشه

فِرْعَوْنَ: فرعون

(220) جلد 24 سوره غافر

اِلاّ فی: مگر در

تَبابٍ: تباهی، هلاکت

40 مَنْ عَمِلَ سَیِّئَةً فَلا یُجْزی اِلاّ مِثْلَها وَ مَنْ عَمِلَ صالِحا مِنْ ذَکَرٍ اَوْ اُنْثی وَ هُوَ مُؤْمِنٌ فَاُولئِکَ یَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ یُرْزَقُونَ فیها بِغَیْرِ حِسابٍ

مَنْ عَمِلَ: هر کس انجام دهد

سَیِّئَةً: عمل بدی،

فَلا یُجْزی: پس جزا داده نمی شود

اِلاّ مِثْلَها: مگر به مانند آن،

وَ مَنْ عَمِلَ: و هر کس انجام دهد

صالِحا: عمل صالحی،

مِنْ ذَکَرٍ: از مرد

اَوْ اُنْثی: یا زن،

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (221)

وَ هُوَ: در حالی که او

مُؤْمِنٌ: مؤمن باشد،

فَاُولئِکَ: پس آنان

یَدْخُلُونَ: داخل می شوند

الْجَنَّهَ: به بهشت،

یُرْزَقُونَ: روزی داده می شوند

فیها: در آن

بِغَیْرِ حِسابٍ: بی حساب.

51 اِنّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنا وَ الَّذینَ امَنُوا فِی الْحَیوهِ

الدُّنْیا وَیَوْمَ یَقُومُ الْأَشْهادُ

اِنّا: به درستی که ما

لَنَنْصُرُ: حتما یاری می کنیم

رُسُلَنا: فرستادگانمان را

(222) جلد 24 سوره غافر

وَ الَّذینَ: و کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

فِی الْحَیوهِ: در زندگانی

الدُّنْیا: دنیا

وَ یَوْمَ: و روزی که

یَقُومُ: به پامی خیزند

الْأَشْهادُ: گواهان، شاهدان.

60 وَ قالَ رَبُّکُمُ ادْعُونی اَسْتَجِبْ لَکُمْ اِنَّ الَّذینَ یَسْتَکْبِرُونَ عَنْ عِبادَتی سَیَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ داخِرینَ

وَ قالَ: و گفت:

رَبُّکُمُ: پروردگارتان

ادْعُونی: بخوانید مرا

اَسْتَجِبْ: تا اجابت کنم

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (223)

لَکُمْ: شما را،

اِنَّ: همانا

الَّذینَ: کسانی که

یَسْتَکْبِرُونَ: تکبّر می ورزند

عَنْ عِبادَتی: از عبادت من

سَیَدْخُلُونَ: به زودی داخل می شوند

جَهَنَّمَ: به جهنّم

داخِرینَ: در حالی که خوار و ذلیل اند.

61 اَللّهُ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ اللَّیْلَ لِتَسْکُنُوا فیهِ وَ النَّهارَ مُبْصِرا اِنَّ اللّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَی النّاسِ وَ لکِنَّ اَکْثَرَ النّاسِ لا یَشْکُرُونَ

اَللّهُ: خداوند

الَّذی: کسی است که

(224) جلد 24 سوره غافر

جَعَلَ: قرار داد

لَكُمُ: برای شما

اللَّيْلَ: شب را

لِتَسْكُنُوا: تا آرام گیرید

فيهِ: در آن

وَ النَّهارَ: و روز را

مُبْصِرا: روشنی بخش،

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

لَذُو: هر آینه دارای

فَضْلٍ: فضلی است

عَلَى النّاسِ: بر مردم

وَ لكِنَّ: ولیکن

اَكْثَرَ: بیشتر

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (225)

النّاسِ: مردم

لا يَشْكُرُونَ: سپاسگزاری نمی کنند.

ص:188

64 اَللّهُ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ الْاَرْضَ قَرارا وَ السَّماءَ بِناءً وَصَوَّرَکُمْ فَاَحْسَنَ صُوَرَکُمْ وَ رَزَقَکُمْ مِنَ الطَّیِّباتِ ذلِکُمُ اللّهُ رَبُّکُمْ فَتَبارَکَ اللّهُ رَبُّ الْعالَمینَ اَللّهُ: خدا

الَّذی: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمُ: برای شما

الْاَرْضَ: زمین را

قَرارا: قرارگاه

وَ السَّماءَ: و آسمان را

بِناءً: بنائی

وَ صَوَّرَکُمْ: و صورت گری کرد شما را،

(226) جلد 24 سوره غافر

فَاَحْسَنَ: پس نیکو گردانید

صُوَرَکُمْ: صورت هایتان را

وَ رَزَقَکُمْ: و روزی داد به شما

مِنَ الطَّیِّباتِ: از چیزهای پاکیزه.

ص:189

ذلِکُمُ: این است

اللّهُ: خدا

رَبُّکُمْ: پروردگارتان،

فَتَبارَکَ: پس پربرکت

اللّهُ: خدا

رَبُّ: پروردگار

الْعالَمینَ: جهانیان.

67 هُوَ الَّذی خَلَقَکُمْ مِنْ تُرابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَهٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَهٍ ثُمَّ یُخْرِجُکُمْ طِفْلاً ثُمَّ لِتَبْلُغُوا اَشُدَّکُمْ ثُمَّ

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (227)

لِتَکُونُوا شُیُوخا وَ مِنْکُمْ مَنْ یُتَوَفّی مِنْ قَبْلُ وَ لِتَبْلُغُوا اَجَلاً مُسَمًّی وَ لَعَلَّکُمْ تَعْقِلُونَ

هُوَ الَّذی: او کسی است که

خَلَقَکُمْ: خلق کرد شما را

مِنْ تُرابٍ: از خاکی

ثُمَّ: سپس

مِنْ نُطْفَهٍ: از نطفه ای

ثُمَّ: سپس

مِنْ عَلَقَهٍ:از خون بسته شده ای

ثُمَّ: سپس

یُخْرِجُکُمْ: خارج می کند شما را

طِفْلاً: به صورت کودکی

ثُمَّ: سپس

لِتَبْلُغُوا: تا برسید

(228) جلد 24 سوره غافر

اَشُدَّکُمْ: به رشدتان (سنّ بلوغ)

ثُمَّ: سپس

لِتَکُونُوا: تا بشوید

شُیُوخا: پیر، سالمند

وَ مِنْکُمْ: و بعضی از شما

مَنْ: کسانی هستند که

یُتَوَفّی: فوت می کنند

مِنْ قَبْلُ: قبل از آن، پیش از پیری،

ص:191

وَ لِتَبْلُغُوا: و تا برسید

اَجَلاً: به اجلی

مُسَمًّی: معین

وَ لَعَلَّکُمْ: و شاید شما

تَعْقِلُونَ: تعقّل کنید.

سوره غافر لغات و مفاهیم قرآن کریم (229)

79 اَللّهُ الَّذی جَعَلَ لَکُمُ الأنْعامَ لِتَرْکَبُوا مِنْها وَ مِنْها تَأْکُلُونَ

اَللّهُ: خدا

الَّذی: کسی است که

جَعَلَ: قرار داد

لَکُمُ: برای شما

الأنْعامَ: چهارپایان را

لِتَرْکَبُوا: تا سوار شوید

مِنْها: بعضی از آن ها را،

وَ مِنْها: و بعضی از آن ها را

تَأْكُلُونَ: بخورید، تغذیه کنید.

80 وَ لَكُمْ فيها مَنافِعُ وَ لِتَبْلُغُوا عَلَيْها حاجَةً فی صُدُورِكُمْ وَ عَلَيْها وَ عَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ

(230) جلد 24 سوره غافر

وَ لَكُمْ: و برای شما

فيها: در آن

مَنافِعُ: منافعی است

وَ لِتَبْلُغُوا: و تا برسید

عَلَيْها: بر آن

حاجَةً: به حاجتی که

فی صُدُورِكُمْ: در سینه های شماست

وَ عَلَيْها: و بر آن

وَ عَلَى: و بر

الْفُلْكِ: کشتی

تُحْمَلُونَ: حمل می شوید، سوار می شوید.

ص:193

«سوره فصّلت»

1 حمآ

حمآ: از حروف مقطّعه

2 تَنْزیلٌ مِنَ الرَّحْمنِ الرَّحیمِ

تَنْزیلٌ: نازل شده

مِنَ: از جانب

الرَّحْمنِ: خدای هستی بخش

الرَّحیمِ: مهربان.

3 کِتابٌ فُصِّلَتْ ایاتُهُ قُرْانا عَرَبِیّالِقَوْمٍ یَعْلَمُونَ

کِتابٌ: کتابی است که

فُصِّلَتْ: فصل فصل است

ایاتُهُ: آیاتش

قُرْانا: قرآنی است

عَرَبِیّا: عربی

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَعْلَمُونَ: بدانند.

4 بَشیرا وَ نَذیرا فَاَعْرَضَ اَکْثَرُهُمْ فَهُمْ لایَسْمَعُونَ

بَشیرا: بشارت دهنده

وَ نَذیرا: و بیم دهنده است

فَاَعْرَضَ: پس روی گردان شدند

اَکْثَرُهُمْ: بیشترشان

فَهُمْ: پس ایشان

لا یَسْمَعُونَ: نمی شنوند.

سوره فصّلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (233)

20 حَتّی اِذا ما جاءُوها شَهِدَ عَلَیْهِمْ سَمْعُهُمْ وَ اَبْصارُهُمْ وَ جُلُودُهُمْ بِما کانُوا یَعْمَلُونَ

حَتّی اِذا: تا زمانی که

ما جاءُوها: بیایند کنار آن (آتش)

شَهِدَ: گواهی می دهد

عَلَيْهِمْ: بر ضدّ آن ها

سَمْعُهُمْ: گوششان

وَ اَبْصارُهُمْ: و دیدگانشان

وَ جُلُودُهُمْ: و پوست هایشان

بِما: به خاطر آن چه

كانُوا يَعْمَلُونَ: انجام می دادند.

21 وَ قالُوا لِجُلُودِهِمْ لِمَ شَهِدْتُمْ عَلَيْنا قالُوا اَنْطَقَنَا اللّهُ الَّذى اَنْطَقَ كُلَّ شَىْ ءٍ وَ هُوَ خَلَقَكُمْ اَوَّلَ

مَرَّةٍ وَ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

وَ قالُوا: و گویند:

لِجُلُودِهِمْ: به پوست های تن خود

لِمَ شَهِدْتُمْ: چرا گواهی دادید

عَلَيْنا: بر ضدّ ما؟

قالُوا: گویند:

اَنْطَقَنَا: به سخ درآورده ما را،

اللّهُ الَّذی: خدایی که

اَنْطَقَ: به سخن درآورده

کُلَّ شَیْ ءٍ: هر چیزی را

وَ هُوَ: و او

خَلَقَکُمْ: خلق کرد شما را

اَوَّلَ مَرَّهٍ: نخستین بار

وَ اِلَیْهِ: و به سوی او

سوره فصّلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (235)

تُرْجَعُونَ: بازگردانده می شوید.

22 وَ ما کُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ اَنْ یَشْهَدَ عَلَیْکُمْ سَمْعُکُمْ وَ لااَبْصارُکُمْ وَ لا جُلُودُکُمْ وَ لکِنْ ظَنَنْتُمْ اَنَّ اللّهَ لا یَعْلَمُ کَثیرا مِمّا تَعْمَلُونَ

وَ ما کُنْتُمْ: و پنهان و مستور نمی کردید

تَسْتَتِرُونَ: نمی کردید

اَنْ یَشْهَدَ: این که گواهی دهد

عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ: بر شما گوش شما

وَ لا اَبْصارُكُمْ: و نه ديدگان شما

وَ لا جُلُودُكُمْ: و نه پوست هاى تن شما،

وَ لكِنْ: وليكن

ظَنَنْتُمْ: گمان مى كرديد

اَنَّ اللّهَ: همانا خداوند

(236) جلد 24 سوره فصّلت

لا يَعْلَمُ: نمى داند

كَثيرا مِمّا: بسيارى از آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام مى دهيد.

23 وَ ذلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذى ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ اَرْديكُمْ فَاَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخاسِرينَ

وَ ذلِكُمْ: و اين

ظَنُّكُمُ الَّذى: گمان شما كه

ظَنَنْتُمْ: گمان مى داشتيد

بِرَبِّكُمْ: به پروردگارتان

اَرْديكُمْ: هلاک کرد شما را،

فَاَصْبَحْتُمْ: پس صبح کرديد

مِنَ الْخاسِرينَ: (سرانجام) از زيان کاران شديد.

سوره فصّلت لغات و مفاهيم قرآن کريم (237)

26 وَ قالَ الَّذينَ کَفَرُوا لا تَسْمَعُوا لِهذَا الْقُرْاآنِ وَ الْغَوْا فيهِ لَعَلَّکُمْ تَغْلِبُونَ

وَ قالَ: و گفتند:

الَّذينَ: کسانی که

کَفَرُوا: کافر شدند

لا تَسْمَعُوا: گوش ندهيد

لِهذَا الْقُرْآنِ: به اين قرآن

وَ الْغَوْا فيهِ: و جنجال کنيد در آن

لَعَلَّکُمْ: شايد شما

تَغْلِبُونَ: غلبه کنيد.

34 وَ لا تَسْتَوِى الْحَسَنَهُ وَ لاَ السَّيِّئَهُ ادْفَعْ

بِالَّتی هِیَ اَحْسَنُ فَاِذَا الَّذی بَیْنَکَ وَ بَیْنَهُ عَداوَهٌ کَاَنَّهُ وَلِیٌ حَمیمٌ

(238) جلد 24 سوره فصّلت

وَ لا تَسْتَوِی: مساوی نیست

الْحَسَنَهُ: نیکی، خوبی

وَ لاَ السَّیِّئَهُ: و بدی،

ادْفَعْ: (بدی را) دفع کن

بِالَّتی: به (روشی) که

هِیَ اَحْسَنُ: آن بهتر است

فَاِذَا الَّذی: پس ناگاه آن که

بَیْنَکَ وَ بَیْنَهُ: بین تو و بین او

عَداوَهٌ: دشمنی بود،

کَاَنَّهُ وَلِیٌّ: گویی که او دوستی

حَمیمٌ: گرم و صمیمی گشته است.

35 وَ ما یُلَقّیها اِلاَّ الَّذینَ صَبَرُوا وَ ما یُلَقّیها اِلاّ ذُو حَظٍّ عَظیمٍ

ص:200

وَ ما یُلَقّیها: و دریافت نمی کنند آن را

اِلاَّ الَّذینَ: مگر کسانی که

صَبَرُوا: صبر کردند

وَ ما یُلَقّیها: و دریافت نمی کنند آن را

اِلاّ: مگر (کسانی که)

ذُو حَظٍّ: دارای بهره

عَظیمٍ: بزرگی (از ایمان و تقوا) هستند.

36 وَ اِمّا یَنْزَغَنَّکَ مِنَ الشَّیْطانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ اِنَّهُ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ

وَ اِمّا: و اگر

یَنْزَغَنَّکَ: وسوسه شدی تو

مِنَ الشَّیْطانِ: از جانب شیطان

نَزْغٌ: وسوسه ای،

فَاسْتَعِذْ بِاللّهِ: پس پناه ببر به خدا،

اِنَّهُ: به درستی که او

هُوَ السَّميعُ: اوست شنواى

الْعَليمُ: دانا.

44 وَ لَوْ جَعَلْناهُ قُرْانا اَعْجَمِيّا لَقالُوا لَوْلا فُصِّلَتْ اياتُهُ ءَاَعْجَمِىٌّ وَ عَرَبِىٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذينَامَنُوا هُدىً وَ شِفاءٌ وَ الَّذينَ لا يُؤْمِنُونَ فياذانِهِمْ وَقْرٌ وَ هُوَ عَلَيْهِمْ عَمىً اُولئِکَ يُنادَوْنَ مِنْ مَکانٍ بَعيدٍ

وَ لَوْ: و اگر

جَعَلْناهُ: قرار می دادیم آن را

قُرْانا: قرآنی

اَعْجَمِيّا: غیر عربی

لَقالُوا: حتما می گفتند:

سوره فصّلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (241)

لَوْلا فُصِّلَتْ: چرا روشن نیست، جدای از هم نیست

اياتُهُ: آیاتش،

ءَاَعْجَمِىٌّ: آیا قرآن عجمی

وَ عَرَبِىٌّ: و پیامبری عربی؟

ص:202

قُلْ هُوَ: بگو: این

لِلَّذینَ: برای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اند

هُدیً: هدایت

وَ شِفاءٌ: و شفاست

وَ الَّذینَ: و کسانی که

لا یُؤْمِنُونَ: ایمان نمی آورند

فی اذانِهِمْ: در گوش هایشان

وَقْرٌ: سنگینی است

وَ هُوَ: و این (قرآن)

(242) جلد 24 سوره فصّلت

عَلَیْهِمْ: بر آن ها

عَمیً: مایه کوری است،

اُولئِکَ: (گویی) آنان

یُنادَوْنَ: صدا زده می شوند

مِنْ مَکانٍ بَعیدٍ: از مکانی دور.

ص:203

46 مَنْ عَمِلَ صالِحا فَلِنَفْسِه وَ مَنْ اَساءَ فَعَلَيْها وَ مارَبُّکَ بِظَلاّمٍ لِلْعَبيدِ

مَنْ عَمِلَ: هر کس انجام دهد

صالِحا: عمل صالحی

فَلِنَفْسِه: پس به سود خود اوست،

وَ مَنْ اَساءَ: و هر کس بدی کند

فَعَلَيْها: پس به ضرر خود اوست.

وَ ما رَبُّکَ: و نیست پروردگار تو

سوره فصّلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (243)

بِظَلاّمٍ: ستمکار

لِلْعَبيدِ: به بندگان.

«پایان جزء 24»

ص:204

49 لا يَسْأَمُ الاِْنْسانُ مِنْ دُعاءِ الْخَيْرِ وَ اِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَؤُسٌ قَنُوطٌ

لا يَسْأَمُ: خسته نمى شود

الاِْنْسانُ: انسان

مِنْ دُعاءِ: از درخواست

لْخَيْرِ: خير

وَ اِنْ مَسَّهُ: و اگر برسد به او

الشَّرُّ: بدى

فَيَؤُسٌ: پس بسيار مأيوس

قَنُوطٌ: و بسيار ناامید می گردد.

50 وَ لَئِنْ اَذَقْناهُ رَحْمَةً مِنّا مِنْ بَعْدِ ضَرّاءَ مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ هذا لى وَ ما اَظُنُّ السّاعَةَ قائِمَةً وَ لَئِنْ رُجِعْتُ اِلى رَبّى اِنَّ لى عِنْدَهُ لَلْحُسْنى

فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذينَ كَفَرُوا بِما عَمِلُوا وَ لَنُذيقَنَّهُمْ مِنْ عَذابٍ غَليظٍ

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

اَذَقْناهُ: بچشانیم به او

رَحْمَةً: رحمتی

مِنّا: از جانب خود

مِنْ بَعْدِ: از بعدِ

ضَرّاءَ: ضرری که

مَسَّتْهُ: رسیده به او

لَيَقُولَنَّ: حتما خواهد گفت:

هذا لی: این (به خاطر استحقاق) من است

وَ ما اَظُنُّ: و گمان نمی کنم

السّاعَةَ: که قیامت

قائِمَةً: برپاشود

(246) جلد 25 سوره فصّلت

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

رُجِعْتُ: بازگردانده شوم

اِلی رَبّی: به سوی پروردگارم،

اِنَّ لی: همانا برای من

عِنْدَهُ: نزد او

لَلْحُسْنى: (منزلتى) نيكوتر است،

فَلَنُنَبِّئَنَّ: پس حتما خبر مى دهيم

الَّذينَ: به آنان كه

كَفَرُوا: كافر شدند

بِما: آن چه را كه

عَمِلُوا: عمل كردند

وَ لَنُذيقَنَّهُمْ: و قطعا مى چشانيم آن ها را

مِنْ عَذابٍ: از عذابى

غَليظٍ: سخت، شديد.

سوره فصّلت لغات و مفاهيم قرآن كريم (247)

51 وَ اِذا اَنْعَمْنا عَلَى الْاِنْسانِ اَعْرَضَ وَنا بِجانِبِه وَ اِذا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُو دُعاءٍ عَريضٍ

وَ اِذا: و هرگاه

اَنْعَمْنا: نعمت داديم

عَلَى الْاِنْسانِ: بر انسان

ص:207

اَعْرَضَ: روی گرداند

وَنا بِجانِبِه: و کناره گرفت

وَ اِذا مَسَّهُ: و هرگاه رسیده به او

الشَّرُّ: بدی،

فَذُو دُعاءٍ: پس دعای

عَریضٍ: عریض و طویل داشت.

53 سَنُریهِمْ اياتِنا فِی الْافاقِ وَ فی اَنْفُسِهِمْ

(248) جلد 25 سوره فصّلت

حَتّی یَتَبَیَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ اَوَ لَمْ یَکْفِ بِرَبِّکَ اَنَّهُ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ شَهیدٌ

سَنُریهِمْ: به زودی نشان می دهیم به آن ها

اياتِنا: نشانه های خود را

فِی الْافاقِ: در اطراف جهان

وَ فی اَنْفُسِهِمْ: و در جان هایشان

حَتّی یَتَبَیَّنَ: تا روشن شود

لَهُمْ: برایشان

ص:208

اَنَّهُ: همانا او

الْحَقُّ: حق است

اَوَ لَمْ یَکْفِ: آیا و کافی نیست

بِرَبِّکَ: که پروردگار تو

اَنَّهُ: همانا او

عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ: بر هر چیزی

سوره فصّلت لغات و مفاهیم قرآن کریم (249)

شَهیدٌ: شاهد و گواه است؟

ص:209

(250) جلد 25 سوره فصّلت

«سوره شوری»

1 حمآ

حمآ: از حروف مقطّعه

2 عآسآقآ

عآسآقآ: از حروف مقطّعه

3 كَذلِكَ يُوحى اِلَيْكَ وَ اِلَى الَّذينَ مِنْ قَبْلِكَ اللّهُ الْعَزيزُ الْحَكيمُ

كَذلِكَ: اين گونه

يُوحى: وحى مى كند

اِلَيْكَ: به سوى تو

وَ اِلَى الَّذينَ: و به سوى آنان كه

مِنْ قَبْلِكَ: قبل از تو بودند،

سوره شوری لغات و مفاهيم قرآن كريم (251)

اللّهُ: خداوندِ

الْعَزيزُ: شكست ناپذير

ص:210

الْحَكيمُ: حكيم.

4 لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الأرْضِ وَ هُوَ الْعَلِیُّ الْعَظیمُ

لَهُ: برای اوست

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الأرْضِ: زمین است،

وَ هُوَ الْعَلِیُّ: و او بلند مرتبه

الْعَظیمُ: بزرگ است.

(252) جلد 25 سوره شوری

5 تَکادُ السَّمواتُ یَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَ الْمَلائِکَهُ یُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَ یَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِی الأرْضِ اَلا اِنَّ اللّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحیمُ

تَکادُ: نزدیک است

السَّمواتُ: آسمان ها

يَتَفَطَّرْنَ: از هم بشکافند

مِنْ فَوْقِهِنَّ: از قسمت بالایشان،

وَ الْمَلائِکَهُ: و فرشتگان

یُسَبِّحُونَ: تسبیح می کنند

بِحَمْدِ: به حمد

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

وَ یَسْتَغْفِرُونَ: و طلب آمرزش می کنند

لِمَنْ: برای کسانی که

فِی الأَرْضِ: در زمین هستند.

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (253)

اَلا: آگاه باش

اِنَّ اللّهَ: به درستی که

هُوَ الْغَفُورُ: او، آمرزنده

الرَّحیمُ: مهربان است.

6 وَالَّذینَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِه اَوْلِیاءَ اللّهُ حَفیظٌ

عَلَيْهِمْ وَ ما اَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكيلٍ

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

اتَّخَذُوا: گرفتند

مِنْ دُونِه: غير از او را

اَوْلِياءَ: سرپرست،

اللّهُ: خداوند

حَفيظٌ: حافظ، مراقب

عَلَيْهِمْ: بر آن هاست

(254) جلد 25 سوره شورى

وَ ما اَنْتَ: و نيستى تو

عَلَيْهِمْ: بر ايشان

بِوَكيلٍ: وكيل .

7 وَ كَذلِكَ اَوْحَيْنا اِلَيْكَ قُرْانا عَرَبِيّا لِتُنْذِرَ اُمَ الْقُرى وَ مَنْ حَوْلَها وَ تُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لا رَيْبَ فيهِ فَريقٌ فِى الْجَنَّهِ وَ فَريقٌ فِى السَّعيرِ

وَ كَذلِكَ: و اين چنين

اَوْحَیْنا: وحی کردیم ما

اِلَیْکَ: به سوی تو

قُرْانا عَرَبِیّا: قرآنی عربی

لِتُنْذِرَ: تا بیم دهی

اُمَّ الْقُری: اهل مکّه

وَ مَنْ: و کسانی را که

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (255)

حَوْلَها: پیرامون آن هستند

وَ تُنْذِرَ: و بیم دهی

یَوْمَ: از روزی که

الْجَمْعِ: (همه خلائق) جمعند

لا رَیْبَ: که شکی نیست

فیهِ: در آن،

فَریقٌ: گروهی

فِی الْجَنَّهِ: در بهشت

وَ فَریقٌ: و گروهی

فِی السَّعیرِ: در آتش شعله ورند.

ص:214

8 وَ لَوْ شاءَ اللّهُ لَجَعَلَهُمْ اُمَّةً واحِدَةً وَ لكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشاءُ فى رَحْمَتِه وَ الظّالِمُونَ ما لَهُمْ مِنْ وَلِىٍّ وَ لا نَصيرٍ

وَ لَوْ: و اگر

(256) جلد 25 سوره شورى

شاءَ اللّهُ: مى خواست خدا

لَجَعَلَهُمْ: هر آينه قرار مى داد آن ها را

اُمَّةً واحِدَةً: امّت واحدى

وَ لكِنْ: وليكن

يُدْخِلُ: داخل مى كند

مَنْ يَشاءُ: هر كه را بخواهد

فى رَحْمَتِه: در رحمتش،

وَ الظّالِمُونَ: و ظالمان

ما لَهُمْ: نيست براى آن ها

مِنْ: هيچ

وَلِىٍّ: سرپرستى، دوستى

وَ لا نَصيرٍ: و نه ياورى.

ص:215

12 لَهُ مَقالیدُ السَّمواتِ وَ الأرْضِ یَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ یَشاءُ وَ یَقْدِرُ اِنَّهُ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلیمٌ

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (257)

لَهُ: برای اوست

مَقالیدُ: کلیدهای

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین،

یَبْسُطُ: وسعت می دهد

الرِّزْقَ: روزی را

لِمَنْ: برای هرکس که

یَشاءُ: بخواهد

وَ یَقْدِرُ: و تنگ می گیرد،

اِنَّهُ: همانا او

بِکُلِّ شَیْ ءٍ: به هر چیزی

عَلیمٌ: داناست.

13 شَرَعَ لَکُمْ مِنَ الدّینِ ما وَصّی بِه نُوحا

وَ الَّذی اَوْحَیْنا اِلَیْکَ وَ ما وَصَّیْنا بِه اِبْراهیمَ وَ مُوسی وَ عیسی اَنْ اَقیمُوا الدّینَ وَ لا تَتَفَرَّقُوا فیهِ کَبُرَ عَلَی الْمُشْرِکینَ ما تَدْعُوهُمْ اِلَیْهِ اللّهُ یَجْتَبی اِلَیْهِ مَنْ یَشاءُ وَ یَهْدی اِلَیْهِ مَنْ یُنیبُ

شَرَعَ: تشریع کرد، مقرّر نمود

لَکُمْ: برای شما

مِنَ الدّینِ: از دین

ما: آن چه را که

وَصّی: توصیه کرد

بِه نُوحا: آن را به نوح

وَ الَّذی: و آن که

اَوْحَیْنا: وحی کردیم

اِلَیْکَ: به سوی تو

وَ ما وَصَّیْنا: و آن چه توصیه کردیم

بِه اِبْراهیمَ: آن را به ابراهیم

وَ مُوسی: و موسی

وَ عیسی: و عیسی،

اَنْ اَقیمُوا: این که به پا دارید

الدّینَ: دین را

وَ لا تَتَفَرَّقُوا: و تفرقه سازی نکنید

فیهِ: در آن،

کَبُرَ: بزرگ است، سخت است

عَلَی الْمُشْرِکینَ: بر مشرکین

ما: آن چه

تَدْعُوهُمْ: دعوتشان می کنی

اِلَیْهِ: به سوی آن،

اللّهُ: خداوند

یَجْتَبی: برمی گزیند

(260) جلد 25 سوره شوری

اِلَیْهِ: به سوی خود

ص:218

مَنْ یَشاءُ: هر که را بخواهد

وَ یَهْدی: و هدایت می کند

اِلَیْهِ: به سوی خود

مَنْ: هر که را

یُنیبُ: (به خدا) روی آوَرَد

15 فَلِذلِکَ فَادْعُ وَ اسْتَقِمْ کَما اُمِرْتَ وَ لا تَتَّبِعْ اَهْواءَ هُمْ وَ قُلْ امَنْتُ بِما اَنْزَلَ اللّهُ مِنْ کِتابٍ وَ اُمِرْتُ لِاَعْدِلَ بَیْنَکُمُ اللّهُ رَبُّنا وَ رَبُّکُمْ لَنا اَعْمالُنا وَ لَکُمْ اَعْمالُکُمْ لا حُجَّهَ بَیْنَنا وَ بَیْنَکُمُ اللّهُ یَجْمَعُ بَیْنَنا وَ اِلَیْهِ الْمَصیرُ

فَلِذلِکَ: پس برای این (دین اسلام)

فَادْعُ: پس دعوت کن

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (261)

وَ اسْتَقِمْ: و استقامت کن

کَما: همان گونه که

اُمِرْتَ: مأمور شدی،

وَ لا تَتَّبِعْ: و پیروی نکن

اَهْواءَ هُمْ: هوی و هوس های آن ها را،

وَ قُلْ: و بگو:

اٰمَنْتُ: ایمان آورده ام

بِمٰا: به آن چه که

اَنْزَلَ: نازل کرده

اللّٰهُ: خداوند

مِنْ کِتابٍ: از کتاب،

وَ اُمِرْتُ: و مأمورم

لِاَعْدِلَ: تا به عدالت رفتار کنم

بَیْنَکُمُ: بین شما،

(262) جلد 25 سوره شوری

اللّٰهُ: خداوند

رَبُّنا: پروردگار ما

وَ رَبُّکُمْ: و پروردگار شما

لَنا: برای ماست

اَعْمالُنا: اعمال ما

وَ لَکُمْ: و برای شماست

اَعْمالُکُمْ: اعمال شما،

لا حُجَّةَ: دلیلی نیست، بحث و جَدَلی نیست

ص:220

بَیْنَنا: میان ما

وَ بَیْنَکُمُ: و میان شما،

اللّهُ: خداوند

یَجْمَعُ: جمع می کند

بَیْنَنا: بین ما،

وَ اِلَیْهِ: و به سوی اوست

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (263)

الْمَصیرُ: بازگشت.

20 مَنْ کانَ یُریدُ حَرْثَ الْاٰخِرَهِ نَزِدْ لَهُ فی حَرْثِه وَ مَنْ کانَ یُریدُ حَرْثَ الدُّنْیا نُؤْتِه مِنْها وَ ما لَهُ فِی الْاٰخِرَهِ مِنْ نَصیبٍ

مَنْ: هر کس

کانَ یُریدُ: بخواهد

حَرْثَ: کِشت

الْاٰخِرَهِ: آخرت را

نَزِدْ لَهُ: می افزاییم برایش

ص:221

فی حَرْثِه: در کِشتش،

وَ مَنْ: و هر کس

کانَ یُریدُ: بخواهد

حَرْثَ: کِشت

(264) جلد 25 سوره شوری

الدُّنْیا: دنیا را،

نُؤْتِه: می دهیم به او

مِنْها: از آن

وَ ما لَهُ: و نیست برای او

فِی الْاٰخِرَهِ: در آخرت

مِنْ: هیچ

نَصیبٍ: نصیبی، بهره ای.

25 وَ هُوَ الَّذی یَقْبَلُ التَّوْبَهَ عَنْ عِبادِه وَ یَعْفُوا عَنِ السَّیِّئاتِ وَ یَعْلَمُ ما تَفْعَلُونَ

وَ هُوَ الَّذی: و او کسی است که

یَقْبَلُ: قبول می کند

التَّوْبَةَ: توبه را

عَنْ عِبادِه: از بندگانش

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (265)

وَ یَعْفُوا: و عفو می کند، در می گذَرَد

عَنِ السَّیِّئاتِ: از بدی ها

وَ یَعْلَمُ: و می داند

ما تَفْعَلُونَ: آن چه انجام می دهید.

26 وَ یَسْتَجیبُ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ یَزیدُهُمْ مِنْ فَضْلِه وَالْکافِرُونَ لَهُمْ عَذابٌ شَدیدٌ

وَ یَسْتَجیبُ: و اجابت می کند (دعای)

الَّذینَ: کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

وَ یَزیدُهُمْ: و زیاد می کند، می افزاید

مِنْ فَضْلِه: از فضلش،

ص:223

وَ الْکافِرُونَ: و کافران،

لَهُمْ: برای ایشان است

عَذابٌ شَدیدٌ: عذابی سخت.

27 وَ لَوْ بَسَطَ اللّهُ الرِّزْقَ لِعِبادِه لَبَغَوْا فِی الأَرْضِ وَ لکِنْ یُنَزِّلُ بِقَدَرٍ ما یَشاءُ اِنَّهُ بِعِبادِه خَبیرٌ بَصیرٌ

وَ لَوْ بَسَطَ: و اگر وسعت می داد

اللّهُ: خداوند

الرِّزْقَ: روزی را

لِعِبادِه: بر بندگانش،

لَبَغَوْا: حتما سرکشی می کردند

فِی الأَرْضِ: در زمین،

وَ لکِنْ: ولیکن

یُنَزِّلُ: نازل می کند

بِقَدَرٍ: به مقدار

ما یَشاءُ: آن چه که می خواهد.

اِنَّهُ: همانا او

بِعِبادِه: به بندگانش

خَبیرٌ: آگاه

بَصیرٌ: و بیناست.

28 وَ هُوَ الَّذی یُنَزِّلُ الْغَیْثَ مِنْ بَعْدِ ما قَنَطُوا وَ یَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَ هُوَ الْوَلِیُّ الْحَمیدُ

وَ هُوَ: و او

الَّذی: کسی است که

یُنَزِّلُ: نازل می کند

الْغَیْثَ: باران را

مِنْ بَعْدِ: از بعدِ

ما قَنَطُوا: آن که ناامید شدند

وَ یَنْشُرُ: و نشر می دهد، می گسترد

رَحْمَتَهُ: رحمتش را،

وَ هُوَ الْوَلِیُّ: و او سرپرست

الْحَمیدُ: ستوده است.

29 وَ مِنْایاتِه خَلْقُ السَّمواتِ وَ الأرْضِ وَ ما بَثَّ فیهِما مِنْ دابَّهٍ وَ هُوَ عَلی جَمْعِهِمْ اِذا یَشاءُ قَدیرٌ

وَ مِنْ ایاتِه: و از نشانه هایش،

خَلْقُ: آفرینش

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین است

وَ ما بَثَّ: و آن چه پخش کرد

فیهِما: در آن دو

مِنْ دابَّهٍ: از جنبندگان،

وَ هُوَ عَلی: و او بر

جَمْعِهِمْ: جمع کردنشان

اِذا یَشاءُ: هرگاه که بخواهد

قَدیرٌ: قادر است.

30 وَ ما اَصابَکُمْ مِنْ مُصیبَهٍ فَبِما کَسَبَتْ اَیْدیکُمْ وَ یَعْفُوا عَنْ کَثیرٍ

وَ ما اَصابَکُمْ: و آن چه برسد شما را

مِنْ مُصیبَةٍ: از مصیبتی،

فَبِما: پس به خاطر آن چه

کَسَبَتْ: کسب کرد

اَیْدیکُمْ: دست های شما، می باشد

وَ یَعْفُوا: و عفو می کند، در می گذَرَد

(270) جلد 25 سوره شوری

عَنْ کَثیرٍ: از بسیاری.

31 وَ ما اَنْتُمْ بِمُعْجِزینَ فِی الْاَرْضِ وَ ما لَکُمْ مِنْ دُونِ اللّهِ مِنْ وَلِیٍّ وَ لا نَصیرٍ

وَ ما اَنْتُمْ: و نیستند شما

بِمُعْجِزینَ: عاجزکننده (خدا)

فِی الْاَرْضِ: در زمین،

وَ ما لَکُمْ: و نیست برای شما

مِنْ دُونِ: غیر از

اللّهِ: خدا

مِنْ وَلِیٍّ: هیچ سرپرستی

وَ لا نَصیرٍ: و نه یاوری.

ص:227

32 وَ مِنْ اياتِهِ الْجَوارِ فيِ الْبَحْرِ كَالاْعْلامِ

وَ مِنْ: و از

سوره شوری لغات و مفاهیم قرآن کریم (271)

اياتِهِ: نشانه هایش

الْجَوارِ: کشتی هایی است

فيِ الْبَحْرِ: در دریا

كَالاْعْلامِ: مانند کوه ها.

33 اِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَواكِدَ عَلى ظَهْرِه اِنَّ فى ذلِكَ لاَآياتٍ لِكُلِّ صَبّارٍ شَكُورٍ

اِنْ يَشَأْ: اگر بخواهد

يُسْكِنِ الرّيحَ: ساکن می کند باد را،

فَيَظْلَلْنَ: پس می مانند، متوقّف می شوند

رَواكِدَ: بی حرکت

عَلى ظَهْرِه: بر پشتش

اِنَّ فى ذلِكَ: به درستی که در این

لاَآياتٍ: هر آینه نشانه هایی است

(272) جلد 25 سوره شوری

لِكُلِّ صَبّارٍ: برای هر صبرکننده

ص:

شَکُورٍ: شکرگزار.

38 وَ الَّذینَ اسْتَجابُوا لِرَبِّهِمْ وَ اَقامُوا الصَّلوهَ وَ اَمْرُهُمْ شُوری بَیْنَهُمْ وَ مِمّا رَزَقْناهُمْ یُنْفِقُونَ

وَ الَّذینَ: و آنان که

اسْتَجابُوا: اجابت کردند

لِرَبِّهِمْ: برای پروردگارشان

وَ اَقامُوا: و برپا داشتند

الصَّلوهَ: نماز را

وَ اَمْرُهُمْ: و کارشان

شُوری: مشورت کردن

بَیْنَهُمْ: بین خودشان است

وَ مِمّا: و از آن چه

رَزَقْناهُمْ: روزی دادیم ایشان را

یُنْفِقُونَ: انفاق می کنند.

«سوره زخرف»

1 حمآ

حمآ: از حروف مقطّعه

2 وَ الْكِتابِ الْمُبينِ

وَ الْكِتابِ:

الْمُبينِ:

3 اِنّا جَعَلْناهُ قُرْاآنا عَرَبِيّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

اِنّا: همانا ما

جَعَلْناهُ: قرار داديم آن را

قُرْآنا: قرآنى

عَرَبِيّا: عربى

لَعَلَّكُمْ: شايد شما

تَعْقِلُونَ: تعقّل كنيد.

9 وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمواتِ وَ الْأَرْضَ

لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزيزُ الْعَليمُ

وَ لَئِنْ: و هر آینه اگر

سَأَلْتَهُمْ: بپرسی از ایشان

مَنْ خَلَقَ: چه کسی خلق کرده

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضَ: و زمین را

لَيَقُولُنَّ: حتما می گویند:

خَلَقَهُنَّ: خلق کرده آن ها را

الْعَزيزُ الْعَليمُ: خداوند عزیز و دانا

10 اَلَّذی جَعَلَ لَكُمُ الأَرْضَ مَهْدا وَ جَعَلَ لَكُمْ

(276) جلد 25 سوره زخرف

فيها سُبُلاً لَعَلَّكُمْ تَهْتَدوُنَ

اَلَّذی: آن کسی که

جَعَلَ لَكُمُ: قرار داد برای شما

الأَرْضَ: زمین را

مَهْدا: گهواره، استراحت گاه

وَ جَعَلَ لَكُمْ: و قرارداد برای شما

ص:231

فیها سُبُلاً: در آن راه هایی

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَهْتَدوُنَ: هدایت شوید.

11 وَ الَّذی نَزَّلَ مِنَ السَّماءِ ماءً بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنا بِهِ بَلْدَةً مَیْتا کَذلِکَ تُخْرَجُونَ

وَ الَّذی: و آن کسی که

نَزَّلَ: نازل کرد

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً: آبی

بِقَدَرٍ: به اندازه،

فَأَنْشَرْنا: پس زنده کردیم

بِهِ: به وسیله آن

بَلْدَةً: سرزمین

مَیْتا: مرده را،

کَذلِکَ: این چنین

تُخْرَجُونَ: (از قبرها) خارج کرده می شوید.

12 وَ الَّذی خَلَقَ الْأَزْواجَ کُلَّها وَ جَعَلَ لَکُمْ مِنَ الْفُلْکِ وَ الْأَنْعامِ ما تَرْکَبُونَ

وَ الَّذی: و آن کسی که

خَلَقَ: خلق کرد

الْأَزْواجَ: زوج ها را

(278) جلد 25 سوره زخرف

کُلَّها: همه اش را

وَ جَعَلَ: و قرار داد

لَکُمْ: برای شما

مِنَ الْفُلْکِ: از کشتی ها

وَ الْأَنْعامِ: و چهارپایان

ما تَرْکَبُونَ: آنچه سوار می شوید.

13 لِتَسْتَوُوا عَلی ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْکُرُوا نِعْمَهَ رَبِّکُمْ اِذَا اسْتَوَیْتُمْ عَلَیْهِ وَ تَقُولُوا سُبْحانَ الَّذی سَخَّرَ لَنا هذا وَ ما کُنّا لَهُ مُقْرِنینَ

لِتَسْتَوُوا: تا مستقر شوید

عَلی ظُهُورِهِ: بر پشت آن ها

ثُمَّ تَذْكُروُا: سپس یاد کنید

نِعْمَةَ: نعمت

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (279)

رَبِّكُمْ: پروردگارتان را

اِذَا: هنگامی که

اسْتَوَيْتُمْ: قرار گرفتید

عَلَيْهِ: بر آن،

وَ تَقُولُوا: و بگویید:

سُبْحانَ: پاک و منزّه است

الَّذی: آن که

سَخَّرَ لَنا: مسخّر کرد برای ما

هذا: این را

وَ ما كُنّا: و نبودیم ما

لَهُ مُقْرِنينَ: آن را، رام کنندگان.

14 وَ اِنّا اِلی رَبِّنا لَمُنْقَلِبُونَ

وَ اِنّا: و به درستی که ما

(280) جلد 25 سوره زخرف

اِلی: به سوی

رَبِّنا: پروردگارمان

لَمُنْقَلِبُونَ: یقینا بازمی گردیم.

32 اَهُمْ یَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّکَ نَحْنُ قَسَمْنا بَیْنَهُمْ مَعیشَتَهُمْ فِی الْحَیوهِ الدُّنْیا وَ رَفَعْنا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجاتٍ لِیَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضا سُخْرِیّا وَ رَحْمَتُ رَبِّکَ خَیْرٌ مِمّا یَجْمَعُونَ

اَهُمْ: آیا ایشان

یَقْسِمُونَ: تقسیم می کنند

رَحْمَتَ: رحمتِ

رَبِّکَ: پروردگار تو را؟

نَحْنُ: ما

قَسَمْنا: تقسیم کردیم

بَیْنَهُمْ: بین آن ها

مَعیشَتَهُمْ: معیشتشان را

فِی الْحَیوهِ: در زندگی

الدُّنْيا: دنیا،

وَ رَفَعْنا: و بالا بردیم

بَعْضَهُمْ: بعضی از ایشان را

فَوْقَ: بالاتر از

بَعْضٍ: بعضی دیگر

دَرَجاتٍ: از نظر درجات،

لِيَتَّخِذَ: تا بگیرند

بَعْضُهُمْ: بعضی از آن ها

بَعْضا: بعض دیگر را

سُخْرِيًّا: به خدمت.

وَ رَحْمَتُ: و رحمت

(282) جلد 25 سوره زخرف

رَبِّکَ: پروردگار تو

خَيْرٌ مِمّا: بهتر است از آن چه

يَجْمَعُونَ: جمع می کنند.

33 وَ لَوْ لا اَنْ يَكُونَ النّاسُ اُمَّةً واحِدَةً لَجَعَلْنا

لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمنِ لِبُيُوتِهِمْ سُقُفا مِنْ فِضَّهٍ وَ مَعارِجَ عَلَيْها يَظْهَروُنَ

وَ لَوْ: و اگر

لا اَنْ يَكُونَ: نبود این که باشند

النّاسُ اُمَّةً: مردم امّتی

واحِدَةً: واحد (در انکار خدا)

لَجَعَلْنا: حتما قرار می دادیم

لِمَنْ: برای آنان که

يَكْفُرُ: کفر می ورزند

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (283)

بِالرَّحْمنِ: به خدای رحمان

لِبُيُوتِهِمْ: برای خانه هایشان

سُقُفا: سقفی

مِنْ فِضَّهٍ: از نقره

وَ مَعارِجَ: و نردبان هایی که

عَلَيْها: بر آن

يَظْهَروُنَ: بالا بروند.

ص:237

34 وَ لِبُيُوتِهِمْ اَبْوابا وَ سُرُرا عَلَيْها يَتَّكِؤُنَ

وَ لِبُيُوتِهِمْ: و برای خانه هایشان

اَبْوابا: درها

وَ سُرُرا: و تخت هایی

عَلَيْها: که بر آن

يَتَّكِؤُنَ: تکیه زنند.

(284) جلد 25 سوره زخرف

35 وَ زُخْرُفا وَ اِنْ كُلُّ ذلِكَ لَمّا مَتاعُ الْحَيوهِ الدُّنْيا وَ الْاخِرَهُ عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقينَ

وَ زُخْرُفا: و زر و زیورها، انواع وسایل تجمّلی،

وَ اِنْ: و نیست

كُلُّ ذلِكَ لَمّا: همه این ها مگر

مَتاعُ: کالای

الْحَيوهِ الدُّنْيا: زندگی دنیا،

وَ الْاخِرَهُ: و آخرت

عِنْدَ رَبِّكَ: نزد پروردگارت

لِلْمُتَّقينَ: برای پرهیزکاران است.

ص:238

36 وَ مَنْ یَعْشُ عَنْ ذِکْرِ الرَّحْمنِ نُقَیِّضْ لَهُ شَیْطانا فَهُوَ لَهُ قَرینٌ

وَ مَنْ: و هر کس

یَعْشُ: دل بگردانَد

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (285)

عَنْ ذِکْرِ: از یاد

الرَّحْمنِ: خدای رحمان،

نُقَیِّضْ: می گماریم، فراهم می کنیم

لَهُ شَیْطانا: برای او شیطانی،

فَهُوَ: پس او

لَهُ قَرینٌ: برایش همدم باشد.

37 وَ اِنَّهُمْ لَیَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبیلِ وَ یَحْسَبُونَ اَنَّهُمْ مُهْتَدوُنَ

وَ اِنَّهُمْ: و همانا آن ها

لَیَصُدُّونَهُمْ: حتما بازمی دارند ایشان را

عَنِ السَّبیلِ: از راه

وَ یَحْسَبُونَ: و خیال می کنند، می پندارند

اَنَّهُمْ: که آن ها

(286) جلد 25 سوره زخرف

مُهْتَدوُنَ: هدایت یافتگانند.

38 حَتّی اِذا جاءَنا قالَ یا لَیْتَ بَیْنی وَ بَیْنَکَ بُعْدَ الْمَشْرِقَیْنِ فَبِئْسَ الْقَرینُ

حَتّی اِذا: تا زمانی که

جاءَنا: بیاید نزد ما

قالَ: گوید:

یا لَیْتَ: ای کاش

بَیْنی: بین من

وَ بَیْنَکَ: و بین تو

بُعْدَ الْمَشْرِقَیْنِ: فاصله مشرق و مغرب بود

فَبِئْسَ: پس چه بد

الْقَرینُ: همدمی بودی.

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (287)

39 وَ لَنْ یَنْفَعَکُمُ الْیَوْمَ اِذْ ظَلَمْتُمْ اَنَّکُمْ فِی الْعَذابِ مُشْتَرِکُونَ

ص:240

وَ لَنْ: و هرگز

يَنْفَعَكُمُ: سود نمى دهد شما را

الْيَوْمَ: امروز

اِذْ: آن گاه كه

ظَلَمْتُمْ: ستم كرديد،

اَنَّكُمْ: همانا شما

فِى الْعَذابِ: در عذاب

مُشْتَرِكُونَ: مشترک خواهيد بود.

54 فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ فَاَطاعُوهُ اِنَّهُمْ كانُوا قَوْما فاسِقينَ

فَاسْتَخَفَّ: پس سبک مغز كرد

(288) جلد 25 سوره زخرف

قَوْمَهُ: قومش را

فَاَطاعُوهُ: پس اطاعت كردند او را

اِنَّهُمْ كانُوا: همانا ايشان بودند

قَوْما فاسِقينَ: قومى فاسق.

ص:241

سوره زخرف لغات و مفاهیم قرآن کریم (289)

«سوره دخان»

1 حمآ

حمآ: از حروف مقطّعه

2 وَ الْکِتابِ الْمُبینِ

وَ الْکِتابِ: قسم به کتاب

الْمُبینِ: روشنگر.

3 اِنّا اَنْزَلْناهُ فی لَیْلَهٍ مُبارَکَهٍ اِنّا کُنّا مُنْذِرینَ

اِنّا: به درستی که ما

اَنْزَلْناهُ: نازل کردیم آن را

فی لَیْلَهٍ: در شبی

مُبارَکَهٍ: مبارک

اِنّا: به درستی که ما

(290) جلد 25 سوره دخان

کُنّا: (همواره) بودیم

مُنْذِرینَ: بیم دهنده.

4 فیها یُفْرَقُ کُلُّ اَمْرٍ حَکیمٍ

ص:242

فیها: در آن (شب)

یُفْرَقُ: از هم جدا می شود، تدبیر می شود

کُلُّ اَمْرٍ: هر کار

حَکیمٍ: حکیمانه ای

5 اَمْرا مِنْ عِنْدِنا اِنّاکُنّا مُرْسِلینَ

اَمْرا: امری، فرمانی

مِنْ عِنْدِنا: از نزد ماست،

اِنّا: به درستی که ما

کُنّا: (همواره) بودیم

مُرْسِلینَ: فرستندگان.

سوره دخان لغات و مفاهیم قرآن کریم (291)

6 رَحْمَةً مِنْ رَبِّکَ اِنَّهُ هُوَ السَّمیعُ الْعَلیمُ

رَحْمَةً: رحمتی است

مِنْ رَبِّکَ: از جانب پروردگارت

اِنَّهُ: همانا او

هُوَ السَّمیعُ: اوست شنوای

الْعَليمُ: دانا.

7 رَبِّ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما بَيْنَهُما اِنْ كُنْتُمْ مُوقِنينَ

رَبِّ السَّمواتِ: پروردگار آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمين

وَ ما: و آن چه

بَيْنَهُما: بين آن دو است،

(292) جلد 25 سوره دخان

اِنْ كُنْتُمْ: اگر باشيد

مُوقِنينَ: اهل يقين.

58 فَاِنَّما يَسَّرْناهُ بِلِسانِکَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُوُنَ

فَاِنَّما: پس جز اين نيست كه

يَسَّرْناهُ: آسان كرديم آن را

بِلِسانِکَ: به زبان تو

لَعَلَّهُمْ: شايد ايشان

يَتَذَكَّرُوُنَ: متذكّر شوند.

ص:244

سوره دخان لغات و مفاهیم قرآن کریم (293)

«سوره جاثیه»

1 حمآ

حمآ:

2 تَنْزیلُ الْکِتابِ مِنَ اللّهِ الْعَزیزِ الْحَکیمِ

تَنْزیلُ الْکِتابِ: نازل شده است

مِنَ اللّهِ: از جانب خداوند

الْعَزیزِ: شکست ناپذیر

الْحَکیمِ: حکیم.

3 اِنَّ فِی السَّمواتِ وَ الأَرْضِ لآیاتٍ لِلْمُؤْمِنینَ

اِنَّ: به درستی که

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین

لآیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

(294) جلد 25 سوره جاثیه

لِلْمُؤْمِنینَ: برای مؤمنان.

ص:245

4 وَ فی خَلْقِکُمْ وَ ما یَبُثُّ مِنْ دابَّهٍ آیاتٌ لِقَوْمٍ یُوقِنُونَ

وَ فی خَلْقِکُمْ: و در خلقت شما

وَ ما یَبُثُّ: و آن چه نشر می دهد

مِنْ دابَّهٍ: از جنبندگان

آیاتٌ: نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یُوقِنُونَ: یقین دارند.

5 وَ اخْتِلافِ اللَّیْلِ وَ النَّهارِ وَ ما اَنْزَلَ اللّهُ مِنَ السَّماءِ مِنْ رِزْقٍ فَاَحْیا بِهِ الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها وَ تَصْریفِ الرِّیاحِ آیاتٌ لِقَوْمٍ یَعْقِلُونَ

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (295)

وَ اخْتِلافِ: و در رفت و آمد

اللَّیْلِ وَ النَّهارِ: شب و روز

وَ ما اَنْزَلَ: و آن چه نازل کرده

اللّهُ: خدا

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

مِنْ رِزْقٍ: از روزی

فَاَحْیا: پس زنده کرده

بِهِ الأَرْضَ: به وسیله آن زمین را

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مرگش،

وَ تَصْریفِ: و در گرداندن

الرِّیاحِ: بادها،

آیاتٌ: نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَعْقِلُونَ: اندیشه می کنند.

(296) جلد 25 سوره جاثیه

6 تِلْکَ اآیاتُ اللّهِ نَتْلُوها عَلَیْکَ بِالْحَقِّ فَبِاَیِّ حَدیثٍ بَعْدَ اللّهِ وَ اآیاتِهِ یُؤْمِنُونَ

تِلْکَ آیاتُ: این ها آیاتِ

اللّهِ: خداوند است که

نَتْلُوها: تلاوت می کنیم آن را

عَلَیْکَ: بر تو

بِالْحَقِّ: به حق،

فَبِاَیِّ: پس به کدام

حَدیثٍ: سخن

بَعْدَ اللّهِ: بعد از (سخن) خدا

وَ آیاتِهِ: و آیاتش

یُؤْمِنُونَ: ایمان می آورند؟

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (297)

7 وَیْلٌ لِکُلِّ اَفّاکٍ اَثیمٍ

وَیْلٌ لِکُلِّ: وای بر هر

اَفّاکٍ: دروغ پرداز

اَثیمٍ: گنه پیشه.

8 یَسْمَعُ اآیاتِ اللّهِ تُتْلی عَلَیْهِ ثُمَّ یُصِرُّ مُسْتَکْبِرا کَأَنْ لَمْ یَسْمَعْها فَبَشِّرْهُ بِعَذابٍ اَلیمٍ

یَسْمَعُ: می شنود

ص:248

آیاتِ اللّهِ: آیات خدا را که

تُتْلی: خوانده می شود

عَلَیْهِ: بر او

ثُمَّ: سپس

یُصِرُّ: اصرار می ورزد

مُسْتَکْبِرا: متکبّرانه

(298) جلد 25 سوره جاثیه

کَأَنْ: گویی

لَمْ یَسْمَعْها: نشنیده آن را،

فَبَشِّرْهُ: پس بشارت بده او را

بِعَذابٍ: به عذابی

اَلیمٍ: دردناک .

9 وَ اِذا عَلِمَ مِنْ آیاتِنا شَیْئا نِ اتَّخَذَها هُزُوا اُولئِکَ لَهُمْ عَذابٌ مُهینٌ

وَ اِذا: و وقتی

عَلِمَ: آگاه شود، بداند

مِنْ آياتِنا: از آيات ما

شَيْئا: چيزى،

اتَّخَذَها: مى گيرد آن را

هُزُوا: به تمسخر،

أُولئِكَ: آنان

لَهُمْ: براى ايشان است

عَذابٌ: عذابى

مُهينٌ: خواركننده.

10 مِنْ وَرائِهِمْ جَهَنَّمُ وَ لا يُغْنى عَنْهُمْ ما كَسَبُوا شَيْئا وَ لا مَا اتَّخَذوُا مِنْ دوُنِ اللّهِ أَوْلِياءَ وَ لَهُمْ عَذابٌ عَظيمٌ

مِنْ وَرائِهِمْ: از پشت سرشان

جَهَنَّمُ: جهنّم است،

وَ لا يُغْنى: و بى نياز نمى كند

عَنْهُمْ ما: از ايشان آن چه را كه

كَسَبُوا شَيْئا: کسب کردند چیزی

وَ لا مَا: و نه آن چه را

(300) جلد 25 سوره جاثیه

اتَّخَذوُا: گرفتند، اختیار نمودند

مِنْ دوُنِ اللّهِ: غیر از خدا

اَوْلِياءَ: دوستانی،

وَ لَهُمْ: و برای ایشان

عَذابٌ عَظيمٌ: عذابی بزرگ است.

11 هذا هُدًی وَ الَّذينَ كَفَروُا بِاياتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذابٌ مِنْ رِجْزٍ اَليمٌ

هذا: این (قرآن)

هُدًی: مایه هدایت است.

وَ الَّذينَ: و کسانی که

كَفَروُا: کافر شدند

بِاياتِ: به آیات

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

لَهُمْ عَذابٌ: برایشان عذابی

مِنْ رِجْزٍ: از اضطرابی

اَلیمٌ: دردناک است.

12 اَللّهُ الَّذی سَخَّرَ لَکُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِیَ الْفُلْکُ فیهِ بِاَمْرِهِ وَ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَ لَعَلَّکُمْ تَشْکُرُونَ

اَللّهُ الَّذی: خداوند کسی است که

سَخَّرَ: مسخّر کرد

لَکُمُ: برای شما

الْبَحْرَ: دریا را

لِتَجْرِیَ: تا جاری شوند

الْفُلْکُ فیهِ: کشتی ها در آن

بِاَمْرِهِ: به فرمانش

وَ لِتَبْتَغُوا: و تا بهره بگیرید

مِنْ فَضْلِهِ: از فضلش

وَ لَعَلَّکُمْ: و شاید شما

تَشْکُرُونَ: تشکّر کنید.

13 وَ سَخَّرَ لَکُمْ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الْأَرْضِ جَمیعا مِنْهُ اِنَّ فی ذلِکَ لَآیاتٍ لِقَوْمٍ یَتَفَکَّرُونَ

وَ سَخَّرَ: و مسخّر کرد

لَکُمْ ما: برای شما آن چه

فِی السَّمواتِ: در آسمان ها

وَ ما: و آن چه

فِی الْأَرْضِ: در زمین است،

جَمیعا مِنْهُ: که همه از اوست.

اِنَّ فی ذلِکَ: به درستی که در این

لَآیاتٍ: هر آینه نشانه هایی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

یَتَفَکَّرُونَ: تفکّر می کنند.

20 هذا بَصائِرُ لِلنّاسِ وَ هُدًی وَ رَحْمَةٌ لِقَوْمٍ

يُوقِنُونَ

هذا: این (قرآن)

بَصائِرُ: مایه بینایی

لِلنّاسِ: برای مردم

وَ هُدًی: و هدایت

وَ رَحْمَةٌ: و رحمتی است

لِقَوْمٍ: برای قومی که

يُوقِنُونَ: یقین دارند.

«پایان جزء 25»

ص:254

(304) جلد 25 سوره جاثیه

سوره جاثیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (305)

«سوره احقاف»

1 حمآ

حمآ: از حروف مقطّعه

2 تَنْزیلُ الْکِتابِ مِنَ اللّهِ الْعَزیزِ الْحَکیمِ

تَنْزیلُ: نازل شدن

الْکِتابِ: کتاب

مِنَ: از جانب

اللّهِ: خداوند

الْعَزیزِ: شکست ناپذیر

الْحَکیمِ: حکیم است.

3 ما خَلَقْنَا السَّمواتِ وَ الاْرْضَ وَ ما بَیْنَهُما اِلاّ بِالْحَقِّ وَ اَجَلٍ مُسَمًّی وَ الَّذینَ کَفَروُا عَمّا اُنْذِروُا

(306) جلد 26 سوره احقاف

مُعْرِضُونَ

ما خَلَقْنَا: لق نکردیم

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأرْضَ: و زمین را

وَ ما: و آن چه را

بَیْنَهُما: بین آن دوست

اِلاّ: مگر

بِالْحَقِّ: به حق

وَ اَجَلٍ: و تاسرآمدی

مُسَمًّی: معیّن،

وَ الَّذینَ: و آنان که

کَفَروُا: کافر شدند

عَمّا: از آن چه

اُنْذِروُا: بیم داده شدند

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (307)

مُعْرِضُونَ: روی گردانند.

15 وَ وَصَّیْنَا الاِْنْسانَ بِوالِدَیْهِ اِحْسانا حَمَلَتْهُ اُمُّهُ کُرْهاوَ وَضَعَتْهُ کُرْها وَ حَمْلُهُ وَفِصالُهُ ثَلاثُونَ

ص:256

شَهْرا حَتّٰی اِذا بَلَغَ اَشُدَّهُ وَ بَلَغَ اَرْبَعینَ سَنَةً قالَ رَبِّ اَوْزِعْنی اَنْ اَشْکُرَ نِعْمَتَکَ الَّتی اَنْعَمْتَ عَلَیَّ وَ عَلی والِدَیَّ وَ اَنْ اَعْمَلَ صالِحا تَرْضیهُ وَ اَصْلِحْ لی فی ذُرِّیَّتی اِنّی تُبْتُ اِلَیْکَ وَ اِنّی مِنَ الْمُسْلِمینَ

وَ وَصَّیْنَا: و سفارش نمودیم

الْاِنْسانَ: انسان را

بِوالِدَیْهِ: به پدر و مادرش

اِحْسانا: نیکی کردن،

حَمَلَتْهُ: حمل کرد او را

اُمُّهُ: مادرش

(308) جلد 26 سوره احقاف

کُرْها: با ناراحتی و رنج

وَ وَضَعَتْهُ: و وضع حمل کرد او را

کُرْها: با ناراحتی و رنج،

وَ حَمْلُهُ: و دوران حمل او

وَ فِصالُهُ: و از شیرگرفتنش

ثَلاثُونَ شَهْرا: سی ماه است

ص:257

حَتّی اِذا: تا هنگامی که

بَلَغَ: برسد

اَشُدَّهُ: به حدّ رشدش

وَ بَلَغَ: و برسد

اَرْبَعینَ: به چهل

سَنَةً: سالگی،

قالَ: گوید:

رَبِّ: پروردگارا!

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (309)

اَوْزِعْنی: توفیقم بده

اَنْ اَشْکُرَ: که سپاسگزاری کنم

نِعْمَتَکَ الَّتی: نعمتت را که

اَنْعَمْتَ: اِنعام کردی،

عَلَیَّ وَ: بر من و

عَلی والِدَیَّ: بر پدر و مادرم

وَ اَنْ: و این که

اَعْمَلَ صالِحا: عمل صالحی انجام دهم که

تَرْضیهُ: راضی باشی تو از آن

وَ اَصْلِحْ: و شایسته بگردان

لی: برای من

فی ذُرِّیَّتی: فرزندانم را، نسلم را،

اِنّی: به درستی که من

تُبْتُ: توبه می کنم، بازمی گردم

(310) جلد 26 سوره احقاف

اِلَیْکَ: به سوی تو

وَ اِنّی: و همانا من

مِنَ الْمُسْلِمینَ: از تسلیم شدگانم.

16 اُولئِکَ الَّذینَ نَتَقَبَّلُ عَنْهُمْ اَحْسَنَ ما عَمِلُوا وَ نَتَجاوَزُ عَنْ سَیِّئاتِهِمْ فی اَصْحابِ الْجَنَّهِ وَعْدَ الصِّدْقِ الَّذی کانُوا یُوعَدوُنَ

اُولئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

نَتَقَبَّلُ: قبول می کنیم

ص:259

عَنْهُمْ: از آن ها

اَحْسَنَ: بهترینِ

ما عَمِلُوا: آن چه عمل کردند

وَ نَتَجاوَزُ: و درمی گذریم

عَنْ سَيِّئاتِهِمْ: از بدی هایشان

فی اَصْحابِ: همراه یاران

الْجَنَّهِ: بهشت

وَعْدَ: وعده

الصِّدْقِ الَّذی: راستی که

كانُوا يُوعَدُونَ: وعده داده می شدند.

17 وَ الَّذی قالَ لِوالِدَيْهِ اُفٍّ لَكُما اَتَعِدانِنی اَنْ اُخْرَجَ وَ قَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلی وَ هُما يَسْتَغيثانِ اللّهَ وَيْلَكَ امِنْ اِنَّ وَعْدَ اللّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ ما هذا اِلاّ اَساطيرُ الاْوَّلينَ

وَ الَّذی: و آن کس که

قالَ: گوید:

لِوالِدَیْهِ: به پدر و مادر خود

(312) جلد 26 سوره احقاف

اُفٍّ: اُفْ

لَکُما: بر شما،

اَتَعِدانِنی: آیا وعده می دهید به من

اَنْ اُخْرَجَ: که خارج می شوم (از قبر)

وَ قَدْ: در حالی که به تحقیق

خَلَتِ: گذشتند

الْقُرُونُ: نسل ها

مِنْ قَبْلی: قبل از من (و هرگز مبعوث نشدند)؟

وَ هُما: و آن دو

یَسْتَغیثانِ: با زاری و التماس طلب یاری می کنند

اللّهَ: از خدا (می گویند:)

وَیْلَکَ: وای بر تو

امِنْ: ایمان بیاور

اِنَّ: به درستی که

ص:261

سوره احقاف لغات و مفاهیم قرآن کریم (313)

وَعْدَ اللّهِ: وعده خدا

حَقٌّ: حق است،

فَیَقُولُ: پس می گوید:

ما هذا: نیست این

اِلاّ اَساطیرُ: مگر افسانه های

الْاَوَّلینَ: پیشینیان.

18 اوُلئِکَ الَّذینَ حَقَّ عَلَیْهِمُ الْقَوْلُ فیاُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالاِْنْسِ اِنَّهُمْ کانُوا خاسِرینَ

اوُلئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

حَقَّ: محقّق شد

عَلَیْهِمُ: بر ایشان

الْقَوْلُ: گفتار، (در این جا وعده عذاب)

(314) جلد 26 سوره احقاف

فی اُمَمٍ: همراه اُمت هایی که

قَدْ خَلَتْ: به تحقیق گذشتند

ص:262

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان

مِنَ الْجِنِّ: از جن

وَ الْاِنْسِ: و انس،

اِنَّهُمْ: همانا ایشان

کانُوا خاسِرینَ: بودند زیان کار.

19 وَ لِکُلٍّ دَرَجاتٌ مِمّا عَمِلُوا وَ لِیُوَفِّیَهُمْ اَعْمالَهُمْ وَ هُمْ لا یُظْلَمُونَ

وَ لِکُلٍّ: و برای هر یک

دَرَجاتٌ: درجاتی است

مِمّا عَمِلُوا: از آن چه عمل کردند،

وَ لِیُوَفِّیَهُمْ: و تا تمام و کمال بدهد به ایشان

اَعْمالَهُمْ: (پاداش) اعمالشان را

وَ هُمْ: و ایشان

لا یُظْلَمُونَ: ستم نمی شوند.

35 فَاصْبِرْ كَما صَبَرَ اُولُوا الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَ لاتَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَاَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ ما يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبَثُوا اِلاّ ساعَةً مِنْ نَهارٍ بَلاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ اِلاّ الْقَوْمُ الْفاسِقُونَ

فَاصْبِرْ: پس صبر کن

كَما: همان گونه که

صَبَرَ: صبر کردند

اُولُوا الْعَزْمِ: صاحبان عزم و اراده

مِنَ الرُّسُلِ: از پیامبران

وَ لاتَسْتَعْجِلْ: و عجله نکن (در عذاب)

(316) جلد 26 سوره احقاف

لَهُمْ: برای ایشان،

كَاَنَّهُمْ: گویی ایشان

يَوْمَ يَرَوْنَ: روزی که ببینند

ما يُوعَدُونَ: آن چه را وعده داده می شوند که

لَمْ يَلْبَثُوا: درنگ نکردند، نماندند

اِلاّ ساعَةً: مگر ساعتی

مِنْ نَهارٍ: از یک روز (در دنیا)،

بَلاغٌ: (این) ابلاغی است،

فَهَلْ: پس آیا

یُهْلَکُ اِلاَّ: هلاک می شوند به جز

الْقَوْمُ الْفاسِقُونَ: قوم فاسق، نافرمان؟

ص:265

«سوره محمّد»

1 اَلَّذینَ کَفَروُا وَ صَدُّوا عَنْ سَبیلِ اللّهِ اَضَلَّ اَعْمالَهُمْ

اَلَّذینَ: کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند

وَ صَدُّوا: و جلوگیری کردند

عَنْ سَبیلِ اللّهِ: از راه خدا،

اَضَلَّ: گُم کرد، تباه نمود (خدا)

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را.

2 وَ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ امَنُوا بِما نُزِّلَ عَلیمُحَمَّدٍ وَهُوَالْحَقُ مِنْ رَبِّهِمْ کَفَّرَ عَنْهُمْ سَیِّئاتِهِمْ وَ اَصْلَحَ بالَهُمْ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

(318) جلد 26 سوره محمّد

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

وَ امَنُوا: و ایمان آوردند

بِما نُزِّلَ: به آن چه نازل گردید

عَلی مُحَمَّدٍ: بر محمّد

وَ هُوَ الْحَقُّ: و آن حق است

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان،

کَفَّرَ عَنْهُمْ: پوشاند از ایشان

سَیِّئاتِهِمْ: بدی هایشان را

وَ اَصْلَحَ: و اصلاح کرد

بالَهُمْ: کارشان را.

سوره محمّد لغات و مفاهیم قرآن کریم (319)

3 ذلِکَ بِاَنَّ الَّذینَ کَفَروُا اتَّبَعُوا الْباطِلَ وَ اَنَّ الَّذینَ امَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ کَذلِکَ یَضْرِبُ اللّهُ لِلنّاسِ اَمْثالَهُمْ

ذلِکَ: این

بِاَنَّ: به خاطر آن است که

الَّذینَ: آنان که

کَفَروُا: کافر شدند

اتَّبَعُوا: پیروی کردند

الْباطِلَ: از باطل

وَ اَنَّ: و همانا

الَّذینَ: کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

اتَّبَعُوا: پیروی نمودند

الْحَقَّ: حق را که

(320) جلد 26 سوره محمّد

مِنْ: از جانب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان است .

کَذلِکَ: این چنین

یَضْرِبُ: می زند

اللّهُ: خداوند

لِلنّاسِ: برای مردم

ص:268

اَمْثالَهُمْ: مَثَل هایشان را.

7 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا اِنْ تَنْصُروُا اللّهَ یَنْصُرْکُمْ وَ یُثَبِّتْ اَقْدامَکُمْ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

اِنْ تَنْصُروُا: اگر یاری کنید

اللّهَ: خدا را،

یَنْصُرْکُمْ: یاری می کند شما را

وَ یُثَبِّتْ: و ثابت می کند

اَقْدامَکُمْ: قدم هایتان را.

8 وَ الَّذینَ کَفَروُا فَتَعْسا لَهُمْ وَ اَضَلَّ اَعْمالَهُمْ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند،

فَتَعْسا: پس مرگ

لَهُمْ: بر آن ها

وَ اَضَلَّ: و (خدا) گُم کرد، نابود کرد

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را.

9 ذلِکَ بِاَنَّهُمْ کَرِهُوا ما اَنْزَلَ اللّهُ فَاَحْبَطَ اَعْمالَهُمْ

(322) جلد 26 سوره محمّد

ذلِکَ: این

بِاَنَّهُمْ: به خاطر آن است که ایشان

کَرِهُوا: کراهت دارند

ما: آن چه را که

اَنْزَلَ: نازل کرده

اللّهُ: خدا،

فَاَحْبَطَ: پس نابود کرد

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را.

10 اَفَلَمْ یَسیروُا فِی الأَرْضِ فَیَنْظُروُا کَیْفَ کانَ

ص:270

عاقِبَهُ الَّذینَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللّهُ عَلَیْهِمْ وَ لِلْکافِرینَ اَمْثالُها

اَفَلَمْ یَسیروُا: آیا پس سیر نکردند

فِی الأَرْضِ: در زمین

سوره محمّد لغات و مفاهیم قرآن کریم (323)

فَیَنْظُروُا: تا ببینند

کَیْفَ کانَ: چگونه شد

عاقِبَهُ: عاقبت

الَّذینَ: آنان که

مِنْ قَبْلِهِمْ: قبل از ایشان بودند؟

دَمَّرَ: زیر و رو کرد

اللّهُ: خداوند

عَلَیْهِمْ: برایشان (آن چه داشتند)،

وَ لِلْکافِرینَ: و برای کافران

اَمْثالُها: نظیر آن خواهد بود.

11 ذلِکَ بِاَنَّ اللّهَ مَوْلَی الَّذینَ امَنُوا

ص:271

وَ اَنَّ الْکافِرینَ لا مَوْلی لَهُمْ

ذلِکَ: این

(324) جلد 26 سوره محمّد

بِاَنَّ: به خاطر آن است که

اللّهَ: خدا

مَوْلَی: سرپرست

الَّذینَ: کسانی است که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ اَنَّ: و همانا

الْکافِرینَ: کافران

لا مَوْلی: هیچ مولی و سرپرستی

لَهُمْ: برایشان نیست.

12 اِنَّ اللّهَ یُدْخِلُ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَاالاَنْهارُ وَ الَّذینَ کَفَروُا یَتَمَتَّعُونَ وَ یَأْکُلُونَ کَما تَأْکُلُ الاَنْعامُ وَ النّارُ مَثْوًی لَهُمْ

اِنَّ اللّٰهَ: همانا خداوند

یُدْخِلُ: داخل می کند

الَّذینَ: کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

جَنّاتٍ: به باغ هایی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: نهرها،

وَ الَّذینَ: و کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند

یَتَمَتَّعُونَ: بهره می گیرند، خوش می گذرانند

وَ یَأْکُلُونَ: و می خورند (در دنیا)

کَما تَأْکُلُ: همان گونه که می خورند

الأنْعامُ: چهارپایان

وَ النّارُ: و آتش

مَثْوًی: جایگاهی

لَهُمْ: برای ایشان است (در آخرت)

17 وَ الَّذینَ اهْتَدَوْا زادَهُمْ هُدًی وَ اتیهُمْ تَقْویهُمْ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

اهْتَدَوْا: هدایت شدند

زادَهُمْ: افزود ایشان را

هُدًی: هدایت

وَ اتیهُمْ: و داد به آن ها

تَقْویهُمْ: (روح) تقوی.

سوره محمّد لغات و مفاهیم قرآن کریم (327)

24 اَفَلا یَتَدَبَّروُنَ الْقُرْاآنَ اَمْ عَلی قُلُوبٍ اَقْفالُها

اَفَلا یَتَدَبَّروُنَ: آیا پس تدبّر نمی کنند

الْقُرْآنَ: در قرآن

اَمْ عَلی قُلُوبٍ: یا بر دل ها(یشان)

ص:274

اَقْفالُها: قفل نهاده شده؟

33 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا اَطيعُوا اللّهَ وَ اَطيعُوا الرَّسُولَ وَلا تُبْطِلُوا اَعْمالَكُمْ

يا اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

اَطيعُوا: اطاعت کنید

اللّهَ: خدا را

وَ اَطيعُوا: و اطاعت کنید

الرَّسُولَ: رسول را

(328) جلد 26 سوره محمّد

وَ لا تُبْطِلُوا: و باطل نسازید

اَعْمالَكُمْ: اعمالتان را.

ص:275

«سوره فتح»

1 اِنّا فَتَحْنا لَکَ فَتْحا مُبینا

اِنّا: همانا ما

فَتَحْنا: گشودیم

لَکَ: برای تو

فَتْحا: گشودنی، فتحی

مُبینا: آشکار!

2 لِیَغْفِرَ لَکَ اللّهُ ما تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِکَ وَ ما تَأَخَّرَ وَ یُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَیْکَ وَ یَهْدِیَکَ صِراطا مُسْتَقیما

لِیَغْفِرَ: تا بیامرزد

لَکَ اللّهُ: برای تو خداوند

ما تَقَدَّمَ: آن چه گذشته

مِنْ ذَنْبِکَ: از گناهت

وَ ما: و آن چه

تَأَخَّرَ: به تأخیر افتاد

وَ يُتِمَّ: و تمام کند

نِعْمَتَهُ: نعمتش را

عَلَيْکَ: بر تو

وَ يَهْدِيَکَ: و هدايت نمايد تو را

صِراطا: به راه

مُسْتَقيما: راست.

3 وَ يَنْصُرَکَ اللّهُ نَصْرا عَزيزا

وَ يَنْصُرَکَ: و پيروز کند تو را

اللّهُ: خداوند

نَصْرا: پيروزی

عَزيزا: شکست ناپذيری.

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن کريم (331)

4 هُوَ الَّذی اَنْزَلَ السَّکينَةَ فی قُلُوبِ الْمُؤْمِنينَ لِيَزْدادُوا ايمانا مَعَ ايمانِهِمْ وَ لِلّهِ جُنُودُ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ کانَ اللّهُ عَليما حَکيما

هُوَ الَّذی: او کسی است که

اَنْزَلَ: نازل کرد

السَّکینَهَ: آرامش را

فی قُلُوبِ: در دل های

الْمُؤْمِنینَ: مؤمنان

لِیَزْدادُوا: تا بیفزایند

ایمانا: ایمانی

مَعَ ایمانِهِمْ: بر ایمانشان.

وَ لِلّهِ: و برای خداست

جُنُودُ: لشکریان

(332) جلد 26 سوره فتح

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین،

وَ کانَ: و باشد

اللّهُ: خداوند

عَلیما: دانایی

حَکیما: حکیم.

ص:278

5 لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنينَ وَالْمُؤْمِناتِ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا ٱلاَنْهارُ خالِدينَ فيها وَ يُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئاتِهِمْ وَ كانَ ذلِکَ عِنْدَ اللّهِ فَوْزا عَظيما

لِيُدْخِلَ: تا داخل کند

الْمُؤْمِنينَ: مردان مؤمن

وَ الْمُؤْمِناتِ: و زنان مؤمن را

جَنّاتٍ: در باغ هایی

تَجْری: که جاری است

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (333)

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

ٱلاَنْهارُ: نهرها، رودها

خالِدينَ فيها: جاودانند در آن

وَ يُكَفِّرَ: و می پوشاند

عَنْهُمْ: از آن ها

سَيِّئاتِهِمْ: بدی هایشان را،

وَ كانَ ذلِکَ: و باشد این

عِنْدَ اللّهِ: نزد خدا

فَوْزا: رستگاری

عَظیما: بزرگی.

6 وَیُعَذِّبَ الْمُنافِقینَ وَ الْمُنافِقاتِ وَ الْمُشْرِکینَ وَ الْمُشْرِکاتِ الظّانّینَ بِاللّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَیْهِمْ دائِرَهُ السَّوْءِ وَ غَضِبَ اللّهُ عَلَیْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ

(334) جلد 26 سوره فتح

وَ اَعَدَّلَهُمْ جَهَنَّمَ وَ ساءَتْ مَصیرا

وَ یُعَذِّبَ: و عذاب می کند

الْمُنافِقینَ: مردان منافق

وَ الْمُنافِقاتِ: و زنان منافق را

وَ الْمُشْرِکینَ: و مردان مشرک

وَ الْمُشْرِکاتِ: و زنان مشرک را که

الظّانّینَ: گمان می برند

بِاللّهِ: به خدا

ظَنَّ السَّوْءِ: گمان و ظنّ بد،

عَلَیْهِمْ: بر آن ها باد

دائِرَهُ السَّوْءِ: حوادث بدِ زمانه،

وَ غَضِبَ: و غضب نموده

اللّهُ: خداوند

عَلَيْهِمْ: بر آن ها

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (335)

وَ لَعَنَهُمْ: و لعنت شان کرده

وَ اَعَدَّ: و آماده نموده

لَهُمْ: برایشان

جَهَنَّمَ: جهنّم را،

وَ ساءَتْ: و چه بد

مَصيرا: بازگشت گاهی است.

7 وَلِلّهِ جُنُودُ السَّمواتِ وَ ٱلاَرْضِ وَ كانَ اللّهُ عَزيزا حَكيما

وَلِلّهِ: و برای خداست

جُنُودُ: لشکریان

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ اَلْاَرْضِ: و زمین،

وَ کانَ اللّٰهُ: و باشد خداوند

(336) جلد 26 سوره فتح

عَزیزا: شکست ناپذیر

حَکیما: حکیم.

8 اِنّا اَرْسَلْناکَ شاهِدا وَ مُبَشِّرا وَ نَذیرا

اِنّا: همانا ما

اَرْسَلْناکَ: فرستادیم تو را

شاهِدا: گواه

وَ مُبَشِّرا: و بشارت گر

وَ نَذیرا: و هشدار دهنده.

9 لِتُؤْمِنُوا بِاللّٰهِ وَ رَسُولِهِ وَ تُعَزِّرُوهُ وَ تُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُکْرَةً وَ اَصیلاً

لِتُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورید

بِاللّٰهِ: به خدا

وَ رَسُولِهِ: و رسول او

وَ تُعَزِّرُوهُ: و یاری کنید او را

وَ تُوَقِّرُوهُ: و احترام نمایید او را

وَ تُسَبِّحُوهُ: و تسبیح کنید او را

بُکْرَةً: صبح

وَ اَصیلاً: و شام.

20 وَعَدَکُمُ اللّهُ مَغانِمَ کَثیرَةً تَأْخُذوُنَها فَعَجَّلَ لَکُمْ هذِهِ وَ کَفَّ اَیْدِیَ النّاسِ عَنْکُمْ وَ لِتَکُونَ ایَةً لِلْمُؤْمِنینَ وَ یَهْدِیَکُمْ صِراطا مُسْتَقیما

وَعَدَکُمُ: وعده داد به شما

اللّهُ: خداوند

مَغانِمَ: غنیمت های

کَثیرَةً: بسیاری را که

تَأْخُذوُنَها: می گیرید آن را،

فَعَجَّلَ: پس عجله کرد، پیش انداخت

لَکُمْ: برای شما

هذِهِ: این را،

وَ کَفَّ: و کوتاه کرد

اَیْدِیَ النّاسِ: دست های مردم را

عَنْکُمْ: از شما

وَ لِتَکُونَ: و تا باشد

ایَةً: نشانه ای

لِلْمُؤْمِنینَ: برای مؤمنین

وَ یَهْدِیَکُمْ: و هدایت می کند شما را

صِراطا: به راه

مُسْتَقیما: راست.

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (339)

21 وَ اُخْری لَمْ تَقْدِرُوا عَلَیْها قَدْ اَحاطَ اللّهُ بِها وَ کانَ اللّهُ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرا

وَ اُخْری: و (غنائم) دیگری که

لَمْ تَقْدِرُوا: قادر نیستید، دست نیافته اید

ص:284

عَلَيْها: بر آن

قَدْ: به تحقيق

اَحاطَ: احاطه دارد

اللّهُ: خداوند

بِها: به آن،

وَ كانَ اللّهُ: و باشد خدا

عَلى كُلِّ شَىْ ءٍ: بر هر چيزى

قَديرا: قادر و توانا.

22 وَ لَوْ قاتَلَكُمُ الَّذينَ كَفَروُا لَوَلَّوُا الاْدْبارَ ثُمَّ

لا يَجِدوُنَ وَلِيّا وَ لا نَصيرا

وَ لَوْ: و اگر

قاتَلَكُمُ: جنگ كنند با شما

الَّذينَ: كسانى كه

كَفَروُا: كافر شدند

لَوَلَّوُا الاْدْبارَ: حتما پشت مى كنند

ثُمَّ لا یَجِدوُنَ: سپس نمی یابند

وَلِیّا: سرپرستی، یاری

وَ لا نَصیرا: و نه یاوری.

23 سُنَّهَ اللّهِ الَّتی قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَ لَنْ تَجِدَ لِسُنَّهِ اللّهِ تَبْدیلاً

سُنَّهَ اللّهِ الَّتی: سنّت خداست که

قَدْ خَلَتْ: به تحقیق گذشت

مِنْ قَبْلُ: از قبل

وَ لَنْ تَجِدَ: و هرگز نخواهی یافت

لِسُنَّهِ: برای سنّت

اللّهِ: خدا

تَبْدیلاً: تغییر و تبدیلی.

24 وَ هُوَالَّذی کَفَّ اَیْدِیَهُمْ عَنْکُمْ وَ اَیْدِیَکُمْ عَنْهُمْ بِبَطْنِ مَکَّهَ مِنْ بَعْدِ اَنْ اَظْفَرَکُمْ عَلَیْهِمْ وَ کانَ اللّهُ ب

ِما تَعْمَلُونَ بَصیرا

وَ هُوَالَّذی: و اوست آن که

کَفَّ: کوتاه کرد، بازداشت

اَیْدِیَهُمْ: دست های آن ها را

عَنْکُمْ: از شما

وَ اَیْدِیَکُمْ: و دست های شما را

(342) جلد 26 سوره فتح

عَنْهُمْ: از آن ها

بِبَطْنِ: در دلِ، درون

مَکَّهَ: مکّه

مِنْ بَعْدِ اَنْ: بعد از این که

اَظْفَرَکُمْ: پیروز نمود شما را

عَلَیْهِمْ: بر آن ها

وَ کانَ اللّهُ: و باشد خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصیرا: بینا.

ص:287

27 لَقَدْ صَدَقَ اللّهُ رَسُولَهُ الرُّءْيا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرامَ اِنْ شاءَ اللّهُ امِنينَ مُحَلِّقينَ رُؤُسَكُمْ وَ مُقَصِّرينَ لا تَخافُونَ فَعَلِمَ ما لَمْ تَعْلَموُا فَجَعَلَ مِنْ دوُنِ ذلِکَ فَتْحا قَريبا

سوره فتح لغات و مفاهيم قرآن كريم (343)

لَقَدْ: هر آينه به تحقيق

صَدَقَ: راست نمود، تحقّق بخشيد

اللّهُ: خداوند

رَسُولَهُ الرُّءْيا: رؤياى پيامبر خود را

بِالْحَقِّ: به حق،

لَتَدْخُلُنَّ: هر آينه قطعا داخل خواهيد شد

الْمَسْجِدَ الْحَرامَ: به مسجدالحرام

اِنْ شاءَ اللّهُ: اگر خدا بخواهد

امِنينَ: در امنيّت

مُحَلِّقينَ: سرهايتان تراشيده

رُؤُسَكُمْ وَ مُقَصِّرينَ: و موهاى سر كوتاه كرده

لا تَخافُونَ: بدون هيچ ترسى،

فَعَلِمَ: پس می دانست (خدا)

ما لَمْ تَعْلَموُا: چیزهایی را که شما نمی دانستید

(344) جلد 26 سوره فتح

فَجَعَلَ: پس قرار داد

مِنْ دوُنِ ذلِکَ: غیر از آن

فَتْحا قَریبا: فتحی نزدیک.

28 هُوَ الَّذی اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدی وَ دینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدّینِ کُلِّهِ وَ کَفی بِاللّهِ شَهیدا

هُوَ الَّذی: او کسی است که

اَرْسَلَ رَسُولَهُ: فرستاد رسولش را

بِالْهُدی: به هدایت

وَ دینِ الْحَقِّ: و دینِ حق

لِیُظْهِرَهُ: تا پیروز بگردانَد

عَلَی الدّینِ کُلِّهِ: بر همه ادیان.

وَ کَفی بِاللّهِ: و کافی است که خدا

شَهیدا: گواه باشد.

ص:289

29 مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّهِ وَ الَّذینَ مَعَهُ اَشِدّاءُ عَلَی الْکُفّارِ رُحَماءُ بَیْنَهُمْ تَریهُمْ رُکَّعا سُجَّدا یَبْتَغُونَ فَضْلاً مِنَ اللّهِ وَ رِضْوانا سیماهُمْ فی وُجُوهِهِمْ مِنْ اَثَرِ السُّجُودِ ذلِکَ مَثَلُهُمْ فِی التَّوْریهِ وَمَثَلُهُمْ فِی الاِْنْجیلِ کَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطْئَهُ فَازَرَهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوی عَلی سُوقِه یُعْجِبُ الزُّرّاعَ لِیَغیظَ بِهِمُ الْکُفّارَ وَعَدَ اللّهُ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلوُا الصّالِحاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَ اَجْرا عَظیما

مُحَمَّدٌ: محمّد صلی الله علیه و آله

رَسُولُ اللّهِ: فرستاده خداست،

وَ الَّذینَ: و کسانی که

مَعَهُ اَشِدّاءُ: با او هستند سخت گیر

عَلَی الْکُفّارِ: بر کافران

رُحَماءُ: و مهربانان

(346) جلد 26 سوره فتح

بَیْنَهُمْ: بین خودشان هستند

تَریهُمْ: می بینی ایشان را که

رُکَّعا: (همواره) در رکوع

سُجَّدا: و سجودند

یَبْتَغُونَ: می جویند، می طلبند

فَضْلاً مِنَ اللّهِ: فضل را از جانب خدا

وَ رِضْوانا: و خشنودی را،

سیماهُمْ فی: علامتشان در

وُجُوهِهِمْ مِنْ: چهره هایشان از

اَثَرِ السُّجُودِ: اثر سجود (نمایان است)،

ذلِکَ مَثَلُهُمْ: این مَثَلِ، وصف ایشان

فِی التَّوْریهِ: در تورات است،

وَ مَثَلُهُمْ: و مَثَلِ، وصف ایشان

فِی الاِْنْجیلِ: در انجیل

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (347)

کَزَرْعٍ: مانند زراعتی است که

اَخْرَجَ: خارج کرده

شَطْئَهُ: جوانه های خود را

فَازَرَهُ: پس تقویت نموده آن را،

فَاسْتَغْلَظَ: پس محکم شده

فَاسْتَوی: پس بایستد

عَلی سُوقِه: بر ساقه هایش،

یُعْجِبُ: به شگفت می آوَرَد

الزُّرّاعَ: کشاورزان را

لِیَغیظَ: تا به خشم آوَرَد

بِهِ(؟)الْکُفّارَ: (انبوهی) آن ها کفّار را.

وَعَدَ اللّهُ: وعده داده خداوند

الَّذینَ امَنُوا: به کسانی که ایمان آوردند

وَ عَمِلوُا: و انجام دادند

(348) جلد 26 سوره فتح

الصّالِحاتِ: عمل صالح

مِنْهُمْ مَغْفِرَةً: از ایشان، آمرزشی

وَ اَجْرا عَظیما: و اجری بزرگ.

ص:292

سوره فتح لغات و مفاهیم قرآن کریم (349)

«سوره حُجُرات»

1 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنوُا لا تُقَدِّمُوا بَیْنَ یَدَیِ اللّهِ وَ رَسُولِه وَ اتَّقُوا اللّهَ اِنَّ اللّهَ سَمیعٌ عَلیمٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنوُا: ایمان آوردید!

لا تُقَدِّمُوا: پیشی نگیرید، تقدّم نجویید

بَیْنَ یَدَیِ اللّهِ: جلوتر از خدا

وَ رَسُولِه: و رسولش،

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللّهَ: از خدا،

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خدا

سَمیعٌ: شنوای

عَلیمٌ: داناست.

(350) جلد 26 سوره حُجُرات

2 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا لا تَرْفَعوُا اَصْواتَکُمْ

فَوْقَ صَوْتِ النَّبِیِّ وَ لا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ کَجَهْرِ بَعْضِکُمْ لِبَعْضٍ اَنْ تَحْبَطَ اَعْمالُکُمْ وَ اَنْتُمْ لاتَشْعُرُونَ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

لا تَرْفَعوُا: بالا نبرید، بلند نکنید

اَصْواتَکُمْ: صدایتان را

فَوْقَ: بالاتر، بلندتر از

صَوْتِ النَّبِیِّ: صدای پیامبر

وَ لاتَجْهَرُوا لَهُ: و با او بلند سخن نگویید

بِالْقَوْلِ

کَجَهْرِ: مانند بلند صبحت کردن

بَعْضِکُمْ: بعضی از شما

لِبَعْضٍ: با بعضی دیگر

اَنْ تَحْبَطَ: که تباه شود

اَعْمالُکُمْ: اعمالتان

وَ اَنْتُمْ: در حالی که شما

لا تَشْعُرُونَ: نمی فهمید.

3 اِنَ الَّذینَ یَغُضُّونَ اَصْواتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللّهِ اوُلئِکَ الَّذینَ امْتَحَنَ اللّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوی لَهُمْ مَغْفِرَهٌ وَ اَجْرٌعَظیمٌ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

یَغُضُّونَ: می کاهند، آهسته می کنند

اَصْواتَهُمْ: صدایشان را

عِنْدَ: نزد

رَسُولِ: رسول

اللّهِ: خدا،

اوُلئِکَ: آنان

الَّذینَ: کسانی هستند که

امْتَحَنَ: امتحان کرده

اللّهُ: خداوند

قُلُوبَهُمْ: دل هایشان را

لِلتَّقْوی: برای تقوا و پرهیزکاری،

لَهُمْ: برای ایشان است

مَغْفِرَهٌ: آمرزشی

وَ اَجْرٌ: و اجری

عَظیمٌ: بزرگ.

4 اِنَّ الَّذینَ یُنادوُنَکَ مِنْ وَراءِ الْحُجُراتِ

سوره حُجُرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (353)

اَکْثَرُهُمْ لا یَعْقِلوُنَ

اِنَّ: همانا

الَّذینَ: کسانی که

یُنادوُنَکَ: ندا می کنند، صدا می زنند تو را

مِنْ وَراءِ: از پشت

الْحُجُراتِ: حجره ها، اتاق ها

اَکْثَرُهُمْ: بیشترشان

لا یَعْقِلوُنَ: نمی اندیشند.

ص:296

5 وَ لَوْ اَنَّهُمْ صَبَروُا حَتّی تَخْرُجَ اِلَیْهِمْ لَکانَ خَیْرا لَهُمْ وَ اللّهُ غَفُورٌ رَحیمٌ

وَ لَوْ: و اگر

اَنَّهُمْ: همانا ایشان

صَبَروُا: صبر می کردند

حَتّی تَخْرُجَ: تا خارج شوی تو

(354) جلد 26 سوره حُجُرات

اِلَیْهِمْ: به سویشان

لَکانَ: هر آینه بود

خَیْرا لَهُمْ: بهتر برایشان،

وَ اللّهُ: و خداوند

غَفُورٌ: آمرزنده

رَحیمٌ: مهربان است.

10 اِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ اِخْوَهٌ فَاَصْلِحُوا بَیْنَ اَخَوَیْکُمْ وَ اتَّقُواااللّهَ لَعَلَّکُمْ تُرْحَمُونَ

اِنَّمَا: جز این نیست که

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

اِخْوَةٌ: با هم برادرند

فَاَصْلِحُوا: پس اصلاح كنيد

بَيْنَ اَخَوَيْكُمْ: بين برادرانتان،

وَ اتَّقُوا: و پروا كنيد

اللّهَ: از خدا

لَعَلَّكُمْ: اميد است كه شما

تُرْحَمُونَ: مورد رحمت قرار گيريد.

11 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنوُا لا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسى اَنْ يَكُونُوا خَيْرا مِنْهُمْ وَ لا نِساءٌ مِنْ نِساءٍ عَسى اَنْ يَكُنَّ خَيْرا مِنْهُنَّ وَ لا تَلْمِزُوا اَنْفُسَكُمْ وَ لا تَنابَزُوا بِالاَْلْقابِ بِئْسَ الاِْسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الاْيمانِ وَ مَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُولئِکَ هُمُ الظّالِمُونَ

يا اَيُّهَا الَّذينَ: اى كسانى كه

امَنوُا: ايمان آورديد!

لا یَسْخَرْ: مسخره نکند

قَوْمٌ: قومی

(356) جلد 26 سوره حُجُرات

مِنْ قَوْمٍ: قوم دیگر را

عَسی: شاید، چه بسا

اَنْ یَکُونُوا: که باشند آن ها

خَیْرا: بهتر

مِنْهُمْ: از ایشان

وَ لا نِساءٌ: و نه زنانی

مِنْ نِساءٍ: زنان (دیگر را)

عَسی: شاید، چه بسا

اَنْ یَکُنَّ: که باشند آن ها

خَیْرا: بهتر

مِنْهُنَّ: از ایشان،

وَ لا تَلْمِزُوا: و عیب جویی نکنید

اَنْفُسَکُمْ: از خودتان

وَ لا تَنابَزُوا: و یکدیگر را با

سوره حُجُرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (357)

بِالاْلْقابِ: لقب های زشت مخوانید،

بِئْسَ الاِسْمُ: چه بد است نام

الْفُسُوقُ: فسوق

بَعْدَ الاْیمانِ: بعد از ایمان.

وَ مَنْ: و هر کس

لَمْ یَتُبْ: توبه نکند

فَاُولئِکَ: پس آنان

هُمُ الظّالِمُونَ: ایشانند ستم کاران.

12 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنوُا اجْتَنِبُوا کَثیرا مِنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ وَ لا تَجَسَّسُوا وَ لا یَغْتَبْ بَعْضُکُمْ بَعْضاایُحِبُّ اَحَدُکُمْ اَنْ یَأْکُلَ لَحْمَ اَخیهِ مَیْتا فَکَرِهْتُمُوهُ وَ اتَّقُوا اللّهَ اِنَّ اللّهَ تَوّابٌ رَحیمٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

(358) جلد 26 سوره حُجُرات

امَنوُا: ایمان آوردید!

اجْتَنِبُوا: اجتناب کنید، دوری کنید

ص:300

كَثيرا: از بسیاری

مِنَ الظَّنِّ: از گمان ها

اِنَّ: به درستی که

بَعْضَ: بعضی از

الظَّنِّ: گمان ها

اِثْمٌ: گناه است،

وَ لا تَجَسَّسُوا: و تجسّس نکنید

وَ لا يَغْتَبْ: و غیبت نکند

بَعْضُكُمْ: بعضی از شما

بَعْضا: بعضی دیگر را،

اَيُحِبُّ: آیا دوست دارد

اَحَدُكُمْ: یکی از شما

سوره حُجُرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (359)

اَنْ يَأْكُلَ: که بخورد

لَحْمَ اَخيهِ: گوشت برادرش را که

مَيْتا: مرده است؟

فَكَرِهْتُمُوهُ: پس کراهت دارید از آن،

وَ اتَّقُوا: و پروا کنید

اللّهَ: از خدا،

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

تَوّابٌ: توبه پذیر

رَحیمٌ: مهربان است.

13 یا اَیُّهَا النّاسُ اِنّا خَلَقْناکُمْ مِنْ ذَکَرٍ وَ اُنْثی وَجَعَلْناکُمْ شُعُوبا وَ قَبائِلَ لِتَعارَفُوا اِنَّ اَکْرَمَکُمْ عِنْدَاللّهِ اَتْقیکُمْ اِنَّ اللّهَ عَلیمٌ خَبیرٌ

یا اَیُّهَا النّاسُ: ای مردم!

(360) جلد 26 سوره حُجُرات

اِنّا: همانا ما

خَلَقْناکُمْ: خلق کردیم شما را

مِنْ ذَکَرٍ: از یک مرد

وَ اُنْثی: و یک زن

وَ جَعَلْناکُمْ: و قرار دادیم شما را

شُعُوبا: شعبه، شعبه

وَ قَبائِلَ: و قبیله ها

لِتَعارَفُوا: تا بشناسید یکدیگر را

اِنَّ: به درستی که

اَکْرَمَکُمْ: گرامی ترین شما

عِنْدَاللّهِ: نزد خدا

اَتْقیکُمْ: با تقواترین شماست،

اِنَّ اللّهَ: همانا خدا

عَلیمٌ: دانای

سوره حُجُرات لغات و مفاهیم قرآن کریم (361)

خَبیرٌ: آگاه است.

ص:303

(362) جلد 26 سوره حُجُرات

«سوره ق»

1 قآ وَ الْقُرْاآنِ الْمَجيدِ

قآ: از حروف مقطّعه

وَ الْقُرْآنِ: سوگند به قرآن

الْمَجيدِ: مجيد.

2 بَلْ عَجِبُوا اَنْ جاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقالَ الْكافِرُونَ هذا شَىْ ءٌ عَجيبٌ

بَلْ عَجِبُوا: بلكه تعجّب كردند

اَنْ جاءَهُمْ: اين كه آمد ايشان را

مُنْذِرٌ: بيم دهنده اى

مِنْهُمْ: از ميان خودشان

فَقالَ: پس گفتند:

الْكافِرُونَ: كافران

سوره ق لغات و مفاهيم قرآن كريم (363)

هذا شَىْ ءٌ: اين چيز

عَجيبٌ: عجيبى است !

ص:304

3 ءَاِذا مِتْنا وَ كُنّا تُرابا ذلِکَ رَجْعٌ بَعيدٌ

ءَاِذا: آیا وقتی که

مِتْنا: مُردیم

وَ كُنّا: و شدیم

تُرابا: خاک (زنده می شویم؟)

ذلِکَ رَجْعٌ: این بازگشتی

بَعيدٌ: بعید است!

4 قَدْ عَلِمْنا ما تَنْقُصُ الأَرْضُ مِنْهُمْ وَ عِنْدَنا كِتابٌ حَفيظٌ

قَدْ عَلِمْنا: به تحقیق می دانیم ما

ما تَنْقُصُ: چه می کاهد

(364) جلد 26 سوره ق

الأَرْضُ: زمین

مِنْهُمْ: از آن ها،

وَ عِنْدَنا: و نزد ما

كِتابٌ: کتابی

ص:305

حَفیظٌ: محافظ است.

5 بَلْ کَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمّا جاءَهُمْ فَهُمْ فی اَمْرٍ مَریجٍ

بَلْ کَذَّبُوا: بلکه تکذیب نمودند

بِالْحَقِّ: حق را

لَمّا: وقتی که

جاءَهُمْ: آمد ایشان را،

فَهُمْ: پس آنان

فی اَمْرٍ: در امری

مَریجٍ: سرگردانند، متحیّرند.

6 اَفَلَمْ یَنْظُرُوا اِلَی السَّماءِ فَوْقَهُمْ کَیْفَ بَنَیْناها وَزَیَّنّاها وَ ما لَها مِنْ فُرُوجٍ

اَفَلَمْ یَنْظُرُوا: آیا پس نگاه نکردند

اِلَی السَّماءِ: به آسمانِ

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان که

كَيْفَ: چگونه

بَنَيْناها: بناکردیم آن را

وَ زَيَّنّاها: و (چگونه) زینت دادیم آن را

وَ ما لَها: در حالی که نیست برای آن

مِنْ فُرُوجٍ: هیچ شکافی، خللی؟

7 وَ الْأَرْضَ مَدَدْناها وَ أَلْقَيْنا فيها رَواسِيَ

(366) جلد 26 سوره ق

وَ أَنْبَتْنا فيها مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهيجٍ

وَ الْأَرْضَ: و زمین را که

مَدَدْناها: گسترده اش کردیم

وَ أَلْقَيْنا: و افکندیم

فيها رَواسِيَ: در آن کوه های محکم

وَ أَنْبَتْنا: و رویاندیم

فيها مِنْ كُلِّ: در آن از هر

زَوْجٍ: نوع، صنف

بَهیجٍ: گیاه بهجت انگیز.

8 تَبْصِرَةً وَ ذِکْری لِکُلِّ عَبْدٍ مُنیبٍ

تَبْصِرَةً: تا مایه بصیرت

وَ ذِکْری: و تذکّر

لِکُلِّ عَبْدٍ: برای هر بنده

مُنیبٍ: توبه کاری باشد.

9 وَ نَزَّلْنا مِنَ السَّماءِ ماءً مُبارَکا فَأَنْبَتْنا بِهِ جَنّاتٍ وَ حَبَّ الْحَصیدِ

وَ نَزَّلْنا: و نازل نمودیم

مِنَ السَّماءِ: از آسمان

ماءً مُبارَکا: آبی پربرکت

فَأَنْبَتْنا: پس رویاندیم

بِهِ: به وسیله آن

جَنّاتٍ: باغ ها

وَ حَبَّ: و دانه های

الْحَصیدِ: دروکردنی.

10 وَالنَّخْلَ باسِقاتٍ لَها طَلْعٌ نَضیدٌ

(368) جلد 26 سوره ق

وَ النَّخْلَ: و درختان خرمای

باسِقاتٍ: بلند قامت که

لَها طَلْعٌ: برای آن شکوفه هایی

نَضیدٌ: روی هم چیده شده.

11 رِزْقا لِلْعِبادِ وَ اَحْیَیْنا بِهِ بَلْدَةً مَیْتا کَذلِکَ الْخُرُوجُ

رِزْقا: تا روزی

لِلْعِبادِ: برای بندگان باشد،

وَ اَحْیَیْنا: و زنده کردیم

بِهِ بَلْدَةً: با آن، زمینِ

مَیْتا: مرده را،

کَذلِکَ: این چنین است

ص:309

الْخُرُوجُ: خارج شدن (از قبرها).

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (369)

18 ما یَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلاّ لَدَیْهِ رَقیبٌ عَتیدٌ

ما یَلْفِظُ: تلفّظ نمی کند

مِنْ قَوْلٍ: هیچ سخنی را

اِلاّ لَدَیْهِ: مگر نزد اوست

رَقیبٌ عَتیدٌ: مراقبی آماده.

19 وَ جاءَتْ سَکْرَهُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذلِکَ ما کُنْتَ مِنْهُ تَحیدُ

وَ جاءَتْ: و بیاید

سَکْرَهُ: مستی

الْمَوْتِ: مرگ،

بِالْحَقِّ: به حق،

ذلِکَ: (به او گفته شود:) این است

(370) جلد 26 سوره ق

ما کُنْتَ: آن چه بودی

مِنْهُ تَحیدُ: از آن گریزان.

ص:310

سوره ق لغات و مفاهیم قرآن کریم (371)

«سوره ذاریات»

1 وَالذّارِیاتِ ذَرْوا

وَ الذّارِیاتِ: سوگند به بادهایی که ذرّات سر راه خود را به اطراف می پراکنند

ذَرْوا: چه بادهایی.

2 فَالْحامِلاتِ وِقْرا

فَالْحامِلاتِ: پس سوگند به ابرهایی که بار سنگینی از باران با خود حمل می کنند

وِقْرا: چه سنگینی ای.

3 فَالْجارِیاتِ یُسْرا

فَالْجارِیاتِ: پس سوگند به کشتی هایی که

یُسْرا: به آسانی روانند.

(372) جلد 26 سوره ذاریات

4 فَالْمُقَسِّماتِ اَمْرا

فَالْمُقَسِّماتِ: پس سوگند به فرشتگانی که تقسیم می کنند

اَمْرا: کار را.

5 اِنَّما تُوعَدوُنَ لَصادِقٌ

اِنَّما: به درستی که آن چه

تُوعَدوُنَ: وعده داده می شوید

لَصادِقٌ: حتما راست است.

6 وَ اِنَّ الدّینَ لَواقِعٌ

وَ اِنَّ: و به درستی که

الدّینَ: روز جزا

لَواقِعٌ: حتما واقع شدنی است.

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (373)

7 وَ السَّماءِ ذاتِ الْحُبُکِ

وَ السَّماءِ: سوگند به آسمان که

ذاتِ الْحُبُکِ: دارای مسیرها و زینت هاست.

8 اِنَّکُمْ لَفی قَوْلٍ مُخْتَلِفٍ

اِنَّکُمْ: همانا شما

لَفی: هر آینه در

قَوْلٍ: گفتار

مُخْتَلِفٍ: مختلف و گوناگونید.

20 وَ فِی الْاَرْضِ ایاتٌ لِلْمُوقِنینَ

وَ فِی الْاَرْضِ: و در زمین

ایاتٌ: نشانه هایی

(374) جلد 26 سوره ذاریات

لِلْمُوقِنینَ: برای اهل یقین است.

21 وَ فی اَنْفُسِکُمْ اَفَلا تُبْصِرُونَ

وَ فی اَنْفُسِکُمْ: و در وجود خودتان

اَفَلا تُبْصِرُونَ: آیا پس نمی بینید؟

22 وَ فِی السَّماءِ رِزْقُکُمْ وَ ما تُوعَدُونَ

وَ فِی السَّماءِ: و در آسمان است

رِزْقُکُمْ: روزی شما

وَ ما: و آن چه

تُوعَدُونَ: وعده داده می شوید.

23 فَوَ رَبِّ السَّماءِ وَ الأَرْضِ اِنَّهُ لَحَقٌّ مِثْلَ ما اَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (375)

فَوَ رَبِّ: پس سوگند به پروردگار

السَّماءِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین

اِنَّهُ: به درستی که

لَحَقٌّ: (این مطالب) حق است

مِثْلَ ما: مثل آن چه

اَنَّكُمْ: که شما

تَنْطِقُونَ: سخن می گویید.

«پایان جزء 26»

ص:314

(376) جلد 26 سوره ذاریات

47 وَالسَّماءَ بَنَيْناها بِأَيْدٍ وَ اِنّا لَمُوسِعُونَ

وَالسَّماءَ: و آسمان را

بَنَيْناها: بنا کردیم آن را

بِأَيْدٍ: با دست (قدرت)

وَ اِنّا: و همانا ما

لَمُوسِعُونَ: حتما گسترش دهنده هستیم.

48 وَالأَرْضَ فَرَشْناها فَنِعْمَ الْماهِدُونَ

وَالأَرْضَ: و زمین را

فَرَشْناها: مسطح و پهن کردیم آن را،

فَنِعْمَ: پس چه خوب

الْماهِدُونَ: آماده نمودیم.

49 وَ مِنْ كُلِ شَىْ ءٍ خَلَقْنا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

سوره ذاریات لغات و مفاهیم قرآن کریم (377)

وَ مِنْ كُلِّ: و از هر

شَىْ ءٍ: چیزی

خَلَقْنا: خلق کردیم

زَوْجَيْنِ: دو زوج

لَعَلَّكُمْ: شاید شما

تَذَكَّرُونَ: متذکّر شوید.

55 وَ ذَكِّرْ فَاِنَّ الذِّكْرى تَنْفَعُ الْمُؤْمِنينَ

وَ ذَكِّرْ: و تذکّر بده

فَاِنَّ: پس به درستی که

الذِّكْرى: تذکّر دادن

تَنْفَعُ: سود می دهد

الْمُؤْمِنينَ: مؤمنان را.

(378) جلد 27 سوره ذاریات

56 وَ ما خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الاِْنْسَ اِلاّ لِيَعْبُدُونِ

وَ ما خَلَقْتُ: و خلق نکردم

الْجِنَّ: جن

وَ الاِْنْسَ: و انس را

اِلاّ: مگر

لِيَعْبُدُونِ: تا عبادت کنند مرا.

ص:316

57 ما اُریدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَ ما اُریدُ اَنْ یُطْعِمُونِ

ما اُریدُ: نمی خواهم

مِنْهُمْ: از آن ها

مِنْ رِزْقٍ: هیچ روزی ای

وَ ما اُریدُ: و نمی خواهم

اَنْ یُطْعِمُونِ: که اطعام کنند مرا.

58 اِنَّ اللّهَ هُوَ الرَّزّاقُ ذُوالْقُوَّهِ الْمَتینُ

اِنَّ: به درستی که

اللّهَ: خداوند

هُوَ: او،

الرَّزّاقُ: روزی دهنده

ذُوالْقُوَّهِ: صاحب قوّت

الْمَتینُ: استوار و محکم است

(380) جلد 27 سوره ذاریات

«سوره طور»

1 وَالطُّورِ

وَالطُّورِ: سوگند به طور،

2 وَ کِتابٍ مَسْطُورٍ

وَ کِتابٍ: و کتاب

مَسْطُورٍ: نوشته شده،

3 فی رَقٍّ مَنْشُورٍ

فی رَقٍّ: در صفحه ای

مَنْشُورٍ: گسترده، نشر داده شده،

4 وَ الْبَیْتِ الْمَعْمُورِ

وَ الْبَیْتِ: و خانه ای که

الْمَعْمُورِ: (همواره) آباد است،

5 وَالسَّقْفِ الْمَرْفُوعِ

وَالسَّقْفِ: و سقف

الْمَرْفُوعِ: برافراشته (آسمان)،

6 وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ

وَ الْبَحْرِ: و دریای

الْمَسْجُورِ: برافروخته،

7 اِنَّ عَذابَ رَبِّکَ لَواقِعٌ

اِنَّ: به درستی که

عَذابَ: عذاب

رَبِّکَ: پروردگار تو

(382) جلد 27 سوره طور

لَواقِعٌ: قطعا واقع شدنی است.

8 مالَهُ مِنْ دافِعٍ

ما لَهُ: نیست برای او

مِنْ دافِعٍ: هیچ دفع کننده ای، بازدارنده ای.

ص:319

21 وَالَّذينَ امَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِايمانٍ اَلْحَقْنا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَ ما اَلَتْناهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَىْ ءٍ كُلُّ امْرِءٍبِما كَسَبَ رَهينٌ

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

امَنُوا: ايمان آوردند

وَ اتَّبَعَتْهُمْ: و پيروى كردند ايشان را

ذُرِّيَّتُهُمْ: فرزندانشان

بِايمانٍ: به ايمان،

سوره طور لغات و مفاهيم قرآن كريم (383)

اَلْحَقْنا بِهِمْ: ملحق كنيم به آن ها

ذُرِّيَّتَهُمْ: فرزندانشان را

وَ ما اَلَتْناهُمْ: و كم نكنيم

مِنْ عَمَلِهِمْ: از عملشان

مِنْ شَىْ ءٍ: هيچ چيزى،

كُلُّ امْرِءٍ: هر كسى

بِما كَسَبَ: به آن چه كسب كرده

رَهينٌ: در گروه است.

ص:320

22 وَ اَمْدَدْناهُمْ بِفاكِهَةٍ وَ لَحْمٍ مِمّا يَشْتَهُونَ

وَ اَمْدَدْناهُمْ: و عطا كنيم آن ها را

بِفاكِهَةٍ: به (انواع) ميوه ها

وَ لَحْمٍ: و گوشت

مِمّا: از آن چه

(384) جلد 27 سوره طور

يَشْتَهُونَ: اشتها می كنند.

23 يَتَنازَعُونَ فيها كَأْسا لا لَغْوٌ فيها وَ لا تَأْثيمٌ

يَتَنازَعُونَ: می ربایند از یكدیگر

فيها: در آن جا

كَأْسا: كاسه را، جامی را كه

لا لَغْوٌ: نه سخن بیهوده

فيها: در آن است

وَ لا تَأْثيمٌ: و نه گناهی.

24 وَ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمانٌ لَهُمْ كَاَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَكْنُونٌ

وَ یَطُوفُ: و می گردند، می چرخند

عَلَیْهِمْ: بر (دور) آن ها

سوره طور لغات و مفاهیم قرآن کریم (385)

غِلْمانٌ: نوجوانانی

لَهُمْ: برای آن ها

کَاَنَّهُمْ: که گویی ایشان

لُؤْلُؤٌ: مرواریدی

مَکْنُونٌ: پنهان شده در صدفند.

25 وَ اَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلی بَعْضٍ یَتَساءَلُونَ

وَ اَقْبَلَ: و رو کرده

بَعْضُهُمْ: بعضی از ایشان

عَلی بَعْضٍ: بر بعض دیگر و

یَتَساءَلُونَ: از هم سؤال می کنند، (شما چه کسانی هستید؟)

26 قالُوا اِنّا کُنّا قَبْلُ فی اَهْلِنا مُشْفِقینَ

(386) جلد 27 سوره طور

قالُوا: گویند:

اِنّا کُنّا: به درستی که ما بودیم

قَبْلُ: قبلاً، قبل از این

فی اَهْلِنا: در میان خانوده مان

مُشْفِقینَ: بیمناک، خیرخواه، دلسوز.

35 اَمْ خُلِقُوا مِنْ غَیْرِ شَیْ ءٍ اَمْ هُمُ الْخالِقُونَ

اَمْ خُلِقُوا: آیا خلق شده اند

مِنْ غَیْرِ شَیْ ءٍ: از چیز دیگری

اَمْ هُمُ: یا ایشان

الْخالِقُونَ: خود خلق کننده اند؟

49 وَ مِنَ اللَّیْلِ فَسَبِّحْهُ وَ اِدْبارَ النُّجُومِ

وَ مِنَ اللَّیْلِ: و پاره ای از شب،

فَسَبِّحْهُ: پس تسبیح گوی او را

وَ اِدْبارَ: و به هنگام پشت کردن

النُّجُومِ: ستارگان.

(388) جلد 27 سوره طور

«سوره نجم»

1 وَ النَّجْمِ اِذا هَوى

وَ النَّجْمِ: سوگند به ستاره

اِذا: هنگامی که

هَوی: غروب کند،

2 ما ضَلَّ صاحِبُكُمْ وَ ما غَوى

ما ضَلَّ: گمراه نشده

صاحِبُكُمْ: هم صحبت شما، همنشین شما

وَ ما غَوى: و منحرف نگردیده.

3 وَ ما يَنْطِقُ عَنِ الْهَوى

وَ ما يَنْطِقُ: و سخن نمی گوید

عَنِ الْهَوى: از روی هوی و هوس.

ص:324

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (389)

4 اِنْ هُوَ اِلاّ وَحْیٌ یُوحی

اِنْ هُوَ: نیست آن

اِلاّ: مگر

وَحْیٌ: وحیی که

یُوحی: وحی می شود (به او).

5 عَلَّمَهُ شَدیدُ الْقُوی

عَلَّمَهُ: آموخته به او

شَدیدُ الْقُوی: آن کس که قدرت عظیمی دارد (جبرئیل).

6 ذُو مِرَّهٍ فَاسْتَوی

ذُو مِرَّهٍ: نیرومندی که

فَاسْتَوی: سلطه بر همه چیز دارد.

(390) جلد 27 سوره نجم

24 اَمْ لِلاْنْسانِ ما تَمَنّی

اَمْ لِلاْنْسانِ: آیا برای انسان است

ما تَمَنّی: آن چه تمنّا کند؟

25 فَلِلّهِ الاْخِرَهُ وَ الاُْولی

ص:325

فَلِلّهِ: پس برای خداست

الْاٰخِرَهُ: آخرت

وَ الْاُولی: و دنیا.

32 اَلَّذینَ یَجْتَنِبُونَ کَبائِرَ الْاِثْمِ وَ الْفَواحِشَ اِلاَّ اللَّمَمَ اِنَّ رَبَّکَ واسِعُ الْمَغْفِرَهِ هُوَ اَعْلَمُ بِکُمْ اِذْ اَنْشَأَکُمْ مِنَ الْاَرْضِ وَ اِذْ اَنْتُمْ اَجِنَّهٌ فی بُطُونِ اُمَّهاتِکُمْ فَلا تُزَکُّوا اَنْفُسَکُمْ هُوَ اَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقی

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (391)

اَلَّذینَ: آنان که

یَجْتَنِبُونَ: اجتناب می کنند، دوری می کنند

کَبائِرَ الْاِثْمِ: از گناهان بزرگ

وَ الْفَواحِشَ: و از زشتی ها

اِلاَّ اللَّمَمَ: مگر گناهان کوچک،

اِنَّ: به درستی که

رَبَّکَ: پروردگار تو

واسِعُ: گسترده است

الْمَغْفِرَهِ: مغفرت (او)،

هُوَ اَعْلَمُ: او داناتر است

بِكُمْ: به شما

اِذْ: هنگامی که

اَنْشَأَكُمْ: پدیدآورد شما را

مِنَ الأَرْضِ: از زمین

(392) جلد 27 سوره نجم

وَ اِذْ اَنْتُمْ: و هنگامی که

اَجِنَّةٌ: جنین بودید

فی بُطُونِ: در شکم های

اُمَّهاتِكُمْ: مادرانتان،

فَلا تُزَكُّوا: پس نستایید

اَنْفُسَكُمْ: خودتان را،

هُوَ اَعْلَمُ: او داناتر است

بِمَنِ اتَّقی: به کسی که باتقواست.

39 وَ اَنْ لَيْسَ لِلْاِنْسانِ اِلاّ ما سَعی

وَ اَنْ لَيْسَ: و این که نیست

لِلْاِنْسانِ: برای انسان

اِلاّ ما: مگر آن چه

سَعی: سعی و تلاش کرده.

سوره نجم لغات و مفاهیم قرآن کریم (393)

40 وَ اَنَّ سَعْیَهُ سَوْفَ یُری

وَ اَنَّ: و حتما

سَعْیَهُ: سعی و کوشش او

سَوْفَ: به زودی

یُری: دیده خواهد شد.

41 ثُمَّ یُجْزیهُ الْجَزاءَ الاَوْفی

ثُمَّ: سپس

یُجْزیهُ: پاداش داده می شود

الْجَزاءَ: پاداش

الاَوْفی: تمام تر، کافی.

ص:328

(394) جلد 27 سوره نجم

«سوره قمر»

1 اِقْتَرَبَتِ السّاعَهُ وَ انْشَقَّ الْقَمَرُ

اِقْتَرَبَتِ: نزدیک شد

السّاعَهُ: قیامت

وَ انْشَقَّ: و شکافت

الْقَمَرُ: ماه.

2 وَ اِنْ یَرَوْا ایَهً یُعْرِضُوا وَ یَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ

وَ اِنْ: و اگر

یَرَوْا: ببینند

ایَهً: نشانه ای، معجزه ای

یُعْرِضُوا: رومی گردانند

وَ یَقُولُوا: و می گویند:

سِحْرٌ: سِحری است

مُسْتَمِرٌّ: دائمی، پی درپی.

3 وَ کَذَّبُوا وَ اتَّبَعُوا اَهْوائَهُمْ وَ کُلُّ اَمْرٍ مُسْتَقِرٌّ

وَ کَذَّبُوا: و تکذیب کردند

وَ اتَّبَعُوا: و پیروی نمودند

اَهْوائَهُمْ: هوی و هوس هایشان را،

وَ کُلُّ: و هر

اَمْرٍ: امری

مُسْتَقِرٌّ: (برجای خود) قرارگیرنده است.

ص:329

16 فَكَيْفَ كانَ عَذابى وَ نُذُرِ

فَكَيْفَ كانَ: پس چگونه بود

عَذابى: عذاب من

(396) جلد 27 سوره قمر

وَ نُذُرِ: و هشدارهای من ؟

17 وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْاآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَّكِرٍ

وَ لَقَدْ: و هر آينه به تحقيق

يَسَّرْنَا: آسان كرديم ما

الْقُرْآنَ: قرآن را

ص:330

لِلذِّکْرِ: برای تذکّر

فَهَلْ مِنْ: پس آیا هیچ

مُدَّکِرٍ: پند گیرنده ای هست؟

18 کَذَّبَتْ عادٌ فَکَیْفَ کانَ عَذابی وَ نُذُرِ

کَذَّبَتْ: تکذیب کردند

عادٌ: قوم عاد (پیامبر خود را)

فَکَیْفَ کانَ: پس چگونه بود

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (397)

عَذابی: عذاب من

وَ نُذُرِ: و هشداری های من؟

19 اِنّا اَرْسَلْنا عَلَیْهِمْ ریحا صَرْصَرا فی یَوْمِ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ

اِنّا: همانا ما

اَرْسَلْنا: فرستادیم

عَلَیْهِمْ ریحا: بر آن ها باد

صَرْصَرا: تند و سرد را

فی یَوْمِ نَحْسٍ: در روزی شوم

مُسْتَمِرٍّ: پیوسته.

20 تَنْزِعُ النّاسَ کَاَنَّهُمْ اَعْجازُ نَخْلٍ مُنْقَعِرٍ

تَنْزِعُ: از جا می کَنْد

(398) جلد 27 سوره قمر

النّاسَ: مردم را

کَاَنَّهُمْ: گویی ایشان

اَعْجازُ: تنه های

نَخْلٍ: نخلی بودند که

مُنْقَعِرٍ: ریشه کن شده اند.

21 فَکَیْفَ کانَ عَذابی وَ نُذُرِ

فَکَیْفَ کانَ: پس چگونه بود

عَذابی: عذاب من

وَ نُذُرِ: و هشدارهای من؟

41 وَ لَقَدْ جاءَ الَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ

وَ لَقَدْ: و هر آینه به تحقیق

جاءَ: آمدند

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (399)

الَ: آل

فِرْعَوْنَ: فرعون را

النُّذُرُ: بیم رسانان.

42 كَذَّبُوا بِاياتِنا كُلِّها فَأَخَذْناهُمْ أَخْذَ عَزيزٍ مُقْتَدِرٍ

كَذَّبُوا: تکذیب کردند

بِاياتِنا: آیات ما را

كُلِّها: همه اش را

فَأَخَذْناهُمْ: پس گرفتیم ما ایشان را

أَخْذَ: گرفتن

عَزيزٍ: شخصی قدرتمند و

مُقْتَدِرٍ: مقتدر.

(400) جلد 27 سوره قمر

43 اَكُفّارُكُمْ خَيْرٌمِنْ اُولئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَراءَةٌ فِى الزُّبُرِ

اَکُفّارُکُمْ: آیا کافران شما (اهل مکّه)

خَیْرٌ مِنْ: بهترند از

اُولئِکُمْ: آنان (که برشمردیم)

اَمْ لَکُمْ: یا برای شما

بَراءَةٌ: امان نامه ای

فِی الزُّبُرِ: در کتب (آسمانی نازل شده؟)

44 اَمْ یَقُولُونَ نَحْنُ جَمیعٌ مُنْتَصِرٌ

اَمْ یَقُولُونَ: یا می گویند:

نَحْنُ جَمیعٌ: ما جماعتی

مُنْتَصِرٌ: متّحد و نیرومند و انتقام گیر هستیم؟

45 سَیُهْزَمُ الْجَمْعُ وَ یُوَلُّونَ الدُّبُرَ

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (401)

سَیُهْزَمُ:به زودی شست خواهد خورد

الْجَمْعُ: این جمع

وَ یُوَلُّونَ الدُّبُرَ: و پشت می کنند، می گریزند، فرار می کنند.

ص:334

46 بَلِ السّاعَهُ مَوْعِدُهُمْ وَ السّاعَهُ اَدْهی وَ اَمَرُّ

بَلِ السّاعَهُ: بلکه قیامت

مَوْعِدُهُمْ: موعدشان است

وَ السّاعَهُ: و قیامت

اَدْهی: هولناک تر

وَ اَمَرُّ: و تلخ تر است.

47 اِنَّ الْمُجْرِمینَ فی ضَلالٍ وَ سُعُرٍ

اِنَّ: به درستی که

الْمُجْرِمینَ: مجرمان

(402) جلد 27 سوره قمر

فی ضَلالٍ: در گمراهی

وَ سُعُرٍ: و شعله های آتشند.

48 یَوْمَ یُسْحَبُونَ فِی النّارِ عَلی وُجُوهِهِمْ ذوُقُوا مَسَّ سَقَرَ

یَوْمَ: روزی که

یُسْحَبُونَ: کشیده می شوند

فِی النّارِ: در آتش

عَلی وُجُوهِهِمْ: بر صورت هایشان،

ذوُقُوا مَسَّ: بچشید لمس

سَقَرَ: لهیب آتش را.

49 اِنّا کُلَّ شَیْ ءٍ خَلَقْناهُ بِقَدَرٍ

اِنّا: همانا ما

سوره قمر لغات و مفاهیم قرآن کریم (403)

کُلَّ شَیْ ءٍ: هر چیزی را

خَلَقْناهُ: آفریدیم آن را

بِقَدَرٍ: به اندازه.

ص:336

(404) جلد 27 سوره قمر

«سوره الرّحمن»

1 اَلرَّحْمنُ

اَلرَّحْمنُ: خداوند رحمن،

2 عَلَّمَ الْقُرْاآنَ

عَلَّمَ: تعليم داد

الْقُرْآنَ: قرآن را.

3 خَلَقَ الاِْنْسانَ

خَلَقَ: خلق كرد

الاِْنْسانَ: انسان را.

4 عَلَّمَهُ الْبَيانَ

عَلَّمَهُ: تعليم داد او را

سوره الرّحمن لغات و مفاهيم قرآن كريم (405)

الْبَيانَ: سخن گفتن.

5 اَلشَّمْسُ وَ الْقَمَرُ بِحُسْبانٍ

ص:337

اَلشَّمْسُ: خورشید

وَ الْقَمَرُ: و ماه

بِحُسْبانٍ: برحساب منظّمی می گردند.

6 وَ النَّجْمُ وَ الشَّجَرُ یَسْجُدانِ

وَ النَّجْمُ: و گیاه

وَ الشَّجَرُ: و درخت

یَسْجُدانِ: (برای او) سجده می کنند.

7 وَ السَّماءَ رَفَعَها وَ وَضَعَ الْمیزانَ

وَ السَّماءَ: و آسمان را

(406) جلد 27 سوره الرّحمن

رَفَعَها: برافراشت آن را

وَ وَضَعَ: و قرار داد

الْمیزانَ: میزان را.

8 اَلاّ تَطْغَوْا فِی الْمیزانِ

اَلاّ تَطْغَوْا: تا این که طغیان نکنید، سرکشی نکنید

فِی: در

الْمیزانِ: میزان.

9 وَ اَقیمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَ لا تُخْسِرُوا الْمیزانَ

وَ اَقیمُوا: و برپادارید

الْوَزْنَ: وزن کردن را

بِالْقِسْطِ: به عدل و انصاف

وَ لا تُخْسِرُوا: و کم نگذارید

الْمیزانَ: میزان را.

10 وَ الْأَرْضَ وَضَعَها لِلْأَنامِ

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

وَضَعَها: قرار داد آن را

لِلْأَنامِ: برای مردم.

11 فیها فاکِهَةٌ وَ النَّخْلُ ذاتُ الْأَکْمامِ

فیها: در آن

فاکِهَةٌ: میوه

وَ النَّخْلُ: و درخت خرما که

ذاتُ: دارای

الأَکْمامِ: غلاف است.

(408) جلد 27 سوره الرّحمن

12 وَ الْحَبُّ ذوُ الْعَصْفِ وَ الرَّیْحانُ

وَ الْحَبُّ: و دانه

ذوُ: دارای

الْعَصْفِ: سبوس

وَ الرَّیْحانُ: و گیاهان خوشبو و معطّر

13 فَبِاَیِّ آلاءِ رَبِّکُما تُکَذِّبانِ

فَبِاَیِّ: پس کدام یک از

آلاءِ: نعمت های

رَبِّکُما: پروردگارتان را

تُکَذِّبانِ: تکذیب می کنید؟

ص:340

14 خَلَقَ الْاِنْسانَ مِنْ صَلْصالٍ كَالْفَخّارِ

خَلَقَ: خلق كرد

سوره الرّحمن لغات و مفاهيم قرآن كريم (409)

الْاِنْسانَ: انسان را

مِنْ: از

صَلْصالٍ: گِل خشكيده اى

كَالْفَخّارِ: مانند سفال.

15 وَ خَلَقَ الْجانَّ مِنْ مارِجٍ مِنْ نارٍ

وَ خَلَقَ: و خلق كرد

الْجانَّ: جن را

مِنْ: از

مارِجٍ: شعله هاى مختلط و متحرک

مِنْ: از

نارٍ: آتش.

16 فَبِاَىِّ اآلاءِ رَبِّكُما تُكَذِّبانِ

(410) جلد 27 سوره الرّحمن

فَبِاَىِّ: پس كدام يک از

آلاءِ: نعمت های

رَبِّکُما: پروردگارتان را

تُکَذِّبانِ: تکذیب می کنید؟

17 رَبُّ الْمَشْرِقَیْنِ وَ رَبُّ الْمَغْرِبَیْنِ

رَبُّ الْمَشْرِقَیْنِ: پروردگار دو مشرق

وَ رَبُّ: و پروردگار

الْمَغْرِبَیْنِ: دو مغرب است.

18 فَبِاَیِّ اآلاءِ رَبِّکُما تُکَذِّبانِ

فَبِاَیِّ: پس کدام یک از

آلاءِ: نعمت های

رَبِّکُما: پروردگارتان را

تُکَذِّبانِ: تکذیب می کنید؟

19 مَرَجَ الْبَحْرَیْنِ یَلْتَقِیانِ

مَرَجَ: به هم راه داد

الْبَحْرَيْنِ: دو دریای (تلخ و شیرین را)

يَلْتَقِيانِ: که با هم برخورد می کنند.

20 بَيْنَهُما بَرْزَخٌ لا يَبْغِيانِ

بَيْنَهُما: بین آن دو

بَرْزَخٌ: فاصله ای است که

لا يَبْغِيانِ: آن دو آب با هم مخلوط نمی شوند.

21 فَبِاَىِّ اآلاءِ رَبِّكُما تُكَذِّبانِ

فَبِاَىِّ: پس کدام یک از

آلاءِ: نعمت های

رَبِّكُما: پروردگارتان را

تُكَذِّبانِ: تکذیب می کنید؟

22 يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَ الْمَرْجانُ

يَخْرُجُ: خارج می شود

مِنْهُمَا: از آن دو

اللُّؤْلُؤُ: مروارید

وَ الْمَرْجانُ: و مرجان.

23 فَبِاَیِّ اآلاءِ رَبِّکُما تُکَذِّبانِ

فَبِاَیِّ: پس کدام یک از

آلاءِ: نعمت های

رَبِّکُما: پروردگارتان را

سوره الرّحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (413)

تُکَذِّبانِ: تکذیب می کنید؟

24 وَ لَهُ الْجَوارِ الْمُنْشَأتُ فِی الْبَحْرِ کَالْأَعْلامِ

وَ لَهُ: و برای اوست

الْجَوارِ الْمُنْشَأتُ: کشتی روان

فِی الْبَحْرِ: در دریا

کَالْأَعْلامِ: مانند کوه ها

25 فَبِاَیِّ اآلاءِ رَبِّکُما تُکَذِّبانِ

فَبِاَیِّ: پس کدام یک از

آلاءِ: نعمت های

رَبِّکُما: پروردگارتان را

تُکَذِّبانِ: تکذیب می کنید؟

(414) جلد 27 سوره الرّحمن

26 کُلُّ مَنْ عَلَیْها فانٍ

کُلُّ: همه

مَنْ: کسانی که

عَلَیْها فانٍ: برروی آن (زمین) هستندنابودشدنی می باشند.

27 وَ یَبْقی وَجْهُ رَبِّکَ ذوُ الْجَلالِ وَ الاِْکْرامِ

وَ یَبْقی: و باقی می ماند

وَجْهُ: ذات

رَبِّکَ: پروردگارت که

ذوُ الْجَلالِ: دارای جلال و بزرگی

وَ الاِْکْرامِ: و فضل و کرم است.

33 یا مَعْشَرَ الْجِنِّ وَ الاِْنْسِ اِنِ اسْتَطَعْتُمْ

اَنْ تَنْفُذوُا مِنْ اَقْطارِ السَّمواتِ وَ الْاَرْضِ فَانْفُذوُا

سوره الرّحمن لغات و مفاهیم قرآن کریم (415)

لا تَنْفُذوُنَ اِلاّ بِسُلْطانٍ

یا مَعْشَرَ: ای گروه

الْجِنِّ: جن

وَ الْاِنْسِ: و انس!

اِنِ: اگر

اسْتَطَعْتُمْ: توانایی دارید

اَنْ: این که

تَنْفُذوُا: نفوذ کنید

مِنْ اَقْطارِ: از مرزهای

السَّمواتِ: آسمان

وَ الْاَرْضِ: و زمین،

فَانْفُذوُا: پس نفوذ کنید،

لا تَنْفُذوُنَ: نمی توانید نفوذ کنید

اِلاّ: مگر

(416) جلد 27 سوره الرّحمن

بِسُلْطانٍ: به حجّت، قدرت، نیرو.

ص:346

41 يُعْرَفُ الْمُجْرِمُونَ بِسيماهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّواصى وَ الْأَقْدامِ

يُعْرَفُ: شناخته می شوند

الْمُجْرِمُونَ: گناه کاران

بِسيماهُمْ: به علامت و نشانه هایشان

فَيُؤْخَذُ: پس گرفته می شوند

بِالنَّواصى: به موی پیشانی

وَ الْأَقْدامِ: و پاها.

68 فيهِما فاكِهَةٌ وَ نَخْلٌ وَ رُمّانٌ

فيهِما فاكِهَةٌ: در آن دو میوه

وَ نَخْلٌ: و خرما

وَ رُمّانٌ: و انار است.

(418) جلد 27 سوره الرّحمن

«سوره واقعه»

1 اِذا وَقَعَتِ الْواقِعَهُ

اِذا: هنگامی که

وَقَعَتِ: واقع شود

الْواقِعَهُ: واقع شونده.

2 لَيْسَ لِوَقْعَتِها كاذِبَهٌ

لَيْسَ: نیست

لِوَقْعَتِها: برای واقع شدنش

كاذِبَهٌ: دروغی.

3 خافِضَهٌ رافِعَهٌ

خافِضَهٌ: پایین آورنده

رافِعَهٌ: بالابرنده.

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (419)

4 اِذا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجّا

اِذا: هنگامی که

ص:348

رُجَّتِ: لرزیده شود

الْاَرْضُ: زمین

رَجّا: لرزیدنی

5 وَ بُسَّتِ الْجِبالُ بَسّا

وَ بُسَّتِ: و کوبیده شود

الْجِبالُ: کوه ها

بَسّا: کوبیده شدنی.

6 فَکانَتْ هَباءً مُنْبَثّا

فَکانَتْ: پس بشود

(420) جلد 27 سوره واقعه

هَباءً: (به صورت) غباری

مُنْبَثّا: پراکنده.

7 وَ کُنْتُمْ اَزْواجا ثَلاثَةً

وَ کُنْتُمْ: و بشوید

اَزْواجا: گروه هایی

ص:349

ثَلاثَةً: سه گانه.

8 فَاَصْحابُ الْمَيْمَنَهِ ما اَصْحابُ الْمَيْمَنَهِ

فَاَصْحابُ: پس یاران

الْمَيْمَنَهِ: اهل سعادت، دست راست،

ما اَصْحابُ: چه یاران

الْمَيْمَنَهِ: اهل سعادتی!

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (421)

9 وَ اَصْحابُ الْمَشْأَمَهِ ما اَصْحابُ الْمَشْأَمَهِ

وَ اَصْحابُ: و یاران

الْمَشْأَمَهِ: شوم و تیره بخت،

ما اَصْحابُ: چه یاران

الْمَشْأَمَهِ: شوم و تیره بختی.

10 وَ السّابِقُونَ السّابِقُونَ

وَ السّابِقُونَ: و سبقت گیرندگان

السّابِقُونَ: سبقت گیرنده.

ص:350

11 اُولئِکَ الْمُقَرَّبُونَ

اُولئِکَ: آنان

الْمُقَرَّبُونَ: مقرّبانند.

12 فی جَنّاتِ النَّعیمِ

(422) جلد 27 سوره واقعه

فی جَنّاتِ: در باغ های

النَّعیمِ: پُرنعمت.

13 ثُلَّهٌ مِنَ الاْوَّلینَ

ثُلَّهٌ: گروه بسیار زیادی

مِنَ: از

الاْوَّلینَ: گذشتگان.

14 وَ قَلیلٌ مِنَ الاْخِرینَ

وَ قَلیلٌ: و عدّه کمی

مِنَ: از

الاْخِرینَ: آیندگان، متأخّران.

ص:351

57 نَحْنُ خَلَقْناكُمْ فَلَوْلا تُصَدِّقُونَ

نَحْنُ خَلَقْناكُمْ: ما آفریدیم شما را

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (423)

فَلَوْلا تُصَدِّقُونَ: پس چرا تصدیق نمی کنید؟

73 نَحْنُ جَعَلْناها تَذْكِرَةً وَ مَتاعا لِلْمُقْوينَ

نَحْنُ جَعَلْناها: ما قرار دادیم آن را

تَذْكِرَةً: (وسیله) تذکّر

وَ مَتاعا: و کالایی

لِلْمُقْوينَ: برای تهی دستان.

74 فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّکَ الْعَظيمِ

فَسَبِّحْ: پس تسبیح گوی

بِاسْمِ: به نام

رَبِّکَ الْعَظيمِ: پروردگار بزرگت.

75 فَلا أُقْسِمُ بِمَواقِعِ النُّجُومِ

(424) جلد 27 سوره واقعه

فَلا أُقْسِمُ: پس سوگند

بِمَواقِعِ: به جایگاه های

النُّجُومِ: ستارگان.

76 وَ اِنَّهُ لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظیمٌ

وَ اِنَّهُ: و همانا آن

لَقَسَمٌ: هر آینه قسمی است

لَوْ تَعْلَمُونَ: اگر بدانید

عَظیمٌ: بزرگ.

77 اِنَّهُ لَقُرْاآنٌ کَریمٌ

اِنَّهُ: همانا آن

لَقُرْآنٌ: هر آینه قرآنی است

کَریمٌ: کریم.

78 فی کِتابٍ مَکْنُونٍ

فی کِتابٍ: در کتابی

مَکْنُونٍ: محفوظ، پنهان شده.

79 لا يَمَسُّهُ اِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ

لا يَمَسُّهُ: مس نمى كنند آن را

اِلاَّ الْمُطَهَّرُونَ: به جز پاكان.

80 تَنْزيلٌ مِنْ رَبِّ الْعالَمينَ

تَنْزيلٌ: نازل شده

مِنْ رَبِّ: از جانب پروردگار

الْعالَمينَ: جهانيان.

81 اَفَبِهذَا الْحَديثِ اَنْتُمْ مُدْهِنُونَ

(426) جلد 27 سوره واقعه

اَفَبِهذَا: آيا پس اين

الْحَديثِ: سخن را

اَنْتُمْ مُدْهِنُونَ: شما سست و كوچک مى شمريد؟

ص:354

سوره واقعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (427)

«سوره حدید»

1 سَبَّحَ لِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ الأرْضِ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

سَبَّحَ: تسبیح گویند

لِلّهِ: برای خداوند

ما فِی السَّمواتِ: آن چه در آسمان ها

وَ الأرْضِ: و زمین است.

وَ هُوَ الْعَزیزُ: و او شکست ناپذیر

الْحَکیمُ: حکیم است.

2 لَهُ مُلْکُ السَّمواتِ وَ الأرْضِ یُحْیی وَ یُمیتُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

لَهُ: برای اوست

مُلْکُ السَّمواتِ: فرمانروایی آسمان ها

(428) جلد 27 سوره حدید

وَ الأرْضِ: و زمین،

یُحْیی: زنده می کند

وَ یُمیتُ: و می میرانَد،

ص:355

وَ هُوَ عَلی کُلِّ: و او بر هر

شَیْ ءٍ قَدیرٌ: چیزی تواناست.

3 هُوَ الْأَوَّلُ وَ الْآخِرُ وَ الظّاهِرُ وَ الْباطِنُ وَ هُوَ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلیمٌ

هُوَ الْأَوَّلُ: اوست اوّل

وَ الْآخِرُ: و آخر

وَ الظّاهِرُ: و ظاهر

وَ الْباطِنُ: و باطن

وَ هُوَ بِکُلِّ: و او به هر

شَیْ ءٍ عَلیمٌ: چیزی داناست.

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (429)

16 اَلَمْ یَأْنِ لِلَّذینَ امَنُوا اَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِکْرِاللّهِ وَ ما نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَ لا یَکُونُوا کَالَّذینَ اوُتُوا الْکِتابَ مِنْ قَبْلُ فَطالَ عَلَیْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَ کَثیرٌ مِنْهُمْ فاسِقُونَ

اَلَمْ یَأْنِ: آیا وقت آن نرسیده

لِلَّذینَ: برای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

اَنْ تَخْشَعَ: که خاشع گردد

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان

لِذِکْرِ: به یاد

اللّهِ: خدا

وَ ما نَزَلَ: و آن چه نازل شد

مِنَ الْحَقِّ: از حق؟

(430) جلد 27 سوره حدید

وَ لا یَکُونُوا: و نباشند

کَالَّذینَ: مانند کسانی که

اوُتُوا: داده شدند

الْکِتابَ: کتاب

مِنْ قَبْلُ: پیش از این

فَطالَ: پس طولانی شد

عَلَیْهِمُ: بر آن ها

الْاَمَدُ: مدّت و زمان

فَقَسَتْ: پس قساوت گرفت

قُلُوبُهُمْ: دل هایشان را،

وَ کَثیرٌ: و بسیاری

مِنْهُمْ: از ایشان

فاسِقُونَ: فاسق شدند.

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (431)

17 اِعْلَمُوا اَنَّ اللّهَ یُحْیِی الْاَرْضَ بَعْدَ مَوْتِها قَدْ بَیَّنّا لَکُمُ الاْ آیاتِ لَعَلَّکُمْ تَعْقِلُونَ

اِعْلَمُوا: بدانید که

اَنَّ اللّهَ: همانا خدا

یُحْیِی: زنده می کند

الاْرْضَ: زمین را

بَعْدَ مَوْتِها: بعد از مردنش،

قَدْ: به تحقیق

بَیَّنّا: بیان کرده ایم ما

لَکُمُ: برای شما

الاْآ یاتِ: آیات را

لَعَلَّکُمْ: شاید شما

تَعْقِلُونَ: اندیشه کنید.

(432) جلد 27 سوره حدید

19 وَ الَّذینَ امَنُوا بِاللّهِ وَ رُسُلِهِ اوُلئِکَ هُمُ الصِّدّیقُونَ وَ الشُّهَداءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ اَجْرُهُمْ وَ نُورُهُمْ وَالَّذینَ کَفَروُا وَ کَذَّبُوا بِایاتِنا اوُلئِکَ اَصْحابُ الْجَحیمِ

وَ الَّذینَ: و کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

بِاللّهِ: به خدا

وَ رُسُلِهِ: و فرستادگانش

اوُلئِکَ: آنان

هُمُ: ایشانند

الصِّدّیقُونَ: صدّیقین

وَ الشُّهَداءُ: و شهداء

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان،

لَهُمْ: برای آن هاست

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (433)

اَجْرُهُمْ: اجرشان

ص:359

وَ نُورُهُمْ: و نورشان،

وَ الَّذينَ: و كسانى كه

كَفَروُا: كافر شدند

وَ كَذَّبُوا: و تكذيب نمودند

بِاياتِنا: آيات ما را

اوُلئِكَ: آنان

اَصْحابُ: ياران

الْجَحيمِ: جهنّم اند.

20 اِعْلَمُوا اَنَّمَا الْحَيوهُ الدُّنْيا لَعِبٌ وَ لَهْوٌ وَ زينَهٌ وَ تَفاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَ تَكاثُرٌ فِى الْاَمْوالِ وَالْاَوْلادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ اَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَباتُهُ ثُمَّ يَهيجُ فَتَريهُ مُصْفَرّا ثُمَّ يَكُونُ حُطاما وَ فِى الْاخِرَهِ عَذابٌ

(434) جلد 27 سوره حديد

شَديدٌ وَ مَغْفِرَهٌ مِنَ اللّهِ وَ رِضْوانٌ وَ مَا الْحَيوهُ الدُّنْيا اِلاّ مَتاعُ الْغُرُورِ

اِعْلَمُوا: بدانيد

اَنَّمَا: جز اين نيست كه

الْحَیوهُ الدُّنْیا: زندگانی دنیا

لَعِبٌ وَ لَهْوٌ: بازی و سرگرمی

وَ زینَهٌ: و زینت

وَ تَفاخُرٌ: و فخرفروشی به یکدیگر

بَیْنَکُمْ: بین شما

وَ تَکاثُرٌ: و افزون خواهی

فِی الْأَمْوالِ: در مال ها

وَ الْأَوْلادِ: و فرزندان است،

کَمَثَلِ: مانند مَثَلِ

غَیْثٍ: بارانی است که

اَعْجَبَ: به تعجّب آوَرَد

الْکُفّارَ: کفّا را

نَباتُهُ: رویشش

ثُمَّ: سپس

یَهیجُ: خشک می شود

فَتَریهُ: پس می بینی آن را که

مُصْفَرّا: زرد شده

ثُمَّ: سپس

يَكُونُ: می شود

حُطاما: خاشاک، کاه،

وَ فِی: و در

الْاٰخِرَهِ: آخرت

عَذابٌ: عذابی

شَدیدٌ: سخت

(436) جلد 27 سوره حدید

وَ مَغْفِرَهٌ: و (یا) آمرزشی

مِنَ: از جانب

اللّٰهِ: خدا

وَ رِضْوانٌ: و خشنودی است.

وَ مَا: و نیست

الْحَیوهُ: زندگانی

الدُّنْیا: دنیا

اِلاّ مَتاعُ: مگر کالای

الْغُرُورِ: فریب.

ص:362

22 ما اَصابَ مِنْ مُصیبَهٍ فِی الْاَرْضِ وَ لا فی اَنْفُسِکُمْ اِلاّ فی کِتابٍ مِنْ قَبْلِ اَنْ نَبْرَاَها اِنَّ ذلِکَ عَلَی اللّهِ یَسیرٌ

ما اَصابَ: نمی رسد

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (437)

مِنْ: هیچ

مُصیبَهٍ: مصیبتی

فِی الْاَرْضِ: در زمین

وَ لا فی: و نه در

اَنْفُسِکُمْ: جانتان

اِلاّ فی: مگر در

کِتابٍ: کتابی است

مِنْ قَبْلِ: قبل از

اَنْ: این که

نَبْرَاَها: بیافرینیم آن را،

اِنَّ: به درستی که

ذلِکَ: این

عَلَی اللّهِ: بر خدا

يَسيرٌ: آسان است.

(438) جلد 27 سوره حديد

23 لِكَيْلا تَأْسَوْا عَلى ما فاتَكُمْ وَ لا تَفْرَحُوا بِما اتيكُمْ وَ اللّهُ لا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتالٍ فَخُورٍ

لِكَيْلا تَأْسَوْا: تا اين كه تأسف نخوريد

عَلى ما فاتَكُمْ: بر آن چه از دست شما رفت

وَ لا تَفْرَحُوا: و خوشحال نشويد

بِما اتيكُمْ: به آن چه به شما داد.

وَ اللّهُ: و خداوند

لا يُحِبُّ: دوست نمى دارد

كُلَّ مُخْتالٍ: هيچ متكبّر

فَخُورٍ: فخرفروشى را.

24 اَلَّذينَ يَبْخَلُونَ وَ يَأْمُروُنَ النّاسَ بِالْبُخْلِ وَ مَنْ يَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّهَ هُوَ الْغَنِىُّ الْحَميدُ

سوره حديد لغات و مفاهيم قرآن كريم (439)

اَلَّذينَ: كسانى كه

يَبْخَلُونَ: بخل مى ورزند

وَ يَأْمُرُونَ: و امر می کنند، وامی دارند

النّاسَ: مردم را

بِالْبُخْلِ: به بخل.

وَ مَنْ: و هر کس

يَتَوَلَّ: روی گردانَد

فَاِنَّ: پس همانا

اللّهَ: خداوند

هُوَ: او،

الْغَنِيُّ: بی نیاز

الْحَميدُ: ستوده است.

25 لَقَدْ اَرْسَلْنا رُسُلَنا بِالْبَيِّناتِ وَ اَنْزَلْنا مَعَهُمُ

الْكِتابَ وَ الْميزانَ لِيَقُومَ النّاسُ بِالْقِسْطِ وَ اَنْزَلْنَا الْحَديدَ فيهِ بَأْسٌ شَديدٌ وَ مَنافِعُ لِلنّاسِ وَ لِيَعْلَمَ اللّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَ رُسُلَهُ بِالْغَيْبِ اِنَ اللّهَ قَوِيٌّ عَزيزٌ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

اَرْسَلْنا: فرستادیم ما

رُسُلَنا: رسولانمان را

بِالْبَيِّناتِ: با دلایل روشن

وَ اَنْزَلْنا: و نازل کردیم ما

مَعَهُمُ: با آن ها

الْكِتابَ: کتاب

وَ الْميزانَ: کتاب

لِيَقُومَ: تا قیام کنند

النّاسُ: مردم

بِالْقِسْطِ: به عدل و عدالت،

سوره حدید لغات و مفاهیم قرآن کریم (441)

وَ اَنْزَلْنَا: و نازل کردیم ما

الْحَديدَ: آهن را که

فيهِ: در آن

بَأْسٌ: نیرویی

شَديدٌ: شدید

وَ مَنافِعُ: و منافعی

لِلنّاسِ: برای مردم است

وَ لِيَعْلَمَ: و تا معلوم بدارد

ص:366

اللّهُ: خداوند

مَنْ: چه کسی

يَنْصُرُهُ: یاری می کند او را

وَ رُسُلَهُ: و فرستادگانش را

بِالْغَيْبِ: در غیب، در نهان،

اِنَّ: به درستی که

(442) جلد 27 سوره حدید

اللّهَ: خداوند

قَوِىٌّ: نیرومند

عَزيزٌ: شکست ناپذیر است.

«پایان جزء 27»

ص:367

11 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا اِذا قیلَ لَکُمْ تَفَسَّحُوا فِی الْمَجالِسِ فَافْسَحُوا یَفْسَحِ اللّهُ لَکُمْ وَ اِذا قیلَ انْشُزوُا فَانْشُزوُا یَرْفَعِ اللّهُ الَّذینَ امَنُوا مِنْکُمْ وَالَّذینَ اُوتُواالْعِلْمَ دَرَجاتٍ وَاللّهُ بِماتَعْمَلُونَ خَبیرٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

اِذا قیلَ: هنگامی که گفته شود

لَکُمْ تَفَسَّحُوا: به شما جا دهید، وسعت ببخشید.

فِی الْمَجالِسِ: در مجالس،

فَافْسَحُوا: پس جا دهید، وسعت ببخشید.

یَفْسَحِ: جا می دهد، وسعت می بخشد

اللّهُ لَکُمْ: خدا برای شما.

وَ اِذا: و هنگامی که

(444) جلد 28 سوره مجادله

قیلَ: گفته شود

انْشُزوُا: برخیزید

فَانْشُزوُا: پس برخیزید.

ص:368

يَرْفَعِ اللّهُ: بالامی بَرَد خداوند

الَّذينَ: کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

مِنْكُمْ: از شما

وَ الَّذينَ: و کسانی را که

اُوتُوا: داده شدند

الْعِلْمَ: علم،

دَرَجاتٍ: درجاتی.

وَ اللّهُ: و خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (445)

خَبيرٌ: آگاه است.

19 اِسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطانُ فَاَنْسهُمْ ذِكْرَ اللّهِ اُولئِکَ حِزْبُ الشَّيْطانِ اَلا اِنَّ حِزْبَ الشَّيْطانِ هُمُ الْخاسِروُنَ

اِسْتَحْوَذَ: چیره شده غالب شده

عَلَيْهِمُ: بر آن ها

الشَّيْطانُ: شيطان

فَاَنْسهُمْ: پس از يادشان برده

ذِكْرَ اللّهِ: ذكر خدا را.

اُولئِکَ: آنان

حِزْبُ: حزب

الشَّيْطانِ: شيطانند.

اَلا اِنَّ: آگاه باشيد به درستى كه

(446) جلد 28 سوره مجادله

حِزْبَ: حزب

الشَّيْطانِ: شيطان

هُمُ الْخاسِرُونَ: ايشانند زيانكاران.

21 كَتَبَ اللّهُ لاَغْلِبَنَ اَنَاوَرُسُلياِنَ اللّهَ قَوِىٌّ عَزيزٌ

كَتَبَ اللّهُ: نوشته خداوند، مقرر نموده خداوند

لاَغْلِبَنَّ: هر آينه حتما غالب هستم

اَنَا وَ: من و

رُسُلى: رسولانم.

ص:370

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خداوند

قَوِیٌّ: قوی

عَزیزٌ: و عزیز است.

22 لاتَجِدُ قَوْمایُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَالْیَوْمِ الاْخِرِ

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (447)

یُوادُّونَ مَنْ حادَّاللّهَ وَرَسُولَهُ وَ لَوْ کانُوا اباءَهُمْ اَوْاَبْناءَهُمْ اَوْ اِخْوانَهُمْ اَوْ عَشیرَتَهُمْ اُولئِکَ کَتَبَ فی قُلُوبِهِمُ الْایمانَ وَ اَیَّدَهُمْ بِرِوُحٍ مِنْهُ وَ یُدْخِلُهُمْ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الاْنْهارُ خالِدینَ فیها رَضِیَ اللّهُ عَنْهُمْ وَ رَضُوا عَنْهُ اُولئِکَ حِزْبُ اللّهِ اَلا اِنَّ حِزْبَ اللّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

لاتَجِدُ: نمی یابی

قَوْما: هیچ قومی را که

یُؤْمِنُونَ: ایمان بیاورند

بِاللّهِ: به خدا

وَ الْیَوْمِ: و روز

الاْخِرِ: قیامت

يُوادُّونَ: (و) دوستی کنند

مَنْ حادَّ: با کسی که دشمن

(448) جلد 28 سوره مجادله

اللّهَ: خدا

وَ رَسُولَهُ: و رسولش است،

وَ لَوْ کانُوا: هر چند باشند

اباءَهُمْ: پدرانشان

اَوْاَبْناءَهُمْ: یا فرزندانشان

اَوْ اِخْوانَهُمْ: یا برادرانشان

اَوْ عَشیرَتَهُمْ: یا خویشاوندانشان.

اُولئِکَ: آنان

کَتَبَ فی: نوشته شد در

قُلُوبِهِمُ: دل هایشان

الْایمانَ: ایمان

وَ اَیَّدَهُمْ: و تأییدشان نمود

بِرُوحٍ: با روحی

مِنْهُ: از ناحیه خودش.

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (449)

وَ یُدْخِلُهُمْ: و داخلشان می کند

ص:372

جَنّاتٍ: در باغ هایی که

تَجْری مِنْ: جاری است از

تَحْتِهَا الأنْهارُ: زیر آن،

خالِدینَ: جاودانند

فیها: در آن.

رَضِیَ: راضی است

اللّهُ: خداوند

عَنْهُمْ: از آن ها

وَ رَضُوا عَنْهُ: و راضیند از او.

اُولئِکَ: آنان

حِزْبُ اللّهِ: حزب خدا هستند.

اَلا: آگاه باشید

اِنَّ: به درستی که

(450) جلد 28 سوره مجادله

حِزْبَ اللّهِ: حزب خدا

هُمُ الْمُفْلِحُونَ: ایشانند رستگاران.

ص:373

سوره مجادله لغات و مفاهیم قرآن کریم (451)

«سوره حشر»

1 سَبَّحَ لِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الأرْضِ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

سَبَّحَ: تسبیح کنند

لِلّهِ: خدا را

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الأرْضِ: زمین است.

وَ هُوَ الْعَزیزُ: و او شکست ناپذیر

الْحَکیمُ: باحکمت است.

18 یاأَیُّهَاالَّذینَ امَنُوا اتَّقُواللّهَ وَ لْتَنْظُرْ نَفْسٌ ما قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَ اتَّقُوا اللّهَ اِنَّ اللّهَ خَبیرٌ بِما تَعْمَلُونَ

(452) جلد 28 سوره حشر

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

اتَّقُوا: پروا دارید

اللّٰهَ: از خدا

وَ لْتَنْظُرْ: و باید بنگرد

نَفْسٌ: هر نفسی، هر انسانی

ما قَدَّمَتْ: چه فرستاده

لِغَدٍ: برای فردا.

وَ اتَّقُوا: و بترسید

اللّٰهَ: (از مخالفت) خدا،

اِنَّ اللّٰهَ: به درستی که خدا

خَبیرٌ بِما: آگاه است به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (453)

19 وَ لا تَکُونُوا کَالَّذینَ نَسُوا اللّٰهَ فَاَنْسیهُمْ اَنْفُسَهُمْ اُولئِکَ هُمُ الْفاسِقُونَ

وَ لا تَکُونُوا: و نباشید

کَالَّذینَ: مانند کسانی که

نَسُوا: فراموش کردند

اللّهَ: خدا را

فَاَنْسيهُمْ: پس، از یادشان برد

اَنْفُسَهُمْ: خودشان را.

اُولئِکَ: آنان

هُمُ الْفاسِقُونَ: ایشانند فاسقان.

20 لا يَسْتَوى اَصْحابُ النّارِ وَ اَصْحابُ الْجَنَّهِ اَصْحابُ الْجَنَّهِ هُمُ الْفائِزوُنَ

لا يَسْتَوى: مساوی نیستند

(454) جلد 28 سوره حشر

اَصْحابُ النّارِ: یاران آتش

وَ اَصْحابُ: و یاران

الْجَنَّهِ: بهشت.

اَصْحابُ الْجَنَّهِ: یاران بهشت

هُمُ الْفائِزوُنَ: ایشانند رستگاران

ص:376

21 لَوْ اَنْزَلْنا هذَا الْقُرْاآنَ عَلى جَبَلٍ لَرَأَيْتَهُ خاشِعا مُتَصَدِّعا مِنْ خَشْيَهِ اللّهِ وَ تِلْکَ الْأَمْثالُ نَضْرِبُها لِلنّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَکَّرُوُنَ

لَوْ اَنْزَلْنا: اگر نازل می کردیم

هذَا الْقُرْآنَ: این قرآن را

عَلی جَبَلٍ: بر کوهی،

لَرَأَيْتَهُ: مسلّما می دیدی آن را

خاشِعا: (که در برابرش) خشوع می کند

مُتَصَدِّعا: و متلاشی می شود

مِنْ خَشْيَهِ: از خوف

اللّهِ: خدا.

وَ تِلْکَ: و این، آن

الْأَمْثالُ: مثال هایی است که

نَضْرِبُها: می زنیم آن را

لِلنّاسِ: برای مردم

لَعَلَّهُمْ: تا شاید ایشان

يَتَفَكَّرُونَ: تفكّر كنند.

22 هُوَ اللّهُ الَّذى لا اِلهَ اِلاّ هُوَ عالِمُ الْغَيْبِ وَ الشَّهادَهِ هُوَ الرَّحْمنُ الرَّحيمُ

هُوَ اللّهُ: اوست خدايى

الَّذى لا اِلهَ: كه نيست معبودى

(456) جلد 28 سوره حشر

اِلاّ هُوَ: جز او.

عالِمُ: داننده

الْغَيْبِ: پنهان

وَ الشَّهادَهِ: و آشكار است.

هُوَ الرَّحْمنُ: او مهربان

الرَّحيمُ: و رحيم است.

23 هُوَ اللّهُ الَّذى لا اِلهَ اِلاّ هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزيزُ الْجَبّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحانَ اللّهِ عَمّا يُشْرِكُونَ

ص:378

هُوَ اللّهُ: اوست خدایی

الَّذی لا اِلهَ: که نیست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او،

الْمَلِکُ: که حاکم

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (457)

الْقُدُّوسُ: پاک و مقدّس،

السَّلامُ: منزّه از هر عیب و نقص،

الْمُؤْمِنُ: امنیت بخش،

الْمُهَیْمِنُ: نگاهبان،

الْعَزیزُ: شکست ناپذیر،

الْجَبّارُ: قدرت مدار،

الْمُتَکَبِّرُ: باکبریاست.

سُبْحانَ اللّهِ: منزّه است خدا

عَمّا: از آن چه

یُشْرِکُونَ: شرک می ورزند.

24 هُوَ اللّهُ الْخالِقُ الْبارِی ءُ الْمُصَوِّرُ ل

ص:379

َهُ الْاَسْماءُ الْحُسْنی یُسَبِّحُ لَهُ ما فِی السَّمواتِ وَ الْاَرْضِ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

(458) جلد 28 سوره حشر

هُوَ اللّهُ: او خدایِ

الْخالِقُ: خالق

الْبارِی ءُ: آفریدگارِ

الْمُصَوِّرُ: صورتگر است.

لَهُ الْاَسْماءُ: برای اوست نام های

الْحُسْنی: نیک.

یُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لَهُ ما فِی: برای او آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْاَرْضِ: و زمین است.

وَ هُوَ: و او

الْعَزیزُ: شکست ناپذیر

الْحَکیمُ: حکیم است.

ص:380

سوره حشر لغات و مفاهیم ژ قرآن کریم (459)

(460) جلد 28 سوره حشر

«سوره ممتحنه»

1 یاایُّهَا الَّذینَ امَنُوا لا تَتَّخِذوُا عَدُوّی وَ عَدُوَّکُمْ اَوْلِیاءَ تُلْقُونَ اِلَیْهِمْ بِالْمَوَدَّهِ وَ قَدْ کَفَروُا بِما جاءَکُمْ مِنَ الْحَقِّ یُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَ اِیّاکُمْ اَنْ تُؤْمِنُوا بِاللّهِ رَبِّکُمْ اِنْ کُنْتُمْ خَرَجْتُمْ جِهادا فیسَبیلی وَ ابْتِغاءَ مَرْضاتی تُسِرُّونَ اِلَیْهِمْ بِالْمَوَدَّهِ وَ اَنَا اَعْلَمُ بِما اَخْفَیْتُمْ وَ ما اَعْلَنْتُمْ وَ مَنْ یَفْعَلْهُ مِنْکُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَواءَ السَّبیلِ

یاایُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

لا تَتَّخِذوُا: نگیرید

عَدُوّی: دشمن من

وَ عَدُوَّکُمْ: و دشمن خودتان را

اَوْلِیاءَ: دوستان (خود)

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (461)

تُلْقُونَ: می افکنید، اظهار می کنید

اِلَیْهِمْ بِالْمَوَدَّهِ: به آن ها محبت را،

وَ قَدْ: در حالی که به تحقیق

کَفَروُا: کافر شدند

ص381:

بِما جاءَکُمْ: به آن چه آمد شما را

مِنَ الْحَقِّ: از حق،

یُخْرِجُونَ: خارج می کنند

الرَّسُولَ: رسول را

وَ اِیّاکُمْ: و شما را

اَنْ تُؤْمِنُوا: (به خاطر) این که ایمان آورده اید

بِاللّهِ: به خدا

رَبِّکُمْ اِنْ: پروردگارتان، اگر

کُنْتُمْ خَرَجْتُمْ: خارج شده اید

جِهادا: (به خاطر) جهاد

(462) جلد 28 سوره ممتحنه

فی سَبیلی: در راه من،

وَ ابْتِغاءَ: و رسیدن

مَرْضاتی: به رضای من،

تُسِرُّونَ: (نباید) پنهانی بریزید

اِلَیْهِمْ بِالْمَوَدَّهِ: با آن ها (طرح) دوستی

وَ اَنَا اَعْلَمُ: و من داناترم

بِما اَخْفَیْتُمْ: به آن چه مخفی کردید

وَ ما: و آن چه

ص:382

اَعْلَنْتُمْ: آشکار نمودید.

وَ مَنْ: و هر کس

یَفْعَلْهُ: انجام دهد آن را

مِنْکُمْ: از شما،

فَقَدْ: پس به تحقیق

ضَلَّ: گم کرده است

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (463)

سَواءَ السَّبیلِ: راه درست را

2 اِنْ یَثْقَفُوکُمْ یَکُونُوا لَکُمْ اَعْداءً وَ یَبْسُطُوا اِلَیْکُمْ اَیْدِیَهُمْ وَ اَلْسِنَتَهُمْ بِالسُّوءِ وَ وَدُّوا لَوْ تَکْفُرُونَ

اِنْ: اگر

یَثْقَفُوکُمْ: دست یابند به شما

یَکُونُوا لَکُمْ: می باشند برای شما

اَعْداءً: دشمنانی،

وَ یَبْسُطُوا: و می گشایند

اِلَیْکُمْ: به سوی شما

اَیْدِیَهُمْ: دست هایشان

ص:383

وَ اَلْسِنَتَهُمْ: و زبان هایشان را

بِالسُّوءِ: به بدی

(464) جلد 28 سوره ممتحنه

وَ وَدُّوا: و دوست ندارند که

لَوْ تَكْفُرُونَ: ای کاش، کافر شوید

4 قَدْ كانَتْ لَكُمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فی اِبْرهیمَ وَ الَّذینَ مَعَهُ اِذْ قالُوا لِقَوْمِهِمْ اِنّا بُرَآؤُا مِنْكُمْ وَ مِمّا تَعْبُدُونَ مِنْ دوُنِ اللّهِ كَفَرْنا بِكُمْ وَ بَدا بَیْنَنا وَ بَیْنَكُمُ الْعَداوَةُ وَ الْبَغْضاءُ اَبَدا حَتّی تُؤْمِنُوا بِاللّهِ وَحْدَهُ اِلاّ قَوْلَ اِبْراهیمَ لِاَبیهِ لاَسْتَغْفِرَنَّ لَكَ وَ ما اَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللّهِ مِنْ شَیْ ءٍ رَبَّنا عَلَیْكَ تَوَكَّلْنا وَ اِلَیْكَ اَنَبْنا وَ اِلَیْكَ الْمَصیرُ

قَدْ كانَتْ: به تحقیق باشد

لَكُمْ اُسْوَةٌ: برای شما الگوی

حَسَنَةٌ: خوبی

فی اِبْراهیمَ: در (حالات) ابراهیم

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (465)

وَ الَّذینَ: و کسانی که

مَعَهُ: با او بودند،

اِذْ قالُوا: هنگامی که گفتند:

لِقَوْمِهِمْ: به قومشان

اِنّا بُرَآؤُا: همانا ما بیزاریم

مِنْکُمْ: از شما

وَ مِمّا: و از آن چه

تَعْبُدوُنَ: می پرستید

مِنْ دوُنِ: غیر از

اللّهِ: خدا،

کَفَرْنا: کافریم ما

بِکُمْ: نسبت به شما،

وَ بَدا بَیْنَنا: و آشکار شده بین ما

وَ بَیْنَکُمُ: و بین شما

الْعَداوَهُ: دشمنی

وَ الْبَغْضاءُ: و بغض و کینه

اَبَدا: همیشگی،

حَتّی تُؤْمِنُوا: تا ایمان بیاورید

بِاللّهِ: به خدای

وَحْدَهُ: یگانه،

ص:385

اِلاّ قَوْلَ: مگر سخن

اِبْراهیمَ: ابراهیم که

لاَِبیهِ: به پدرش (گفت:)

لاَسْتَغْفِرَنَّ: فقط طلب آمرزش می کنم

لَکَ وَ: برای تو و

ما اَمْلِکُ: مالک نمی باشم

لَکَ مِنَ: برای تو در برابر

اللّهِ: خدا

مِنْ شَیْ ءٍ: هیچ چیزی،

رَبَّنا: پروردگارا!

عَلَیْکَ: بر تو

تَوَکَّلْنا: توکّل کردیم.

وَ اِلَیْکَ: و به سوی تو

اَنَبْنا: بازگشتیم.

وَ اِلَیْکَ: و به سوی توست

الْمَصیرُ: بازگشت گاه.

5 رَبَّنا لا تَجْعَلْنا فِتْنَةً لِلَّذینَ کَفَروُا وَ اغْفِرْلَنا

رَبَّنا اِنَّکَ اَنْتَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

رَبَّنا: پروردگارا!

لا تَجْعَلْنا: قرار مده ما را

فِتْنَةً: مایه امتحان

(468) جلد 28 سوره ممتحنه

لِلَّذینَ: برای کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند.

وَ اغْفِرْلَنا: و بیامرز ما را

رَبَّنا: پروردگارا!

اِنَّکَ: همانا تو،

اَنْتَ الْعَزیزُ: تویی عزیز

الْحَکیمُ: و حکیم

6 لَقَدْ کانَ لَکُمْ فیهِمْ اُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِمَنْ کانَ یَرْجُوا اللّهَ وَ الْیَوْمَ الْاٰخِرَ وَ مَنْ یَتَوَلَّ فَاِنَّ اللّهَ هُوَ الْغَنِیُّ الْحَمیدُ

لَقَدْ کانَ: هر آینه به تحقیق بود

لَکُمْ: برای شما

فیهِمْ: در (زندگی) آن ها

سوره ممتحنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (469)

اُسْوَةٌ: الگویی

حَسَنَةٌ: نیکو

لِمَنْ: برای کسانی که

کانَ یَرْجُوا: امید دارند

اللّهَ: به خدا

وَ الْیَوْمَ: و روز

الْاٰخِرَ: قیامت.

وَ مَنْ یَتَوَلَّ: و هرکس روی گردانَد

فَاِنَّ اللّهَ: پس به درستی که خدا،

هُوَ الْغَنِیُّ: او بی نیاز و

الْحَمیدُ: ستوده است.

ص:388

(470) جلد 28 سوره ممتحنه

«سوره صف»

1 سَبَّحَ لِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الأرْضِ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

سَبَّحَ: تسبیح کنند

لِلّهِ: برای خدا

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الأرْضِ: زمین است.

وَ هُوَ الْعَزیزُ: و او عزیز

الْحَکیمُ: و با حکمت است.

2 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا لِمَ تَقُولُونَ ما لا تَفْعَلُونَ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (471)

امَنُوا: ایمان آورده اید!

لِمَ تَقُولُونَ: برای چه می گویید

ما: چیزی را که

ص:389

لا تَفْعَلُونَ: عمل نمی کنید؟

3 كَبُرَ مَقْتا عِنْدَ اللّهِ اَنْ تَقُولُوا ما لا تَفْعَلُونَ

كَبُرَ: بزرگ است

مَقْتا: از لحاظ خشم

عِنْدَ اللّهِ: نزد خدا

اَنْ تَقُولُوا: که بگویید

ما: آن چه را که

لا تَفْعَلُونَ: عمل نمی کنید.

4 اِنَّ اللّهَ يُحِبُّ الَّذينَ يُقاتِلُونَ فی سَبيلِهِ صَفّا

(472) جلد 28 سوره صف

كَأَنَّهُمْ بُنْيانٌ مَرْصُوصٌ

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

يُحِبُّ: دوست دارد

الَّذينَ: کسانی را که

يُقاتِلُونَ: پیکار می کنند، جهاد می کنند

فی سَبیلِهِ: در راهش

صَفّا: صف در صف

کَأَنَّهُمْ: گویی ایشان

بُنْیانٌ: بنایی

مَرْصُوصٌ: آهنینند

6 وَ اِذْ قالَ عیسَی ابْنُ مَرْیَمَ یا بَنی اِسْرائیلَ اِنّی رَسُولُ اللّهِ اِلَیْکُمْ مُصَدِّقا لِما بَیْنَ یَدَیَّ مِنَ التَّوْریهِ وَ مُبَشِّرا بِرَسُولٍ یَأْتی مِنْ بَعْدِی اسْمُهُ

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (473)

اَحْمَدُ فَلَمّا جاءَهُمْ بِالْبَیِّناتِ قالُوا هذا سِحْرٌ مُبینٌ

وَ اِذْ قالَ: و هنگامی که گفت:

عیسَی: عیسی

ابْنُ مَرْیَمَ: پسر مریم

یا بَنی اِسْرائیلَ: ای فرزندان اسرائیل

اِنّی: به درستی که من،

رَسُولُ: فرستاده

اللّهِ: خدا

اِلَيْكُمْ: به سوی شما هستم،

مُصَدِّقا: که تصدیق کننده ام

لِما: بر آن چه

بَيْنَ يَدَىَّ: پیش روی من

مِنَ التَّوْريهِ: از تورات است

وَ مُبَشِّرا: و بشارت دهنده

(474) جلد 28 سوره صف

بِرَسُولٍ: به رسولی هستم

يَأْتى: که می آید

مِنْ بَعْدِى: بعد از من،

اسْمُهُ: اسمش

اَحْمَدُ: احمد است.

فَلَمّا: و وقتی که

جاءَهُمْ: آمد ایشان را

بِالْبَيِّناتِ: با دلایل روشن،

قالُوا هذا: گفتند: این

سِحْرٌ مُبینٌ: سحری آشکار است.

8 یُریدوُنَ لِیُطْفِئُوا نُورَ اللّهِ بِاَفْواهِهِمْ وَ اللّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَ لَوْ کَرِهَ الْکافِرُونَ

یُریدوُنَ: می خواهند

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (475)

لِیُطْفِئُوا: تا خاموش کنند

نُورَ اللّهِ: نور خدا را

بِاَفْواهِهِمْ: با دهان هایشان،

وَ اللّهُ: و خداوند

مُتِمُّ نُورِهِ: تمام می کند نورش را

وَ لَوْ: و اگر چه

کَرِهَ: کراهت داشته باشند

الْکافِرُونَ: کافران.

9 هُوَ الَّذی اَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدی وَ دینِ الْحَقِّ لِیُظْهِرَهُ عَلَی الدّینِ کُلِّهِ وَ لَوْ کَرِهَ الْمُشْرِکُونَ

هُوَ الَّذی: او کسی است که

اَرْسَلَ رَسُولَهُ: فرستاد رسولش را

بِالْهُدی: با هدایت

(476) جلد 28 سوره صف

وَ دینِ الْحَقِّ: و دین حق

لِیُظْهِرَهُ: تا چیره سازد او را

عَلَی الدّینِ کُلِّهِ: بر همه ادیان،

وَ لَوْ: و اگر چه

کَرِهَ: کراهت داشته باشند

الْمُشْرِکُونَ: مشرکان

10 یا اَیُّهَا الَّذینَ امَنُوا هَلْ اَدُلُّکُمْ عَلی تِجارَهٍ تُنْجیکُمْ مِنْ عَذابٍ اَلیمٍ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردید!

هَلْ: آیا

اَدُلُّکُمْ: راهنمایی کنم شما را

عَلی تِجارَهٍ: بر تجارتی که

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (477)

تُنْجیکُمْ: نجات دهد شما را

مِنْ عَذابٍ: از عذابی

اَلیمٍ: دردناک؟

11 تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ وَ رَسُولِهِ وَ تُجاهِدُونَ فی سَبیلِ اللّهِ بِاَمْوالِکُمْ وَ اَنْفُسِکُمْ ذلِکُمْ خَیْرٌ لَکُمْ اِنْ کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

تُؤْمِنُونَ بِاللّهِ: ایمان بیاورید به خدا

وَ رَسُولِهِ: و رسول او

وَ تُجاهِدُونَ: و مجاهده کنید

فی سَبیلِ اللّهِ: در راه خدا

بِاَمْوالِکُمْ: با مال هایتان

وَ اَنْفُسِکُمْ: و جان هایتان.

ذلِکُمْ خَیْرٌ: این بهتر است

(478) جلد 28 سوره صف

لَکُمْ: برای شما

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

ص:395

سوره صف لغات و مفاهیم قرآن کریم (479)

«سوره جمعه»

1 یُسَبِّحُ لِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الأرْضِ الْمَلِکِ الْقُدُّوسِ الْعَزیزِ الْحَکیمِ

یُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لِلّهِ: برای خدا

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آنچه در

الأرْضِ: زمین است،

الْمَلِکِ: پادشاهی که

الْقُدُّوسِ: پاک و

الْعَزیزِ: شکست ناپذیر و

الْحَکیمِ: حکیم است.

(480) جلد 28 سوره جمعه

2 هُوَ الَّذی بَعَثَ فِی الأُمِّیّینَ رَسُولاً مِنْهُمْ یَتْلُوا عَلَیْهِمْ ایاتِهِ وَ یُزَکّیهِمْ وَ یُعَلِّمُهُمُ الْکِتابَ وَ الْحِکْمَةَ وَ اِنْ کانُوا مِنْ قَبْلُ لَفی ضَلالٍ مُبینٍ

ص:396

هُوَ الَّذی: او کسی است که

بَعَثَ: برانگیخت

فِی الْأُمِّیّینَ: در میان درس نخوانده ها

رَسُولاً مِنْهُمْ: رسولی از خودشان،

یَتْلُوا: تا تلاوت کند

عَلَیْهِمْ: برای آن ها

اٰیاتِهِ: آیاتش را،

وَ یُزَکّیهِمْ: و تزکیه کند آن ها را،

وَ یُعَلِّمُهُمُ: و بیاموزد آن ها را

الْکِتابَ: کتاب

وَ الْحِکْمَةَ: و حکمت،

وَ اِنْ کانُوا: و هر چند بودند

مِنْ قَبْلُ لَفی: از قبل هر آینه در

ضَلالٍ مُبینٍ: گمراهی آشکار

3 وَ اخَرینَ مِنْهُمْ لَمّا یَلْحَقُوا بِهِمْ وَ هُوَ الْعَزیزُ الْحَکیمُ

وَ اخَرینَ: و گروه دیگری

مِنْهُمْ: از آن ها

لَمّا: که هنوز

یَلْحَقُوا: ملحق نشده اند

بِهِمْ: به آن ها

وَ هُوَ الْعَزیزُ: و او عزیز و

الْحَکیمُ: حکیم است.

(482) جلد 28 سوره جمعه

4 ذلِکَ فَضْلُ اللّهِ یُؤْتیهِ مَنْ یَشاءُ وَ اللّهُ ذوُالْفَضْلِ الْعَظیمِ

ذلِکَ فَضْلُ: این فضل

اللّهِ: خداست

یُؤْتیهِ: می دهد آن را

مَنْ یَشاءُ: به هر کس بخواهد،

وَ اللّهُ: و خداوند

ذوُ الْفَضْلِ: دارای فضل

الْعَظیمِ: بزرگ است.

ص:398

5 مَثَلُ الَّذينَ حُمِّلُوا التَّوْريهَ ثُمَّ لَمْ يَحْمِلُوها كَمَثَلِ الْحِمارِ يَحْمِلُ اَسْفارا بِئْسَ مَثَلُ الْقَوْمِ الَّذينَ كَذَّبُوا بِاياتِ اللّهِ وَ اللَّهُ لا يَهْدِى الْقَوْمَ الظّالِمينَ

مَثَلُ الَّذينَ: مَثَل کسانی که

حُمِّلُوا: حمل کردند

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (483)

التَّوْريهَ: تورات را

ثُمَّ: سپس

لَمْ يَحْمِلُوها: عمل نکردند به آن،

كَمَثَلِ: مانند مَثَل

الْحِمارِ: درازگوشی است که

يَحْمِلُ: حمل می کند

اَسْفارا: کتاب هایی را.

بِئْسَ: بد است

مَثَلُ الْقَوْمِ: مَثَل قومی

الَّذينَ كَذَّبُوا: که تکذیب نمودند

بِاياتِ: آیات

اللّهِ: خدا را

وَ اللّهُ: و خداوند

لا يَهْدِی: هدایت نمی کند

(484) جلد 28 سوره جمعه

الْقَوْمَ: قوم

الظّالِمينَ: ستمکار را.

6 قُلْ يا اَيُّهَا الَّذينَ هادُوا اِنْ زَعَمْتُمْ اَنَّكُمْ اَوْلِياءُلِلّهِ مِنْ دوُنِ النّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ اِنْ كُنْتُمْ صادِقينَ

قُلْ يا اَيُّهَا: بگو: ای

الَّذينَ: کسانی که

هادُوا: یهودی شدید!

اِنْ زَعَمْتُمْ: اگر گمان کردید

اَنَّكُمْ: که همانا شما

اَوْلِياءُ لِلّهِ: دوستان خدایید

مِنْ دوُنِ: نه دیگر

ص:400

النّاسِ: مردم،

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (485)

فَتَمَنَّوُا: پس تمنّا کنید، آرزو کنید

الْمَوْتَ: مگر را

اِنْ: اگر

کُنْتُمْ صادِقینَ: هستید از راستگویان

7 وَ لا یَتَمَنَّوْنَهُ اَبَدا بِما قَدَّمَتْ اَیْدیهِمْ وَ اللّهُ عَلیمٌ بِالظّالِمینَ

وَ لا یَتَمَنَّوْنَهُ: و آرزو نمی کنند آن را

اَبَدا: ابدا، هیچوقت

بِما: به خاطر آن چه

قَدَّمَتْ: پیش فرستاد

اَیْدیهِمْ: دست هایشان.

وَ اللّهُ: و خداوند

عَلیمٌ: داناست

(486) جلد 28 سوره جمعه

بِالظّالِمینَ: به ستمکاران

8 قُلْ اِنَّ الْمَوْتَ الَّذي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَاِنَّهُ مُلاقيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ اِلى عالِمِ الْغَيْبِ وَ الشَّهادَهِ فَيُنَبِّئُكُمْ بِما كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ

قُلْ اِنَّ: بگو: همانا

الْمَوْتَ: مرگ را

الَّذى تَفِرُّونَ: كه فرار مى كنيد

مِنْهُ: از آن،

فَاِنَّهُ: پس البته او،

مُلاقيكُمْ: ملاقات خواهد كرد شما را،

ثُمَّ: سپس

تُرَدُّونَ: بازگردانده مى شويد

اِلى عالِمِ: به سوى دانای

الْغَيْبِ: غيب

سوره جمعه لغات و مفاهيم قرآن كريم (487)

وَ الشَّهادَهِ: و آشكار

فَيُنَبِّئُكُمْ: پس، خبر مى دهد شما را

بِما: به آن چه

ص:402

كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ: انجام می دادید

9 يا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا اِذا نُودِىَ لِلصَّلوهِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَهِ فَاسْعَوْا اِلى ذِكْرِ اللّهِ وَ ذَرُوُا الْبَيْعَ ذلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

يا اَيُّهَا الَّذينَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

اِذا: هنگامی که

نُودِىَ: ندا داده شود

لِلصَّلوهِ: برای نماز

مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَهِ: روز جمعه،

(488) جلد 28 سوره جمعه

فَاسْعَوْا: پس بشتابید

اِلى ذِكْرِ اللّهِ: به سوی ذکر خدا،

وَ ذَرُوُا: و رها کنید

الْبَيْعَ: خرید و فروش را.

ذلِكُمْ خَيْرٌ: این بهتر است

ص:403

لَکُمْ اِنْ: برای شما اگر

کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

10 فَاِذا قُضِیَتِ الصَّلوهُ فَانْتَشِروُا فِی الْاَرْضِ وَ ابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللّهِ وَ اذْکُروُا اللّهَ کَثیرا لَعَلَّکُمْ تُفْلِحُونَ

فَاِذا: پس هنگامی که

قُضِیَتِ الصَّلوهُ: به پایان رسید نماز،

فَانْتَشِروُا: پس پراکنده شوید

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (489)

فِی الْاَرْضِ: در زمین،

وَ ابْتَغُوا:و طلب نمایید

مِنْ فَضْلِ اللّهِ: از فضل خدا

وَ اذْکُروُا اللّهَ: و یاد کنید خدا را

کَثیرا: بسیار،

لَعَلَّکُمْ: تا شاید شما

تُفْلِحُونَ: رستگار شوید.

ص:404

11 وَ اِذا رَاَوْا تِجارَةً اَوْ لَهْوا انْفَضُّوا اِلَيْها وَ تَرَكُوكَ قائِما قُلْ ما عِنْدَ اللّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَ مِنَ التِّجارَهِ وَ اللّهُ خَيْرُ الرّازِقينَ

وَ اِذا رَاَوْا: و هنگامی که دیدند

تِجارَةً: تجارتی

اَوْ لَهْوا: یا سرگرمی ای،

انْفَضُّوا: متفرّق شدند

(490) جلد 28 سوره جمعه

اِلَيْها: به سوی آن

وَ تَرَكُوكَ: و ترک کردند تو را

قائِما: به حال ایستاده، سرپا

قُلْ ما: بگو: آن چه

عِنْدَ اللّهِ: نزد خداست

خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ: بهتر است از سرگرمی

وَ مِنَ التِّجارَهِ: و از تجارت،

وَ اللّهُ خَيْرُ: و خداوند بهترین

الرّازِقينَ: روزی دهندگان است.

ص:405

سوره جمعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (491)

«سوره منافقون»

1 اِذا جاءَکَ الْمُنافِقُونَ قالُوا نَشْهَدُ اِنَّکَ لَرَسُولُ اللّهِ وَ اللّهُ یَعْلَمُ اِنَّکَ لَرَسُولُهُ وَ اللّهُ یَشْهَدُ اِنَّ الْمُنافِقینَ لَکاذِبُونَ

اِذا: هنگامی که

جاءَکَ: آمدند نزد تو

الْمُنافِقُونَ: منافقان

قالُوا: گفتند:

نَشْهَدُ: شهادت می دهیم

اِنَّکَ: به درستی که تو

لَرَسُولُ اللّهِ: قطعا رسول خدایی

وَ اللّهُ: و خداوند

یَعْلَمُ: می داند

اِنَّکَ: همانا تو

(492) جلد 28 سوره منافقون

لَرَسُولُهُ: حتما رسول اویی

وَ اللّهُ: و خداوند

یَشْهَدُ: شهادت می دهد

اِنَّ الْمُنافِقینَ: به درستی که منافقان

لَکاذِبُونَ: هر آینه دروغگویانند

ص:407

«سوره تغابن»

1 یُسَبِّحُ لِلّهِ ما فِی السَّمواتِ وَ ما فِی الأرْضِ لَهُ الْمُلْکُ وَ لَهُ الْحَمْدُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

یُسَبِّحُ: تسبیح می کنند

لِلّهِ: برای خداوند

ما فِی: آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ ما فِی: و آن چه در

الأرْضِ: زمین است.

لَهُ الْمُلْکُ: برای اوست حکومت

وَ لَهُ: و برای اوست

الْحَمْدُ: حمد و ستایش

وَ هُوَ عَلی: و او بر

کُلِّ شَیْ ءٍ: هر چیزی

قَدیرٌ: قادر است.

2 هُوَ الَّذی خَلَقَکُمْ فَمِنْکُمْ کافِرٌ وَ مِنْکُمْ مُؤْمِنٌ وَ اللّهُ بِما تَعْمَلُونَ بَصیرٌ

هُوَ الَّذی: او کسی است که

خَلَقَکُمْ: خلق کرد شما را،

فَمِنْکُمْ: پس بعضی از شما

کافِرٌ: کافر

وَ مِنْکُمْ: و بعضی از شما

مُؤْمِنٌ: مؤمنند.

وَ اللّهُ: و خداوند

بِما: به آن چه

تَعْمَلُونَ: انجام می دهید

بَصیرٌ: بیناست.

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (495)

3 خَلَقَ السَّمواتِ وَ الْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَ صَوَّرَکُمْ فَأَحْسَنَ صُوَرَکُمْ وَ اِلَیْهِ الْمَصیرُ

خَلَقَ: خلق کرد

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

بِالْحَقِّ: به حق،

وَ صَوَّرَكُمْ: و تصویر کرد شما را

فَأَحْسَنَ: پس به بهترین

صُوَرَكُمْ: تصویرتان.

وَ اِلَيْهِ: و به سوی اوست

الْمَصيرُ: بازگشت.

4 يَعْلَمُ ما فِی السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ يَعْلَمُ ما

(496) جلد 28 سوره تغابن

تُسِرُّونَ وَ ما تُعْلِنُونَ وَ اللّهُ عَليمٌ بِذاتِ الصُّدوُرِ

يَعْلَمُ ما فِی: می داند آن چه در

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الْأَرْضِ: و زمین است

وَ يَعْلَمُ: و می داند

ما تُسِرُّونَ: آن چه پنهان می کنید

ص:410

وَ ما: و آن چه

تُعْلِنُونَ: آشکار می کنید،

وَ اللّهُ: و خداوند

عَليمٌ: عالم است

بِذاتِ: به درون

الصُّدوُرِ: سینه ها.

5 اَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبَؤُا الَّذينَ كَفَروُا مِنْ قَبْلُ فَذاقُوا

سوره تغابن لغات و مفاهیم قرآن کریم (497)

وَبالَ اَمْرِهِمْ وَ لَهُمْ عَذابٌ اَليمٌ

اَلَمْ يَأْتِكُمْ: آیا نیامد شما را، نرسید به شما

نَبَؤُا الَّذينَ: خبر کسانی که

كَفَروُا: کافر شدند

مِنْ قَبْلُ: از قبل؟

فَذاقُوا: پس چشیدند

وَبالَ اَمْرِهِمْ: نتیجه بد کارشان را

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

ص:411

عَذابٌ اَلیمٌ: عذابی دردناک.

11 ما اَصابَ مِنْ مُصیبَهٍ اِلاّ بِإِذْنِ اللّهِ وَ مَنْ یُؤْمِنْ بِاللّهِ یَهْدِ قَلْبَهُ وَ اللّهُ بِکُلِّ شَیْ ءٍ عَلیمٌ

ما اَصابَ: اصابت نمی کند، نمی رسد

مِنْ مُصیبَهٍ: هیچ مصیبتی

(498) جلد 28 سوره تغابن

اِلاّ بِإِذْنِ: مگر به اجازه

اللّهِ: خدا.

وَ مَنْ: و هر کس

یُؤْمِنْ: ایمان بیاورد

بِاللّهِ: به خدا،

یَهْدِ: هدایت می کند

قَلْبَهُ: قلبش را.

وَ اللّهُ: و خداوند

بِکُلِّ شَیْ ءٍ: به هر چیزی

عَلیمٌ: داناست.

ص:412

12 وَ اَطيعُوا اللّهَ وَ اَطيعُوا الرَّسُولَ فَأِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَاِنَّما عَلى رَسُولِنَا الْبَلاغُ الْمُبينُ

وَ اَطيعُوا: و اطاعت كنيد

سوره تغابن لغات و مفاهيم قرآن كريم (499)

اللّهَ: خدا را

وَ اَطيعُوا: و اطاعت كنيد

الرَّسُولَ: رسول را،

فَأِنْ: پس اگر

تَوَلَّيْتُمْ: روى بگردانيد،

فَاِنَّما: پس جز اين نيست كه

عَلى رَسُولِنَا: بر رسول ما

الْبَلاغُ: رساندن

الْمُبينُ: آشكار است.

ص:413

13 اَللّهُ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ وَ عَلَى اللّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ

اَللّهُ: خداوند

لا اِلهَ: نيست معبودى

(500) جلد 28 سوره تغابن

اِلاّ هُوَ: مگر او

وَ عَلَى اللّهِ: و بر خدا

فَلْيَتَوَكَّلِ: پس بايد توكّل كنند

الْمُؤْمِنُونَ: مؤمنان

ص:414

«سوره طلاق»

2 فَأِذا بَلَغْنَ اَجَلَهُنَّ فَاَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ اَوْ فارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَ اَشْهِدوُا ذَوَىْ عَدْلٍ مِنْكُمْ وَ اَقيمُوا الشَّهادَةَ لِلّهِ ذلِكُمْ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كانَ يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَ الْيَوْمِ الاْخِرِ وَ مَنْ يَتَّقِ اللّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجا

فَأِذا: پس هنگامی که

بَلَغْنَ: رسیدند

اَجَلَهُنَّ: به مدّت معینشان،

فَاَمْسِكُوهُنَّ: پس نگه داریدشان

بِمَعْرُوفٍ: به شایستگی

اَوْ فارِقُوهُنَّ: یا جدا شوید از آن ها

بِمَعْرُوفٍ: به شایستگی.

وَ اَشْهِدوُا: و گواه بگیرید

(502) جلد 28 سوره طلاق

ذَوَىْ عَدْلٍ: دو شاهد عادل

مِنْكُمْ: از خودتان

وَ اَقيمُوا: و به پادارید

الشَّهادَةَ: شهادت را

لِلّهِ: برای خدا.

ذلِکُمْ: این است،

یُوعَظُ بِهِ: موعظه می شوند به آن

مَنْ کانَ: کسانی که باشند

یُؤْمِنُ: مؤمنِ

بِاللّهِ: به خدا

وَ الْیَوْمِ الاْخِرِ: و روز قیامت.

وَ مَنْ یَتَّقِ: و کسی که بترسد

اللّهَ: از خدا،

یَجْعَلْ لَهُ: قرار می دهد برای او

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (503)

مَخْرَجا: راه خروجی.

3 وَ یَرْزُقْهُ مِنْ حَیْثُ لا یَحْتَسِبُ وَ مَنْ یَتَوَکَّلْ عَلَی اللّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ اِنَّ اللّهَ بالِغُ اَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللّهُ لِکُلِّ شَیْ ءٍ قَدْرا

وَ یَرْزُقْهُ: و روزی می دهد او را

ص:416

مِنْ حَيْثُ: از جایی که

لا يَحْتَسِبُ: گمان ندارد،

وَ مَنْ: و کسی که

يَتَوَكَّلْ: توکّل کند

عَلَى اللّهِ: بر خدا،

فَهُوَ: پس او

حَسْبُهُ: کافی است برایش.

اِنَّ اللّهَ: به درستی که خدا

(504) جلد 28 سوره طلاق

بالِغُ: رساننده

اَمْرِهِ: کارش است.

قَدْ جَعَلَ: به تحقیق قرار داد

اللّهُ: خدا

لِكُلِّ شَىْ ءٍ: برای هر چیزی

قَدْرا: اندازه ای

11 رَسُولاً يَتْلُوا عَلَيْكُمْ اياتِ اللّهِ مُبَيِّناتٍ لِيُخْرِجَ الَّذينَ امَنُواوَعَمِلُواالصّالِحاتِ مِنَ الظُّلُماتِ اِلَى النُّورِ وَ مَنْ يُؤْمِنْ بِاللّهِ وَ يَعْمَلْ صالِحا

ص:417

يُدْخِلْهُ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الأنْهارُ خالِدینَ فیها اَبَدا قَدْ اَحْسَنَ اللّهُ لَهُ رِزْقا

رَسُولاً: رسولی که

یَتْلُوا: تلاوت می کند

عَلَیْکُمْ: برای شما

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (505)

ایاتِ اللّهِ: آیات خدا را

مُبَیِّناتٍ: که روشنگر است،

لِیُخْرِجَ: تا خارج کند

الَّذینَ: کسانی را که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

مِنَ الظُّلُماتِ: از تاریکی ها

اِلَی النُّورِ: به سوی نور.

وَ مَنْ: و هر کس

یُؤْمِنْ: ایمان بیاورد

بِاللّهِ: به خدا

وَ يَعْمَلْ: و انجام دهد،

صالِحا: عمل صالح

(506) جلد 28 سوره طلاق

يُدْخِلْهُ: داخل می کند او را

جَنّاتٍ: در باغ هایی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: نهرها

خالِدينَ: که جاودانند

فيها اَبَدا: در آن تا ابد.

قَدْ: به تحقیق

اَحْسَنَ: نیکو کرده است

اللّهُ لَهُ: خداوند برای او

رِزْقا: روزی را.

12 اَللّهُ الَّذي خَلَقَ سَبْعَ سَمواتٍ وَ مِنَ الأرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الأمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا اَنَّ اللّهَ عَلى كُلِّ

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (507)

شَىْ ءٍ قَديرٌ وَ اَنَّ اللّهَ قَدْ اَحاطَ بِكُلِّ شَىْ ءٍ عِلْما

ص:419

اَللّهُ الَّذی: خداوند که

خَلَقَ سَبْعَ: خلق کرد هفت

سَمواتٍ: آسمان را

وَ مِنَ الاَْرْضِ: و از زمین

مِثْلَهُنَّ: مثل آن،

یَتَنَزَّلُ: نازل می شود

الاَْمْرُ بَیْنَهُنَّ: فرمان، بین آن ها

لِتَعْلَمُوا اَنَّ: تا بدانید که همانا

اللّهَ: خداوند

عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ: بر هر چیزی

قَدیرٌ: تواناست

وَ اَنَّ اللّهَ: و به دستی که خدا

قَدْ: به تحقیق

(508) جلد 28 سوره طلاق

اَحاطَ: احاطه دارد

بِکُلِّ شَیْ ءٍ: به هر چیزی

عِلْما: از نظر علم

ص:420

سوره طلاق لغات و مفاهیم قرآن کریم (509)

«سوره تحریم»

8 یا اَیُّهَا الَّذینَ اِمَنُوا تُوبُوا اِلَی اللّهِ تَوْبَةً نَصُوحا عَسی رَبُّکُمْ اَنْ یُکَفِّرَ عَنْکُمْ سَیِّئاتِکُمْ وَیُدْخِلَکُمْ جَنّاتٍ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الاَنْهارُ یَوْمَ لایُخْزِی اللّهُ النَّبِیَّ وَ الَّذینَ امَنُوا مَعَهُ نُورُهُمْ یَسْعی بَیْنَ اَیْدیهِمْ وَ بِاَیْمانِهِمْ یَقُولُونَ رَبَّنا اَتْمِمْ لَنا نُورَناوَ اغْفِرْ لَنا اِنَّکَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

یا اَیُّهَا الَّذینَ: ای کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده اید!

تُوبُوا: توبه کنید

اِلَی اللّهِ: به سوی خدا

تَوْبَةً نَصُوحا: توبه ای خالصانه

عَسی: شاید که

رَبُّکُمْ: پروردگار شما

(510) جلد 28 سوره تحریم

اَنْ یُکَفِّرَ: بپوشاند

عَنْکُمْ سَیِّئاتِکُمْ: از شما بدی هایتان را،

وَ یُدْخِلَکُمْ: و داخل کند شما را

ص:421

جَنّاتٍ: به بهشتی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأنْهارُ: نهرها،

یَوْمَ: روزی که

لا یُخْزِی: خوار نمی کند

اللّهُ: خدا

النَّبِیَّ: پیامبر

وَ الَّذینَ: و کسانی را که

امَنُوا مَعَهُ: ایمان آوردند با او

نُورُهُمْ یَسْعی: نورشان می شتابد

بَیْنَ اَیْدیهِمْ: پیش رویشان، جلوتر از خودشان

وَ بِاَیْمانِهِمْ: و به سمت راستشان

یَقُولُونَ رَبَّنا: می گویند: پروردگارا!

اَتْمِمْ لَنا: تمام کن برای ما

نُورَنا: نورمان را.

وَ اغْفِرْ لَنا: و بیامرز ما را،

اِنَّکَ عَلی: به درستی که تو، بر

کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ: هر چیزی توانایی.

9 یا اَیُّهَا النَّبِیُّ جاهِدِ الْکُفّارَ وَ الْمُنافِقینَ وَ اغْلُظْ عَلَیْهِمْ وَ مَأْویهُمْ جَهَنَّمُ وَ بِئْسَ الْمَصیرُ

یا اَیُّهَا النَّبِیُّ: ای پیامبر!

جاهِدِ الْکُفّارَ: جهاد کن با کافران

وَ الْمُنافِقینَ: و منافقان

(512) جلد 28 سوره تحریم

وَ اغْلُظْ: و سخت بگیر

عَلَیْهِمْ: بر آن ها.

وَ مَأْویهُمْ: و جایگاهشان

جَهَنَّمُ: جهنّم است.

وَ بِئْسَ: و چه بد

الْمَصیرُ: جایگاهی است، بازگشت گاهی است.

10 ضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً لِلَّذینَ کَفَروُا امْرَأَتَ نُوحٍ وَامْرَأَتَ لُوطٍ کانَتا تَحْتَ عَبْدَیْنِ مِنْ عِبادِنا

ص:423

صالِحَيْنِ فَخانَتاهُما فَلَمْ يُغْنِيا عَنْهُما مِنَ اللّهِ شَيْئا وَ قيلَ ادْخُلاَ النّارَ مَعَ الدّاخِلينَ

ضَرَبَ اللّهُ: زده است خداوند

مَثَلاً لِلَّذينَ: مَثَلی برای کسانی که

كَفَروُا: کافر شده اند،

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (513)

امْرَأَتَ: زن

نُوحٍ: نوح

وَ امْرَأَتَ: و زن

لُوطٍ: لوط را.

كانَتا: بودند

تَحْتَ: زیر نظر، تحت سرپرستیِ

عَبْدَيْنِ: دو بنده

مِنْ عِبادِنا: از بندگان ما

صالِحَيْنِ: که صالح بودند

فَخانَتاهُما: پس خیانت کردند به آن دو

فَلَمْ يُغْنِيا: پس بی نیازشان نکرد

عَنْهُما: (همسریشان) با آن دو (پیامبر)

مِنَ اللّهِ: از خدا

شَیْئا: چیزی،

(514) جلد 28 سوره تحریم

وَ قیلَ: و گفته شد:

ادْخُلاَ: داخل شوید

النّارَ مَعَ: به آتش با

الدّاخِلینَ: داخل شوندگان.

11 وَ ضَرَبَ اللّهُ مَثَلاً لِلَّذینَ امَنُوا امْرَاَتَ فِرْعَوْنَ اِذْ قالَتْ رَبِّ ابْنِ لی عِنْدَکَ بَیْتا فِی الْجَنَّهِ وَ نَجِّنی مِنْ فِرْعَوْنَ وَ عَمَلِهِ وَ نَجِّنی مِنَ الْقَوْمِ الظّالِمینَ

وَ ضَرَبَ: و زده است

اللّهُ: خدا

مَثَلاً لِلَّذینَ: مَثَلی برای کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند،

امْرَاَتَ: زن

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (515)

فِرْعَوْنَ: فرعون را

ص:425

اِذْ قالَتْ: هنگامی که گفت:

رَبِّ ابْنِ: پروردگار من، بنا کن

لی عِنْدَکَ: برای من از نزد خودت

بَیْتا: خانه ای

فِی الْجَنَّهِ: در بهشت،

وَ نَجِّنی: و نجات بده مرا

مِنْ فِرْعَوْنَ: از فرعون

وَ عَمَلِهِ: و عمل او،

وَ نَجِّنی: و نجات بده مرا

مِنَ الْقَوْمِ: از قوم

الظّالِمینَ: ستمکار.

«پایان جزء 28»

ص:426

(516) جلد 28 سوره تحریم

سوره تحریم لغات و مفاهیم قرآن کریم (517)

«سوره ملک»

1 تَبارَکَ الَّذی بِیَدِهِ الْمُلْکُ وَ هُوَ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ قَدیرٌ

تَبارَکَ: مبارک و پربرکت است

الَّذی بِیَدِهِ: آن که به دست اوست

الْمُلْکُ: پادشاهی، فرمانروایی

وَ هُوَ عَلی: و او بر

کُلِّ شَیْ ءٍ: هر چیزی

قَدیرٌ: تواناست.

2 اَلَّذی خَلَقَ الْمَوْتَ وَ الْحَیوهَ لِیَبْلُوَکُمْ اَیُّکُمْ اَحْسَنُ عَمَلاً وَ هُوَ الْعَزیزُ الْغَفُورُ

اَلَّذی: آن کس که

خَلَقَ الْمَوْتَ: خلق کرد مرگ

(518) جلد 29 سوره ملک

وَ الْحَیوهَ: و زندگی را،

لِیَبْلُوَکُمْ: تا بیازماید شما را

اَیُّکُمْ: که کدامیک از شما

اَحْسَنُ: بهتر است

عَمَلاً: از نظر عمل،

وَ هُوَ الْعَزیزُ: و او عزیز

الْغَفُورُ: و آمرزنده است.

4 ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ کَرَّتَیْنِ یَنْقَلِبْ اِلَیْکَ الْبَصَرُ خاسِئا وَ هُوَ حَسیرٌ

ثُمَّ ارْجِعِ: سپس، برگردان

الْبَصَرَ: چشم را

کَرَّتَیْنِ: دوباره،

یَنْقَلِبْ: برمی گردد

اِلَیْکَ الْبَصَرُ: به سوی تو چشم،

خاسِئا: سرافکنده و حیران

وَ هُوَ حَسیرٌ: در حالی که خسته و وامانده است.

10 وَ قالُوا لَوْ كُنّا نَسْمَعُ اَوْ نَعْقِلُ ما كُنّا فى اَصْحابِ السَّعيرِ

وَ قالُوا لَوْ: و گويند: اگر

كُنّا نَسْمَعُ: مى شنيديم

اَوْ نَعْقِلُ: يا تعقّل مى كرديم،

ما كُنّا فى: نبوديم در

اَصْحابِ: (گروه) يارانِ

السَّعيرِ: آتش فروزان، دوزخ.

15 هُوَ الَّذى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ ذَلُولاً فَامْشُوا

فى مَناكِبِها وَ كُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَ اِلَيْهِ النُّشُورُ

هُوَ الَّذى: او كسى است كه

جَعَلَ لَكُمُ: قرار داد براى شما

الْاَرْضَ ذَلُولاً: زمين را رام،

فَامْشُوا: پس راه برويد

فی مَناکِبِها: بر شانه های آن

وَ کُلُوا: و بخورید

مِنْ رِزْقِهِ: از رزقش

وَ اِلَیْهِ: و به سوی اوست

النُّشُورُ: زنده شدن دوباره.

19 اَوَلَمْ یَرَوْا اِلَی الطَّیْرِفَوْقَهُمْ صافّاتٍ وَ یَقْبِضْنَ ما یُمْسِکُهُنَّ اِلاَّ الرَّحْمنُ اِنَّهُ بِکُلِّ شَیْ ءٍ بَصیرٌ

اَوَ لَمْ یَرَوْا: آیا و ندیدند

اِلَی الطَّیْرِ: پرندگان را

فَوْقَهُمْ: بالای سرشان

صافّاتٍ: که پر و بال خود را باز

وَ یَقْبِضْنَ: و بسته می کنند؟

ما یُمْسِکُهُنَّ: نگه نمی دارد آن ها را

اِلاَّ الرَّحْمنُ: مگر (خدای) رحمان.

اِنَّهُ: به درستی که او

بِکُلِّ شَیْ ءٍ: به هر چیزی

بَصیرٌ: بیناست.

21 اَمَّنْ هذَا الَّذی یَرْزُقُکُمْ اِنْ اَمْسَکَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُّوا فی عُتُوٍّ وَ نُفُورٍ

اَمَّنْ: آیا کیست

هذَا الَّذی: آن کسی که

یَرْزُقُکُمْ: روزی دهد شما را

(522) جلد 29 سوره ملک

اِنْ اَمْسَکَ: اگر امساک کند، بازدارد،

رِزْقَهُ: روزیش را (خدا)؟

بَلْ: بلکه

لَجُّوا: پافشاری و لجاجت کردند

فی عُتُوٍّ: در سرکشی

وَ نُفُورٍ: و فرار از حقیقت.

ص:431

30 قُلْ اَرَأَيْتُمْ اِنْ اَصْبَحَ ماآؤُكُمْ غَوْرا فَمَنْ يَأْتيكُمْ بِماآءٍ مَعينٍ

قُلْ: بگو:

اَرَأَيْتُمْ: آيا ديديد، چيست رأيتان؟

اِنْ اَصْبَحَ: اگر صبح كرديد

مآؤُكُمْ: (در حالى كه) آب شما

غَوْرا: فرو رفته باشد در زمين

سوره ملک لغات و مفاهيم قرآن كريم (523)

فَمَنْ: پس چه كسى

يَأْتيكُمْ: مى آورد برايتان

بِماآءٍ مَعينٍ: آبى گوارا، روان؟

ص:432

(524) جلد 29 سوره ملک

«سوره قلم»

1 نآ وَ الْقَلَمِ وَ ما یَسْطُرُونَ

نآ: از حروف مقطّعه

وَ الْقَلَمِ: سوگند به قلم

وَ ما یَسْطُرُونَ: و آن چه می نویسند.

2 ما اَنْتَ بِنِعْمَهِ رَبِّکَ بِمَجْنُونٍ

ما اَنْتَ: نیستی تو

بِنِعْمَهِ: به نعمت

رَبِّکَ: پروردگارت

بِمَجْنُونٍ: دیوانه

4 وَ اِنَّکَ لَعَلی خُلُقٍ عَظیمٍ

وَ اِنَّکَ: و به درستی که تو،

سوره قلم لغات و مفاهیم قرآن کریم (525)

لَعَلی خُلُقٍ: هر آینه بر اخلاقی

ص:433

عَظیمٍ: عظیم و بزرگ هستی.

10 وَ لا تُطِعْ کُلَّ حَلاّفٍ مَهینٍ

وَ لا تُطِعْ: و اطاعت مکن

کُلَّ حَلاّفٍ: از کسی که بسیار سوگند می خورد

مَهینٍ: و پست و فرومایه است.

11 هَمّازٍ مَشّآءٍ بِنَمیمٍ

هَمّازٍ مَشّآءٍ: بسیار عیب جو، رونده

بِنَمیمٍ: برای سخن چینی است.

12 مَنّاعٍ لِلْخَیْرِ مُعْتَدٍ اَثیمٍ

مَنّاعٍ لِلْخَیْرِ: بسیار مانع خیر

مُعْتَدٍ: متجاوز

اَثیمٍ: و گناهکار است.

13 عُتُلٍّ بَعْدَ ذلِکَ زَنیمٍ

عُتُلٍّ بَعْدَ: درشت خوست بعد

ذلِکَ: از آن (گذشته از آن)

زَنیمٍ: بدنام است.

14 اَنْ کانَ ذا مالٍ وَ بَنینَ

اَنْ کانَ ذا: این که باشد صاحب

مالٍ وَ بَنینَ: مال و فرزندان.

15 اِذا تُتْلی عَلَیْهِ ایاتُنا قالَ اَساطیرُ الْاَوَّلینَ

اِذا: هنگامی که

تُتْلی: تلاوت شود

عَلَیْهِ: بر او

ایاتُنا: آیات ما

قالَ اَساطیرُ: گوید: افسانه های

الْأَوَّلينَ: پیشینیان است.

16 سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرْطُومِ

سَنَسِمُهُ: به زودی علامت و داغ ننگ می نهیم

عَلَى الْخُرْطُومِ: بر بینی (او).

51 وَ اِنْ يَكادُالَّذينَ كَفَروُا لَيُزْلِقُونَكَ بِاَبْصارِهِمْ لَمّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَ يَقُولُونَ اِنَّهُ لَمَجْنُونٌ

وَ اِنْ يَكادُ: و نزدیک بود

الَّذينَ: کسانی که

كَفَروُا: کافر شدند

(528) جلد 29 سوره قلم

لَيُزْلِقُونَكَ: هر آینه هلاک کنند تو را

بِاَبْصارِهِمْ: با چشمان خود

لَمّا سَمِعُوا: وقتی که شنیدند

الذِّكْرَ: ذکر را

ص:436

وَ يَقُولُونَ: و می گویند:

اِنَّهُ: همانا او

لَمَجْنُونٌ: دیوانه است.

52 وَ ما هُوَ اِلاّ ذِكْرٌ لِلْعالَمينَ

وَ ما هُوَ: و نیست او

اِلاّ ذِكْرٌ: مگر تذکّری

لِلْعالَمينَ: برای جهانیان.

ص:437

سوره قلم لغات و مفاهیم قرآن کریم (529)

«سوره حاقه»

1 اَلْحاقَّهُ

اَلْحاقَّهُ: آن واقعه حتمی.

2 مَا الْحاقَّهُ

مَا الْحاقَّهُ: چه واقعه حتمی ای.

3 وَ ما اَدْریکَ مَا الْحاقَّهُ

وَ ما اَدْریکَ مَا: و نمی دانی تو چیست

الْحاقَّهُ: آن واقعه حتمی.

4 کَذَّبَتْ ثَمُودُ وَ عادٌ بِالْقارِعَهِ

کَذَّبَتْ: تکذیب کردند

ثَمُودُ وَ عادٌ: (قوم) ثمود و عاد

(530) جلد 29 سوره الحاقّه

بِالْقارِعَهِ: (حادثه) کوبنده را.

ص:438

5 فَاَمّا ثَمُودُ فَاُهْلِکُوا بِالطّاغِیَهِ

فَاَمّا ثَمُودُ: پس اما قوم ثمود،

فَاُهْلِکُوا: هلاک شدند

بِالطّاغِیَهِ: با (عذابی) طغیانگر.

6 وَ اَمّا عادٌ فَاُهْلِکُوا بِریحٍ صَرْصَرٍ عاتِیَهٍ

وَ اَمّا عادٌ: و اما قوم عاد،

فَاُهْلِکُوا: پس هلاک شدند

بِریحٍ: با بادی بسیار سردِ

صَرْصَرٍ: توفنده

عاتِیَهٍ: و سرکش و ویران ساز.

7 سَخَّرَها عَلَیْهِمْ سَبْعَ لَیالٍ وَ ثَمانِیَهَ اَیّامٍ

حُسُوما فَتَرَی الْقَوْمَ فیها صَرْعی کَاَنَّهُمْ اَعْجازُ نَخْلٍ خاوِیَهٍ

سَخَّرَها: مسلّط کرد آن را

عَلَيْهِمْ: برایشان

سَبْعَ لَيالٍ: هفت شب

وَ ثَمانِيَةَ اَيّامٍ: و هشت روز

حُسُوما: پی در پی

فَتَرَى: پس می بینی

الْقَوْمَ فيها: (آن) قوم را در آن،

صَرْعى: که روی زمین افتاده،

كَاَنَّهُمْ: گویی ایشان مانند

اَعْجازُ نَخْلٍ: تنه های درخت نخل،

خاوِيَةٍ: توخالی و پوسیده اند

(532) جلد 29 سوره الحاقّه

8 فَهَلْ تَرى لَهُمْ مِنْ باقِيَةٍ

فَهَلْ تَرى: پس، آیا می بینی

لَهُمْ مِنْ باقِيَةٍ: از آن ها باقیمانده ای؟

ص:440

9 وَ جاءَفِرْعَوْنُ وَ مَنْ قَبْلَهُ وَ الْمُؤْتَفِكاتُ بِالْخاطِئَهِ

وَ جاءَ فِرْعَوْنُ: و فرعون

وَ مَنْ: و کسانی که

قَبْلَهُ: قبل از او بودند،

وَ الْمُؤْتَفِكاتُ: و اهالی شهرهای زیر و روشده (قوم لوط)

بِالْخاطِئَهِ: خطا کردند.

10 فَعَصَوْا رَسُولَ رَبِّهِمْ فَاَخَذَهُمْ اَخْذَهً رابِيَهً

فَعَصَوْا: پس، نافرمانی کردند

رَسُولَ: از رسول

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

فَاَخَذَهُمْ: پس گرفت ایشان را

اَخْذَهً: گرفتنی

رابِيَهً: بسیار سخت و شدید.

11 اِنّا لَمّا طَغَا الْماءُ حَمَلْناكُمْ فِی الْجارِیَهِ

اِنّا لَمّا: همانا ما وقتی که

طَغَا: طغیان کرد

الْماءُ: آب،

حَمَلْناكُمْ: حمل نمودیم شما را

فِی الْجارِیَهِ: در کشتی،

12 لِنَجْعَلَها لَكُمْ تَذْكِرَهً وَ تَعِیَها اُذُنٌ واعِیَهٌ

لِنَجْعَلَها: تا قرار دهیم آن را

لَكُمْ: برای شما

(534) جلد 29 سوره الحاقّه

تَذْكِرَهً: (وسیله) تذكّر

وَ تَعِیَها: و به خاطر بسپارد آن را

اُذُنٌ واعِیَهٌ: گوش های شنوا، گوش های فراگیرنده.

ص:442

«سوره معارج»

1 سَأَلَ سآئِلٌ بِعَذابٍ واقِعٍ

سَأَلَ: سؤال کرد، تقاضا نمود

سآئِلٌ: سؤال کننده ای

بِعَذابٍ: از عذابی،

واقِعٍ: حتمی، که واقع شد،

2 لِلْکافِرینَ لَیْسَ لَهُ دافِعٌ

لِلْکافِرینَ: برای کافران است

لَیْسَ لَهُ: که نیست، ندارد آن،

دافِعٌ: دفع کننده ای

19 اِنَّ الْاِنْسانَ خُلِقَ هَلُوعا

اِنَّ الْاِنْسانَ: به درستی که انسان

خُلِقَ: خلق شده

هَلُوعا: حریص، کم طاقت.

20 اِذا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزوُعا

اِذا: هنگامی که

مَسَّهُ الشَّرُّ: برسد به او بدی

جَزوُعا: جزع و فزع می کند.

21 وَ اِذا مَسَّهُ الْخَیْرُ مَنُوعا

وَ اِذا: و هنگامی که

مَسَّهُ الْخَیْرُ: برسد به او خوبی

مَنُوعا: بسیار منع می کند، بخل می ورزد.

22 اِلاَّ الْمُصَلّینَ

اِلاَّ الْمُصَلّینَ: مگر نمازگزاران.

23 اَلَّذینَ هُمْ عَلی صَلاتِهِمْ دائِمُونَ

اَلَّذینَ هُمْ: کسانی که آن ها،

عَلی صَلاتِهِمْ: بر نمازشان

دائِمُونَ: مداومت دارند، مرتبا به جا می آورند،

24 وَ الَّذینَ فی اَمْوالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ

وَ الَّذینَ فی: و کسانی که در

اَمْوالِهِمْ: مال هایشان

حَقٌّ مَعْلُومٌ: حقی معلوم است،

25 لِلسّائِلِ وَ الْمَحْرُومِ

لِلسّائِلِ: برای سائل، تقاضاکننده

وَ الْمَحْرُومِ: و محروم،

26 وَ الَّذینَ یُصَدِّقُونَ بِیَوْمِ الدّینِ

وَ الَّذينَ: و کسانی که

يُصَدِّقُونَ: تصدیق می کنند، باور دارند

بِيَوْمِ الدّينِ: روز جزا را،

27 وَ الَّذينَ هُمْ مِنْ عَذابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ

وَ الَّذينَ هُمْ مِنْ: و کسانی که آن ها را

عَذابِ رَبِّهِمْ: عذاب پروردگارشان

مُشْفِقُونَ: ترسانند، بیمناکند، دلواپسند.

28 اِنَّ عَذابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ

اِنَّ عَذابَ: به درستی که از عذاب

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

غَيْرُ مَأْمُونٍ: ایمن نیستند.

29 وَ الَّذينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حافِظُونَ

وَ الَّذينَ هُمْ: و کسانی که آن ها،

لِفُروُجِهِمْ: شهوت خود را، شرمگاهشان را

حافِظُونَ: حفظ کننده اند،

32 وَ الَّذينَ هُمْ لاَِماناتِهِمْ وَ عَهْدِهِمْ راعُونَ

وَ الَّذينَ هُمْ: و کسانی که ایشان،

لاَِماناتِهِمْ: امانت هایشان

وَ عَهْدِهِمْ: و پیمان شان را،

راعُونَ: مراعات کننده اند.

(540) جلد 29 سوره معارج

33 وَ الَّذينَ هُمْ بِشَهاداتِهِمْ قاآئِمُونَ

وَ الَّذينَ هُمْ: و کسانی را که ایشان،

بِشَهاداتِهِمْ: پای شهادت هایشان

قآئِمُونَ: ایستادگی می کنند.

ص:447

34 وَ الَّذینَ هُمْ عَلی صَلاتِهِمْ یُحافِظُونَ

وَ الَّذینَ هُمْ: و کسانی که ایشان

عَلی صَلاتِهِمْ: نمازهایشان را

یُحافِظُونَ: محافظت می کنند.

35 اُولئِکَ فی جَنّاتٍ مُکْرَمُونَ

اُولئِکَ: آنان

فی جَنّاتٍ: در باغ هایی، بهشت هایی

مُکْرَمُونَ: گرامی داشته می شوند.

ص:448

سوره معارج لغات و مفاهیم قرآن کریم (541)

(542) جلد 29 سوره معارج

«سوره نوح»

1 اِنّا اَرْسَلْنا نُوحا اِلی قَوْمِهِ اَنْ اَنْذِرْ قَوْمَکَ مِنْ قَبْلِ اَنْ یَأْتِیَهُمْ عَذابٌ اَلیمٌ

اِنّا اَرْسَلْنا: همانا ما فرستادیم

نُوحا اِلی: نوح را به سوی

قَوْمِهِ اَنْ: قومش، این که

اَنْذِرْ قَوْمَکَ: بترسان قومت را

مِنْ قَبْلِ: قبل از

اَنْ: این که

یَأْتِیَهُمْ: بیاید ایشان را

عَذابٌ اَلیمٌ: عذابی دردناک.

2 قالَ یاقَوْمِ اِنّیلَکُمْ نَذیرٌمُبینٌ

قالَ: گفت:

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (543)

یا قَوْمِ: ای قوم من!

ص:449

اِنّی: به درستی که من

لَکُمْ: برای شما

نَذیرٌمُبینٌ: ترساننده ای آشکارم.

3 اَنِ اعْبُدوُا اللّهَ وَ اتَّقُوهُ وَ اَطیعُونِ

اَنِ اعْبُدوُا: این که عبادت کنید

اللّهَ: خدا را

وَ اتَّقُوهُ: و (از مخالفت) او بپرهیزید

وَ اَطیعُونِ: و اطاعت کنید مرا

4 یَغْفِرْ لَکُمْ مِنْ ذُنُوبِکُمْ وَ یُؤَخِّرْکُمْ اِلی اَجَلٍ مُسَمًّی اِنَ اَجَلَ اللّهِ اِذاجاآءَ لایُؤَخَّرُ لَوْکُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

یَغْفِرْ لَکُمْ: می آمرزد برای شما

(544) جلد 29 سوره نوح

مِنْ ذُنُوبِکُمْ: گناهانتان را

وَ یُؤَخِّرْکُمْ: و به تأخیر می اندازد برای شما

ص:450

اِلی اَجَلٍ: تا مدّتی

مُسَمًّی: معین.

اِنَّ اَجَلَ: به درستی که مدّت

اللّهِ: خداوند

اِذا جآءَ: هنگامی که آمد،

لا یُؤَخَّرُ: به تأخیر نمی افتد

لَوْ: اگر

کُنْتُمْ تَعْلَمُونَ: می دانستید.

5 قالَ رَبِّ اِنّی دَعَوْتُ قَوْمی لَیْلاً وَ نَهارا

قالَ: گفت:

رَبِّ: پروردگارا!

اِنّی: همانا من

دَعَوْتُ: دعوت نمودم

قَوْمی: قومم را

لَیْلاً وَ نَهارا: شب و روز

6 فَلَمْ یَزِدْهُمْ دُعاآءی اِلاّ فِرارا

فَلَمْ یَزِدْهُمْ: پس، زیاد نشد ایشان را

دُعآءی: دعوت من،

اِلاّ فِرارا: مگر فرار (ازحق).

7 وَ اِنّی کُلَّما دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا اَصابِعَهُمْ فی اذانِهِمْ وَ اسْتَغْشَوْا ثِیابَهُمْ وَ اَصَرُّوا وَ اسْتَکْبَرُوُا اسْتِکْبارا

وَ اِنّی: و همانا من

کُلَّما دَعَوْتُهُمْ: هر وقت دعوتشان کردم

لِتَغْفِرَ لَهُمْ: تا بیامرزی آن ها را،

جَعَلُوا: قرار دادند

اَصابِعَهُمْ: انگشتانشان را

فی اذانِهِمْ: در گوش هایشان،

وَ اسْتَغْشَوْا: و به سرکشیدند

ثِیابَهُمْ: لباس هایشان را

وَ اَصَرُّوا: و اصرار ورزیدند

وَ اسْتَکْبَرُوُا: و تکبّر کردند،

اسْتِکْبارا: تکبّر کردنی

8 ثُمَّ اِنّی دَعَوْتُهُمْ جِهارا

ثُمَّ اِنّی: سپس، همانا من

دَعَوْتُهُمْ: دعوتشان کردم

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (547)

جِهارا: با صدای بلند، آشکارا

9 ثُمَّ اِنّی اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَ اَسْرَرْتُ لَهُمْ اِسْرارا

ثُمَّ اِنّی: سپس، همانا من

اَعْلَنْتُ لَهُمْ: علنی گفتم به آن ها

وَ اَسْرَرْتُ: و سرّی گفتم

لَهُمْ: به آن ها

اِسْرارا: خصوصی، سرّی گفتنی.

10 فَقُلْتُ اسْتَغْفِروُا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كانَ غَفّارا

فَقُلْتُ: پس گفتم:

اسْتَغْفِروُا: طلب آمرزش کنید

رَبَّكُمْ: از پروردگارتان

اِنَّهُ: که همانا او

(548) جلد 29 سوره نوح

كانَ: باشد

غَفّارا: آمرزنده،

11 يُرْسِلِ السَّماآءَ عَلَيْكُمْ مِدْرارا

يُرْسِلِ: تا بفرستد

السَّمآءَ: از آسمان

عَلَيْكُمْ: بر شما،

ص:454

مِدْرارا: باران پی در پی

12 وَ يُمْدِدْكُمْ بِاَمْوالٍ وَ بَنينَ وَ يَجْعَلْ لَكُمْ جَنّاتٍ وَ يَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهارا

وَ يُمْدِدْكُمْ: و کمک کند شما را

بِاَمْوالٍ: با اموال

وَ بَنينَ: و پسران، فرزندان

وَ يَجْعَلْ لَكُمْ: و قرار دهد برایتان

جَنّاتٍ: باغ هایی

وَ يَجْعَلْ لَكُمْ: و قرار دهد برایتان

اَنْهارا: نهرهایی

28 رَبِّ اغْفِرْلی وَ لِوالِدَیَّ وَ لِمَنْ دَخَلَ بَيْتِیَ مُؤْمِنا وَ لِلْمُؤْمِنينَ وَ الْمُؤْمِناتِ وَ لا تَزِدِ الظّالِمينَ اِلاّ تَبارا

رَبِّ اغْفِرْلی: پروردگارا! بیامرز مرا

وَ لِوالِدَیَّ: و پدر و مادرم را

وَ لِمَنْ: و هر کس که

دَخَلَ: داخل شود

بَیْتِیَ مُؤْمِنا: به خانه من با ایمان

وَ لِلْمُؤْمِنینَ: و مؤمنین (مردان)

(550) جلد 29 سوره نوح

وَ الْمُؤْمِناتِ: و مؤمنات را (زنان)

وَ لا تَزِدِ: و میفزا

الظّالِمینَ: ستمکاران را

اِلاّ تَبارا: مگر هلاکت

ص:456

سوره نوح لغات و مفاهیم قرآن کریم (551)

«سوره جن»

1 قُلْ اوُحِیَ اِلَیَّ اَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقالُوا اِنّا سَمِعْنا قُرْاآنا عَجَبا

قُلْ اوُحِیَ: بگو وحی شده

اِلَیَّ: به من،

اَنَّهُ: که همانا

اسْتَمَعَ: گوش فرادادند

نَفَرٌ مِنَ الْجِنِّ: چند نفر از جن،

فَقالُوا: پس گفتند:

اِنّا: به درستی که ما

سَمِعْنا: شنیدیم

قُرْآنا عَجَبا: قرآنی عجیب

2 یَهْدی اِلَی الرُّشْدِ فَامَنّا بِهِ وَ لَنْ نُشْرِکَ

(552) جلد 29 سوره جن

بِرَبِّنا اَحَدا

یَهْدی: که هدایت می کند

ص:457

اِلَی الرُّشْدِ: به راه

فَامَنّا: پس ایمان آوردیم

بِهِ: به آن،

وَ لَنْ: و هرگز

نُشْرِکَ: شریک قرار نمی دهیم

بِرَبِّنا: برای پروردگارمان

اَحَدا: احدی را.

3 وَ اَنَّهُ تَعالیجَدُّرَبِّنا مَااتَّخَذَ صاحِبَةً وَلا وَلَدا

وَ اَنَّهُ: و همانا

تَعالی: بلندمرتبه است

جَدُّ رَبِّنا: عظمت پروردگار ما،

مَا اتَّخَذَ: نگرفته است

صاحِبَةً: همسری

وَ لا وَلَدا: و نه فرزندی.

4 وَ اَنَّهُ کانَ یَقُولُ سَفیهُنا عَلَی اللّهِ شَطَطا

وَ اَنَّهُ: و همانا

کانَ یَقُولُ: می گفت:

سَفیهُنا: نادانی از ما

عَلَی اللّهِ: در مورد خدا

شَطَطا: سخنانی ناروا.

5 وَ اَنّا ظَنَنّا اَنْ لَنْ تَقُولَ الاِْنْسُ وَ الْجِنُّ عَلَی اللّهِ کَذِبا

وَ اَنّا: و به درستی که ما

(554) جلد 29 سوره جن

ظَنَنّا: گمان می کردیم

اَنْ لَنْ تَقُولَ: که هرگز نمی بندند

الاِْنْسُ: انس

وَ الْجِنُّ: و جن

عَلَی اللّهِ: به خدا

کَذِبا: دروغی.

ص:459

6 وَ اَنَّهُ کانَ رِجالٌ مِنَ الاِْنْسِ یَعُوذوُنَ بِرِجالٍ مِنَ الْجِنِّ فَزادوُهُمْ رَهَقا

وَ اَنَّهُ کانَ: و همانا

رِجالٌ: مردانی

مِنَ الاِْنْسِ: از انس

یَعُوذوُنَ: پناه می بردند

بِرِجالٍ: به مردانی

مِنَ الْجِنِّ: از جن،

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (555)

فَزادوُهُمْ: پس می افزودند آن ها را

رَهَقا: (از نظر) طغیان و سرکشی

7 وَاَنَّهُمْ ظَنُّواکَماظَنَنْتُمْ اَنْ لَنْ یَبْعَثَ اللّهُ اَحَدا

وَ اَنَّهُمْ: و همانا آن ها

ظَنُّوا: گمان کردند

کَما: همچنان که

ظَنَنْتُمْ: گمان کردید شما،

اَنْ لَنْ: که هرگز

یَبْعَثَ: مبعوث نمی کند

اللّهُ اَحَدا: خداوند احدی را؟

8 وَ اَنّا لَمَسْنَا السَّماآءَ فَوَجَدْناها مُلِئَتْ حَرَسا شَدیدا وَ شُهُبا

(556) جلد 29 سوره جن

وَ اَنّا: و همانا ما

لَمَسْنَا: لمس کردیم، جستجو نمودیم

السَّمآءَ: آسمان را،

فَوَجَدْناها: پس یافتیم آن را

مُلِئَتْ: پر از

حَرَسا شَدیدا: نگهبانان قوی

وَ شُهُبا: و تیرهای شهاب.

9 وَ اَنّا کُنّا نَقْعُدُ مِنْها مَقاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ یَسْتَمِعِ الاْآنَ یَجِدْ لَهُ شِهابا رَصَدا

ص:461

وَ اَنّا: و همانا ما

کُنّا نَقْعُدُ: می نشستیم

مِنْها: در آن،

مَقاعِدَ: در محل هایی

لِلسَّمْعِ: برای شنیدن.

فَمَنْ: پس، هر کس

یَسْتَمِعِ: بخواهد بشنود

الْآنَ: الان، اکنون،

یَجِدْ لَهُ: می یابد برای خود

شِهابا: تیر شهابی

رَصَدا: در کمین، نشانه گرفته شده.

10 وَ اَنّا لا نَدْری اَشَرٌّ اُریدَ بِمَنْ فِی الْأَرْضِ اَمْ اَرادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشَدا

وَ اَنّا: و همانا ما

لا نَدْری: نمی دانیم

اَشَرٌّ: آیا شرّی

اُریدَ: اراده شده

(558) جلد 29 سوره جن

بِمَنْ: برای کسانی که

فِی الاْرْضِ: در زمین هستند؟

اَمْ اَرادَ بِهِمْ: یا اراده کرده برایشان

رَبُّهُمْ: پروردگارشان

رَشَدا: رُشدی، هدایتی؟

11 وَ اَنّا مِنَّا الصّالِحُونَ وَ مِنّا دوُنَ ذلِکَ کُنّا طَرائِقَ قِدَدا

وَ اَنّا: و همانا

مِنَّا: بعضی از ما

الصّالِحُونَ: صالحند

وَ مِنّا: و بعضی از آن ها

دوُنَ ذلِکَ: غیر آن.

کُنّا طَرائِقَ: بودیم گروه های

قِدَدا: مختلفی.

12 وَ اَنّا ظَنَنّا اَنْ لَنْ نُعْجِزَ اللّهَ فِی الاْرْضِ وَ لَنْ نُعْجِزَهُ هَرَبا

ظَنَنّا: و همانا

اَنْ لَنْ نُعْجِزَ: یقین داریم، اعتقاد داریم

اللّهَ: که هرگز (نمی توانیم) عاجز کنیم

فِی الاْرْضِ: در زمین

وَ لَنْ نُعْجِزَهُ: و هرگز (نمی توانیم) عاجز کنیم او را

هَرَبا: از فرار کردن

13 وَ اَنّا لَمّا سَمِعْنَا الْهُدی امَنّا بِهِ فَمَنْ یُؤْمِنْ بِرَبِّهِ فَلا یَخافُ بَخْسا وَ لا رَهَقا

وَ اَنّا: و همانا

لَمّا سَمِعْنَا: وقتی که شنیدیم

الْهُدی: هدایت را

امَنّا بِهِ: ایمان آوردیم به آن

فَمَنْ: پس هر کس

یُؤْمِنْ: ایمان بیاورد

بِرَبِّهِ: به پروردگارش،

فَلا یَخافُ: پس نمی ترسد

بَخْسا: از نقصان

وَ لا رَهَقا: و نه از ظلم و ستم

14 وَ اَنّا مِنَّا الْمُسْلِمُونَ وَ مِنَّا الْقاسِطُونَ فَمَنْ اَسْلَمَ فَاُولئِکَ تَحَرَّوْا رَشَدا

وَ اَنّا: و همانا

مِنَّا: بعضی از ما

الْمُسْلِمُونَ: تسلیم (امر خدایند)

وَ مِنَّا: و بعضی از ما

الْقاسِطُونَ: منحرفند.

فَمَنْ: پس هر کس

اَسْلَمَ: تسلیم شود،

فَاُولئِکَ: پس آنان

تَحَرَّوْا: برگزیدند

رَشَدا: راه رُشد را

15 وَ اَمَّا الْقاسِطُونَ فَکانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبا

وَ اَمَّا: و امّا

الْقاسِطُونَ: منحرفان

فَکانُوا: پس باشند

لِجَهَنَّمَ: برای جهنم

(562) جلد 29 سوره جن

حَطَبا: هیزم

16 وَ اَنْ لَوِ اسْتَقامُوا عَلَی الطَّریقَهِ لاَسْقَیْناهُمْ ماءً غَدَقا

وَ اَنْ لَوِ: و این که اگر

اسْتَقامُوا: منحرفان

عَلَى الطَّريقَهِ: بر راه درست،

لاَسْقَيْناهُمْ: هر آینه می نوشانیم

ماءً غَدَقا: آب گوارایی، آب فراوان.

17 لِنَفْتِنَهُمْ فيهِ وَ مَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذابا صَعَدا

لِنَفْتِنَهُمْ: تا آزمایش کنیم آن ها را

فيهِ: در آن.

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (563)

وَ مَنْ: و هر کس

يُعْرِضْ: روی بگرداند

عَنْ ذِكْرِ: از یاد

رَبِّهِ: پروردگارش،

يَسْلُكْهُ: می کشاند او را

عَذابا: به عذابی

صَعَدا: سخت، طاقت فرسا و روزافزون.

18 وَ اَنَّ الْمَساجِدَ لِلّهِ فَلا تَدْعُوا مَعَ اللّهِ اَحَدا

وَ اَنَّ الْمَساجِدَ: و به درستی که مساجد

لِلّهِ: برای خداوند است

فَلا تَدْعُوا: پس، نخوانید

مَعَ اللّهِ: با خدا

اَحَدا: احدی را.

ص:468

(564) جلد 29 سوره جن

سوره جن لغات و مفاهیم قرآن کریم (565)

«سوره مزّمّل»

1 یا اَیُّهَا الْمُزَّمِّلُ

یا اَیُّهَا: ای

الْمُزَّمِّلُ: جامه به خود پیچیده!

2 قُمِ اللَّیْلَ اِلاّ قَلیلاً

قُمِ اللَّیْلَ: برخیز، شب را

اِلاّ قَلیلاً: مگر اندکی،

3 نِصْفَهُ اَوِ انْقُصْ مِنْهُ قَلیلاً

نِصْفَهُ: نیمی از آن را،

اَوِ انْقُصْ: یا کَم کن

مِنْهُ قَلیلاً: از آن، کمی،

(566) جلد 29 سوره مزّمّل

4 اَوْ زِدْ عَلَیْهِ وَ رَتِّلِ الْقُراآنَ تَرْتیلاً

اَوْ زِدْ عَلَيْهِ: یا زیاد کن بر آن.

وَ رَتِّلِ: و تلاوت کن

الْقُرآنَ: قرآن را

تَرْتيلاً: صحیح و شمرده.

5 اِنّا سَنُلْقی عَلَيْکَ قَوْلاً ثَقيلاً

اِنّا: همانا ما

سَنُلْقی: به زودی القا خواهیم کرد

عَلَيْکَ قَوْلاً: بر تو، سخنی

ثَقيلاً: سنگین،

6 اِنَّ ناشِئَةَ اللَّيْلِ هِیَ اَشَدُّ وَطْأً وَ اَقْوَمُ قيلاً

اِنَّ: به درستی که

ناشِئَةَ: بپاخاستنِ

اللَّيْلِ: شب،

هِیَ اَشَدُّ: آن شدیدتر،

وَطْأً: استوارتر است از نظر اثر

وَ اَقْوَمُ: و پابرجا است

قیلاً: در گفتار.

7 اِنَّ لَکَ فِی النَّهارِ سَبْحا طَویلاً

اِنَّ: به درستی که

لَکَ: برای تو است

فِی النَّهارِ: در روز،

سَبْحا: تلاش و جنبشِ

طَویلاً: طولانی.

(568) جلد 29 سوره مزّمّل

8 وَ اذْکُرِ اسْمَ رَبِّکَ وَ تَبَتَّلْ اِلَیْهِ تَبْتیلاً

وَ اذْکُرِ اسْمَ: و یاد کن نام

رَبِّکَ: پروردگارت را

وَ تَبَتَّلْ: و بِبُر از همه،

اِلَیْهِ تَبْتیلاً: به سوی او بریدنی.

ص:471

9 رَبُّ الْمَشْرِقِ وَ الْمَغْرِبِ لا اِلهَ اِلاّ هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكيلاً

رَبُّ الْمَشْرِقِ: پروردگار مشرق

وَ الْمَغْرِبِ: و مغرب،

لا اِلهَ: نيست معبودی

اِلاّ هُوَ: مگر او،

فَاتَّخِذْهُ: پس بگير او را

وَكيلاً: وكيل.

سوره مزّمّل لغات و مفاهيم قرآن كريم (569)

10 وَ اصْبِرْ عَلی ما يَقُولُونَ وَ اهْجُرْهُمْ هَجْرا جَميلاً

وَ اصْبِرْ: و صبر كن

عَلی ما: بر آن چه

يَقُولُونَ: می گويند

وَ اهْجُرْهُمْ: و دوری كن از آن ها

هَجْرا جَميلاً: دوری ای زيبا.

ص:472

(570) جلد 29 سوره مزّمّل

«سوره مدّثّر»

1 يا اَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ

يا اَيُّهَا: ای

الْمُدَّثِّرُ: جامه بر خود کشیده!

2 قُمْ فَاَنْذِرْ

قُمْ: به پا خیز

فَاَنْذِرْ: پس بترسان.

3 وَ رَبَّکَ فَکَبِّرْ

وَ رَبَّکَ: و پروردگارت را

فَکَبِّرْ: پس به بزرگی یاد کن.

4 وَ ثِيابَکَ فَطَهِّرْ

وَ ثِيابَکَ: و لباست را

فَطَهِّرْ: پس پاکیزه کن.

5 وَ الرُّجْزَ فَاهْجُرْ

وَ الرُّجْزَ: و از پلیدی

فَاهْجُرْ: پس، دوری کن.

6 وَ لا تَمْنُنْ تَسْتَكْثِرُ

وَ لا تَمْنُنْ: و منّت نگذار

تَسْتَكْثِرُ: و زیاد نشمار.

7 وَ لِرَبِّکَ فَاصْبِرْ

وَ لِرَبِّکَ: و برای پروردگارت

فَاصْبِرْ: پس، صبر کن

(572) جلد 29 سوره مدّثّر

سوره مدّثّر لغات و مفاهيم قرآن كريم (573)

«سوره قيامت»

1 لا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيامَهِ

لا أُقْسِمُ: قسم می خورم

بِيَوْمِ الْقِيامَهِ: به روز قيامت.

2 وَ لا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوّامَهِ

وَ لا أُقْسِمُ: و قسم می خورم

بِالنَّفْسِ اللَّوّامَهِ: به نفس ملامتگر.

ص:475

«سوره انسان»

5 اِنَّ الْأبْرارَ یَشْرَبُونَ مِنْ کَأْسٍ کانَ مِزاجُها کافُورا

اِنَّ الْأبْرارَ: به درستی که نیکان

یَشْرَبُونَ: می نوشند

مِنْ کَأْسٍ: از کاسه ای، جامی

کانَ مِزاجُها: که باشد مخلوطی

کافُورا: از بوی خوش، که با عطر خوشی آمیخته است.

6 عَیْنایَشْرَبُ بِها عِبادُ اللّهِ یُفَجِّرُونَها تَفْجیرا

عَیْنا: چشمه ای که

یَشْرَبُ بِها: می نوشند از آن

عِبادُ اللّهِ: بندگان خدا

یُفَجِّرُونَها: جاری می کنند آن را

تَفْجیرا: جاری کردنی. هر جا بخواهند جاری می سازند. 7 یُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَ یَخافُونَ یَوْماکانَ شَرُّهُ

مُسْتَطيرا

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ: وفا می کنند به نذر

وَ يَخافُونَ: و می ترسند

يَوْما كانَ: از روزی که باشد

شَرُّهُ: شرّش

مُسْتَطيرا: گسترده، فراگير.

8 وَ يُطْعِمُونَ الطَّعامَ عَلى حُبِّهِ مِسْكينا وَ يَتيما وَ اَسيرا

وَ يُطْعِمُونَ: و اِطعام می کنند

الطَّعامَ: غذا را

عَلى حُبِّهِ: با وجود دوست داشتنش

مِسْكينا: به مستمند

وَ يَتيما وَ اَسيرا: و يتيم و اسير.

9 اِنَّما نُطْعِمُكُمْ لِوَجْهِ اللّهِ لا نُريدُ مِنْكُمْ

جَزاءً وَ لا شُكُورا

اِنَّما: (و گویند:) جز این نیست که

نُطْعِمُكُمْ: اِطعام می کنیم شما را

لِوَجْهِ اللّهِ: برای رضای خدا،

لا نُريدُ مِنْكُمْ: نمی خواهیم از شما

جَزاءً: پاداشی

وَ لا شُكُورا: و نه تشکّری.

10 اِنّا نَخافُ مِنْ رَبِّنا يَوْما عَبُوسا قَمْطَريرا

اِنّا نَخافُ: همانا ما می ترسیم

مِنْ رَبِّنا: از پروردگارمان

يَوْما: از روزی که

عَبُوسا: عبوس

قَمْطَريرا: و شدید است.

11 فَوَقيهُمُ اللّهُ شَرَّ ذلِكَ الْيَوْمِ وَ لَقّيهُمْ

نَضْرَةً وَ سُرُوراً

فَوَقيهُمُ: پس نگه دارد آن ها را

اللّهُ: خدا

شَرَّ ذلِکَ الْيَوْمِ: از شر آن روز

وَ لَقّيهُمْ: و ارزانی دارد آن ها را

نَضْرَةً: شادمانی

وَ سُرُوراً: و سرور.

ص:479

(578) جلد 29 سوره انسان

سوره انسان لغات و مفاهیم قرآن کریم (579)

«سوره مرسلات»

1 وَ الْمُرْسَلاتِ عُرْفا

وَ الْمُرْسَلاتِ: قسم به فرستادگان

عُرْفا: پی درپی

2 فَالْعاصِفاتِ عَصْفا

فَالْعاصِفاتِ: پس توفندگان

عَصْفا: توفنده

3 وَ النّاشِراتِ نَشْرا

وَ النّاشِراتِ: قسم به نشردهندگان

نَشْرا: نشر دهنده

4 فَالْفارِقاتِ فَرْقا

(580) جلد 29 سوره مرسلات

فَالْفارِقاتِ: پس، جداکنندگان

فَرْقا: جدا کننده

ص:480

5 فَالْمُلْقِياتِ ذِكْرا

فَالْمُلْقِياتِ: پس، القاکنندگان

ذِكْرا: ذکر، یاد

6 عُذْرا اَوْ نُذْرا

عُذْرا اَوْ نُذْرا: عذری یا بهانه ای یا ترسی، هشداری

7 اِنَّما تُوعَدوُنَ لَواقِعٌ

اِنَّما: به درستی که آن چه

تُوعَدوُنَ: وعده داده می شوید

لَواقِعٌ: حتما واقع شود.

سوره مرسلات لغات و مفاهیم قرآن کریم (581)

8 فَاِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ

فَاِذَا: پس، هنگامی که

النُّجُومُ: ستارگان

طُمِسَتْ: محو شدند

9 وَ اِذَا السَّماءُ فُرِجَتْ

وَ اِذَا السَّماءُ: و هنگامی که آسمان

فُرِجَتْ: بشکافد

10 وَ اِذَا الْجِبالُ نُسِفَتْ

وَ اِذَا الْجِبالُ: و هنگامی که کوه ها

نُسِفَتْ: از جاکنده شوند

11 وَ اِذَا الرُّسُلُ اُقِّتَتْ

وَ اِذَا الرُّسُلُ: و هنگامی که پیامبران

اُقِّتَتْ: تعیین وقت شوند (به منظور اداء شهادت).

12 لِاَیِّ یَوْمٍ اُجِّلَتْ

لِاَیِّ: برای کدام

یَوْمٍ: روز

اُجِّلَتْ: به تأخیر افتاده، تعیین وقت شده؟

13 لِيَوْمِ الْفَصْلِ

لِيَوْمِ: برای روز

الْفَصْلِ: جدایی،

14 وَ ما اَدْريکَ ما يَوْمُ الْفَصْلِ

وَ ما اَدْريکَ: و تو چه دانی که

ما يَوْمُ: چیست روز

الْفَصْلِ: جدایی؟

سوره مرسلات لغات و مفاهیم قرآن کریم (583)

15 وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبينَ

وَيْلٌ: وای

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

لِلْمُكَذِّبينَ: بر تکذیب کنندگان.

16 اَلَمْ نُهْلِکِ الْأَوَّلينَ

اَلَمْ نُهْلِکِ: آیا هلاک نکردیم

الْأَوَّلينَ: پیشینیان را؟

17 ثُمَّ نُتْبِعُهُمُ الْآخِرينَ

ثُمَّ: سپس

نُتْبِعُهُمُ: روانه می کنیم آن ها را، می فرستیم آن ها را

الْآخِرينَ: آیندگان را.

(584) جلد 29 سوره مرسلات

18 كَذلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمينَ

كَذلِكَ: این چنین

نَفْعَلُ: انجام می دهیم

بِالْمُجْرِمينَ: با مجرمان، گنه کاران.

19 وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبينَ

وَيْلٌ: وای

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

لِلْمُكَذِّبينَ: بر تکذیب کنندگان.

«پایان جزء 29»

ص:484

«سوره نبأ»

1 عَمَّ یَتَساءَلُونَ

عَمَّ: از چه چیز

یَتَساءَلُونَ: سؤال می کنند از یکدیگر؟

2 عَنِ النَّبَإِ الْعَظیمِ

عَنِ النَّبَإِ الْعَظیمِ: از خبر بزرگ،

3 اَلَّذی هُمْ فیهِ مُخْتَلِفُونَ

اَلَّذی هُمْ فیهِ: که ایشان در آن

مُخْتَلِفُونَ: اختلاف دارند.

4 کَلاّ سَیَعْلَمُونَ

کَلاّ: نه چنین است،

سَیَعْلَمُونَ: به زودی می دانند.

5 ثُمَّ کَلاّ سَیَعْلَمُونَ

ثُمَّ: سپس،

کَلاّ: نه چنین است،

سَیَعْلَمُونَ: به زودی می دانند.

6 اَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ مِهادا

اَلَمْ نَجْعَلِ: آیا قرار ندادیم

الْأَرْضَ: زمین را

مِهادا: مَهد آسایش؟

7 وَ الْجِبالَ اَوْتادا

وَ الْجِبالَ: و کوه ها را

سوره نبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (587)

اَوْتادا: میخ هایی (برای زمین)؟

8 وَ خَلَقْناکُمْ اَزْواجا

وَ خَلَقْناکُمْ: و خلق نمودیم شما را

ص:486

اَزْواجا: زوج ها (زن و مرد).

9 وَ جَعَلْنا نَوْمَكُمْ سُباتا

وَ جَعَلْنا: و قرار داديم

نَوْمَكُمْ: خواب شما را

سُباتا: (مايه) آرامش.

10 وَ جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِباسا

وَ جَعَلْنَا: و قرار داديم

اللَّيْلَ لِباسا: شب را پوششى.

(588) جلد 30 سوره نبأ

11 وَ جَعَلْنَا النَّهارَ مَعاشا

وَ جَعَلْنَا النَّهارَ: و قرار داديم روز را

مَعاشا: (براى) زندگى و كار.

12 وَ بَنَيْنا فَوْقَكُمْ سَبْعا شِدادا

وَ بَنَيْنا: و بنا نموديم

فَوْقَكُمْ: بر فراز شما

سَبْعا شِدادا: هفت آسمان محكم.

13 وَ جَعَلْنا سِراجا وَهّاجا

وَ جَعَلْنا سِراجا: و قرار داديم چراغى

وَهّاجا: بسيار فروزان.

سوره نبأ لغات و مفاهيم قرآن كريم (589)

14 وَ اَنْزَلْنا مِنَ الْمُعْصِراتِ ماءً ثَجّاجا

وَ اَنْزَلْنا: و نازل كرديم، فرود آورديم

مِنَ الْمُعْصِراتِ: از ابرهاى باران زا

ماءً: آبى

ثَجّاجا: فراوان، بسيار ريزان

15 لِنُخْرِجَ بِهِ حَبّا وَ نَباتا

لِنُخْرِجَ بِهِ: تا خارج كنيم از آن،

حَبّا وَ نَباتا: دانه و گیاه را.

16 وَ جَنّاتٍ اَلْفافا

وَ جَنّاتٍ: و باغ هایی

اَلْفافا: پردرخت ،درهم پیچیده.

(590) جلد 30 سوره نبأ

17 اِنَّ یَوْمَ الْفَصْلِ کانَ میقاتا

اِنَّ یَوْمَ: به درستی که روز

الْفَصْلِ: جدایی

کانَ میقاتا: باشد وعده گاه.

18 یَوْمَ یُنْفَخُ فِی الصُّورِ فَتَأْتُونَ اَفْواجا

یَوْمَ: روزی که

یُنْفَخُ: دمیده می شود

فِی الصُّورِ: در صور

فَتَأْتُونَ: پس می آیید

اَفْواجا: فوج، فوج. گروه، گروه.

19 وَ فُتِحَتِ السَّماءُ فَكانَتْ اَبْوابا

وَ فُتِحَتِ: و گشوده شود

السَّماءُ: آسمان،

فَكانَتْ اَبْوابا: پس بشود درهایی.

20 وَ سُيِّرَتِ الْجِبالُ فَكانَتْ سَرابا

وَ سُيِّرَتِ: و به راه انداخته شود

الْجِبالُ: کوه ها،

فَكانَتْ سَرابا: پس بشوند سرابی.

21 اِنَّ جَهَنَّمَ كانَتْ مِرْصادا

اِنَّ جَهَنَّمَ: همانا جهنّم

كانَتْ: باشد

مِرْصادا: کمینگاهی،

22 لِلطّاغينَ مَابا

لِلطّاغينَ: برای طغیانگران

(592) جلد 30 سوره نبأ

مَابا: محل بازگشتی.

23 لابِثينَ فيها اَحْقابا

لابِثينَ فيها: ماندگارانند در آن

اَحْقابا: مدت های طولانی

24 لا يَذوُقُونَ فيها بَرْدا وَ لا شَرابا

لا يَذوُقُونَ: نمی چشند

فيها بَرْدا: در آن، چیز خنکی

وَ لا شَرابا: و نه نوشیدنی ای.

25 اِلاّ حَميما وَ غَسّاقا

اِلاّ حَميما: مگر آبی جوشان

وَ غَسّاقا: و مایعی از چرک و خون.

ص:491

26 جَزاءً وِفاقا

جَزاءً: پاداشی است

وِفاقا: موافق (اعمال آن ها).

27 اِنَّهُمْ کانُوا لا یَرْجُونَ حِسابا

اِنَّهُمْ: به درستی که آن ها

کانُوا لایَرْجُونَ: امید نداشتند

حِسابا: حسابی را.

28 وَ کَذَّبُوا بِایاتِنا کِذّابا

وَ کَذَّبُوا: و تکذیب نمودند

بِایاتِنا: آیات ما را

کِذّابا: تکذیب کردنی.

29 وَ کُلَّ شَیْ ءٍ اَحْصَیْناهُ کِتابا

وَ کُلَّ شَیْ ءٍ: و هر چیزی را

اَحْصَیْناهُ: شمارش کردیم آن را، ثبت نمودیم آن را،

کِتابا: در کتابی.

30 فَذوُقُوا فَلَنْ نَزیدَکُمْ اِلاّ عَذابا

فَذوُقُوا: پس بچشید

فَلَنْ نَزیدَکُمْ: پس، هرگز نمی افزاییم بر شما، زیاد نمی کنیم بر شما

اِلاّ عَذابا: مگر عذاب را.

31 اِنَّ لِلْمُتَّقینَ مَفازا

اِنَّ: همانا

لِلْمُتَّقینَ: برای پرهیزکاران

مَفازا: پیروزی ای است.

32 حَدائِقَ وَ اَعْنابا

حَدائِقَ: باغ ها

وَ اَعْنابا: و انواعی از انگورها.

33 وَ کَواعِبَ اَتْرابا

وَ کَواعِبَ: و دوشیزگان

اَتْرابا: هم سن و سال.

34 وَ کَأْسا دِهاقا

وَ کَأْسا: و کاسه هایی، جام هایی

دِهاقا: لبریز، پُر.

(596) جلد 30 سوره نبأ

35 لا یَسْمَعُونَ فیها لَغْوا وَ لا کِذّابا

لا یَسْمَعُونَ: نمی شنوند

فیها: در آن،

لَغْوا: سخن بیهوده ای

وَ لا کِذّابا: و نه دروغی.

ص:494

36 جَزاءً مِنْ رَبِّکَ عَطاءً حِسابا

جَزاءً: پاداشی

مِنْ رَبِّکَ: از جانب پروردگارت

عَطاءً: و عطیه ای

حِسابا: از روی حساب.

37 رَبِّ السَّمواتِ وَ الْأَرْضِ وَ ما بَيْنَهُمَا الرَّحْمنِ لا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطابا

سوره نبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (597)

رَبِّ السَّمواتِ: پروردگار آسمان ها

وَ الْأَرْضِ وَ ما: و زمین، و آن چه

بَيْنَهُمَا: بین آن دو است،

الرَّحْمنِ: خدای رحمان که (مردم)

لا يَمْلِكُونَ: مالک نمی باشند، نمی توانند

مِنْهُ: از جانب او،

خِطابا: حرف زدنی.

ص:495

38 يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَ الْمَلائِكَهُ صَفّا لا يَتَكَلَّمُونَ اِلاّ مَنْ اَذِنَ لَهُ الرَّحْمنُ وَ قالَ صَوابا

يَوْمَ: روزی که

يَقُومُ: قیام می کنند

الرُّوحُ: روح

وَ الْمَلائِكَهُ: و فرشتگان

صَفّا: به صف،

لا يَتَكَلَّمُونَ: تکلّم نمی کنند،

اِلاّ مَنْ: مگر کسی که

اَذِنَ: اجازه دهد

لَهُ: به او،

الرَّحْمنُ: خدای رحمان،

وَ قالَ: و گوید:

صَوابا: صواب، درست، (آن چه تصویب شده).

39 ذلِکَ الْیَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شاءَ اتَّخَذَ اِلی رَبِّهِ مَابا

ذلِکَ الْیَوْمُ: آن روز

الْحَقُّ: حق است.

فَمَنْ شاءَ: پس هر کس بخواهد،

اتَّخَذَ: بگیرد

اِلی رَبِّهِ: به سوی پروردگارش

سوره نبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (599)

مَابا: بازگشتی.

40 اِنّا اَنْذَرْناکُمْ عَذابا قَریبا یَوْمَ یَنْظُرُ الْمَرْءُ ما قَدَّمَتْ یَداهُ وَ یَقُولُ الْکافِرُ یا لَیْتَنی کُنْتُ تُرابا

اِنّا: به درستی که ما

اَنْذَرْناکُمْ: بیم دادیم شما را

عَذابا قَریبا: از عذابی نزدیک،

یَوْمَ یَنْظُرُ: روزی که می نگرد

الْمَرْءُ: آدمی، انسان

ما قَدَّمَتْ: آن چه پیش فرستاده

یَداهُ: دو دستش،

وَ یَقُولُ: و می گوید:

الْکافِرُ: کافر

یا لَیْتَنی: ای کاش من

(600) جلد 30 سوره نبأ

کُنْتُ تُرابا: بودم خاک.

ص:498

سوره نبأ لغات و مفاهیم قرآن کریم (601)

«سوره نازعات»

1 وَ النّازِعاتِ غَرْقا

وَ النّازِعاتِ: سوگند به بَرکنندگان (جان)

غَرْقا: به شدّت.

2 وَ النّاشِطاتِ نَشْطا

وَ النّاشِطاتِ: و ستانندگان (جان)

نَشْطا: به آرامی.

3 وَ السّابِحاتِ سَبْحا

وَ السّابِحاتِ: سوگند به به سرعت روندگان

سَبْحا: تیزرو.

4 فَالسّابِقاتِ سَبْقا

(2) جلد 30 سوره نازعات

فَالسّابِقاتِ: پس، سبقت گیرندگان

سَبْقا: سبقت گیرنده.

5 فَالْمُدَبِّراتِ اَمْرا

فَالْمُدَبِّراتِ: پس، تدبیرکنندگان

اَمْرا: امر، امور.

6 یَوْمَ تَرْجُفُ الرّاجِفَهُ

یَوْمَ تَرْجُفُ: روزی که می لرزاند

الرّاجِفَهُ: لرزاننده، (زلزله)

7 تَتْبَعُهَا الرّادِفَهُ

تَتْبَعُهَا: به دنبال آن می آید

الرّادِفَهُ: لرزه دیگر در ردیف آن.

8 قُلُوبٌ یَوْمَئِذٍ واجِفَهٌ

ص:500

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ: دل هایی در آن روز

واجِفَةٌ: مضطرب است.

9 اَبْصارُها خاشِعَةٌ

اَبْصارُها: چشمانشان

خاشِعَةٌ: فروافتاده (از شرم)

10 يَقُولُونَ ءَاِنّا لَمَرْدُودُونَ فِى الْحافِرَهِ

يَقُولُونَ: می گویند:

ءَاِنّا: آیا، همانا ما

لَمَرْدُودُونَ: بازگردانده شوندگانیم

فِى الْحافِرَهِ: به جای قبل؟ به زندگی مجدّد؟

(604) جلد 30 سوره نازعات

11 ءَاِذا كُنّا عِظاما نَخِرَةً

ءَاِذا كُنّا: آیا وقتی که شدیم

ص:501

عِظاما: استخوان هایی

نَخِرَةً: پوسیده؟

12 قالُوا تِلْکَ اِذا کَرَّةٌ خاسِرَةٌ

قالُوا تِلْکَ: گویند: آن

اِذا کَرَّةٌ: در این صورت، بازگشتی

خاسِرَةٌ: زیانبار است.

13 فَاِنَّما هِیَ زَجْرَةٌ واحِدَةٌ

فَاِنَّما هِیَ: پس جز این نیست که آن،

زَجْرَةٌ: نهیبی، صیحه ای است

واحِدَةٌ: تنها، تک

14 فَاِذا هُمْ بِالسّاهِرَةِ

فَاِذا هُمْ:پس ناگهان ایشان

بِالسّاهِرَهِ: در عرصه محشرند.

27 ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقا اَمِ السَّماءُ بَنيها

ءَاَنْتُمْ اَشَدُّ خَلْقا: آیا خلقت شما سخت تر است

اَمِ السَّماءُ: یا آسمان

بَنيها: که بنا کرد آن را؟

28 رَفَعَ سَمْکَها فَسَوّيها

رَفَعَ سَمْکَها: بالابرد سقف آن را

فَسَوّيها: پس آراستش.

(606) جلد 30 سوره نازعات

29 وَ اَغْطَشَ لَيْلَها وَ اَخْرَجَ ضُحيها

وَ اَغْطَشَ: و تاریک کرد

لَيْلَها: شبش را

وَ اَخْرَجَ: و خارج کرد، آشکار نمود

ضُحیها: روزش را.

30 وَ الْأَرْضَ بَعْدَ ذلِکَ دَحیها

وَ الْأَرْضَ: و زمین را

بَعْدَ ذلِکَ: بعد از آن

دَحیها: گسترش داد آن را.

31 اَخْرَجَ مِنْها ماءَها وَ مَرْعیها

اَخْرَجَ مِنْها: خارج کرد از آن

ماءَها: آبش را

وَ مَرْعیها: و چراگاهش را.

32 وَ الْجِبالَ اَرْسیها

وَ الْجِبالَ: و کوه ها را

اَرْسیها: محکم کرد آن را.

33 مَتاعا لَكُمْ وَ لِاَنْعامِكُمْ

مَتاعا: بهره ای است

لَكُمْ: برای شما

وَ لِاَنْعامِكُمْ: و برای چهارپایانتان.

34 فَاِذا جاءَتِ الطّآمَّةُ الْكُبْرى

فَاِذا جاءَتِ: پس هنگامی که بیاید

الطّآمَّةُ الْكُبْرى: حادثه هول انگیز بزرگ،

(608) جلد 30 سوره نازعات

35 يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الاِْنْسانُ ما سَعى

يَوْمَ: در آن روز

يَتَذَكَّرُ: به یاد می آورد

الاِْنْسانُ ما: انسان آن چه

سَعى: سعی و کوشش کرده.

36 وَ بُرِّزَتِ الْجَحيمُ لِمَنْ يَرى

وَ بُرِّزَتِ: و آشکار شود

الْجَحیمُ: جهنّم

لِمَنْ: لذاب هر کس که

یَری: می بیند

37 فَاَمّا مَنْ طَغی

فَاَمّا: پس، امّا

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (609)

مَنْ: کسی که

طَغی: طغیان نموده،

38 وَ اثَرَ الْحَیوهَ الدُّنْیا

وَ اثَرَ: و مقدّم داشته

الْحَیوهَ الدُّنْیا: زندگی دنیا را.

39 فَاِنَّ الْجَحیمَ هِیَ الْمَأْوی

ص:506

فَاِنَّ الْجَحیمَ: پس همانا جهنّم،

هِیَ الْمَأْوی: آن، جایگاه (اوست).

40 وَ اَمّا مَنْ خافَ مَقامَ رَبِّهِ وَ نَهَی النَّفْسَ عَنِ الْهَوی

وَ اَمّا مَنْ: و امّا کسی که

(610) جلد 30 سوره نازعات

خافَ: ترسان بود

مَقامَ رَبِّهِ: از مقام پروردگارش،

وَ نَهَی النَّفْسَ: و بازداشت نفس را

عَنِ الْهَوی: از هَوی، از هوس.

41 فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِیَ الْمَأْوی

فَاِنَّ الْجَنَّةَ: پس مسلّما بهشت،

هِیَ الْمَأْوی: آن جایگاه (اوست).

ص:507

42 يَسْئَلُونَکَ عَنِ السّاعَهِ اَيّانَ مُرْسيها

يَسْئَلُونَکَ: سؤال می کنند از تو

عَنِ السّاعَهِ: از قیامت که

اَيّانَ مُرْسيها: چه زمانی است وقوعش؟

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (611)

43 فيمَ اَنْتَ مِنْ ذِکْريها

فيمَ: فی + ما = در چه چیز

اَنْتَ مِنْ: تو از

ذِکْريها: یاد کردنش (تو را با یاد کردنش چه کار؟)

44 اِلی رَبِّکَ مُنْتَهيها

اِلی: به سوی

رَبِّکَ: پروردگار توست

مُنْتَهيها: منتهای آن، سرانجام آن.

ص:508

45 اِنَّما اَنْتَ مُنْذِرُ مَنْ یَخْشیها

اِنَّما اَنْتَ: جز این نیست که تو

مُنْذِرُ: بیم دهنده

مَنْ: کسی هستی

(612) جلد 30 سوره نازعات

یَخْشیها: که بترسد از آن.

ص:509

سوره نازعات لغات و مفاهیم قرآن کریم (613)

«سوره عبس»

24 فَلْیَنْظُرِ الْاِنْسانُ اِلی طَعامِهِ

فَلْیَنْظُرِ: پس باید بنگرد

الْاِنْسانُ: انسان

اِلی طَعامِهِ: به غذایش.

25 اَنّا صَبَبْنَاالْماءَ صَبّا

اَنّا: همانا ما

صَبَبْنَا: فرو ریختیم

الْماءَ صَبّا: آب فراوانی.

26 ثُمَّ شَقَقْنَا الْاَرْضَ شَقّا

ثُمَّ شَقَقْنَا: سپس شکافتیم

الْاَرْضَ شَقّا: زمین را شکافتنی.

ص:510

27 فَأَنْبَتْنا فيها حَبّا

فَأَنْبَتْنا: پس رویاندیم

فيها حَبّا: در آن دانه،

28 وَ عِنَبا وَ قَضْبا

وَ عِنَبا: و انگور

وَ قَضْبا: و سبزی

29 وَ زَيْتُونا وَ نَخْلاً

وَ زَيْتُونا: و زیتون

وَ نَخْلاً: و خرما،

30 وَ حَدائِقَ غُلْبا

وَ حَدائِقَ غُلْبا: و باغ های پردرخت،

31 وَ فاكِهَةً وَ اَبّا

وَ فاكِهَةً: و ميوه

وَ اَبّا: و چراگاه،

32 مَتاعا لَكُمْ وَ لِاَنْعامِكُمْ

مَتاعا لَكُمْ: تا متاعى براى شما

وَ لِاَنْعامِكُمْ: و براى چهارپايانتان باشد.

ص:512

(616) جلد 30 سوره عبس

«سوره تکویر»

5 وَ اِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ

وَ اِذَا: و هنگامی که

الْوُحُوشُ: حیوانات وحشی

حُشِرَتْ: یکجا جمع شوند،

ص:513

سوره تکویر لغات و مفاهیم قرآن کریم (617)

«سوره بروج»

1 وَ السَّماءِ ذاتِ الْبُرُوجِ

وَ السَّماءِ: سوگند به آسمان

ذاتِ الْبُرُوجِ: که دارای برج هاست.

2 وَ الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ

وَ الْيَوْمِ: سوگند به روز

الْمَوْعُودِ: موعود.

3 وَ شاهِدٍ وَ مَشْهُودٍ

وَ شاهِدٍ: سوگند به شاهد، گواهی دهنده

وَ مَشْهُودٍ: و مشهود، گواهی داده شده.

(618) جلد 30 سوره بروج

4 قُتِلَ اَصْحابُ الْأُخْدُودِ

قُتِلَ: مرگ بر

اَصْحابُ: آدم سوزان، یاران

الْأُخْدودِ: خندق

5 اَلنّارِ ذاتِ الْوَقُودِ

اَلنّارِ: آتشی

ذاتِ: که دارای

الْوَقُودِ: آتشگیره آتش (بود).

6 اِذْ هُمْ عَلَيْها قُعُودٌ

اِذْ هُمْ: هنگامی که آن ها

عَلَيْها: کنار آن

قُعُودٌ: نشسته بودند.

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (619)

7 وَ هُمْ عَلى ما يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنينَ شُهُودٌ

ص:515

وَ هُمْ عَلی: و ایشان بر

ما یَفْعَلُونَ: آن چه انجام می دادند

بِالْمُؤْمِنینَ: به مؤمنان،

شُهُودٌ: نظاره گر بودند، تماشا می کردند.

8 وَ ما نَقَمُوا مِنْهُمْ اِلاّ اَنْ یُؤْمِنُوا بِاللّهِ الْعَزیزِ الْحَمیدِ

وَ ما نَقَمُوا: و انتقام نمی گرفتند

مِنْهُمْ اِلاّ: از آن ها، مگر

اَنْ یُؤْمِنُوا: این که ایمان آورده بودند

بِاللّهِ: به خدای

الْعَزیزِ: شکست ناپذیر

الْحَمیدِ: ستوده.

9 اَلَّذی لَهُ مُلْکُ السَّمواتِ وَ الاْرْضِ وَ اللّهُ عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ شَهیدٌ

اَلَّذی: آن که (خدایی که)

لَهُ مُلْکُ: برای اوست حکومت

السَّمواتِ: آسمان ها

وَ الأَرْضِ: و زمین.

وَ اللّهُ: و خداوند

عَلی کُلِّ شَیْ ءٍ: بر هر چیزی

شَهیدٌ: شاهد است.

10 اِنَّ الَّذینَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنینَ وَ الْمُؤْمِناتِ ثُمَّ لَمْ یَتُوبُوا فَلَهُمْ عَذابُ جَهَنَّمَ وَ لَهُمْ عَذابُ الْحَریقِ

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (621)

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

فَتَنُوا: به فتنه و بلا انداختند، آزار دادند

الْمُؤْمِنینَ: مردان مؤمن

وَ الْمُؤْمِناتِ: و زنان مؤمن

ثُمَّ لَمْ یَتُوبُوا: سپس توبه نکردند،

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

عَذابُ جَهَنَّمَ: عذاب جهنّم

وَ لَهُمْ: و برای ایشان است

عَذابُ: عذاب

الْحَريقِ: سوزان.

11 اِنَّ الَّذينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ لَهُمْ جَنّاتٌ تَجْری مِنْ تَحْتِهَا الاَنْهارُ ذلِکَ الْفَوْزُ الْکَبيرُ

اِنَّ الَّذينَ: همانا کسانی که

(622) جلد 30 سوره بروج

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

لَهُمْ: برای ایشان است

جَنّاتٌ: باغ هایی که

تَجْری: جاری است

مِنْ تَحْتِهَا: از زیر آن

الأَنْهارُ: نهرها.

ذلِکَ الْفَوْزُ: این است رستگاری

الْکَبیرُ: بزرگ.

ص:519

سوره بروج لغات و مفاهیم قرآن کریم (623)

«سوره طارق»

1 وَ السَّماءِ وَ الطّارِقِ

وَ السَّماءِ: قسم به آسمان

وَ الطّارِقِ: و کوبنده شب.

2 وَ ما اَدْریکَ مَا الطّارِقُ

وَ ما اَدْریکَ: و چه می دانی تو

مَا: که چیست

الطّارِقُ: کوبنده شب؟

3 اَلنَّجْمُ الثّاقِبُ

اَلنَّجْمُ الثّاقِبُ: ستاره درخشان.

(624) جلد 30 سوره طارق

4 اِنْ کُلُّ نَفْسٍ لَمّا عَلَیْها حافِظٌ

اِنْ کُلُّ نَفْسٍ: هیچ نفسی نیست

لَمّا عَلَیْها: مگر این که بر او

حافِظٌ: حافظی است، نگهبانی است.

ص:520

سوره طارق لغات و مفاهیم قرآن کریم (625)

«سوره اعلی»

1 سَبِّحِ اسْمَ رَبِّکَ الْأَعْلی

سَبِّحِ: منزّه بدار

اسْمَ رَبِّکَ: نام پروردگارت را

الْأَعْلی: که بلند مرتبه است.

2 اَلَّذی خَلَقَ فَسَوّی

اَلَّذی خَلَقَ: آن که خلق کرد

فَسَوّی: پس، سامان داد، منظّم کرد.

3 وَ الَّذی قَدَّرَ فَهَدی

وَ الَّذی: و آن که

قَدَّرَ: تقدیر کرد

(626) جلد 30 سوره اعلی

فَهَدی: پس هدایت نمود.

ص:521

4 وَ الَّذی اَخْرَجَ الْمَرْعی

وَ الَّذی: و آن که

اَخْرَجَ: خارج کرد، پدید آورد

الْمَرْعی: چراگاه.

5 فَجَعَلَهُ غُثاءً اَحْوی

فَجَعَلَهُ: پس قرار داد آن را

غُثاءً اَحْوی: گیاه خشک و تیره.

6 سَنُقْرِئُکَ فَلا تَنْسی

سَنُقْرِئُکَ: به زودی قرائت می کنیم بر تو (قرآن را)

فَلا تَنْسی: پس فراموش نخواهی کرد.

سوره اعلی لغات و مفاهیم قرآن کریم (627)

7 اِلاّ ما شاءَ اللّهُ اِنَّهُ یَعْلَمُ الْجَهْرَ وَ ما یَخْفی

اِلاّ ما شاءَ: مگر آن چه بخواهد

ص:522

اللّهُ: خدا.

اِنَّهُ: به درستی که او

یَعْلَمُ: می داند

الْجَهْرَ: آشکار را

وَ ما یَخْفی: و آن چه مخفی است.

8 وَ نُیَسِّرُکَ لِلْیُسْری

وَ نُیَسِّرُکَ: و آسان می کنیم، آماده می سازیم تو را

لِلْیُسْری: برای آسان ترین راه.

ص:523

(628) جلد 30 سوره اعلی

«سوره غاشیه»

1 هَلْ اَتیکَ حَدیثُ الْغاشِیَهِ

هَلْ اَتیکَ: آیا رسیده به تو

حَدیثُ الْغاشِیَهِ: داستان غاشیه ؟

2 وُجُوهٌ یَوْمَئِذٍ خاشِعَهٌ

وُجُوهٌ یَوْمَئِذٍ: چهره هایی در آن روز

خاشِعَهٌ: (از شدّت شرمساری) فروافتاده و خاشع است.

3 عامِلَهٌ ناصِبَهٌ

عامِلَهٌ: عمل کننده

ناصِبَهٌ: رنج برده.

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (629)

4 تَصْلی نارا حامِیَهً

تَصْلی: وارد می شوند

ص:524

نارا: در آتشی

حامِیَةً: سوزاننده.

5 تُسْقی مِنْ عَیْنٍ اٰنِیَةٍ

تُسْقی مِنْ: نوشانده می شوند از

عَیْنٍ اٰنِیَةٍ: چشمه ای بسیار داغ.

6 لَیْسَ لَهُمْ طَعامٌ اِلاّمِنْ ضَریعٍ

لَیْسَ لَهُمْ: نیست برایشان

طَعامٌ اِلاّ: غذایی مگر

مِنْ ضَریعٍ: از خار خشک تلخ.

(630) جلد 30 سوره غاشیه

7 لا یُسْمِنُ وَ لا یُغْنی مِنْ جُوعٍ

لا یُسْمِنُ: نه فربه می کند

وَ لا یُغْنی: و نه بی نیاز می کند

ص:525

مِنْ جُوعٍ: از گرسنگی

8 وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ ناعِمَهٌ

وُجُوهٌ: چهره هایی

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

ناعِمَهٌ: متنعّمند، شاداب و باطراوتند.

9 لِسَعْيِها راضِيَهٌ

لِسَعْيِها: برای سعی و تلاش خود

راضِيَهٌ: راضیند.

سوره غاشیه لغات و مفاهیم قرآن کریم (631)

10 فی جَنَّهٍ عالِيَهٍ

فی جَنَّهٍ: در بهشتی

عالِيَهٍ: بلند مرتبه اند.

ص:526

11 لا تَسْمَعُ فيها لاغِيَةً

لا تَسْمَعُ فيها: نمی شنوند در آن

لاغِيَةً: لغوی، سخن بیهوده ای.

12 فيها عَيْنٌ جارِيَةٌ

فيها عَيْنٌ: در آن چشمه ای

جارِيَةٌ: جریان دارد.

13 فيها سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ

فيها سُرُرٌ: در آن تخت هایی

مَرْفُوعَةٌ: بلند است.

14 وَ اَكْوابٌ مَوْضُوعَةٌ

وَ اَكْوابٌ: و جام هایی

مَوْضُوعَةٌ: قرارداده شده، نهاده،

15 وَ نَمارِقُ مَصْفُوفَةٌ

وَ نَمارِقُ: و پشتی ها

مَصْفُوفَةٌ: صف داده شده، به ردیف چیده شده،

16 وَ زَرابِیُّ مَبْثُوثَةٌ

وَ زَرابِیُّ: و فرش های فاخر

مَبْثُوثَةٌ: گسترده شده.

17 اَفَلا یَنْظُرُونَ اِلَی الْاِبِلِ کَیْفَ خُلِقَتْ

اَفَلا یَنْظُرُونَ: آیا پس نمی نگرند، نگاه نمی کنند

اِلَی الْاِبِلِ: به شتر که

کَیْفَ خُلِقَتْ: چگونه خلق شده؟

18 وَ اِلَی السَّماءِ کَیْفَ رُفِعَتْ

وَ اِلَی السَّماءِ: و به آسمان که

كَيْفَ: چگونه

رُفِعَتْ: برافراشته شده؟

19 وَ اِلَى الْجِبالِ كَيْفَ نُصِبَتْ

وَ اِلَى الْجِبالِ: و به كوه ها كه

كَيْفَ نُصِبَتْ: چگونه نصب شده؟

20 وَ اِلَى الأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ

(634) جلد 30 سوره غاشيه

وَ اِلَى الأَرْضِ: و به زمين كه

كَيْفَ: چگونه

سُطِحَتْ: مسطّح شده، هموار شده؟

سوره غاشيه لغات و مفاهيم قرآن كريم (635)

ص:529

«سوره فجر»

1 وَ الْفَجْرِ

وَ الْفَجْرِ: سوگند به سپیده دم،

2 وَ لَیالٍ عَشْرٍ

وَ لَیالٍ: و شب های

عَشْرٍ: ده گانه،

3 وَ الشَّفْعِ وَ الْوَتْرِ

وَ الشَّفْعِ: و به زوج

وَ الْوَتْرِ: و به فرد،

4 وَ اللَّیْلِ اِذا یَسْرِ

وَ اللَّیْلِ: و به شب

اِذا یَسْرِ: هنگامی که برود.

5 هَلْ فی ذلِکَ قَسَمٌ لِذی حِجْرٍ

هَلْ فی: آیا در

ذلِکَ: این (ها که گفته شد)

قَسَمٌ: قسمی

لِذی: برای صاحب

حِجْرٍ: خرد (نیست؟)

15 فَاَمَّا الاِْنْسانُ اِذا مَا ابْتَلیهُ رَبُّهُ فَأَکْرَمَهُ وَ نَعَّمَهُ فَیَقُولُ رَبّی اَکْرَمَنِ

فَاَمَّا: پس امّا

الاِْنْسانُ: انسان،

اِذا: هنگامی که

مَا ابْتَلیهُ: بیازماید او را

رَبُّهُ: پروردگارش،

فَأَکْرَمَهُ: پس اِکرامش کند

وَ نَعَّمَهُ: و نعمتش دهد

فَیَقُولُ: پس می گوید:

رَبّی: پروردگارم

اَکْرَمَنِ: گرامی داشته مرا!

16 وَ اَمّا اِذا مَا ابْتَلیهُ فَقَدَرَ عَلَیْهِ رِزْقَهُ فَیَقُولُ رَبّی اَهانَنِ

وَ اَمّا اِذا مَا: و امّا هنگامی که

ابْتَلیهُ: بیازماید او را

فَقَدَرَ: پس تنگ بگیرد

(638) جلد 30 سوره فجر

عَلَیْهِ رِزْقَهُ: بر او روزیش را،

فَیَقُولُ: پس می گوید:

رَبّی: پروردگارم

اَهانَنِ: خوار کرده مرا!

27 یا اَیَّتُهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّهُ

یا اَیَّتُهَا: ای

النَّفْسُ: نفس، جان

ص:532

الْمُطْمَئِنَّةُ: مطمئن، آرام یافته!

28 اِرْجِعی اِلی رَبِّکِ راضِیَةً مَرْضِیَّةً

اِرْجِعی: بازگرد

اِلی: به سوی

رَبِّکِ: پروردگارت

راضِیَةً: که تو از او راضی و خشنود

مَرْضِیَّةً: و او

29 فَادْخُلی فی عِبادی

فَادْخُلی: پس داخل شو

فی عِبادی: در جمع بندگانم.

30 وَ ادْخُلی جَنَّتی

وَ ادْخُلی: و داخل شو

جَنَّتی: در بهشت من.

(640) جلد 30 سوره فجر

«سوره بلد»

1 لا اُقْسِمُ بِهذَا الْبَلَدِ

لا اُقْسِمُ: قسم می خورم

بِهذَا الْبَلَدِ: به این شهر (مکّه).

2 وَ اَنْتَ حِلٌّ بِهذَا الْبَلَدِ

وَ اَنْتَ حِلٌّ: در حالی که تو ساکن

بِهذَا الْبَلَدِ: این شهر هستی.

3 وَ والِدٍ وَ ما وَلَدَ

وَ والِدٍ: قسم به پدر

وَ ما وَلَدَ: و آن چه بوجود آورد.

سوره بلد لغات و مفاهیم قرآن کریم (641)

4 لَقَدْ خَلَقْنَا الاِْنْسانَ فی کَبَدٍ

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

خَلَقْنَا الاِْنْسانَ: آفریدیم انسان را

فی کَبَدٍ: در رنج.

8 اَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَیْنَیْنِ

اَلَمْ نَجْعَلْ: آیا قرار ندادیم

لَهُ عَیْنَیْنِ: برای او دو چشم؟

9 وَ لِسانا وَ شَفَتَیْنِ

وَ لِسانا: و یک زبان

وَ شَفَتَیْنِ: و دو لب؟

10 وَ هَدَیْناهُ النَّجْدَیْنِ

(642) جلد 30 سوره بلد

وَ هَدَیْناهُ: و هدایت کردیم او را

النَّجْدَیْنِ: به دو راه (خیر و شر، حق و باطل).

سوره بلد لغات و مفاهیم قرآن کریم (643)

ص:535

«سوره شمس»

1 وَ الشَّمْسِ وَ ضُحيها

وَ الشَّمْسِ: سوگند به خورشید

وَ ضُحيها: و روشنایی آن،

2 وَ الْقَمَرِ اِذا تَليها

وَ الْقَمَرِ: سوگند به ماه

اِذا: هنگامی که

تَليها: بعد از آن درآید،

3 وَ النَّهارِ اِذا جَلّيها

وَ النَّهارِ: سوگند به روز

اِذا: هنگامی که

جَلّيها: آن را روشن سازد،

4 وَ اللَّيْلِ اِذا يَغْشيها

وَ اللَّيْلِ: سوگند به شب

اِذا: هنگامی که

يَغْشيها: روی آن را می پوشاند،

5 وَ السَّماءِ وَ ما بَنيها

وَ السَّماءِ: سوگند به آسمان

وَ ما: و آن که

بَنيها: بنايش کرد،

6 وَ الْأَرْضِ وَ ما طَحيها

وَ الْأَرْضِ: سوگند به زمين

وَ ما: و آن که

طَحيها: گستردش،

7 وَ نَفْسٍ وَ ما سَوّيها

وَ نَفْسٍ: سوگند به نفس (آدمی)

وَ ما سَوّيها: و آن که منظّمش کرد،

8 فَاَلْهَمَها فُجُورَها وَ تَقْویها

فَاَلْهَمَها: پس الهام کرد به او

فُجُورَها: فجورش

وَ تَقْویها: و تقوایش را.

9 قَدْ اَفْلَحَ مَنْ زَکّیها

قَدْ: به تحقیق

اَفْلَحَ: رستگار شد

(646) جلد 30 سوره شمس

مَنْ: کسی که

زَکّیها: تزکیه کرد خود را.

10 وَ قَدْ خابَ مَنْ دَسّها

وَ قَدْ: و به تحقیق

خابَ: محروم گشت

مَنْ: کسی که

دَسّها: آلوده نمود خود را.

سوره شمس لغات و مفاهیم قرآن کریم (647)

ص:538

«سوره لیل»

1 وَ اللَّیْلِ اِذا یَغْشی

وَ اللَّیْلِ: قسم به شب

اِذا: هنگامی که

یَغْشی: می پوشاند.

2 وَ النَّهارِ اِذاتَجَلّی

وَ النَّهارِ: قسم به روز

اِذا: هنگامی که

تَجَلّی: تجلّی کند.

3 وَ ما خَلَقَ الذَّکَرَ وَ الْأُنْثی

وَ ما خَلَقَ: قسم به آن که خلق کرد

الذَّکَرَ وَ الْأُنْثی: نر و ماده را.

4 اِنَّ سَعْیَکُمْ لَشَتّی

اِنَّ: همانا

سَعْیَکُمْ: سعی و تلاش شما

لَشَتّی: گوناگون است.

5 فَاَمّا مَنْ اَعْطی وَ اتَّقی

فَاَمّا: پس امّا

مَنْ: کسی که

اَعْطی: عطا کند

وَ اتَّقی: و پرهیزکار باشد،

6 وَ صَدَّقَ بِالْحُسْنی

وَ صَدَّقَ: و تصدیق نماید

بِالْحُسْنی: (پاداش) نیک را،

7 فَسَنُیَسِّرُهُ لِلْیُسْری

فَسَنُیَسِّرُهُ: پس به زودی راه انجام کار را برای او

لِلْیُسْری: آسان می سازیم.

8 وَ اَمّا مَنْ بَخِلَ وَ اسْتَغْنی

وَ اَمّا: و امّا

مَنْ: کسی که

بَخِلَ: بخل بورزد

وَ اسْتَغْنی: و طلب بی نیازی کند، خود را بی نیاز ببیند،

9 وَ کَذَّبَ بِالْحُسْنی

(650) جلد 30 سوره لیل

وَ کَذَّبَ: و تکذیب کند

بِالْحُسْنی: (پاداش) نیک را،

10 فَسَنُیَسِّرُهُ لِلْعُسْری

فَسَنُیَسِّرُهُ: پس به زودی راه انجام کار را برای او

لِلْعُسْری: دشوار می سازیم.

سوره لیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (651)

ص:541

«سوره ضحی»

1 وَ الضُّحی

وَ الضُّحی: قسم به روز روشن، (هنگامی که نور خورشید گسترده می شود).

2 وَ اللَّیْلِ اِذا سَجی

وَ اللَّیْلِ: قسم به شب

اِذا: هنگامی که

سَجی: آرامش بخشد،

3 ما وَدَّعَکَ رَبُّکَ وَ ما قَلی

ما وَدَّعَکَ: ترک نکرد تو را

رَبُّکَ: پروردگارت

وَ ما قَلی: و خشم ننمود.

4 وَ لَلْاٰخِرَهُ خَیْرٌ لَکَ مِنَ الْاُولی

وَ لَلْاٰخِرَةُ: و مسلّما آخرت

خَيْرٌ لَکَ: بهتر است برای تو

مِنَ الْاُولی: از دنیا.

5 وَ لَسَوْفَ يُعْطيکَ رَبُّکَ فَتَرْضی

وَ لَسَوْفَ: و به زودی

يُعْطيکَ: می دهد به تو، عطا می کند به تو

رَبُّکَ: پروردگارت

فَتَرْضی: پس راضی می شوی.

«سوره انشراح»

1 اَلَمْ نَشْرَحْ لَکَ صَدْرَکَ

اَلَمْ نَشْرَحْ: آیا فراخ نکردیم

لَکَ صَدْرَکَ: برای تو سینه ات را؟

2 وَ وَضَعْنا عَنْکَ وِزْرَکَ

وَ وَضَعْنا: و قرار دادیم

عَنْکَ: از تو

وِزْرَکَ: بار سنگین را؟

3 اَلَّذی اَنْقَضَ ظَهْرَکَ

اَلَّذی: آن (باری) که

اَنْقَضَ: شکسته بود

ظَهْرَکَ: پشتت را؟

4 وَ رَفَعْنا لَکَ ذِکْرَکَ

وَ رَفَعْنا: و بلند کردیم

لَکَ: برای تو

ذِکْرَکَ: یادت را، آوازه ات را.

5 فَاِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْرا

فَاِنَّ: پس همانا

مَعَ الْعُسْرِ: با سختی

یُسْرا: آسانی است.

6 اِنَّ مَعَ الْعُسْرِ یُسْرا

اِنَّ: به درستی که

سوره انشراح لغات و مفاهیم قرآن کریم (655)

مَعَ الْعُسْرِ: با سختی

یُسْرا: آسانی است

7 فَأِذا فَرَغْتَ فَانْصَبْ

ص:545

فَأِذا: پس وقتی که

فَرَغْتَ: فارغ شدی (از کاری)

فَانْصَبْ: به مهمّ دیگری بپرداز.

8 وَ اِلی رَبِّکَ فَارْغَبْ

وَ اِلی: و به سوی

رَبِّکَ: پروردگارت

فَارْغَبْ: رغبت کن، علاقه نشان بده.

(656) جلد 30 سوره انشراح

ص:546

«سوره تین»

1 وَ التّینِ وَ الزَّیْتُونِ

وَ التّینِ: سوگند به انجیر

وَ الزَّیْتُونِ: سوگند به زیتون.

2 وَ طُورِ سینینَ

وَ طُورِ سینینَ: سوگند به طور سینا.

3 وَ هذَا الْبَلَدِ الأْمینِ

وَ هذَا: قسم به این

الْبَلَدِ الأْمینِ: شهر اَمن (مکّه).

4 لَقَدْ خَلَقْنَا الاِْنْسانَ فی اَحْسَنِ تَقْویمٍ

سوره تین لغات و مفاهیم قرآن کریم (657)

لَقَدْ: هر آینه به تحقیق

خَلَقْنَا الاِْنْسانَ: خلق نمودیم انسان را

فی اَحْسَنِ: در نیکوترین

ص:547

تَقْویمٍ:ساختار، صورت

5 ثُمَّ رَدَدْناهُ اَسْفَلَ سافِلینَ

ثُمَّ رَدَدْناهُ: سپس بازگرداندیم

اَسْفَلَ سافِلینَ: به پست ترین مرحله،

6 اِلاَّ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلوُا الصّالِحاتِ فَلَهُمْ اَجْرٌ غَیْرُ مَمْنُونٍ

اِلاَّ الَّذینَ: مگر کسانی که

امَنُوا: ایمان آوردند

وَ عَمِلوُا: و انجام دادند

(658) جلد 30 سوره تین

الصّالِحاتِ: عمل صالح

فَلَهُمْ: پس برای ایشان است

اَجْرٌ: پاداشی

غَیْرُ مَمْنُونٍ: بی پایان، قطع نشدنی.

ص:548

7 فَما يُكَذِّبُکَ بَعْدُ بِالدّينِ

فَما يُكَذِّبُکَ: پس چه چيز به تكذيب وامى دارد تو را

بَعْدُ: بعد از اين همه،

بِالدّينِ: روز جزا را؟

8 اَلَيْسَ اللّهُ بِاَحْكَمِ الْحاكِمينَ

اَلَيْسَ اللّهُ: آيا نيست خداوند

بِاَحْكَمِ: محكم ترين، بهترين

الْحاكِمينَ: حكم كنندگان؟

(660) جلد 30 سوره تین

«سوره علق»

1 اِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّکَ الَّذی خَلَقَ

اِقْرَأْ بِاسْمِ: بخوان به نام

رَبِّکَ الَّذی: پروردگارت که

خَلَقَ: خلق کرد.

2 خَلَقَ الاِْنْسانَ مِنْ عَلَقٍ

خَلَقَ الاِْنْسانَ: آفرید انسان را

مِنْ عَلَقٍ: از خون بسته ای.

3 اِقْرَأْ وَ رَبُّکَ الاَْکْرَمُ

اِقْرَأْ وَ رَبُّکَ: بخوان که پروردگارت

الاَْکْرَمُ: کریم ترین است.

سوره علق لغات و مفاهیم قرآن کریم (661)

4 اَلَّذی عَلَّمَ بِالْقَلَمِ

اَلَّذی عَلَّمَ: آن که آموخت

ص:550

بِالْقَلَمِ: به وسیله قلم.

5 عَلَّمَ الاِْنْسانَ ما لَمْ یَعْلَمْ

عَلَّمَ الاِْنْسانَ: آموخت انسان را

ما لَمْ یَعْلَمْ: آن چه نمی دانست.

(662) جلد 30 سوره علق

ص:551

«سوره قدر»

1 اِنّا اَنْزَلْناهُ فی لَیْلَهِ الْقَدْرِ

اِنّا: به درستی که ما

اَنْزَلْناهُ: نازل نمودیم آن را

فی لَیْلَهِ: در شب

الْقَدْرِ: قدر.

2 وَ ما اَدْریکَ ما لَیْلَهُ الْقَدْرِ

وَ ما اَدْریکَ: و چه می دانی تو

ما لَیْلَهُ: که چیس شب

الْقَدْرِ: قدر.

ص:552

3 لَيْلَهُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ اَلْفِ شَهْرٍ

سوره قدر لغات و مفاهیم قرآن کریم (663)

لَيْلَهُ: شب

الْقَدْرِ: قدر

خَيْرٌ: بهتر است

مِنْ اَلْفِ: از هزار

شَهْرٍ: ماه.

4 تَنَزَّلُ الْمَلائِكَهُ وَ الرُّوحُ فيها بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ اَمْرٍ

تَنَزَّلُ: فرود می آیند

الْمَلائِكَهُ: فرشتگان

وَ الرُّوحُ: و روح

فيها: در آن،

بِإِذْنِ: به اجازه

رَبِّهِمْ: پروردگارشان

(664) جلد 30 سوره قدر

مِنْ كُلِّ: از برای هر

اَمْرٍ: کاری.

ص:553

5 سَلامٌ هِیَ حَتّی مَطْلَعِ الْفَجْرِ

سَلامٌ: سلام و سلامت و برکت است

هِیَ: آن

حَتّی مَطْلَعِ: تا طلوع

الْفَجْرِ: فجر

سوره قدر لغات و مفاهیم قرآن کریم (665)

ص:554

1 لَمْ یَکُنِ الَّذینَ کَفَروُا مِنْ اَهْلِ الْکِتابِ وَ الْمُشْرِکینَ مُنْفَکّینَ حَتّی تَأْتِیَهُمُ الْبَیِّنَهُ

لَمْ یَکُنِ الَّذینَ: نبودند کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند

مِنْ اَهْلِ: از اهل

الْکِتابِ: کتاب

وَ الْمُشْرِکینَ: و مشرکان،

مُنْفَکّینَ حَتّی: دست بردار تا

تَأْتِیَهُمُ: بیاید برایشان

الْبَیِّنَهُ: دلیل روشن.

2 رَسُولٌ مِنَ اللّهِ یَتْلُوا صُحُفا مُطَهَّرَهً

(666) جلد 30 سوره بیّنه

رَسُولٌ: رسولی

مِنَ اللّهِ: از جانب خدا

يَتْلُوا: تا بخواند

صُحُفا مُطَهَّرَةً: صحیفه های پاکی را.

3 فیها کُتُبٌ قَیِّمَةٌ

فیها کُتُبٌ: که در آن کتاب هایی

قَیِّمَةٌ: استوار و باثبات است.

6 اِنَّ الَّذینَ کَفَروُا مِنْ اَهْلِ الْکِتابِ وَ الْمُشْرِکینَ فی نارِ جَهَنَّمَ خالِدینَ فیها اُولئِکَ هُمْ شَرُّ الْبَرِیَّهِ

اِنَّ الَّذینَ: همانا کسانی که

کَفَروُا: کافر شدند

مِنْ اَهْلِ: از اهل

الْکِتابِ: کتاب

وَ الْمُشْرِکینَ: و مشرکان،

فی نارِ: در آتش

جَهَنَّمَ: جهنّمند

خالِدينَ: جاودانند

فيها: در آن.

اُولئِکَ هُمْ: آنان، ايشانند

شَرُّ الْبَرِيَّهِ: بدترين مخلوقات.

7 اِنَّ الَّذينَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ اُولئِکَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّهِ

اِنَّ: به درستى كه

الَّذينَ: آنان كه

امَنُوا: ايمان آوردند

(668) جلد 30 سوره بيّنه

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند،

الصّالِحاتِ: عمل صالح

اُولئِکَ: آنان،

هُمْ: ايشانند

ص:557

خَيْرُ: بهترين

الْبَرِيَّهِ: مخلوقات.

8 جَزاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنّاتُ عَدْنٍ تَجْرى مِنْ تَحْتِهَا الأنْهارُ خالِدينَ فيها اَبَدارَضِىَ اللّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذلِکَ لِمَنْ خَشِىَ رَبَّهُ

جَزاؤُهُمْ: پاداششان

عِنْدَ رَبِّهِمْ: نزد پروردگارشان

جَنّاتُ: باغ های

عَدْنٍ: جاویدی است

تَجْرى: كه جريان دارد

مِنْ تَحْتِهَا: از زير آن

الأنْهارُ: نهرها

خالِدينَ: جاودانند

فيها: در آن

اَبَدا: تا اَبَد، همیشه.

رَضِیَ: راضی و خشنود است

اللّهُ: خدا

عَنْهُمْ: از آن ها

وَ رَضُوا: و راضی و خشنودند

عَنْهُ: از او.

ذلِکَ: این،

لِمَنْ: برای کسی است که

خَشِیَ: بترسد، پروا کند

(670) جلد 30 سوره بیّنه

رَبَّهُ: از پروردگارش

ص:559

سوره بیّنه لغات و مفاهیم قرآن کریم (671)

«سوره زلزله»

1 اِذا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزالَها

اِذا: هنگامی که

زُلْزِلَتِ: لرزانده شود

الْأَرْضُ: زمین

زِلْزالَها: با زلزله مخصوص خودش،

2 وَ اَخْرَجَتِ الْأَرْضُ اَثْقالَها

وَ اَخْرَجَتِ: و خارج سازد

الْأَرْضُ: زمین

اَثْقالَها: بارهای سنگینش را،

3 وَ قالَ الْاِنْسانُ مالَها

(672) جلد 30 سوره زلزله

وَ قالَ الْاِنْسانُ: و گوید: انسان

مالَها: چه شده است آن را؟

4 یَوْمَئِذٍ تُحَدِّثُ اَخْبارَها

ص:560

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

تُحَدِّثُ: خبر می دهد، بازگو می کند

اَخْبارَها: خبرهایش را.

5 بِاَنَّ رَبَّکَ اَوْحی لَها

بِاَنَّ: به این که، زیرا که

رَبَّکَ: پروردگارت

اَوْحی لَها: وحی کرده به او.

6 يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النّاسُ اَشْتاتا لِيُرَوْا اَعْمالَهُمْ

يَوْمَئِذٍ: در آن روز

يَصْدُرُ: بیرون می آیند

النّاسُ: مردم

اَشْتاتا: دسته، دسته

لِيُرَوْا: تا نشان داده شوند، تا ببینند

اَعْمالَهُمْ: اعمالشان را.

7 فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ خَيْرا يَرَهُ

فَمَنْ: پس هر کس

يَعْمَلْ: عمل کند، انجام دهد

مِثْقالَ: به اندازه سنگینی

ذَرَّةٍ: ذرّه ای

خَيْرا: کار نیک،

يَرَهُ: ببیند آن را.

8 وَ مَنْ يَعْمَلْ مِثْقالَ ذَرَّةٍ شَرّا يَرَهُ

(674) جلد 30 سوره زلزله

وَ مَنْ: و هر کس

يَعْمَلْ: عمل کند، انجام دهد

مِثْقالَ: به اندازه سنگینی

ذَرَّةٍ: ذرّه ای

شَرّا: کار بد،

يَرَهُ: ببیند آن را

سوره زلزله لغات و مفاهیم قرآن کریم (675)

ص:562

«سوره عادیات»

1 وَ الْعادِیاتِ ضَبْحا

وَ الْعادِیاتِ: قسم به اسبان تیزپا

ضَبْحا: که نفس نفس زنند:

2 فَالْمُورِیاتِ قَدْحا

فَالْمُورِیاتِ: پس به افروزندگان

قَدْحا: جرقه آتش،

3 فَالْمُغیراتِ صُبْحا

فَالْمُغیراتِ:پس به هجوم آوران

صُبْحا: سپیده دم، هنگام صبح،

(676) جلد 30 سوره عادیات

4 فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعا

فَأَثَرْنَ بِهِ: پس برانگیزند به آن

نَقْعا: گرد و غبار،

ص:563

5 فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعا

فَوَسَطْنَ بِهِ: پس به وسط آن زنند

جَمْعا: همگی:

6 اِنَّ الاِْنْسانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ

اِنَّ الاِْنْسانَ: به درستی که انسان

لِرَبِّهِ: نسبت به پروردگارش

لَكَنُودٌ: قطعا ناسپاس است.

سوره عادیات لغات و مفاهیم قرآن کریم (677)

ص:564

«سوره القارعه»

1 اَلْقارِعَهُ

اَلْقارِعَهُ: کوبنده

2 مَا الْقارِعَهُ

مَا: چه

الْقارِعَهُ: کوبنده ای!

3 وَ ما اَدْریکَ مَا الْقارِعَهُ

وَ ما: و چه

اَدْریکَ: می دانی تو که

مَا الْقارِعَهُ: چیست کوبنده؟

(678) جلد 30 سوره القارعه

4 یَوْمَ یَکوُنُ النّاسُ کَالْفَراشِ الْمَبْثوُثِ

یَوْمَ: روزی که

یَکوُنُ: می باشند

النّاسُ: مردم

كَالْفَراشِ: مانند پروانه های

الْمَبْثوُثِ: پراکنده.

5 وَ تَکوُنُ الْجِبالُ کَالْعِهْنِ الْمَنْفوُشِ

وَ تَکوُنُ: و می شوند

الْجِبالُ: کوه ها

کَالْعِهْنِ: مانند پشم رنگین

الْمَنْفوُشِ: حلاّجی شده.

6 فَاَمّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوازینُهُ

سوره القارعه لغات و مفاهیم قرآن کریم (679)

فَاَمّا: پس، امّا

مَنْ: کسی که

ثَقُلَتْ: سنگین گردد

مَوازینُهُ: ترازوهایش، وزنه اعمالش،

ص:566

7 فَهُوَ فی عیشَهٍ راضِیَهٍ

فَهُوَ: پس او

فی: در

عیشَهٍ: زندگانی

راضِیَهٍ: رضایت بخشی است.

8 وَ اَمّا مَنْ خَفَّتْ مَوازینُهُ

وَ اَمّا: و امّا

مَنْ: کسی که

(680) جلد 30 سوره القارعه

خَفَّتْ: سبک گردد

مَوازینُهُ: ترازوهایش، وزنه اعمالش،

9 فَاُمُّهُ هاوِیَهٌ

فَاُمُّهُ: پس پناهگاهش، مادرش

هاوِیَهٌ: دوزخ است

ص:567

10 وَ ما اَدْریکَ ماهِیَهْ

وَ ما: و چه

اَدْریکَ: می دانی تو

ماهِیَهْ: که چیست آن؟

11 نارٌ حامِیَهٌ

نارٌ: آتشی

حامِیَهٌ: سوزنده است.

«سوره تکاثر»

1 اَلْهیکُمُ التَّکاثُرُ

اَلْهیکُمُ: سرگرم کرده شما را

التَّکاثُرُ: تفاخر، به رخ کشیدن ثروت.

2 حَتّی زُرْتُمُ الْمَقابِرَ

حَتّی زُرْتُمُ: تا این که به زیارت

الْمَقابِرَ: قبرها رفتید.

سوره تکاثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (683)

ص:569

«سوره عصر»

1 وَ الْعَصْرِ

وَ الْعَصْرِ: قسم به عصر

2 اِنَّ الاِْنْسانَ لَفی خُسْرٍ

اِنَّ: به درستی که

الاِْنْسانَ: انسان

لَفی: البته در

خُسْرٍ: زیان است.

3 اِلاَّ الَّذینَ امَنُوا وَ عَمِلُوا الصّالِحاتِ وَ تَواصَوْا بِالْحَقِّ وَ تَواصَوْا بِالصَّبْرِ

اِلاَّ الَّذینَ: مگر کسانی که

امَنُوا: ایمان آورده

وَ عَمِلُوا: و انجام دادند

الصّالِحاتِ: عمل صالح

وَ تَواصَوْا: و یکدیگر را سفارش کردند

بِالْحَقِّ: به حق

وَ تَواصَوْا: و یکدیگر را سفارش کردند

بِالصَّبْرِ: به صبر.

سوره عصر لغات و مفاهیم قرآن کریم (685)

ص:571

«سوره همزه»

1 وَيْلٌ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُمَزَةٍ

وَيْلٌ لِكُلِّ: وای بر هر

هُمَزَةٍ: عیب جوی

لُمَزَةٍ: مسخره کننده.

(686) جلد 30 سوره همزه 7

ص:572

«سوره فیل»

1 اَلَمْ تَرَکَیْفَ فَعَلَ رَبُّکَ بِاَصْحابِ الْفیلِ

اَ: آیا

لَمْ تَرَ: ندیدی

کَیْفَ: چگونه، چه

فَعَلَ: انجام داد

رَبُّکَ: پروردگارت

بِاَصْحابِ: با یاران

الْفیلِ: فیل؟

2 اَلَمْ یَجْعَلْ کَیْدَهُمْ فی تَضْلیلٍ

اَ: آیا

لَمْ یَجْعَلْ: قرار نداد

سوره فیل لغات و مفاهیم قرآن کریم (687)

کَیْدَهُمْ: نقشه آن ها را

فی تَضْلیلٍ: در گمراهی، سردرگمی؟

ص:573

3 وَ اَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرا اَبابيلَ

وَ اَرْسَلَ: و فرستاد

عَلَيْهِمْ: برايشان

طَيْرا: پرندگانى

اَبابيلَ: گروه گروه.

4 تَرْميهِمْ بِحِجارَةٍ مِنْ سِجّيلٍ

تَرْميهِمْ: كه مى انداختند بر آن ها

بِحِجارَةٍ: سنگ هايى

مِنْ: از

سِجّيلٍ: گِل سفت شده.

(688) جلد 30 سوره فيل

5 فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ

فَجَعَلَهُمْ: پس قرار داد آن ها را

كَعَصْفٍ: مانند كاهى

مَأْكُولٍ: خرد شده، جويده شده.

سوره فيل لغات و مفاهيم قرآن كريم (689)

ص:574

«سوره قریش»

1 لِایلافِ قُرَیْشٍ

لِایلافِ: برای الفت گرفتن

قُرَیْشٍ: قریش.

2 ایلافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتاءِ وَالصَّیْفِ

ایلافِهِمْ: الفتشان

رِحْلَةَ: به کوچ کردن، سفرهای

الشِّتاءِ: زمستانی

وَ الصَّیْفِ: و تابستانی است.

3 فَلْیَعْبُدوُا رَبَّ هذَا الْبَیْتِ

فَلْیَعْبُدوُا: پس باید عبادت کنند

رَبَّ: پروردگار

هذَا: این

الْبَیْتِ: خانه را.

4 اَلَّذی اَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَ امَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

اَلَّذی: آن که

اَطْعَمَهُمْ: طعامشان داد

مِنْ: از

جُوعٍ: گرسنگی

وَ امَنَهُمْ: و ایمن شان کرد

مِنْ: از

خَوْفٍ: ترس و ناامنی

سوره قریش لغات و مفاهیم قرآن کریم (691)

ص:576

«سوره ماعون»

1 اَرَأَیْتَ الَّذی یُکَذِّبُ بِالدّینِ

اَرَأَیْتَ: آیا دیدی

الَّذی: آن کس را که

یُکَذِّبُ: تکذیب می کند

بِالدّینِ: دین را؟

2 فَذلِکَ الَّذی یَدُعُّ الْیَتیمَ

فَذلِکَ الَّذی: پس همان کس که

یَدُعُّ: با خشونت می راند

الْیَتیمَ: یتیم را.

3 وَ لا یَحُضُّ عَلی طَعامِ الْمِسْکینِ

وَ لا یَحُضُّ: و ترغیب نمی کند

عَلی طَعامِ: بر اطعام

الْمِسْکینِ: مسکین، بینوا.

4 فَوَيْلٌ لِلْمُصَلّينَ

فَوَيْلٌ: پس واى

لِلْمُصَلّينَ: بر نمازگزاران.

5 اَلَّذينَ هُمْ عَنْ صَلاتِهِمْ ساهُونَ

اَلَّذينَ: كسانى كه

هُمْ: ايشان

عَنْ: از

صَلاتِهِمْ: نمازشان

ساهُونَ: غافلند (در نمازشان سهل انگارند).

سوره ماعون لغات و مفاهيم قرآن كريم (693)

6 اَلَّذينَ هُمْ يُراؤُنَ

اَلَّذينَ: آنان كه

هُمْ: ايشان

يُراؤُنَ: ريا مى كنند.

ص:578

7 وَ يَمْنَعُونَ الْماعُونَ

وَ يَمْنَعُونَ: و منع می کنند

الْماعُونَ: از ضروریّات زندگی.

(694) جلد 30 سوره ماعون

ص:579

«سوره کوثر»

1 اِنّا اَعْطَیْناکَ الْکَوْثَرَ

اِنّا: همانا ما

اَعْطَیْناکَ: عطا کردیم به تو

الْکَوْثَرَ: خیر بسیار را.

2 فَصَلِّ لِرَبِّکَ وَ انْحَرْ

فَصَلِّ: پس، نماز بخوان

لِرَبِّکَ: برای پروردگارت

وَ انْحَرْ: و قربانی کن.

3 اِنَّ شانِئَکَ هُوَ الْأَبْتَرُ

اِنَّ: همانا

سوره کوثر لغات و مفاهیم قرآن کریم (695)

شانِئَکَ: دشمن تو،

هُوَ: او

الْأَبْتَرُ: بی نسل است.

ص580

«سوره کافرون»

1 قُلْ یا اَیُّهَا الْکافِرُونَ

قُلْ یا اَیُّهَا: بگو: ای

الْکافِرُونَ: کافران !

2 لا اَعْبُدُ ما تَعْبُدُونَ

لا اَعْبُدُ: نمی پرستم

ما: آن چه را

تَعْبُدُونَ: شما می پرستید.

(696) جلد 30 سوره کافرون

3 وَ لا اَنْتُمْ عابِدُونَ ما اَعْبُدُ

وَ لا اَنْتُمْ: نه شما

عابِدُونَ: پرستنده اید

ما: آن چه را

اَعْبُدُ: من می پرستم.

4 وَ لا اَنَا عابِدٌ ما عَبَدْتُمْ

وَ لا اَنَا: و نه من

عابِدٌ: پرستنده ام

ما: آن چه

عَبَدْتُمْ: شما می پرستید.

5 وَ لا اَنْتُمْ عابِدوُنَ ما اَعْبُدُ

وَ لا اَنْتُمْ: و نه شما

عابِدوُنَ: پرستنده اید

سوره کافرون لغات و مفاهیم قرآن کریم (697)

ما: آن چه

اَعْبُدُ: من می پرستم

6 لَکُمْ دینُکُمْ وَ لِیَ دینِ

لَکُمْ: برای شما

دینُکُمْ: دین شما

وَلِیَ: و برای من (هم)

دینِ: دین من.

ص:582

«سوره نصر»

1 اِذا جاءَ نَصْرُ اللّهِ وَ الْفَتْحُ

اِذا: هنگامی که

جاءَ: بیاید

نَصْرُ: یاری

(698) جلد 30 سوره نصر

اللّهِ: خداوند

وَ الْفَتْحُ: و پیروزی

2 وَ رَأَیْتَ النّاسَ یَدْخُلُونَ فی دینِ اللّهِ اَفْواجا

وَ رَأَیْتَ: و ببینی

النّاسَ: مردم را

یَدْخُلُونَ: که داخل می شوند

فی دینِ: در دین

اللّهِ: خدا

اَفْواجا: گروه گروه.

3 فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّکَ وَ اسْتَغْفِرْهُ اِنَّهُ کانَ تَوّابا

ص:583

فَسَبِّحْ: پس تسبیح کن

بِحَمْدِ: به ستایش

رَبِّکَ: پروردگارت

سوره نصر لغات و مفاهیم قرآن کریم (699)

وَ اسْتَغْفِرْهُ: و طلب آمرزش کن از او

اِنَّهُ: که همانا او

کانَ: باشد

تَوّابا: بسیار توبه پذیر.

(700) جلد 30 سوره نصر

ص:584

«سوره تبّت»

1 تَبَّتْ یَدا اَبی لَهَبٍ وَ تَبَّ

تَبَّتْ: بریده باد

یَدا: دو دسست

اَبی لَهَبٍ: ابولهب

وَ تَبَّ: و نابود باد، مرگ بر او.

2 ما اَغْنی عَنْهُ مالُهُ وَ ما کَسَبَ

ما اَغْنی: بی نیاز نکرد

عَنْهُ: از او

مالُهُ: مالش

وَ ما: و آن چه

کَسَبَ: کسب کرد.

سوره تبّت لغات و مفاهیم قرآن کریم (701)

3 سَیَصْلی نارا ذاتَ لَهَبٍ

سَیَصْلی: به زودی وارد می شود

ص:585

نارا: در آتشی که

ذاتَ: دارای

لَهَبٍ: شعله فروزان است.

4 وَامْرَأَتُهُ حَمّالَةَ الْحَطَبِ

وَ امْرَأَتُهُ: و زن او

حَمّالَةَ: که حمل کننده، بارکش

الْحَطَبِ: هیزم است.

5 فی جیدِها حَبْلٌ مِنْ مَسَدٍ

فی جیدِها: در گردن او

حَبْلٌ: ریسمانی

مِنْ: از

مَسَدٍ: لیف خرمااست.

«سوره اخلاص»

1 قُلْ هُوَ اللّهُ اَحَدٌ

قُلْ: بگو:

هُوَ: او

اللّهُ: خدای

اَحَدٌ: یگانه است.

2 اَللّهُ الصَّمَدُ

اَللّهُ: خدا

الصَّمَدُ: بی نیاز است.

3 لَمْ یَلِدْ وَ لَمْ یُولَدْ

لَمْ یَلِدْ: نزاده

وَ لَمْ یُولَدْ: و زاییده نشده.

4 وَ لَمْ یَکُنْ لَهُ کُفُوا اَحَدٌ

وَ لَمْ یَکُنْ: و نبوده است

لَهُ: برای او

کُفُوا: همتا

اَحَدٌ: احدی.

سوره اخلاص لغات و مفاهیم قرآن کریم (705)

ص:588

«سوره فلق»

1 قُلْ اَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ

قُلْ: بگو:

اَعُوذُ: پناه می برم

بِرَبِّ: به پروردگار

الْفَلَقِ: سپیده دم

2 مِنْ شَرِّ ما خَلَقَ

مِنْ: از

شَرِّ: شرّ

ما: آن چه

خَلَقَ: آفرید.

(706) جلد 30 سوره فلق

3 وَ مِنْ شَرِّ غاسِقٍ اِذا وَقَبَ

وَ مِنْ شَرِّ: و از شرّ

غاسِقٍ: شب تاریک

ص:589

اِذا: هنگامی که

وَقَبَ: هجوم آورد

4 وَ مِنْ شَرِّ النَّفّاثاتِ فِی الْعُقَدِ

وَ مِنْ: و از

شَرِّ: شرّ

النَّفّاثاتِ: دمندگان

فِی: در

الْعُقَدِ: گِرِه ها

5 وَ مِنْ شَرِّ حاسِدٍ اِذا حَسَدَ

وَ مِنْ: و از

شَرِّ: شرّ

حاسِدٍ: حسود

اِذا: هنگامی که

حَسَدَ: حسد ورزد

(708) جلد 30 سوره فلق

«سوره ناس»

1 قُلْ اَعُوذُ بِرَبِ النّاسِ

قُلْ: بگو:

اَعُوذُ: پناه می برم

بِرَبِّ: به پروردگار

النّاسِ: مردم.

2 مَلِکِ النّاسِ

مَلِکِ: فرمانروای

النّاسِ: مردم.

3 اِلهِ النّاسِ

اِلهِ: معبود

سوره ناس لغات و مفاهیم قرآن کریم (709)

النّاسِ: مردم.

4 مِنْ شَرِّ الْوَسْواسِ الْخَنّاسِ

ص:591

مِنْ: از

شَرِّ: شرّ

الْوَسْواسِ: وسوسه گر

الْخَنّاسِ: نهانی

5 اَلَّذی یُوَسْوِسُ فی صُدوُرِ النّاسِ

اَلَّذی: آن که

یُوَسْوِسُ: وسوسه می کند

فی: در

صُدوُرِ: سینه های

النّاسِ: مردم.

(710) جلد 30 سوره ناس

6 مِنَ الْجِنَّهِ وَ النّاسِ

مِنَ: از

الْجِنَّهِ: جن

موضوع صفحه

«سوره روم»••• 13

«سوره لقمان»••• 44

«سوره سجده»••• 65

«سوره احزاب»••• 68

«سوره سبأ»••• 80

«سوره فاطر»••• 103

«سوره یس»••• 121

«سوره صافّات»••• 134

«سوره ص»••• 148

«سوره زمر»••• 161

«سوره غافر»••• 180

«سوره فصّلت»••• 194

(712)

«سوره شوری»••• 210

«سوره زخرف»••• 230

(713)

ص:593

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره دخان»••• 242

«سوره جاثیه»••• 245

«سوره احقاف»••• 255

«سوره محمّد»••• 266

«سوره فتح»••• 276

«سوره حُجُرات»••• 293

«سوره ق»••• 304

«سوره ذاریات»••• 311

«سوره طور»••• 318

«سوره نجم»••• 324

«سوره قمر»••• 329

«سوره الرّحمن»••• 337

«سوره واقعه»••• 348

«سوره حدید»••• 355

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره مجادله»••• 368

«سوره حشر»••• 374

«سوره ممتحنه»••• 381

«سوره صف»••• 389

«سوره جمعه»••• 396

«سوره منافقون»••• 406

«سوره تغابن»••• 408

«سوره طلاق»••• 415

«سوره تحریم»••• 421

«سوره ملک»••• 427

«سوره قلم»••• 433

«سوره حاقه»••• 438

«سوره معارج»••• 443

«سوره نوح»••• 449

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره جن»••• 457

«سوره مزّمّل»••• 469

«سوره مدّثّر»••• 473

«سوره قیامت»••• 475

«سوره انسان»••• 476

«سوره مرسلات»••• 480

«سوره نبأ»••• 485

«سوره نازعات»••• 499

«سوره عبس»••• 510

«سوره تکویر»••• 513

«سوره بروج»••• 514

«سوره طارق»••• 520

«سوره اعلی»••• 521

«سوره غاشیه»••• 524

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره فجر»••• 530

«سوره بلد»••• 534

«سوره شمس»••• 536

«سوره لیل»••• 539

«سوره ضحی»••• 542

«سوره انشراح»••• 544

«سوره تین»••• 547

«سوره علق»••• 550

«سوره قدر»••• 552

«سوره بیّنه»••• 555

«سوره زلزله»••• 560

«سوره عادیات»••• 563

«سوره القارعه»••• 565

«سوره تکاثر»••• 569

فهرست مطالب

موضوع صفحه

«سوره عصر»••• 570

«سوره همزه»••• 572

«سوره فیل»••• 573

«سوره قریش»••• 575

«سوره ماعون»••• 577

«سوره کوثر»••• 580

«سوره کافرون»••• 581

«سوره نصر»••• 583

«سوره تبّت»••• 585

«سوره اخلاص»••• 587

«سوره فلق»••• 589

«سوره ناس»••• 591

وَ النّاسِ: و مردم.

«پایان جزء 30»

سوره ناس لغات و مفاهیم قرآن کریم (711)

ص:598

ص:600

ص:601

ص:602

ص:603

ص:604

ص:605

ص:606

ص:607

ص:608

ص:610

درباره مرکز

بسمه تعالی
هَلْ يَسْتَوِی الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
آیا کسانی که میدانند و کسانی که نمیدانند یکسانند ؟
سوره زمر/ 9

مقدمه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال 1385 هـ .ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:
موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفا علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب « مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:
1.بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
2.تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
3.جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه ، تبلت ها، رایانه ها و ...
4.سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
5.گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
6.زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:
1.عمل بر مبنای مجوز های قانونی
2.ارتباط با مراکز هم سو
3.پرهیز از موازی کاری
4.صرفا ارائه محتوای علمی
5.ذکر منابع نشر
بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :
1.چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه
2.برگزاری مسابقات کتابخوانی
3.تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...
4.تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...
5.ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com
6.تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...
7.راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی
8.طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...
9.برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)
10.برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)
11. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در 8 فرمت جهانی:
JAVA.1
ANDROID.2
EPUB.3
CHM.4
PDF.5
HTML.6
CHM.7
GHB.8
و 4 عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :
ANDROID.1
IOS.2

WINDOWS PHONE.3
WINDOWS.4
به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .
درپایان :
از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان -خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آباده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی -پلاک 129/34- طبقه اول
وب سایت: www.ghbook.ir
ایمیل: Info@ghbook.ir
تلفن دفتر مرکزی: 03134490125
دفتر تهران: 88318722 ـ 021
بازرگانی و فروش: 09132000109
امور کاربران: 09132000109